

KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN
KUNNALLISHALLINNOSTA

74

1961

JÄLKIMMÄINEN OSA

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOTOIMISTON
JULKAISEMA

HELSINKI 1964

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
3. Palkkalautakunta	1
4. Kiinteistöhallinto	26
Kiinteistölautakunta	26
Kiinteistövirasto	69
Asuntotuotantokomitea	81
Asunnonjakotoimikunta	82
5. Hankintatoimisto	85
6. Järjestelytoimisto	90
7. Koulutustoimikunta	97
8. Huoltokassa	99
9. Tilastotoimisto	100
10. Kaupunginarkisto	106
11. Leski- ja orpoeläkekassa	110
12. Ulosottovirasto	112
13. Rakennustarkastustoimisto	120
14. Holhouslautakunta	122
15. Huoneenvuokralautakunnat	123
16. Palotoimi	125
17. Huoltotoimi	138
18. Lastensuojelu	167
19. Oikeusaputoimisto	198
20. Urheilu- ja retkellytoiminta	201
21. Väestönsuojelu	212
22. Asutuslautakunta	216
23. Raittiuslautakunta	218
24. Nuorisotyö	221
25. Ammattioppilaslautakunta	227
26. Kotitalouslautakunta	229
27. Kaupunginkirjasto	232
28. Kaupunginmuseo	245
29. Musiikkilautakunta	250
30. Yleiset työt	253
31. Liikennelaitos	279
32. Satamahallinto	300
33. Teurastamo	325
34. Elintarvikekeskus	335
35. Puutavara- ja polttoainetoimisto	340
36. Keskuspesula	343
Hakemisto	346

3. Palkkalautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Palkkalautakunnan kokoonpano v. 1961 oli seuraava: lakit.lis. Georg Ehrnrooth, tal.hoit. Sven Friberg, siht. Taisto Johtainen, siht. Aarne Koskinen, varat. Randall Nybom, varat. Jarl Nyman, asent. Eero Sainio, sos.pääll. Osmo Vesikansa ja varat. Tapani Virkkunen. Puheenjohtajaksi kaupunginvaltuusto määräsi varat. Virkkusen (3.2. 180 §) ja varapuheenjohtajaksi valittiin lakit. lis. Ehrnrooth. Kaupunginhallituksen edustajana oli apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius (27.1. 102 §).

Lautakunnan kokoukset päätettiin pitää perjantaisin klo 16 lautakunnan toimistossa (3.2. 178 §); kesäaikana ja eräiden pyhäpäivien vuoksi muutettiin kokouspäiviä tilapäisesti (24.3.452 §, 5.6. 776 §, 16.6. 883 §, 4.8. 1 095 §, 18.12. 1 859 §). Ylimääräinen kokous päätettiin pitää 18.9. (15.9. 1 347 §). 2.10. lähtien päätettiin kokoukset pitää maanantaisin klo 16 (22.9. 1 387 §).

Merkittiin tiedoksi palkkalautakunnan käytössä olevien tilien asemaa koskevat tiedotukset, ratkaisemattomien asiain luettelo ym. (14.4. 535 §, 4.8. 1 063 §, 10.3. 365 §, 17.3. 3 98 §).

Palkkalautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, — että palkkalautakunnan yhteyteen perustettaisiin urakkahinnoittelukysymyksiä käsittelevä neuvottelukunta, jonka jäseniksi määrättäisiin palkkalautakunnan valitsema edustaja, joka toimisi neuvottelukunnan puheenjohtajana sekä lisäksi yksi kaikkia teollisuuslaitoksia edustava, yksi rakennusvirastoa, yksi satamarakennusosastoa ja yksi liikennelaitosta edustava insinööri, — että neuvottelukunnan tehtävänä olisi toimia yhdyselimenä urakkahinnoittelukysymyksissä palkkalautakunnan ja virastojen välillä, tehdä ehdotuksia lähinnä urakkahinnoitteluun liittyvien kysymysten hoidosta ja tarvittaessa antaa urakkahinnoittelun tarkastusta koskevia ohjeita, käsitellä neuvoantavana elimenä kysymyksiä, jotka kaupungin eri virastojen ja laitosten urakkahinnoitteluja selviteltäessä tulevat esille ja jotka palkkalautakunnan toimesta saataan neuvottelukunnan käsiteltäväksi, antaa asiantuntijalausuntoja palkkalautakunnalle neuvottelukunnan toimialaan kuuluvista kysymyksistä, — että neuvottelukunnan sihteerinä olisi urakkahinnoittelun tarkastaja, — että neuvottelukunnan jäsenet ja sihteeri olisivat oikeutettuja valtuuston vahvistamien perusteiden mukaiseen kokouspalkkioon sekä — että neuvottelukunnalla olisi oikeus kuulla asiantuntijoita (24.3. 443 §).

Puh.joht. Virkkunen ja toim.pääll. Salmio oikeutettiin toimimaan kaupungin neuvottelijoina palkkalautakunnan käsiteltävissä asioissa kertomusvuoden aikana (20.1. 100 §).

Palkkalautakunnan toimiston taholta oli esitetty, että kaupungin neuvottelijain lukumäärää lisättäisiin, koska mm. järjestötoiminnan vilkastumisen vuoksi käytä-

3. Palkkalautakunta

vien neuvottelujen lukumäärä oli huomattavasti lisääntynyt. Neuvottelukelpoisia järjestöjä oli jo yli 20 ja varsinkin pienempiä neuvotteluja uusien järjestöjen kanssa oli jouduttu käymään runsaasti. Näin ollen palkkalautakunta päätti, että edellä mainittujen lisäksi palkkalautakunnan neuvottelijana toimii lautakunnan varapuheenjohtaja, jolla on oikeus tarvittaessa kutsua myös palkkalautakunnan apulaistoimistopäällikkö neuvottelijaksi (17.2. 258 §).

Palkkalautakunta päätti todeta, että apulaistoimistopäälliköksi valitulla hovioik. ausk. Juha Kesolla oli edellä selostetun päätöksen mukainen neuvotteluoikeus (8.9. 1 276 §).

Toimisto. Kaupunginhallitukselle päätettiin esittää kaupunginvaltuustolle edelleen esitettäväksi, että palkkalautakunnan toimiston tilapäinen 34. palkkaluokan apul.toimistopäällikön virka vakinaistettaisiin 1.6. lukien. Vielä esitettiin kaupunginhallitukselle, että vakinaistettuun apulaistoimistopäällikön virkaan saataisiin virkaa haettavaksi julistamatta nimittää viran haltija, varat. Olavi Kaattari (28.4. 594 §).

Merkittiin tiedoksi ilmoitus, että apul.toim.pääll. Olavi Kaattari oli nimitetty apulaiskaupunginsihteeriksi (5.6. 797 §).

Palkkalautakunta päätti myöntää siht. Olavi Kaattarille eron virastaan 1.8. alkaen ja samalla todeta hänen hoitamansa tp. apulaistoimistopäällikön viran tulleen vakinaistetuksi 1.6. lähtien ja hänen viranhoitonsa tilapäisessä virassa lakanneen samasta päivämäärästä alkaen (16.6. 855 §).

Päätettiin hyväksyä toimenpiteet apulaistoimistopäällikön ja sihteerin viran haettavaksi julistamisesta sekä palkkauksen järjestelystä. Lisäksi palkkalautakunta päätti määrätä varat. Kaattarin viransijaiseksi apul.toim.päällikön virkaan 1.6.—31.7. väliseksi ajaksi (16.6. 856 §).

Apulaistoimistopäällikön virkaan päätettiin valita hovioik. ausk. Juha Keso 15.9. alkaen tavanomaisella ehdolla (16.6. 858 §, 8.9. 1 265 §).

Palkkalautakunta päätti määrätä vs. sihteerin, hovioik. ausk. Juha Keson viransijaisena hoitamaan 1.8. avoimeksi tulevaa palkkalautakunnan toimiston apulaistoimistopäällikön virkaa siihen kuuluvien palkkaeduin sanotusta päivästä alkaen toistaiseksi ja enintään siihen saakka, kunnes virka vakinaisesti täytetään, sekä määrätä palkkalautakunnan toimistoon 30. palkkaluokkaan kuuluvan sihteerin, lainop.kand. Väinö Heinikaisen hoitamaan 1.8. avoimeksi tulevaa palkkalautakunnan 32. palkkaluokkaan kuuluvaa sihteerin virkaa siihen kuuluvien palkkaeduin ko. päivästä alkaen toistaiseksi ja enintään siihen saakka kunnes virka vakinaisesti täytetään (7.7. 951 §).

32. palkkaluokan sihteerin virkaan päätettiin valita lainop.kand. Väinö Heinikainen 15.9. alkaen (8.9. 1 266 §).

30. palkkaluokan vakinaisen sihteerin virka päätettiin julistaa haettavaksi, haku-aika 14 p (8.9. 1 277 §).

Sen jälkeen kun urakkatöiden hinnoitteluun liittyvien kysymysten käsittelyä var-ten perustetun toimihenkilön toimi oli ollut haettavana, oli sitä hakenut 9 henkilöä. Näistä palkkalautakunta päätti valita toimeen teknikko Toimi Filpun 115 000 mk:n kuukausipalkalla sekä hänen kieltäytymisensä varalta teknikko Into Malmin (3.2. 177 §, 10.2. 190 §).

Palkkalautakunta päätti, että ko. työsopimussuhteeseen palkatusta toimihenkilöstä käytetään nimitystä tarkastaja (10.3. 366 §).

Toimistoapulaiselle Kaarina Rokalle myönnettiin anomuksesta ero 11. palkkaluokan toimistoapulaisen virasta 2.2. alkaen (20.1. 97 §).

Samoin myönnettiin ero toim.apul. Lahja Karppiselle 1.1.1962 alkaen (11.12. 1 816 §).

Palkkalautakunnan toimiston 14. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan päätettiin virkaa haettavaksi julistamatta nimittää 6.3. alkaen toimiston 12. palkkaluokan toimistoapulainen Eila Czarneck (3.3. 333 §. 10.3. 367 §). 12. palkkaluokan tp. toimistoapulaisen virkaan, joka toistaiseksi tulisi olemaan leski- ja orpoeläkekassan käytössä, päätettiin virkaa haettavaksi julistamatta nimittää ko. kassan osapäivätyössä oleva tp. toimistoapulainen Irja Alakoski 6.3. alkaen lääkärintodistuksen esittämistä koskevalla ehdolla sekä muuttaen hänen aikaisempaa virkamääräystään, joka olisi päättynyt vasta 31.3.1961 (3.3. 334 §).

Kahdelle palkkalautakunnan toimiston henkilökuntaan kuuluvalla viranhaltijalle myönnettiin oikeus asua kaupungin hallinnollisen alueen ulkopuolella (3.2. 170 §, 3.3. 336 §).

Kaupunginhallitukselta päätettiin pyytää lupa pitää 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virka toistaiseksi avoimna odotettavissa olevan toimistohuoneiston muuton sekä siinä yhteydessä mahdollisten uusien virkajärjestelyjen takia (10.3. 368 §).

Lisäksi palkkalautakunta teki päätöksiä, jotka koskivat tilapäisen työvoiman palkkaamista toimistoon ym. (19.5. 720 §, 21.6. 911 §).

Toimiston muuttamista uuteen huoneistoon Rauhank. 9:ään koskevassa asiassa lautakunta päätti hyväksyä toimiston toimenpiteet sekä merkitä tiedoksi kiinteistölautakunnan tämän johdosta 26.6. tekemän päätöksen (7.7. 988 §).

Viranhaltijain palkkojen tarkistaminen. Kunnallisvirkamiesyhdistys oli esittänyt, että ryhdyttäisiin välittömästi neuvotteluihin kaupungin viranhaltijain palkkojen ja eläkkeiden korottamiseksi, koska myöskin yleisillä työmarkkinoilla oli jo sovittu palkkojen tarkistuksista v:ksi 1961—1962. Kaupunkiliiton toimisto oli tehnyt ko. asiasta esityksen kaupungin- ja kauppalanhallituksille viitaten siinä yleisillä työmarkkinoilla tehtyyn ns. runkosopimukseen, jonka mukaan palkat v:n 1961 alusta nousevat 3.5 % ja seuraavan vuoden alusta 3 %. Lisäksi suoritettaisiin ns. arkipyhäkorvaus sopimuskauden ensimmäisen vuoden alusta kolmelta arkipyhältä ja toisen vuoden alusta lukien edellisten lisäksi kahdelta arkipyhältä. Kun kolmen arkipyhän korvaus prosentteissa on n. 0.8 %, on tosiasiallinen palkkojen korotus v. 1961 n. 4.3 % ja vastaava korotus seuraavana vuonna 3.5 %. Sekä Kunnallisvirkamiesliitto että Suomen Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto olivat tehneet omat korotusesityksensä, jotka eräiltä osin poikkesivat yleisillä työmarkkinoilla tehdyistä sopimuksista. Kun ei järjestöjen ja Kaupunkiliiton välillä käydyissä neuvotteluissa saatu aikaan yhteistä suositusta, päätti Kaupunkiliiton hallitus suositella kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin palkkojen tarkistamista lähinnä valtioneuvoston esittämän ratkaisun pohjalta kuitenkin siten, että suositus koski vain vuotta 1961. Palkkalautakunta päätti lausunnossaan kaupunginhallitukselle ehdottaa, että kaupungin viranhaltijain ja kuukausipalkkaisten työsopimussuhteessa olevien toimihenkilöiden palkat samoin kuin kaupungin maksamat eläkkeet tarkistettaisiin Kaupunkiliiton suosituksen mukaisesti (27.1. 136 §, kunn.as.kok. n:o 13).

Virkasäännön eräiden muutosten johdosta annettavat ohjeet. Palkkalautakunta huomautti, että virkasäännön 31 §:n 1 mom:n mukaan oikeus ylityökorvaukseen on riip-

3. Falkkalautakunta

puvainen laissa, virkasäännössä tahi eri päätöksellä määrätystä työajan pituudesta. Työaikalain alaisiin viranhaltijoihin on tällöin sovellettava sanottua lakia myös ylityötä määriteltäessä, eikä tällaisen henkilökunnan osalta arkipyhänä tehty työ voi olla ylityötä, ellei se ylitä 8 t päivässä tai 47 t viikossa. Ei myöskään muiden viranhaltijain arkipyhänä varsinaisena virka-aikana tekemää työtä ole pidettävä ylityönä. Näin ollen saavat kaikki viranhaltijat arkipyhänä tekemästään työstä varsinaiselta työajaltaan vain yksinkertaisen tuntipalkan, mikä on sunnuntaityökorvausta. Palkkalautakunta hyväksyi esitetyt ohjeet toimitettaviksi kaikille lauta- ja johtokunnille, virastoille ja laitoksille (26. 5. 746 §, 5.6. 775 §, kunn.as.kok. n:o 35).

Ylityökorvauksen suorittaminen sunnuntaina tehdystä työstä. 15 sähkölaitoksen viranhaltijaa olivat lääninhallitukselle osoittamassaan anomuksessa maininneet olleensa virkatehtäviään hoitamassa sunnuntaina eli I pääsiäispäivänä. Tältä päivältä heille suoritettiin vain yksinkertainen tuntipalkka sunnuntaityökorvauksena. Anojien tiedusteluun oli ilmoitettu laitoksen taholta, että palkkalautakunta oli antanut sellaisen ohjeen, että ylityökorvausta sunnuntaityöstä ei makseta, mikäli edellisen viikon vahvistettu työtuntimäärä ei ole täysi. Sen johdosta, että pitkäperjantai oli vapaapäivä, ei ko. viikon työtuntimäärä ollut tullut täyteen. Palkkalautakunnan esittämä virkasäännön tulkinta oli kuitenkin anojien mielestä väärä, koska virkasäännön mukaan vain päivittäinen työaika on erikseen vahvistettu ja viikottainen työaika tulee vain poikkeustapauksissa kysymykseen. Edelleen anojat olivat sitä mieltä, että lauantaisin sekä pyhä- ja juhlapäivien aattoina varsinaisen työajan jälkeen samoin kuin sunnuntaina suoritetusta muusta kuin vuorotyöstä on heti maksettava korotettu palkka. Tällöin sunnuntaina tehty työ on aina ylityötä, mikäli ei ole kysymys vuorotyöstä. Palkkalautakunnan esittelijä huomautti, että käsiteltäessä virkasäännön työaikaa ja ylityön ja sunnuntaityön korvaamista koskevien ohjeiden antamista palkkalautakunta 26.6.1951 päätti neljällä äänellä neljää vastaan puheenjohtajan äänen ratkaistessa katsoa, että sekä työaikalain alaiset että muut viranhaltijat ovat ylityökäsitteen suhteen asetettava samaan asemaan ja tämän mukaisesti annettiin ohjeet, joita on selostettu edellisessä asiassa.

Työneuvoston ko. asian johdosta antamassa lausunnossa oli mainittu, että tunti-työntekijälle maksetaan sunnuntaina tehdystä työstä kaksinkertainen palkka. Tämä on luonnollista, koska työntekijä sunnuntaina työstä poissa ollessaan ei saa mitään palkkaa, mutta kuukausipalkkaiselle maksetaan sunnuntaityöstä kuukausipalkasta erillisenä yksinkertainen tuntipalkka sunnuntaityökorvauksena, koska perustuntipalkan katsotaan sisältyvän kuukausipalkkaan. Edelleen oli toisessa työneuvoston lausunnossa sanottu mm.: »Työaikalain 5 §:ssä on säädetty säännöllisen työajan enimmäismäärä vuorokautta ja viikkoa kohti. Jos työntekijän työaika jonakin viikon päivänä on ylittänyt vuorokautisen säännöllisen työajan enimmäismäärän, on ylittävä osa ylityöaikaa, jota ei ole luettava sen viikon säännölliseen työaikaan. Näin ollen sunnuntaina tehdystä työstä on ainoastaan siltä ajalta, joka ylittää vuorokauden säännöllisten työtuntien tai sen viikon säännöllisen työajan enimmäismäärän, maksettava sunnuntaikorotuksen lisäksi lainmukainen ylityökorvaus.» Edellä sanottu perusteella palkkalautakunta esitti em. anomuksen hylättäväksi (14.8. 1 139§).

Päivystyskorvaukset. Kauniaisten hoitokodin ylihoitajan päivystyskorvauksen vahvistamisen oli kaupunginhallitus lähettänyt palkkalautakunnalle sen jälkeen kun sairaalalautakunta oli oikeutettu järjestämään ko. päivystyksen. Ko. hoitokodin sai-

raanhoitajalle oli vahvistettu vastaavanlainen päivystysvelvollisuus, mutta koska hän on työaikalain alainen, tulee hänelle ilman muuta suorittaa korvaus puolesta sitä aikaa, jonka hän joutuu olemaan sidottuna. Ylihoitaja sen sijaan kuuluu työaikalain ulkopuolella oleviin viranhaltijoihin, joten mainittu korvausperuste häneen nähden on enimmäismäärä. Koska kyseessä oli verraten pieni laitos, jossa sekä ylihoitaja että sairaanhoitaja suorittavat samantyyppistä päivystystä, oli ylihoitajan päivystystä pidettävä toissijaisena, koska hänellä on määräysvalta alaisiinsa nähden. Näin ollen palkkalautakunta päätti vahvistaa Kauniaisten hoitokodin ylihoitajan päivystyskorvausperusteeksi 1/3 siitä ajasta, jonka hän hänelle määrätyn päivystysvelvollisuuden mukaisesti joutuu olemaan sidottuna (17.2. 249 §).

Palkkalautakunta päätti muuttaen v. 1947 tekemänsä päätöstä vahvistaa rakennusviraston katurakennusosaston viemäri- ja katukorjausten vaatimasta päivystyksestä huolehtivien rakennusmestarien päivystyskorvausperusteen 1/8 varallaoloon käytetystä ajasta, edellyttäen että päivystystä samalla tehostetaan määräyksellä, jonka mukaan päivystäjän on oltava aina puhelimella tavattavissa (9.6. 819 §).

Pyhätyökorvauksen suorittamista ns. kotitalousharjoittelijoille koskevan Koskelan sairaskodin vs. johtajan tiedustelun johdosta palkkalautakunta päätti ilmoittaa huoltolautakunnalle, että ko. harjoittelijoihin on sovellettava työaikalakia ja heille siten suoritettava lain edellyttämät pyhätyö- ym. korvaukset (8.9. 1 273 §).

Sunnuntaityökorvauksen maksamista koskeva tulkintaohje. Satamalaitos oli tiedustellut, miten oli tulkittava palkkalautakunnan 5.6. tekemää päätöstä varastoimis- ja laiturihuolto-osastolla palvelevien viranhaltijoiden sunnuntaityökorvauksen maksamiseen nähden. Palkkalautakunta päätti tulkintanaan ilmoittaa satamalaitokselle, että esityksessä mainituille viranhaltijoille saatiin, kuten ns. arkipyhiltäkin maksettiin kaupunginhallituksen 29.4.1953 tekemän päätöksen mukaan, maksaa virkasäännön sunnuntaityökorvausta suurempaa korvausta niissä tapauksissa, jolloin liikenneitsijät korvaavat ylimenevän osan satamalaitokselle (7.7. 1 020 §).

Kansakoulunopettajien palkkauksen ja eläkkeiden mahdollinen tarkistaminen. Kaupunginhallitus oli 15.12.1960 kehottanut palkkalautakuntaa selvittämään em. kysymystä sekä antamaan siitä lausuntonsa. Myöskin ao. järjestöjen taholta lähetetyissä kirjelmässä oli viitattu kansakoulunopettajien palkkauksessa esiintyviin epäsuhtaisuuksiin ja pyydetty niiden oikaisemista. Asian valmisteluvaiheessa oli ko. opettajien edustaja ilmoittanut, että kouluhallitus todennäköisesti hyväksyisi esitetyt palkkojen tarkistukset, mikäli määrättyjä muutoseikkoja koskevia vaatimuksia noudatettaisiin. Esittelijä oli kuitenkin tullut käymiensä keskustelujen perusteella siihen tulokseen, että mm. ohjesäännön muutosta, jossa uuden järjestelmän valinneiden opettajien palkkaus sidotaan valtuuston kulloinkin vahvistaman virkasäännön mukaiseen palkkaukseen, ei voitaisi hyväksyä sekä että kaupungin uuden palkkausjärjestelmän valinneiden opettajien palkkaus oli jo ennestään niin korkea, ettei sen korottaminen eri opetusalojen yleistä palkkatasoa silmällä pitäen voinut tulla kysymykseen. Näiden tietojen erilaisuudesta johtuen olisi välttämätöntä saada selvyys eräistä tulkintakysymyksistä, ennen kuin asia viedään kaupungin päättävien elinten käsiteltäväksi. Sen vuoksi esittelijä ehdotti, että kouluhallitukselta pyydettäisiin, mikäli mahdollista kirjallinen lausunto siitä, mikä tai mitkä ehdolla olevista kansakoulujen ohjesäännön palkkauksia koskevan pykälän muutetuista sanamuodoista

3. Palkkalautakunta

voisivat saada kouluhallituksen hyväksymisen. Palkkalautakunta päätti antaa lausunnon kaupunginhallitukselle esittelijän ehdotuksen mukaisesti (3.3. 332 §, 10.3. 356 §, 5.6. 791 §, 8.9. 1 270 §, 15.9. 1 332 §).

Satamavirkailijain palkkojen korotusta koskeva esitys. Merimies-Unioni oli esittänyt, että sen jäseninä oleville satamavirkailijoille korotettaisiin palkkoja seuraavasti: 1) Niitä peruspalkkoja, jotka on sovittu astuvaksi voimaan 1.7.1960, korotetaan 3 %. 2) Mainitun prosenttikorotuksen jälkeen lisätään peruspalkkoihin 1 800 mk. Korotusta 3 %:n osalta perusteltiin sillä, että sataman laivaliikenne oli lisääntynyt niin paljon, että 3 %:n osuutta työn tuottavuudesta oli pidettävä työntekijöille tulevana minimimääränä. Palkkaluokista riippumattoman 1 800 mk:n korotuksen katsottiin suunnilleen peittävän elinkustannusten nousun. Näin tarkistetut palkat esitettiin olemaan voimassa v:n 1961 loppuun. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että kysymyksessä oli yleiskorotus, joka kaikille kaupungin viranhaltijoille oli vahvistettu 4.3 %:ksi 1.1.1961 alkaen. Näin ollen ei ollut mahdollista pienelle osalle viranhaltijakuntaa antaa yleiskorotusta toisessa muodossa. Tämä oli oikeuskäytännössäkin vahvistettu periaate. Sitä paitsi perustelu sataman laivaliikenteen tuottavuuden nojalla annettavasta erikoishyvityksestä olisi aivan poikkeuksellinen. Yleiseen viranhaltijakuntaan nähden tällaisen periaatteen hyväksymistä ei lainkaan voitaisi ajatella, koska suuri osa viranhaltijoista toimii aloilla, joilla mitään laskelmia työn tuottavuudesta ei voida tehdä. Palkkalautakunta esitti edellä olevan perusteella lausunnossaan kaupunginhallitukselle, että esityksen ei tulisi antaa aiheutta toimenpiteisiin (17.2. 233 §).

Vastuunalaisen rakennusmestarin lisän maksaminen. Helsingin Kunnallisrakennusmestarit -yhdistys oli maininnut, että kaupungin palveluksessa olevia rakennusmestareita, jotka kuuluivat 20.—22. palkkaluokkiin, oli jatkuvasti määrätty työmaiden vastaaviksi rakennusmestareiksi. Koska em. palkkaluokat eivät missään tapauksessa olleet vastuunalaisen rakennusmestareiden palkkaluokkia, esitti järjestö, että 1.4. alkaen maksettaisiin näille 6 000 mk/kk ns. vastaavan rakennusmestarin lisää. Satamalautakunta oli lausunnossaan ilmoittanut, että 20.—22. palkkaluokan mukaan palkattujen rakennusmestarien pysyminen palveluksessa oli tuottanut vaikeuksia. Rakennusasetuksen 68 §:n mukaan »Jokaisessa rakennustyössä tulee olla maistraatin hyväksymä henkilö, joka jatkuvasti johtaa rakennustyötä ja vastaa sen suorittamisesta. —» Lisäpalkkiojärjestelmä oli aikaisemmin ollut käytännössä kaupungin työllisyystyömailla. Esittelijä piti esitettyä palkkiota kohtuullisena, sen maksamiseen nähden olisi kuitenkin asetettava eräitä ehtoja. Palkkalautakunta päättikin puoltaa lausunnossaan ehdotetun lisäpalkkion maksamista (11.12. 1 808 §).

Vuorotyölisän maksaminen rakennusmestareille. Helsingin Kunnallisrakennusmestarit -yhdistys oli tehnyt esityksen vuorotyölisän maksamisesta rakennusviraston ja satamalaitoksen rakennusmestareille. Koska kaupunki oli työehtosopimuksen mukaan sitoutunut suorittamaan työntekijöille vuorotyölisää 10 % iltavuorossa ja 20 % yövuorossa, yhdistyksen käsityksen mukaan olisi oikeutettua, että samansuuruinen lisä maksettaisiin myöskin rakennusmestareille. Palkkalautakunnan taholta oli jo useissa yhteyksissä esitetty, ettei viranhaltija-asemassa oleville olisi suoritettava vuorotyölisiä, vaikkakin ko. lisää maksetaan työntekijöille. Vuorotyölisän maksaminen tulisi olemaan poikkeuksellinen menettely ja rajoittumaan rakennusviraston ja satamalaitoksen työmailla tilapäisluontoisesti esiintyviin vuorotöihin. Tällä edel-

lytyksellä palkkalautakunta katsoi voivansa puoltaa mainitun suurusten lisien maksamista vuorotyötä tekeville rakennusmestareille (11.12. 1 809 §).

Kansakoulunjohtajalle suoritettava korvaus ylimääräisestä työstä. Kaisaniemen kansakoulun johtaja Helge Sarvasmaa oli anonut 26 000 mk:n ylimääräistä palkkiota siitä lisätyöstä, joka hänelle oli aiheutunut ko. koulun korjauksesta. Kansakoulujen johtokunta oli puoltanut anotun korvauksen suorittamista siitä työstä, minkä koulun johtaja oli suorittanut 17.2.1961 mennessä, mutta katsoi, että palkkion suorittaminen em. ajankohdasta lähtien suoritettavasta työstä olisi jätettävä koulun korjaus- ja muutostöiden päättymisen jälkeen esitettävän uuden anomuksen varaan. Palkkalautakunnan esittelijä mainitsi, että Sarvasmaan esittämään laskelmaan oli katsottava sisältyvän myöskin sellaisia tehtäviä, jotka muutoinkin kuuluvat koulun johtajan tehtäviin ja joista hän saa erikseen palkkion. Näin ollen puollettiin Sarvasmaalle maksettavaksi 20 000 mk:n suuruisen palkkio. Myöhemmin suoritetuista töistä olisi esitettävä erillinen palkkioanomus (9.6. 817 §).

Opintomatka-ajan palkkaetujen takaisinmaksamista koskevat asiat. Aurooran sairaalan apul.lääk. Pirkko Mäkelälle oli myönnetty virkavapautta täysin palkkaeduin ajaksi 17.9.—11.10.1958 tavanomaisella ehdolla. Apul.lääk. Mäkelä aloitti 3-vuotisen toimikautensa 14.4.1956, mutta saatuaan ammattitaidiksi katsotun tuberkuloositartunnan lisättiin hänen palveluskauttaan sairausloma vastaavalla 5½ kk:n ajalla, jolloin hänen virkakautensa tuli päättymään 30.9.1959. Palkkalautakunnan vahvistama, virassa pysymistä koskeva sitoumusajaksi oli kulunut umpeen vasta 11.10.1960, joten siitä jäi puuttumaan vähän yli vuosi. Kun sairaala ei asianomaisen erotessa vaatinut palkkaetuja takaisin maksettavaksi, teki apulaisreviisori asiasta huomautuksen ja taloudenhoitaja ryhtyi velkomaan ko. palkkaetuja. Mäkelän ollessa matkoilla hänen omaisensa maksoivat ko. määrän, 56 315 mk, sairaalan kassaan. Myöhemmin lääket. lis. Mäkelä oli pyytänyt ko. summaa takaisin, koska hän katsoi, ettei ollut omasta aloitteestaan eronnut kaupungin palveluksesta, vaan palvelussuhde loppui, koska ko. apulaislääkärin virat täytetään aina kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja sanottu aika kului loppuun ennen sitoumusajan päättymistä. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että yleensä vastaavissa tapauksissa onkin otettu huomioon virkasuhteen päättymisen määräaikana eikä ehtoa ole asetettu luonnollisesti ajaksi. Näin ollen palkkalautakunta oikeutti sairaalalautakunnan maksamaan takaisin lääket.lis. Mäkelältä perityt palkkaedut (5.5. 644 §).

Prof. Erkki Koiso-Kanttila oli saanut 125 000 mk:n suuruisen opintomatka-apurahan 23.4.1959 Ranskaan ym. tehtävää opintomatkaa varten tavanmukaisella ehdolla. Matka oli virkaesteiden vuoksi alkanut vasta syyskuussa 1959. Tultuaan nimitetyksi Oulun yliopiston professoriksi hän oli saanut eron Helsingin kaupungin palveluksesta 1.6.1961 alkaen. Koska vaaditusta kahden vuoden määräajasta puuttui muutama kuukausi, anoi prof. Koiso-Kanttila, että hänet vapautettaisiin maksamasta takaisin ko. määrää. Palkkalautakunta päätti lausunnossaan esittää asian periaatteellisesta puolesta, koska opintomatka-apurahat eivät sinänsä kuuluneet sen toimivaltaan, seuraavaa: » — niissä tapauksissa, jolloin on ollut kysymys palkkaetujen palauttamisesta, lautakunta on katsonut, että ao. viranhaltija voidaan vapauttaa palauttamisvelvollisuudesta siltä osin kuin hän on hoitanut virkaansa virkavapauden päättymisen jälkeen, mutta että hänen tulee suorittaa takaisin kaupungille se määrä virkavapauden ajalta saamistaan palkkaeduista, mikä vastaa asetetusta, määräaika-

3. Palkkalautakunta

koskevasta ehdosta vielä jäljellä olevaa palvelematonta aikaa.» Kaupunginhallitus oli hyväksynyt tämän kannan eri päätöksissään (1.9. 1 250 §, 22.9. 1 382 §).

Virkojen perustaminen, järjestely ym. Palkkalautakunta antoi lukuisia lausuntoja, jotka koskivat uusien virkojen perustamista, virkojen uudelleenjärjestelyä, vaki-naistamista, virkanimikkeitten muuttamista jne. Uusien virkojen perustamisen yhteydessä palkkalautakunta esitti vain käsityksensä ehdotetun palkkaluokan sopivuudesta puuttumatta muutoin viran perustamisen tarpeen arviointiin. Edelleen annettiin useita lausuntoja kaupunginhallitukselle palkkojen ja palkkioiden korotusta koskevissa asioissa.

Virkojen täyttämisen. Virastot ja laitokset esittivät useissa tapauksissa virkojen täyttämistä niitä haettavaksi julistamatta. Yleensä palkkalautakunta suostui anomuksiin sillä ehdolla, että virkaan valittiin se henkilö, joka oli hoitanut virkaa tilapäisenä (17.2. 244 §, 17.3. 388 §, 7.4. 495, 496 §, 15.9. 1 340, 1 342 §, 2.10. 1 426 §).

Oikeus virassa pysymiseen eroamisiän saavuttamisen jälkeen myönnettiin 7 henkilölle. Eräissä tapauksissa em. oikeutta koskevat anomukset hylättiin. Työväenopiston johtajan, Wuorenrinteen virassapysymisen päättymisajankohta tarkistettiin (10.2. 183 §, 17.2. 242 §, 5.5. 637 §).

Oikeus sivutoimen hoitamiseen myönnettiin 85 viranhaltijalle.

Konekirjoituslisiä myönnettiin 39:lle, konekirjanpitolisiä 33:lle ja pikakirjoituslisiä 14 viranhaltijalle.

Henkilökohtaista palkanlisää koskeva KHO:n päätös. Kansanhuoltotoimiston ent. tarkkailijan Nanny Kohvakan asiassa, missä kaupunki oli valittanut lääninoikeuden päätöksestä, oli saatu Korkeimman hallinto-oikeuden päätös. Tässä sanottiin mm. »— Korkein hallinto-oikeus katsoo, että Kohvakka on siirretty nykyiseen virkaansa Helsingin kaupungin virkasäännön 11 §:n 2 kohdan nojalla ja että hänellä niin ollen sanotun kohdan mukaan on nykyisessä virassaan oikeus saada hänelle siirron tapahtuessa kuuluneet palkkaetunsa vähentämättöminä, minkä vuoksi ja kun Kohvakalla tämän perusteella on katsottava olevan uudessa virassaan oikeus saada siirron tapahtuessa voimassa ollutta 25. palkkaluokkaa vastaavan palkkaluokan mukainen palkka ja lukea hyväkseen nekin korotukset, jotka ovat tapahtuneet siten, että viranhaltijat on siirretty yhtä tai useampaa korkeampaan palkkaluokkaan ja siis henkilökohtaisena palkanlisänä ainakin se määrä, minkä lääninoikeus on velvoittanut kaupungin hänelle maksamaan, Korkein hallinto-oikeus harkitsee oikeaksi, hyläten valituksen, jättää asian lääninoikeuden valituksenalaisen päätöksen - - - lopputuloksen varaan.» Päätös merkittiin tiedoksi (15.9. 1 316 §).

Oman toimen ohella hoidetusta virasta suoritettava korvaus. Urheilu- ja retkeilyviraston palvelukseen siirretty rakennusmestari Mauri Laitakari anoi korvausta ajalta 1.10.—31.12.1960, jolloin hän oman virkansa ohella oli hoitanut entistä rakennusviraston talorakennusosaston työmaamestarin virkaansa. Laitakari katsoi, että ko. järjestely oli lisännyt hänen tehtäviään, vastuutaan ja velvollisuuttaan n. 1/3:lla, koska hänen todellinen työaikansa oli ollut tavallisen toimistovirka-ajan sijasta klo 7—16. Kohtuullisena korvauksena hän piti 20 000 mk/kk. Ao. lautakunnat olivat puoltaneet korvauksen suorittamista. Esitettyä korvausta myös palkkalautakunta piti kohtuullisena, joten sen myöntämistä päätettiin puoltaa kaupunginhallitukselle (10.2. 203 §).

Kansakoulujen talonmiesten sijaisuuden järjestely. Palkkalautakunta päätti muuttaen 30.9.1960 tekemäänsä päätöstä vahvistaa ne määräykset, joita oli noudatettava kansakoulujen talonmiesten ja talonmies-lämmittäjien sekä muiden talonmiehen työtä tekevien viikkoleposijaisuuden järjestelyn ja palkkauksen sekä sunnuntaityökorvausten suhteen (11.12. 1 814 §, kunn.as.kok. n:o 118).

Vahtimestarille talonmiehen tehtävistä maksettava takautuva korvaus. Kallion sivukirjaston vahtimestari Eino Laustela oli anonut, että hänelle maksettaisiin takautu-
hasti kahden vuoden ajalta yht. 480 000 mk:n korvaus siitä, että hän oli jatkuvasti hoitanut vahtimestarin tehtävien lisäksi talonmiehen ja lämmittäjän tehtäviä, niin että hänen työajakseen oli tullut aika klo 8—22. Palkkalautakunnan esittelijä oli huomauttanut, että oli pidettävä selvänä, että Laustelalle oli annettu sellainen määrä hänen varsinaiseen virkaansa kuulumattomia lisätöitä, että oli kohtuutonta vaatia häntä tekemään niitä oman virkansa palkalla. Tällainen tilanne ei ollut johtunut vahtimestari Laustelasta, vaan siitä, että kirjaston taholta ei ollut voitu järjestää talonmies-lämmittäjälle virka-asuntoa, kuten olisi kuulunut. Kun ylitöistä ei kirjaston taholta voitu esittää mitään varmoja tuntiaskelmia, päätti palkkalautakunta harkinnan perusteella esittää kaupunginhallitukselle, että Laustelalle myönnettäisiin 240 000 mk:n korvaus ko. ajalta (14.4. 523 §, 12.5. 672 §).

Harjoittelijoiden palkkaamista kaupungin laitoksiin koskeva suositus. Palkkalautakunta päätti antaa virastoille ja laitoksille suosituksen, joka koski harjoittelijoiden, pääasiassa kesän ajaksi otettavien, palkkaamista kaupungin laitoksiin, heidän palkkojaan, työaikaansa ja sosiaalisia etujaan (14.4. 527 §, 21.4. 568 §).

Työehtosopimukset. Tuntipalkkaisten työntekijäin työehtosopimuksen irtisanomisajan pidentämistä koskevassa asiassa palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen, jonka mukaan työehtosopimuksen irtisanomisaikaa jatketaan, 14.2. 1961 saakka (10.2. 213 §). Edelleen palkkalautakunta hyväksyi neuvottelutuloksen, jonka mukaan työehtosopimuksen irtisanomisaikaa jatketaan 18.2.1961 saakka (17.2. 262 §).

Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestön ja kaupungin välisen työehtosopimuksen jatkamisesta ilman irtisanomista oli käyty neuvotteluja. Kaupunkiliitto oli yleiskirjeellään 12.1.1961 suositellut palkkojen tarkistamisen toteuttamista em. työehtosopimuksen alaisten työntekijäin palkkauksessa. Neuvotteluissa ei tosin ollut voitu päästä yksimielisyyteen Kaupunkiliiton suositusta sellaisenaan soveltamalla, koska työntekijäpuoli piti tärkeänä mm. palkallisten arkipyhien lukumäärän lisäämistä. Kuitenkin päättyivät neuvottelut sopimukseen 16.2. siten, että osa suosituksen mukaisesta palkkojen korotuksesta annettaisiin palkallisten arkipyhien muodossa. Kaupungin neuvottelijat esittivät, että entisiä palkkahinnoittelun ohjetuntipalkkoja ja urakkahintoja tarkistettaisiin n. 3.3 %:lla minkä lisäksi työntekijöille maksettaisiin palkka kolmelta arkipyhältä aikaisemmin näiden osalta sovittuja perusteita noudattaen. Palkkalautakunta hyväksyi kaupungin työntekijäin uuden palkkahinnoittelun pöytäkirjan liitteen n:o 1 mukaisena sekä päätti ehdottaa kaupunginhallitukselle edelleen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi, että kaupungin ja Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestön väliseen työehtosopimukseen hyväksyttäisiin pöytäkirjan liitteenä n:o 2 olevan sopimusluonnoksen mukaiset muutokset (17.2. 261 §).

3. Palkkalautakunta

Helsingin kaupungin Maataloustyöntekijäin Ammattiosasto oli sanonut irti työehtosopimuksen kertomusvuonna 30.1. sopimuskauden päättyessä 30.4. Samalla ammattiosasto esitti huomattavia muutoksia työehtosopimukseen. Muutokset koskivat 45 t:n viikottaista työaika, ylityökorvausten korottamista ja arkipyhäkorvausten suorittamista kolmelta uudelta arkipyhältä. Neuvotteluissa oli sovittu, että työaika jää ennalleen, palkkausta korotetaan ehdotuksen mukaisesti ja arkipyhäkorvaus maksetaan entisten lisäksi myös pitkäperjantailta, II pääsiäispäivältä ja pyhäinpäivältä. Palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen sekä esittää kaupunginhallitukselle edelleen -valtuustolle esitettäväksi, että maataloustyöntekijäin uusi työehtosopimus hyväksyttäisiin pöytäkirjan liitteen mukaisena sekä että maataloustyöntekijöille saataisiin suorittaa työehtosopimuksessa mainitut korotetut tuntipalkat ja arkipyhäkorvaukset taannehtivasti kertomusvuoden alusta lukien (14.4. 538 §, kunn.as.kok. n:o 38).

Suomen Konepäällystiliiton kanssa tehdyn työehtosopimuksen vahvistaminen. Kaupungin ja mainitun järjestön kesken oli 28.12.1959 tehty työehtosopimus, joka edelleen oli voimassa. Konepäällystöliitto ei ollut sanonut kertomusvuonna sopimusta irti, mutta oli esittänyt, että sopimukseen lisäyksenä otettaisiin Merenkulun Työntantajaliiton sekä Suomen Konepäällystöliiton kesken 20.1.1961 tehdyn sopimuksen mukainen, moottorialuksen konepäällyksen tasoituslisää koskeva määräys. Sanottua lisää maksettiin jo useissa muissa kaupungeissa ja sen suuruus oli 4 % peruspalkasta. Lisä tulisi koskemaan ainoastaan m/s Turson konepäällykköä. Esittelijä totesi, että kaupunki ei voimassa olevan sopimuksen sanamuodon mukaan ole velvollinen ko. lisää maksamaan. Kun konepäällystön palkkaus kuitenkin on periaatteessa järjestetty ulkomaan liikenteen palkkauksen mukaan, esittelijä katsoo, että järjestön ehdotukseen voitaisiin suostua. Palkkalautakunta päättikin esittää kaupunginhallitukselle edelleen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi, että em. työehtosopimuksen 1 §:n 2 mom:iin otettaisiin C) kohtana 1.1.1962 alkaen seuraava kappale: Konepäällykkö on oikeutettu moottorialuksessa erilliseen tasoituslisään, joka vastaa 4 % peruspalkasta. Tätä lisää ei huomioida ylityökorvausta, ikälisiä tai muita korvauksia laskettaessa (11.12. 1 813 §).

Erikoisammattimieslisän maksaminen eräille sähkölaitoksen ammattimiehille. Sähkölaitos oli esittänyt, että sen palveluksessa oleville instrumenttimiehille saataisiin maksaa erikoislisää siten, että sitä ei määrättäisi nimetyille henkilöille, vaan maksettaisiin kulloinkin ko. tehtäviä hoitaville ammattimiehille. Palkkalautakunta päätti ilmoittaa sähkölaitokselle, että laitoksen palveluksessa oleville erikoistarkistajille ja hienomekaanikoille saatiin kertomusvuoden alusta lukien maksaa erikoisammattimieslisää vähintään 25:n ja enintään 45 %:n suuruisena ohjetuntipalkasta laskettuna ja että lisän lopullinen suuruus saadaan määrätä laitoksessa kunkin ammattimiehen kohdalla erikseen tämän ammattitaidosta ja työtehosta riippuen. Lisää saatiin maksaa kuitenkin vain aikatyössä ja siltä ajalta, jonka ko. työntekijät suorittivat esityksessä mainittuja tehtäviä (20.1. 81 §).

Palkkalautakunta päätti, että kolmelle kaasulaitoksen ammattimiehelle saadaan maksaa erikoisammattimieslisää, kun he suorittavat esityksessä mainittua erikoistyötä. Lisä oli suoritettava vähintään 25 %:n ja enintään 45 %:n suuruisena ohjetuntipalkasta laskettuna, lisän lopullisen suuruuden jäädessä laitoksen määrättäväksi (3.11. 1 658 §).

Työsääntöjen vahvistaminen. Sosiaaliministeriö oli 3.8. vahvistanut liikennelaitoksen ja satamalaitoksen työntekijöitä varten laaditut työsäännöt. Palkkalautakunta merkitsi asian tiedoksi ja päätti lähettää työsäännöt edelleen ao. laitokselle käyttöön otettaviksi (14.8. 1 140, 1 141 §).

Sairaalain henkilökunnan ateriamaksujen korottaminen. Palkkalautakunta päätti muuttaen 1.4.1958 tekemänsä päätöstä vahvistaa sairaaloiden, huoltolaitosten, lastensuojelulaitosten ja muiden vastaavien laitosten viranhaltijoilta perittävän päivä- ja iltateriamaksun 105 mk:ksi 1.4.1961 lukien (24.3. 413 §).

Luontoisetusäännön ruokailua koskevien määräysten soveltaminen. Elintarvikekeskus oli ilmoittanut, että laitoksessa on sellaisia työkohteita, joissa ei osallistuta ruoan valmistamiseen tai valmiin ruoan käsittelyyn ja joissa työskentelevät henkilöt haluaisivat vapautua pakollisesta ruokailusta. Tällaisia kohteita olivat mm. ompelimo, pesula, keskusvarasto ja kuorimo. Laitoksen toinen ruokailuaika oli jo klo 12.30 ja yleinen työaika päättyi klo 15, niin että työntekijät joutuivat kuitenkin ruokailemaan vielä myöhemminkin. Mainituissa paikoissa työskentelevät voisivat halutesaan ostaa huoltoviraston henkilökunnan ruokalassa myytäviä annoksia. Näin ollen elintarvikekeskus esitti, että mainituissa kohteissa työskentelevät henkilöt vapautettaisiin pakollisesta ruokailusta. Palkkalautakunnan esittelijä huomautti, että luontoisetusäännön 18 §:n 2 mom:n 3 kohdan mukaan »elintarvikekeskuksessa on ruokailuetu pakollinen kaikille muille viranhaltijoille paitsi toimistohenkilöstölle.» Poikkeuksia tästä määräyksestä oli tehty ainoastaan kasvisvarastossa työskentelevien osalta, koska se sijaitsi 8 km:n päässä elintarvikekeskuksesta sekä ruokatehtaassa yötyössä olevien osalta, jotka oli vapautettu toisesta ateriasta. Esittelijä katsoi, että voimassa-olevan luontoisetusäännön mukaan ei ruokailupakkoa voida esittelyjen viranhaltijaryhmien osalta kokonaan poistaa, joten esitys olisi tässä vaiheessa hylättävä, mutta palkkalautakunnan toimistoa olisi kehotettava luontoisetusäännön tarkistusta harkittaessa tutkimaan, olisiko syytä tarkistaa myös em. luontoisetusäännön määräys. Palkkalautakunnan päätös oli esittelijän kannan mukainen (24.3. 440 §).

Sähkölaitoksen autonkuljettajien virka- ja suojavauut. Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestö oli huomauttanut, että v:sta 1926 lähtien v:n 1960 vaihteeseen asti oli annettu virkapuvut työntekijöille, mutta nyt laitoksen johto oli kieltäytynyt niitä antamasta. Järjestö esitti, että palkkalautakunta määräisi ko. laitoksen työntekijöille annettavaksi virkapuvut aikaisemman käytännön mukaisesti. Sähkölaitos ilmoitti, että virkapuvut annetaan edelleen henkilö- ja pakettiautojen kuljettajille ja ko. pukujen antaminen oli lopetettu vain kuorma- ja erikoisautojen osalta. Näiden autojen kuljettajille laitos on katsonut tarkoituksenmukaisemmaksi antaa suojavaatetuksen, koska he joutuvat osallistumaan tavaroiden käsittelyyn, kuormaukseen jne., jossa virkapuku turmeltuu varsin pian. Nämä kuljettajat eivät myöskään edusta laitosta yleisöön päin siten, että virkapukujen käyttö olisi perusteltua. Esittelijä mainitsi, että työehtosopimuksen 12 §:n 4. kohta, johon keskusjärjestö oli viitannut, kuului seuraavasti: »Työntekijöillä ennen tämän sopimuksen voimaantuloa mahdollisesti jo olleet, tässä sopimuksessa mainitsemattomat etuisuudet säilytetään ennallaan.» Virkapukuja koskevat määräykset eivät kuitenkaan kuuluneet työehtosopimuksen piiriin, eivätkä näin ollen olleet palkkalautakunnan toimialaan kuuluvia. Lähinnä sähkölaitoksen asia oli ratkaista, mille viranhaltijain

3. Palkkalautakunta

tija- tai työntekijäryhmälle on annettava virkapuku. Näin ollen Keskusjärjestön esityksen ei tulisi antaa aihetta toimenpiteisiin. Tämä päätettiin ilmoittaa vastaukseksi järjestön esitykseen (5.6. 786 §).

Suojapukujen luovuttaminen satamalaitoksen varastomiehille. Kunnantyöntekijäin Keskusjärjestö oli tehnyt esityksen, että suojapukujen luovutuksessa varastomiesten käyttöön siirryttäisiin takaisin entiseen käytäntöön, jonka mukaan heille oli luovutettu yksi suojapuku vuodessa ja he itse olivat huolehtineet sen pesusta ja muusta huollosta. Viime aikoina oli siirrytty kaupunginhallituksen 21.5.1959 antamien ohjeiden mukaiseen käytäntöön. Nyt suojapuvut kuten muutkin viranhaltijain käyttöön luovutetut vaatesesineet katsottiin kaupungin omaisuudeksi ja tästä johtuen suojapukua annettaessa edellytettiin, että aikaisemmin saatu, loppuun kulunut luovutetaan takaisin. Järjestön taholla entistä menettelyä pidettiin tarkoituksenmukaisempana ja kaupungille edullisena. Satamalaitos huomautti, että uuden käytännön noudattamisesta aiheutui melkoisesti vaivaa, koska useita eri kokoja olevat suojapuvut piti lähettää pesulaan, noutaa ja hoitaa jakelu sekä kirjanpito loppuun käytettyjen pukujen poistamisesta, mikä kaikki satoi viranhaltijain työaikaan. Koska esitetty menettely oli yksinkertaisempi eikä tullut kaupungille kalliiksi, puvut maksoivat nim. koosta riippuen vain 1 395 mk:sta—1 595 mk:aan kpl, satamalaitos puolsi järjestön esitystä. Palkkalautakunnan esittelijä ilmoitti, että uusi suojapukujen luovutusmenettely oli irtaimiston käsittelyohjeiden mukainen ja perustui tilsäännön määräyksiin. Puvut olivat kaupungin omaisuutta ja ne luovutettiin käytettäväksi luontoisetusäännön säätämällä tavalla. Työehtosopimuksen mukaan ei suojavaatetusta voida luovuttaa työntekijän omaksi, vaan ainoastaan käyttöön. Vaikka työehtosopimus ei koske kuukausipalkalla työsuhteessa olevia työntekijöitä, esittelijä katsoi, ettei vm. työntekijäryhmään ollut syytä soveltaa erilaista menettelyä. Virkasuhteisten varastomiesten osalta palkkalautakunta tosin voisi päättää, että suojavaatetus voidaan luovuttaa ko. viranhaltijain omaksi, mutta silloin nämä varastomiehet joutuisivat erilaiseen asemaan samaa työtä suorittaviin työsuhteisiin varastomiehiin nähden, mitä ei voitaisi pitää oikeudenmukaisena järjestelynä. Näin ollen palkkalautakunta päätti ilmoittaa satamalaitokselle ja anojajärjestölle, ettei tämän esitys anna aihetta enempään toimenpiteisiin (16.6. 859 §).

Luontoisetuvuokrien tarkistaminen. Tilastotoimisto oli ilmoittanut, että yhteistyössä sosiaalisen tutkimustoimiston kanssa suoritetussa suppeassa asuntojen vuokranlaskennassa oli todettu ennen vuotta 1949 valmistuneiden, määrätyppisten keskuslämmityshuoneistojen v:n 1960 syyskuun yleiseksi keskivuokraksi 236 mk/m² kuukaudessa luontoisetusäännön 8 §:n mukaisen I piirin alueella. Ko. vuokraan ei sisältynyt lämmityskorvausta. Palkkalautakunta päätti vahvistaa uudeksi tilastotoimiston ilmoittaman keskivuokran alennusprosentiksi entisen 20:n sijasta 25, jolloin ennen vuotta 1949 valmistuneiden huoneistojen perusvuokra on 177 mk/m². Edelleen palkkalautakunta päätti periaatteessa hyväksyä pöytäkirjan liitteestä ilmenevien virka-asuntojen osalta vuokranlaskennan perusteena käytettävän kertomen alentamisen 1.5:stä 1.4:ksi. Muutokset ja uudet luontoisetuvastikkeet vahvistettiin tuleviksi voimaan 15.4.1961 lukien (24.3. 434 §).

Virka-asuntojen vuokrat ym. Palkkalautakunta päätti, muuttaen 15.7.1960 tekemäänsä päätöstä, vahvistaa varallaolokorvausta saavien viranhaltijain virka-asun-

tojen vuokravastikkeen laskettavaksi siten, että ns. käypä vuokra alennetaan 15 %:lla (18.12. 1 854 §).

Kaupunginhallitus oli 30.3. päättänyt oikeuttaa palkkalautakunnan ao. lautaita johtokunnan esityksestä määräämään kaupungin palveluksessa työsuhteessa olevia, päivystystehtäviä tai niihin verrattavia varsinaisen työajan ulkopuolella tapahtuvia korjaus- tai käyttötehtäviä suorittavia henkilöitä asumaan työsuhteeseen sidotussa asunnossa noudattaen soveltuvin osin viranhaltijain luontoisetusäännön määräyksiä ja siten, että palkkalautakunta määrää vuokravastikkeen suuruuden samoin kuin pitää tarvittavia luetteloita näistä asunnoista. Samalla kun palkkalautakunta merkitsi ko. päätöksen tiedoksi se päätti vahvistaa 11:lle vesilaitoksen, 14:lle kaasulaitoksen ja 30:lle sähkölaitoksen työsuhteiselle henkilölle asunnot, joiden vuokrat laskettaisiin siten, että luontoisetusäännön 8 §:n 2. mom:n mukaisesti määräytyvä keskivuokra alennetaan 15 % (11.12. 1 812 §).

Nikkilän sairaalan os.lääk. Raija Marttila oikeutettiin pitämään toistaiseksi luonaan virka-asunnossaan asumassa appivanhempansa (24.3. 439 §), samoin lastentarha-apul. Tellervo Parikka sai pitää luonaan asumassa sukulaisensa sillä ehdolla, ettei hän saisi siitä taloudellista hyötyä eikä ao. sukulainen nauttisi kaupungilta muita etuja (14.4. 528 §).

Leppäsuon lastentarhan virka-asunto päätettiin poistaa luettelosta (1.9. 1 227 §). Kallion paloasemalla olevan, lämmittäjänä toimineen palomiehen virka-asunnon muuttamisen vuoksi vuokra-asunnoksi ko. asunto päätettiin poistaa virka-asunto-luettelosta (18.8. 1 151 §). Palkkalautakunta teki eräitä muita virka-asuntoja koskevia vastaavanlaisia päätöksiä (25.8. 1 195, 1 196 §).

Puhelimet. Palkkalautakunta teki vuoden aikana useita päätöksiä, jotka koskivat virkapuhelimien asentamista, siirtämistä ym.

Sähköasemilla sijaitseviin kolmeen asuntoon päätettiin asentaa sähkölaitoksen vaihteeseen liitetyt sivupuhelimet, joilla ei ollut oikeutta lähteviin kaupunkipuheluihin (27.1. 121 §). Edelleen palkkalautakunta päätti, että sähkölaitoksen varastopäivystäjältä poistetaan laitoksen vaihteeseen liitetty sivupuhelin ja hänelle suoritetaan korvauksena oman puhelimen käyttämisestä työtehtävissä neljännesvuosimaksut; samoin vikapäivystäjältä poistettiin kaupungin osuuspuhelin ja hänelle saatiin suorittaa korvauksena oman puhelimen käyttämisestä työtehtävissä neljännesvuosimaksut sekä enintään 200 puhelun maksut vuosineljänneksessä; autopäivystäjältä poistettiin niinkään laitoksen vaihteeseen liitetty sivupuhelin ja hänen uuteen asuntoonsa asennettiin kaupungin osuuspuhelin, josta kaupunki suoritti neljännesvuosimaksut ja enintään 200 puhelun maksut (27.1. 122 §).

Palkkalautakunta päätti, että kaasulaitoksen ylikaasumestarille, uunimestarille, tuotantopäällikölle ja sivutuoteinsinöörille saadaan asentaa laitoksen vaihteeseen liitetty sisäinen sivupuhelin, minkä jälkeen ao. viranhaltijoilla olevista kaupungin virkapuhelimista suoritetaan vain neljännesvuosimaksut viranhaltijan suorittaessa itse kaikki puhelunmaksut (5.5. 645 §).

Useissa tapauksissa myönnettiin kättilöille oikeus oman puhelimen käyttämiseen virkatehtävissä. Tällöin heille maksettiin neljännesvuosimaksut sekä 225 puhelun maksut vuosineljännekseltä.

Työntekijäin vuosilomasäännön uusimista koskeva asia. Kaupunkiliiton hallitus oli 7.4.1961 hyväksynyt ehdotuksen suositukseksi työntekijäin vuosilomasäännön

uudesta mallista. Kun eräiden valmistelujen jälkeen Kunnantyöntekijäin Keskusjärjestön kanssa oli ryhdytty asiasta neuvottelemaan 24.4., todettiin kaupungin edustajien taholta, että eräät työntekijäin vuosilomaetuudet menivät jo tällöin pidemmälle kuin vastaavat viranhaltijain etuudet, joihin järjestön oli ilmoitettu pyrkivän. Keskusjärjestön edustajat puolestaan totesivat, että Kaupunkiliiton hallituksessa suositus oli hyväksytty yksimielisesti, joten se olisi sellaisenaan hyväksyttävä myös Helsingin kaupungin työntekijöitä koskevaksi. Tähän kaupungin neuvottelijat huomauttivat, että keskusjärjestön edustajat olivat usein aikaisemmin ilmoittaneet, että Kaupunkiliiton suositukset eivät sellaisenaan sitoneet järjestöjä, vaan saattoivat nämä myös vaatia huomioon otettavaksi omiakin näkökohtiaan. Seuraavassa neuvottelussa, joka pidettiin 2.5., keskusjärjestö ilmoitti, että ellei vuosilomakysymystä saada ratkaistua 4.5. mennessä, järjestö katsoo olevansa pakotettu järjestöllisiin toimenpiteisiin. Ko. neuvottelussa kaupungin edustajat esittivät jyrkän vastalauseen sen johdosta, että keskusjärjestö oli uhannut järjestöllisillä toimenpiteillä voimassa olevasta työehtosopimuksesta huolimatta. Samalla todettiin, että siirtyminen 40 tuntiseen työviikkoon oli keskusteltavana ja mikäli tällainen työajan muutos toteutuisi, kysymys vuosilomien uudelleen järjestelystä olisi otettava esille, joten tässä vaiheessa ei katsottu olevan aihetta pidentää kaupungin jo muutenkin yleistä käytäntöä huomattavasti edullisempia vuosilomia. Asian laajakantoisuuden vuoksi kaupungin edustajat katsoivat, että olisi selvitettävä myös valtuustoryhmien kanta asiassa. Palkkalautakunta merkitsi asian tiedoksi (12.5. 664 §, 19.5. 692 §).

Kaupunkiliitto oli yleiskirjeessään 12.4.1961 kaupunkien ja kauppalaan hallituksille suositellut huomattavia muutoksia työntekijäin vuosilomasääntöihin. Muutokset koskivat mm. vuosilomasäännön sovellutusalan rajoittamista, loman ansaitsemisperiaatteen omaksumista uuden vuosilomalain edellyttämällä tavalla ja vuosilomamäärien lisäämistä. Edellä selostettuja neuvotteluja ko. asiasta jatkettiin 31.5., jolloin kaupungin neuvottelijat ilmoittivat, että he olivat valmiit puoltamaan kaikille 15 v palvelleille työntekijöille 3 työpäivän pituista lomaa lomanmääräytymisvuoden palveluskuukautta kohden, mikä vastasi kaupungin viranhaltijain loma-oikeutta vastaavissa tapauksissa ja ylitti 1/4 päivällä Kaupunkiliiton suosituksen 15 v palvelleiden ryhmässä. Sitä vastoin kaupungin neuvottelijat eivät katsoneet voivansa suostua keskusjärjestön esitykseen muilta osin, koska suositus olisi mm. merkinnyt 10 v palvelleiden työntekijäin osalta 6 työpäivää pitempää lomaa vuodessa kuin vastaavan ajan palvelleet viranhaltijat saavat. Mikäli keskusjärjestö olisi suostunut kaupungin esitykseen lomamäärien osalta, olisivat kaupungin neuvottelijat puolestaan hyväksyneet Kaupunkiliiton suosituksen muilta osin. Ehdoksi he kuitenkin asettivat, että kaupungin työntekijäin palkanmaksu olisi ollut muutettava kaksi kertaa kuukaudessa tapahtuvaksi. Keskusjärjestön neuvottelijat puolestaan ilmoittivat vaihtoehtoisesti suostuvansa siihen, että työntekijäin vuosilomat järjestetään viranhaltijain vuosilomien mukaisesti, jolloin palkanmaksu myös voitaisiin järjestää kaupungin neuvottelijoiden ehdottamalla tavalla. Ellei yksimielisyyttä tältä pohjalta saavutettaisi, järjestö katsoi, että Kaupunkiliiton suositus olisi sellaisenaan toteutettava. Palkkalautakunta päätti kirjelmässään kaupunginhallitukselle esittää, ettei ko. Kaupunkiliiton suosituksen tulisi antaa aihetta toimenpiteisiin (5.6. 755 §).

Ulosottoviraston ao. tilille oli talousarviossa merkitty määräraha vuosilomakustannuksia varten, mm. III kaupunginvoudin sijaisen palkkaamista varten. Sen sijaan

tilittävän kaupunginvoudin sijaista varten ei ollut määrärahaa varattu, mikä johtui siitä, että virka oli ollut avoimena talousarviota laadittaessa. Jotta vältyttäisiin ulkopuolisten sijaisten palkkaamisesta, oli virastossa käyty neuvotteluja, joiden perusteella mainitut kaupunginvoudit, joilla kummallakin oli 36 työpäivän vuosiloma, suostuivat toimimaan toistensa sijaisina oman virkansa ohella. Kun tilittävä kaupunginvouti sai lomansa aikana nostaa virkaansa kuuluvat sivutulot, mutta III kaupunginvoudilla ei ollut mitään sivutuloja, olisi kohtuutonta, jos viimeainittu ilman eri korvausta joutuisi kantamaan sen erityisen vastuun, mikä tilittävän kaupunginvoudin virkaan liittyy. Virkasääntö tosin velvoittaa viranhaltijan ilman eri korvausta hoitamaan toista virkaa vuosiloman aikana, mutta tämä ei ilmeisesti tarkoita sellaisia virkoja, joissa virkasivutulot muodostavat suurimman osan kokonaispalkkauksesta. III kaupunginvouti, jonka sijaisen palkka suunnitellun järjestelyn mukaan säästyisi kokonaan, oli ilmoittanut suostuvansa tilittävän kaupunginvoudin viran hoitamiseen 75 000 mk:n erillisestä palkkiosta kuukaudessa. Järjestely, joka olisi viraston kannalta sopiva, kun kummatkin asianomaiset tunsivat toistensa työn, olisi edullinen kaupungille. Palkkalautakunnan esittelijä oli huomauttanut, että koska kaupunginvoutien palkkaus oli varsin poikkeuksellinen siinä mielessä, että virkasivutulot muodostivat erittäin huomattavan osan kokonaisansioista, olisi tämän vuoksi vuosilomasijaiselle suoritettava kohtuulliseksi katsottava korvaus ko. virkasivutulojen perusteella. Palkkalautakunta päätti suostua ulosottoviraston em. esitykseen 75 000 mk:n kuukausikorvauksen maksamisesta III kaupunginvoudille tilittävän kaupunginvoudin tehtävien hoitamisesta vuosiloman aikana (5.6. 774 §).

Vajaamielisten huoltolan opettajien vuosilomat. Päivähuoltola Aulan opettajat Irmeli Helso ym. huomauttivat kirjelmässään, että päivähuoltolaitoksen opettajilla oli tähän asti ollut kahden kuukauden vuosiloma. Tullessaan kaupungin palvelukseen päivähuoltoloiden opettajat rinnastettiin lastentarhanopettajiin ja saivat näille yleensä kuuluvat edut, joihin kuului vähintään kahden kuukauden pituinen loma. V. 1952 lastentarha Aula siirrettiin lastensuojelulautakunnan alaisuuteen ja v. 1960, kun vajaamielislaitosten ohjesääntö oli vahvistettu, esitti lautakunta, että ao. johtajille, opettajille ja ohjaajille myönnettäisiin virkasäännön määräyksistä poiketen oikeus kahden kuukauden pituiseen vuosilomaan. Kaupunginhallitus palautti esityksen uutta lausuntoa varten, minkä jälkeen lastensuojelulautakunta päätti luopua aikaisemmasta esityksestään. Anajat katsoivat, ettei tehty ratkaisu ollut oikeudenmukainen, koska heiltä yksipuolisella hallinnollisella päätöksellä oli riistetty virkasuhteeseen kuuluva etu, joka heillä oli ollut jo virkaan tulosta lähtien. Päivähuoltolassa asetettiin opettajalle samat vaatimukset kuin lastentarhassakin, lisäksi työn rasittavuus oli vähintään yhtä suuri, niin että anajat pitivät perusteltuna, että myöskin viranhaltijain edut näissä laitoksissa olisivat samanveroiset. Lastensuojelulautakunta huomautti, että tärkeintä asiassa oli kiinnittää huomiota siihen merkitykseen, mikä on jonkin henkilöryhmän erikoisoikeuksilla henkilökuntakokonaisuutta ajatellen. Vajaamielislaitosten opettajien erikoisasema oli yleisen pohdinnan kohteena lastenhuoltolaitoksissa ja katsottiin, että vajaamielisten päivähuoltoloissa toimivilla lastentarhanopettajilla ei tullut olla etuisuuksia, joita ei voitu antaa vastaaville muille päivähuoltoloiden työntekijöille. Esittelijä huomautti, että kysymyksessä ei ollut saavutettu oikeus, joka aiottaisiin yksipuolisella hallinnollisella toimenpitein poistaa. Virkasuhteen luonteesta taas johtui, että virkaa ja sen tehtäviä ym. koske-

3. Palkkalautakunta

vat päätökset olivat mainitunlaisia toimenpiteitä. Koska ei ollut perusteltua aihetta virkasäännön vuosilomamääräyksistä poikkeamiseen, olisi ko. määräyksiä noudatettava. Palkkalautakunta päätti kuitenkin kaupunginhallitukselle puoltaa anojille myönnettäväksi vielä kertomusvuonna virkasäännön edellyttämää pidemmän vuosiloman eli samanpituisen kuin lastentarhanopettajilla (19.5. 719 §).

Vastaukseksi *Koskelan sairaskodin* esitykseen vuosilomasijaisuuspalkan suorittamisesta hoitoapulaiselle Maire Jaloselle palkkalautakunta päätti ilmoittaa, että 8. palkkaluokkaan kuuluvalla Jaloselle saatiin suorittaa 11. palkkaluokan mukainen palkka hänen toimiessaan huollettavien omaisuusvaraston hoitajan vuosilomasijaisena aikana 17.7.—16.8. (10.2. 202 §).

Sairauslomasijaisten palkkaamiseen käytetty määräraha, yhteensä 1 954 763 mk, jakaantui eri laitosten ja virastojen kesken seuraavasti:

	mk		mk
Revisiolaitos	32 415	Poliisilääkärin toimisto	74 620
Maistraatti	159 195	Kasvatusneuvola	52 598
Terveystoimikunta ja terveydenhoitoviraston kans- lia- ja talousosasto	166 925	Urheilu- ja retkeilylautakunta sekä -toimisto	128 065
Tartunnantorjuntatoimisto	44 525	Nuorisotyölautakunta	189 610
Neuvolatoimisto	549 875	Kotitalouslautakunta.....	101 535
Kotisairaanhoidotoimisto	194 250	Kaupunginkirjasto	195 605
		Kauppahallit, kioskit ja torit .	65 545

Jatkettua sairauslomaa myönnettiin eräissä tapauksissa oikeuksin puoliin palkkaetuihin. Tällöin yleensä asetettiin ehdoksi, jos asianomainen vielä aikoi anoa palkallista sairauslomaa, että hän esittäisi selvityksen paranemismahdollisuuksistaan. Eräissä tapauksissa ilmoitettiin, että enempää palkallista sairauslomaa ei enää tulla myöntämään (15.9. 1 339, 1 346 §). Mm. apputyömiehes Kauko Suominen, syntynyt v. 1913, joka oli tullut kaupungin palvelukseen 1.1.1950, oli 24.10.1960 mennessä saanut sairauslomaa jatkuvasti yhteensä 12 kk. Tämän jälkeen palkkalautakunta oli myöntänyt hänelle jatkettua sairauslomaa 15.2.1961 saakka. Jatkettua lomaa myönnettiin puolin palkkaeduin vielä 31.3.1961 asti, minkä jälkeen, jos sairaus vielä jatkui, olisi harkittava Suominen siirtämistä eläkkeelle (5.5. 631 §).

Lastentarhain keittäjä Anita Wohlström oli anonut jatkettua sairauslomaa 15.9.—14.10. väliseksi ajaksi. Anoja oli ollut yhtäjaksoisesti sairauslomalla 22.8.1960—15.8.1961 välisen ajan. Vuosiloma hänellä oli ollut 16.8.—15.9.1961, miltä ajalta hän oli saanut täyden palkan. Sitä ennen 6.10.1960 lähtien hän oli sairausloman ajalta saanut 2/3 palkasta. Koska Wohlströmin sairausloma ylitti yhden vuoden ajan, lastentarhain toimisto pyysi palkkalautakuntaa määräämään hänen palkkansa ottaen huomioon, että hänellä oli oikeus 36 päivän vuosilomaan. Ko. keittäjälle oli myönnetty muutos verotaulukkoon 6 660 mk:n vähennyksenä kuukaudessa kertomusvuoden ajaksi, joten taloudellinen asema ei ilmeisesti ollut hyvä. Palkkalautakunta päätti myöntää Wohlströmille jatkettua sairauslomaa puolin palkkaeduin 27.9.—14.10. väliseksi ajaksi sekä ilmoittaa lastentarhain toimistolle, että hänelle tulisi suorittaa 16.—26.9. myönnettävältä vuosiloman ajalta puolet palkkaeduista. Lisäksi päätettiin ilmoittaa toimiston huomautukseen verotaulukkoon tehdystä vähennyksestä,

ettei siitä voi tehdä johtopäätöstä hänen taloudellisesta asemastaan, koska tällaiset vähennykset taulukon mukaiseen ennakon pidättämiseen tehdään ennakkoperintälain 20 §:n mukaan siinä tapauksessa, että palkansaajalla on ollut sellaisia vähennykelpoisia menoja, esim. sairauskuluja tai hänelle voidaan myöntää sellaisia vähennyksiä, joita ei ole otettu huomioon verotaulukoita laadittaessa (2.10. 1 425 §).

Raitiovaun.kulj. Vilho Enqvist oli valittanut kaupunginhallitukselle palkkalautakunnan 19.5. tekemästä päätöksestä, millä hänelle oli myönnetty jatkettua sairauslomaa 15.9.1961 saakka palkattomana. Enqvist oli ilmoittanut, että hänellä ei ole lainkaan tuloja eikä omaisuutta eikä hän sairautensa vuoksi voi suorittaa minkäänlaista työtä, joten hän joutuu huoltoavun varaan, ellei hänelle myönnetä palkkaetuja sairausloman ajalta, koska hänellä ei liioin ole ketään omaisia, joiden apuun hän voisi turvautua. Esittelijä huomautti, että täyden palkan maksu Enqvistille päättyi 28.6. 1959 ja 2/3 palkan 26.9.1960. Tämän jälkeen oli palkkalautakunta myöntänyt hänelle sairauslomaa puolin palkkaeduin 30.4.1961 saakka. Viimeksi myönnettiin sairausloma 15.9. asti palkattomana. Koska virkasäännön mukaan sairausloma-ajan palkkaetujen määrääminen kuuluu palkkalautakunnalle 12 kk ylittävien sairauslomien osalta, voi se oman harkintansa mukaan myöntää sairausapua viranhaltijalle, sillä virkasäännössä on määrätty ainoastaan yläraja, 2/3 palkasta. Käytännössä palkkalautakunta on myöntänyt ko. lomaa n. 3—6 kk puolin palkkaeduin, mutta tämän ajan jälkeen ainoastaan poikkeustapauksissa palkallista sairauslomaa. Palkatonta lomaa on annettu vielä tämänkin jälkeen, milloin hyviä toiveita paranemisesta on ollut. Perusteena Enqvistin anomukselle olivat olleet kohtuussyyt, koska hän katsoo, että hänen tulisi saada palkkaa, jottei joutuisi turvautumaan huoltoapuun. Esittelijä katsoi, että palkkalautakunta oli menetellyt varsin kohtuullisesti, kun se jo yli puolen vuoden ajan oli myöntänyt jatkuvaa sairauslomaa puolin palkkaeduin. Näin ollen palkkalautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, ettei anomuksen tulisi antaa aihetta palkkalautakunnan päätöksen muuttamiseen (19.5. 716 §, 16.6. 853 §, 7.7. 1 021 §).

Synnytyksloman myöntäminen ja lomapalkan laskeminen osaviikkotyöntekijöille. Palkkalautakunta päätti rahatoimiston tiedustelun johdosta ilmoittaa, että työsuhteessa oleville osaviikkotyöntekijöille saatiin myöntää synnytykslomaa kaupungin sairaus- ja hautausapusäännön mukaisesti ja maksaa heille samat palkkaedut kuin he työssä ollessaankin saavat, lukuun ottamatta kuitenkin tilapäisistä kassanhoito-tehtävistä maksettuja palkkioita. Synnytyksloman ajalta suoritettava palkka voitiin laskea siten, että todellisten viikottaisten työssäolopäivien palkka jaetaan kaikkien viikon työpäivien osalle ja täten päivää kohti saatu palkkamäärä maksetaan kulta-kin synnytykslomaan sisältyvältä arkipäivältä (7.7. 1 019 §).

Viransijaisuuspalkkioita muun syyn kuin sairauden takia myönnettiin kertomusvuonna tarkoitukseen varatusta 3607 935 mk:n suuruisesta määrärahasta virastoille, laitoksille ym. seuraavasti:

	mk		mk
Neuvolatoimisto	939 640	Kivelän sairaala	776 070
Kotisairaanhoidotoimisto	324 630	Hesperian sairaala	197 745
Kouluterveydenhoito-osasto ...	174 845	Nikkilän sairaala.....	164 225
Terveystieteiden tutkimusten		Malmin sairaala	21 420
laboratorio	1 565	Lastenhuoltolaitokset	47 400

3. Palkkalautakunta

	mk		mk
Maidontarkastamo	1 885	Teknillinen ammattikoulu	172 025
Marian sairaala	156 525	Kähertäjäkoulu	15 490
Auroran sairaala	614 470		

Hautausapua myönnettiin kertomusvuonna yhteensä 14 467 485 mk.

Eräiden palvelusaikojen hyväksilukeminen ikälisiä varten. Palkkalautakunta käsiteli useita kymmeniä ikälisäsioita, joissa ao. viranhaltija oikeutettiin lukemaan hyväkseen muualla palveltuja aikoja, esim. Helsingin yliopistollisen keskussairaalan kirurgisen klinikan vahtimestarina, Puumalan kunnan päätoimisena sopimuspalkkaisena urheilunohjaajana, Helsingin Yliopiston apteekin farmaseuttina ym. toimissa palvelut ajat. 14 tapauksessa esitetyt anomukset hylättiin.

Mielisairaanhoidajien liitto oli tehnyt kaupunginhallitukselle esityksen, missä mainittiin mm. seuraavaa: »Kaupungin palvelukseen on siirtynyt mielisäiraanhoidajia, jotka ovat toimineet koulutustaan vastaavissa tehtävissä Sotainvaliidiiden Veljesliiton Kaunialan aivoinvalidien hoitolaitoksessa. Kaupungin virkasäännössä ei ole määräystä siitä, että tällaista aikaa luettaisiin kaupungin maksamiin ikälisiin oikeuttavaksi palvelusajaksi. Kun kuitenkin Sotainvaliidiiden Veljesliitto on valtion avun turvin toimiva, näkisimme, että mainittu Kaunialan hoitolaitoksessa palveltu aika tulisi hyväksyä ko. hoitajien osalta ikälisiin oikeuttavaksi ajaksi kaupungin ikälisiä laskettaessa.» Esittelijä ilmoitti että kaupunginhallitus oli käsitellyt lähes vastaavanlaisen esityksen 8.9.1960. Marian sairaalan apul.ylilääk. Lars Hagelstam ja sair.hoit. Aira Kemppinen olivat pyytäneet, että voimassa olevia säännöksiä muutettaisiin siten, että palvelu valtion sotavammaisairaaloissa ja Invaliidisäätiön sairaalassa luettaisiin hyväksi ikälisiä ja eläkeoikeutta laskettaessa. Annetussa lausunnossa oli palkkalautakunta tällöin ilmoittanut: »Mitä tulee Invaliidisäätiön omistamaan sairaalaan, ei siinä palveltuja aikoja voimassa olevien määräysten mukaan voida ottaa huomioon ikälisiä myönnettäessä, koska kysymyksessä ei ole puhtaasti valtion, kunnan tai kuntayhtymän omistama laitos. Kaupungin virkasäännön määräykset erilaisten palvelusaikojen laskemisesta ovat jo nyt verraten laajat ja yksityiskohtaiset. Niiden laajentaminen koskemaan mm. Invaliidisäätiön sairaalaa johtaisi siihen, että myös monet muut säätiöiden omistamat ja niihin verrattavat sairaanhoitolaitokset olisi tässä suhteessa saatettava samaan asemaan. Tämä aiheuttaisi kuitenkin niin huomattavan virkasäännön ikälisämääräysten laajentamisen, ettei siihen ole perusteltua syytä. Em. lausuntoon viitaten palkkalautakunta päätti ehdottaa, ettei anomuksen tulisi antaa aihetta toimenpiteisiin (5.6. 787 §).

Eläkesäännön muuttamista koskeva esitys. Reviisori Onni Viherheimo oli ehdottanut, että eläkesääntöä muutettaisiin siten, että täyden eläkkeen saantiin oikeuttavat palvelusvuodet omaava viranhaltija voisi erota virastaan ennen eläkeikää, mutta säilyttäisi silti jo siihen mennessä saavuttamansa eläkeoikeuden, jota hän pääsisi nauttimaan vasta täytettyään 63 v tai työkyvyttömyyden kohdatessa sitä ennenkin. Järjestelystä olisi se hyöty, että kaupunki voisi näin ennen eläkeikää eroavan sijalle saada uuden viranhaltijan, jolle jouduttaisiin suorittamaan vähemmän ikälisiä. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin ehdotuksen johdosta kaupunginhallitukselle annettavassa lausunnossa, että ko. järjestely sisältäisi oleellisen periaatteellisen muutoksen voimassa olevaan eläkesääntöön. Eräissä muissa maissa tällainen oli toi-

meenpantu, mutta ei vielä Suomessa julkisen työnantajapiirin taholla. Kun tällainen muutos oleellisesti vaikuttaisi eläkesääntöihin koko maassa ja olisi siten käsiteltävä koko maan käsittävänä kysymyksenä, ei palkkalautakunta ilmeisesti voinut ryhtyä toimenpiteisiin ko. muutoksen aikaansaamiseksi (17.2. 234 §).

Useita *eläkkeellä olevia viranhaltijoita* otettiin viransijaisiksi hoitamaan joko omaa entistä virkaansa tahi muuta virkaa, jolloin heille yleensä maksettiin eläkkeen lisäksi hoitamansa viran loppupalkan ja eläkkeen välinen erotus (3.2. 174, 175 §, 17.2. 237 §, 3.3. 335 §, 28.4. 585 §).

Tri Margit Edgren-Andersonille saatiin maksaa viransijaisuusajalta virkaan kuuluva palkkaus ikä-, kalliinpaikan- ja sairaalalisineen vähennettynä kuitenkin hänen kaupungilta saamansa eläkkeen määrällä hänen hoitaessaan Nikkilän sairaalan osastolääkärin virkaa (16.10. 1 501 §).

Rakennusviraston eläkkeellä oleva esimies Niilo Nyström otettiin edelleen työ-sopimussuhteiseen palvelukseen samaan tehtävään. Kaupungininsinööri oli esittänyt, että Nyströmille saataisiin maksaa eläkkeen lisäksi 25 279 mk/kk. Palkkalautakunta päätti suostua esitykseen (16.6. 868 §).

Eläkkeellä olevalle mielisair.hoit. Erik Skogsterille saatiin suorittaa hänen toimiessaan tarvittaessa viransijaisena hoitamansa viran loppupalkan ja hänen eläkkeensä välinen erotus sekä hänen toimiessaan vuosilomasijaisena 17 000 mk/kk eläkkeensä lisäksi (3.2. 175 §).

Teurastamon toim.joht. Turusen eläkeasia. Kaupunginvaltuusto oli 24.2.1960 myöntänyt teurastamon silloiselle toimitusjohtajalle Reijo Turuselle eron virastaan 29.2.1960 lukien sekä jättänyt hänen syykseen väitettyjen väärinkäytösten tutkimisen poliisiviranomaisten tehtäväksi. Palkkalautakunta oli 23.6.1960 myöntänyt Turuselle hänen palvelusvuosiaan vastaavan osaeläkkeen. Tällöin ei ollut vielä luotettavaa selvitystä siitä, oliko Turunen syyllistynyt virkavirheisiin ja oliko hänen tämän perusteella katsottava menettäneen oikeutensa eläkkeen saamiseen. Näin ollen päätettiin siihen, että Turuselle oli eläkesäännön mukaan myönnettävä eläke ja kysymys eläkeoikeuden menettämisestä olisi jätettävä myöhempään ajankohtaan. Asian arvostelemista vaikeutti erityisesti se seikka, että asiamiestoimistolla ei ollut valtuuksia kuulustella muita kuin kaupungin palveluksessa olevia ja teurastamon halliesimiehen Åkermanin asema oli silloin lähinnä asianosaisen eikä todistajan asema. Myöhemmin syyttäjän jätettyä Åkermanin syytteeseen asettamatta oli hänen kertomalleen annettava todistajalausunnon arvo. Poliisin toimesta suoritettujen tutkimusten jälkeen oli Turunen asetettu raastuvanoikeudessa syytteeseen virkavelvollisuuksien vastaisesta menettelystä. Oikeudenkäynnin edistyttyä riittävän pitkälle voitiin pitää todennäköisenä, että Turusen syyllisyys hänen viakseen väitettyihin virkarikoksiin tullaan oikeuden taholta katsomaan selvitettyiksi. Tämän perusteella asiamiestoimisto alisti palkkalautakunnan harkittavaksi, olisiko asiassa jo ilmenneeseen nähden syytä julistaa Turusen eläkeoikeus jo tässä vaiheessa menetetyksi, kun oikeudenkäynti tulisi vielä kestäämään useita kuukausia. Teurastamolaitoksen lautakunta ilmoitti yhtyvänsä asiamiestoimiston esitykseen. Palkkalautakunta päätti julistaa ent. toim.joht. Reijo Turunen eläkeoikeuden menetetyksi 1.6.1961 alkaen (5.5. 623 §).

Kaupunginhallitus oli 21.6. varat. Reijo Turusen valituksen johdosta kumonnut palkkalautakunnan em. päätöksen ja palauttanut asian palkkalautakunnan kaupungin eläkesäännön mukaisessa järjestyksessä uudelleen käsiteltäväksi, sen jälkeen kun

3. Palkkalautakunta

teurastamolaitos oli tehnyt asiaa koskevan esityksen. Merkittiin, että kokouksessa oli käsillä paitsi aikaisemmissa vaiheissa kaupungin elimissä syntyneitä asiakirjoja myös Turusta vastaan Helsingin raastuvanoikeudessa jatketusta, tahallisesta virkarikoksesta ja virkamiehenä tehdystä petoksesta ajetun syyteasian pöytäkirjat sekä niihin merkityistä todistajanlausunnoista laadittu yhteenveto. Palkkalautakunta päätti julistaa ent. teurastamonjohtajan Reijo Turusen, jolle palkkalautakunta oli myöntänyt 294 palveluskuukauden ja 161 650 mk:n kuukausipalkan perusteella 87 130 mk:n suuruisen osaeläkkeen kuukaudessa 1.3.1960 lukien, eläkeoikeuden menetetyksi 1.8.1961 alkaen (7.7. 956 §).

Vuositilintarkastajat olivat kiinnittäneet huomiota teurastamon ent. toimitusjohtajan eläkekysymyksen käsittelyyn ja tällöin katsoneet, että palkkalautakunnan olisi tullut aikaisemmassa vaiheessa ryhtyä eläkeoikeuden lakkauttamista koskeviin toimenpiteisiin. Samalla tilintarkastajat esittivät harkittavaksi eläkeoikeuden menettämistä koskevien virkasäännön määräysten täydentämistä saadun kokemuksen valossa. Esittelijä totesi, että sen jälkeen kun kaupunginvaltuusto oli myöntänyt toim.joht. Turuselle sairauden perusteella eron virasta 29.2.1960 lukien, palkkalautakunnalla ei ollut muuta mahdollisuutta kuin käsitellä hänen jättämänsä eroanomus tavanmukaisessa järjestyksessä ja myöntää hänelle eläkesäännön mukainen osaeläke. Eläkeoikeuden menettäminen eläkesäännön 14 §:n mukaan edellyttää, että on olemassa tuomioistuimen päätös tai että kurinpitomenettely siihen liittyvine päätöksineen on saatettu loppuun. Näin ollen tilintarkastajien huomautus eläkeoikeuden lakkauttamistoimenpiteistä olisi todettava aiheettomaksi. Sitä vastoin oli katsottava, että tilintarkastajien huomautus eläkeoikeutta koskevien virkasäännön (eläkesäännön) määräysten täydentämisestä saadun kokemuksen valossa on aiheellinen siinä yhteydessä, jolloin kaupungin virka- ja eläkesääntö tulee uusittavaksi. Palkkalautakunta antoi lausuntonsa asiasta muuten esittelijän ehdotuksen mukaisesti paitsi korvasi siinä ao. lausuman seuraavasti: » — kaupunginhallituksen on katsottava samalla velvoittaneen palkkalautakunnan myöntämään Turuselle eläkkeen, joten palkkalautakunta katsoo menetelleensä asiassa oikein.» (14.8. 1 136 §, 18.8. 1 154 §).

Varat. Turunen oli valittanut kaupunginhallitukselle ko. palkkalautakunnan päätöksestä anoen, että tämä kumottaisiin ja hänelle myönnettäisiin oikeus eläkkeen saamiseen myöskin 1.8.1961 alkaen, koska ei oikeudenkäynnin aikana ollut esitetty hänen syyllisyyteensä nähden mitään uutta siihen verrattuna, mitä asiassa oli jo selvitetty silloin, kun palkkalautakunta myönsi valittajalle eläkkeen. Toiseksi valittaja katsoi, että asian arvosteleminen kurinpitonäkökohtia silmälläpitäen ei ollut mahdollista sinä aikana, jolloin häntä vastaan oli vireillä syyte virkarikoksesta ao. alioikeudessa. Asiamiestoimisto oli antamassaan lausunnossa todennut, että eläkesäännössä on edellytetty menettelyä, jonka mukaan eläkeoikeutta harkittaessa palkkalautakunta voi tutkia kysymyksen siitä, onko asianomainen ennen virkaeron saamista syyllistynyt sellaiseen tekoon, josta hänet olisi ollut kurinpitotoimin erotettava, mikäli kurinpitomenettely häntä vastaan olisi pantu aikoiinsa vireille. Kysymys on siis jälkiarvostelusta, jossa ei varsinaista kurinpitomenettelyä enää tapahdu eikä voi tapahtua, vaan asian arvostelee eläkkeen myöntäjä eli tässä tapauksessa palkkalautakunta. Palkkalautakunta päätti esittää aikanaan omaksumansa kannan mukaisesti ja asiamiestoimiston lausuntoon viitaten, että Turusen valitus olisi hylättävä (1.9. 1 247 §).

Sunnuntaityökorvausten laskeminen eläkeperusteisiin. Palokers. Gunnar Skarp oli anonut eläkettä 1.4. alkaen pyytäen samalla, että myös sunnuntaityökorvaukset otettaisiin huomioon eläkkeen suuruutta määrättäessä. Esittelijä oli huomauttanut, että sunnuntaityökorvaukset eivät ole eläkesäännön 7 §:n tarkoittamia lakiin perustuvia virkasivutuloja. Palkkalautakunta päätti kuitenkin, että Skarpin eläkettä myönnettäessä sunnuntaityökorvaukset on otettava mukaan eläkettä laskettaessa ja että eläkkeen lopullinen määrä on esitettävä uudelleen palkkalautakunnalle (3.3. 306 §, 10.3. 354 §).

Kaupunginhallitus oli alistanut tutkittavakseen em. palkkalautakunnan päätöksen, mikä merkittiin tiedoksi. Asiakirjat selityksineen päätettiin lähettää kaupunginhallitukselle (24.3.436 §). Kaupunginhallitus oli 27.4. kumonnut palkkalautakunnan päätöksen em. asiassa ja kehottanut lautakuntaa myöntämään Skarpille eläkkeen laskematta eläkeperusteisiin sunnuntaityökorvauksia. Palkkalautakunta myönsi Skarpille eläkkeen tämän mukaisesti (12.5. 662 §).

Ent. palokers. Gunnar Skarp oli valittanut eläkeasiassaan kaupunginhallitukselle huomauttaen, että palkkalautakunnan olisi tullut hänelle eläkettä myöntäessään ottaa huomioon myöskin sunnuntaityökorvaukset eläkeperusteita laskettaessa. Valittaja viittasi eläkesäännön 7 §:ään, jossa määrätään otettavaksi »lakiin perustuvat sivutulot» huomioon eläkettä laskettaessa. Esittelijä mainitsi tämän johdosta, että virkasivutulolla on vanhastaan ymmärretty ns. sporttelituloja: pöytäkirjan lunastuksia, toimituspalkkioita yms., mutta ei suinkaan ylityö- eikä sunnuntaityökorvauksia, jotka perustuvat työaikalain määräyksiin. Kun v. 1953 oli käyty neuvotteluja viranhaltijajärjestöjen kanssa uudesta eläkesäännöstä, otettiin esille myös sunnuntaityökorvaukset. Järjestöjen edustaja Valtonen ehdotti ko. korvausten huomioon ottamista eläkepohjassa. Neuvottelujen puheenjohtaja J. Ståhlberg totesi, että ehdotuksen 6 §:ssä mainituilla palkkaeduilla tarkoitetaan viranhaltijan loppupalkkaa, joka käsittää peruspalkan ja hänen nostamansa ikälisät, eikä edustaja Valtonen ehdotusta näin ollen voitu katsoa oikeaan osuneeksi. Ei myöskään eläkesääntöä lopullisesti kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa käsiteltäessä tähän suuntaan meneviä muutoksia tehty. Tähän nähden ja kun palkkalautakunta on johdonmukaisesti koko eläkesäännön voimassaoloajan tulkinnut sitä niin, ettei sunnuntaityökorvauksia ole laskettava mukaan eläkepohjaan, esittelijä ehdotti, että valitus olisi esitettävä hylättäväksi. Palkkalautakunta yhtyi esittelijän kantaan (21.6. 907 §).

Uudenmaan lääninhallitukselle annettavassa lausunnossa Skarpin eläkettä koskevassa valitusasiassa palkkalautakunta päätti esittää, että sunnuntaityökorvaukset tulisi lukea hyväksi hänen eläkepohjaansa laskettaessa (22.9. 1 381 §).

Eläkkeen myöntäminen viran lopettamistapauksessa. Terveydenhoitolautakunta oli 5.9.1956 sanonut irti lääket.lis. Jorma Tuohimäen veneeristen tautien poliklinikan alilääkärin virasta, minkä jälkeen Tuohimäki oli anonut, että hänelle myönnettäisiin virkavuosiensa vastaava eläke, koska hän oli ilman omaa syytään joutunut eroamaan kaupungin palveluksesta. Palkkalautakunta oli 18.6.1957 hylännyt anomuksen. Kaupunginhallitus, jolle Tuohimäki oli valittanut ko. päätöksestä, hylkäsi valituksen, koska valittajalla virkasäännön 11 §:n mukaan olisi ollut mahdollisuus siirtyä toiseen kaupungin virkaan. Tuohimäki oli tämän jälkeen valittanut asiassa lääninhallitukseen huomauttaen, että häneltä oli tosin mainitussa alilääkärin virassa ollessaan tiedusteltu, suostuisiko hän ottamaan vastaan ne virkatehtävät, jotka kuulu-

3. Palkkalautakunta

vat kaupunginvaltuuston 21.3.1956 tekemällä päätöksellä ensin 27. palkkaluokkaan ja sittemmin 28. palkkaluokkaan siirrettyyn ko. alilääkärin virkaan. Koska mainittua virkaa, jonka haltijan virka-aikakin oli määrätty pitemmäksi kuin Tuohimäen päivittäinen virka-aika oli ollut, oli pidettävä perustettuna uutena virkana, johon hän virkasäännön nojalla ei ollut velvollinen siirtymään ja kun hän jouduttuaan irtisanomisen johdosta luopumaan kaupungin palveluksesta oli oikeutettu saamaan eläkkeen, oli Tuohimäki vaatinut, että kaupunginhallituksen päätös kumottaisiin ja hänelle myönnettäisiin eläkesäännön mukainen eläke. Lääninoikeus oli antamassaan päätöksessä todennut, että Tuohimäki oli virkasäännön 11 §:n 1 kohdan nojalla ollut velvollinen alistumaan kaupunginvaltuuston em. päätöksellä määrättyyn veneeristen tautien poliklinikan alilääkärin muutettuun virantoimitusvelvollisuuteen eikä hän niin ollen ollut ilman omaa syytään joutunut luopumaan kaupungin palveluksesta, mistä syystä lääninoikeus oli hylännyt valituksen. Tuohimäen valitettua edelleen Korkeimpaan hallinto-oikeuteen tämä oli kumoten lääninoikeuden, kaupunginhallituksen ja palkkalautakunnan päätökset palauttanut asian palkkalautakunnalle ilmoituksetta uudelleen käsiteltäväksi (5.5. 625 §).

KHO:n eläkepäättökseen aiheuttamat toimenpiteet. Palkkalautakunnan taholta päätettiin kiinnittää virastojen ja laitosten huomiota siihen, että edellä selostettu tri Tuohimäen eläkeoikeuden eväämistä koskeva asia olisi mahdollisesti johtanut toiseen lopputulokseen, jos kysymyksessä olisi ollut toinen samanluontoinen eikä perustettu uusi virka. KHO oli katsonut, että alilääkäri Tuohimäelle tarjottu uusi virka ei ollut samanluontoinen eikä hän niin ollen ollut velvollinen siihen siirtymään. Tästä syystä olisi vastaisuudessa syytä kiinnittää huomiota siihen, että tämän tapaisia virkojen järjestelyjä suoritettaessa olisi meneteltävä siten, että aikaisempi virka suoraan muutetaan uudeksi viraksi (5.5. 626 §).

Verovirastosta ja kaupungin työnvälitystoimistosta valtiolle siirtyneiden ylimääräiset eläkkeet. Kaupunginvaltuusto oli 7.10.1959 päättänyt, että sellaiselle verovirastossa palvelevalle viranhaltijalle, jolla on vähintään 10 eläkkeeseen oikeuttavaa palveluvuotta ja joka v:n 1960 loppuun mennessä siirtyy valtion vastaavan toimen haltijaksi ja jolle suoritettava palkkaus on vähintään 500 mk alempi hänen kaupungin virasta nauttimaansa palkkausta, myönnetään sen suuruinen ylimääräinen eläke, joka vastaa palkkausten erotusta. Työnvälitystoimiston muuttumisen johdosta 1.1.1961 lukien valtion virastoksi tehtiin vastaava päätös ylimääräisen eläkkeen myöntämisestä kaupungin palveluksesta valtion palvelukseen siirtyville. Em. viranhaltijat olivat 9.2.1961 jättäneet kaupungille kirjelmän, missä he anoivat, että ko. ylimääräisiä eläkkeitä korotettaisiin samassa suhteessa kuin kaupungin varsinaisia eläkkeitäkin. Valtuuston mainittujen eläkkeiden myöntämistä koskevan päätöksen 2 kohta kuului seuraavasti: »Mikäli edellä tarkoitettun valtion viran tai toimen haltijan tai tilapäisen toimihenkilön palkkaus myöhemmin nousee tai laskee, tarkistetaan ylimääräisen eläkkeen suuruus vastaavasti. Kaupungin palkkoihin suoritettavat tarkistukset ja korotukset eivät valtion palvelukseen siirtymisen jälkeen enää vaikuta ko. ylimääräiseen eläkkeeseen. Sitä vastoin viranhaltijalle valtion palveluksessa maksettavat uudet ikälisät sekä mahdollisesti suoritettavat tarkistukset tms. pienentävät tai suurentavat ylimääräistä eläkettä vastaavasti. Milloin ko. eläkkeen saaja siirtyy myöhemmin verovirastossa tai työvoimapiirissä korkeammin palkatuksi viran- tai toimenhaltijaksi, pienenee ylimääräinen eläke palkkauksen nousua vastaavalla määrällä tai

häviää kokonaan.» Mainitut valtuuston päätökset perustuivat siihen, että haluttiin helpottaa ko. viranhaltijain siirtymistä valtion palvelukseen. Eläkesäännössä ei myöskään ollut mitään määräyksiä eläkeoikeudesta tämänkaltaisten tapausten varalle. Palkkalautakunta oli lausunnossaan esittänyt em. anomukset hylättäviksi. Kaupunginhallitus palautti kuitenkin 24.3.1961 asian uudelleen palkkalautakunnan käsiteltäväksi. Veroviraston entiset kaupungin viranhaltijat olivat 25.4. esittäneet uuden anomuskirjelmän, missä mm. todetaan, että hakijoiden käsitys siitä, että heidän palkkatasonsa olisi valtion palvelukseen siirtymisen jälkeen pysynyt entisellään, on väärä, sillä valtuuston päätöstä oli ryhdytty tulkitsemaan siten, että elinkustannusten nousun vuoksi valtion palkkoihin suoritettavat korotukset otetaan eläkettä pienentävinä tekijöinä huomioon. Tällaisen tulkinnan perusteella esim. eläke, joka 31.12.1959 oli 5 000 mk, oli pienentynyt 1 660 mk:ksi kuukaudessa. Näin ollen heidän palkkatasonsa on laskenut. Hakijat katsoivat, että tulkinta, jonka mukaan rahanarvon alenemisesta johtuvien tarkistusten huomioon ottaminen vähentävänä tekijänä ei ole kohtuullinen. Palkkalautakunnan esittelijä huomautti, että ko. ylimääräiset eläkkeet poikkeavat perusteittensa puolesta muista vastaavista eläkkeistä. Kaupungille ko. eläkkeistä johtuva lisärasitus johtui osittain siitä, ettei kaupungin eläkesäännössä ole otettu huomioon tapausta, jossa kokonainen hallinnonala siirtyy kunnalta valtiolle ja osittain siitä, että lainsäädäntö siirtymämääräysten osalta jäi puutteelliseksi. Näin ollen ylimääräisiä eläkkeitä koskevat määräykset tulivat melko ankariksi. Palkkalautakunta päätti kaupunginhallitukselle kohtuuskäytöksen perusteella ehdottaa, että em. päätöstä muutettaisiin näin kuuluvaksi: »Tässä päätöksessä tarkoitettavat ylimääräiset eläkkeet tarkistetaan samassa suhteessa kuin kaupungin muitakin ylimääräisiä eläkkeitä tarkistetaan. Muuten eivät kaupungin palkkoihin tai eläkkeisiin suoritettavat tarkistukset ja korotukset vaikuta ko. eläkkeisiin. Valtion palveluksessa viranhaltijoille maksetut uudet ikälisät, kuoppakorotukset tms. samoin kuin valtion virkamiehille tasokorotuksen muodossa myönnettyt yleiskorotukset sikäli kuin ne ylittävät kaupungin vastaavat korotukset, pienentävät ylimääräistä eläkettä vastaavasti» (5.6. 771 §).

Verojohtaja Erkki Sirviön anomukseen, joka koski hänen ylimääräisen eläkkeensä oikaisemista, palkkalautakunta päätti kaupunginhallitukselle ehdottaa, että tämän osalta tehtäisiin samanlainen tarkistuspäätös kuin edellä on selostettu muita veroviraston viranhaltijoita koskevien ylimääräisten eläkkeiden osalta (5.6. 772 §).

Ylimääräisten eläkkeiden myöntäminen Pasilan lastenseimen keittäjälle ja lastenhoitajalle. Pasilan Lastenseimi -yhdistys oli esittänyt, että kaupunki ottaisi ko. seimen hallintaansa ja sen palveluksessa olevat keittäjä Elli Halosen, s. 1898, ja lastenhoitaja Hagar Jäntereen, s. 1905, vanhoina työntekijöinä Pasilan lastenseimen palvelukseen tai myöntäisi heille palvelusvuosien perusteella ylimääräiset eläkkeet. Anomuksen johdosta 24.3. antamassaan lausunnossa palkkalautakunta ilmoitti, että sen käsityksen mukaan kohtuulliseksi vaatimukseksi olisi asetettava, että kumpikin ko. henkilöistä kaupungin palvelukseen siirryttyään palvelisi vähintään 5 v ennen eläkkeelle siirtymistään, edellyttäen että he eivät terveydellisistä syistä ole pakotettuja eroamaan aikaisemmin. Lääkärintodistusten tarkastajan lausunnon mukaan nti Halonen oli terveytensä puolesta katsottava vähemmän sopivaksi otettavaksi kaupungin palvelukseen keittäjän toimeen. Nti Jänterettä ei myöskään voitu pitää terveytensä puolesta täysin sopivana lastenhoitajaksi. Molempien voitiin päättää olevan

3. Palkkalautakunta

siinä määrin säännölliseen työhön pysyvästi kykenemättömiä, että eläkkeen myöntäminen oli katsottava perustelluksi, mikäli se muutoin saattoi tulla kysymykseen. Esittelijä totesi, että mainitut henkilöt joutuivat eroamaan toimestaan kaupungin toimenpiteen johdosta. Kun he kuitenkin eivät olleet olleet lainkaan kaupungin palveluksessa, oli ylimääräisen eläkkeen myöntäminen vain kohtuusperusteilla puollettavissa. Kuitenkin oli katsottava, että yhtä suuren eläkkeen myöntäminen kuin vastaavanlaisista kaupungin viroista palvelusajan perusteella laskien maksettiin, olisi kohtuutonta, mistä syystä palkkalautakunta päätti esittää, että ko. henkilöille tulisi myöntää niin suuri ylimääräinen eläke, että se vastasi 50 % eläkesäännön mukaisesta määrästä (26.5. 747 §).

Lastensuojelulautakunnan alainen opettaja Annikki Korento oli anonut kaupungilta eläkettä 1.9.1960 lähtien, koska hänen virkasuhteensa kaupunkiin oli ilmoitettu päättyneeksi tällöin. Korento siirrettiin kuitenkin hoitamaan Oppilaskoti Toivolan päivähuoltolan tp. ohjaajan tehtäviä ja kaupunginhallitus kehotti lastensuojeluvirastoa suorittamaan virkasäännön 11 §:n 2 kohdan mukaisesti Korennolle henkilökohtaisena palkanlisänä 21. ja 18. palkkaluokkien välisen erotuksen sinä aikana, jolloin hän hoiti mainittuja tehtäviä. Palkkalautakunta hylkäsi em. eläkeanomuksen, koska anojan virkasuhde kaupunkiin edelleen jatkui. Kaupunginhallitus kumosi 9.3.1961 palkkalautakunnan päätöksen ja kehotti lautakuntaa myöntämään Korennolle eläkkeen 1.1.1961 alkaen. Kaupunginhallituksen päätös merkittiin tiedoksi ja Korennolle myönnettiin hänen palvelusvuosiensa vastaava eläke mainitusta ajankohdasta lukien (5.5. 620 §).

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle mm. seuraavista asioista: ulosottoviraston kertyneiden lunastusten jakaminen (27.1. 124 §); luovutetun alueen viranhaltijain palvelusaikojen hyväksilukeminen (27.1. 125 §); terveysisarten velvollisuus pysyä kaupungin palveluksessa 65-vuotiaiksi (27.1. 136 §); toimistovirkojen pätevyysluokitusta selvittävän komitean mietintö (10.2. 186 §) 24.2, 282 §); satamalaitoksen vs. kamr. Mainio Kauppalan valitus häntä koskevasta satamalautakunnan varoituspäätöksestä (10.3. 361 §); Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksen kemistin ja laborantin työaikojen järjestely (24.3. 431 §); hallihenkilökunnan työajan ym. järjestelyä koskeva ehdotus (10.2. 209 §, 21.6. 900 §); eräiden ammattioppilaitosten työpöytävirkojen muuttaminen ammattiopettajan viroiksi (25.8. 1 178 §, 1.9. 1 248 §); kansakoulujen siivoojien kesäajan työsuhteen ja palkkauksen järjestäminen (24.3. 419 §, 14.4. 515 §); Helsingin kunnallisten koulujen henkilökuntayhdistyksen esitys kahden siivoojan virkavapaudesta (24.3. 420 §); Kuntien Konemestarit -yhdistyksen esitys puhdistuslaitoksien vuorokonemestarien 3-vuorotyöjärjestelmän muuttamisesta (24.3. 428 §); kirjaston rationalisoimiskomitean mietintö kaupunginkirjaston uudelleenjärjestelyistä (14.4. 516 §); kirjastovirkojen pätevyysvaatimusten määrittely (21.4. 564 §); huoltoviraston viranhaltijatarpeen lisäys työajan lyhentämisen vuoksi (5.5. 642 §); sähkö-, kaasun- ja vesilaitoksen toimistopäälliköiden ja vastaavien virkojen uudelleenjärjestely (12.5. 666—668 §, 19.5. 693—695 §, 24.5. 724§); viranhaltijain eläkesäännön 6 §:n muuttaminen sairaalalääkärien palkkauksen uudelleenjärjestelyn yhteydessä (5.5. 632 §, 12.5. 671 §, 19.5. 698 §, 26.5. 746 §, 5.6. 775 §); teknillisen ammattikoulun rehtorin sijaisen palkan ja työajan järjestely (16.6. 844 §); kotisairaanhoidon aloittaminen ja siihen liittyvien virkojen perustaminen Marian sairaalaan (7.7. 950 §); huoltolaitosten lääkärinvirkojen siirtäminen II kieli-

taitoluokasta III kielitaitoluokkaan (14.8. 1 130 §); esitys viransijaisten palkkaamisesta vss-kursseille osallistuvien opettajien opetustuntien hoitamista varten (15.9. 1 317 §); vuosilomakorvauksen suorittaminen rait.vaun.kulj. K. Modigille (22.9. 1 383 §); kiinteistöviraston eräiden virkojen uudelleenjärjestely (22.9. 1 379 §); lastensuojelulautakunnan paikallisasiamiesten palkkioiden sekä matka- ja päivärahakorvausten uudestijärjestely (9.10. 1 437 §); Outamon vastaanottokodin hoitajan ja talonmieskaitsijan virkaa koskevat järjestelyt (9.10. 1 477 §); Mielisairaanhoidtajain Liiton esitys Nikkilän sairaalan obduktioissa avustavan hoitajan palkkioista (16.10. 1 515 §); röntgenhoit. Lea Leppäkorven valitus palkkalautakunnan virkavapauden myöntämisestä koskevasta päätöksestä (30.10. 1 590 §); palopäällystön ja -miehistön sunnuntaityön ym. korvauserusteiden muuttaminen (30.10.1 601 §); erityisen palkanlisän suorittaminen erälle kodinhoitajille (13.11. 1 663 §); johtavan viranhaltijakunnan palkkajärjestelykomitean ehdotus (13.11. 1 672 §); asiameistomiston johtosäännön muutosehdotus (4.12. 1 771 §); Väinämöisenkatu 27 kiinteistön käyttösuunnitelmaan liittyvät virkajärjestelyt (4.12. 1 772 §).

4. Kiinteistöhallinto

Kiinteistölautakunta

Kiinteistölautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1961 puheenjohtajana dipl.ins. Kaarlo Pettinen, varapuheenjohtajana joht. Toivo Salmio sekä jäseninä varat. Lennart Ahva, kunnallisasiain siht. Viljo Ekström, peltiseppä Yrjö Kivilinna, piirisiht. Ragnar Lönnqvist, kauppias Leo Mattila, fil.maist. Victor Procopé ja lakit.lis. Arne Öhman (23.1. 157, 158 §).

Jaostoihin valittiin seuraavat lautakunnan jäsenet: tonttijaostoon puheenjohtajaksi varat. Ahva, varapuheenjohtajaksi fil.maist. Procopé, jäseneksi piirisiht. Lönnqvist sekä varajäseniksi dipl.ins. Pettinen, joht. Salmio ja lakit.lis. Öhman; maatalous- ja metsäjaostoon puheenjohtajaksi joht. Salmio, varapuheenjohtajaksi peltiseppä Kivilinna, jäseneksi dipl.ins. Pettinen sekä varajäseniksi varat. Ahva, kunnallisasiain siht. Ekström ja lakit.lis. Öhman; liikennejaostoon puheenjohtajaksi kauppias Mattila, varapuheenjohtajaksi piirisiht. Lönnqvist, jäseneksi fil.maist. Procopé sekä varajäseniksi varat. Ahva, joht. Salmio ja lakit.lis. Öhman; asemakaavajaostoon puheenjohtajaksi dipl.ins. Pettinen, varapuheenjohtajaksi peltiseppä Kivilinna, jäseneksi joht. Salmio ja lakit.lis. Öhman sekä varajäseniksi kunnallisasiain siht. Ekström, piirisiht. Lönnqvist, kauppias Mattila ja fil.maist. Procopé; talojaostoon puheenjohtajaksi lakit.lis. Öhman, varapuheenjohtajaksi kunnallisasiain siht. Ekström, jäseneksi kauppias Mattila sekä varajäseniksi varat. Ahva, peltiseppä Kivilinna ja fil.maist. Procopé (23.1. 159 §).

Lautakunnan ja jaostojen kokoukset. Lautakunnalla oli kertomusvuonna 48 kokousta, tonttijaostolla 30, maatalous- ja metsäjaostolla 14, liikennejaostolla 23, asemakaavajaostolla 6 sekä talojaostolla 22. Lautakunnan pöytäkirjojen pykäläluku oli 2 142, tonttijaoston 450, maatalous- ja metsäjaoston 76, liikennejaoston 168, asemakaavajaoston 13 sekä talojaoston 93.

Lautakunnan käsittelemät asiat. Kertomusvuonna käsitellyistä asioista mainittakoon seuraavat:

1. Kiinteistöviraston päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Ratkaisemattomien asioiden luettelon tarkastaminen. Luettelo kiinteistölautakunnan diaariin ennen 1.7.1960 merkityistä ja 23.1. kertomusvuonna ratkaisematta olleista asioista tarkastettiin. Eräitä asioita päätettiin poistaa diaarista rauenneina tai koska ne oli käsitelty muussa yhteydessä (23.1. 163 §).

Vakuusasiakirjojen tarkastus. Lautakunta tarkasti kaupungin hallussa olevat

myytyjen tonttien maksamatonta kauppahintaa ja rakentamisvelvollisuutta koskevat velkakirjat (28.12. 2 133 §).

Kaupungin asunto-, tontti- ja maapoliittisia kysymyksiä käsittelemään oli v. 1960 asetettu tilapäinen jaosto laatimaan lausuntoluonnosta eräiden em. asioita koskevien aloitteiden johdosta. Lautakunta päätti lähettää kaupunginhallitukselle jaoston selvityksen mukaisen lausunnon (17.4. 706 §).

Lautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle *kiinteistöviraston kansliaosaston virkojen uudelleenjärjestelyä* ja sekä *kiinteistölautakunnan että -viraston johtosäännön eräiden kohtien muuttamista* ehdotuksesta lähemmin selviävällä tavalla (21.8. 1 412 §).

Asuntolainat. Merkittiin tiedoksi kaupunginhallituksen 10.8. tekemä päätös kaupungin asuntolainojen ehtojen 3) kohdan muuttamisesta (28.8. 1 437 §).

Eräiden asuntolainojen etuoikeusjärjestely hyväksyttiin (20.11. 1 913 §, 11.12. 2 038, 2 039 §). Kaupunginhallitukselle annettiin lausunto erään lainan kuoletuserän maksupäivän siirtämisestä (30.10. 1 789 §) sekä koron tarkistamisesta (20.11. 1 918§). Lisäksi esitettiin lainan indeksiehdon täyttämisestä annettavan vakuuden määräämistä eräessä tapauksessa (8.5. 838 §).

Kiinteistölautakunnan istuntosalin sisustussuunnitelma hyväksyttiin (18.12. 2 070 §).

Käyttövarat. Päätettiin suorittaa 39 500 mk kiinteistöviraston eräiden viranhaltijoiden osallistumismaksuiksi luentopäiville tai kursseille (6.2. 259 §, 10.4. 621 §); kiinteistöviraston eräiden osastojen muutosta taloon Katariinankatu 1 aiheutuneet kustannukset 272 293 mk (10.7. 1 235 §, 31.7. 1 349 §, 27.11. 1 948 §, 11.12. 2 037 §) sekä 8 000 mk kiinteistöviraston kansliaosaston sihteerin Eero Ruudun haudalle lautakunnan puolesta lasketun seppeleen maksamiseksi (24.7. 1 299 §).

Päätettiin, että Suomen Sokeri Oy:n rakennusten arviointitehtävissä saadaan käyttää arkkit. Esko Toiviaista asiantuntijana ja suorittaa ao. kulut kiinteistölautakunnan käyttövaroista (29.5. 989 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle esitettiin mm.: talon Aleksanterinkatu 14 ateljeerakennuksessa olevan böömiläisen kristallikruunun ostamista kaupungille (30.1. 217 §); eräiden alueiden tai rakennusten hallinnon siirtämistä muille lautakunnille (20.2. 343 §, 19.6. 1 154 §, 14.8. 1 384 §, 18.12. 2 074 §); Kulosaaren sillan tuloteiden penkereiden kunnostamista (27.2. 399 §); kaupungin pääsisäntuloteiden maaperätutkimusten suorittamiseen tarvittavan määrärahan saamista (17.4. 683 §); yhteisen elimen asettamista Helsingin rantavesiä koskevien asioiden sekä vesilain määräämien asioiden käsittelyä varten (12.6. 1 088 §); kiinteistöjen yhteislaitoksia koskevan lainsäädännön aikaansaamista (31.7. 1 342 §).

Ilausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: lainan myöntämistä perustettavalle Malmin Liiketalo Oy:lle (6.2. 260 §); Helsingin keskustan asemakaavatoimikunnan tehtävän laajentamista myös Pasilan aluetta käsittäväksi (13.2. 302 §) sekä toimikunnan laatimaa ehdotusta (18.9. 1 557 §); vajaamielishuoltokomitean mietintöä (6.3. 448 §) sekä liikennemääräyskomitean mietintöä (24.4. 750 §, liikennej. 17.4. 43 §); kysymystä työtilaisuuksien järjestämisestä vanhahkoille henkilöille (13.3. 479 §) sekä vanhusten asuntokysymyksiä (23.5. 939-942 §); kadun ja viemärin yleiskustannusprosentin määräämistä sekä kustannusten korvausperusteita (8.5. 834, 835 §); aloitetta yhtenäisempien luotonantoehtojen soveltamiseksi

kaupungin lainanannossa (8.5. 837 §); Seurasaaren ulkomuseon vuokrasopimuksen uudistamista (15.5. 890 §); nuorisotyölautakunnan hallinnassa olevan Vattuniemen kesäkodin siirtämistä uuteen paikkaan (29.5. 984 §); Töölön poliisiaseman sijoituspaikkaa (19.6. 1 153 §); kiinnitysvakuuksista luopumista myönnettäessä lainoja kaupungin omistamille kiinteistöyhtiöille (9.10. 1 673 §); maanvuokralainsäädännön uudistamishdotusta sekä eräiden muutosten ottamista huomioon lakia säädettäessä (16.10. 1 710 §); kaupunginhallituksen 15.6. tekemän päätöksen mukaista selvitystä kadun ja viemärin keskimääräisistä rakennuskustannuksista (23.10. 1 745 §) sekä selvitystä kaupungin lahjoitusmaista (18.12. 2 075 §).

2. Kiinteistöviraston tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat

Kaupunginvaltuuston kiinteistöjä koskevien päätösten toimeenpääntö. Kaupunginvaltuuston tekemät päätökset, jotka koskivat aluevaihtoja, kiinteistöjen ostoa, myyntiä ja vuokrausta, pantiin täytäntöön (ks. I osan ss. 57—89).

Aluevaihdot. Lautakunta päätti suorittaa seuraavien tontinosien ja asemakaavassa katu- tai puistoalueeksi merkittyjen määräalojen vaihdon:

kaupunki myi rak.mest. Viljo Viisaalle ja hänen vaimolleen Kyllikki Viisaalle 3.5 m²:n suuruisen Pitäjänmäen korttelin n:o 46108 tonttiin n:o 9 kuuluvan määräalan Martis-nimisestä tilasta RN:o 2³⁵ (tonttijakokartta n:o 1532) 3 150 mk:n käteisestä kauppahinnasta ja em. henkilöt luovuttivat kaupungille 8.2 m²:n suuruisen, katualueeksi merkityn määräalan tilasta n:o 26 RN:o 2⁵ Talin kylässä korvauksetta (16.1. 94 §);

kaupunki luovutti Asunto Oy. Haagan Urheilutie 10 -nimiselle yhtiölle korttelin n:o 29008 uuteen tonttiin n:o 3 kuuluvaksi merkityn 56 m²:n määräalan Tuulensuu-nimisestä tilasta RN:o 2²²⁶ ja 8.1 m²:n määräalan Backas-nimisestä tilasta RN:o 2⁸⁰⁵ (tonttijakokartta n:o 1671), molemmat Haagan kylässä, ja yhtiö luovutti kaupungille saman korttelin tonttiin n:o 1 kuuluvan 64.1 m²:n suuruisen katualueeksi merkityn määräalan; vaihdossa ei suoritettu välirahaa (20.2. 358 §);

asemakaavan ja tonttijaon vahvistamisen jälkeen kaupunki luovutti Helsingin Suomalaiselle Säästöpankille korttelin n:o 250 tontin n:o 38 koillisivulta 16.5 m²:n suuruisen, Katri Valan puistoon rajoittuvan alueen ja pankki luovutti kaupungille em. tontin Hämeentiehen rajoittuvan osan, 16.5 m², ja sitoutui purkamaan tällä paikalla olevan rakennuksen osan kaupungin sitä vaatiessa (10.4. 633 §);

kaupunki luovutti kalustonhoit. Leo Lahdelle 288.3 m²:n suuruisen korttelin n:o 33128 tonttiin n:o 1 kuuluvan määräalan Kaarela-nimisestä tilasta RN:o 8³⁵⁹ Etelä-Kaarelan kylässä 187 395 mk:n käteisestä kauppahinnasta ja kalustonhoit. Lahti luovutti 8 m²:n suuruisen katualueeksi merkityn (tonttijakokartta n:o 1375) määräalan T. 1 K. 128 -nimisestä tilasta RN:o 8³¹⁷ samassa kylässä korvauksetta (31.7. 1 365 §);

kaupunki luovutti Keskuskunta Labor -nimiselle osuuskunnalle teollisuuskorttelin n:o 38103 tonttiin n:o 6 kuuluvan, 303 m²:n suuruisen määräalan Örskis-nimisestä tilasta RN:o 3³³⁷ käteisestä 909 000 mk:n kauppahinnasta ja osuuskunta luovutti kaupungille 830 m²:n suuruisen katumaaksi merkityn määräalan n:o 14 -nimisestä tilasta RN:o 3²⁵³ Malmin kylässä seuraavilla ehdoilla: 1) katualueella olevat

rakennukset ja rakennelmat eivät sisälly luovutukseen; niiden ja aluetta rasittavan vuokraoikeuden mahdollisesta korvaamisesta sovitaan myöhemmin kadun rakentamisen tullessa ajankohtaiseksi; 2) katualue jää toistaiseksi osuuskunnan hallintaan ja alueen luovutuksesta kaupungille sovitaan 1) kohdassa mainitun korvausasian yhteydessä (14.8. 1 388 §);

kaupunki luovutti rva Ulla Sirénille 1.2.1962 lukien korttelin n:o 28062 tonttiin n:o 7 kuuluvan 134.6 m²:n suuruisen määrään Oulunkylän kartano -nimisestä tilasta RN:o 6⁵⁶ (tonttijakokartta n:o 1379) ja rva Sirén luovutti kaupungille 60.7 m²:n suuruisen puistoalueeksi merkityn (tonttijakokartta n:o 1433) määrään Gärdo-backa-nimisestä tilasta RN:o 4²²⁹ Oulunkylässä; rva Sirén suoritti välirahana käteisellä 83 400 mk (21.8. 1 415 §);

kaupunki luovutti aviopuolisot Meri ja Jorma Katajalle korttelin n:o 39088 tonttiin n:o 13 kuuluvan 112 m²:n suuruisen määrään Bamsas-nimisestä tilasta RN:o 12³⁷¹ Tapanilassa (tonttijakokartta n:o 1292) ja em. henkilöt luovuttivat kaupungille n. 120 m²:n suuruisen katualueeksi merkityn määrään B 121^a -nimisestä tilasta RN:o 12³⁴⁵ samassa kylässä; kaupunki sai välirahana 57 200 mk; vaihtoon sisältyi lisäksi eräitä muita ehtoja (21.8. 1 417 §);

kaupunki luovutti metallityöntek. Karl Ailavalle korttelin n:o 39131 tonttiin n:o 14 kuuluvan 407 m²:n suuruisen määrään tilasta U 295 RN:o 6³⁷⁷ Tapanilassa (tonttijakokartta n:o 921) käteisestä 223 850 mk:n kauppahinnasta ja metallityöntek. Ailava luovutti kaupungille korvauksetta katualueeksi merkityn osan, n. 130 m², tilasta U 295^a RN:o 6²⁷⁴ (16.10. 1 723 §);

kaupunki luovutti joht. Elis Lahtiselle ja hänen vaimolleen Alice Lahtiselle tilasta Lauttasaari RN:o 1⁶¹⁸ tonttialueeksi merkityn 486.7 m²:n suuruisen määrään (tonttijakokartta n:o 1792) ja Lahtiset luovuttivat kaupungille 26.4 m² tilasta Sjöbo I RN:o 1⁷⁰ sekä 460.3 m² tilasta Sjöbo I A RN:o 1¹¹¹, mitkä alueet olivat asemakaavassa merkityt liikennealueiksi; välirahaa ei vaihdossa suoritettu; Lahtisille tulevalla alueella kasvavia puuta ei saanut kaataa ilman kaupunginmetsänhoitajan lupaa; sopimukseen kuului lisäksi eräitä muita ehtoja (4.9. 1 476 §);

kaupunki luovutti edustaja Juha Erkkilälle ja hänen vaimolleen Helvi Erkkilälle Marjanien korttelin n:o 45026 tonttiin n:o 14 kuuluvan 559.9 m²:n suuruisen määrään Yleisalueet ja Vartio nimisistä tiloista RN:o 2⁷⁶⁹ ja 2¹⁰⁴⁶ (tonttijakokartta n:o 1857) käteisestä 363 935 mk:n kauppahinnasta ja em. henkilöt luovuttivat kaupungille katualueeksi merkityn n. 103 m²:n suuruisen määrään T 51 K 3 -nimisestä tilasta RN:o 2⁵³⁴ korvauksetta (11.9. 1 522 §);

kaupunki luovutti Osuusliike Elannolle Tammisaloon korttelin n:o 44009 tonttiin n:o 3 kuuluvan 189 m²:n suuruisen määrään tilasta Tammelund RN:o 1³²³ (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 5187/NA 5) 540 000 mk:n käteisestä kauppahinnasta ja osuusliike luovutti kaupungille n. 106 m²:n suuruisen katualueeksi merkityn määrään tilasta T. 71 K. IV RN:o 1¹¹⁴ korvauksetta; vaihtoon sisältyi eräitä ehtoja (9.10. 1 674 §).

Kaupunginvaltuuston 1.3. päättämän kaupungin ja nuoh.mest. Väinö Sintosen välisen aluevaihdon ehtoja päätettiin muuttaa siten, että korttelin n:o 33136 tontin n:o 13 rakentamisvelvollisuuden määrää koskevan 90 %:n sijasta oli tontille rakennettava vähintään yhden perheen omakotitalo (17.4. 705 §).

4. Kiinteistöhallinto

Katu- ja puistoalueiden hankkiminen. Lautakunta päätti lunastaa tai ottaa vastaan korvaukset seuraavat määräalat:

T a p a n i l a s t a Paavo Myllymäeltä tiloista Å 19 RN:o 5³⁰⁸ ja Å 18 RN:o 5³¹¹ kaupunkimittausosaston karttapiirroksista n:o 4728 + Na 5 ilmenevät puistoalueeksi merkityt osat, n. 179 m², käteisestä 27 000 mk:n hinnasta sekä samoihin tiloihin kuuluvat 650 m²:n suuriset katualueeksi merkityt määräalat korvauksetta (8.5. 857 §);

kauppat.maist. Henrik Koskimieheltä ja hammaslääk. Karin Lövegreniltä tilat T 5 RN:o 8⁵⁴⁰, T 10 RN:o 8⁵⁴⁵, T 15 RN:o 8⁵⁵⁰ ja T 20 RN:o 8⁵⁵⁵, yhteensä 568 m². Tilojen alueesta n. 180 m² oli asemakaavassa merkitty puistoalueeksi ja siitä päätettiin suorittaa korvauksena käteisellä 36 000 mk. Muu osa tiloista kuului Leppätienimiseen katuun (21. 8. 1 416 §);

puutarhuri Erik Lindgreniltä katualueeksi merkityn, tiloihin Us 41 RN:o 6⁵⁵⁷ ja Us 41^a RN:o 6⁵⁵⁸ kuuluvan n. 4 200 m²:n määräalan korvauksetta kaupunkimittausosaston karttapiirroksen n:o 4980/NA 5 mukaisesti eräillä ehdoilla (31.7. 1 356 §);

hrra Urho Halmeelta korvauksetta B 121 -nimisestä tilasta RN:o 12²⁴ asemakaavassa katualueeksi merkityn 520 m²:n suuruisen osan tonttijakokartan n:o 1010 mukaisesti (31.7. 1 359 §);

rva Elina Kajanderilta rasiuksista vapaana tilan Bj⁴ 35 RN:o 4³⁷, pinta-alaltaan 4 590 m², josta myyjä pidätti itselleen korttelin n:o 39017 tonttiin n:o 8 kuuluvan osan (1 068.5 m²) tonttijakokartan n:o 1310 mukaisesti 1 mmk:n kauppahinnasta; ostettavaan maa-alueeseen kuului katu-, puisto- ja tonttialueita (23.10. 1 758 §);

Karoliina Nurmen perikunnan osakkailta rasiuksista vapaana Us 46 -nimisen tilan RN:o 6⁴⁸⁷, josta maanluovuttajat pidättivät korttelin n:o 39131 tonttiin n:o 8 ja korttelin n:o 39132 tontteihin n:o 4 ja 5 kuuluvan osan, korvauksetta (18.12. 2 104 §);

M u n k k i n i e m e s t ä dipl.ins. Eino Lavistolta ja hammaslääk. Irja Lavistolta Tomt B -nimisestä tilasta RN:o 1³³² katualueeksi merkityn 64 m²:n suuruisen määräalan korvauksetta tonttijakokartan n:o 421 mukaisesti (30.1. 222 §);

H a a g a s t a Kurt Helmiseltä ja Johan Saarelta Hälletorp-nimisestä tilasta RN:o 2¹⁵⁰ asemakaavan mukaiset katu- ja puistoalueet (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 4892/Na 5); katualueesta kaupunki sai korvauksetta 291 m² ja suoritti 33 m²:stä 26 400 mk, lisäksi kaupunki maksoi tilasta puistoalueeksi menevästä 7 m²:stä 5 600 mk ja eräiden purettavien ulkorakennusten ja istutusten korvauksena vastaavasti 150 000 mk ja 118 000 mk, joten korvauksen kokonaismäärä oli 300 000 mk; kauppaan sisältyi eräitä muita ehtoja (19.6. 1 164 §);

Pohjois-Haagasta Asunto Oy. Huovitie 7 -nimisestä yhtiöltä 8.8 m²:n suuruisen määräalan, joka tonttijakokartan n:o 1495 mukaan oli vahvistettu katualueeksi 8 800 mk:n suuruisesta käteisestä kauppahinnasta sekä eräillä muilla ehdoilla (25.9. 1 603 §);

E t e l ä - K a a r e l a s t a maanvilj. Emil Österbergiltä ja hänen vaimoltaan Sylvia Österbergiltä Pilslätt-nimisestä tilasta RN:o 7²³⁴ kaupunkimittausosaston karttapiirroksen n:o 5258/NA 5 mukaisesti yleisiin tarkoituksiin merkityt määräalat, yhteensä 3.5 ha, joista 28 300 m²:n osalla suoritettiin korvauksena käteisellä 500 000 mk (23.10. 1 763 §);

Pakilasta nti Hjördis Kyrklundilta ym. Solberg-nimisestä tilasta RN:o 3⁵³⁶ asemakaavassa katualueeksi merkityn n. 5 700 m²:n suuruisen määrään korvauksetta kaupunkimittausosaston karttapiirroksen n:o 4991/NA 5 mukaisesti (31.7. 1 362 §);

aviopuolisot Veli ja Seija Ojaselta Pikkusuo-nimiseen tilaan RN:o 3⁹⁰⁸ kuuluvat asemakaavan mukaisiksi katualueiksi menevät osat, yhteensä 686 m², kaupunkimittausosaston karttapiirroksen n:o 5134/NA 5 osoittamalla tavalla; korvausta suoritettiin 334 m²:stä 116 900 mk (18.9. 1 574 §);

Malmilta Asunto Oy. Malminhovi-nimiseltä yhtiöltä Sjömansro-nimisestä tilasta RN:o 7⁶ puistoalueeksi merkityn osan, 2 690 m², käteisestä 950 000 mk:n kauppahinnasta sekä katualueeksi merkityn osan, 760 m², korvauksetta; myyjä pidätti itselleen koritelin n:o 38121 tonttiin n:o 6 kuuluvan 4 269.7 m²:n suuruisen osan tilasta tonttijakokartan n:o 1029 mukaisesti (25.9. 1 611 §);

Tammisaloista Aarre ja Urho Taposelta sekä Kalevi Litjalta tilaan T 31 K III RN:o 1¹⁴⁴ kuuluvan katualueen, n. 100 m², korvauksetta kaupunkimittausosaston karttapiirroksen n:o 4880/Na 4 mukaisesti (19.6. 1 157 §);

Lauri Tuomelan perikunnalta tilasta T 37 K 4 Ko II RN:o 1³⁰⁶ katualueen, n. 235 m², korvauksetta sekä 13 m²:n suuruisen puistoalueeksi merkityn osan 5 000 mk:n kauppahinnasta (karttapiirros n:o 4881/Na 4) (19.6. 1 158 §);

Asunto Oy. Mäntypaasi-yhtiöltä Kaunislahti-nimisestä tilasta RN:o 1²¹ puistoalueen, joka sijaitsee yhtiön omistaman, korttelissa n:o 44039 olevan tontin n:o 11 itäpuolella (asemakaavaosaston piirros n:o 4801) korvauksetta (2.10. 1 645 §);

Vartiokylästä dipl.ins. Pertti Lehtiseltä katualueeksi määrätyn 6 m²:n suuruisen, tilaan R.T. 30 RN:o 2⁵³⁶ kuuluvan määrään (tonttijakokartta n:o 1857) korvauksetta (31.7. 1 355 §);

vaatt.mest. Aatto Nurhoselta ja hänen vaimoltaan Olga Nurhoselta osaksi korttelin n:o 45218 tonttiin n:o 1 kuuluvan sekä osaksi katu- ja puistoalueeksi merkityn, n. 112 m²:n suuruisen määrään Ola-nimisestä tilasta RN:o 2⁶⁹⁶ (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 5091/NA 5) 169 000 mk:n käteisestä kauppahinnasta (11.9. 1 521 §).

Eräiden kiinteistöjen ostaminen. Kaupunginvaltuusto oli päättänyt 29.3. korttelissa n:o 32 olevan tontin n:o 8 ja rakennuksen ostamisesta Pohjoismaiden Yhdyspankilla. Lautakunta päätti hyväksyä em. tontin kautta samassa korttelissa olevalle myyjän omistamalle tontille johtavan ajokäytävän rakentamissuunnitelman (2.10. 1 641 §). Kiinteistöä koskevaan kauppakirjaan sisältyi kaupunginvaltuuston päättämien ehtojen lisäksi pari lisäehtoa (18.12. 2 073 §).

Luukin kartanon ja sen maa-alueiden ostosta oli kaupunginvaltuusto päättänyt 20.9. kertomusvuonna. Laadittavaan kauppakirjaan päätettiin ottaa eräitä ehtoja, joiden mukaan myyjille myönnettiin oikeus kertomusvuoden sadon korjaamiseen sekä talusrakennusten ja työntekijäin asuinrakennusten korvaukseton käyttöoikeus, mikäli myyjät näitä tarvitsivat sadon sekä myydyllä alueella olevan maatalousirtaimiston yms. realisointia varten, kuitenkin enintään 30.4.1962 saakka; kaupunki otti vastatakseen myyjien tekemän, 6.3 ha:n alueita koskevan ja Helsingin metsänhoitolautakunnan v. 1960 hyväksymän metsänhakkuu- ja uudistussuunnitelman toteuttamisesta; myyjät vastasivat kertomusvuoden veroista ym. langen-

4. Kiinteistöhallinto

neista maksuista myydyn alueen osalta sekä huolehtivat alueen syyskyntöjen suorituksesta (2.10. 1 640 §).

Vartiokylästä päätettiin ostaa rva Linda Lithiltä ja toim.apul. Anita Bäckströmiltä 61.4 m²:n suuruinen kortteli n:o 45218 tonttiin n:o 1 kuuluva tonttinosaa Björkbacka-nimisestä tilasta RN:o 2³¹⁵ tonttijakokartan n:o 1889 mukaisesti. Käteinen kauppahinta oli 190 000 mk (28.8. 1 447 §).

Kiinteistöjen myynti. Kertomusvuonna myytiin ilman huutokauppaa seuraavat asuntotontit:

Kortteli	Tontti	Ostaja	Myyntihinta mmk	Päätös
38001	1	Vakuutusyhtiö Suomi	28.171	25.9. 1 617 §
38002	3	S:n	9.581	»
38019	1	Merimieseläkekassa	27.456	»
38021	2	Vakuutusyhtiö Suomi	9.581	»

Pihlajamäen asuntoalueen, joka kuului 38. kaupunginosaan, tontit oli kaupunginvaltuusto v. 1959 päättänyt periaatteessa varata Sosiaalinen Asuntotuotanto Oy. Satolle ja Helsingin Asuntokeskuskunta Hakalle. Edellytyksenä oli, että nämä yhteisöt suorittaisivat kustannuksellaan alueen kunnallisteknilliset työt. Tonttien luovutusperusteet oli kaupunginvaltuusto vahvistanut 1.2. kertomusvuonna. Em. luettelossa olevien tonttien muista luovutusehdoista mainittakoon mm.: asuntoihin oli asennettava kaasuliedet; ilman valtion asuntolainaa rakennettavien rakennusten huoneistojen pinta-ala oli oltava vähintään 55 m²; kaupunki sai kuljettaa korvauksetta ruokamullan pois tontilta ennen rakennustöiden alkua; tonttien rakennustyövoimasta oli 95 %:n oltava helsinkiläistä.

Kertomusvuoden aikana myytiin seuraavat tonttinosat niiden lunastamiseen oikeutetuille:

Kortteli ja tontti	Pinta-ala, m ²	Ostaja	Myyntihinta mk	Päätös
29099/8	21.4	Asunto Oy. Kauppalantie 26	156 000	24.4. 755 §
45026/7	220.5	Ins. Olavi Kähkönen	154 350	14.8. 1 387 §
45026/13	137.4	Dipl.ins. Pertti Lehtinen		
	ja 305.3		265 620	31.7.1 355 §
46108/8	177.5	Rak.mest. Viljo Viisas ja rva Kyllikki Viisas	162 000	20.3. 528 §

Erään Pihlajamäen tontin luovutusehtojen muuttaminen. Helsingin Puhelinyhdistykselle kaupunginvaltuuston 1.3. tekemän päätöksen mukaisesti vuokratun tontin n:o 1/38018 luovutusehtoja päätettiin muuttaa siten, että rakentamisoikeudesta oli käytettävä n. 25 %. Lisäksi vapautettiin yhdistys asettamasta vakuutta kaasuliesien asentamisvelvollisuuden täyttämistä (24.4. 759 §).

Tonttien varaaminen ilman aravalainaa tapahtuvaa rakennustoimintaa varten. Lautakunta päätti periaatteessa, että tontteja luovutetaan rakennusliikkeille aravatasoisten huoneistojen rakentamiseksi rahalaitosten asuntosäästäjille näiden laitosten kontrollin alaisena (29.5. 1 006 §).

Vuokralle annetut asuntotontit. Kertomusvuonna annettiin vuokralle seuraavat asunto- ja liiketontit (ks. myös I osan ss. 75—89):

4. Kiinteistöhallinto

Alue	Kortteli ja tontti	Vuokraaja	Vuokra- kausi päättyy	Alkuvuosi- vuokra, mk	Indeksiin sidottu perusvuosi- vuokra mk	Päätös
Ruskeasuo Koskela Suursuo	16734/1	Asuntotuotantokomitea	31.12.2020	868 000	620 000	4. 9. 1 479 §
	26979/3	S:n	31.12.2025	9 318 400	6 656 000	S:n
	28238/2	Keskinäinen vak. yht. Eläke-Varma	S:n	1 512 000	1 080 000	27. 3. 587 §
»	28238/3	Asunto Oy. Pakilantie 8	»	2 128 000	1 520 000	S:n
»	28319/3	Asuntosäästäjät	»	2 061 000	1 472 000	6. 3. 452 §
»	28320/3	Helsingin evankelisuteri- laiset seurakunnat	»	414 000	296 000	20. 3. 523 §
»	28320/4	Asunto Oy. Pakilantie 15	»	414 400	296 000	23. 1. 172 §
»	28320/7	Työmaahuolto Oy:n Eläke- säätiö	»	1 131 200	808 000	17. 4. 690 §
Riistavuori	29026/5	Helsingin Reserviupseerit, yhd. jäsenet	»	1 250 200	893 000	24. 7. 1 308 §
»	29032/2	Uusi Suomi Oy.	»	691 600	494 000	{29. 5. 992 § 12. 6. 1 120 §
Kivihaka	29202/4	Varat. Veikko Palotie, Laa- turakenne Oy. ja Hels. Säästöpankki, perust. yhtiötä varten	31.12.2020	784 000	560 000	12. 6. 1 101 §
»	29202/5	Asunto Oy. Kivihaantie 12	S:n	910 000	650 000	10. 4. 623 §
Niemenmäki	30121/3	Hels. Suomalainen Säästö- pankki perust. yhtiötä vart.	»	1 210 500	864 600	21. 8. 1 422 §
»	30121/4	Suomi-yhtiön toimihenkilöiden Huolto-osuuskunta	»	1 228 800	877 700	{21. 8. 1 422 § 23.10. 1 749 §
»	30122/3	Asunto Oy. Niemenkoto	»	1 100 400	786 000	28. 8. 1 450 §
»	30122/4	Säästöpankki Torkkeli pe- rust. yhtiötä varten	»	1 155 500	825 300	21. 8. 1 422 §
»	30123/1	Vasa Oy.	»	1 669 000	1 192 100	4. 9. 1 483 §
»	30123/2	Asunto Oy. Niemenmäen- tie 10	»	2 200 800	1 572 000	2.10. 1 646 §
»	30124/2	Haka, perust. yhtiötä vart.	»	1 594 400	1 138 800	21. 8. 1 422 §
»	30124/3	S:n	»	2 800 300	2 000 200	S:n
»	30124/4	Laaturakenne Oy., perust. yhtiötä varten	»	1 102 500	787 500	»
»	30124/5	Rakennustarkast. Aulis Salo ym.	»	563 500	402 500	28. 8. 1 450 §
»	30126/1	Rakennusliike Palkki Oy.	»	2 499 000	1 785 000	21. 8. 1 422 §
Et.-Kaarela	33126/1	Asunto Oy. Kanneltie 3	»	315 600	225 400	10. 4. 636 §
»	33126/2	Asunto Oy. Kanneltie 5	»	343 000	245 000	27. 2. 403 §
»	33144/3	Asunto Oy. Pajupillintie 24	»	259 000	185 000	10. 4. 624 §
Pihlajamäki	38001/2	Kiinteistö Oy. Kiillekuja 2	31.12.2025	207 350	149 350	13.11. 1 872 §
»	38002/2	Asunto Oy. Graniittitie 6-7	S:n	479 050	345 050	13.11. 1 863 §
»	38003/2	Asunto Oy. Kiielletie 5	»	1 029 600	741 600	S:n
»	38003/3	Asunto Oy. Graniittitie 6-7	»	479 050	345 050	»
»	38009/2	Pihlajamäen Lämpö Oy.	»	300 300	216 300	»
»	38011/1	Asunto Oy. Maasälväntie 2	»	500 500	360 500	30.10. 1 810 §
»	38011/2	Asunto Oy. Maasälväntie 4	»	500 500	360 500	S:n
»	38011/3	Asunto Oy. Maasälväntie 6	»	500 500	360 500	»
»	38011/4	Haka, perust. yhtiötä vart.	»	500 500	360 500	17. 4. 696 §
»	38011/5	S:n	»	693 550	499 550	S:n
»	38011/6	»	»	500 500	360 500	»
»	38012/1	»	»	1 780 350	1 282 350	»
»	38012/2	»	»	1 959 100	1 411 100	»
»	38012/3	Aarnikan Lämpö Oy.	»	207 350	149 350	6.11. 1 835 §
»	38012/5	Vakuutusyhtiö Kansa	»	1 816 100	1 308 100	10. 4. 650 §
»	38012/6	Aarnikan Lämpö Oy.	»	92 950	66 950	6.11. 1 835 §
»	38015/1	Asunto Oy. Liusketie 2	»	1 594 450	1 148 450	30.10. 1 810 §
»	38015/3	Asunto Oy. Liusketie 6	»	2 087 800	1 503 800	S:n
»	38015/5	Vakuutusyhtiö Kansa	»	1 859 000	1 339 000	{30.10. 1 810 § 18.12. 2 093 §
»	38020/2	Pihlajamäen Lämpö Oy.	»	293 150	211 150	13.11. 1 872 §
Puotila	45201/8	Asunto Oy. Rusthollarin- kuja 4	31.12.2020	514 500	367 500	27. 2. 423 §

4. Kiinteistöhallinto

Alue	Kortteli ja tontti	Vuokraaja	Vuokra- kausi päättyy	Alkuvuosi- vuokra, mk	Indeksiin sidottu perusvuosi- vuokra, mk	Päätös
Puotila	45204/1	Asunto Oy. Rusthollarin- kuja 1	31.12.2020	1 533 000	1 095 000	24. 4. 752 §
»	45204/3	Rakennustoimisto Klaus Groth	S:n	1 102 500	787 500	20. 3. 525 §
»	45207/4	Dipl.ins. Markku Piispa- nen ym.	»	262 500	187 500	12. 6. 1 111 §
»	45209/2	Asunto Oy. Klaavantie 3	»	1 554 000	1 110 000	24. 4. 752 §
»	45211/1	Asunto Oy. Puotilantie 8	»	2 761 500	1 972 500	16.10. 1 715 §
»	45212/1	Asunto Oy. Rantakarta- nantie 1	»	1 690 500	1 207 500	{ 6. 2. 272 § 23. 5. 955 §
»	45216/1	Asunto Oy. Puotilantie 1	»	1 533 000	1 095 000	20. 2. 365 §
»	45218/1	Asuntotuotantokomitea	31.12.2025	1 680 000	1 200 000	4. 9. 1 479 §
»	45219/1	S:n	S:n	4 988 200	3 563 000	S:n

Edellä luettelossa olevien tonttien vuokraehdoista mainittakoon: Suursuon tonttien luovutusmuodon ja vuokran määräämisperusteet oli kaupunginvaltuusto vahvistanut 6.4. ja 19.10.1960; korttelin n:o 28238 tonttien vuokraajien oli suoritettava kaupungille 600 000 mk korvauksena tonteilla olleista rakennuksista ja huolehdittava niiden purkauttamisesta; korttelin n:o 28230 tontille n:o 7 tulevaan asuintaloon saatiin sijoittaa leipomo;

Riistavuoren tonttien luovutusmuoto oli vahvistettu 6.4.1960 ja vuokran määräämisperusteet 26.4.1961; korttelin n:o 29026 tontille n:o 5 rakennettavan rakennuksen asuntojen keskipinta-alan tuli olla vähintään 55 m² sekä korttelin n:o 29032 tontilla n:o 2 vastaavasti 45.5 m²; vm. tontille rakennettavaan rakennukseen saatiin sijoittaa yksi myymälähuoneisto;

Kivihaan korttelin n:o 29202 tontille n:o 4 rakennettavan rakennuksen huoneistojen keskipinta-alaksi määrättiin myös vähintään 55 m²; lisäksi kaikki osakkeet oli luovutettava Helsingin Säästöpankin asuntosäästäjille pankin hyväksymästä hinnasta;

Niemenmäen tonttien luovutusmuoto oli vahvistettu 27.4.1960 ja vuokran määräämisperusteet 26.4.1961; alueen vuokraajat velvoitettiin osallistumaan yhteisen kalliosuojan rakentamis- ja ylläpitokustannuksiin; huoneistojen pinta-alojen tuli olla vähintään 60 m², poikkeuksena olivat korttelin n:o 30124 tonteille n:o 4 ja 5 ja korttelin n:o 30126 tontille n:o 1 rakennettavien talojen huoneistot, joiden pinta-alaksi määrättiin vähintään 80 m²;

Pihlajamäen tonteille rakennettavien talojen huoneistojen, mikäli ne rakennettiin ilman vakion asuntolainaa, suuruudeksi määrättiin vähintään 50—55 m²; vuokraajat olivat velvollisia osallistumaan yhteisen kalliosuojan rakennus- ja ylläpitokustannuksiin; korttelin n:o 38012 tontit n:o 3 ja 6, korttelin n:o 38020 tontti n:o 2 sekä korttelin n:o 38001 tontti n:o 2 olivat ns. huoltorakennusten tontteja ja ne vuokrattiin mm. sillä ehdolla, että mikäli rakennuksiin sijoitetaan myymälöitä tai muita liikehuoneistoja, voi iin vuokra näiden tilojen osalta tarkistaa 2.5-kertaiseksi;

Puotilan tonttien luovutusmuodosta ja vuokran määräämisperusteista oli kaupunginvaltuusto päättänyt 17.6. ja 4.11.1959 sekä 29.3.1961; korttelin n:o 45204 tontille n:o 3 ja korttelin n:o 45211 tontille n:o 1 tulevien rakennusten huoneistot oli luovutettava pankkien asuntosäästäjille; korttelin n:o 45207 tontin rakennuksen

asuntojen keskipinta-alan piti olla vähintään 55 m²; korttelin n:o 45219 tontin n:o 1 rakennukseen saatiin sijoittaa liiketiloja enintään 8 huoneyksikköä; korvauksena kaupungille ao. tonteilla olleista vanhoista rakennuksista oli korttelin n:o 45211 tontin n:o 1 vuokraajan suoritettava 150 000 mk ja korttelin n:o 45212 tontin n:o 1 vuokraajan 300 000 mk.

Asuntotonttien ja -alueiden vuokraoikeuden siirrot. Kertomusvuoden aikana hyväksyttiin eräitä vuokraoikeuden siirtoja (tonttij. 13.2. 34 §, 27.2. 50, 62 §, 13.3. 81, 82, 91 §, 27.3. 100, 112 §, 17.4. 130 §, 3.5. 139 §, 15.5. 161 §, 29.5. 191, 203 §, 8.8. 267 §, 4.9. 305 §, 16.10. 372 §, 30.10. 389 §).

Eräiden asuntotonttien vuokrasopimusten muutokset. Asunto Oy. Maunulanmäki-nimisen yhtiön ja kaupungin välistä vuokrasopimusta muutettiin siten, että yhtiön vuokraamaksi tuli tontti n:o 3 korttelissa 28220 saman korttelin tontin n:o 2 asemesta (13.3. 492 §).

Rva Eva Nyströmille vuokratun omakotitontin n:o 16 Pakilan korttelissa n:o 34111 pinta-alasta päätettiin merkitä poistetuksi n. 10 m²:n suuruinen huoltoasematonttiin n:o 2 korttelissa n:o 34110 kuuluva määräala. Kaupunginhallitukselle esitettiin, että rva Nyströmille suoritettaisiin 8 500 mk (8.5. 860 §).

Kantakaupungin eräiden osittain rakennettujen tonttien käytön tehostaminen. Tonttijaosto oli suorittanut kertomusvuoden kesän aikana tarkastuksia niillä n. 300 tontilla, joiden omistajille voitaisiin antaa rakennuslain 52 §:ssä edellytetty rakentamiskehoitus. Tarkastuksessa ilmeni, että näistä tonteista oli 84 jo asemakaavan mukaisesti rakennettu tai rakenteilla (tonttij. 8.8. 277 §).

Asuntotonttien ja -alueiden vuokrasopimusten pidentäminen. Kertomusvuoden kuluessa pidennettiin seuraavia asuntotontteja koskevat vuokrasopimukset:

Alue	Vuokraaja	Vuokrakauden pidennyksen		Vuosisuokra mk	Päätös
		alkaminen	päättyminen		
Haaga, kortteli n:o 91, tontti n:o 63	Autonkulj. Taavetti Makara ym.	1.7.1961	6 kk:n irtis. jälk.	43 660	24. 7. 1 302 §
Kaivopuisto, huvila- tontti n:o 17	Cygnaeuksen galleria	1.1.1961	31.12.1981	67 500 ¹⁾	6. 2. 265 §
Oulunkylä, Sarkamäki n:o 6	Rva Sigrid Mäkinen	S:n	6 kk:n irtis. jälk.	9 946	23.10. 1 747 §
Ruskeasu, huvila-alue n:o 17	Rva Kaisa Viljanen- Siipola	»	S:n	36 000	30. 1. 220 §

Kaisantalo Oy:n vuokraoikeuden jatkaminen sekä lisäalueen vuokraaminen yhtiölle. Kaisantalo Oy:n vuokraoikeutta korttelissa n:o 37 olevan tontin n:o 14 Kaisanienkadun puoleiseen osaan päätettiin jatkaa 30.4.1966 saakka liikerakennuksen ja mainoslaitteiden pitoa varten entisillä ehdoilla sekä lisäksi sillä ehdolla, että vuokraajan oli rakennettava siisti aita Fabianinkadun puoleiselle vuokra-alueen sivulle. Ennen vuokrakauden jatkamista oli vuokraajan esitettävä todistus siitä, että talon vuokralaisten vuokria oli alennettava määrällä, joka vastasi ainakin 2.5 mmk vuodessa (15.5. 892 §).

Lisäksi päätettiin vuokrata yhtiölle 16.8. lukien saman tontin Fabianinkadun puoleinen osa 22 000 mk:n kuukausivuokrasta. Vuokraajan oli kunnostettava tämä

¹⁾ Indeksiin sidottu perusvuosisuokra.

alue puistomaiseen kuntoon sekä järjestettävä paikalle autojen paikoitustiloja tonttiosaston määräämällä tavalla (14.8. 1 394 §).

Eräiden Oulunkylän huvila-alueiden vuokraoikeuden jatkaminen. Lautakunta päätti merkitä rva Agda Holstiuksen vuokraoikeuden Oulunkylän Sarkamäki n:o 5 -nimiseen vuokra-alueeseen päättyneeksi siltä n. 500 m²:n suuruiselta osalta, joka kuului asemakaavan mukaiseen katualueeseen, ja jatkaa alueen muun osan vuokra-aikaa 1.1. lukien, irtisanomisaika 6 kk, 16 900 mk:n vuosivuokrasta. Mainitulla katualueella sijaitsevia rakennuksia sai vuokraaja pitää paikoillaan, irtisanomisaika 14 vrk (16.1. 91 §).

Viilari Arvo Saarion ja autoilija Erkki Forsströmin vuokraoikeutta itäisen huvilar ryhmän alueeseen n:o 23 päätettiin jatkaa, irtisanomisaika 6 kk, ilman vapaata siirto-oikeutta ja muuten tavanomaisilla ehdoilla, paitsi että vuokraoikeus sanotaan irti päättyväksi 31.12. kertomusvuonna em. alueeseen sisältyvän puistoalueen sekä korttelin n:o 28062 tonttiin n:o 7 kuuluvan määräalan osalta. Vuosivuokrana v. 1960—1961 perittiin 47 520 mk sekä 1.1.1962 alkaen 43 060 mk (14.8. 1 390 §).

Asuntotontteja ja -alueita koskevien vuokrasopimusten päättyminen. Karl August Spaakin perikunnan vuokraoikeus Vanhankaupungin vuokra-alueeseen litt. E merkittiin päättyväksi 1.2. (16.1. 111 §), työnjoht. Anders Kantolan vuokraoikeus Herttoniemen huvilapalsta n:o 33 -nimiseen alueeseen päättyväksi 1.7. (23.1. 174 §), maalarimest. Kustaa Erkkilän vuokraoikeus Pasilan korttelin n:o 562 tonttiin n:o 1 päättyväksi 31.7. (13.3. 481 §), hammaslääk. Arvid v. Fieandtin perikunnan vuokraoikeus Rajasaaren huvila-alueeseen n:o 1 b päättyväksi 31.8. (26.6. 1 216 §), agrologi Conrad Rafnin vuokraoikeus n. 2 500 m²:n suuruisen Oulunkylän itäisen huvilar ryhmän alueeseen päättyväksi 31.10. (15.5. 894 §) sekä Eläintarhan huvila-aluetta n:o 8 b koskeva valtion vuokrasopimus päättyväksi 1.4.1962 (28.8. 1 444 §).

Ruskeasuon seuraavien vanhojen huvila-alueiden vuokraajien vuokrasuhteet merkittiin päättyneiksi kertomusvuonna: Fanny Viljanen 21.6., Hulda Kotivirta ja Ekaterina Moschkireff'in oikeudenomistajat 18.5., Sigrid Ikonen 29.4. sekä August Palotien oikeudenomistajat 24.5. (11.9. 1 532 §).

Hermannissa Vellamonkatu-nimisellä katualueella sijaitsevia määräaloja koskevat seuraavat vuokraoikeudet merkittiin päättyviksi: ajuri Herman Kauppisen vuokraoikeus 320 m²:n suuruisen osaan ent. tontista n:o 2^b korttelissa n:o 654 ja talonomistaja Ernst Johanssonin vuokraoikeus 400 m²:n suuruisen osaan ent. tontista n:o 15 korttelissa n:o 658, molemmat 30.6. sekä rva Ida Niemen vuokraoikeus ent. korttelin V tontilla n:o 5 olevaan vuokra-alueeseen päättyväksi 30.9. (29.5. 1 014 §, 26.6. 1 220 §).

Seuraavat Vallilan alueita koskevat vuokraoikeudet sanottiin irti kertomusvuonna päättyviksi: 31.7. Mäkelänkatu 70:n kohdalla olevaa 2 800 m²:n suuruista asunto-aluetta koskeva rva Gerda Vuorelan vuokraoikeus (19.6. 1 162 §), 1.9. ajuri Juho Majarannan vuokraoikeus korttelin n:o 544 tonttiin n:o 8, joka oli vuokrattu tallirakennuksen pitämistä varten (23.5. 950 §) sekä 31.12. kansak. op. Gabriel Peltosen perikunnan vuokraoikeus korttelin n:o 549 tonttiin n:o 21 (11.12. 2 047 §).

Eräiden asuntotonttien ja -alueiden vuokrat. Meilahden huvila-alueen n:o 25 b perusvuosivuokraksi päätettiin merkitä 24 500 mk (23.1. 165 §) sekä määrätä, lautakunnan 19.8.1960 tekemää päätöstä muuttaen, Ruskeasuon vuokra-alueen n:o 42 vuosivuokraksi 31 500 mk (10.7. 1 246 §), molemmat 1.1. lukien kertomusvuonna.

Pohjois-Haagan seurakuntataloa varten kaupunginvaltuuston 1.6.1960 tekemän päätöksen mukaisesti vuokratun tontin perusvuosivuokrasta päätettiin 1.1.1962 lukien kantaa 1/5 sinä aikana, jolloin tonttia käytettiin työkeskustonttina (10.7. 1 239 §).

Lautakunnan kaupunginhallitukselle antamassa lausunnossa käsiteltiin kysymystä kultaklausuuliehdon soveltamisesta eräissä vuokrasopimuksissa sekä liikaa perittyjen vuokrien palauttamista 16:lle asiasta hovioikeuteen valittaneelle vuokraajalle (13.3. 488 §). Lautakunta antoi tonttiosaston tehtäväksi kaupunginhallituksen 25.5. tekemän päätöksen mukaisen esityksen tekemisen vastaavasta vuokrien palauttamisesta myös muille ko. vuokraajille sekä näiden vuokrasuhteiden vastaisesta järjestelystä (12.6. 1 090 §). Palautettavien vuokrien laskeminen annettiin tonttiosaston suoritettavaksi (13.11. 1 876 §, 28.12. 2 137 §).

Rautatiemuseota varten tarvittavan alueen luovuttaminen Pitäjänmäeltä. Lautakunta päätti luovuttaa rautatiehallitukselle hallintaoikeuden n. 4 980 m²:n suuruiseen määrälään Reimarsin tilasta RN:o 3². Tämä alue kuului suunnitellussa kaupungin ja Valtionrautateiden välisessä aluevaihdossa viimeksi mainitulle siirtyviin alueisiin. Luovutusehdoista mainittakoon mm.: ko. määrälää saatiin käyttää ainoastaan museotarkoituksiin eikä sille saanut sijoittaa asuinrakennuksia; rautatiehallituksen liikenneosasto luopui perimästä 400 000 mk:n suuruisesta vuokraa kaupungille vuokratusta n. 2 ha:n suuruisesta ent. Tapanilan kaatopaikasta (31.7. 1 368 §, 14.8. 1 389 §, 18.9. 1 575 §).

Osuusliike Elannon myymäläalueen vuokraoikeuden jatkaminen. Osuusliike Elannon vuokraoikeutta Koskelan puistokylässä olevaan 1 000 m²:n alueeseen, joka oli vuokrattu myymälän pitämistä varten, päätettiin jatkaa 1.7.1961—30.6.1966 väliseksi ajaksi. Indeksiin sidotuksi perusvuosivuokraksi määrättiin 41 500 mk. Sopimus voitiin sanoa irti vuokra-aikana, mikäli kaupunki tarvitsi aluetta tai osaa siitä (12.6. 1 103 §).

Eräiden kesähuvila-alueiden vuokraoikeuden pidentäminen. Arkkit. Gunnar Wuorion vuokraoikeutta Bergvik-nimiseen alueeseen Tullisaarella sekä G. Norrménin perikunnan vuokraoikeutta Tallbacka-nimiseen alueeseen Laajasalossa pidennettiin 1.1.1962—31.12.1963 väliseksi ajaksi. Molemmat vuosivuokrat olivat 60 000 mk (24.4. 766 §, 3.5. 802 §).

Kahvila-alueiden vuokraoikeuden jatkaminen. Oy. Ursulan vuokraoikeutta n. 1 000 m²:n suuruiseen Kaivopuiston alueeseen, joka oli tarkoitettu kahvilarakennuksen paikaksi, päätettiin jatkaa 1.6. lukien viiden vuoden ajaksi eli 31.5.1966 saakka. Indeksiin sidotuksi perusvuosivuokraksi määrättiin 250 000 mk (6.3. 453 §).

Lautakunta päätti jatkaa fil.maist. Torvald Jungebrandin ja hänen vaimonsa vuokraoikeutta Mississippi-nimisen kahvilan alueeseen Seurasaarentien varrella ajaksi 1.1.1962—31.12.1963 aikaisemmilla vuokraehdoilla (18.12. 2 090 §).

Hiihtomajan paikan vuokraoikeuden jatkaminen. Helsingin Työväen Hiihtäjien vuokraoikeutta n. 5 000 m²:n suuruiseen alueeseen Hiihtomäentien varrella Herttoniemessä päätettiin jatkaa ajaksi 1.11.1961—31.10.1966 entisillä ehdoilla (9.10. 1 679 §).

Melakari-nimisen luodon vuokraoikeuden jatkaminen. Helsingin Sosialidemokraattisen Keskusteluseuran vuokraoikeutta Kulosaaren ja Herttoniemen välisessä salmessa olevaan luotoon päätettiin jatkaa 5 vuodeksi. Samalla tarkistettiin vuosivuok-

4. Kiinteistöhallinto

ra siten, että se 31.3.1962 saakka oli 14 000 mk ja sen jälkeen sidottu indeksiin, perusvuosivuokrana 10 000 mk (16.1. 101 §).

Paraisten Kalkkivuori Oy:lle vuokratun määräalan vuokraoikeuden jatkaminen. Yhtiölle Vilhovuoren puistosta tontin n:o 2/TK 293 länsipuolelta v. 1956 vuokratun n. 166 m²:n suuruisen alueen vuokrausta päätettiin jatkaa 1.10. lukien, irtisanomisaika 6 kk, indeksiin sidotusta 9 100 mk:n vuosivuokrasta, perusvuosivuokrana 7 000 mk. Samalla muutettiin myös lautakunnan päätöstä n. 62 m²:n suuruisen alueen vuokraamisesta Käenkujasta, siten että vuokra sidottiin indeksiin 1.4.1962 lukien perusvuokran ollessa 3 000 mk (4.9. 1 493 §).

Alueen vuokraaminen Stevedoring Oy:lle Eteläsatamasta. Lautakunta päätti vuokrata Stevedoring Oy:lle Etelärantatien ja Ehrenströmintien kulmauksesta asema-kaavaosaston laatiman karttapiirroksen n:o 5123 mukaisen, n. 900 m²:n suuruisen määräalan huoltorakennuksen paikaksi 1.8.1961—31.7.1966 väliseksi ajaksi. Vuosivuokra oli 31.3.1963 saakka 630 000 mk ja sen jälkeen sidottu indeksiin, perusvuosivuokrana 450 000 mk. Vuokraehdoista mainittakoon mm.: rakennus oli sijoitettava maastoon siten, etteivät sen osat ulottuneet alueen eteläpuolella olevaa puistonurmikkoa eikä rakennuksen katolle istutettavaa nurmikkoa korkeammalle; kattonurmikko oli varustettava istutuksilla kaupunginpuutarhurin ohjeiden mukaisesti; alueella ei saanut harjoittaa mitään ympäristölle haittaa tuottavaa toimintaa eikä rakennuksen ulkopuolelle saanut varastoida; vuokraajan oli kustannuksellaan huolehdittava alueen eteläpuolella olevan vanhan rautatiekuilun puhtaanapidosta sen eteläaukkoon saakka, minkä vuokraaja sai sulkea panssariverkkoaidalla; vuokrauden päättymiseen mennessä oli vuokraajan purettava rakennus ja tyhjennettävä alue; vuokraajan oli kustannettava rakennuspaikalla kasvavien puiden siirto (8.5. 861 §, 10.7. 1 247 §, 18.12. 2 088 §).

Viljelyspalstojen vuokrien korottaminen. Tonttiosaston hallinnassa olevien viljelyspalstojen vuosivuokrat päätettiin korottaa v:n 1962 alusta 3 mk:ksi/m² (11.12. 2 042 §).

Viljelyspalstan vuokrasopimuksen irtisanominen. Skjutbana-nimisestä Oulunkylän tilasta maataloustarkoitukseen Vihtori Ähtävälle vuokrattua 1,25 ha:n aluetta koskeva vuokrasopimus päätettiin sanoa irti 31.12. päättyväksi (19.6. 1 156 §).

Moottoriajoneuvojen huoltoasemat, polttoaineen jakeluasemat ja -laitteet. Lautakunta päätti hyväksyä Gulf Oil Oy:lle Munkkiniemen puistotien ja Huopalahdentien kulmauksesta vuokratun huoltoasema-alueen rajojen uudelleenjärjestelyn asema-kaavaosaston esityksen mukaisesti (27.2. 406 §).

Seuraavien huolto- ja jakeluasemien vuokrasopimuksia, jotka oli sanottu irti päättyviksi v:n 1960 lopussa, päätettiin jatkaa kertomusvuoden alusta lukien:

Esso Oy:n huoltoasemat Mannerheimintie 78:ssa 10 v:ksi vuosivuokrana 3,6 mmk ja perusvuosivuokrana 2,57 mmk, Olavinkadun varrella 2 v:ksi ja sen jälkeen 6 kk:n irtisanomisen varassa vuosivuokrana 4,56 mmk ja perusvuosivuokrana 3,26 mmk, Hakaniementorilla toistaiseksi, irtisanomisaika 6 kk, vuosivuokrana 3 mmk ja perusvuosivuokrana 2,14 mmk sekä jakeluasema Toukolassa 2 v:ksi ja sen jälkeen 3 kk:n irtisanomisen varassa vuosivuokrana 670 000 mk ja perusvuosivuokrana 480 000 mk;

Shell Oy:n huoltoasemat Salomon- ja Annankadun kulmassa 2 v:ksi, jonka jälkeen irtisanomisaika oli 6 kk, vuosivuokrana 5.04 mmk ja perusvuosivuokrana 3.6 mmk, Länsi-Brahenkatu 14:ssä 3 v:ksi ja sen jälkeen 6 kk:n irtisanomisen varassa 2.4 mmk:n vuosivuokrasta ja 1.71 mmk:n perusvuosivuokrasta sekä jakeluasemat Kampintorilla 30.4.1961 saakka, jonka jälkeen irtisanomisaika oli 2 viikkoa, vuosivuokrana 560 000 mk ja perusvuosivuokrana 400 000 mk, Liisantorilla ja Et.-Makaasiinikadun varrella, molemmat 3 kk:n irtisanomisajan varassa, vuosi- ja perusvuosivuokrien ollessa vastaavasti 900 000 mk ja 640 000 mk sekä 640 000 mk ja 430 000 mk, Vaasankadun varrella 2 v:ksi, jonka jälkeen irtisanomisaika oli 3 kk, 900 000 mk:n vuosivuokrasta ja 640 000 mk:n perusvuosivuokrasta;

Union Öljy Oy:n jakeluasema Mannerheimintie 50:ssä 2 v:ksi ja sen jälkeen 3 kk:n irtisanomisen varassa 900 000 mk:n vuosivuokrasta ja 640 000 mk:n perusvuosivuokrasta;

Vanhat-Old-Boys Automiehet -nimisen yhdistyksen jakeluasema Aleksis Kiven katu 10:ssä, irtisanomisaika 3 kk, 600 000 mk:n vuosivuokrasta ja 430 000 mk:n perusvuosivuokrasta;

Oy. Höyläämöntie 2:n jakeluasema Pitäjänmäen korttelissa n:o 46027, irtisanomisaika 3 kk, 900 000 mk:n vuosivuokrasta ja 640 000 mk:n perusvuosivuokrasta;

Trustivapaa Bensiini Oy:n jakeluasema Haagassa Turunmaantien varrella 30.6.1961 saakka 560 000 mk:n vuosivuokrasta ja 400 000 mk:n perusvuosivuokrasta.

Lisäksi päätettiin pidentää Gulf Oil Oy:n Reijolankadun varrella sijaitsevan huoltoasema-alueen vuokra-aikaa, joka oli päättynyt myös 31.12.1960, 10 v:ksi vuosivuokrana 3.6 mmk ja perusvuosivuokrana 2.57 mmk (16.1. 100 §, 8.5. 859 §).

Esso Oy. oikeutettiin asentamaan Toukolan jakeluasemalleen kolmas polttoaineen jakelulaite, josta ei määrätty korvausta (20.2. 370 §) sekä korttelin n:o 29036 tontille n:o 7 olevalle huoltoasemalleen toinen lisäjakelulaite 1.1. lukien, irtisanomisaika 3 kk, jolloin ko. aseman perusvuosivuokra korotettiin 551 000 mk:ksi (9.1. 51 §).

Renlund Oy. oikeutettiin asentamaan Alppilan Tehdastalo Oy:n pienteollisuustalossa omistamiaan moottoriajoneuvojen huoltotiloja varten 1.11. lukien tontille n:o 1/369 kolme maanalaista polttoaineen säiliötä jakelulaitteineen. Vuosivuokraksi määrättiin 903 000 mk ja indeksiin sidotuksi perusvuosivuokraksi 645 000 mk (13.11. 1 877 §).

Vuoden aikana myönnettiin lisäksi lupia eräiden yksityiseen tai rajoitettuun käyttöön tarkoitettujen polttoainesäiliöiden ja jakelulaitteiden asentamiseen ja pitämiseen (6.3. 463 §, 20.3. 544 §, 8.5. 855 §, 29.5. 1 013 §, 19.6. 1 184, 1 185 §, 30.10. 1 801 §) tai merkittiin lupa päättyneeksi (6.11. 1 836 §).

Trustivapaa Bensiini Oy:lle myönnettiin lupa tp. myyntikioskin pitämiseen Vihdin- ja Kaupintien kulmuksesta vuokraamallaan huoltoasema-alueella. Kioski oli poistettava sen jälkeen kun alueen huoltoasemarakennus otettaisiin käyttöön (24.4. 776 §).

Kesko Oy:lle myönnettiin lupa autojen pesun suorittamiseen Katajanokan jakeluasemallaan, irtisanomisaika 3 kk. Korvaus ajalta 1.6.1961—31.3.1962 oli 100 000 mk ja sen jälkeen indeksistä riippuva, perusvuosikorvauksen ollessa 85 700 mk (15.5. 911 §).

Varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokralleanto. Kertomusvuoden aikana annettiin vuokralle mm. seuraavat varasto- ja pienteollisuusalueet:

4. Kiinteistöhallinto

Alue	Kortteli ja tontti	Pinta-ala, m ²	Vuokraaja	Vuokra-kausi päättyy	Alkuvuosi-vuokra, mk	Indeksiin sidottu perusvuosi-vuokra mk	Päätös
Lauttasaari	VK 31126/9	1 487.7	Espe Oy.	30. 4.1989	243 000	186 000	27. 3. 585§
»	VK 31126/12	1 409.0	Ulkomainen Oy.	S:n	230 000	176 000	17. 4. 715§
»	VK 31126/16	2 081.0	Sininen Kirja Oy.	»	339 200	260 100	15. 5. 910§
Malmi	VK 39123/3	2 155.0	Asfaltor Oy.	31. 5.1964	151 200	108 000	6.11. 1 848§
»	VK 39124/2	4 280.0	Rakennusliike Piispanen Oy.	S:n	300 160	214 400	10. 7. 1 242§
Tattarisuo	41002/2	1 900.0	Rakennusliike V. Pirttijärvi	30. 6.1965	152 000	114 000	20. 3. 536§
»	41002/7	2.280.0	Ins. toimisto Fire-Rex Kommand.yht.	31.12.1966	136 800	182 400	{10. 7. 1 236§ {20.11. 1 916§
»	41006/1	1 900.0	Autonkulj. Väinö Mäkelä	31. 5.1966	152 000	114 000	15. 5. 907§
»	41006/3	1 900.0	Rana Oy.	30.11.1966	152 000	114 000	4.12. 1 996§
»	41006/4	1 900.0	Rakennusliike Arvo Westerland Oy.	S:n	152 000	114 000	S:n
»	41006/9	2 740.0	Puistolan Puu Oy.	31. 3.1967	219 200	164 400	»
»	41012/1	4 000.0	V. Tunturin Autoliike Oy.	30. 9.1966	320 000	240 000	18. 9. 1 570§
»	41013/1	10 000.0	Viarecta Oy.	31. 3.1967	800 000	600 000	4.12. 1 996§
Herttoniemi	43071/6	1 016.0	Telemetalli Oy.	30. 6.1966	118 872	91 440	12. 6. 1 114§
»	43072/6	2 469.0	Jäätelö-Yhtymä Oy.	S:n	288 873	222 210	S:n
»	43073/2	800.0	Halava Oy.	31.10.1966	100 800	72 000	30.10. 1 798§
Pitäjänmäki	46008/1	2 403.4	Sähköliikkeiden Oy.	31.12.1985	672 000	480 000	2.10. 1 651§
Takkatie	46038/1	1 603.0	K. Paakkisen Leipomo	30. 6.1965	160 260	120 200	25. 9. 1 612§
»	46038/6	1 382.0	Loman Pelti Oy.	S:n	138 200	103 700	S:n
»	46038/10	1 954.0	Liikkeenharjoittajat Elis ja Pauli Punkka	30. 6.1985	195 400	146 600	{16. 1. 107§ {18.12. 2 080§
»	46038/11	1 537.0	Liikkeenharjoittajat Heimo Kylä-Junnila ja Erkki Siren	30. 6.1965	153 710	115 300	16. 1. 107§
»	46038/14	1 628.0	Rengashalli Oy.	31. 5.1966	162 850	122 000	15. 5. 912§
»	46039/1	1 646.0	Oy. MK-Tuote	S:n	164 580	123 500	S:n
»	46039/2	1 777.0	Helsingin Uusi Laatikkotehdas Oy.	»	177 720	135 000	»
»	46039/6	2 104.0	Rakennustoim. Juho L.Aalto	»	210 400	158 000	»

Luettelossa edellä mainittujen varasto- ja pienteollisuustonttien vuokraehdoista mainittakoon mm. seuraavaa: Lauttasaaren korttelin n:o VK 31126 tontin n:o 9 vuokraajan oli huolehdittava maanitus tontilla olevan vanhan asuinrakennuksen purkamisesta sekä siinä asuvien perheiden sijoittamisesta uusiin asuntoihin; tontin n:o 12 vuokraajan oli sallittava naapuritontilta n:o 10 tulevan viemärin johtaminen tonttinsa kautta;

Tattarinsuon (Puistola) alueen tontit vuokrattiin aluksi viideksi vuodeksi; kaupungilla oli oikeus korottaa tonttien perusvuosivuokraa enintään 100 mk/m² vuokratuoden kuluessa niiden tonttien osalta, jotka asemakaavan mukaan voitiin yhdistää kaupungin viemäriverkkoon ja lisäksi 30 % alueen kunnallisteknillisten laitteiden tultua pääosiltaan rakennetuiksi; vuokraajalla oli mahdollisuus saada vuokraoikeutensa pidennetyksi 25 v:ksi kaupunginvaltuuston 11.10. tekemän päätöksen mukaisesti; korttelin n:o 41002 tontin n:o 7 ja korttelin n:o 41005 tonttien n:o 3 ja 4 vuokraehtoihin kuului lisäksi, ettei alueella saanut harjoittaa sellaista toimintaa, joka pilaisi ympäristön pohjaveden;

Takkatien tonttien vuokran määräämisperusteet sekä vuokra-ajan oli kaupunginvaltuusto vahvistanut 21.12.1960; alueen kunnallisteknillisten laitteiden valmistuttua voitaisiin tonttien perusvuosivuokria korottaa enintään 50 %:lla; korttelin n:o 46039 tonttia n:o 6 ei saanut käyttää rakennuspuutavaran ulkovarastointiin.

Teollisuus- ja varastoalueiden vuokrasopimusten tai vuokrausta koskevien päätösten muuttaminen. Kaupunginvaltuuston 14.7.1955 ja 5.10.1960 tekemien päätösten

mukaisesti Tuottajain Lihakeskuskunnalle 10. kaupunginosasta vuokratut korttelin n:o 272 tontit n:o 2 ja 7 päätettiin anomuksesta yhdistää. Tontteja koskevat vuokrasopimukset päätettiin tonttijaon vahvistamisen jälkeen purkaa ja vuokrata uusi yhdistetty tontti aikaisemmillä ehdoilla (sopimus n:o 7546); uudeksi perusvuosivuokraksi määrättiin 1.5 mmk ja alkuvuokraksi kertomusvuoden loppuun saakka 2.1 mmk (10.4. 634 §).

Berner Oy:lle korttelista n:o 43068 vuokratun alueen vuokrasopimusta päätettiin muuttaa siten, että yhtiölle vuokrattiin 4 200 m²:n suuruinen lisäalue 1.7. lukien, joten koko alueen suuruudeksi tuli 6 200 m² ja vuosivuokraksi 930 000 mk (tonttij. 12.6. 211 §).

Lautakunnan 14.11.1960 tekemää päätöstä muutettiin siten, että Väliseinäliike H. A. Haahden omistajille vuokrattiin 1.3.1961—31.5.1964 väliseksi ajaksi Malmin pienteollisuustontti n:o 3/VK 39124 kokonaan. Tontin pinta-ala oli 5 660 m², alkuvuosi vuokra 367 900 mk ja perusvuosi vuokra 283 000 mk (6.2. 266 §).

Vakiorakenne Oy:lle, jolle 1.8.1960 oli vuokrattu 4 000 m²:n suuruinen Tattari-suon pienteollisuustontti n:o 2/41001, päätettiin anomuksesta vuokrata tämän asemesta saman korttelin saman suuruinen tontti n:o 1 (18.12. 2 094 §).

Agroksen alueen hallinto ja vuokrasopimusten järjestely. Kaupunginhallitus oli 13.4. päättänyt, että suurin osa ns. Agroksen aluetta rakennuksineen siirretään takaisin kiinteistölautakunnan hallintaan 1.7. lukien. Lautakunta määräsi kaikki alueella olevat kaupungin omistamat rakennukset talo-osaston hoitoon em. ajankohdasta sekä maa-alueiden vuokrasopimukset tonttiosaston tuloutettaviksi.

Agroksen maa-alueet päätettiin vuokrata varastotarkoituksiin entisille vuokraajille heidän vuokrasopimustensa päättymisajankohdasta lukien, irtisanomisaika 3 kk.

Suomen Hiilihappoteollisuus Oy:lle päätettiin 1.7. lähtien vuokrata entinen 8 186 m²:n suuruinen tehdasalue, irtisanomisaika 6 kk, 1.965 mmk:n alkuvuosi vuokrasta ja 1.4 mmk:n perusvuosi vuokrasta sekä samoin entinen 6 000 m²:n lisäalue, irtisanomisaika 3 kk, polttoainevarastoksi 84 000 mk:n alkuvuosi vuokrasta ja 60 000 mk:n perusvuosi vuokrasta. Vuokrat oli sidottu indeksiin 1.4. 1962 lukien (12.6. 1 106 §).

Öljyteollisuus Oy:n 1 790 m²:n suuruisen tehdasalueen vuosivuokra päätettiin alentaa 644 400 mk:sta 429 600 mk:aan ja sitoa samalla indeksiin pitäen perusvuosi vuokrana 307 000 mk (18.9. 1 569 §).

Lautakunta päätti merkitä 1.7. päättyneeksi Shell Oy:n vuokrasopimuksen, joka koski 390 m²:n suuruisia varastotarkoitukseen vuokrattua määräälaa (11.9. 1 518 §) sekä Konetehdas Oy. Haikosen vuokraoikeuden n. 500 m²:n määräälaan (tonttij. 16.10. 360 §).

Joht. T. Pälikön vuokraoikeus 250 ja 1 150 m²:n suuruisiin määrääloihin merkittiin päättyneeksi 15.10. Joht. Pälikölle vuokrattiin samalta alueelta 800 m²:n määrääla vanhan tehdasrakennuksen ja tilapäisen autotallirakennuksen paikalla pitämistä varten 336 000 mk:n vuosivuokrasta, irtisanomisaika 3 kk (30. 10. 1 797 §).

4. Kiinteistöhallinto

Taivalsaaren vuokra-alueiden järjestely. Lautakunta päätti sanoa seuraavien vuokraajien vuokraoikeudet jäljempänä mainittuihin määräaloihin Taivalsaassa päättyviksi 31.12.: Paddlarklubben Canoa -niminen yhdistys, 1 000 m², Työväen Mela- Veikot -niminen yhdistys, 800 m², sekä urheilu- ja retkeilytoimiston käyttöoikeuden kaupungin omistamaan parakkiin (3.5. 803 §). Ovila Oy:n vuokraoikeutta 3 500 m²:n määräälaan päätettiin jatkaa 30.6.1962 saakka, sillä ehdolla että alueen rakentamaton osa saadaan tarvittaessa kaupungin vapaaseen käyttöön 30.4.1962 lukien (25.9. 1 610 §). Rudus Oy., jolla oli vuokralla 2 500 m²:n määrääla, oikeutettiin jatkamaan toimintaansa Taivalsaassa entisillä ehdoilla kauintaan 30.4.1962 saakka (19.6. 1 183 §). Kaupunginhallitukselle annettiin lausunto uuden sijaintipaikan osoittamisesta ko. tehtaalle (23.10. 1 759 §).

Varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokrasopimusten pidentäminen. Lautakunta päätti sanoa irti 30.6.1962 lukien jäljempänä mainitut, Hernesaarenkadun eteläpuolella sijaitsevaa korttelia n:o 178 koskevat vuokrasopimukset ja jatkaa niitä sen jälkeen yhden kuukauden irtisanomisajan varassa. Vuokraajille ilmoitettiin, että alueelle tullaan rakentamaan puhdistuslaitos ym. Vuokraajat ja vastaavat vuokra-alueiden pinta-alat olivat: Hernesaaren Romu Oy., 2 124 m²; Helsingin Metall- ja Putkityö M. V. Keinänen, 280 m²; Ab. Chromo, 615 m²; Romutus Oy., 2 165 m²; Kiinteistö Oy. Kolmikanta, 425 m²; Oy. Weilin & Göös, 1 190 m²; hra J. E. Linkoja, 620 m²; Oy. Constructa, 430 m²; Helsingfors Nya Lådfabrik, 3 000 m²; Ulko Oy., 747 m²; Oy. Tiekone, 383 m²; Oy. Uusi Suomi, 1 520 m²; Suomen Kaapelitehdas Oy., 2 630 m²; Oy. Lapis, 1 955 m² (27.11. 1 954 §).

Herttoniemen pienteollisuusalueen korttelin n:o 43071 tontin n:o 12 vuokraoikeutta pidennettiin 31.12.1986 saakka (20.3.534 §) samoin tonttien n:o 3 ja 15 (29.5. 1 000 §, 27.11. 1 960 §), korttelin n:o 43065 tontin n:o 1 (23.10. 1 764 §) ja korttelin n:o 43073 tontin n:o 3 (31.7. 1 363 §), joiden vuokrasopimuksiin myönnettiin myös vapaa siirto-oikeus.

Takkatien pienteollisuuskorttelin n:o 46037 tonttien n:o 1, 6 ja 7 vuokra-aikaa jatkettiin 30.6.1985 saakka sekä myönnettiin vuokraajille vuokraoikeuden vapaa siirto-oikeus (6.2. 263 §, 10.7. 1 237, 1 254 §).

Vallilan metsästä päätettiin vuokrata H. A. Elving & Co -nimiselle toiminimelle samoilla ehdoilla kuin ennenkin 1.7. alkaen 3 100 m²:n suuruinen alue, johon sisältyivät eräät toiminimelle jo aikaisemmin vuokratut määräalat (31.7. 1 357 §).

Lisäksi päätettiin jatkaa v. 1960 irtisanottuja Viarecta Oy:n ja Kestoasfaltti Oy:n sekä joht. V. Laineen Vallilan metsän varastoalueita koskevia vuokrasopimuksia 31.2.1962 saakka (16.10. 1 722 §, 27.11. 1 956 §, 18.12. 2 095 §) sekä peltiseppien Matti ja Erkki Kontion ja seppä Elis Punkkan vuokrasopimuksia 30.6.1961 lukien, irtisanomisaika 3 kk (tonttij. 16.10. 363 §).

Varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokraoikeuden siirrot. Kertomusvuoden aikana hyväksyttiin eräitä vuokraoikeuden siirtoja (6.3. 460 §, 9.10. 1 681 §, tonttij. 13.2. 33—35 §, 27.3. 114 §, 15.5. 170, 186 §, 21.8. 282 §, 2.10. 334, 338 §, 30.10. 381 §, 27.11. 407 §).

Eräiden myynti- tai vuokrauspäätösten peruuttaminen. Kaupunginvaltuuston 15.3. kertomusvuonna tekemä päätös 22. kaupunginosan korttelin n:o 693 tontin n:o 22 myymisestä Metalliteos Oy:lle päätettiin yhtiön anomuksesta merkitä rauenneeksi (5.6. 1 045 §).

Kaupunginvaltuusto oli oikeuttanut 6.9. lautakunnan vuokraamaan teollisuustontin n:o 3/TK 43061 Tammelundin Liikenne Oy:lle sekä tontin n:o 4/TK 43069 Bergholm Oy:lle. Molemmat yhtiöt ilmoittivat luopuneensa ko. vuokraoikeuksistaan (30.10. 1 809 §, 13.11. 1 882 §).

Kiinteistölautakunnan 19.9.1960 tekemä päätös Tattarisuon pienteollisuustontin n:o 9/41005 vuokraamisesta O. J. Lindroos nimiselle henkilölle päätettiin peruuttaa (11.9. 1 533 §).

Varasto- ja teollisuusalueiden vuokrasopimusten irtisanominen. John Stenberg Oy:n vuokraoikeus Siltavuoren satamassa sijaitsevaan n. 840 m²:n suuruiseen varastoalueeseen sanottiin irti 30.6.1962 päättyväksi (16.10. 1 719 §).

Vuokraehtojen tarkistamiseksi sanottiin irti 31.7. päättyviksi ent. Sörnäs Ab:n alueella koritellissa n:o 532 b olevia alueita koskevat vuokrasopimukset. Vuokraajat ja vuokra-alueet olivat: Autola Oy., 2 800 m²; Hissinhuolto Oy., 2 250 m²; Tekno-Kone Oy., 630 m² (24.4. 763 §). Sopimuksia päätettiin myöhemmin jatkaa 30.6.1962 saakka ja vuokraehtoihin lisättiin katujen puhtaana- ja kunnossapitovelvollisuus. Samalla merkittiin Tekno-Kone Oy:n vuokraoikeus siirtyneeksi Konetuote Oy:lle entisillä ehdoilla (19.6. 1 160 §).

Suomen Väri- ja Vernissatehdas Oy:n vuokraoikeus Pohjoisen Uunisaaren tehdasalueeseen päätettiin sanoa irti 30.9.1962 päättyväksi. Kaupunginhallitukselle ehdotettiin tämän hallinnon siirtämistä urheilu- ja retkeilylautakunnalle 1.1.1963 alkaen (11.9. 1 526 §).

Rajajärjestelyjä varten sanottiin irti seuraavien Kyläsaaren alueiden vuokraajien vuokraoikeudet päättyviksi 1.12. kertomusvuonna: vartija Leonard Lähteenmäki, vuokra-alue n:o 23; Kestopäällyste Virta & Kumpp. -niminen toiminimi, alue n:o 32; liikkeenharj. Viljo Partti, alue n:o 22; Maalarimestarien Oy., alue n:o 17 sekä romukauppias Kaarlo Koskinen, alue n:o 16 (21.8. 1 421 §).

Eräiden Sörnäisten rantatien varrella sijaitsevien varastoalueiden vuokrasopimukset päätettiin sanoa irti 31.12.1962 päättyviksi. Vuokraajat ja vuokrapinta-alat olivat: Osuusliike Elanto, 4 608 m²; Osuustukkukauppa, 1 898 m² sekä Laatuasfaltti Oy., 1 030 m² (25.9. 1 607 §).

Seppä K. Lehmuskosken vuokraoikeus 500 m²:n suuruiseen paja-alueeseen Hämeentien varrella Paavalinkirkon itäpuolella päätettiin sanoa irti 30.6.1962 päättyväksi (12.6. 1 107 §).

Edellisten lisäksi sanottiin irti tai merkittiin päättyviksi seuraavat varasto- ja pienteollisuusalueita koskevat vuokrasopimukset:

4. Kiinteistöhallinto

Alue	Kortteli ja tontti	Pinta-ala, m ²	Vuokraaja	Vuokra-kausi päättyy	Päätös
Munkkisaari	178/alue n:o 8	315.0	Rva Hilja Pohjanlehto	31. 5.1961	5. 6. 1 052 §
Lauttasaari	31126/7	1 264.9	Liik.harj. Erich Tidlund	30. 6.1961	12. 6. 1 104 §
Pakila	34103/4	7 439.0	Kauko-Rahti Oy.	30. 9.1961	2.10. 1 650 §
Tattarisuo	41001/3	4 000.0	Teollisuusmetalli Oy.	31. 5.1961	23. 5. 956 §
»	41005/3	1 500.0	Automaalari Raimo Hietämäki	31. 3.1961	10. 4. 649 §
Herttoniemi	43071/6	1 016.0	Ulkomainos Oy.	30. 6.1961	24. 4. 764 §
»	43071/14	1 131.2	Urakoitsija Paavo Koskiruoho	15. 1.1961	2. 1. 16 §
»	43072/6	2 469.0	Telemetalli Oy.	30. 6.1961	12. 6. 1 114 §
Pitäjänmäki	46024/8	1 872.0	Lundström & Lindblad Oy.	S:n	23. 5. 957 §
»	46025/3	2 012.6	Kaunis Koru Oy.	31.12.1961	4.12. 2 003 §
Takkatie	45038/6	1 382.0	Vimeka Oy.	31. 3.1961	20. 3. 535 §
»	46038/9	2 377.0	Veho Oy.	1.10.1961	19. 6. 1 172 §
»	46039/3	1 948.0	Rak.toimisto Jalo Haapala & Co	31.12.1960	13. 2. 310 §
Kyläsaaren rata-piha-alue n:o 29	—	300.0	Hitsaaja Kyösti Kottonen	15. 4.1961	9. 1. 63 §
Malmi, varastoalue	—	7 785.0	Rakennusviraston katurakennusos.	31.12.1960	29. 5. 995 §
Oulunkylä	III/3	400.0	Bergin Rauta Oy.	28. 2.1961	Tonttij.
Viikinmäki	III/5	836.0	Färbe Oy.	6. 2.1961	27. 2. 78 § 6. 2. 270 §

Parakkirakennusten pitäminen kaupungin maalla ent. Latauksen alueella. Seuraavat rakennusten pito-oikeudet sanottiin irti 31.12. päättyviksi ja kehoitettiin vuokraajia mainittuun ajankohtaan mennessä tyhjentämään varastoalueensa: puuseppä Viljo Manninen, rakennus n:o 1; Oy. Halava, rakennukset n:o 2 ja 3; Oy. Linjamuovi, rakennus n:o 10 (19.6. 1 182 §). Kuitenkin myönnettiin puuseppä Ville Ketolalle oikeus parakin n:o 11 pitämiseen sekä joht. Aaro Ahlströmille oikeus parakkien n:o 20 ja 25 pitämiseen em. paikalla korkeintaan 30.4.1962 saakka (tonttij. 18.9. 325 §, 27.11. 406 §). Lisäksi päätettiin jatkaa samaan ajankohtaan kuin edellä Ilotulitus Oy:n rakennusten n:o 4—6, 8 ja 9 sekä Verhokudos Oy:n rakennusten n:o 23, 24 ja 26 pitämisoikeutta entisillä ehdoilla sekä lisäksi sillä ehdolla, että vuokraaja sitoutui purkamaan ja siirtämään rakennuksensa yhden kuukauden kuluessa kehotuksen saatuaan (10.7. 1 255, 1 261 §).

Vattuniemen pientelakkatontin vuokralleanto. Korttelin n:o 31129 tontti n:o 2, pinta-ala 4 361 m², päätettiin vuokrata Wickström Motor Co Oy:lle 1.1.1962—30.6.1988 väliseksi ajaksi. Vuokra oli 31.3.1963 saakka 519 400 mk ja sen jälkeen sidottu indeksiin perusvuosivuokrana 371 000 mk (2.10. 1 652 §).

Sepelinmurskaamoja ym. varten luovutetut alueet. Viikintien ja Herttoniemen rautatien risteuksen länsipuolelta päätettiin vuokrata fil.tri Ilmari Liikkaselle 1.7.1961—30.6.1966 väliseksi ajaksi eräillä ehdoilla 5 000 m²:n suuruinen alue; alkuvuokra oli 31.3.1962 saakka 300 000 mk; indeksiin sidottu perusvuosivuokra 215 000 mk (26.6. 1 222 §). Lisäksi vuokrattiin em. alueen ja Lahdentien väliseltä pellolta 1.12. lukien 6 000 m²:n suuruinen määräala sepelin varastointia varten, irtisanomisaika 3 kk, alkuvuosivuokra 360 000 mk 31.3.1963 saakka ja indeksiin sidottu perusvuosivuokra 257 000 mk (27.11. 1 966 §).

Tie- ja vesirakennushallituksen Uudenmaan piirille päätettiin luovuttaa korvaukset Viikin-Tattarinharjun välisen Lahdentien osan rakentamisen ajaksi ko. tien varrelta n. 550 m²:n suuruinen alue tilapäistä sepelinmurskaamoja varten (20.2. 352 §).

Helsingin Asuntokeskuskunta Hakalle päätettiin vuokrata 1.1. lukien, irtisanomisaika 3 kk, 1 500 m²:n määräala Pihlajamäestä betonin valmistusasemaa varten. Kuukausivuokra oli 15 000 mk (2.1. 11 §).

Asfalttiliikkeiden toiminnan aiheuttama valitus. Lautakunta päätti ilmoittaa Malmi-pienteollisuusalueilla toimiville asfalttiliikkeille, ettei toimintaa ko. alueella saanut jatkaa, ennen kuin koneet varustettaisiin tarpeeksi tehokkailla pölyn ja savun leviämisen ehkäisemislaitteilla (24.7. 1 304 §). Yhtiöt olivat tämän jälkeen suorittaneet näiden epäkohtien korjaamiseksi eräitä parannuksia, jotka lautakunta hyväksyi alustaviksi toimenpiteiksi. Samalla kuitenkin ilmoitettiin, ettei koneiden käyttöä sallita, ennen kuin ne katselmuksessa todettaisiin tehokkaasti täydennetyiksi (23.10. 1 755 §).

Varastoalueiden varaaminen Lauttasaaren uuden sillan rakennustyömaata varten. Rakennustyömaan varastoalueiksi päätettiin siltatoimikunnan pyynnöstä varata Lauttasaaresta n. 4 500 ja 3 000 m²:n suuruiset määräalat sekä n. 1 000, 3 000 ja 9 000 m²:n määräalat Lauttasaarenkadun pohjoispuolelta, em. kadun varrelta sekä osittain Lapinniemen puistoalueelta ja lisäksi 6 000 m²:n määräala Iso-Pässi -nimiseltä sähkölaitoksen hallintaan luovutetulta alueelta v:n 1962 alusta lukien eräillä ehdoilla. Samalla ilmoitettiin, että lautakunnan hallinnassa olevista määräaloista tullaan perimään vuokraa 20 mk/m²/kk (10.7. 1 263 §).

Siirtolapuutarhat. Kaupunginhallitukselle päätettiin esittää, että Vallilan siirtolapuutarhapalstojen vuokraoikeuksia jatkettaisiin 1.1.1962—31.12.1967 väliseksi ajaksi, lukuun ottamatta palstoja n:o 24—28, jotka tarvittiin Pasilan-Sörnäisten välille rakennettavaa rautatietä varten.

Lautakunta päätti kehottaa tonttiosastoa antamaan em. viiden palstan vuokraajille toiset palstat Pakilan siirtolapuutarhasta sekä esittää kaupunginhallitukselle, että jokaiselle näistä vuokraajista suoritettaisiin 50 000 mk:n suuruinen avustus siirtokustannuksia varten (24.4. 757 §).

Pakilan ja Talin siirtolapuutarhayhdistyksiä veloitettiin 2 000 mk:lla kumpaakin virvoitusjuomakioskin pidosta kertomusvuoden kesän aikana ao. puutarha-alueellaan (23.10. 1 750 §).

Oulunkylän ja Pakilan siirtolapuutarhojen alueilla sijaitsevien eräiden kaupungin omistamien rakennusten korjauksiin anottiin lautakunnan käytettäväksi kertomusvuonna 500 000 mk:n suuruisia määrärahaa (21.8. 1 419 §).

Ruskeasuon yksityisen siirtolapuutarhan alueiden vuokraajaksi merkittiin Brunakärr Koloniträdgårdsförening (tonttij. 10.4. 119 §). Tämän alueen järjestelystä antoi lautakunta lausunnon kaupunginhallitukselle (20.3. 527 §).

Pienoisgolfkentät ym. Kertomusvuoden kesäkaudeksi myönnettiin 17:lle pienoisgolfkentän vuokraajalle oikeus entisten pelikenttensä käyttämiseen samoilla ehdoilla kuin edellisenäkin vuonna (8.5. 842 §, 23.5. 960 §).

Golf-Miehet -nimiselle yhdistykselle päätettiin vuokrata golfpelin harjoituskentäksi metsäosaston lähemmin osoittama alue Laajasalon Reposniemestä kesäkausiksi v. 1961 ja 1962. Vuokra oli 5 000 mk kesältä. Aluetta ei saanut aidata eikä paikalle rakentaa muita rakennuksia kuin pienehkö yhdistetty lipunmyynti- ja välinevaja (12.6. 1 108 §).

Ulkönäyttelyalueet. Lautakunta oli v. 1960 päättänyt vuokrata Suomen Messut Osuuskunnalle Messukentältä alueen Yhdysvaltain teollisuusnäyttelyä varten. Tätä

päätöstä muutettiin siten, että alueen suuruudeksi tuli 5 000 m², vuokra-ajaksi 17.4.—30.6. välinen aika kertomusvuonna ja vuokraksi mainitulta ajalta 375 000 mk (2.1. 21 §, 10.4. 630 §, 24.4. 760 §).

Lautakunnan samoin v. 1960 tekemää päätöstä alueen vuokraamisesta Puolan teollisuusnäyttelyä varten kertomusvuonna muutettiin siten, että alueen suuruudeksi tuli 805 m², vuokra-ajaksi 15.2.—31.3. ja vuokraksi 36 225 mk (13.2. 321 §).

Autojen, mopediin ym. näytteillä pitämiseen määrättyinä päivinä myönnettiin myös eräitä lupia vuoden aikana (8.5. 841 §, 23.5. 967 §, 5.6. 1 053 §, 10.7. 1 257 §, 20.11. 1 920, 1 921 §, tonttij. 13.3. 99 §, 21.8. 290 §).

Ulkotarjoilualueet. Ulkotarjoilun harjoittamiseen myönnettiin lupia kertomusvuoden kesäkaudeksi Elite Oy:lle ravintolan edustalla olevalla puistokaistalla 25 000 mk:n kokonaiskorvauksesta (20.3. 543 §) sekä Tit-Bit Oy:lle Toivonkatu 1—3:n jalkakäytävällä 10 000 mk:n korvauksesta (3.5. 806 §).

Muuntamot ym. Rakennusviraston laatimat 7 muuntamon piirustukset hyväksyttiin (tonttij. 3.5. 160 §, 29.5. 198 §).

Helsingin Puhelinyhdistykselle myönnettiin lupa kolmen puhelinpylvään pystyttämiseen Pitäjänmäelle Takkatien teollisuusalueen lounaispuolelle toistaiseksi, irtisanomisaika 6 kk, 3 000 mk:n kertakaikkisesta korvauksesta (17.4. 697 §).

Sirkusta varten luovutettu alue. Ohjelmapalvelu-nimiselle yhdistykselle päätettiin vuokrata Messukenttä 15.8.—15.9. väliseksi ajaksi sirkusta varten 420 000 mk:n kertakaikkisesta korvauksesta (13.2. 312 §, 25.9. 1 609 §).

Tanssilava-alueet. Puistolan Urheilijat -nimisen yhdistyksen vuokraoikeus tanssilava-alueeseen Puistolassa merkittiin irtisanotuksi 31.12.1960 lukien (tonttij. 10.4. 115 §).

Alppilan tanssilava-alueella oli käytetty irtisanotun sopimuksen päättymispäivän (31.12.1958) jälkeen, jonka johdosta Suomen Kommunistisen Puolueen Helsingin ja Uudenmaan Piirijärjestöä päätettiin veloittaa ajalta 1.1.1959—31.12.1960 yhteensä 140 000 mk:lla (6.2. 262 §). Kaupunginhallitukselle annettiin lausunnot kysymyksistä, jotka koskivat Alppilavan edelleen vuokraamista, sen toiminnan jatkamista sekä alueen viemäröinnistä vuokraajayhdistykselle aiheutuneiden kulujen korvaamista (9.1. 52 §, 20.2. 356 §).

Väestönsuojat. Kaupunginhallitukselle annettiin lausunnot rautatiehallituksen kalliosuojan rakentamisesta Alppilan kallioon (24.4. 758 §) ja Vuorikadun-Senaattorin kalliosuojan korjaussuunnitelmasta (11.9. 1 517 §) sekä esitettiin väestönsuojien piirustusten ja rakennussuunnitelmien hyväksymistä, kaupungin osallistumista niiden rakennuskustannuksiin ym. (30.1. 221 §, 27.3. 597 §, 17.4. 732 §, 19.6. 1 180 §, 28.8. 1 454 §, 4.9. 1 501 §, 30.10. 1 807 §, 27.11. 1 952 §).

Väestönsuojelulautakunnalle lähetettiin selvitys eräiden kalliosuojien omistusoikeudesta (30.1. 224 §).

Primo Oy:lle kaupunginhallituksen kertomusvuonna 4.5. tekemän päätöksen perusteella vuokrattua 30 m²:n suuruista kalliosuojaa Ormusmäessä koskeva vuokraoikeus katsottiin anomuksesta rauenneeksi (13.3. 483 §, 19.6. 1 159 §).

Enso-Gutzeit Oy:lle v. 1960 myönnettyä lupaa yksityisen kalliosuojan rakentamiseen Kanavarannan kalliosuojan yhteyteen päätettiin täydentää seuraavilla lisäehdoilla: kaupungilla on oikeus tarvittaessa rakentaa korvauksetta johtoja ja kaapeleita väestönsuoja-alueen kautta väestönsuojelusta annettujen määräysten puitteissa

sekä laajentaa tehtyä suojatilaa tai liittyä siihen läheisistä kalliosuojista suojien käytön ja suojavarmuuden niin vaatiessa (30.1. 223 §, 27.2. 405 §).

Täytemaan, kaupungin tietyömailta ajettavan, sijoittamista varten, päätettiin varata alueet Oulunkylästä Oppilaskoti Toivolan eteläpuolella olevalta puistoalueelta sekä Tanhumäen pohjoispuolelta Tuusulantien varrelta (18.9. 1 563 §).

Yksityisille myönnetyt luvat tilapäisten teiden, vesijohdojen ym. rakentamiseen ja pitämiseen kaupungin maalla. Kertomusvuonna myönnettiin lupia vesijohdon (23.10. 1 760 §), panssariverkkoaidan (5.6. 1 056 §) sekä teiden (8.5. 851 §, 29.5. 1 010 §, 10.7. 1 252 §, 31.7. 1 359 §, 21.8. 1 420 §, 6.11. 1 847 §) rakentamiseen ja pitämiseen kaupungin maalla eräillä ehdoilla.

Lautakunta oikeutti Asunto Oy. Hämeentie 31 -nimisen yhtiön käyttämään korttelissa n:o 251 olevaa tonttia n:o 1 ympäröiviä puistoalueita väestönsuojan ilmanvaihtokanavan, ajotien ym. sijoittamiseen (16.1. 106 §, 10.7. 1 241 §).

Vesilaitokselle myönnettiin oikeus, irtisanomisaika 3 kk, Vanhankaupunginlahden vedenpuhdistuslaitoksen länsipuolella olevan 8 500 m²:n suuruisen, varastokäytössä olevan alueen aitaamiseen eräillä ehdoilla (20.11. 1 919 §).

Urheilukilpailut, ulkoilmajuhlat ym. Eläintarhanajojen järjestämistä varten päätettiin luovuttaa sama puistoalue kuin ennenkin ao. toimikunnalle helatorstaina 11.5. klo 13 alkaen 800 000 mk:n kokonaiskorvauksesta ym. ehdoilla (27.2. 412 §).

Helsingin Moottorikerholle myönnettiin oikeus harjoitusajojen järjestämiseen Käpylän täytemaalla kertomusvuoden kesäkautena entisillä ehdoilla (27.2. 414 §) sekä Puistolassa vanhan hiekkakuopan alueella (tonttij. 17.4. 133 §). Helsingin Moottorimieskerho sai järjestää harjoitusajoja Vanhan Porvoontien ja Östersundomintien risteuksen lähellä olevassa sorakuopassa (19.6. 1 170 §).

Koiravaljakkoajojen järjestämiseen kaupungin puistoalueilla myönnettiin eräitä lupia samoilla ehdoilla kuin ennenkin (2.1. 20 §, 23.1. 178 §, 18.12. 2 096, 2 102 §, tonttij. 13.2. 41 §, 2.10. 336 §).

Ulkoilmajuhlien ja -kokosten, erilaisten urheilukilpailujen yms. järjestämiseen kiinteistölautakunnan hallinnossa oleville puisto-, katu- ym. alueilla myönnettiin lupia kuten ennenkin.

Rakennuspiirustusten hyväksyminen. Lautakunta hyväksyi puolestaan seuraavat piirustukset: Kovaosaisten Ystävät -nimisen yhdistyksen majoitusparakin lisärakennuksen (16.1. 99 §), korttelin n:o 472 tontilla n:o 7 olevan Suomen Sokeri Oy:n varasto- ja toimistotiloja sisältävän lisärakennuksen (24.4. 773 §) sekä Alppilan puistoon puutarhanäyttelyn ajaksi suunnitellun kahvilakioskin piirustukset (24.7. 1 310 §).

Vuokra-alueiden katselmukset. Vuosikatselmukset, jotka kertomusvuonna suoritettiin ns. itäisellä alueella, päätettiin pitää 18.4.—9.6. sekä 5.9.—27.10. välisinä aikoina. Kunakin päivänä tarkastettavat alueet määrättiin ja valittiin lautakunnan edustajat katselmusten suorittamista varten (13.3. 484 §, 31.7. 1 353 §).

Tonttiosaston hoitoon määrättiin: Haagan tila Männistö RN:o 2⁷⁶³ (23.1. 164 §); Malmin tilat N:o 105 RN:o 3¹²⁸, N:o 106 RN:o 3¹²⁹, N:o 118 RN:o 3¹⁴¹ ja N:o 119 RN:o 3¹⁴² (13.2. 303 §); Lauttasaarella olevat tilat Telve I RN:o 1³¹⁵ ja Telve II RN:o 1³¹⁶ (6.3. 449 §) sekä Hagsjö RN:o 1²⁰³ ja Hagsjöväg RN:o 1²⁴⁷ (27.3. 576 §); korttelin n:o 29035 tontti n:o 11 (10.4. 620 §); korttelin n:o 45 tontti n:o 3 (17.4. 741 §); Vartiokylässä olevat tilat B 3 RN:o 2⁸⁵⁵ (8.5. 836 §) ja Kärnäla RN:o 2⁸⁹⁶

4. Kiinteistöhallinto

(23.10. 1 744 §); Vanhassa Käpylässä sijaitsevasta Skjutbana RN:o 1⁶ -nimisestä tilasta peltokuvio 2 ja sitä koskeva sopimus, Ut-Greijusin tilasta RN:o 3¹ peltokuvio 2 ja tilasta Militärens Skjutbana RN:o 4¹ peltokuvio 2 (15.5. 919 §); Suomenlahden Puu Oy:lle halko- ja lautatarhaa varten vuokrattu n. 1 300 m²:n suuruinen, Mellunkylän tiloihin RN:o 4²¹⁷ ja 4²¹⁸ kuuluva määräala, jonka vuokra määrättiin 1.1. lukien tonttiosaston tuloutettavaksi (12.6. 1 093 §, 19.6. 1 176 §); Agrokseen alueeseen, joka siirtyi kiinteistölautakunnalle 1.7., kuuluvat määräalat (31.7. 1 345 §); Huvila I RN:o 2⁷³⁰, Huvila IV RN:o 2⁷³³ ja Kalliola RN:o 5²⁶⁵ -nimiset tilat Vartiokylässä, T 31 K III -niminen tila RN:o 1¹⁴⁴ Herttoniemen kylässä sekä tilat T 5 RN:o 8⁵⁴⁰, T 10 RN:o 8⁵⁴⁵, T 15 RN:o 8⁵⁵⁰ ja T 20 RN:o 8⁵⁵⁵ Tapanilan kylässä (2.10. 1 637 §); Ala-Tikkurilan kylässä sijaitseva Jokiranta I -nimiseen tilaan RN:o 2³⁹⁴ kuuluva n. 10 975 m²:n alue (4.12. 1 991 §).

Lisäksi päätettiin siirtää maatalousosastolta tonttiosaston hallintaan 1.1. lukien Vartiokylässä sijaitsevasta tilasta Vartio RN:o 1¹⁰⁰⁵ viljelyskartan mukaiset peltolohkot 24, 24^a ja osa lohkoista 25, yhteensä n. 2,75 ha (23.1. 183 §).

Käyttövaroista päätettiin suorittaa 70 000 mk korvaukseksi kultaklausuuliehoitoisten vuokrien laskentatyön suorittamisesta dipl.ins. Tauno Talviolle (20.3. 542 §) sekä 148 975 mk Vallilan korttelin n:o 547 tonteilla n:o 8 ja 10 olleiden rakennusten kivijalkojen ym. poiskuljettamiseksi (23.5. 963 §).

Esitykset, joita lautakunta teki kaupunginhallitukselle, koskivat mm. seuraavia asioita: tonttien luovutusmuodon tai -perusteiden määräämistä Pihlajamäen asuntoalueella (9.1. 61 §), Riistavuoren (27.3. 579 §), Puotilan luoteisosan (17.4. 698 §, 23.10. 1 748 §) sekä Oulunkylän eteläosan asuntoalueilla (18.12. 2 097 §); kysymystä kauttakulkuliikennettä palvelevien teiden hankkimisesta kaupungin omistukseen (16.1. 95 §); eräiden maa-alueiden pakkolunastustoimenpiteitä (16.1. 105 §, 11.9. 1 528 §); kaupungin etujen valvontaa eräiden tonttien omistuskysymyksissä (30.1. 226 §); Leppävaarassa olevan kolmen rakennuksen luovuttamista valtiolle (20.2. 363 §); rakennuslain 92 §:n mukaisen, katualueen kaupungin haltuun ottamista koskevan ilmoituksen tekemistä ko. alueitten omistajille (27.2. 415 §); Diakonissalaitokselle luovutettua tonttia n:o 3/29201 koskevien ehtojen muuttamista (6.3. 451 §); katujen, viemärien ja vesijohtojen rakennuskysymyksiä (20.3. 530, 539 §, 10.4. 626 §, 24.4. 774 §, 12.6. 1 089 §, 19.6. 1 174 §); ruokamullan ottamista talteen Silvolan tekojärven alueelta (3.5. 811 §); vesiurheilua varten tarkoitettun alueen varaamista Töölön länsiosasta (23.5. 949 §); lautakunnan toimivaltaan kuuluvien kiinteistökauppojen hinnan ylärajan korottamista (12.6. 1 097 §); Malmilla olevan talorakennusosaston varastoalueen siirtämistä yleisten töiden lautakunnan hallintoon (26.6. 1 215 §); lisäalueen varaamista Rajasaaren puhdistamo varten (26.6. 1 216 §); Suomalaiselle Pursiseuralle maksettavan korvauksen suorittamista (10.7. 1 258 §); Tatarisuon teollisuusalueen tonttien vuokrasopimusten pidentämistä (11.9. 1 531 §); Pasilan kaatopaikalle vietyjen hylättyjen autojen myyntiä huutokaupalla (18.9. 1 558 §) sekä ko. autojen varastopaikan vartiointin tehostamista (13.11. 1 864 §); eräiden valmiiksi rakennettujen katujen luovuttamista yleiseen käyttöön (23.10. 1 751 §); viemäritöitä varten tarvittaviin työlupiin liittyvien rahakorvausten suorittamista eräille maanomistajille (30.10. 1 794 §); Kumpulän sairaala-alueen koskevan aluevaihdon ehtojen muuttamista (27.11. 1 959 §); Malmin hautausmaaraiteen kunnostamista asemakaavan edellyttämällä tavalla (11.12. 2 050 §); Salmisaaren Vene-

veistämön vuokrasopimusta (13.11. 1 862 §, 18.12. 2 081 §) sekä korttelien VK 681—684 tilapäistä vuokraamista sähkölaitoksen hiilivarastoa varten (18.12. 2 103 §).

Edellisten lisäksi teki lautakunta useita muita esityksiä, jotka koskivat: siirtokustannusten suorittamista eräille vuokra-alueensa lunastamiseen oikeutetuille henkilöille, vuokra-alueilla olevien rakennusten vastaanottamista tai lunastamista sekä vuokraoikeuden purkamista; tonttien ja alueiden ostamista, myyntiä, vaihtamista ja vuokralleantoa; tonttien ja alueiden varaamista rakennustarkoituksiin; alueiden hallintoa; rakennuspiirustusten hyväksymistä ym.

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: Harjun ruumishuoneen tontin luovuttamista rautatiehallitukselle (2.1. 14 §, 17.4. 686 §); erikoisten paikkojen määräämistä koirien jaloittelupaikoiksi (30.1. 229 §); teollisuusraiteen ja tasoylikäytävän rakentamislupaa (6.2. 264 §, 6.3. 459 §); oppikoulujen, yhdistysten ym. laina- ja avustusanomuksia (6.2. 269 §, 20.3. 537, 541 §, 10.4. 628 §, 24.4. 754 §, 3.5. 799 §, 16.10. 1 721 §); Hanasaaren voimalaitostontin laajentamista (27.2. 411 §); Etelä-Haagan lastentarhan rakennusohjelmaa (17.4. 704 §); aloitetta tonttirahaston perustamiseksi (8.5. 853 §); katumaan aitaamismaksujen perimisen yksinkertaistamista (23.5. 951 §); Mäkkylän luonnonlähteen säilyttämistä (23.5. 952 §); Algol Oy:n eräiden Malmilla omistamien alueiden lunastamista kaupungille (19.6. 1 166 §); rintamamiesten asuntorakennustoimintaa (21.8. 1 413 §); alueen varaamista betonin valmistuslaitosta varten kaupungin länsiosasta (4.9. 1 482 §) sekä oikeuden myöntämistä evenkelisluterilaisille seurakunnille Lehtisaaren kunnallisteknillisten töiden suorittamiseen (30.10. 1 811 §).

Lautakunta antoi edellisten lisäksi myös useita lausuntoja kiinteistöjen ostamisesta, myynnistä ja vuokraamisesta, laina-anomuksista yms.

3. Kiinteistöviraston maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat

Selvitys maatalousosaston hoidossa ja valvonnassa olevien maa-alueiden tuotosta v. 1960 merkittiin tiedoksi (maat.- ja metsäj. 15.3. 19 §).

Kertomusvuoden viljelyssuunnitelmat päätettiin hyväksyä ja antaa maatalousosaston tehtäväksi niiden toteuttaminen (maat.- ja metsäj. 15.3. 16 §).

Selvitykset syyskylvöistä ja karjan tuotosta kertomusvuonna sekä satoarvio merkittiin tiedoksi (maat.- ja metsäj. 31.10. 57 §, 24.11. 66, 67 §).

Samoin merkittiin tiedoksi *syysviljojen viljelyn kannattavuusvertailu*. Viljelyä oli suoritettu v:sta 1951 lukien pääasiassa Haltialan, Pukinmäen ja Tuomarinkylän tiloilla (maat.- ja metsäj. 25.4. 26 §).

Inventaariohinnat. Eräiden tärkeimpien maataloustuotteiden sekä halkojen vuosi-inventaariossa noudatettavat hinnat vahvistettiin (maat.- ja metsäj. 12.12.74 §).

Maatilojen tarkastus. Jaosto suoritti retkeilyn Haagan, Haltialan ja Tuomarinkylän kartanoiden alueilla (maat.- ja metsäj. 24.5. 30 §). Samoin tutustuttiin Silvolan työmaalla metsäosaston talven aikana suorittamiin paljaaksihakkuihin ja niistä kertyneisiin puutavaravarastoihin, tarkastettiin Pohjois-Haagassa käytössä ollut lumenkaatopaikka, eräitä pikkumetsiköitä ym. (maat.- ja metsäj. 24.5. 32 §).

Stansvikissa tutustuttiin uuteen ravintolarakennukseen, Laajasalossa alueen

4. Kiinteistöhallinto

puistometsiin sekä entisten kartanopuistojen metsien kuntoon ja käyttöön (maat.- ja metsäj. 22.8. 43 §).

Jaosto suoritti tarkastuksen myös Tuomarinkylän ja Pukinmäen kartanossa sekä Mellunkylässä (maat.- ja metsäj. 10.10. 47 §).

Maanvuokrien tarkistaminen. Jaosto päätti vahvistaa v:ksi 1962 eräiden maanvuokrasopimusten indeksiin sidotut vuokramaksut indeksin nousua vastaaviksi (maat.- ja metsäj. 24.11. 68 §).

Viljelysmaiden tilapäinen vuokralleanto. Jaosto päätti oikeuttaa kaupunginagronomin entiseen tapaan antamaan vuokralle kesäkaudeksi 1962 ne viljelysmaat rakennuksineen, joita ei tarvittu omaan käyttöön (maat.- ja metsäj. 16.10. 52 §).

Vuokraoikeuden siirto. Puutarhuri Sven Björnbergin vuokraoikeus Albergan kartanon puutarhaan siirrettiin anomuksesta hänen pojilleen Sven ja Birger Björnbergille 1.7. lukien (maat.- ja metsäj. 26.6. 36 §).

Viljelysmaiden vuokrasopimusten päättyminen. Kertomusvuonna merkittiin seuraavat maanvuokrasopimukset päättyneiksi:

Alue	Pinta- ala ha	Vuokraaja	Päätymis- aika	Maat.- ja metsä- jaoston päätös
Albergan tila RN:o 2 ⁵⁶⁴	1.300	V. A. Heinström	31.12.1960	2. 2. 6 §
Leppävaara	44.000	K. A. Koskenala	31.12.1961	24. 11. 69 §
Malmi, tila n:o 128 RN:o 2 ⁷⁵	0.169	Erland Martinmäki	31.12.1960	2. 2. 6 §
Vartiokylä, tila Vestergård RN:o 2 ²⁹⁰	4.920	E. Johansson	S:n	S:n
„	1.200	S:n	31.12.1961	24.11. 69 §

Edellisten lisäksi merkittiin kertomusvuoden lopussa päättyviksi eräitä pienehköjä viljelys- ja laidunmaita koskevia vuokrasopimuksia (maat.- ja metsäj. 15.3. 17 §, 16.10. 55 §).

Tullisaaren vastaisen käytön järjestelyä varten sanottiin irti Richard Eklundin vuokrasopimus n:o 1957/Ma 801 päättyväksi 31.12.1961 (maat.- ja metsäj. 24.11. 69 §).

Puhelinlinjan pitämistä koskevan vuokrasopimuksen päättyminen. Merkittiin postijaennätinlaitoksen kanssa tehty sopimus, joka koski puhelinlinjan pitämistä Pukinmäen kartanon alueella, 30.6. päättyneeksi (maat.- ja metsäj. 26.6. 34 §).

Eräiden talous- ym. rakennusten vuokrasopimukset. Vartiokylän kartanon alueelta päätettiin vuokrata vanhan kivinavetan parvikerros 1.4. alkaen Polsa Oy:lle 10 600 mk:n kuukausivuokrasta (maat.- ja metsäj. 15.3. 12 §, 25.4. 20 §) sekä muu osa rakennuksesta Fennada-Filmi Oy:lle 15 000 mk:n kuukausivuokrasta 1.1. alkaen (9.1. 65 §); edellisessä vuokrauksessa oli irtisanomisaika 3 kk ja jälkimmäisessä 2 kk.

Vartiokylästä vuokrattiin G. W. Sohlberg Oy:lle tiilisen navettarakennuksen itäpäädyssä oleva lato-osuus, 280 m², 1.1. lukien 8 400 mk:n kuukausivuokrasta (maat.- ja metsäj. 2.2. 1 §), 1.4. lukien talousrakennuksen kalustovaja 6 000 mk:n kuukausivuokrasta (maat.- ja metsäj. 15.3. 11 §) sekä 1.1.1962 alkaen talousrakennuksen entinen puuvajaosuus 5 500 mk:n kuukausivuokrasta (maat.- ja metsäj. 12.12. 73 §); Huhtamäki-yhtymä Oy:lle kaksi puuvajaa 1.1. lukien 3 000 mk:n kuukausivuokrasta (maat.- ja metsäj. 2.2. 2 §) sekä tekn. Jussi Putkoselle kaksi tiilestä rakennettua vajaa 1.5. lukien 1 500 mk:n kuukausivuokrasta (maat.- ja metsäj. 25.4. 23 §). Irtisanomisaika em. vuokrauksissa oli 3 kk.

Lisäksi päätettiin sanoa seuraavat sopimukset irti päättyviksi 31.3.1962 ja jatkaa niitä sen jälkeen muuten entisillä ehdoilla, paitsi että kuukausivuokrat korotettiin jäljempänä mainituiksi: Vartiokylän tiilinen navettarakennus, J. Söderberg, 13 250 mk; Fennada-Filmi Oy., kiviinavetan alakerta, 21 500 mk; kalustovajan yläkerta, G. W. Sohlberg Oy., 16 000 mk, kalustovaja 8 600 mk sekä tiilirakennuksen lato-osuus 14 000 mk; Polsa Oy., kiviinavetan parvi 15 850 mk (maat.- ja metsäj. 12.12. 73 §).

Koulumatkailutoimiston vuokrasopimus, joka koski latoa Mellunkylässä ja Kastellin riihirakennusta, merkittiin päättyväksi 30.6. (maat.- ja metsäj. 25.4. 27 §).

Lupa Albergan laskuojan perkaamiseen Leppävaarassa myönnettiin tie- ja vesirakennushallituksen Uudenmaan piirille eräillä ehdoilla (20.3. 550 §).

Salaajitustyöt. Jaosto hyväksyi periaatteessa Pellonraivaus Oy:n tarjouksen ja oikeutti maatalousosaston entiseen tapaan tekemään sopimuksen tiiliputkisalaojituksen suorittamisesta kertomusvuonna (maat.- ja metsäj. 25.4. 22 §).

Talvin kartanon sähköjohtojen korjaustyöt päätettiin tilata sähkölaitokselta ja suorittaa ao. kustannukset kertomusvuoden määrärahoista (maat.- ja metsäj. 15.2. 9 §).

Kaluston hankinta. Kuorma-auton, hinta n. 1.75 mmk, ostaminen annettiin rakennusviraston hankintaosaston tehtäväksi. Lisäksi oikeutti jaosto maatalousosaston hankkimaan leikkuupuimurin ja kaksi kipillä varustettua perävaunua (maat.- ja metsäj. 15.2. 10 §).

Maataloustyöntekijäin asuntojen vuokrat. Maatalousosaston tehtäväksi annettiin asuntojen vuokrien tarkistaminen ja niiden nostaminen yleistä tasoa vastaaviksi 1.5. alkaen (maat.- ja metsäj. 24.5. 28 §, kunn.as.kok. n:o 108). Maataloustyöntekijäin ammattiosaston asiaa koskevan kirjelmän johdosta päätti jaosto pyytää lausuntoa palkkalautakunnan toimistolta (maat.- ja metsäj. 16.10. 50 §).

Maatalousosaston hoitoon määrättiin: Tapanilasta tilat Pääskylä RN:o 13⁴ (13.3. 478 §), P 135 RN:o 9³⁷³ (15.5. 888 §), P 303 RN:o 9⁶¹, P 213 RN:o 9³⁹² ja Kärrkant RN:o 6⁵⁰⁹ ja n. 3 100 m²:n suuruinen määräala tilasta Bj 213 RN:o 11⁶² (5.6. 1 041 §) sekä tila Bj⁴ 35¹ RN:o 4³⁷ (28.12. 2 130 §); Niskalan kylässä sijaitsevan Johannebacken I RN:o 1⁴, Johannebacken II RN:o 1⁸, Johannebacken RN:o 1¹⁰ ja Suvimäki RN:o 1⁹ -nimisten tilojen viljelysmaat (2.10. 1 637 §); Espoossa sijaitsevien tilojen Luuk VIII RN:o 1³⁰ ja Högvalla RN:o 1⁴⁶ sekä niiden määräalojen, jotka kuuluivat tiloihin Luuk VII RN:o 1⁶⁷ ja Sjögård RN:o 1⁴⁸, viljelysmaat (16.10. 1 712 §); Mårtensbyn kylässä Espoossa sijaitsevat Lapiar-nimisen tilan RN:o 2¹¹² sekä Bondas-nimisen tilan RN:o 1⁷ ja Peji-nimisen tilan RN:o 3¹³⁸ kaupungille kuuluvilla osilla olevat viljelysmaat (13.11. 1 861 §). Tonttiosastolta siirrettiin maatalousosastolle Peltola-niminen tila RN:o 13⁶ Tapanilassa (23.1. 183 §).

Osaston hoitoon määrättiin kaupungille ostettu Backas-nimisellä tilalla sijaitseva lato (28.8. 1 440 §).

Käyttövarat. Lautakunta päätti myöntää 10 000 mk em. ladon kauppahinnan maksamiseen (10.7. 1 265 §) sekä Tuomarinkylän kartanon alueella pidettyjen kyntökilpailujen osanottajille ja kutsuvieraille järjestetyn kahvitarjoilun kustannuksiin enintään 10 000 mk (18.9. 1 582 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat seuraavia asioita: maatalousteknikon viran perustamista osastoon (23.1. 184 §, 3.5. 815 §, maat.- ja metsäj. 25.4. 25 §); talovesijohdon rakentamista Pukinmäen kartanon talouskeskukseen (20.2. 373 §,

maat.- ja metsäj. 15.2. 8 §); vanhojen rakennusten purkamista tai purettavaksi myyntiä (10.7. 1 264 §, maat.- ja metsäj. 26.6. 37 §); Helsingin seudun Maamiesseuran avustusanomusta (23.10. 1 767 §, maat.- ja metsäj. 16.10. 51 §); Luukin kartanon maiden viljelyskysymystä (27.11. 1 968 §, maat.- ja metsäj. 7.11. 63 §, 24.11. 70 §) sekä kaukokaapelin katkaisemisesta aiheutuneen vahingon korvaamista (4.12. 2 008 §).

4. Kiinteistöviraston metsäosaston toimialaan kuuluvat asiat

Hirvihaarasta voimajohtoa varten vuokrattu alue. Lautakunta päätti vuokrata Mäntsälän kunnan sähkölaitokselle n. $\frac{1}{4}$ ha:n suuruisen alueen voimajohtoa varten Hirvihaaran kartanon metsäalueelta. Alue vuokrattiin viideksi vuodeksi 1.1. lukien ja sen jälkeen vuosittain, irtisanomisaika 3 kk. Vuosivuokra oli 1 400 mk; v:n 1961—1965 vuokra perittiin yhtenä eränä kertomusvuoden tammikuun kuluessa (23.1. 185 §).

Louhimiseen myönnetyt luvat. Laajalahden alueelta päätettiin myydä entisestä louhintapaikasta 100 m³ graniittikalliota hintaan 500 mk/m³ Paavo Heimlanderille (13.3. 497 §).

Kolmiomittaustornin rakentamislupa. Espoon asemakaavalautakunnalle myönnettiin lupa kolmiomittaustornin ym. rakentamiseen kaupungin omistaman Albergan tilan alueelle. Lupa myönnettiin toistaiseksi sekä erällä muilla ehdoilla (21.8. 1 426 §)

Soran luovuttaminen vesilaitokselle. Lautakunta päätti, että vesilaitos tai sen siihen oikeuttama urakoitsija sai ottaa hiekkaa ja soraa 200 000 k-m³ kaupungin omistamista Hiekkaharjussa olevista soranottopaikoista. Soran hinta oli 60 mk/k-m³ (23.1. 186 §).

Lupa majan rakentamiseen Bengtsåriin. Poliisi-Erämiehet nimiselle yhdistykselle myönnettiin lupa tilapäisen kevytrakenteisen majan rakentamiseen Espholmen nimiselle saarelle Bengtsårin alueella. Maja sai olla paikoillaan v:n 1965 loppuun; sopimus uusittaisiin sen jälkeen vuodeksi kerrallaan, irtisanomisaika 3 kk. Ehdosta mainittakoon mm., ettei yhdistys saanut alueen hallintaoikeutta sekä että majaa käyttävät poliisilaitoksen palveluksessa olevat henkilöt suorittaisivat Bengtsårin maa- ja vesialueen vartiointia kaupunginmetsänhoitajan kanssa tarkemmin sovittavalla tavalla (23.1. 188 §).

Riistanhoito ja metsästys. Kaupunginmetsänhoitajalle myönnettiin oikeus riistanhoidon ja metsästyksen järjestelyyn harkintansa mukaan kaupungin omistamilla mailla Helsingissä ja lähialueilla. Lupia kettujen, jänisten sekä varisten ampumiseen myönnettiin samoilla perusteilla kuin ennenkin (11.9. 1 536 §).

Lautakunta päätti vuokrata Helsingin Riistaveikot -nimiselle yhdistykselle metsästysoikeuden Bengtsårin alueilla 1. 9. alkaen metsästyskauden loppuun 10 000 mk:n korvauksesta (11. 9. 1 535 §).

Poliisi -Erämiehet-nimiselle yhdistykselle sekä ko. tilan entiselle tilanhoitajalle myönnettiin oikeus harjoittaa metsästystä Luukin tilan Vihdintien eteläpuolella olevilla mailla v:n 1962 helmikuun loppuun. Luvan saaneiden oli korvaukseksi suoritettava vartiointia tilan alueella (13. 11. 1 883 §).

Selvitys Luukin ja muiden Pohjois-Espoosta hankittujen metsäalueiden hoitosuunnitelmasta merkittiin tiedoksi (maat.- ja metsäj. 24. 11. 71 §).

Metsäosaston hoitoon määrättiin: Mellunkylässä tila Kärrkant RN:o 3¹²² (24. 4. 751 §), tilat RN:o 4¹⁸⁴—4¹⁹², 4¹⁹⁵—4²⁰⁴, 4²⁰⁶—4²¹⁰, 4²¹⁴, 4²¹⁷ ja 4²¹⁸ lukuun ottamatta 1 300 m²:n suuruista, tiloihin RN:o 4²¹⁷ ja 4²¹⁸ kuuluvaa määrääalaa (12. 6. 1 093 §), tila Sakara RN:o 2¹¹⁴ ja tilaan Nybro RN:o 2¹²³ kuuluva n. 2.28 ha:n määrääla (14. 8. 1 385 §); Niskalan kylässä sijaitsevien Johannebacken I RN:o 1⁴, Johannebacken II RN:o 1⁸, Johannebacken RN:o 1¹⁰ ja Suvimäki RN:o 1⁹ nimisten tilojen metsämaat (2. 10. 1 637 §); Espoossa Luukin yksinäistalon alueella olevien tilojen Luuk VIII RN:o 1³⁰ ja Högvalla RN:o 1⁴⁶ samoin kuin Luuk VII RN:o 1⁶⁷ ja Sjögård RN:o 1⁴⁸ nimisiin tiloihin kuuluvien määräälojen metsät (16. 10. 1 712 §), Mårtensbyn kylässä Lapiar-nimisen tilan RN:o 2¹¹² sekä Bondas-nimisen tilan RN:o 1⁷ ja Peji-nimisen tilan RN:o 3¹³⁸ kaupungille kuuluvilla osilla olevat metsämaat (13. 11. 1861 §), Nuuk-sion kylässä tiloihin Lammintaka RN:o 11⁷⁰ ja Villinkorpi RN:o 11²⁷⁰ kuuluva n. 70 ha:n suuruinen määrääla (28. 12. 2 130 §).

Esitykset ja lausunto. Kaupunginhallitukselle esitettiin määrärahan saamista eräiden katutöitä varten kaadettujen puiden kauppahinnan suorittamiseksi (24. 7. 1 313 §) sekä erään vahingonkorvauksen suorittamista (24. 7. 1 315 §). Lausunto annettiin kaupungin ns. ulosmenoteiden tienvarsien siistimiskysymyksestä (13. 3. 496 §).

5. Kiinteistöviraston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Asemakaavan ja tonttijaon muutokset. Kaupunginhallitukselle annetuissa lausunnoissa puollettiin lukuisia asemakaavan ja tonttijaon muutoksia (ks. kunnallinen asetuskokoelma v. 1961 n:o 144 ja 145 sekä v. 1962).

Asemakaavaehdotukset. Kaupunginhallitukselle päätettiin lähettää seuraavat asemakaavaehdotukset sekä puoltaa niiden hyväksymistä: 38. kaupunginosaan kuuluvan Ala-Malmin pohjoisosan (27. 11. 1 969 §); 45. kaupunginosaan kuuluvien Vartioharjun luoteisosan (27. 2. 427 §), Puotilan luoteisosan (10. 4. 659 §) sekä Puotilan kaakkoisosan liittyvän alueen (15. 5. 929 §) ja 26. kaupunginosaan kuuluvan Kunnalliskodintien pohjoispuolella olevan alueen (15. 5. 928 §). Samoin puollettiin hyväksyttäväksi asemakaavaa, joka koski 20. kaupunginosan eteläkärkeä (Munkkisaaren eteläosa) ja korttelia n:o 236 (26. 6. 1 225 §, 27. 11. 1 979 §) sekä asemakaavaa, joka käsitti luoteisosan 46. kaupunginosa (18. 12. 2 109 §).

Kaupunginhallitukselle lähetettiin prof. Olli Kivisen laatima, tarkistettu 30. kaupunginosaan kuuluvan Lehtisaaren asemakaava (20. 2. 377 §).

Lisäksi lautakunta päätti hyväksyä eräitä Konalan alueita koskevia asemakaavaehdotuksia ym. otettaviksi huomioon lopullista asemakaavaa laadittaessa (27. 2. 429 §, 9. 10. 1 691 §).

Kortteleiden korkeussuhteet. Kaupunginhallitukselle esitettiin vahvistettavaksi useita kortteleiden korkeustasojen muutoksia asemakaavaosaston laatimien piirustusten mukaisesti (ks. I osan s. 326 §).

Kadun- ja paikannimet. Näistä asioista tehdyt esitykset tai annetut lausunnot koskivat: tiennimistön täydentämistä Vartiokylässä ja Mellunkylässä (2. 1. 27 §, 4. 9. 1 494 §), väliaikaisten kadunnimien ottamista käyttöön Etelä-Haagan osialueella (6. 2. 280 §), Lauttasaaren uuden sillan nimikysymystä (14. 8. 1 401 §) sekä Eirassa sijaitsevan puistikon nimittämistä (20. 11. 1 935 §).

Liikenneasioiden järjestelykysymys. Lautakunta päätti antaa asian tilapäisen jaoston tutkittavaksi. Jaoston puheenjohtajaksi nimitettiin lautakunnan puheenjohtaja Pettinen sekä jäseniksi lautakunnan jäsenet Kivilinna, Lönnqvist, Mattila ja Procopé (4. 9. 1 471 §).

Lautakunta päätti hyväksyä em. jaoston laatiman mietinnön, jossa ehdotettiin mm. pysyväisluontoisen liikennejärjestelytoimikunnan sekä asemakaavaosastoon kuuluvan liikennetoimiston perustamista, ja tehdä sen mukaisen ehdotuksen kaupunginhallitukselle (18. 12. 2 071 §).

Liikenneturvallisuustyö. Selvitys ja tilitys Tapaturmantorjunta-yhdistyksen liikennejaostolle v. 1960 myönnetyn avustuksen käytöstä hyväksyttiin. Kaupunginhallitukselle annettussa lausunnossa puollettiin määrärahan myöntämistä em. tarkoitukseen myös kertomusvuonna (23. 5. 973, 974 §).

Käyttövaroista päätettiin myöntää 2 985 mk osaston toimistokaluston kuljetuksesta aiheutuneen laskun maksamiseen Huolintakeskus Oy:lle (30. 10. 1 821 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm.: Ruoholahden siltasuunnitelman tarkistamista (19. 6. 1 200 §); katupiirustusten hyväksymistä (4. 9. 1 495 §, 2. 10. 1 662 §) sekä Hakaniementorin järjestelyä (2. 10. 1 664 §, liikennej. 18. 9. 113 §). Muut esitykset, joita lautakunta ja liikennejaosto tekivät, koskivat etupäässä liikenteen järjestelykysymyksiä.

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: tie- ja vesirakennushallituksen aloitetta Helsingin-Porvoon valtatie siirtämiseksi Viikin-Hangelbyn välillä (2. 1. 25 §); Jorvaksentien rakennussuunnitelmia (2. 1. 29 §, 27. 3. 606 §); Kampintorin järjestelyä (9. 1. 69 §); maa-alueen vuokraamista hevostalleja varten Helsingin Ravirata Oy:lle (16. 1. 118 §); tunneleiden rakentamista ja liikennevalojen asentamista erikoisesti jalankulkijoita varten (16. 1. 119 §); Ruoholahden tasoylikäytävän liikenneturvallisuutta (16. 1. 126 §); lumenkaatopaikkojen sijaintikysymystä (16. 1. 127, 128 §); asemakaavaehdotuksen tai muutosehdotuksen johdosta esitetyjä muistutuksia (23. 1. 194 §, 28. 8. 1 453 §, 25. 9. 1 622 §, 27. 11. 1 970 §, 4. 12. 2 014 §); Oulunkylän omakotitonttien asuntopääntien lukumäärää (30. 1. 235 §); yleisten käymäläin tarvetta kaupungissa selvittävän komitean asettamista ym. (30. 1. 239, 240 §); Vantaan vanhan sillan purkamista (6. 2. 275 §); Hernesaaren alueen järjestelyä (13. 2. 325 §); Lauttasaaren vanhan sillan uusimista (13. 2. 329 §); eräiden patsaiden ja veistosten sijaintipaikkaa (20. 2. 374 §, 12. 6. 1 123 §, 24. 7. 1 322 §, 27. 11. 1 975 §); Vegankadun Hämeentien ja Vellamonkadun välisen osan sulkemista ajoneuvoliikenteeltä (6. 3. 464 §); aloitetta tierakennusasioiden hoidon järjestelyksi (6. 3. 466 §); Kuusisaaren ja Munkkiniemen välisen sillan ja penkereen piirustuksia (13. 3. 508 §); tiealoitteen tekemistä Tuusulantien rakentamiseksi kaksiajorataiseksi maantieksi (20. 3. 559 §); Uudenmaan lääninhallituksen pyytämää selvitystä esikaupunkialueen asemakaavojen valmistumisesta ja Kanta-kaupungin tonttien rakennusoikeudesta (27. 3. 599 §); Kaivopuiston eteläkärjessä olevan migmatiittikallion rauhoittamista (17. 4. 720 §); Talin urheilupuiston suunnittelua ja rakentamista (24. 4. 782 §); kaupungin keskustan maanalaisten tilojen käyttöä selvittävän komitean ehdotusta ikkunattomien työhuoneiden rakentamiseksi (24. 4. 785 §); Sörnäisten sataman kiertotien suunnitelmaa (8. 5. 862 §); lasten liikennekenttien lisäämistä (8. 5. 870 §); poikkeuksen myöntämistä rakennuskiellosta (15. 5. 920 §); Katajanokan kanavan seudun liikenteen järjestelyä (29. 5. 1 020 §);

Hevossalmen kääntösillan hoitoa (5. 6. 1 075 §); rakennusasetuksen 43 §:n mukaisen asemakaavakartan laatimista (19. 6. 1 196 §); Kaivokselan alueen rakennuskaavaa (19. 6. 1 197 §); tienviittojen sijoittamista asumalähiöiden sisäänajoteiden alkamiskohtiin (10. 7. 1 270 §); Helsinkiä kuvaavan lyhytelokuvan valmistukseen anottua avustusta (24. 7. 1 319 §); Malmin lentokentän alueen järjestelyä (24. 7. 1 320 §, 25. 9. 1 621 §, asemakaavaj. 27. 6. 5 §); rakennusjärjestyskomitean ehdotusta rakennusoikeuden rajoittamiseksi (28. 8. 1 458 §); Sinebrychoffin alueen uutta asemakaavallista järjestelyä (2. 10. 1 654 §, asemakaavaj. 21. 9. 9 §); Hakaniementorin kunnostustöitä, liikenteen järjestelyä ym. (9. 10. 1 692, 1 693 §); maistraatin määräämien ajoliikenteen paino- ja nopeusrajoitusten tarkistamista kaupungin alueella (16. 10. 1 734 §, liikennej. 2. 10. 125 §); Ruoholahden sillan piirustusten hyväksymistä (30. 10. 1 819 §); tonteille lapsia varten varattavia leikkitiloja koskevaa kysymystä (6. 11. 1 850 §); Lauttasaaren sankarihauta-alueen uudelleenjärjestelyä (13. 11. 1 884 §); aallonmurtaajan rakentamista Sirpalesaaren länsipuolelle (11. 12. 2 054 §); rautatien alikulkukäytävän rakentamista Pukinmäellä (18. 12. 2 113 §) sekä osa-asemakaavan ottamista käyttöön (18. 12. 2 114 §).

Lautakunta ja liikennejaosto antoivat lisäksi lausuntoja katupiirustusten vahvistamisesta ja katujen rakennuskysymyksistä, viemäri- ja vesijohtokysymyksistä, liikennelaitoksen ja yksityisten liikennöitsijäin linja-autoliikenteestä, muusta autoliikenteestä, liikennevalojen järjestelystä, erilaisten liikennemerkkien asettamisesta yms. liikenteen järjestelyä koskevista kysymyksistä.

6. Kiinteistöviraston kaupunkimittaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Tonttijakokartat. Kaupunginhallitukselle puollettiin lukuisia kortteleita koskevien tonttijakokarttojen hyväksymistä (ks. kunnallinen asetuskokoelma v. 1961 ja 1962).

Tietojen antaminen Helsingin kiinteistöluettelo -nimiseen hakuteokseen. Lautakunta päätti myöntää luvan tietojen antamiseen em. teoksen kertomusvuonna tehtävää uutta painosta varten sillä ehdolla, että kustantaja luovuttaisi kaupungille korvauksena 10 vapaakappaletta (29. 5. 1 031 §).

Kartat. Matkailijakartasta kertomusvuoden syksyllä otettavan väliaikaisen painoksen vähittäismyyntihinnaksi määrättiin 150 mk/kpl (23. 10. 1 776 §).

Käyttövarat. Lautakunta päätti suorittaa 110 000 mk eräiden osaston viranhaltijoiden kurssimaksuina (16. 1. 131 §, 30. 10. 1 826 §), 5 320 mk osaston palveluksessa olevalle autonkuljettajalle anotun Suomen Autoklubin ansiomerkin kustannuksiin (23. 10. 1 774 §) sekä 17 010 mk yhdeksän osoite- ja virastokartan hankkimiseksi kiinteistölautakunnan jäsenille (6. 11. 1 854 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat uuden tontinmittaustaksan vahvistamista (28. 8. 1 461 §) sekä määrärahan saamista kaupunkimittaosaston historian kirjoittamista varten (9. 10. 1 697 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: kaupungin kartan painattamista julkaisujen ym. liitteenä (23. 1. 202 §, 6. 2. 286, 291 §, 27. 2. 436, 440 §, 10. 4. 665 §, 24. 4. 788 §, 3. 5. 820 §, 8. 5. 879 §, 29. 5. 1 033 §, 12. 6. 1 137 §, 24. 7. 1 330 §); tonttijakoehdotuksen johdosta tehtyjä muistutuksia (20. 2.

388, 389, 12. 6. 1 133 §) sekä Helsingin saaristoalueen paikannimien keräämistä talteen ja määrärahan saamista tarkoitukseen (12. 6. 1 131 §).

7. Kiinteistöviraston talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat

Virastojen ja laitosten käyttöön luovutetut huoneistot. Lautakunta päätti vuokrata palkkalautakunnan toimiston käyttöön Oy. Pohjoismaiden Yhdyspankilta talosta Mariankatu 15—Rauhankatu 9 II kerroksesta n. 292 m²:n suuruisen huoneiston 175 000 mk:n kuukausivuokrasta, joka oli indeksiin sidottu, ym. ehdoilla. Vuokra-aika oli 1. 7. 1961—31. 5. 1964, jonka jälkeen vuokrasuhde jatkui aina vuoden kerrallaan. Samalla päätettiin sanoa irti ko. toimistoa varten Postisäästöpankilta talosta Unioninkatu 20 vuokrattuja huonetiloja koskeva sopimus, joka oli tehty v. 1954, päättyväksi 31. 7. kertomusvuonna (26. 6. 1 232 §).

Ulosottoviraston käyttöön päätettiin vuokrata Pohjois-Haagasta talossa Ohjaajantie 3 sijaitseva n. 40 m²:n suuruinen huone 1. 6. 1961—31. 5. 1966 väliseksi ajaksi 12 000 mk:n suuruudesta, viralliseen elinkustannusindeksiin sidotusta kuukausivuokrasta sekä saman viraston vastaanottopaikaksi Maunulan—Oulunkylän alueella Kiinteistö-oy. Pakilantie 12:lta 49 m²:n suuruinen huoneisto 1. 11. 1961—31. 5. 1966 väliseksi ajaksi indeksiin sidotusta 19 600 mk:n kuukausivuokrasta. Molemmat sopimukset jatkuivat myöhemmin vuosisopimuksina (20. 3. 567 §, 16. 10. 1 736 §).

Ulosottoviraston vastaanottopaikaksi Munkkiniemen puistotie 21:stä vuokrattua huoneistoa koskeva sopimus päätettiin sanoa irti 31. 10. päättyväksi (16. 10. 1 739 §).

Raastuvanoikeuden käyttöön päätettiin vuokrata Ab. Mariégatan 5 -nimiseltä yhtiöltä 205 m²:n suuruiset huonetilat ajaksi 1. 6. 1961—30. 6. 1966 ja sen jälkeen aina vuodeksi kerrallaan. Indeksiin sidottu kuukausivuokra oli 100 000 mk (5. 6. 1 078 §).

Verovirastolle Urlus-Säätiöltä talosta Pohj. Hesperiankatu 15 vuokrattuja huonetiloja koskevaan vuokrasopimukseen päätettiin hyväksyä lisäys, jonka mukaan vuokra maksettiin aikana 1. 6. 1961—31. 5. 1962 kuukausittain korotettuna kahdenkannatoista osalla niiden talo-osaston hyväksymien muutostyölaskujen yhteissummasta, jonka säätiö oli maksanut reikäkorttikoneiden asentamisesta ko. huonetiloihin (17. 4. 739 §, 26. 6. 1 230 §).

Verovirastoa varten päätettiin Urlus-Säätiöltä em. talosta vuokrata 135 m²:n suuruinen huoneisto 1. 10. 1961—31. 5. 1964 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen vuosisopimuksella 67 500 mk:n kuukausivuokrasta. Vuokraehtojen mukaan säätiö kustansi huoneiston yhdistämisen veroviraston hallinnassa oleviin muihin huonetiloihin sekä suoritutti eräät muutos- ja kunnostustyöt. Verovirasto palautti säätiön hallintaan 36.52 m²:n suuruisen huonetilan 1. 10. lukien, joten vuokratun toimistotilan yhteispinta-alaksi tuli 5 231 m², vuokraksi 2 347 604 mk kuukaudessa, josta 51 930 mk oli em. 26. 6. tehdyn päätöksen mukaista vuokrankorotusta (2. 10. 1 670 §).

Lautakunta päätti puolestaan hyväksyä verovirastolle vuokratuista huonetiloista Stadion-säätiön kanssa v. 1955 tehtyyn vuokrasopimukseen tehtäväksi muutoksen, jonka mukaan säätiö vuokranantajana otti huolehtiakseen myös näiden huonetilojen sisäkorjauksista yms. kunnossapidosta. Vuokra korotettiin 45 mk:illa neliometriä kohden kuukaudessa (30. 1. 255 §).

Veroviraston tilapäistä laskentaosastoa varten päätettiin vuokrata Mäkelänkatu 47:stä Itäisen Yhteiskoulun Kannatusyhdistykseltä 524 m² huonetilaa 1. 2.—30. 4. väliseksi ajaksi 288 200 mk:n kuukausivuokrasta, johon sisältyi korvaus lämmöstä, valaistuksesta, siivouksesta sekä eräiden huonekalujen käytöstä (16. 1. 137 §, 10. 4. 670 §).

Terveydenhoitolautakunnan käyttöön sukupuolitautilien poliklinikkaa varten päätettiin Helsingin ylisivistökeskukselta keskussairaalaalailta vuokrata edelleen 125 m²:n suuruinen huoneisto talosta Snellmaninkatu 14 toistaiseksi 16. 4. lukien. Kuukausivuokran suuruus oli 50 000 mk (27. 3. 613 §).

Kahden aluelääkärin yhteiseksi vastaanottotiloiksi päätettiin osoittaa Herttoniemestä kaupungin Karhulinna-nimisestä kiinteistöstä huonetilaa 158.6 m² toistaiseksi 1. 8. lukien, vuokra 68 200 mk kuukaudessa (24. 7. 1 332 §).

Kolmen aluelääkärin yhteiseksi vastaanottoaikaksi päätettiin osoittaa talosta Unioninkatu 45 Föreningen för främjande av huslig utbildning -nimiseltä yhdistykseltä vuokrattu 275 m²:n suuruinen huoneisto kokonaisuudessaan 1. 8. lukien siihen saakka, kunnes aluelääkärin vastaanotto voidaan siirtää rakennettavaan sosiaalivirastotaloon. Kuukausivuokra oli 118 250 mk (12. 6. 1 139 §, 24. 7. 1 331 §).

Äitiys- ja lastenneuvolaa varten päätettiin luovuttaa talosta Mäenlaskijantie 4 tähän tarkoitukseen rakennettu 230 m²:n suuruinen huoneisto 1. 8. 1961—31. 7. 1966 väliseksi ajaksi. Indeksiin sidottu kuukausivuokra oli 92 000 mk (28. 8. 1 467 §).

Kiinteistö-oy. Siilitie 5:n kanssa v. 1957 ja 1959 äitiys- ja lastenneuvoloita varten vuokrattuja huoneistoja koskevat sopimukset päätettiin purkaa 30. 9. mennessä (4. 9. 1 507 §).

Kiinteistö Oy. Näyttelijäntie 2:lta v. 1954 vuokrattuja huonetiloja koskevat vuokrasopimukset päätettiin uusiksi 1. 6. lukien siten, että äitiys- ja lastenneuvolaa varten vuokrattiin em. talon A-rakennuksesta 255 m²:n suuruinen laitoshuoneisto, jonka kuukausivuokra oli 580 mk/m², Haagan sivukirjastoa varten talon Pietari Hannikaisen tie 1—3 siipirakennuksesta 212 m²:n suuruinen huonetila kuukausivuokraltaan 480 mk/m², lastentarhaa ja seimeä varten talon Pietari Hannikaisentie 3 F-rakennuksesta 436 m²:n suuruinen huonetila, jonka kuukausivuokra oli 420 mk/m² sekä kotisisarasuntolaa varten talon Pietari Hannikaisen tie 2 R-portaasta 126 m²:n suuruinen huoneisto Aravan vahvistamasta kuukausivuokrasta, joka sopimusta tehtäessä oli 290 mk/m². Samalla katsottiin yhtiön ja lautakunnan välinen v. 1954 tehty vuokrasopimus päättyneeksi 31. 5. kertomusvuonna (15. 5. 930 §).

Sairaalalautakunnan käyttöön Nikkilän sairaalan II sosiaalitoimiston uudeksi väliaikaiseksi sijoituspaikaksi päätettiin osoittaa kaupungin talosta Unioninkatu 43 huonetilat, 213 m², 1. 8. lukien toistaiseksi 91 590 mk:n kuukausivuokrasta. Samalla oli sosiaalitoimiston käytössä Unioninkatu 45:ssä olevat huonetilat vapautettava terveydenhoitolautakunnan käyttöön (12. 6. 1 139 §, 24. 7. 1 331 §).

Sairaalaviraston käyttöön päätettiin Tennistalosta luovuttaa sähkölaitoksen käytöstä vapautuneet, rakennuksen III kerroksessa olevat 275 m²:n suuruiset huonetilat 165 000 mk:n tilitysvuokrasta kuukaudessa 16. 8. lukien toistaiseksi, kunnes sairaalavirastolle voitaisiin osoittaa lopullinen sijaintipaikka. Samalla päätettiin, että viraston uudeksi toimihuoneistoksi em. tilojen lisäksi osoitetaan III kerroksen Fredrikinkadun puoleiset muut liikehuoneistot, joten virasto saisi käyttöönsä kaikkiaan 24

4. Kiinteistöhallinto

huonetta, niiden vapauduttua tilastollisen päätoimiston käytöstä kesällä 1962 (10. 7. 1 288 §, 24. 7. 1 335 §).

Marian sairaalan hoitohenkilöstön asuntolaksi päätettiin osoittaa 1. 5. lukien Liljebladin rahaston omistama osakehuoneisto B 48 talossa Arkadiankatu 20 vahvisteuin perustein laskettavasta tilitysvuokrasta (17. 4. 737 §).

Malmin sairaalan hoitajien asunnoksi talosta Vilpotie 3 vuokrattua huoneistoa koskeva vuokrasopimus päätettiin sanoa irti 30. 4. päättyväksi (6. 2. 293 §).

Talosta Siltasaarenkatu 3—5 huoltoviraston, nuorisotoimiston ja sairaalaviraston toimistojen käyttöön vuokrattuja huonetiloja koskeva vuokrasopimus merkittiin vuokranantajan irtisanomana päättyväksi 31. 12. Näissä huonetiloissa oli toiminut mm. alkoholistihuoltolan poliklinikka, alkoholistihuoltotoimisto, psykiatrinen huoltotoimisto sekä Hakaniemen nuorisokerho (6. 3. 471 §).

Niitä huoltoviraston toimistoja, jotka joutuivat siirtymään em. rakennuksesta sen purkamisen johdosta sekä kodinhoitotoimistoa varten päätettiin vuokrata P. K. Aropaltio Oy:ltä Hämeentie 31:ssä rakenteilla olevasta talosta 733.5 m²:n suuruiset huoneistotilat 1. 11. 1961—31. 10. 1964 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen vuoden pituiseksi vuokrakausiksi. Kuukausivuokra oli 680 mk/m² ja indeksiin sidottu. Samasta rakennuksesta vuokrattiin myös 240 m² Siltasaarenkatu 12:ssa olevia huoltoviraston toimistoja varten indeksiin sidottua kuukausivuokrasta, jonka suuruus oli 700 mk/m². Vuokranmaksuvelvollisuus alkoi 1. 12., jolloin huonetilat luovutettiin vuokraajan käyttöön (8. 5. 882 §, 29. 5. 1 034 §, 4. 12. 2 034 §).

Siltasaarenkatu 12:sta huoltoviraston käytöstä vapautuneet tilat eli 137 m² VIII kerroksesta, vuokra 90 459 mk/kk, ja 65 m² IV kerroksesta, vuokra 53 835 mk/kk, luovutettiin lastensuojeluviraston lisätiloiksi. Lastensuojeluvirasto huovutti huoneistoistaan VIII kerroksessa yhden 20 m²:n suuruisen huoneen apulaiskoulutuspäällikön käyttöön (29. 5. 1 034 §, 4. 12. 2 034 §).

Lastensuojelulautakunnan käyttöön Kallion nuorisokodin tilojen laajentamiseksi päätettiin osoittaa talon Alppikatu 1 piharakennuksesta 64 m²:n suuruisen huoneisto 1. 5. lukien määrätystä tilitysvuokrasta (17. 4. 736 §).

Julius Tallberg Oy:ltä Aleksanterinkatu 21:stä vuokrattua huoneistoa koskeva vuokrasopimus muutettiin siten, että 1. 7. huonetiloista luovutettiin 70 m². Vuokratuksi tilaksi jäi 320 m², josta 157 m² lastentarhain toimiston ja 163 m² musiikkilautakunnan käyttöön. Vuokrat olivat vastaavasti 70 650 ja 73 350 mk. Musiikkilautakunnan huonetiloja koskeva sopimus jatkui vuosittain ja lastentarhain toimiston vastaavasti sen kuukauden loppuun, jolloin toimisto muuttaisi rakennettavaan sosiaali-virastotaloon (3. 5. 827 §).

Päivähuoltola Aulaa varten Helsingin Työväen Säästöpankilta Eläintarhantie 1:stä vuokrattua huoneistoa koskeva sopimus päätettiin sanoa irti 31. 3. 1962 päättyväksi (28. 12. 2 142 §).

Kiinteistö Oy. Kirstinkatu 12:lta lastentarhaa ja päiväkotia sekä poliisin ja palolaitoksen radioautojen korjaus- ja huoltoasemaa varten vuokrattuja huonetiloja koskeva vuokrasopimus merkittiin irtisanotuksi ja päättyväksi 31. 1. 1962 (6. 3. 469 §).

Lastenseimeä varten Ebeneserkodin säätöiltä vuokratuista huonetiloista luovutettiin vuokranantajan käyttöön 20 m²:n suuruisen huone 1. 12. lukien, jolloin myös vuokra aleni 207 400 mk:ksi (4. 12. 2 032 §).

Stadion-säätiön kanssa tehtiin sopimus 1 535 m²:n suuruisen retkeilymajatilan vuokraamisesta tuloteineen ja piha-alueineen Olympiastadionin pohjoiskaarteesta. Vuokrasopimuksen ehdoista mainittakoon: vuokrakausi alkoi 1. 1. 1962 ja päättyy 31. 12. 1983; indeksiin sidottu kuukausivuokra oli 550 mk/m² eli 844 250 mk v:n 1962 loppuun, minkä jälkeen se jokaisen kalenterivuoden alussa aleni 15 mk/m²:ltä aina v:een 1972, jonka jälkeiseltä ajalta suoritettavan vuokran määrästä sovitaan aikanaan erikseen säätiön kaupungilta saamaa lainaa koskevan, 27. 2. 1961 allekirjoitetun velkakirjan 3) kohdassa edellytetyillä perusteilla; kaupunki sai käyttää ko. tiloja retkeilymajana, harjoitus- ja kokoushuoneina ym. sekä sai luovuttaa ne myös kolmannen henkilön hallintaan samoihin tarkoituksiin käytettäväksi, jolloin kaupunki edelleen vastasi vuokrasopimuksen täyttämisestä; kaupunki huolehti retkeilymajan kunnossapidosta, sisä- ja ulkokorjauksista sekä teiden ja pihamaan puhtaanapidosta (11. 12. 2 063 §). Vuokratut tilat päätettiin osoittaa 1. 1. 1962 lukien urheilu- ja retkeilylautakunnan käyttöön (18. 12. 2 125 §).

Porolahden kansakoulua varten päätettiin vuokrata Roihuvuoren Oppikoulu yhdistykseltä kaupunginhallituksen 21. 6. kertomusvuonna tekemässä päätöksessä tarkoitettujen kouluhuonetilat 1. 9. 1961—31. 5. 1962 väliseksi ajaksi ja siinä tarkoituksessa jatkaa yhdistyksen kanssa 2. 9. 1960 tehtyä vuokrasopimusta em. ajaksi siten muutettuna, että vuokratuksi huonetilaksi eteisineen ym. tuli Satumaanpolku 2:ssa olevan koulurakennuksen ensimmäisen rakennusvaiheen II kerros, opettajainhuonetta ja kansliaa lukuun ottamatta, pinta-alaltaan yhteensä 530 m² sekä että vuokra mainitulta ajalta oli 2 554 633 mk (31. 7. 1 374 §).

Malmin kansalaiskoulua varten päätettiin vuokrata Malmin Kaupalliset Oppilaitokset Oy:ltä Malmin Koulukummulla sijaitsevasta uudesta koulurakennuksesta lukuvuodeksi 1961/62 opetuskeittiö 26 viikkotunniksi. Tuntivuokra oli 600 mk ja siihen sisältyi keittiön yms. talousopetuksessa tarvittavien tilojen sekä myös välineiden käyttö (11. 9. 1 554 §).

Ruotsinkielisten kansakoulujen käyttöön talosta Brändöntie 2 v. 1956 vuokratua kouluhuoneistoa koskevaa sopimusta jatkettiin 1. 6. lukien toistaiseksi. Huone-tilojen pinta-ala vähennettiin 323 m²:ksi, aikaisemman sopimuksen indeksiehto poistettiin ja kuukausivuokraksi määrättiin 226 100 mk. Voimistelusalin tuntivuokra oli lisäksi 600 mk (27. 2. 441 §).

Kähertäjäkoulun käyttöön osoitettiin kaupunginhallituksen 4. 6. 1959 tekemän päätöksen mukaisesti 15. 8. lukien kertomusvuonna Kiinteistö-oy. Helsinginkatu 25:ltä v. 1960 tehdyllä sopimuksella vuokrattu huoneisto, jonka pinta-ala oli 490 m² ja kuukausivuokra 294 000 mk (4. 9. 1 510 §).

Eteläistä sivukirjastoa varten päätettiin osoittaa talosta Merimiehenkatu 43—Perämiehenkatu 13 aikaisemmin Kähertäjäkoulun käytössä ollut 262 m²:n suuruinen huoneisto 1. 12. lukien vahvistettujen perusteiden mukaisesta tilitysvuokrasta. Talosta Pursimiehenkatu 27 mainitulle kirjastolle vuokrattuna ollutta huoneistoa koskeva sopimus merkittiin päättyväksi 31. 12. (4. 9. 1 510 §, 27. 11. 1 984 §).

Musiikkilautakunnan käyttöön Helsingin Torvisoittokunnan harjoituksia sekä välineiden säilytystä varten päätettiin osoittaa tarvittavat tilat Alppikatu 1:n kivi-rakennuksesta suomenkielisten apukoulujen kuraattorin käytössä olevista toimistohuoneista ja voimistelusalista (11. 9. 1 553 §).

4. Kiinteistöhallinto

Edellisten lisäksi merkittiin irtisanotuiksi: järjestelytoimistoa varten talosta Rauhankatu 15—Snellmaninkatu 13 vuokrattua huonetilaa koskeva sopimus päättyväksi 31. 12. (9. 10. 1 703 §);

talosta Pohj. Rautatiekatu 23 nuorisokerhotoimintaa varten vuokrattua juhlasalihuoneistoa koskeva sopimus päättyväksi 31. 5. (6. 3. 470 §);

rakennusviraston puhtaanapito-osastolle Olavinkatu 2:sta vuokrattua 20 m²:n suuruista huonetilaa koskeva sopimus päättyväksi 30. 6. (12. 6. 1 140 §)

sekä kiinteistöviraston metsäosastoa varten talosta Unioninkatu 15 vuokrattua huoneistoa koskeva v. 1956 tehty sopimus päättyväksi 30. 11. (27. 11. 1 985 §).

Kaisaniemen ravintolarakennuksen vuokrasopimus. Ravintola Kaisaniemi Oy:n kanssa 23. 9. 1924 tehty ja sittemmin osittain muutettu vuokrasopimus sanottiin irti 31. 10. päättyväksi vuokraehtojen tarkistamiseksi (25. 9. 1 632 §). Lautakunta päätti puolestaan hyväksyä yhtiön kanssa tehtäväksi uuden vuokrasopimuksen, jonka ehdoista mainittakoon mm.: vuokra-aika alkoi 1. 11. ja jatkui toistaiseksi, molemminpuolinen irtisanomisaika oli 6 kk; indeksiin sidotun vuosivuokran suuruus oli 360 000 mk ja se suoritettiin 90 000 mk:n erissä neljännesvuosittain etukäteen; vuokraaja oli velvollinen vuosittain ainakin 1. 5.—31. 12. välisenä aikana harjoittamaan ko. rakennuksessa I luokan ravintolaliikettä; vuokraaja maksoi kiinteistön sähkön ja veden kulutuksen, kustansi sen nuohouksen ja huolehti kiinteistön puhtaanapidosta, samoin myös lumitöistä sekä viemärikaivon tyhjennyksestä. Sopimukseen sisältyi lisäksi eräitä rakennusten paloturvallisuutta sekä korjaus- ja kunnossapitotöitä yms. koskevia määräyksiä. Vuokraajan oli asetettava pankkitakaus vuokran ja vuokrasuhteesta mahdollisesti johtuvien muiden maksujen suorittamisen vakuudeksi (9. 10. 1 705 §).

Luodon ravintolarakennuksen vuokrasopimuksen jatkaminen. Luodon Ravintola Oy:n ja kiinteistölautakunnan välinen, v. 1956 tehty vuokrasopimus päättyi 31. 12. kertomusvuonna. Luodon saarella olevan ravintolarakennuksen, vartijan asuinrakennuksen, ulkokellarin ja käymälän sekä mainitun saaren alueen, n. 980 m²:n suuruista osaa lukuun ottamatta, vuokraamisesta edelleen em. yhtiölle päätettiin tehdä uusi sopimus 1. 1. 1962—31. 12. 1966 väliseksi ajaksi, jolloin se päättyisi ilman irtisanomista. Virallisesta elinkustannusindeksistä riippuva vuosivuokra, 500 000 mk, määrättiin maksettavaksi kunkin vuokraavuoden kesäkuun loppuun mennessä. Vuokraajan velvollisuuksiin kuului I luokan ravintolaliikkeen harjoittaminen ravintolarakennuksessa ainakin 1. 6.—31. 8. välisenä aikana vuosittain, alueen puhtaanapito, puisto-osaston avustaminen alueen istutusten hoidossa sekä huolehtiminen koko vuoden aikana saaren vartioinnista ja liikenteestä sinne ravintolan aukioloaikana. Vuokraaja kustansi myös alueen puhtaanapidon ja valaistuksen, rakennusten sisäkorjaukset yms. sekä asetti pankkitakuun vuokran ym. maksujen suorittamisen vakuudeksi (4. 9. 1 509 §).

Kovaosaisten Ystävät -nimiselle yhdistykselle vuokratut rakennukset. Lautakunta päätti kehottaa talo-osastoa vuokraamaan yhdistykselle kaupungin Osuusliike Elanolta vastaanottaman, Haagassa sijaitsevan korttelin n:o 29045 tontin n:o 8 ja sillä olevan rakennuksen 1. 1. lukien, irtisanomisaika 3 kk, 5 000 mk:n kuukausivuokrasta. Rakennuksen asuinhuonetta saatiin käyttää vain helsinkiläisten asuntonsa menettäneiden perheiden majoitukseen ja alakerroksen entistä myymälähuoneistoa yhteismajoituksen järjestämiseen kodittomille (2. 1. 39 §).

Samalle yhdistykselle vuokrattua Sturenkatu 4:ssä sijaitsevaa entistä koulurakennusta koskevaa vuokrasopimusta päätettiin jatkaa, irtisanomisaika 14 vrk, 31. 12. saakka (19. 6. 1 206 §).

Ateljeerakennuksen vuokralleanto. Merkittiin tiedoksi, että kaupunginhallitus oli kehottanut lautakuntaa vuokraamaan Lauttasaaressa Veneentekijäntien varrella olevan ateljeerakennuksen irtaimistoinen Suomen Taiteilijaseuralle 110 000 mk:n vuosivuokrasta ym. ehdoilla (16. 1. 142 §, 20. 3. 520 §).

Väestönlaskentaa varten vuokratut huonetilat. Talo-osastoa kehoitettiin jatkamaan Tilastollisen päätoimiston kanssa tekemäänsä vuokrasopimusta Tennistalon III kerroksen 895 m²:n suuruisista huonetiloista 1. 1. 1962 lukien entisillä ehdoilla sekä lisäksi vuokraamaan päätoimistolle saman rakennuksen II kerroksesta kaupungin tilasto- toimistolta vapautunutta huonetilaa n. 527 m² kuukausivuokrasta, jonka suuruus oli 368 900 mk 1. 8. 1961 lukien. Kaikkien em. huonetilojen vuokraus jatkui kauintaan 30. 6. 1962 saakka (10. 7. 1 286 §).

Nissenin kahvilahuoneiston vuokrasopimuksen irtisanominen. Talo-osastoa kehoitettiin sanomaan irti Kommandiittiyhtiö Nissenin kanssa tehty vuokrasopimus, joka koski talossa Pohj. Esplanaadikatu 17—Unioninkatu 23 olevaa kahvilahuoneistoa. Vuokrasopimusta jatkettaisiin 1. 6. lukien toistaiseksi, molemminpuolinen irtisanomisaika 3 kk, mikäli kaupunki ei jo mainittuna ajankohtana tarvitse huoneistoa omaan käyttöön (30. 1. 251 §).

Vaskiniemessä olevan huvilan vuokraoikeuden siirto. Lauttasaaren Vaskiniemessä sijaitsevaa Helsingin Kansanpuolueen Naiset -nimiselle yhdistykselle 30. 9. 1962 saakka vuokrattua huvilaa koskeva vuokrasopimus hyväksyttiin siirretyksi Helsingin Nuoret Suomalaiset -nimisen yhdistyksen nimiin (20. 3. 570 §).

Määräalan vuokraaminen Saarioinen Oy:lle myyntipaikkaa varten. Saarioinen Oy:lle päätettiin vuokrata rakentamaton osa (n. 150 m²) Hietaniemen poliisiaseman tontista Leppäsuonkatu 5:n kohdalla 31. 12. 1963 saakka ja sen jälkeen aina vuodeksi kerrallaan. Vuosivuokra, joka maksettiin toukokuun aikana, oli 60 000 mk. Aluetta saatiin käyttää ainoastaan taimistotuotteiden myyntipaikkana, se oli kunnostettava vuokraajan esittämän suunnitelman mukaisesti ja pidettävä kunnossa myös sinä aikana vuodesta, jolloin myyntiä ei ollut (17. 4. 746 §).

Varasto- ja autotallitilojen vuokraukset. Alppikatu 1:n kivirakennuksen kellari- kerroksesta osoitettiin varastotilaa hankintatoimistolle 80 m² 16. 4. lukien 15 600 mk:n tilitysvuokrasta kuukaudessa (17. 4. 742 §).

Nuorisotoimiston käyttöön talosta Liisankatu 27, josta oli vuokrattu huonetiloja nuorisoteatteria varten, päätettiin vuokrata lisäksi 1. 10. lukien 7 m²:n suuruinen varastohuone, jonka vuokra oli 2 100 mk kuukaudessa (4. 9. 1 511 §).

Lautakunta päätti oikeuttaa talo-osaston vuokraamaan edelleen Vallilan Kala ja Vihannes -nimiselle toiminimelle kellarikerroksen Agroksen alueella olevasta rakennuksesta, jonka muu osa oli määrätty purettavaksi. Mikäli maistraatti antaisi luvan ko. kellarikerroksen kattamiseen ja muuttamiseen varastorakennukseksi, suorittaisi vuokraaja nämä työt kustannuksellaan talo-osaston ohjeiden mukaan. Vuokra oli sama kuin aikaisemminkin eli 16 500 mk/kk (27. 11. 1 986 §).

Käpylän koulu- ja työkeskuksen käyttöön vuokrattiin teht. Otto Syreeniltä kaupunginhallituksen 19. 10. tekemän päätöksen mukaisesti talon Pyhtääntie 1 pohja- kerroksen autotalli- ja varastosuojatilat, yhteensä n. 100 m², 1. 11. 1961—31. 5. 1965

väliseksi ajaksi ja sen jälkeen tavanmukaisesti vuodeksi kerrallaan. Indeksiin sidottu kuukausivuokra oli 15 000 mk. Vuokranantaja sitoutui suorittamaan eräät ko. tilojen muutos- ja korjaustyöt (23. 10. 1 782 §).

Autotalleja vuokrattiin kaupungin laitosten käyttöön seuraavasti: kaupunkimitausosastolle yksi Kiinteistö-oy. Sammatintie 7:ltä, kuukausivuokra 10 000 mk, 15. 2. lukien (16. 1. 134 §) sekä rakennusviraston puhtaanapito-osastolle Kiinteistö-oy. Pakilantie 12:lta kaksi tallia, toinen 21. 11. ja toinen 1. 12. lukien. Kummankin kuukausivuokra oli 5 000 mk (18. 12. 2 123 §). Lisäksi vuokrattiin puhtaanapito-osastoa ym. kaupungin laitoksia varten Asunto Oy. Ahjokuja 2:n tontin luovutusta koskevan kauppakirjan, joka oli tehty v. 1960, 5. kohdan mukaisesti autotallin käsittävä kellarihuone Vanha Turun maantie 13:sta 1. 9. 1961—31. 5. 1967 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen vuosittain. Kuukausivuokra, 20 000 mk, oli indeksiin sidottu (24. 7. 1 333 §).

Asunto Oy. Ahjokuja 1:ltä vuokrattua autotallia koskeva sopimus sanottiin irti 31. 10. päättyväksi (23. 10. 1 781 §) sekä Rajametsäntie 29—31:stä vuokrattua autotallia koskeva sopimus päättyväksi 15. 12. (18. 12. 2 123 §).

Kesähuvilat. Lauttasaaressa sijaitseva ns. Kyanderin huvila päätettiin vuokrata Karjalan Sosialidemokraattiset Naiset -nimiselle yhdistykselle 11 000 mk:n vuokrat kesäkaudelta 30. 9. 1962 asti samoilla ehdoilla kuin muutkin yhdistyksille vuokratut huvilat. Vuokrat päätettiin pysyttää kertomusvuonna entisen suuruisina (24. 4. 791 §). Em. yhdistyksen vuokraoikeus Herttoniemen huvilaan n:o 33 (ent. 9 b) merkittiin päättyneeksi 31. 12. 1960 (17. 4. 740 §).

Kesäteatterit. Helsingin Kansanteatterille myönnettiin lupa mainoskaapin sijoittamiseen Mäkelänkadun ja siltä Vallilan kesäteatteriin johtavan tien risteykseen sekä kaapin pitämiseen mainitussa paikassa kertomusvuoden näytäntökauden ajan (8. 5. 886 §).

Kaupunginhallitukselle annettussa lausunnossa puollettiin Komediateatteri Oy:n anomusta Alppilan kesäteatterin kertomusvuoden vuokran alentamiseksi 10 000 mk:aan (5. 6. 1 079 §).

Henkikirjoitusilmoitusten vastaanottopaikkoja varten v:n 1962 alussa päätettiin vuokrata esikaupunkialueelta 13 tilapäishuoneistoa, joiden vuokra oli yhteensä 52 000 mk (18. 12. 2 122 §).

Puhelinkioskit. Päätettiin suostua Puhelinyhdistyksen anomiiin eräiden puhelinkioskien paikkojen muutoksiin, jolloin muut vuokraehdot jäivät ennalleen (9. 1. 83 §, taloj. 21. 8. 49 §, 4. 9. 58 §).

Sopimus, joka oli tehty v. 1940 kioskin pitämisestä Mannerheimintie 14:n kohdalla, hyväksyttiin päättyväksi 30. 11. kertomusvuonna. Puhelinyhdistyksen käyttöön luovutettiin 1. 12. lukien uusi paikka samaan tarkoitukseen Mannerheimintie 16:n kohdalla 16 000 mk:n vuosivuokrasta (taloj. 27. 11. 82 §).

Puhelinyhdistyksen kanssa v. 1960 tehty sopimus puhelinkioskin pitämisestä Lauttasaarenkadun varrella päätettiin siirtää satamalautakunnalle (taloj. 21. 8. 50 §).

Huoneistojen vuokrat. Hyväksyttiin eräiden kaupungin vuokralle ottamien huoneistojen vuokrankorotukset, jotka aiheutuivat yleisen vuokratason noususta. Laitosten ja virastojen anottua lisämäärärahaa korotettujen vuokriensa maksamiseen kehotti lautakunta talo-osastoa siirtämään tarvittavat varat arvaamattomia vuokria

ja vuokrankorotuksia varten varatuista määrärahoista ao. laitosten vastaaville vuokratilille.

Lautakunta päätti, että virka- ja työsopimussuhteeseen sidottujen vuokra-asuntojen vuokrat oli ennen v. 1949 valmistuneiden huoneistojen osalta 1. 5. 1961 lukien määriteltävä lautakunnan aikaisemmin hyväksymällä tavalla pitäen perusvuokrana 212.40 mk/m² kuukaudessa, mutta että muiden ko. asuntojen vuokrat pysytetään toistaiseksi ennallaan (10. 4. 675 §).

Esitykset tai lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat: tilitysvuokrien tarkistamista (20. 2. 393 §, 27. 3. 612 §) sekä niiden yhtenäistämisen ja alentamismahdollisuutta (24. 4. 792 §).

Korvauksen periminen Herttoniemen asemapäällikön asuinhuoneiston käytöstä. Päätettiin, että rautatiehallitukselta peritään mainitun huoneiston käytöstä aikana 1. 4. 1951—31. 3. 1961 korvauksena korkoineen 232 442 mk, jolle summalle laskettaiisiin lisäksi 1. 4. 1961 lukien maksupäivään 6 %:n korko (28. 8. 1 468 §).

Rakennusten muutos- ja korjaustyöt. Lautakunta oikeutti talo-osaston käyttämään kiinteistöjen pääluokkaan merkityistä kaupungin talojen korjausmäärärahoista enintään 215 000 mk uuden lautasten lämmityskaapin hankkimiseen Kaivohuoneen ravintolakiinteistöön (20. 2. 394 §), Helsinginkatu 24:ssä olevan talon kattilahuoneen ilmanvaihtoleitteiden kunnostustyön, arviolta 476 000 mk, suorittamiseen talorakennusosaston suunnitelman mukaisesti (12. 6. 1 143 §), eräiden korjaus- ja maalaustöiden teettämiseen autokatsastuskonttorin toimistorakennuksessa, arviolta n. 100 000 mk (9. 10. 1 707 §) sekä kaupunginhallituksen 3. 11. 1960 tekemässä päätöksessä edellytettyjen muutos- ja korjaustöiden suorittamiseen talo-osaston laatiman suunnitelman mukaisesti Siltasaarenkatu 13:ssa sijaitsevan Tukholman päiväkodin huoneistossa (12. 6. 1 144 §).

Lisäksi kaupunginhallitukselle tehdyissä esityksissä tai annetuissa lausunnoissa puollettiin muutos- ja korjaustöiden suorittamista huoneistoissa tai rakennuksissa sekä anottiin tarvittavia määrärahoja kiinteistölautakunnan tai yleisten töiden lautakunnan käyttöön.

Vanhojen rakennusten purkaminen. Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä eräiden rakennusten purkamisesta tai myymisestä purettavaksi (2. 1. 44 §, 16. 1. 147 §, 27. 3. 615 §, 10. 4. 635 §, 3. 5. 795, 830 §, 15. 5. 932 §, 23. 5. 948 §, 12. 6. 1 150 §, 24. 7. 1 334 §, 31. 7. 1 376, 1 378, 1 381 §, 11. 9. 1 555 §, 18. 9. 1 595 §, 25. 9. 1 633 §, 9. 10. 1 706 §, 18. 12. 2 127 §).

Talo-osaston hoitoon siirretyt alueet ja rakennukset. Talo-osaston hoitoon määrättiin: 10. kaupunginosan kortteli n:o 285 tontti n:o 8 rakennuksineen (2. 1. 4 §); Puotilassa kortteli n:o 45206 tonteilla n:o 1 ja 2 sekä kortteli n:o 45212 tontilla n:o 1 olevat asuin- ja talusrakennukset (9. 1. 46 §); tila Kuusela RN:o 4²⁰⁵ Mellunkylässä (23. 1. 164 §); Eläintarhan huvila-alueella n:o 1, Haagan kortteli n:o 48 tontilla n:o 4 ja 22. kaupunginosan kortteli n:o 546 tontilla n:o 6 olevat rakennukset (30. 1. 215 §); Tapanilassa tila Ny 231 RN:o 3²³⁶ ja tila N:o 3 RN:o 1⁶⁰, molemmat rakennuksineen sekä Pasilan kortteli n:o 568 tontilla n:o 3 olevat rakennukset (13. 3. 478 §, 27. 11. 1 946 §); Ruskeasuon vuokra-alueilla n:o 19 ja 40 olevat rakennukset (27. 3. 576 §, 29. 5. 986 §), em. vuokra-alueella n:o 4 oleva asuinrakennus, Eläintarhan huvila-alueella n:o 2 oleva rakennus sekä Vellamonkadun alueella sijaitsevat Ernst Johanssonilta, Herman Kauppiselta ja Esko Oksaselta ostetut rakennukset (26. 6.

4. Kiinteistöhallinto

1 211 §, 10. 7. 1 234 §); Haagan tilat Tomt 1 Kv 208 RN:o 1⁷³⁶ ja Tomt 27 Kv 94 RN:o 2⁵¹⁴ rakennuksineen (10. 4. 620 §); Pukinmäellä Kotikummun tilojen RN:o 5¹ ja RN:o 1⁸ rajalla sijaitsevat kaksi rakennusta (24. 4. 777 §) sekä Pukinmäen yksinäistaloa olevan Storåker N:o 2 niminen tila RN:o 1⁴³ (20. 11. 1 910 §); Herttoniemen vuokra-alueilla n:o 33 ja 35 sekä Ruskeasuon vuokra-alueilla n:o 4, 9, 18 ja 37 olevat rakennukset (3. 5. 795 §, 12. 6. 1 093 §); 1. 7. lukien kiinteistölautakunnalle siirtyneen Agrokseen alueen kaikki rakennukset (31. 7. 1 345 §); Vallilan korttelin n:o 551 tontilla n:o 10, Reijolan vuokra-alueella n:o 12 ja Kumpula Litt. T -nimisellä vuokra-alueella olevat rakennukset (14. 8. 1 385 §); Rajasaaren vuokra-alueella n:o 1 b olevat rakennukset (28. 8. 1 440 §); Pasilan korttelin n:o 562 tontilla n:o 1 olevat rakennukset (4. 9. 1 470 §); Hermannin ent. korttelin n:o V tontilla n:o 5 olevat rakennukset (11. 9. 1 514 §); litt. E merkityllä Vanhankaupungin vuokra-alueella olevat rakennukset (16. 10. 1 711 §); Luukin kartanon päärakennus Espoossa sekä Lauttasaarella olevat tilat Öرنen RN:o 1³² ja Öرنen II RN:o 1²¹⁷ rakennuksineen (16. 10. 1 712 §); kalastaja Evert Tuomelalta ostetut rakennukset Ryssänsaarella sekä Ruoholahden siltasuunnitelman toteuttamista varten ostetut korttelissa n:o 167 a sijaitsevat rakennukset (23. 10. 1 744 §); Herttoniemessä ns. Sohlin torpan vuokra-alueella olevat rakennukset (13. 11. 1 861 §); Tullisaaren yksinäistaloa N:o 1 oleva Kotikallio niminen tila RN:o 1⁴⁵ (4. 12. 1 991 §); 23. kaupunginosan korttelin n:o 903 tontilla n:o 6 (asuinpalsta n:o 2) olevat rakennukset (18. 12. 2 074 §) sekä 2. kaupunginosan korttelissa n:o 32 oleva tontti n:o 8 rakennuksineen ja Pasilan korttelin n:o 572 vuokratontilla n:o 2 olevat rakennukset (28. 12. 2 130 §).

Kauppahallien järjestyssäännöt. Lautakunta päätti, että sen 7. 11. 1960 vahvistamien kauppahallien järjestyssääntöjen 1. kohta, joka koski hallien aukioloaikaa sekä kauppiaiden halliinpääsy- ja poistumisaikoja, tuli voimaan 1. 9. lukien kertomusvuonna (21. 8. 1 433 §).

Kauppahallit. Kertomusvuonna annettiin myymälöitä vuokralle seuraavasti: Kauppatorin hallista 3 myymälää, Hakaniemen kauppahallista 15 sekä Hietalahden kauppahallista 4 (23. 1. 210 §, 30. 1. 256 §, 20. 2. 396 §, 8. 5. 884, 885 §, 19. 6. 1 207 §, 30. 10. 1 830 §, taloj. 2. 1. 2 §, 23. 5. 26, 27 §, 24. 7. 40, 41 §, 2. 10. 62 §). Eräiden halli-myyvälöiden vuokraoikeuden siirtoon suostuttiin (13. 2. 339 §, 12. 6. 1 145 §).

Torikauppa. Kauppatorin maalaisrivien C- ja D-kortteleista päätettiin vuokrata yhteensä 20 puutarhatuotteiden vähittäismyyntipaikkaa v:ksi 1962. Kuukausivuokra paikkaa kohden oli 8 000 mk (4. 12. 2 029 §).

Kauppatorin, Hakaniementorin ja Töölöntorin perunanmyyntipaikat annettiin v:ksi 1962 vuokralle näiden paikkojen entisille vuokraajille 8 000 mk:n kuukausivuokrista (4. 12. 2 026, 2 027, 2 028 §).

Virvoitusjuomakioskit. Talo-osasto oikeutettiin antamaan virvoitusjuomakioskit vuokralle niiden entisille vuokraajille myyntikaudeksi 15.4.—15.10. perusvuokrista, jotka sidottiin viralliseen elinkustannusindeksiin samalla tavalla kuin v. 1960. Vuokrasopimuksiin otettiin ehto, jonka mukaan kaupunki sai poistaa tai siirtää kioskin kesken vuokrakaudenkin niin tarvittaessa. Siirtotapauksissa oli vuokraajalla etuoikeus kioskin vuokraamiseen jäljellä olevaksi myyntikaudeksi (10.4. 666 §, taloj. 27.3. 14 §). Vapaaksi jääneet kioskit, joita oli kolme, vuokrattiin tarjousten perusteella seuraavista vuokrista 15.10. päättyväksi myyntikaudeksi: Lapinlahdenpuistikon kioski 560 000 mk, Hämeentien ja Kaikukadun kulmassa oleva kioski 240 000

mk sekä Paloheinässä sijaitseva kioski 127 000 mk. Vuokraehdot olivat samat kuin muidenkin kioskien (taloj. 24.4. 22 §).

Helsingin Ivaliidiien Yhdistys oikeutettiin siirtämään vuokraamansa virvoitusjuomakioski Pitäjänmäeltä Talin siirtolapuutarhan tienhaarasta Kulosaaren urheilukentän läheisyyteen Brändöntien varteen. Yhdistys vastasi kioskin siirron ja uudelleen pystyttämisen aiheuttamista kustannuksista. Kertomusvuoden ja v:n 1962 myyntikausilta ei peritty vuokraa (27.2. 444 §).

Myyntitoiminnan häiriinnyttyä kaupungin toimesta suoritettujen katu- yms. töiden johdosta päätettiin Pohj. Esplanaadikadun ja Mikonkadun kulmassa sijaitsevan virvoitusjuomakioskin sekä Porvoon- ja Viipurinkadun kulmassa olevan kioskin kertomusvuoden vuokraa alentaa (4.12. 2 022, 2 024 §).

Kaarelan- ja Vuorilinnakkeentien kulmassa sijaitseva kioski päätettiin edelleen vuokrata v:ksi 1961 ja 1962 kaupp. Eeva-Kaarina Lehikoiselle sekä myönnettiin oikeus rva Martha Mickelssonille pitää omistamaansa kioskia kaupungin maalla Tuusulan- ja Lepolantien risteyksessä myös kertomusvuonna. Vuosivuokrana, joita ei sidottu indeksiin, perittiin kummaltakin vuokraajalta 50 000 mk (10. 4. 676, 677 §).

Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin piirille, joka oli rakentanut viisi kioskia kaupungin maalle ja saanut harjoittaa niissä myyntiä vuokratta kymmenen vuoden ajan, myönnettiin oikeus näiden kioskien vuokraamiseen myös v:ksi 1961 ja 1962. Vuosivuokrana, jota ei sidottu indeksiin, perittiin Herttoniemessä sijaitsevasta kioskista 50 000 mk ja muista kioskeista, jotka olivat Pukinmäellä, Malmilla ja Vartiokylässä, 25 000 mk kustakin (10.4. 678 §).

Kukkien myyntipaikat. Kertomusvuonna vuokrattavat myyntipaikat määrättiin ja talojaosto oikeutettiin antamaan ne vuokralle myyntikaudeksi 15.4.—15.10. entisille vuokraajille perusvuokrasta, jotka sidottiin viralliseen elinkustannusindeksiin samalla tavalla kuin v. 1960. Vuokraehdot olivat muuten samat kuin edellisenäkin vuonna, paitsi että kaupunki sai kesken vuokrakaudenkin poistaa tai siirtää myyntipaikkaa, mikäli se olisi tarpeellista (10.4. 667 §, taloj. 27.3. 15 §). Edellisen vuoden vuokraajilta vapaaksi jääneet myyntipaikat annettiin vuokralle tarjousten perusteella kertomusvuoden myyntikauden loppuun seuraavista vuokrasta: Hämeentien ja Helsinginkadun kulmassa oleva myyntipaikka 155 000 mk, Aleksanterin- ja Unioninkadun kulmassa oleva 35 000 mk, Kiskon- ja Raisiontien kulmassa oleva 15 000 mk, myyntipaikka Kaivokadulla Ateneumin länsipuolella 300 000 mk, Kampintorilla 80 000 mk, Mannerheimintien ja Arkadiankadun kulmassa 250 000 mk, ns. Koulu- puistossa 73 000 mk sekä Fredrikin- ja Punavuorenkadun kulmassa 100 000 mk. Ehdot olivat samat kuin edellä (3.5. 831 §, taloj. 24.4. 23 §). Myyntipaikan vuokraoikeuden siirtoon suostuttiin eräässä tapauksessa (24.7. 1 337 §).

Jäätelömyyntipaikat. Talo-osasto oikeutettiin antamaan vuokralle ne myyntipaikat, joiden vuokrasuhde lautakunnan 21.3.1960 tekemän päätöksen mukaisesti ei jatkunut, myyntikaudeksi 15.4.—15.10. entisille vuokraajille vuokrasta, jotka sidottiin viralliseen elinkustannusindeksiin edellisenä vuonna käytetyllä tavalla. Fredrikin- ja Salomonkadun kulmasta vapautunut myyntipaikka vuokrattiin tarjousten perusteella 152 000 mk:n vuokrasta (10.4. 668 §, taloj. 27.3. 16 §, 24.4. 24 §). Myyntipaikan poistamista tai siirtämistä koskeva ehto sisältyi myös näiden myyntipaikkojen vuokraehtoihin.

4. Kiinteistöhallinto

Lautakunta päätti luopua vaatimasta jäätelönmyyntipaikkojen vuokraehtojen 16. kohdan noudattamista (28.8. 1 465 §, taloj. 14.8. 44 §).

Makkaranmyyntipaikat. Kuuden myyntipaikan, joiden vuokraajat eivät olleet sitoutuneet hankkimaan vahvistetun mallin mukaista kioskia, vuokrasopimukset päättyivät 31.12. 1960. Nämä myyntipaikat sijaitsivat Kauppatorilla, Kapteenin- ja Vuorimiehenkadun kulmassa, Thalian aukiolla, Eränkävijäntorilla, Munkkiniemen puistotien ja Solnantien kulmassa sekä Mäkelän- ja Pohjolankadun kulmassa. Myyntipaikat vuokrattiin kertomusvuodeksi entisille vuokraajille saman suuruisista perusvuokrista kuin edellisenäkin vuonna. Vuokraajat saivat käyttää edelleen alumiinipäällysteisiä kioskejaan, mikäli ne pidettäisiin hyvässä kunnossa.

Samalla kehoitettiin talo-osastoa jatkamaan Erottajalta vuokratun myyntipaikan vuokrasuhdetta 31.12.1962 saakka entisillä ehdoilla edellyttäen, että vuokraaja sitoutui hankkimaan määrääjän kuluessa Erottajalle rakennettavaan liikennekioskiin liittyvän, katoksen alle sijoitettavan kioskin, joka oli julkisivujen katselumuistien hyväksymä (2.1. 35 §).

Vuoden aikana suostuttiin kahden myyntipaikan vuokraoikeuden siirtoon (24.7. 1 338, 1 340 §).

Pohj. Esplanaadikadun ja Mikonkadun kulmassa olevan myyntipaikan vuokraa alennettiin 1.5.—15.9. väliseksi ajaksi myynnille katutöistä aiheutuneen haitan johdosta (4.12. 2 023 §).

Talo-osastoa kehoitettiin antamaan kertomusvuoden loppuun asti vuokratut 32 myyntipaikkaa vuokralle v:ksi 1962. Perusvuosivuokrat päätettiin korottaa 4 %. Thalian aukion myyntipaikka siirrettiin Näyttelijäntien ja Pietari Hannikaisen tien risteykseen. Uusi myyntipaikka vuokrattiin Helsingin- ja Lant. Brahenkadun kulmasta 42 700 mk:n kuukausivuokrasta sekä Roihuvuoren- ja Vuorenpeikontien risteyksestä 5 000 mk:n kuukausivuokrasta. Molemmissa paikoissa oli käytettävä kiinteistölautakunnan v. 1959 hyväksymien piirustusten mukaista myyntikioskia. Aikaisemman käytännön mukaisesti päätettiin myös, ettei muita uusia yömyyntipaikkoja järjestetä v:ksi 1962, lukuunottamatta Esikaupunkialueella mahdollisesti tarvittavia lisäpaikkoja (11.12. 2 066, 18.12. 2 118 §, 28.12. 2 141 §).

Makkaroiden päivämyyntipaikat, joita oli 3, vuokrattiin edelleen entisille vuokraajille v:ksi 1962. Korotetut kuukausivuokrat olivat: Rautatien Mikonkadun puoleinen myyntipaikka 86 060 mk, linja-autoasemarakennuksen luona oleva myyntipaikka 143 300 mk sekä Olavin- ja Salomonkadun kulmassa sijaitseva myyntipaikka 78 220 mk. Vuokraehdot olivat muuten samat kuin ennen, paitsi että myyntiaika oli joka päivä klo 8—23 (18.12. 2 119 §).

Thalian aukion kioskien järjestely. Lautakunta päätti, että tässä vaiheessa luovutaan suunnittelemaista sellaista yhteistä kioskirakennusta, josta voitaisiin vuokrata eri myyntitarkoituksiin sopivia tiloja. Talo-osastoa kehoitettiin siirtämään aukiolla sijaitseva makkarakioski välittömästi ja jäätelökioski v:n 1962 myyntikauden alusta talojaoston hyväksymille paikoille Näyttelijän- ja Pietari Hannikaisen tien risteykseen (19.6. 1 204 §).

Valokuvauspaikan vuokralleanto. Valokuvaaja Esa Hänniselle vuokrattiin valokuvauspaikka Kaisaniemen puiston Liisankadun puoleisesta päästä 15.3.—15.10. väliseksi ajaksi 41 000 mk:n suuruisesta vuokrasta samoilla ehdoilla kuin edellisenä vuonna (13.3. 511 §).

Sanomalehtien myyntipaikat ym. Lautakunta oikeutti Helsingin NMKY:n käyttämään kertomusvuonna niitä sanomalehtien myyntipaikkoja, jotka oli luovutettu yhdistyksen käyttöön.

Samoin myönnettiin yhdistykselle lupa sen käytössä edellisenä vuonna olleiden *kengänkiillotuspaikkojen* käyttämiseen entisillä ehdoilla (13.2. 341 §, 29.5. 1 037 §).

Luvat arpojen myyntiin ulkosalla. Kertomusvuodeksi myönnettiin lupia määräraajaksi seuraaville yhdistyksille: Suurarpa (23.10. 1 784 §, 20.11. 1 944 §), Arpajaisyhdistys (30.10. 1 832 §, 11.12. 2 065 §) sekä Kultareuna (20.11. 1 943 §).

Joulukuusien myyntipaikat. Myyntiä varten 19.—24.12. väliseksi ajaksi hyväksyttiin 22 yksinmyyntipaikkaa, jotka päätettiin vuokrata määrätyistä pohjavuokrista huutokaupalla (taloj. 4.12. 90 §). Yhteismyyntipaikoiksi päätettiin järjestää samat 48 paikkaa kuin edellisenä vuonna ja vahvistaa myyntiluvan vuokraksi 700 mk/vrk. Korvaus kuusenjalkojen myyntiluvista oli 500 mk koko myyntikaudelta (taloj. 4.12. 91 §).

Kahviautomaatin asettaminen raastuvanoikeuden odotushuonetiloihin. Sotainvalidiin Veljesliitolle myönnettiin lupa yhden automaatin sijoittamiseen raatihuoneen II kerroksen eteiseen kahvin, teen ym. virvoitusjuomien myyntiä varten. Ehdoista mainittakoon: lupa myönnettiin sopimuksen allekirjoittamispäivästä kertomusvuoden loppuun; vuokraaja vastasi automaatin käyttö- ja hoitokustannuksista ja oli velvollinen tekemään tarvittavan sähkönostosopimuksen; vuokra-aikana ei myyntitoimintaa saanut keskeyttää lukuun ottamatta automaatin huoltoon ja korjaukseen tarvittavaa aikaa; kaupungille suoritettiin vuokrana 10 % myynnin bruttotuotosta jälkikäteen vuosineljänneksittäin (9.1. 82 §). Sopimusta päätettiin myöhemmin jatkaa myös v:ksi 1962. Ehtoihin tehtiin lisäys, jonka mukaan automaatti saatiin vaihtaa toiseen pienempitehoiseen (18.12. 2 120 §).

Makeis- ja savukeautomaatit. Merkittiin tiedoksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton ilmoitus, että liitolla 1.1.—30.6. välisenä aikana oli ainoastaan 12 yleisillä paikoilla sijaitsevaa automaattia. Näiden pidosta päätettiin määrätä korvaukseksi 250 mk/kpl eli yhteensä 3 000 mk (2.1. 38 §).

Tinanvalantapaikkojen järjestämiseen uudenvuodenyöksi 1961/62 myönnettiin lupa viiteen paikkaan ulkosalla Kantakaupungin alueella Eräkärpät-nimiselle yhdistykselle 5 000 mk:n korvauksesta (18.12. 2 121 §).

Keräysluvat. Pelastusarmeijalle myönnettiin luvat varojen keräyksen järjestämiseen lasten kesäsiirtolatoiminnan hyväksi sekä tavanmukaisten joulupatojensa asettamiseen ulkosalle määrättyihin paikkoihin kaupungin alueella. Luvat myönnettiin korvauksetta (3.5. 807 §, taloj. 27.11. 83 §).

Mainontaa koskevat asiat. Lautakunta päätti, että tasavallan presidentin v. 1962 toimitettavien valitsijamiesvaalien mainontaa varten varataan kultakin mainontapaikalta jokaiselle eduskunnassa edustettuna olevalle puolueelle yhtä suuret mainositilat, joiden sijoitus määrätään arpomalla jokaisen mainontapaikan osalta erikseen. Vaaliliittoihin kuulumattomia, ns. viljejä ehdokaslistoja varten varataan jokaisesta mainontapaikasta tarpeelliset tilat listoja vastaavassa suhteessa ja niiden sijoitus määrätään samoin arpomalla (23.10. 1 783 §, taloj. 19.10. 73 §).

Kaupunginhallitukselta anottiin 200 000 mk:n määrärahaa vaalimainosten sijoittamista varten toreille tarvittavien putkirakenteisten tukitelineiden hankkimiseksi.

4. Kiinteistöhallinto

Mainontapaikkojen arvonta puolueiden kesken päätettiin toimittaa 8.11. talo-osastossa. Vaaliliittojen ulkopuolella olevien valitsijayhdistysten anomukset käsiteltäisiin erikseen, sen jälkeen kun valitsijayhdistykset oli perustettu. Samaa järjestelyä kuin edellä päätettiin noudattaa myös seuraavissa kansanedustajien vaaleissa (30.10. 1 829 §).

Kaupunginhallitukselle annettiin lausunto mainostilojen jakoperusteita koskevan em. päätöksen johdosta tehdystä välikysymyksestä (6.11. 1 856 §).

Ulkomainos Oy:lle v. 1960 vuokratuista kiinteiden mainospilareiden paikoista päätettiin poistaa Runebergin-, Museo- ja Caloniuksenkadun kulmassa sijaitseva paikka, joten paikkojen luku aleni 99:ään (2.1. 37 §).

Lautakunta oli päättänyt pidentää Liikennemainos Oy:n kanssa v. 1957 ja 1960 tehtyjä mainospaikkojen vuokrasopimuksia kertomusvuoden loppuun (2.1. 43 §). Myöhemmin päätettiin kuitenkin, että em. sopimus päättyy 30.11. sekä kehoitettiin asianomaisia poistamaan mainokset ja jättämään kaupungin omistamat kiinnitysheykset paikoilleen. Mainospaikoista päätettiin tehdä uudet sopimukset Mainosrengas Oy:n sekä Merkonomi-Mainos Oy:n kanssa 1.12. 1961—31.12. 1965 väliseksi ajaksi.

Mainosrengas Oy:n sopimus koski 427:n liikennelaitoksen ja sähkölaitoksen yhteisessä hallinnassa ja liikennelaitoksen yksinomaisessa hallinnassa olevan 173 pylvään sekä liikennelaitoksen pysäkeillä olevan 15 sadekatoksen käyttämistä kaupalliseen mainontaan. Yhtiö maksoi vuosivuokrana jokaisesta pylväästä kiinnityslaitteineen 16 000 mk ja käyttäessään omia kiinnityslaitteitaan 15 000 mk; pitkien sadekatosten vuokra oli vastaavasti 30 000 ja 28 000 mk sekä lyhyiden katosten 15 000 ja 14 000 mk.

Merkonomi-Mainos Oy:n sopimus koski liikennelaitokselle kuuluvan 8 linjakartatelineen käyttöä mainonnan harjoittamiseen. Jokaisesta telineestä suoritettiin vuosivuokrana 66 600 mk. Molempiin em. sopimuksiin kuului lisäksi eräitä mainonnan ja mainosten laatua, mainontatilojen kunnossapitoa yms. koskevia ehtoja. Indeksiin sidotut vuokrat oli maksettava kuukausittain etukäteen (27.11. 1 983 §).

Stockmann Oy:lle myönnettiin lupa muistolaatan kiinnittämiseen Pohj. Esplanaadi 5:ssä sijaitsevan rakennuksen seinään yhtiön 100-vuotisjuhlan yhteydessä 1.2. 1962. Yhtiö oli aloittanut toimintansa mainitussa talossa. Lisäksi myönnettiin lupa saman talon koristamiseen köynnöksillä ym., josta luvasta perittiin korvauksena 30 000 mk (18.12. 2 126 §).

Eräiden katujen tai niiden osien, myymälöiden edustan yms. jouluaiheiseen koristeluun myönnettiin lupia määrääjäksi Aleksanterinkatu-nimiselle yhdistykselle ja eräille liikkeille. Luvista perittiin korvaus (13.11. 1 902 §, taloj. 9.11. 78, 79 §, 27.11. 84—87 §).

Tilapäisiä lupia kilpailujen, näyttelyiden ym. mainostamiseen ulkosalla myönnettiin samoilla perusteilla kuin aikaisemminkin.

Käyttövaroista päätettiin myöntää 10 000 mk eräiden osaston viranhaltijoiden kurssimaksuiksi (20.3. 572 §, 10.4. 679 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä mm. asioista, jotka koskivat talo-osaston eräiden virkojen järjestelyä, perustamista ym. (23.1. 211 §, 30.1. 253 §, 10.4. 674 §, 19.6. 1 205 §, 4.9. 1 508 §, 20.11. 1 941 §, 27.11. 1 987 §); määrärahan saamista Esplanaadikappelin vanhojen seinämaalauksen entistämiseksi (20.2. 395 §); Ryttylän vastaanottokodin vapautuvien rakennusten käyttöä (10.4. 673 §); Väinä-

möisenkatu 27:ssä olevan talon käyttösuunnitelmaa (29.5. 1 036 §); siivoustöiden järjestelyä sekä sitä koskevan tutkimuksen edellyttämiä mittauksia varten tarvittavan tilapäisen työvoiman palkkaamista (25.9. 1 631 §, taloj. 14.8. 43 §) sekä eräiden kioskien myyntikauden jatkamista poikkeuksellisesti kertomusvuonna (9.10. 1 708 §, 16.10. 1 740 §).

Lisäksi tehtiin useita esityksiä huoneistojen hankkimisesta kaupungin virastoja ja laitoksia varten, huonetilojen järjestelystä ym.

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: myymälöiden sulkemisaikaa kesäkuukausina (20.2. 391 §); Munkkiniemen palovartioaseman käytöstä vapautuneiden huonetilojen käyttöä (20.3. 571 §); kaupungilta anottuja lainoja (3.5. 825 §, 29.5. 1 038 §); museolautakunnan esitystä Vanhankaupungin vuokra-alueella litt. E sijaitsevien rakennusten ostamisesta (23.5. 981 §); huonetilojen järjestämistä v. 1962 toimitettavien vaalien valmistelua ja tulosten laskentaa varten (2.10. 1 668 §) sekä eräiden selvitysten antamista lasten- ja nuorisonhuoltolaitoksia varten tarvittavista rakennuksista ja maa-alueista (23.10. 1 779 §).

Kaupunginhallitukselle annettiin lisäksi lausuntoja kaupungin virastojen ja laitojen huoneistojen järjestelykysymyksistä sekä niiden muutos- ja korjaustöiden suorittamisesta, määrärahojen myöntämisestä ym.

Kiinteistövirasto

Kiinteistölautakunnan alaisena toimi virastopäällikkö Alpo Lipan johdolla kiinteistövirasto, joka jakautui kanslia-, tontti-, maatalous-, metsä-, asemakaava-, kaupunkimittaus- ja talo-osastoon. Lisäksi kuului kiinteistövirastoon tilapäinen asunto-tuotantotoimisto.

Kiinteistöviraston diaariin merkittyjen asioiden luku oli 3 985, joista virastopäällikölle kuuluvia asioita oli 521, kansliaosastolle 25, tonttiosastolle 1 945, maatalousosastolle 93, metsäosastolle 26, asemakaavaosastolle 638, kaupunkimittausosastolle 244 ja talo-osastolle 493. Kiinteistöviraston lähettämien kirjeiden lukumäärä oli 516 ja virastopäällikön päätösluettelon pykäläluku 272.

Viranhaltijat. Avoimena olleisiin virkoihin valittiin kertomusvuonna eri osastoihin seuraavat viranhaltijat:

Tonttiosastoon: 33. palkkaluokan tp. insinöörin virkaan Kurt Schreiber 1.7., 30. palkkaluokan insinöörin virkaan Tauno Talvio 1.9. ja 30. palkkaluokan tp. insinöörin virkaan Matti Koivumäki 6.11.

Maatalousosastoon: 17. palkkaluokan tp. maatalousteknikon virkaan Paavo Karvia 1.6.

Asemakaavaosastoon: 29. palkkaluokan arkkitehdin virkaan Armi Harva 1.9., 30. palkkaluokan insinöörin virkaan Heikki Salmivaara 16.6. ja 32. palkkaluokan apulaisasemakaavainsinöörin virkaan Arne Forsblom 1.10.

Kaupunkimittausosastoon: 13. palkkaluokan piirtäjän virkaan Mirja Lönnroth 15.3., 25. palkkaluokan kiinteistöluettelon hoitajan virkaan määrättiin Pentti Paakanen 1.4. (henk.koht. 27. pl.); 31. palkkaluokan insinöörin virkaan Sakari Sarsa 1.6., 28. palkkaluokan insinöörin virkaan Erkki Väisänen 16.7., 15. palkkaluokan piirtäjän virkaan Kerttu Mäenpää 1.8., 29. palkkaluokan insinöörin virkaan Paavo Suninen

4. Kiinteistöhallinto

1.7., 20. palkkaluokan karttapalvelun hoitajan virkaan Väinö Lappalainen 1.9., 13. palkkaluokan piirtäjän virkaan Varpu Varama 1.10., 32. palkkaluokan katukorvaus-insinööriin virkaan Tauno Talvio 1.10. ja 13. palkkaluokan piirtäjän virkaan Anja Virtasalo 1.11.

Talo-osastoon: 25. palkkaluokan toimistoisännöitsijän virkaan Pentti Arra 1.1. ja 12. palkkaluokan tp. toimistoapulaisen virkaan Kaisu Karuvuori 23.2.

Kiinteistöviraston eri osastoista erosivat tai siirtyivät eläkkeelle seuraavat henkilöt: metsäosastosta tp. apul.metsänvartija Robert Marttila 31.12.; asemakaavaosastosta apul.asemakaavains. Leo Salmenhaara 15.5. ja piirtäjä Paavo Teerikangas 31.7.; kaupunkimittaosastosta piirtäjä Airi Lintunen 31.1., kiinteistöluettelon hoitaja Evald Monni 31.3., ins. Seppo Korte 31.5., karttapalvelun hoitaja Leo Knuutinen 31.8. ja piirtäjä Irja Mantila 31.8.

Kiinteistöviraston kansliaosaston sihteeri varat. Eero Ruutu kuoli 17.7.

Huoneistot. Vuoden alussa oli kaupungin omistamiin taloihin sijoitettu virastopäällikkö ja kansliaosasto Kaupungintalon I kerroksen Katariinankadun puoleiseen osaan, tontti- ja asemakaavaosasto saman talon III kerrokseen, maatalousosasto Pukimäelle Erkki Melartinintie 7:ssä olevan talon II kerrokseen, talo-osasto III kerrokseen talossa Pohj. Esplanaadikatu 5, asuntoasiaintoimisto taloon Aleksanterinkatu 12 ja asemakaavaosaston insinöörit, tonttiosaston siirtolapuutarhahenkilökunta ja asuntotuotantotoimisto taloon Aleksanterinkatu 16—18. Vuokrahuoneistoissa toimivat kaupunkimittaosasto talossa Eteläranta 10 osittain II:ssa ja osittain IV kerroksessa sekä metsäosasto talossa Unioninkatu 15.

Virastopäällikkö ja kansliaosasto siirtyivät kertomusvuonna Katariinankatu 1:n II kerrokseen, tonttiosasto saman talon I kerrokseen ja asemakaavaosasto osittain Katariinankatu 1:n ja 3:n II:een ja III kerrokseen sekä metsäosasto Katariinankatu 3:n I kerrokseen.

Kertomusvuonna siirrettiin kiinteistöluettelo kaupunkimittaosastosta kansliaosastoon 1.7. lukien ja samassa yhteydessä kiinteistöluettelon hoitajan, kanslistin ja piirtäjän virat myös tähän osastoon.

1. Kansliaosasto

Osasto huolehti lautakunnan ja sen jaostojen pöytäkirjojen laatimisesta, kirjeenvaihdosta ja muista kansliatoista sekä lautakunnan lainopillista laatua olevista tehtävistä, kuten kauppakirjojen ja vuokra- ym. sopimusten laatimisesta. Osastossa käsiteltiin vuoden aikana kauppa- ja vaihtokirjoja 102, maanvuokrasopimuksia 114, huoneenvuokrasopimuksia 24, lainasopimuksia 57, muita sopimuksia 48 sekä lainhuudatus- ja kiinnitysasioita 295. Kertomusvuonna lähetettiin 425 kirjettä.

2. Tonttiosasto

Henkilökuntaan kuuluivat osaston päällikkö, apulaispäällikkö, kaksi insinööriä, omakotiarkkitehti, arkkitehti, osastosihteeri, lainopillinen apulainen, rakennusneuvoja, rakennusmestari, piirtäjä, varastoalueiden tarkastaja ja apulaistarkastaja, toimistonhoitaja, kolme toimistoapulaista, puutarhakonsulentti, kaksi siirtolapuutarhaneuvojaa, siirtolapuutarhuri ja omakotipuutarhaneuvoja. Siirtolapuutarhaneuvojan

avoinna olevaan virkaan kuuluvia tehtäviä hoiti kuuden kuukauden ajan työsopimus-suhteeseen palkattu puutarhuri.

Tonttien luovutus ja varaaminen. Kertomusvuonna valmistuneet uudet asunto-alueet olivat Puotilan luoteisosa eli Puotila II ja Oulunkylän eteläosa.

Vuoden aikana esitettiin vuokrattavaksi 64 asuntotonttia, 14 teollisuustonttia, 6 liiketalotonttia, 3 koulurakennuksen tonttia, 57 pienteollisuustonttia ja 2 huolto-asematonttia sekä myytäväksi arviohintaan 6 asuntotonttia, 1 teollisuustontti, 1 koulurakennuksen tontti sekä 1 tontti puhelinkeskusrakennusta varten.

Asuntotontteja esitettiin varattaviksi lähinnä Puotila II:n alueelta, josta varattiin 31 tonttia.

Alueiden ja rakennusten ostaminen. Tehtyjen tarjousten perusteella esitettiin hankittavaksi kaupungin omistukseen 17 tilaa sekä 21 määräalaa. Vuokrasuhteen purkamisen yhteydessä tehtiin esitys 23 vuokra-alueella sijaitsevien rakennusten ostamisesta kaupungille. Aluevaihtoja esitettiin suoritettaviksi 38.

Muita asioita. Vuokraoikeuksia ehdotettiin jatkettaviksi 42 tontin ja alueen osalta. Luvan myöntämisä esitettiin 161, joista suurin osa kaupungin maan käyttämiseen tilapäisiin tarkoituksiin, kuten erilaisten ulkoilmatilaisuuksien järjestämiseen jne. Lisäksi tehtiin ehdotus Takkatien pienteollisuusalueen ja Malmin teollisuusalueen kunnostamiseksi. Esitettiin myönnettäväksi erilaisia lykkäyksiä, joista 5 koski maksunlykkäystä ja muut etupäässä kauppakirjojen ja vuokrasopimusten allekirjoittamisaikojen jatkamista. Esitettiin hyväksyttäväksi piirustuksia ja muutospäi-ruksia yhteensä 284. Kirjeitä lähetettiin 829. Toimitettujen tarkastusten perusteella annettiin kansliaosastolle 29 todistusta rakentamisvelvollisuuksien täyttämisestä.

Tonttiosaston päällikön päätösluettelossa hyväksyttiin muutospäi-ruksia 25, merkittiin vuokraoikeuden siirtoja 79, vuokrattiin 86 tilapäisvarastoaluetta ja irtisanottiin 63 mainittujen alueiden vuokraoikeutta.

Tonttiosaston päällikkö myönsi 24 lupaa juhannuskokkojen polttamiseen ja iltotulitusten järjestämiseen.

Aravalainat. Uusia laina-anomuksia otettiin vastaan ja tarkastettiin 102. Lopullisia päätöksiä edellisenä vuonna tehdyistä hakemuksista otettiin vastaan 55. Asuntolainan siirtoanomuksia käsiteltiin 16. Vuoden aikana suoritettiin 587 rekisteröityä tarkastusta. Aravalle toimitettiin rakenteilla olevista omakotitaloista ao. puolivuotisilmoitukset.

Siirtolapuutarhat. Henkilökunnan toimesta annettiin neuvontaa kaupungin siirtolapuutarhoissa ja omakotialueilla, hoidettiin siirtolapuutarhojen yleiset istutukset, tiet ja kentät sekä valvottiin palstojen hoitoa ja alueiden järjestystä. Puutarhanhoidollisia luento- ja havaintoesityksiä järjestettiin siirtolapuutarhoissa ja omakotialueilla asuville sekä myös Oulunkylän ja Kaarelan asuntoalueilla. Mäkelän kansakoulussa pidettiin 24 tuntia kestäneet puutarhakurssit. Kursseihin osallistui 75—80 tontinomistajaa. Toimistossa laadittiin 9 puutarhasuunnitelmaa, joista kertyi tuloa 63 000 mk. Vuoden aikana merkittiin 175 siirtolapuutarhapalstan vuokraoikeuden siirtoa.

Siirtolapuutarhoissa oli 15 työntekijää, 14 ainoastaan 1.5.—15.10. välisenä aikana. Lisäksi suoritettiin joitakin urakka- ja laskutusluontoisia töitä. Työpäiviä oli yhteensä 1 631 ja palkkoja maksettiin 2 431 197 mk.

Viljelyspalstat ym. Kertomusvuoden ajaksi annettiin vuokralle 3 023 viljelys-

4. Kiinteistöhallinto

palstaa, joiden yhteinen pinta-ala oli 45.5 ha. Niiden vuokrina saatiin 856 985 mk ja lisäksi heinä- ja syöttömaiden vuokrina 9 100 mk.

Multaa myytiin 1 912 m³, josta saatiin tuloja 574 600 mk.

Asuntojen vuokria perittiin 39 860 mk sekä Herttoniemen siirtolapuutarhan *venelaiturivuokria* 20 000 mk.

Rakennuspiirustukset ym. Omakotityyppiinrakennuksia valmistettiin ja myytiin 37 sarjaa, joista tulot olivat 365 000 mk. Laadittiin uuden tyyppisarjan pää- ja työpiirustukset peilikuvineen sekä pienoismalleja. Siirtolapuutarhamajojen piirustuksia myytiin 11 kpl, joista saatiin tuloa 3 300 mk. Omakotitoimistosta annetuista todistuksista, joita oli 15, perittiin 1 950 mk ja omakotirakennuspiirustuksista 5 010 mk.

<i>Tulot ja menot:</i>	T u l o t	mk
Tonttien ja alueiden vuokrat		580 189 800
Siirtolapuutarhojen maanvuokrat		7 850 956
Tonttien ja maa-alueiden myynti		696 474 935
		<hr/>
		Yhteensä 1 284 515 691

M e n o t tonttiosaston vastattavilta tileiltä olivat yhteensä 9 393 548 mk.

3. M a a t a l o u s o s a s t o

Henkilökunta. Maatalousosaston ja maatilojen virkasuhteessa olevan henkilökunnan lisäksi oli osastossa työsopimussuhteessa kaksi apulaistyönjohtajaa, seppiä, puutyömiehiä ym. maa- ja karjataloustyöntekijöitä, joiden keskimääräinen luku oli 75. Maatalousosaston alaisissa töissä oli voimassa kaupungin ja maataloustyöntekijäin ammattiosaston välinen työehtosopimus.

Maanviljelys. Kertomusvuonna olivat osaston hoidossa ja valvonnassa seuraavat maa-alueet:

Tila tai alue	Omassa	Vuokralle	Yhteensä	
	viljelyksessä	annettuna		
	ha	ha	ha	
Fallkulla	160	14	174	
Haltiala	189	1	190	
Pukinmäki	216	47	263	
Tali	99	45	144	
Tuomarinkylä	293	2	295	
Haaga-Korvas	—	28	28	
Herttoniemi	—	71	71	
Hirvihaara	—	9	9	
Kaarela	—	60	60	
Leppävaara	—	66	66	
Oulunkylä-Pakila	—	14	14	
Ryttylä	—	47	47	
Suutarinkylä	—	15	15	
Toivoniemi	—	25	25	
Tullisaari	—	13	13	
Vartiokylä-Mellunkylä	—	117	117	
Viikinmäki	—	11	11	
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
	Yhteensä	957	585	1 542

Omassa viljelyksessä olevasta peltoalasta oli kesantona 86 ha, kevätvehnällä 205 ha, syysvehnällä 74 ha, rukiilla 44 ha, kauralla 141 ha, ohralla 110 ha, rypsilä 8 ha, perunalla 25 ha ja heinällä 200 ha. Muita viljelyskasveja viljeltiin 14 ha:n alalla ja peltolaitumena oli 50 ha. Viljelysmaiden lannoitukseen käytettiin kotieläinlannan ja puhtaanapito-osaston ajaman kaupunkilannan lisäksi 375 tn väkilannoiteseoksia ja 180 tn maanviljelyskalkkia.

Tärkeimpien viljelyskasvien kokonais- ja hehtaarisadot olivat: ruis 101.6 tn, 2 326 kg; syysvehnä 213 tn, 2 863 kg; kevätvehnä 520.7 tn, 2 545 kg; ohra 298 tn, 2 706 kg; kaura 357.4 tn, 2 541 kg; rypsi 12.3 tn, 1 595 kg; peruna 448.9 tn, 17 835 kg ja heinä 817.2 tn, 4 511 kg.

Viljasadosta myytiin osa siemeneksi, osa myllytavaraksi ja rehuviljaksi sekä ohraa myös mallastamoon. Perunasato toimitettiin kaupungin sairaaloiden käyttöön.

Kalusto. Maatilojen irtaimistoa täydennettiin ostamalla kuorma-auto ja traktori Fallkullaan, puimuri Haltialaan, 5 traktorin perävaunua sekä erilaista maatalouskalustoa. Satamalaitokselta saatiin kuorma-auto.

Karja. Nautakarjaa pidettiin Pukinmäen ja Tuomarinkylän tiloilla. Eläinten luku vuoden lopussa oli yhteensä 130. Maitoa tuotettiin kaikkiaan 314 298 kg ja se toimitettiin kauppaan tarkastusmaitona. Tarkkailuvuotena, joka päättyi 31.5., muodostuivat karjojen keskituotokset seuraaviksi: Pukinmäen tilalla oli keskilehmäluku 36.2, maitoa tuotettiin 4 306 kg ja rasvaa 205 kg, rasvaprosentti oli 4.8; Tuomarinkylässä olivat vastaavat luvut 39.2, 4 362 kg, 193 kg ja 4.4.

Hevosten lukumäärä kaikilla tiloilla vuoden lopussa oli yhteensä 15. Sikoja oli Fallkullan ja Talin sikaloissa yhteensä 319.

Salaojitus ja viemäriojien perkaus. Kertomusvuonna salaojitettiin Fallkullan, Haltialan ja Tuomarinkylän tilojen peltoja yhteensä 34 ha. Viemäriojien perkauksia suoritettiin kaikkiaan 17 500 m, minkä lisäksi osallistuttiin eräisiin yksityisten suorittamiin perkauksiin.

Viljelysmaiden ja rakennusten vuokralleanto. Peltoalueet ja palstat vuokrattiin joko vuosisopimuksilla tai kertomusvuoden viljelyskaudeksi. Rakennettuja viljelmiä koskevia sopimuksia oli 13. Rakennusten vuokraus käsitti pääasiassa huoneistojen luovutusta maataloustyöntekijöille.

Eräiden kansanhuoltoasioiden hoito. Kertomusvuonna hoidetut ko. asiat koskivat maatalousmiljaardista jaettavia avustuksia sekä bensiinin osittaista hinnanpalautusta. Näitä koskevia kirjelmiä ja ilmoituksia merkittiin diaariin 124.

Menot ja tulot. Varsinaiset menot olivat 107 574 390 mk sekä pääomamenot 8 798 363 mk, mistä salaojitus töiden osuus oli 2 999 444 mk ja poistosuunnitelman alaisen kaluston hankinnan 5 798 919 mk.

Tulot olivat yhteensä 122 149 947 mk. Liikekirjanpidon mukainen puhdas tuotto oli seuraava: maatalous 18 290 470 mk, maiden vuokralleanto 1 260 998 mk ja rakennusten vuokralleanto 262 604 mk eli yhteensä 19 814 072 mk. Omassa viljelyksessä olleiden tilojen keskimääräinen puhdas tuotto hehtaaria kohden oli 19 117 mk ja vuokralle annettujen viljelysmaiden 2 156 mk.

4. *Metsäosasto*

Henkilökunta. Osastosta erosi tp. apul.metsänvartija Robert Marttila 31.12. Työntekijöiden lukumäärä vaihteli 36—80 välillä. Hyvän työllisyysilanteen vuoksi ei metsätöihin saatu riittävästi työntekijöitä.

Huoneisto. Metsäosaston toimisto muutti vuokrahuoneistosta Unioninkatu 15:ssä taloon Katariinankatu 3.

Metsäalueet ja niiden hoito. Merkittävimpiä niistä kertomusvuonna hankituista alueista, joiden puuston hoito jäi metsäosaston tehtäväksi, olivat: kaksi lisäaluetta, yhteensä 84 ha, Pirttimäen länsipuolelta; ns. Suonion alue Mellunkylässä, n. 45 ha; Niskalan alue, n. 19 ha; Luukin tilan eteläpuolisko, n. 320 ha; ns. Maijalan alue Jorvaksen tien varrella, n. 60 ha; ns. Nuuksionperä Espoon länsirajalla, n. 78 ha, kaikkiaan n. 606 ha, josta peltoa oli n. 95 ha. Nämä maat hankittiin pääosiltaan ulkoilu-alueiksi, mutta osaksi myös rakennustarkoituksiin.

Kaupungilla oli kertomusvuoden päättyessä metsämaita kaupungin alueella ja sen välittömässä läheisyydessä n. 3 450 ha ja kauempana olevia metsämaita 2 025 eli yhteensä n. 5 475 ha. Näistä oli urheilu- ja retkeilytoimiston hallinnassa n. 1 000 ha ja huoltoviraston hallinnassa 552 ha. Kaikkien alueiden puustot olivat metsäosaston hoidossa.

Hoito- ja kunnostushakkuita suoritettiin kertomusvuonna lähimetsissä tavallista vähemmän, mikä johtui pääasiassa työvoiman vaikeasta saannista.

Rakennustoiminnan edellyttämistä työmaista oli varsin merkittävä Silvolan tekojärven alueen paljaaksihakkuu, mihin vähäinen työvoima oli alkuvuodesta pääosaltaan keskitettävä. Myös Tervalammen työlaitoksesta saatiin työvoimaa Silvolan alueen hakkuutöihin. Lisäksi mainittakoon Pihlajamäen, Puotilan ja Niemenmäen rakennettavien asuntoalueiden hakkuutyömaat.

Puistometsien siivoustöissä työskenteli kesän alkupuolella kaksi koululaisista muodostettua siivousryhmää, syksyllä taas oli vastaavissa töissä rakennusviraston puisto-osaston töistä vapautuneita naisia.

Ulkotilojen metsissä suoritetuista töistä mainittakoon Tervalammen tilalla laitoksen oman työvoiman suorittamat metsien hoito- ja hakkuutyöt, joita metsäosasto ohjasi antamalla apua suunnitelmien teossa, leimauksessa ja osittain myös työn johdossa. Metsäosaston työryhmä suoritti männyn taimiston perkausta tilan istutusalueilla.

Hirvihaaran tilalla jatkuivat hakkuut entiseen tapaan ja siellä suoritettiin myös taimiston perkauksia. Kaunissaareissa aloitettiin puhdistus- ja harvennushakkuut samoin myös Luukin tilan eteläpuoliskon metsän kunnostustyöt.

Hirvihaarassa rakennettiin metsätyöntekijän asunnon yhteyteen sauna, jonka kustannukset olivat 345 742 mk.

Puutavaran luovutus. Kaupungin metsistä luovutettiin kertomusvuonna metsäosaston hakkuuttamana (hankintana) eri puutavaralajeja seuraavat määrät (suluissa v:n 1960 ja 1959 vastaavat luvut): havutukkeja 63 520 (63 340 ja 71 570) j³, koivutukkeja 2 160 (420 ja 1 580) j³, paaluja 230 (690 ja 250) kpl, peitepölkkyjä 570 (1 000 ja 730) kpl, tukipuita ym. 7 980 (3 490 ja 13 500) kpl, paperipuita 1 180 (1 470 ja 2 650) pm³ sekä halkoja 12 620 (12 900 ja 21 280) pm³.

Työllisyyden vaikutus hakkuiden määriin ilmenee selvästi em. luvuista. Myös

pystymyynnit olivat melko vähäiset. Havutukkeja myytiin 2 150 j³, koivutukkeja 60 j³ sekä halkoja 370 pm³.

Tukkien ja paperipuiden hinnat olivat hyvät ja halkojenkin hinnat nousivat jonkin verran edellisen vuoden alhaiselta tasolta.

Puutavaran myynnistä saatiin tuloja 30.514 (30.085 ja 45.272) mmk, josta puutavara- ja polttoainetoimiston osuus oli 13.156 (12.685 ja 22.878) mmk, rakennusviraston 881 000 (738 000 ja 1 427 000) mk, maatalousosaston 2.017 (1.232 ja 1.6) mmk, muut kaupungin laitokset 1 062 000 (2 132 000 ja 670 000) mk sekä yksityiset ostajat 13.398 (13.298 ja 18.697) mmk.

Tulot ja menot. Tulot oli kertomusvuonna seuraavasti: metsätuotteiden myynti 30 513 945 mk, vuokrat ja lupamaksut 1 082 785 mk sekä muut tulot 7 360 845 mk, yhteensä 38 957 575 mk. Tulojen nousu edelliseen vuoteen verrattuna johtuu hiekan lisääntyneestä myynnistä.

Menot kertomusvuonna olivat: kiinteistöjen pääluokan luvussa Metsäosasto kertomusvuoden talousarviossa varatusta 34 360 986 mk:n suuruisesta määrärahasta käytettiin 24 790 296 mk; kun tähän lisätään Hirvihaaran saunan rakennuskustannukset, rahatoimiston maksamat palkat, toimiston vuokra, metsänhoitomaksut, matkakulut ja erilaiset tarverahat ym., nousee menojen määrä 34 104 761 mk:aan.

5. Asemakaavaosasto

Henkilökunta. Asemakaavaosastoon kuuluivat asemakaavapäällikkö, asemakaava-arkkitehti, yleiskaava-arkkitehti, asemakaavainsinööri, apulaisasemakaavainsinööri, 3 toimistoarkkitehtia, liikenneinsinööri, 6 arkkitehtia, 5 insinööriä, osastosih-teeri, toimistonhoitaja ja 13 piirtäjää.

Vuoden alussa oli avoinna 2 arkkitehdin ja 3 insinöörin virkaa ja vuoden lopussa 1 arkkitehdin ja 2 insinöörin virkaa sekä 1 piirtäjän virka.

Osaston palveluksessa oli työsopimussuhteessa 10 henkilöä.

Toimintaa haittasi edelleen suunnittelevan henkilökunnan puute.

Uusia asemakaavoja valmistui seuraavasti: Vartioharju 95.8 ha, Puotilan luoteisosa 100 ha, Ala-Malmi 168 ha, Pitäjänmäen luoteisosa 69 ha, Puotilan kaakkoisosan lisäys 4.2 ha, Koskelan kortteli n:o 979 3.4 ha sekä Munkkisaaren eteläosa.

Asemakaavan muutoksia laadittiin 98.

Kiinteistölautakunnalle esitettiin kaikkiaan 409 asiaa, lautakunnan liikennejaostolle 149 ja asemakaavaajaostolle 7 asiaa. Jälkimmäiset olivat pääasiassa uusia asema-kaavaluonnoksia.

Rakennuslupa-anomuksista annettiin lausuntoja rakennustarkastustoimistolle ja maistraatille Kantakaupungin osalta 33 ja Esikaupunkien 618 eli yhteensä 651.

6. Kaupunkimittausosasto

Henkilökunta. Kaupunkimittausosaston yhtä piiri-insinöörin virkaa hoiti koko vuoden viransijainen. Virkasuhteessa olevan henkilökunnan lisäksi oli osaston palveluksessa työsopimussuhteessa 3 insinööriä, geologi, 2 kairausteknikkoa, 2 laskijaa, 5 työnjohtajaa, 1 maalaborantti, 2 toimistoapulaista, 24 piirtäjää, 2 muovikopistia, 4 valokopistia ja 2 lähettä. Henkilökunnan lukumäärä oli vuoden lopussa 114. Osas-

tossa oli lisäksi työsopimussuhteessa olevia mittausetumiehiä, autonkuljettajia, mittaustumiehiä ja kairausmiehiä sekä harjoittelijoita. Näiden lukumäärä vaihteli vuodenajoista ja suoritettavien töiden määrästä riippuen 60—70 mieheen, joista 20—24 tuli maaperätutkimusjaoksen osalle.

Kaupungingeodeetti, apulaiskaupungingeodeetti, 3 piiri-insinööriä ja 3 insinööriä toimivat myös kiinteistöinsinööreinä ja suorittivat tontinmittaajalle kuuluvia tehtäviä. Vuoden aikana perustettiin katukorvausinsinöörin ja piirtäjän virat. Aikaisemmin tilapäisinä olleet karttavalo kuvausteknikon, karttapalvelun hoitajan, kanslistin ja kirjanpitäjän virat vakinaistettiin.

Teknilliset välineet. Kenttämittauskalustoa täydennettiin hankkimalla mm. uusi teodoliitti sekä etäisyysmittauslatta. Mittausryhmien käyttöön hankittiin siirrettävä työmaakoju sekä uusi auto ja vanha auto poistettiin käytöstä.

Maaperätutkimusjaoksen tutkimuskalustoa ja -välineistöä täydennettiin käyttämällä kiinteistöviraston määrärahoja 1.2 mmk; lisäksi käytettiin välineiden korjauksiin 100 000 mk. Metrotoimikunnan määrärahoista käytettiin hankintoihin 3.6 mmk ja korjauksiin 500 000 mk. Kiinteistöviraston kaluston käytöstä eri tutkimuksiin veloitettiin 1 mmk ja metrotoimikunnan kaluston käytöstä muihin kuin metrotutkimuksiin 1.5 mmk. Kulunutta välineistöä poistettiin n. 2.1 mmk:n arvosta.

Kenttämittaus, kiinteistönmuodostus, katukorvausasiat ym. Kaupungin kolmioverkkoa täydennettiin rakentamalla ja havaitsemalla 5 uutta kolmiopistettä. Uusia korkeuskiintopisteitä määritettiin tarkkavaaituksella yhteensä 57. Monikulmioverkkoa lisättiin ja täydennettiin mm. Pasilassa, Haagassa, Malmilla, Tapanilassa, Pukinmäellä, Tattarisuolla, Marjaniemessä ja Vartiokylässä. Täydennyskarttoituk-
sia suoritettiin Konalassa, Pakilassa, Oulunkylässä ja Paloheinässä sekä Malmilla, Tapanilassa, Ala-Tikkurilassa, Suutarilassa, Vartiokylässä, Herttoniemessä ja Villin-
gissä. Kunnallisteknillisiä töitä varten laadittiin katusuunnittelukarttoja ja suoritettiin katujen maastoon merkitsemistä eräillä Esikaupunkialueilla.

Tonttikirjaan ja tonttikirjakarttaan tehtiin asemakaavojen ja tonttijakojen vahvistamisesta sekä tontinmittauksista ym. aiheutuneet merkinnät.

Kertomusvuonna suoritettiin Vantaan länsipuolisten alueiden ilmakeuhaus mitatakaavaan 1 : 12500 jatkona edellisenä vuonna suoritettulle kaupungin itäosien kuvaukselle. Yhteistoiminnassa rautatiehallituksen kanssa kuvattiin Pasilan ratapiha- ja metsäaluetta n. 500 ha:n alalta. Kartat piirrettiin stereokartoituskojeella kaavaan 1 : 1000.

Kertomusvuonna aloitti rakennuslain ja asemakaavalain mukaisten kadun- ja viemärinrakentamiskorvausten perimistä varten nimitetty henkilökunta kantamatta olevien ko. korvausten perimisedellytysten selvittelyn samoin myös varsinaiset las-
kentatyöt. Selvittelyä niiden vakuuksien palauttamiseksi, jotka oli otettu asemakaavalain mukaisten katumaakorvausten maksamisen vakuudeksi, jatkettiin edelleen.

Osastossa laadittiin lausuntoja ja karttoja katujen ja teiden kunnossa- ja puhtaanapito-osuuksia koskevista asioista sekä katujen yleiseen käyttöön luovuttamiseksi tarpeelliset luettelot ja kartat katujen varrella olevista tonteista. Osasto edusti kaupunkia maistraatin suorittamissa katselmuksissa katuja yleiseen käyttöön luovutettaessa.

Kaupungingeodeetti tai hänen määräämänsä edusti kaupunkia sitä koskevissa maanmittaus- sekä tontinmittaustoimituksissa sekä yleisten alueiden mittausta ja

rasitteita koskevissa toimituksissa. Kaupungin alueella suoritetuista maanmittaus-toimituksista pidettiin kortistoa ja rekisterikarttaa. Kaupungin hankkimien määrä-alojen lohkomisia suoritettiin ja annettiin todistuksia ko. alueiden lainhuudattamista varten. Alueiden omistussuhteita ym. tutkittiin sekä Uudenmaan lääninmaanmittauskonttorissa että maastossa ja täydennettiin näiden tutkimusten perusteella mm. rekisterikarttoja, tehtiin tilaluetteloita asemakaavoitettavista alueista sekä annettiin lausuntoja ja karttaotteita kaupungin kiinteistökauppoja ja -vaihtoja varten. Lisäksi annettiin lausuntoja uudisrakennusten rakentamista koskevista poikkeuslupa-anomuksista.

Osaston suorittamat yleisimmät tehtävät ja niiden määrät olivat: kartoitusta (etupäässä täydennysmittausta) suoritettu 1 010 ha:n alalta, katu-, sähkö- ym. linjoja merkitty maastoon 36.3 km, rajan ja korkeusaseman näyttöjä suoritettu 141, monikulmiopisteitä rakennettu 399 ja laskettu 629 kpl, monikulmiosivuja mitattu 84.7 km, monikulmiokulmia havaittu 895 kpl, korkeuskiintopisteitä rakennettu 72 ja vaaittu 55 kpl, pintavaaitusta suoritettu 43 ha:n alalta, piirroksia eri tarkoituksiin tehty 2 440 kpl, todistuksia ja otteita annettu 1 607 kpl, rakennuspaikkoja merkitty maastoon 806, jalustankatselmuksia pidetty 1 059, tonttijakoehdotuksia tehty 178, tontinmittauksia, yleisen alueen mittauksia ja rasi-toimituksia suoritettu 548, tonttikartan jäljennöksiä valmistettu 345 ja mittakirjan jäljennöksiä 445 kpl sekä suoritettu 39 maanmittaustoimitusta.

Kartat. Kantakarttojen mittakaavassa 1 : 500 (Ka 0.5) uusia pohjapiirroksia valmistettiin 70 lehteä muovipohjaisina, mikä vastasi 840 ha:n aluetta, korkeuskäyräpiirroksia valmistettiin 187 lehteen ja pidettiin nämä samoin kuin aikaisemmin piirretyt n. 1 400 lehteä ajan tasalla. Kantakarttoja mittakaavassa 1 : 1000 (Ka 1/0.5) valmistettiin 40 uutta lehteä ja kantakarttoja mittakaavassa 1 : 2000 (Ka 2/0.5) 9 lehteä, kaikki muovipohjalle ja vm. kartan entisistä lehdistä uusittiin 10. Näistä valmistettiin asemakaavojen tai asemakaavan muutosten 7 pohjakarttaa alueittain 550 ha:n alalta sekä asemakaavan muutosten erillisiä pohjakarttoja 8. Virastokartan mittakaavassa 1 : 4000 (Vi 4) lehtiin lisättiin kaupunginosa- ja osa-aluejaotus, lehdet pidettiin ajan tasalla ja 12:sta otettiin uusintapainos. Virastokartasta mittakaavassa 1 : 10000 (VI 10) ja kiinteistökartasta mittakaavassa 1 : 10000 (Ki 10) sekä osoitekartan mittakaavassa 1 : 10000 (Os 10) 12 lehdestä otettiin uudet täydennetyt painokset. Matkailijakartan (Ma 10/Y 30) piirroksia täydennettiin ja siitä otettiin 30 000 kpl:n suuruinen painos; 5 000 kpl:n painos otettiin myös matkailijakartasta Ma 15/Y 40:stä. Erilaisia karttoja, piirroksia ym. valmistettiin lisäksi kaupungin muille laitoksille.

Lähinnä tunnelitoimikunnan ja metrotoimikunnan käyttöön valmistettiin Postitalon ja Erottajan välisestä alueesta maanalaisten johtojen kartasto mittakaavassa 1 : 200, joka perustui kenttämittaukseen, ilmakuvaukseen ja eri teknillisten laitosten antamiin tietoihin.

Muovijäljennöksiä valmistettiin 1 440, joista omaan käyttöön 714 ja muille 726. Kartta- ym. valokuvauksia suoritettiin omaa tarvetta varten 2 172 sekä muille 652, yhteensä 2 824. Valo- ym. jäljennöksiä valmistettiin 26 400, joista 18 600 osaston omaan käyttöön.

Karttapalvelun bruttomyynti, johon sisältyi myös korvaukset painatusoikeuk-

4. Kiinteistöhallinto

sista, oli n. 7.2 mmk. Erillisiä karttalehtiä myytiin n. 80 000, joista matkailijakarttoja 34 700 ja osoitekarttakirjoja 919.

Maaperä-, kallioperä- ja pohjatutkimustyöt jakaantuivat määrärahojen käytön mukaan toimeksiantajien kesken seuraavasti: kiinteistövirasto 25 %, metrotoimikunta 25 % sekä rakennusvirasto, kaupungin teollisuuslaitokset ja asuntotuotantotoimisto 50 %.

Asemakaavoitusta varten suoritettiin maaperätutkimuksia Laajasalossa, Pukimäessä, Konalassa, Puistolassa ja Kaarelassa yhteensä n. 365 ha:n alalla. Virastopäällikön toimeksiannosta suoritettiin 3 pienehköä tutkimusta sekä Lahdentien maaperätutkimus välillä Viikki-Koskelantie. Asuntotuotantotoimistolle suoritettiin tutkimuksia 4 kohteessa, rakennusvirastolle 25 tutkimusta ja kaupungin teollisuuslaitoksille 9. Metrotoimikunnan tutkimuksia jatkettiin pääasiassa Kantakaupungin alueella.

Entiseen tapaan avustettiin maa- ja pohjarakennuskysymyksissä kaupungin muita viranomaisia neuvottelemalla sekä antamalla lausuntoja. Näistä mainittakoon Silvolan tekojärven maapatojen ja tunneleiden rakentamiseen liittyvät kysymykset.

Kiinteistöluettelon hoito siirrettiin kansliaosastoon 1.7. lukien.

Menot ja tulot. Menot kaupunkimittausosaston vastattavilta tileiltä olivat 80 132 830 mk ja tulot 42 413 998 mk.

6. Talo-osasto

Henkilökunta. Virkasuhteessa olevan henkilökunnan lukumäärä oli 33. Osaston hallinnossa olevissa kiinteistöissä oli lisäksi 34 viranhaltijaa. Osaston palveluksessa oli myös työsopimussuhteessa kirvesmiehiä, talonmiehiä, siivoojia ym. työntekijöitä yhteensä 320 henkilöä.

Talo-osaston hallinnossa olleet rakennukset, huoneistot ym. Osaston hallinnossa olevien rakennusten lukumäärä kertomusvuoden lopussa oli 902 (yht. 259 050 m² ja 1 242 460 m³), joista vuoden aikana osaston hoitoon siirtyneitä oli 62 (8 652 m² ja 42 599 m³). Vuoden aikana purettiin 73 rakennusta (13 983 m² ja 62 264 m³) ja vuoden alussa siirrettiin muiden hallintokuntien hoitoon 32 rakennusta (40 118 m² ja 225 875 m³). Rakennusten arvo oli 6 200 mmk.

Kauppahalleja oli 3 (5 749 m² ja 35 805 m³).

Osakehuoneistoja oli 40 (11 999.2 m²); niiden arvo oli n. 393 mmk. Vierailta vuokrattuja huoneistoja oli 220 (79 598.98 m²).

Kertomusvuoden talousarviossa varattuja määrärahoja käytettiin kiinteistöjen vuosikorjauksiin 134 102 633 mk ja kauppahallien korjauksiin 3 663 225 mk, yhteensä 137 765 858 mk. Näiden lisäksi käytettiin kaupunginvaltuuston ja -hallituksen erikseen myöntämiä määrärahoja 17 592 315 mk, joten vuosikorjausten kustannukset nousivat 155 358 173 mk:aan.

Asuntoasiaintoimisto. Talo-osaston hallinnossa olleisiin huoneistoihin osoitettiin vuoden aikana 92 ruokakuntaa ja kiinteistöyhtiöiden hallinnossa oleviin huoneistoihin 190, kaikkiaan 282 ruokakuntaa. Em. huoneistoista oli 97 vapautunut sen johdosta, että asukkaat oli osoitettu uusiin taloihin ja 185 muista syistä. Kangasalan tie 15:ssä, Karstulantie 4:ssä ja Suursuolla olevien rakennusten sekä Koskelan puistota-

lojen osan purkaminen aiheutti yksistään jo 130 uuden asunnon tarpeen. Lisäksi suoritettiin lukuisia taloudellisista ym. syistä aiheutuneita huoneistojen vaihtoja.

Kauppahallit ja -torit. Kaupungin kauppahalleista vuokrattujen myymälöiden lukumäärä oli seuraava: Kauppatorin hallissa 108, Hakaniemen kauppahallissa 220 ja 31 kellaria sekä Hietalahden kauppahallissa 95 sekä 40 kellaria.

Elintarvikkeiden ja maalaistuotteiden myyntiä varten oli myyntipaikkoja toreilta vuokrattuna seuraavasti: Kauppatorilta 283, Hakaniementorilta 274, Hietalahdentorilta 40 sekä Töölöntorilta 70.

Ulkomyynti- ja mainospaikat, myyntiluvat. Kertomusvuonna oli käytössä 126 jäätelönmyyntipaikkaa, virvoitusjuomakioskeja 55, kukanmyyntipaikkoja kesäkautena 16 ja koko vuoden toimineita 8, makkaranmyyntipaikkoja 35, puhelinkioskeja 130, yksi vaakapaikka, yksi valokuvauspaikka sekä seitsemän muuta myyntipaikkaa.

Mainospaikoista oli pysyviä 1 178 ja tilapäisiä 55. Tilapäiset mainospaikat vuokrattiin yleishyödyllisiin tai aatteellisiin tarkoituksiin, pysyvät mainospaikat sen sijaan kaupallista mainontaa varten.

Lupia lyhytaikaiseen myyntiin ulkosalla (1—6 päiväksi) myönnettiin seuraaviin tarkoituksiin: joulukuusien myyntiin 1 498 lupaa, ilmapallojen ja tekokukkien myyntiin 1 816 lupaa sekä sekalaisiin tarkoituksiin 41 lupaa.

Menot ja tulot. Menot talo-osaston hoidossa olevista taloista ja huoneistoista olivat 368 537 781 mk sekä kauppahallien, kioskien ja torien menot 17 090 270 mk eli yhteensä 385 628 051 mk, johon summaan ei sisälly pääomamenojen korko- ja poistomenoja eikä yleiskuluja.

Tulot. Vuokrina kertyi yhteensä 805 680 523 mk, josta käteisvuokrina 386 946 683 mk ja tilitysvuokrina 418 733 840 mk. Lisäksi veloitettiin poliisilaitosta talo-osaston maksamista vuokralle otettujen poliisihuoneistojen vuokrasta 14 603 170 mk.

Kauppahallien ja -torien vuokria saatiin 53 943 851 mk, kioskeista 12 592 070 mk sekä muista ulkomyyntipaikoista 39 034 800 mk, yhteensä 105 570 721 mk. Pysyvistä mainospaikoista oli tuloja yhteensä 19 421 436 mk ja myönnettyistä luvista lyhytaikaiseen myyntiin 4 493 000 mk.

8. Asuntotuotantotoimisto

Kiinteistölautakunnan toimialaan kuuluvista tehtävistä toimisto huolehti kaupungin myöntämiä asuntolainoja koskevien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta.

Kaupunginhallituksen kertomusvuonna tekemän päätöksen mukaan siirrettiin asuntorakennustoiminnan tukemiseen v. 1958—1960 varattujen määrärahojen käyttämättä jääneet osat, yhteensä 60 mmk, asuntotuotantokomitean käytettäväksi kaupungin toimesta perustettavien kiinteistöyhtiöiden rahoitukseen. Vuoden aikana ei eri yhtymien perustamille kiinteistö- ja asuntoyhtiöille myönnetty lainoja ko. varoista.

Yhteenveto menoista ja tuloista

Menot. Kiinteistöjen menot jakautuivat talousarvion mukaan varsinaisiin menoihin ja pääomamenoihin. Varsinaiset menot käsittivät koko kiinteistöjen pää-

4. Kiinteistöhallinto

luokan, jossa kiinteistölautakunnan käytössä olevat määrärahat jakaantuivat seuraavasti: kiinteistölautakunta ja kiinteistövirasto, maatalousosasto, metsäosasto, talo-osaston hallinto ja hoito, siirtolapuutarhat, erinäiset menot eräin poikkeuksin ja lautakunnan käyttövarat. Pääomamenoihin kuuluivat kiinteistöosastot sekä Kiinteistö-oy Hiihtäjantie 1:n osakkeiden osto (Tuloa tuottavat pääomamenot) sekä Hirvihaaran metsätyömiesten saunan rakentaminen, erinäisten rakennusten perusparannukset, salaojitusyöt ja pääomakaluston hankinta (Tuloa tuottamattomat pääomamenot).

Kiinteistölautakunnan käytettäväksi oli talousarviossa merkitty varsinaisia menoja varten 1 421 082 456 mk ja lisäksi myönnettiin määrärahoja tai ylitysoikeuksia 54 943 490 mk, joten määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 1 476 025 946 mk. Tilien mukaan käytettiin 1 363 742 679 mk, joten säästö oli 112 283 267 mk.

Kaupunginvaltuuston käytettäväksi kiinteistöjen ostoja varten sekä kiinteistölautakunnan käytettäväksi pienehköjen kiinteistöjen ostoon merkittyjen määrärahojen käyttö ilmenee allaolevista asetelmista:

Määräraha mk	Menot mk	Siirto v:een 1962	
		sidottuna mk	vapaana mk
Siirto v:lta 1959 972 000	—	972 000	—
» » 1960 64 731 793	62 631 793	2 100 000	—
Määräraha v. 1961 250 000 000 }	347 405 207	78 340 000	—
Ylitysoikeus v. 1961 175 745 207 }			

Pienehköt kiinteistöt:

Siirto v:lta 1960 4 833 700	1 838 900	—	2 994 800
Määräraha v. 1961 6 000 000	—	—	6 000 000

Eräiden kiinteistöjen kauppahintojen lyhennyksiä, indeksikorotuksia ja korkoja varten oli talousarviossa varattu 30 120 000 mk, josta käytettiin 29 764 211 mk.

Muita pääomamenoja oli seuraavasti:

	Määräraha mk	Menot mk
Salaojitukset	3 000 000	2 999 444
Pääomakaluston hankinta	5 800 000	5 798 919
Hirvihaaran metsätyömiesten saunan rakentaminen	610 000	345 742
Kiinteistö-oy Hiihtäjantie 1:n osakkeet	8 008 000	8 008 000
Perusparannuksia varten	19 910 200	6 875 534

Em. määrärahoista siirtyi sidottuna v:een 1962 13 034 666 mk.

T u l o t. Varsinaisia kiinteistötuloja olivat talousarvion mukaan kiinteistöviraston tulot, tonttien ja alueiden vuokrat, maatalousosaston ja metsäosaston tulot, kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten ja huoneistojen vuokrat, myynti- ja toripaikkojen vuokrat sekä siirtolapuutarhojen maanvuokrat. Pääomatuloja oli-

vat tonttien ja maa-alueiden myynnistä sekä maanhankintalain tarkoituksiin myydyistä ja pakkolunastetuista alueista saadut tulot.

Varsinaisia tuloja oli kertomusvuonna talousarvion mukaan arvioitu kertyvän 1 537 814 781 mk. Tilien mukaan nousivat tulot 1 732 333 192 mk:aan.

Pääomatuloja oli talousarvioon merkitty 805.5 mmk, josta 8 mmk tonttien ja maa-alueiden myynnistä. Tuloja kertyi kertomusvuonna 700 905 355 mk, josta tonttien ja maa-alueiden myynnistä 696 474 935 mk.

Asuntotuotantokomitea

Komitean kokoonpano oli seuraava: puheenjohtajana toimi apul.kaup.joht. Juho Kivistö, varapuheenjohtajana asemakaavapääll. Väinö Tuukkanen sekä jäseninä: prof. Hilding Ekelund, kiinteistöviraston tonttiosaston pääll. Kalevi Korhonen, kiinteistöviraston pääll. Alpo Lippa, dipl.ins. Kaarlo Pettinen sekä rakennustarkastaja Aulis Salo. Sihteerinä toimi varat. Jarl-Erik Kuhlefelt.

Komitean toimistotehtäviä hoiti kiinteistöviraston asuntotuotantotoimisto.

Kokoukset ja tarkastukset. Komitealla oli vuoden aikana 33 kokousta ja sen teknillisellä jaostolla 21. Komitean nimeämät rakennusohjelmien työmaatoimikunnat pitivät joka toinen viikko työmaakokouksensa kullakin työmaalla. Lisäksi suoritettiin valmistuneiden rakennusten vastaanottotarkastukset, jolloin samalla rakennukset luovutettiin ao. yhtiöiden hallintaan. Kaikista näistä tilaisuuksista laadittiin erilliset pöytäkirjat.

Rakennustoiminta. Vuoden aikana valmistuivat seuraavat rakennusohjelmat:

Rakennusohjelma (Kiinteistö-oy.)	Rakennusten		Asuinhuoneistojen		Sisäänmuut- topäivä	Loppuselvi- tyspäivä	Aravan hyväksymät lopulliset rakennus- kustannuk- set (1 000 mk)
	lukumäärä	tilavuus m ³	lukumäärä	pinta-ala m ²			
Sammatintie 7, II raken- nusvaihe	1	10 725	45	5 942.4	31.10.1960	16. 2.1962	344 325
Vellamonkatu 17	1	22 000	160	5 360.0	15. 1.1961	16. 1.1961	213 051
Mäenlaskijantie 4	1+1	33 500	150	7 253.0	31. 7.1961	1. 8.1961	324 245
Karstulantie 6	1	8 975	48	2 216.0	30. 9.1961	1.10.1961	92 846
Pakilantie 12	6+1	104 070	500	23 496.0	30.11.1961	1.12.1961	Ei vah- vistettu
Sammatintie 10, I raken- nusvaihe	1	22 400	140	5 437.6	Ei määr.	16.10.1961	S:n
Yhteensä	11+2	201 670	1 043	49 705.0	—	—	—

Kiinteistö-oy. Sammatintie 7:n II rakennusvaiheen Aravan hyväksymiin hankintakustannuksiin sisältyivät myös I vaiheen hankintakustannukset. Nämä molemmat rakennusvaiheet käsittivät yhteensä 2 taloa, tilavuudeltaan 34 885 m³; asuinhuoneistoja niissä oli 205, yhteiseltä pinta-alaltaan 8 246.1 m². Kiinteistö-oy. Pakilantie 12:n hankintakustannuksia, jotka toimiston loppuselvityksen mukaan olivat 1 024 554 000 mk, ei Arava vielä ollut vahvistanut.

Kertomusvuonna ryhtyi asuntotuotantokomitea toteuttamaan seuraavia rakennusohjelmia:

4. Kiinteistöhallinto

Rakennusohjelma (Kiinteistö-oy.)	Rakennusten		Asuinhuoneistojen		Aravan alustavasti vahvistamat rakennuskustannukset (1 000 mk)	Rakennustöiden alkamispäivä
	lukumäärä	tilavuus m ³	lukumäärä	pinta-ala m ²		
Sammatintie 10, II rakennusvaihe	2+1	19 425	84	4 242.0	210 000	13. 6.1961
Kaarelantie 86	1	24 500	103	5 298.0	260 000	15. 9.1961
Rusthollarintie 10	8	77 895	328	16 714.5	846 000	9.11.1961
Kunnalliskodintie 6	3+1	90 750	403	20 678.0	960 000	a+b-osat 22.11.1961 c-osa 27.11.1961
Yhteensä	14+2	212 570	918	46 932.5	2 276 000	—

Lisäksi saatiin Kiinteistö-oy:n Koroistentie 17, johon kuului 2 asuintaloa tilavuudeltaan 8 560 m³ ja 37 asuinhuoneistoa, yhteinen pinta-ala 1 916 m², suunnittelu-työt valmiiksi, vaikka rakennustöiden aloittaminen siirtyi seuraavaan vuoteen. Kertomusvuoden aikana nimettiin myös suunnittelevat arkkitehdit kahdeksaa uutta rakennusohjelmaa varten.

Rakennustyöt teetettiin kuten aikaisemminkin halvimmalla hyväksyttävällä tarjouksella helsinkiläisillä urakoitsijaliikkeillä. Urakkasopimuksiin sisällytettiin kaupungin vahvistamat työvoiman käyttöohjeet.

Rakennuskustannusten rahoitukseen käytettiin kaupunginhallituksen asuntotuotantokomitean käyttöön myöntämiä ao. määrärahoja sekä Aravalta ja eri rahalaitoksilta nostettuja lainavaroja. Kaupunki huolehti rakennusaikaisen luoton tarpeesta, kunnes yhtiöt oli muodostettu ja rakennustyöt saavuttaneet rahalaitosten lainojen nostoehdoksi asettaman työvaiheen.

Kaupunginhallitus myönsi asuntotuotantokomitean käyttöön v. 1958—1960 kertyneen asuntorakennustoiminnan tukemiseen varattujen määrärahojen säästön, yhteensä 136 877 526 mk ja kertomusvuoden vastaavista määrärahoista 700 mmk käytettäväksi kaupungin merkitsemien osakkeiden sekä I ja II primäärilainan rahoitukseen. Lisäksi nosti asuntotuotantokomitea eri rahalaitoksilta rakennuskustannusten rahoitusta varten ensisijaisia lainoja yhteensä 325 mmk ja toissijaisia lainoja yhteensä 829 mmk. Pienehköjä, heti maksettavia menoja varten oli komitealla 100 000 mk:n suuruisen käteiskassa.

Asuntotuotantokomitean yleiskustannukset, joihin sisältyivät komitean, sen teknillisen jaoston, työmaatoimikuntien ja komitean sihteerin palkkiot sekä asuntotuotantotoimiston menot, olivat 12 790 760 mk. Nämä kustannukset jaettiin eri rakennuskohteiden kesken hankintakustannuksiin sisällytettäväksi.

Asunnonjakotoimikunta

Toimikuntaan kuuluivat v. 1961 puheenjohtajana kenr.maj. evp. Niilo Sario sekä jäsenenä varat. Nils Furuholm, toiminnanjoht. Pertti Kalla, apul.insänn. Lauri Tas-kinen sekä isänn. August Valta. Sihteerinä oli asuntoasiain sihteerinä Väinö Harmanen.

Kertomusvuonna ryhtyi asunnonjakotoimikunta toimenpiteisiin kaupungin toimesta Sammatintie 7:ään ja Vellamonkatu 17:ään rakennettavien kiinteistöjen vuokrahuoneistojen jakamiseksi. Kiinteistö-oy. Vellamonkatu 17:n huoneistot oli jaettava ilman omaa syytään hädetyille ja näihin rinnastettaville tai sellaisille hakijoille, joiden hallinnassa olleet asunnot vapauduttuaan voitaisiin luovuttaa hädetyille.

Näiden lisäksi oli toimikunnan jaettavana sellaisten rakennustoimintaa harjoittavien yhtymien, joille oli myönnetty lainoja kaupungin asuntorakennustoiminnan tukemiseen varaamista määrärahoista, toimesta rakennettujen talojen huoneistoista 50 %.

Asuntojen jaosta tiedotettiin julkisilla kuulutuksilla päivälehdissä. Määrätyn hakuajan kuluessa jätettiin toimistoon 7 001 hakemusta. Lisäksi vastaanotettiin vielä hakuajan jälkeen hädetyiltä tai hädettäviksi joutuvilta 404 hakemusta. Jakotoimituksen aikana piti toimikunta kaikkiaan 161 kokousta. Kaikki asunnonhakemukset käsiteltiin erillisesti toimikunnan kokouksissa ja mikäli hakijoiden antamissa tiedoissa esiintyi epäselvyyksiä, pyydettiin tarkistusta poliisi-, lastensuojelu- ja huoltoviranomaisilta tai suoritettiin tarkastuskäyntejä.

Jaettavien vuokra-asuntojen määrä oli seuraava:

	kpl
Vellamonkatu 17	160
Sammatintie 7 (I rak.vaihe)	160
» (II »)	45
Kanneltie 4 (Säästöpankki Torkkeli)	70
Roihuvuorentie 6a—6b (SATO)	33
Tuhkimontie 2 (SATO)	15
Klaavuntie 4 (H:fors Sv. Bostadsförening)	35
Vuorenpeikontie 5 (HAKA)	91
Yhteensä	609

Pienimpiin huoneistoihin kuului huone ja keittokomero, suurimpiin viisi huonetta ja keittiö. Pinta-alaltaan huoneistot vaihtelivat 21.5 m²:stä 87 m²:iin.

Hädetyille jaettiin 98 asuntoa, yksityisten omistamien talojen purkamisen takia asunnottomiksi joutuneille 27 asuntoa sekä kaupungin omistamista, purettaviksi määräytyistä taloista muuttamaan joutuneille 136 asuntoa. Yksinäisille henkilöille osoitettiin 38 asuntoa; määrän vähyys johtuu siitä, että useimmat jaettavat yksiöt olivat kooltaan niin suuria, että niihin voitiin sijoittaa pieni perhe. Kunnallisissa työväenasunnoissa, puistotaloissa ja läpikulkutaloissa asuville osoitettiin 125 asuntoa, jolloin vastaavasti näiden asunnot vapautuivat purettavien talojen asukkaiden, hädettyjen sekä lastensuojeluviranomaisten ja huoltolautakunnan esittämille perheille. Asunnon saaneista oli 39 sellaista, joiden asunnon tarpeen syynä oli pakko-vaihto, irtisanominen tai aviopuolisoiden asuminen erillään. Asunnon saantiin vai-kuttavana tekijänä otettiin lisäksi huomioon 66 tapauksessa hakijan tai hänen perheenjäsenensä pitkäaikainen vakava sairaus, 19 tapauksessa se, että lapset asunnottomuuden takia oli ollut sijoitettava lastenkoteihin sekä että hakija 33 tapauksessa oli rintamamies ja 27 tapauksessa siirtoväkeen kuuluva. 97 asuntoa osoitettiin yli

4. Kiinteistöhallinto

60-vuotiaille päävuokralaisille; iäkkäitä henkilöitä kuului muutenkin sijoitettuihin perheisiin varsin runsaasti.

Kiinteistöjen toimihenkilöitä, myymälöiden vuokraajia ym. varten varasi asuntotuotantokomitea 5 asuntoa.

Toimikauden aikana oli luovuttu tarjottujen aravaosakkeiden varsinaisesta lunastamisesta kaupungille ja siirrytty käyttämään menetelmää, jonka mukaan tarjouksen tekijää kehoitettiin myymään osakkeensa asunnonjakotoimikunnan valitsemalle ostajalle toimikunnan määräämillä ehdoilla. Varsinainen lunastus suoritettiin vain siinä tapauksessa, ettei myyntikehotusta määrääjän kuluessa toteutettu. Näitä aravaosakkeiden lunastusta, myyntiä edelleen ym. koskevia asioita käsiteltiin toimikunnan kokouksissa ja annettiin niistä lausuntoja kaupunginhallitukselle. Aravaosakkeitten myyntejä edelleen tapahtui 164 ja niiden vaihtoja suoritettiin 13.

5. Hankintatoimisto

Hankintaneuvottelukunta

Hankintaneuvottelukunnan kokoonpano ja kokoukset. Neuvottelukuntaan kuuluivat. v. 1961 puheenjohtajana kaup.joht. Lauri Aho, varapuheenjohtajana apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius sekä jäseninä joht. Lauri Eerikäinen, joht. Toivo Ekberg, joht. Jaakko Kivistö, talusjoht. Niilo Koskinen, toimistopääll. Veikko Mäenpää, joht. Leo Neuvo, toimitusjoht. Reino Oksanen, jonka tilalle vuoden lopussa määrättiin talusjoht. Veikko Kääriäinen, talusneuvos Mikko Pulkkinen ja hänen tilallaan 29.11. lähtien hankintapääll. Leo Molander sekä hankintapääll. Simo Saari. Sihteerinä oli hankintatoimiston pääll. Arvo Aalto.

Neuvottelukunnan kokouksiin osallistui lisäksi asiantuntijoina kaup.kamr. Osmo Lehtosuo sekä apul. hankinta-asiamies Toivo Kivismäki.

Kokouksia oli vuoden aikana 5 ja niiden pöytäkirjojen pykälämäärä 15.

Tärkeimmistä käsitellyistä asioista mainittakoon: hankintatoimiston laatima selvitys kaupungin eri virastojen ja laitosten normikalustokysymyksestä; kaupungin laitosten virkapukujen, kokardien ym. suunnittelu; kiinteistö- ym. yhtiöiden, joissa kaupungilla oli etuja valvottavanaan, sisällyttäminen yhteishankintapiiriin; selvitys yhteishankintaelinten välityspalkkioista; sähkölaitoksen katuvalaisimien, puhelinlaitteiden ym. hankintojen suorittaminen yhteishankintamääräysten puitteissa; liikennelaitoksen henkilöautojen hankintojen siirtäminen kaupunginhallituksen yleisjaoston ratkaistaviksi; happi-, ilo- ym. kaasujen hankinnan keskittäminen ja hitsaus- tarvikkeiden hankinnan tai ainakin kaupallisen valvonnan keskittäminen rakennusviraston hoidettavaksi; menettelyohjeiden antaminen määräajan jälkeen saapuneita tarjouksia käsiteltäessä sekä neuvottelukokousten järjestäminen huolintaliikkeiden kanssa asioivien kaupungin laitosten edustajille.

Yhteishankintaelinten johtajat kokoontuivat kerran huoltolautakunnan työtuvilla käsittelemään näiden hankinta-alaan kuuluvia kysymyksiä.

Hankintatoimisto

Henkilökunta. Toimistossa oli kertomusvuoden alussa 21 (yksi virka avoinna) vakinaista viranhaltijaa, 2 tilapäistä viranhaltijaa sekä 28 (kaksi virkaa avoinna) työsopimussuhteessa olevaa henkilöä. Vastaavat luvut vuoden lopussa olivat 20 (kaksi avoinna), 3 (yksi avoinna) sekä 28 (yksi avoinna).

Uuteen 1.9. perustettuun tp. 19. palkkaluokan ostajan virkaan valittiin Taimi Karstinen 1.1.1962 lukien, kahteen 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan Eeva

Männistö 1.4. ja Aira Lindell 16.10. Yksi 11. palkkaluokan toimistoapulaisen virka lakkautettiin 1.9. lukien.

Ero myönnettiin seuraaville viranhaltijoille: hankinta-asiamies Leo Molander 15. 11., toimistoapulaiset Anna-Liisa Kajanen 1.1., Kaja-Brita Stenman 13.3. ja Sisko Rissanen 1.9. sekä toimistofaktori Lasse Koski 1.1.1962 lukien.

Sairauslomaa myönnettiin henkilökunnalle vuoden aikana yhteensä 622 päivää.

Kaupungin koulutustoimikunnan järjestämille kursseille osallistui kertomusvuoden aikana kuusi henkilökuntaan kuuluvaa.

Toimistopäällikkö, hankinta-asiamies ja apulaishankinta-asiamies tekivät virkatkoja Ruotsiin ja Länsi-Saksaan. Samoin olivat painatusasiamies ja rotaprinttajana opintomatalla Länsi-Saksassa.

Huoneistot. Kertomusvuoden aikana siirtyi hankintatoimiston toimistohenkilökunta kokonaisuudessaan taloon Katariinankatu 2. Toisen kerroksen toimistotilat tulivat painatusosaston käyttöön ja kolmanteen kerrokseen sijoittui hankintaosasto, kirjaamo, arkisto ym. Sofiankatu 1:n toimistotila jäi kokonaisuudessaan jakeluvaraston käyttöön. Talossa Alppikatu 1 olleen varaston tilalle saatiin Pietarinkatu 6:sta varasto poistettua kalustoa varten. Painatusosaston entiset toimistotilat luovutettiin monistamolle. Järjestelyistä jäi osa v. 1962 toteutettavaksi.

Kaluston uudistukset. Konekorjaamoon hankittiin kaasuhitsauslaitteet, rotaprinttöitä varten sähkökäyttöinen kirjoituskone ja painatusosastoon erilaista toimistokalustoa. Hankintaosastoon hankittiin kaksi kirjoituskonetta, sanelukone, erilaisia toimistokalusteita ym. Uudishankintojen arvo oli 1 121 485 mk.

Kirjeenvaihto ja pyynnöstä annetut lausunnot. Toimistoon saapui vuoden aikana 801 (ed. v. 872) kirjettä ja lähetettiin 588 (635) kirjettä, joista 112 (133) oli kalustoa koskevia lausuntoja, 88 (79) koneita ja kojeita koskevia lausuntoja, lisäksi annettiin puhelinasioista 45 (103) sekä tarjouspyynnöistä 55 (36) lausuntoa.

Hankintojen valmistelu ym. Talousarvioehdotusten käsittelyvaiheessa toimisto antoi kaupunginhallituksen pyytämät lausunnot eri laitosten kalustonhankintamäärärahaehdotuksista v:lle 1962. Toimiston perustellut vähennysehdotukset olivat n. 23.6 (ed. v. 18.0) % ko. määrärahaehdotuksista.

Kertomusvuoden talousarvioon varsinaisiin menoihin merkittyjen kaluston hankintamäärärahojen yhteissumma, josta puuttuvat myönnettyt lisämäärärahat sekä edellisten vuosien säästöt, oli 547 362 577 (427 024 456) mk. Niiden laitosten, joita varten ei ollut osoitettu erillistä kaluston hankintamäärärahaa, kaluston hankintakustannukset suoritettiin yleisen kunnallishallinnon pääluokan erinäisiin hallintomenoihin kuuluvasta 50 mmk:n kaluston hankintamäärärahasta, mihin ylitysoikeutta myönnettiin 10 mmk. Hankintatoimiston suorittamat kuukausihankinnat olivat 13 630 636 (10 727 849) mk eli 22.7 % kokonaismäärästä.

Hankintatoimisto osallistui edelleen eri laitosten erikoiskalusteiden ja kojeiden hankintoihin, osoitti laitoksille vakiovalmisteisten toimisto- ja asuntolakalusteiden edullisimmat ostopaikat ja avusti tilauksia tehtäessä. Hankinta-avusta suurin osa oli opastavaa laatua tapahtuen neuvotteluissa ja puhelimitse.

Vuoden aikana osoitettiin 36 tarjouspyyntöä yhteensä 272 (261) tuottajalle. Tarjouksia v:ksi 1962 pyydettiin seuraavista tarvikkeista: vakiovalmisteiset kalusteet, konttorikoneet, talouskoneet, koulutarvikkeet, sairaalatarvikkeet, astiat, pesu- ja puhdistusaineet, keskuspesulan tarvitsemat kemikaalit, röntgenfilmit ja -kemikaalit,

leimasimet, kynttilät sekä sanoma- ja aikakauslehdet. Tarjouksia pyydettiin lisäksi toimistokoneiden huollosta ja valojäljennöstöiden suorittamisesta. Vuositarjousten perusteella tehtiin 21 hinta- ja alennussopimusta.

Yleisjaosto oikeutti hankintatoimiston edelleen suorittamaan kaluston kertahankintoja itsenäisesti korkeintaan 150 000 mk:n määrään asti sekä lasku- ja kirjoituskoneiden hankintoja 200 000 mk:n määrään saakka kaluston hankintatililtä sekä vastaavasti kaluston kunnossapitotililtä suorittamaan kaluston kunnossapitokustannuksia 150 000 mk:aan saakka.

Kiinteistöviraston kalustonhankintoihin myönnettiin n. 11 mmk, rakennusviraston kalustotäydennyksiin n. 8.7 mmk, ylipormestarin virka-asunnon kalustamiseen 6.2 mmk; kaupunginkanslialle myönnettiin n. 8.9 mmk, huoltovirastolle n. 5 mmk, rakennusvirastolle n. 4.2 mmk ja kähertäjäkoululle 5.1 mmk kaluston hankintaan.

Happi-, asetyyleeni- sekä ilokaasun hankinta keskitettiin siten, että laitokset tilasivat ne suoraan tuottajilta, mutta jälleenlaskutuksen suoritti hankintatoimisto.

Sairaaloiden tarvikehankintojen järjestämistä käsiteltiin myös kertomusvuoden aikana, mm. selvitettiin sairaanhoitoon liittyvien kulutustarvikkeiden yhteishankintamahdollisuuksia. Kertomusvuonna hankintatoimisto aloitti sairaalatarvikkeiden tilastoinnin ja laskujen tarkistuksen. Valtion annettua uusia määräyksiä sairaaloiden hankintamenettelystä joutui hankintatoimisto antamaan sairaaloille tarjoukset kaikista niiden hankkimista kalusteista. Vuoden aikana annettiin sairaaloille 32 erilaista tarjousta. Toimisto osallistui suorittamiensa hankintojen lisäksi myös sairaaloiden hankintojen valmisteluun antaen lausuntoja, joissa käsiteltyjen hankintojen yhteinen markkamäärä oli 165 817 790. Sairaalalautakunnalle annetuista lausunnoista 10 koski Marian sairaalan hankintoja, 7 Auroran sairaalan, 21 Kivelän sairaalan, 6 Nikkilän sairaalan, 3 Laakson sairaalan, 3 Malmin sairaalan, 20 Hesperian sairaalan, 3 tuberkuloositoimiston ja asuntoloiden sekä 2 Nummelan sairaalan hankintoja.

Saatujen tarjousten perusteella annettiin suomenkielisten ja ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnille suositukset koulutarvikkeiden hankinnasta lukuvuodeksi 1961/62.

Irtaimiston merkitsemiseksi antoi toimisto jatkuvasti ohjeita, hankki tarvittavia leimasimia ym. ja piti niitä varastossaan saatavina. Hankintatoimiston edustaja selvitti myös koulutustoimikunnan järjestämällä kursseilla merkitsemiseen liittyviä seikkoja.

Poistettun ja tarpeettomaksi käyneen kaluston käsittely. Virastojen muuttojen yhteydessä tarpeettomaksi käynyttä kalustoa sijoitettiin mahdollisuuksien mukaan edelleen muihin laitoksiin. Käytettyä kalustoa myös jossain määrin korjattiin ja kunnostettiin.

Toimistokoneiden hankinta ja huolto. Uusia kirjoituskoneita hankittiin 168, kaikki Underwood-merkkisellä näppäimistöillä varustettuja. Niiden hankintahinta oli 10 881 693 mk. Kirjanpitokoneita hankittiin 4, yhteiseltä hinnaltaan 5 411 340 mk sekä yksi kassakone, jonka hinta oli 1.39 mmk. Lisäksi hankittiin 30 yhteenlaskukonetta, 52 yleislaskukonetta ja 6 kertolaskukonetta, yhteiseltä hinnaltaan 9 241 261 mk. Näistä menoista maksettiin 14 781 483 mk yleisen kunnallishallinnon pääluokan erinäisiin hallintomenoihin kuuluvista kaluston hankintamäärärahoista sekä 12 142 811 mk eri laitosten omista kaluston hankintavaroista, yhteensä 26 924 294 mk.

5. Hankintatoimisto

Laitosten poistamia toimistokoneita vastaanotettiin seuraavasti: 21 kirjoitus-konetta, 26 laskukonetta ja 17 muuta, yhteensä 64 toimistokonetta. Käytöstä pois-tetuista koneista saatiin sijoitetuksi uudelleen 31 kirjoituskonetta, 16 laskukonetta sekä 9 muuta toimistokonetta eli yhteensä 56 konetta.

Lainavarastossa oli vuoden lopussa 25 kirjoituskonetta, 28 yhteenlaskukonetta, 11 kertolaskukonetta, 3 sanelukonetta, magnetofoni ym. Kirjoituskoneita lainattiin 61 kertaa, yhteenlaskukoneita 78 ja kertolaskukoneita 21 kertaa.

Kaupungin toimistokoneista huollettiin n. 2/3 hankintatoimiston omassa korjaa-mossa ja loput yksityisissä korjaamoissa. Hankintatoimisto hoiti myös kokonaisuudessaan liikennelaitoksen lippupihtien huollon ja korjauksen. Samoin jatkettiin edellisenä vuonna aloitettua laitosten talouskoneiden huoltoa. Korjaamon voitto kaikki menot huomioon ottaen, poistoja lukuun ottamatta, oli 168 800 (ed. v. 185 990) mk.

Tarvikkeiden ja koneiden kuljetus suoritettiin pääasiallisesti toimiston henkilö-pakettiautolla, jonka kuljettamat määrät ajokirjan mukaan olivat: paketteja 83 399 (79 299) kg ja koneita 3 239 (2 648) kpl.

Puhelinasioiden hoito kuului edelleen hankintatoimistolle, joka tilasi ao. työt vi-rastojen ja laitosten puolesta, lukuun ottamatta sähkölaitosta. Kertomusvuoden aikana asennettiin vuokravaihteet huoltovirastoon Hämeentie 31:ssä, palolaitokseen Korkeavuorenkatu 26:ssa ja liikennelaitoksen Ruhan hallirakennukseen sekä laajen-nettiin Marian sairaalan vuokravaihdetta 50 sivupuhelimella. Oma puhelinvaihte asennettiin Kivelän-Hesperian sairaalaan sekä Outamon vastaanottokotiin Lohjalla. Rakennettavaan sosiaalivirastotaloon tilattiin automaattinen puhelinvaihte.

Automaattiseen kaukoliikenteeseen siirtymisestä johtuvia muutos- ja estotoimen-piteitä jatkettiin edelleen.

Kertomusvuonna ei ostettu uusia puhelinosuuksia, sillä työnvälitystoimistosta vapautuneet osuudet sijoitettiin edelleen. Pasilan lastenseimen siirtyessä kaupungille saatiin samalla myös yksi puhelinosuus.

Kaupungin puhelimet käsittävä puhelin kortisto uusittiin ja otettiin käyttöön tammikuussa. Samalla avattiin yhteistoiminnassa rahatoimiston kanssa uusi talous-arvion ulkopuolinen puhelinmaksujen tili, jaettavat ja perittävät puhelinmaksut.

Puhelimiin siirtoihin ja asennuksiin käytettiin 1 368 891 mk, puhelunmaksuihin 16 205 693 mk, vuosimaksuihin 13 496 779 mk, puhelinluettelotekstiin 2 960 800 mk sekä hätäpuhelinsiirtoihin 12 124 164 mk. Oman puhelimen käytöstä virkatehtävissä viranhaltijoille maksetut korvaukset olivat 220 556 mk. Yhteissumma, 46 376 883 mk, oli pienempi kuin edellisenä vuonna (64 344 125 mk), mikä johtui siitä, että kau-pungin sairaalat maksoivat kertomusvuonna omat puhelinmaksunsa. Tähän järjes-telmään siirryttiin sairaaloiden valtionavun laskennan helpottamiseksi. Puhelinti-lauksien lukumäärä oli 530.

Kaupungin sisäinen puhelinluettelo uusittiin.

Painatus ja sidonta. Painatustilauksien lukumäärä vuoden aikana nousi edelli-seen vuoteen verrattuna 2 606:sta 2 964:ään, mikä johtui lähinnä lisääntyneestä laitosten lomakkeiden uudistamisesta. Kustannusten määrä oli 141 069 533 (133 607 891) mk. Em. summaan sisältyvät yksinomaan ulkopuolisissa kirjapainoissa ja -sitomoissa teetetetyt työt sekä lisäksi julkaisuja varten valmistettujen kuvalaattojen kustannukset.

Rotaprinttlaskutus oli vuoden aikana 16 183 236 (12 586 254) mk. Painatustöiden lukumäärä nousi melkoisesti, niin että se oli yhteensä 780 (758) varsinaista lomakepainatusta ja lisäksi 206 säädöskokoelmaan kuuluvaa ym. työtä tilastotoimistolle. Sitomossa suoritettiin lisäksi 513 (451) työtä, joista suurin osa käsitti erikoisreijityksiä. Laitokset saivat rotaprintissä työnsä 7.2 (4.8) mmk halvemmalla kuin mitä työkustannukset olisivat olleet kirjapainossa suoritettuina.

Monistamon veloittama summa oli 3 746 555 (3 458 165) mk; siihen sisältyivät ainoastaan monisteisiin käytetyt vahat, värit ja paperit. Monistamo käytti vahoja vuoden aikana 29 259 (30 219) kpl ja monisteiden luku oli 5 024 940 (5 258 023) kpl. Suurin osa monisteista oli eri laitoksille tulevia lomakkeita, jotka tällä tavoin valmistettuna olivat n. 50 % halvempia kuin painetut.

Develop-jäljentämön veloitus oli 180 563 (345 300) mk. Valojäljentämön siirrettyä edellisenä vuonna rakennusviraston alaisuuteen teetettiin kaikki valokopiotyöt Kopiopalvelu Oy:llä, jonka veloitus oli 10 865 745 (10 058 112) mk.

Hankintatiedotuksien kaikki lehdet uusittiin kertomusvuoden aikana. Helsingin kaupungin julkaisuja -nimisessä sarjassa ilmestyivät seuraavat julkaisut: n:o 8 »Helsingin kaupungin sairaanhoitajatarkoulu 1909—1959», n:o 9 »Helsingin yleiskaavaehdotus» sekä n:o 11 »Palotoimen historia».

Koko painatusosaston veloittama määrä oli yhteensä 20 110 354 (17 771 227) mk.

Ilmoituskustannukset ja sanomalehtien tilausmaksut. Kulut sanomalehti-ilmoituksista olivat 21 924 594 (23 009 049) mk. Sanoma- ja aikakauslehtien tilausmaksut olivat 8 856 309 (7 523 358) mk, mihin summaan sisältyivät myös eräiden laitosten, sairaaloiden sekä kaupunginkirjaston tilaamat lehdet sekä tieteelliset julkaisut.

Varaston inventointi suoritettiin 27.—30.12. välisenä aikana, jolloin jakeluvarasto oli suljettuna. Varaston puolivuositarkastukset suoritettiin 23.3. ja 19.9.

Menot ja tulot. Hankintatoimiston käyttöön varatut määrärahat olivat yht. 182 270 880 mk. Menot olivat: Vakinaiset viranhaltijat 15 693 776 mk, Tilapäiset viranhaltijat 1 633 688 mk, Viranhaltijain sairauslomasijaiset 113 537 mk, Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset 378 932 mk, Muut palkkamenot 14 788 490 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 1 462 160 mk, Vuokrat 4 139 325 mk, Siivoustarvikkeet 95 983 mk, Painatus ja sidonta 247 867 mk, Tarverahat 975 597 mk sekä Autokulut 370 000 mk, yhteensä 39 899 355 mk.

Hankintatoimiston ylijäämä kertomusvuonna oli 19 561 806 mk.

6. Järjestelytoimisto

Laajimmista v. 1961 suoritetuista tutkimuksista mainittakoon laskentatehtävien koneellistamiseen rakennusvirastossa, liikennelaitoksessa ja satamalaitoksessa liittyneet tutkimukset, puutavara- ja polttoainetoimistossa suoritettut jatkotutkimukset, Koskelan sairaskodin toimistotöiden tutkimukset sekä kaupungin sairaaloiden laskentajärjestelmän kehittämistä ja sairaaloiden kustannuksia koskevat tutkimukset ym.

Kertomusvuonna jatkettiin 11:tä aikaisemmin aloitettua tutkimusta ja aloitettiin 12 uutta. Tutkimusselostuksia valmistui 14.

Toimiston antamien lausuntojen määrä oli jonkin verran pienempi kuin edellisenä vuonna. Tehtyjen ja käsiteltyjen aloitteiden määrä pysyi suunnilleen ennallaan, kun taas palkittujen aloitteiden määrä hieman laski.

Työtehoneuvottelukunnan kokoonpano oli seuraava: puheenjohtajana kaup.joht. Lauri Aho, sekä jäsenenä kaup.siht. Lars Johanson, apul.kaup.joht. Juho Kivistö, toimitsija Olavi Kortealho, apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius, dipl.ins. Carl-Gustaf Londén, prof. Eino Niini, opetusneuvos Antero Rautavaara, varat. Onni Turtiainen, kaup.reviisori Sigfrid Törnqvist, apul.kaup.johtajat Eino Uski ja Eino Waronen sekä 1.7. lukien lisäksi apul.kaup.johtajat Veikko Järvinen ja Aarre Loimara.

Neuvottelukunnalla oli yksi kokous 19.4., jossa mm. käsiteltiin: toiminnan suunnittelussa ja valvonnassa käytettävien avainlukujen ottamista käyttöön kaupungin hallinnossa; mahdollisuuksia kustannussäästöjen saavuttamiseen kaupungin elinten yhteistoiminnan parantamisella; työturvallisuustarkastajan viran vakinaistamista; ehdotusta rationalisointitutkimusten tulosten luettelointiseksi ja kokoamiseksi sekä niiden tiedottamisesta virastoille ja laitoksille sekä eräitä järjestelytoimiston laatimia muistioita.

Toimistoteknillinen julkaisujaosto, joka oli asetettu v. 1959, piti vuoden aikana 3 kokousta ja päätti toimintansa syksyllä.

Järjestelytoimiston henkilökunta. Kertomusvuonna tapahtuneista muutoksista mainittakoon: toimistotutkijaksi työsopimussuhteeseen palkattiin 16.12. lukien valtiot. yliopp. Juhani Syrjänen; toim.apul. Aliisa Huurinainen erosi 3.4. ja virkaan valittiin 1.6. lukien Orvokki Salonen. Toimiston palveluksessa oli lisäksi tilapäisesti n. 5 kuukauden ajan 3 henkilöä laskenta- ja tutkimustehtävissä.

Ennen v. 1961 aloitettujen tutkimusten jatkaminen ja toteuttaminen

Satamarakennusosaston organisaatiota koskevasta tutkimuksesta suoritettiin, sen jälkeen kun satamalautakunta oli antanut lausuntonsa, lisäselvityksiä, jotka koskivat mm. ehdotettuja uusia virkajärjestelyjä sekä osaston työkaluston ja -laivaston korjaus- ja kunnossapitotoimintaa.

Kaupungin omistamien rakennusten hallinnon ja hoidon yleisjärjestelytutkimusta jatkettiin lähinnä kunnossapitotoimintaan liittyvän laskutus-, tilaus- ja raporttijärjestelmän kehittämiseksi. Varsinainen tutkimus siirtyi seuraavaan vuoteen.

Sairaalatoiminta koskevassa tutkimustoiminnassa osallistuttiin sairaalatoimikunnan työhön kustannuslaskentajärjestelmän kehittämiseksi sekä Malmin, Marian, Auro-
ran ja Kivelä-Hesperian sairaaloiden kustannusten laskemiseen ja sitä varten tarvittavien perusmittausten suorittamiseen. Lisäksi käytiin jatkoneuvotteluja Hesperian sairaalan kanssa uudisrakennukseen sijoitettavien sairaalakanslioiden toimistoteknillisen työn suunnittelusta ym. sekä potilaskirjanpidon uudelleenjärjestelystä.

Kaupunginkirjaston rationalisointitutkimusta käsittelee kertomusvuoden aikana komitea, jossa myös järjestelytoimisto oli edustettuna.

Selvitykset *puutavara- ja polttoainetoimiston organisaatiosta*, sahatavaran paikallisjakelusta ja toimistotöiden järjestelystä sekä *polttopuun jakelun* järjestelystä valmistuivat ja niitä koskevat, järjestelytoimiston ehdotusten mukaiset päätökset tehtiin kertomusvuonna.

Selvityksessä *huoltoviraston keskusrekisterin* järjestämisestä uudelleen tehtyjen ehdotusten toteuttamiseksi suoritettiin yhteistoiminnassa ao. viraston kanssa jatko-
selvittelyjä. Lopullisen suunnitelman toteuttaminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Rakennusviraston palkkalaskentamenetelmän kustannuksista suoritettun tutkimuksen toinen eli työmaita koskeva osa liittyi toimistojen kustannuksia koskeneeseen vastaavaan tutkimukseen. Yhteenveto palkkalaskentamenetelmän kokonaiskustannuksista lähetettiin rahatoimistolle 24.1.

Hankintatoimiston varastokirjanpidosta ja laskutuksesta suoritettun tutkimuksen mukainen uudistus valmisteltiin toteutettavaksi seuraavan vuoden alussa.

Uudet tutkimukset

Koskelan sairaskodin toimistotöiden tutkimuksen tuloksena esitettiin eräitä virkajärjestelyjä ja henkilökunnan sijoittamista sekä muutoksia kirjanpitoon, työnjakoon ym. Potilaskirjanpito uudistettiin kertomusvuoden aikana. Tätä uudistusta sovellettiin myös Kustaankartanon vanhainkotiin ja Hesperian sairaalaan.

Lastensuojeluviraston väestöasiaintoimiston organisaatiota, henkilökunnan tarvetta ja toimistotöiden järjestelyä koskevassa selvityksessä esitettiin mm. menetelmien uudistamista ja henkilökunnan supistamista. Ehdotuksia ryhdyttiin myös toteuttamaan.

Kaupunginhallituksen asiameistotoimiston kirjaamis- ja arkistointijärjestelyä koskevassa tutkimusselostuksessa esitettiin virkojen järjestelyä sekä kirjaamis- ja arkis-

6. Järjestelytoimisto

toimisjärjestelmän uudistamista. Ehdotuksista osa jo toteutettiin tai päätettiin toteutettavaksi.

Tutkimuksessa liikennelaitoksen tuntipalkkalaskennan kustannuksista selvitetiin tilastollisesti eri työnvaiheiden osuus sekä laskettiin kustannusten jakaantuminen eri tehtävien kesken sekä kokonaiskustannukset. Tehtävät ryhmiteltiin koneellisessa menetelmässä poisjääviin, muuttuviin sekä ennalleen jääviin. Lisäksi suoritettiin tutkimus koneellisen tuntipalkkalaskennan organisaatiosta ja työmenetelmistä.

Kansakoulujen talonmies-lämmittäjien viikkolevon järjestelyä koskeva selvitys tehtiin työntekijöiden ja palkkalautakunnan edustajien välisten neuvottelujen pohjaksi.

Tutkimus tuulaakin ja liikennemaksun siirtämisestä tullin kannettavaksi suoritettiin tullihuoneistoneuvottelukunnan aloitteesta. Perimistoiminnan eri työvaiheiden osuus selvitetiin tilastollisella havaintomenetelmällä.

Rakennusviraston koneellisen materiaalilaskennan toteuttamiseen liittynyt lävistystyön suorittaminen kirjauslävistyskoneilla saatiin suunnitelluksi ja kokeilluksi vuoden loppuun mennessä, jolloin kirjauslävistys aloitettiin.

Huoneistotutkimuksiin kuuluivat keskuspoliisitalon, oikeustalon, sosiaalivirastotalon, saneerattavan Kaupungintalon ja Töölön poliisi- ja postitalon huoneohjelmien tarkistamista koskevat tutkimukset ja selvitykset, joiden perusteella tehtiin esityksiä tarkoituksenmukaisempien ja taloudellisempien ratkaisujen löytämiseksi. Lisäksi suoritettiin sosiaalivirastotalon teknillisiä laitteita, kiinteitä kalusteita ym. koskevia selvityksiä.

Sähkölaitoksen suurkulutuslaskutuksen koneellistamistutkimus, jossa selvitetiin eri koneellistamismenetelmien soveltuvuutta ja taloudellisuutta, aloitettiin loka-kuussa. Selostuksen valmistuminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Rakennustarkastustoimistossa aloitettiin tutkimus kanslia-, kortistoimis- ja tilastoimistyön järjestämiseksi uudelleen. Tämän tutkimuksen valmistuminen siirtyi myös seuraavaan vuoteen.

Huoltotoimistoissa ja huoltoviraston asiamiesosastossa suoritettavien toimistotöiden tutkimus aloitettiin, mutta sen varsinainen suorittaminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Ulosottoviraston ulosottopalkkioiden kirjaamismenettelyn koneellistamistutkimus aloitettiin marraskuussa ja jatkui seuraavaan vuoteen.

Tietojenkäsittelykeskuksen avulla suoritettavaan kuukausipalkkojen laskentaan liittyvä tutkimus- ja suunnittelutyö aloitettiin joulukuussa ja jatkui seuraavaan vuoteen.

Siivoustöiden järjestelyä koskevaa selvitystä kiinteistöviraston talo-osaston siivoustöissä avustettiin selvittelytyön suunnittelussa ja mittausperusteiden määrittelyssä. Kiinteistöviraston talo-osaston suorittaman selvittelytyön tulosten yhteenveto jäi seuraavaan vuoteen.

Lausunnot. Toimisto antoi kertomusvuonna 180 (ed. v. 202) lausuntoa sekä lisäksi suoraan rahatointa johtavalle apulaiskaupunginjohtajalle 48 (45) selvitystä ehdoteuista uusista tp. viroista ym. 68 lausuntoa (38 %) koski virkojen perustamista tai vakainaistamista, 27 (15 %) työnluokitusta ym., 8 (4.5 %) vapautuneen työvoiman sijoittamista, 11 (6 %) muita työvoimakysymyksiä, 17 (9.5 %) organisaatiota, työmenetelmiä, työntutkimuksia, kuljetuksia ym., 28 (16 %) kaupungin sisäisiä henkilökuljetuksia, 2 (1 %) virkahuoneistoja sekä 19 (10 %) muita asioita.

Työturvallisuustoiminta

Työturvallisuustoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi kaup.ins. Walter Starck ja sihteerinä työturvallisuustarkastaja Lauri Tarkiainen, kokoontui 4 kertaa.

Virastoissa ja laitoksissa toimi 54 työturvallisuuselintä, joihin kuului 150 vaki-naista ja yhtä monta varajäsentä. Palolaitoksessa, liikennelaitoksessa, vesilaitok- sessa, kaasulaitoksessa ja sähkölaitoksessa muodostivat kaikki tai vaaleilla valittu osa työturvallisuuselimen jäsenistä oman laitoksensa työturvallisuustoimikunnan, jonka puheenjohtajan ao. laitos valitsi.

Työturvallisuutta käsitteleviä kursseja, valistustilaisuuksia sekä luento- ja neu- vottelupäiviä järjestettiin n. 3 800 henkilölle, kansakoulujen poikaoppilaat mukaan luettuina. Virastoille ja laitoksille sekä em. elimien jäsenille jaettiin yhteensä 695vuo- sikertaa aikakauslehtiä, lisäksi jaettiin työpaikoille julisteita, varoitustauluja ym.

Kaupungin eri laitosten työpaikoissa sekä koulujen oppilastyöpajoissa suoritet- tiin tarkastuksia ja annettiin työturvallisuuteen liittyvää neuvontaa. Neljännesvuo- sittain laadittu yhteenvetotilasto osastojen työtapaturmien ja sairauspäivien luku- määräistä sekä tapaturmakustannuksista jaettiin virastoille ja laitoksille.

Työtaturmia sattui kaupungin työpaikoissa kertomusvuonna 2 750 (ed. v. 2 889). Näistä aiheutuneita sairauspäiviä oli 41 845 (45 545) ja invaliditeettiprosent- tien summa 460 (418), minkä lisäksi 1 (6) tapaturma päättyi kuolemaan. Tapaturma- tiheysprosentti koko kaupungin osalta oli 12 (12.5). Tapaturmavakuutuslain perus- teella suoritettiin korvauksia ohimenevistä tapaturmista 61.3 (64.8) mmk, invalidien huoltoeläkepääomat ja kertakaikkiset korvaukset olivat 12.2 (11.5) mmk sekä tapa- turmaisesti kuolleiden hautausavut ja omaisten huoltoeläkepääomat 4.8 (16.5) mmk eli yhteensä 78.3 (92.9) mmk.

Aloitetoiminta

Toimistoon jätettiin 51 (53) aloitetta, lisäksi oli 6 käsittelemätöntä, edellisenä vuonna tehtyä aloitetta. Aloitetoimikunta käsitteli loppuun kaikki aloitteet ja niistä palkittiin 26 (30) eli n. 46 (55) %. Palkkioiden yhteismäärä oli 310 000 (239 000) mk, suuruudeltaan ne vaihtelivat 100 000 (40 000) mk:sta 1 000 (1 000) mk:aan. Keski- määrin oli palkkioiden suuruus 11 900 (8 000)mk ja aloitteiden käsittelyaika 62 (66) päivää.

Aloitteet jakautuivat aiheittain seuraavasti:

	Tehtyjä aloitteita	%	Palkittuja aloitteita	%
Teknillisiä	47	83	23	49
Konttoriteknilisiä.....	3	4	2	67
Hallinnollisia	6	11	1	17
Sosiaalisia	1	2	—	—
Yhteensä	57	100	26	46

Aloitetoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi kaup.ins. Starck ja sihteerinä virastotutkija Friedrich Kaltamo, kokoontui 8 (7) kertaa.

Lomakerationalisointi

Lomakeyhdyksmiesten apuna toimiville toimistoapulaisille järjestettiin 18 tuntia käsittävä lomakepiirtäjäkurssi, johon kuului sekä teoreettista opetusta että käytännön harjoitusta. Kurseille osallistui 15 henkilöä 13:sta eri virastosta.

Lomakeyhdyksmiestverkosto (16 henkilöä) jaettiin laitosten edustamien alojen mukaan neljään työryhmään, jotka kukin käsitelivät omien alojensa erikoiskysymyksiä.

Lomakesuunnittelija suunnitteli kaikkiaan 89 erillistä lomaketta 14 eri virastoa tai laitosta varten. Suurimmat lomakesuunnittelutyöt tehtiin Koskelan sairaskodin ja Kustaankartanon vanhainkodin potilaskirjanpidon uudistuksen sekä rakennusviraston automaattisen varastokirjanpidon suunnittelun yhteydessä. Lomakesuunnittelija teki kertomusvuonna ulkomaisen opintomatkan.

Muu toiminta

Kaupungin palveluksesta ilman omaa syytään vapautuneiden viranhaltijoiden sijoitus. Kertomusvuonna tehtiin esityksiä pysyväisluontoisiin tehtäviin silloin sijoittamatta olleiden tp. virastotyöntekijöiden siirtämisestä toisiin tehtäviin tai eläkkeelle. Vuoden päättyessä oli vielä kolme ko. henkilöä pysyvästi sijoittamatta.

Julkaisut. Työtehoneuvottelukunnan julkaisema Tehokas toimisto -niminen toimistotekniikan ja -organisaation suppea oppi- ja lukukirja valmistui syksyllä ja otettiin käyttöön kaupungin koulutustoiminnassa. Sitä jaettiin myös n. 600:lle esimiesasemassa olevalle ja toimistotöistä vastaavalle viranhaltijalle. Lisäksi Kaupunkiliitto välitti julkaisua muille kaupungeille ja sitä annettiin myös vapaaseen myyntiin. Toimitustyön oli suorittanut järjestelytoimisto.

Tiedotuslehti Tehoviesti ilmestyi kolmena numerona. Sitä jaettiin esimiesasemissa oleville viranhaltijoille n. 1 200 kpl:n painoksena.

Irtaimiston luetteloinnin uudistamista koskevia kokeiluja ja selvittelyjä jatkettiin edelleen Koskelan sairaskodissa.

Menot. Järjestelytoimiston menot kertomusvuonna olivat: Palkkiot 36 000 mk, Vakinaiset viranhaltijat 7 920 250 mk, Tilapäiset viranhaltijat 5 307 475 mk, Viranhaltijain sairauslomasijaiset 124 650 mk, Muut palkkamenot 2 154 105 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 719 180 mk, Vuokra 3 162 630 mk, Valaistus 55 135 mk, Siivoustarvikkeet 24 272 mk, Painatus ja sidonta 168 671 mk, Tarverahat 592 170 mk, Aloitetoiminnan kustannukset 475 928 mk, Työturvallisuustoiminnan kustannukset 496 281 mk sekä Ulkopuolisten rationalisoimisasiantuntijain palkkiot 68 600 mk, yhteensä 21 305 347 mk.

Kaupungin muut rationalisoimiselimet

Kaupungin muihin rationalisoimiselimiin oltiin yhteydessä, paitsi neuvottelemalla ajankohtaisista kysymyksistä, pitämällä myös yhteisiä kokouksia, joissa käsiteltiin yleisluontoisia rationalisoimiskysymyksiä.

Sairaala viraston järjestelytoimiston tehtävät olivat pääasiassa lausuntoasioita ja muita jatkuvaluontoisia tehtäviä.

Rakennusviraston työntutkimustoimintaa on selostettu mainitun viraston yleiseen osastoon kuuluvan järjestelytoimiston toimintakertomuksessa.

Sähkölaitoksen laskentajaos suoritti jatkuvasti laskentatoimeen liittyvää kehitystyötä sekä laati lukuisia erillislaskelmia laitoksen johdolle ja eri toimintayksiköille. Tehtäviin kuului myös laitoksen tilastojulkaisun taloudellisen osan taulukoiden ja graafisten esitysten laatiminen.

Laitoksen menetelmäjaoksen suorittamat tutkimukset koskivat mm.: kalusto- ja varastokirjanpitoa, arkistotilojen ja toimistotarvikevaraston tilojen käyttöä, kopiointi- ja monistustoimintaa ym. Menetelmäjaos huolehti sähkölaitoksen sekä kassa- ja tiliosaston lomakehuollosta ja uusien lomakkeiden suunnittelusta.

Laitoksen koulutusjaos huolehti erilaisista henkilökunnan koulutukseen liittyvistä tehtävistä. Laitoksesta osallistui yhteensä 221 henkilöä kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan tai ulkopuolisten järjestämille kursseille. Tietojenkäsittelykeskuksen palkanlaskennan koneellistamisen toteuttamiskurssiin osallistui 83 henkilöä. Sähkö- ja kaasulaitoksen sekä koulutustoimikunnan yhdessä järjestämään kahteen yleisöpalvelukurssiin osallistui 56 henkilöä. Sähkölaitoksen järjestämään uusien työntekijöiden työturvallisuuskurssiin osallistui 62 työntekijää. Käyttöharjoituksiin osallistui keväällä 127 ja syksyllä 154 käyttöhenkilökuntaan kuuluvaa.

Eri ammatteihin koulutettavia ammattioppilaita oli vuoden alussa 15 ja uusia oppilaita otettiin vuoden aikana 7. Ammattikokeen suoritti 3 ja kesken oppijakson erosi 5 oppilasta. Harjoittelijoina oli 33 suomalaista ja 7 ulkomaalaista opiskelijaa. Lisäksi koulutusjaos tutki ja avusti sähkölaitoksen voimalaitosten alikonemestareiden ja koneenhoitajien pätevyysvaatimusten määrittelyssä.

Työvoimajaos laati ohjesäännöt henkilökunnan työhönottoa ja irtisanomista varten, tehtiin luonnos työntekijäin työsuojelutoimiksi, suunniteltiin henkilö- ja virkakortit ym. Työvoimajaoksen toimesta testattiin 12 työntekijää sekä toimitettiin Työterveyslaitoksen testattaviksi 205 henkilöä. Laitoksen palvelukseen otettiin vuoden aikana 78 toimihenkilöä ja 248 työntekijää. Vuoden aikana laadittiin useita kiertokirjeitä sekä erilaisia henkilökuntaa koskevia tilastoja.

Laitoksen kirjastossa oli vuoden lopussa 5 000 rekisteröityä kirjaa ja kirjaston sähkötekniikkaa koskevassa kirjallisuusviitekortistossa 25 00 korttia.

Kaasulaitoksen järjestely- ja laskentatoimiston tehtäviin kuuluivat henkilöasiat, työturvallisuustoiminta, henkilökunnan koulutusasiat, lomakeasiat, neuvonta- ja tiedotustoiminta, aloitetoiminta sekä erilaisten kokousten vaatimat selvittelyt. Kertomusvuonna uudistettiin 28 lomaketta. Lisäksi suoritti toimisto eräitä kustannuslaskentaan kohdistuvia tutkimuksia.

Liikennelaitoksen järjestelyosaston toiminnasta mainittakoon laitoksen omassa kertomusvuoden toimintakertomuksessa olevien tietojen lisäksi seuraavaa: tutkimus koko laitoksen avustus- ja korjaustoiminnasta, muistio, joka koski Koskelan autohuollon toiminnan organisaatiota miehityksineen, sekä suunnitelma autokaluston ajamien kilometrien valvonnan järjestämiseksi valmistuivat kertomusvuoden aikana. Ruhan autokorjaamon toiminnasta edellisenä vuonna valmistunutta muistiotäydentämää. Autokorjaamo-osaston organisaatiotutkimusta jatkettiin, avustettiin suunnitelmien teossa pääkonttorin siirtämiseksi Ruskeasuolle

6. Järjestelytoimisto

sekä Töölön hallintorakennuksen tilojen käytön suunnittelussa. Lisäksi suoritettiin eräitä muita tutkimustehtäviä.

Varastosuunnitteluryhmän edellisenä vuonna aloittamaa varastotarvikkeiden kooditustyötä jatkettiin. Myös kirjanpito- ja varastokorttijärjestelmä uudistettiin. Laitoksen kustannuslaskentajärjestelmää kehitettiin edelleen edellisenä vuonna hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti. Uudet laskentajärjestelmän pääperiaatteet esitettiin laskentaohjeissa.

Käytöntarkkailun tehtävänä oli tarkkailla laitoksen liikkuvan kaluston sekä liikennehenkilökunnan käyttöä liikenteessä sekä huolehtia niitä koskevien tilastojen antamisesta linjaorganisaatiolle. Tilastoista ja raporteista mainittakoon mm.: vaunutilannekartta, vaunutilanneilmoitus, vaunu- ja paikkakilometrit, vaunupäivälaskelma, liikennehenkilökunnan tehollinen käyttö, liikennehenkilökunnan poissaoloajat, matkustajaluku, lippujen myynti ja erikoistilastot.

7. Koulutustoimikunta

Koulutustoimikuntaan kuuluivat v. 1961 kaup.siht. Lars Johanson puheenjohtajana sekä jäseninä reht. Leo Backman, autonkulj. Esko Ilkka, rva Hellä Meltti, leht. Liisa Mäkinen, opetusneuvos Antero Rautavaara, palkkalautakunnan toim.pääll. Erkki Salmio, järjestelytoimiston toim.pääll. Alpo Salo, kouluneuvos Jussi Saukkonen, kaup.ins. Walter Starck, huoltotoimen toim.joht. Osmo Toivola ja valtiot.tri Weijo Wainio sekä sihteerinä koulutus-pääll. Urpo Ryönänkoski. Koulutustoimikunnalla oli neljä kokousta.

Toimeenpannut kurssit ja muut koulutustilaisuuudet. Kunnallishallinnollisia kursseja oli kertomusvuonna kolme. Keskimäärin niillä oli tunteja 32—33 ja osanottajia 87. Kurssien loppukuulusteluissa vähintään tyydyttävästi suoriutuneet saivat todistuksen.

Johtamistaidollisen kurssin I jakso toimeenpantiin kahdesti. Yhteensä niihin osallistui 55 esimiesasemassa olevaa viranhaltijaa. Kurssit olivat n. 40 tunnin pituisia ja lopuksi oli kirjallinen koe.

Johtamistaidollisen kurssin II jakso (sairaan- ja terveydenhoitoalan) em. kurssin jatkona, jolla oli tarkoitus antaa eri alojen esimiehille alansa työnjohtotehtäviin liittyvää erikoiskoulutusta, käsitti n. 40 tuntia. Siihen osallistui 20 esimiestä, joista suurin osa oli I jakson aikaisemmin suorittaneita.

Toimistoteknillisiä kursseja järjestettiin kolme. Kurssi oli tarkoitettu toimistonhoitajille ja sekalaisia toimistotehtäviä suorittaville toimistoapulaisille. Kurssit olivat 34 tunnin pituisia ja osanottajia niillä oli yhteensä 88. Lopuksi oli koe.

Kustannuslaskennan kurssi toimeenpantiin kustannuslaskentatehtäviin tai niiden suunnitteluun osallistuville viranhaltijoille ja työntekijöille. Kurssi käsitti 30 tuntia ja siihen osallistui 22 osanottajaa.

Tulokaskursseja järjestettiin kolme äskettäin kaupungin palvelukseen astuneille. Kurssin kesto-aika oli 10 tuntia ja osanottajia niillä oli yhteensä 156.

Lomakesuunnittelukurssi järjestettiin kaupungin virastoissa ja laitoksissa toimiville lomakeasiamiehille. Kurssi käsitti 12 tuntia ja sillä oli 15 osanottajaa.

Irtaimistoluettelonhoitajien valmennuskursseja järjestettiin kolme kaupungin virastoissa ja laitoksissa toimiville irtaimistoluettelonhoitajille. Kurssin kesto-aika oli 10 tuntia ja sillä oli yhteensä 80 osanottajaa.

Tietokoneiden ohjelmointia ja teknillisiä sovellutuksia käsittelevä kurssi järjestettiin Helsingin kaupungin teknillisten laitosten toimihenkilöille. Kurssin pituus oli 10 tuntia ja osanottajia oli 29.

Kuukausipalkkalaskennan automatisoinnin suunnittelukurssi toimeenpantiin ra-

7. Koulutustoimikunta

kennusviraston, liikennelaitoksen, teollisuuslaitosten, satamalaitoksen, rahatoimiston ja kansakoulujen kuukausipalkkojen hoidosta vastuussa oleville henkilöille. Kurssin pituus oli 9 tuntia ja osanottajia oli 19.

Työnopetuskurssi järjestettiin yhteistoiminnassa Teollisuuden Työnjohto-opiston kanssa lähinnä kaupungin liike- ja teollisuuslaitosten sekä rakennusviraston ja muiden virastojen teknilliselle henkilökunnalle, joka muiden esimiestehtävien ohella joutuu toimimaan palvelukseen tulevan henkilökunnan työnopetustehtävissä. Kurssin pituus oli 34 tuntia ja osanottajia 21.

Kaasu- ja sähkölaitoksen yleisöpalvelukurssi järjestettiin kahdesti laitosten yleisöpalvelutehtävissä oleville viranhaltijoille. Kurssin pituus oli 31 tuntia ja osanottajia oli yhteensä 58.

Tietokonekeskuksen kanssa yhteistoiminnassa järjestettiin palkanlaskennan koneellistamisen toteuttamiskurssi kaikille palkkatoimistojen kuukausipalkka-asioita hoitaville henkilöille. Kurssi käsitti 7 tuntia ja osanottajia oli 69.

Syyskuussa järjestettiin virastopäälliköiden neuvottelupäivät Säästöpankkiopistolla. Mukana oli yli 40 virasto- ja osastopäällikköä. Neuvottelupäivien painopiste oli tällä kertaa henkilökuntapolitiikkaan ja organisaatiokysymyksiin liittyvissä pulmissa.

Virastopäälliköille ja hankintatehtävissä toimiville viranhaltijoille järjestettiin Efta-kysymystä ja sen vaikutuksia mm. kaupungin hankintoihin koskeva informaatiotilaisuus. Tilaisuuteen osallistui yli 50 osanottajaa.

Konekirjoituskokeita toimeenpantiin 52.

Opettajat sekä järjestelyteknilliset seikat. Vuoden lopussa valmistui toimistoteknillisen kurssin käyttöön tarkoitettu oppikirja »Tehokas toimisto».

Kursseilla toimi tuntiopettajina yhteensä 59 henkilöä. Opettajakunta koostui kertomusvuonnakin etupäässä vanhoista kokeneista sekä omista että ulkopuolisista voimista. Myös kurssijärjestelyissä kuten opetusmenetelmissäkin noudatettiin pienien uudistuksin aikaisempien vuosien käytäntöä.

Psykologinen toiminta. Koulutustoiminnan menetelmien pätevyyden ja henkilökuntapoliittisten näkökohtien selvittämiseksi ryhtyi koulutustoimikunnan toimisto valmistelevaan kesäkautena psykologista testisarjaa toimistohenkilökunnan kykyjen ja luonnerakenteen kartoittamiseksi. Pyrkimyksenä oli oppilasaineuksen suoritustason ja opetusmenetelmien tehon sekä eri toimistotehtävien vaatimien kykyjen ja luonteenlaadun selvittely. Testisarja koostui 11:stä kyky- ja 3 luonnetestistä. Tällä testisarjalla tutkittiin koemielessä kahden toimistoteknillisen kurssin osanottajat, yhteensä 40 oppilasta. Samalla testisarjalla valittiin 6 hakijasta yksi kanslistin tehtäviin. Myös jouduttiin valmistamaan vahtimestareiden valitsemista varten testisarja, joka koostui 7:stä kyky- ja 4 luonnetestistä ja jolla testattiin 8 vahtimestarintointia hakenutta. Vuoden kuluessa tutkittiin siis yhteensä 54 henkilöä.

8. Huoltokassa

Huoltokassan neuvottelukuntaan kuuluivat v. 1961 puheenjohtajana kaup.kamr. Osmo Lehtosuo, kaupunginhallituksen valitsemina jäseninä valtiot. kand. Veikko Järvinen ja kaup.ins. Walter Starck sekä jäsenistön valitsemina os.pääll. Veli Molander ja mittausmies Erik Salmi. Jäsenistön valitsevat varajäsenet olivat apul. hankinta-asiamies Toivo Kivismäki ja pääluottamusmies Erkki Westerlund. Sihteerinä toimi os.pääll. Heikki Koskinen.

Jäsenten talletusten määrä kertomusvuoden lopussa oli 86 474 104 mk, joten lisäys edelliseen vuoteen verraten oli 3 122 607 mk. Talletuksille maksettiin korkoa 3 664 379 mk ja jäseniltä perittiin korkoa 694 885 mk. Jäsenten tilillepanojen määrä oli kertomusvuonna 566 139 295 mk ja tililtäotot 565 960 919 mk, joten tilillepanojen määrä oli 178 376 mk tililtäottojen määrää suurempi.

Huoltokassan tilien lukumäärä vuoden lopussa oli 9 132, joista käytössä olleita 5 761.

Tiliveloitukset lisääntyivät markkamääräisesti edellisestä vuodesta 53 860 146 mk:lla eli 10.5 % ja tilihyvitykset 48 746 655 mk:lla eli 9.35 %.

9. Tilastotoimisto

Toimiston 50-vuotispäivän vietto. Vuodenvaihteessa 1960/61 oli kulunut 50 vuotta toimiston toiminnan alkamisesta. Juhlapäivä oli 28.1., jolloin järjestettiin päivävastanotto toimistossa sekä illalla juhlatilaisuus ja päivälliset kutsuvieraille Kaupungintalossa. Päivävastanotossa esitettiin mm. Turun ja Tampereen kaupunginhallitusten onnittelut. Iltajuhlassa esittivät Ylioppilaskunnan soittajat kapellimest. Erik Cronwallin johdolla musiikkia, ylipormest. Lauri Aho piti tervehdyspuheen ja tilastotoimiston toimistopäällikkö selosti toimiston kehitystä. Tilaisuudessa esitettiin useita tervehdyksiä sekä ojennettiin lahjoja toimistolle. Päivällistilaisuudessa piti puheen kaupunginvaltuuston puheenjoht. Teuvo Aura ja sen jälkeen esitti ohjelmaa toimiston oma henkilökunta. Tilastollisen kuukausijulkaisun tammikuun viikkoon sisältyi toimistopäällikön kirjoittama kuvitettu kronikka: Viisi vuosikymmentä kunnallistilastoa.

Tilastoneuvottelukunta. Neuvottelukunnan vuosijäseniksi valittiin valtiot.lis. Rauno Larsion tilalle Helsingin kauppakamaria edustavaksi jäseneksi valtiot.maist. Ahti Haukkavaara. Neuvottelukunta kokoontui 2 kertaa. Kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 15.

Neuvottelukunta käsitteli mm. seuraavat asiat: esitykset kaupunginhallitukselle, että Helsingin kaupungin tilastoa ryhdyttäisiin julkaisemaan uutena sarjana, sarja VII, Erikoistutkimukset, että v:n 1960 väestönlaskennan taulukkorunko julkaistaisiin mainitun sarjan numerona 1 ja että laskennan Tilastolliseen kuukausijulkaisuun myöhemmin sisältyvät selostukset eripainoksina koottaisiin ko. sarjan seuraaviksi numeroiksi; että v:n 1962 talousarvioon merkittäisiin väestönlaskenta-aineiston analysointia varten yksi tp. aktuaarin ja yksi tp. toimistoapulaisen virka 1.9. alkaen.

Neuvottelukunta antoi lausunnon vapaa-ajan viettoa koskevan tilaston laajentamista tarkoittavasta aloitteesta sekä hyväksyi Valtakunnansuunnittelutoimiston ehdottaman ja kustantaman Helsingin ja sen ympäristöalueen väestönkasvua valaisevan erikoistutkimuksen suunnitelman.

Toimiston virat ja viranhaltijat. Viranhaltijain yleisen kuoppakorotuksen yhteydessä suoritettiin takautuvasti 1.7.1960 alkaen eräitten virkojen nimitysten ja palkkaluokkien muutokset, mm. 29. palkkaluokan aktuaarin virat muutettiin saman palkkaluokan yliaktuaarin viroiksi ja 26. palkkaluokan apulaisaktuaarin virat saman palkkaluokan aktuaarin viroiksi.

Toimistoapulainen Maini Pernaja kuoli 25.5. Viroistaan erosivat apul.akt. Frejvid Gustafsson 31.7. ja toim.apul. Terttu Lindstedt 15.8.

Apulaisaktuaarin virkaan valittiin 1.10. alkaen valtiot. kand. Iris Antikainen, 14. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan 1.8. alkaen Aune Wass, kahteen 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan 1.1. alkaen Elna Unkari, 1.9. alkaen Eeva-Liisa Uotinen ja 1.11. alkaen Outi Vaaro sekä 11. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan 1.2. alkaen Irma Koivistoinen (erosi 31.10.) ja Kaija Karstinen (erosi 31.12.) ja 1.1. 1962 alkaen Toini Kostiainen.

Osallistuminen neuvottelupäiviin ja kursseihin. Toimistopäällikkö osallistui kansainvälisen tilastoinstituutin (ISI) järjestämään kokoukseen Pariisissa 29.8.—7.9. sekä mainitun kokouksen yhteydessä järjestettyyn kunnallistilastomiesten kansainvälisen yhdistyksen kokoukseen.

Toimiston 50-vuotisjuhlan yhteydessä järjestettiin Pohjoismaitten pääkaupunkien tilastotoimistojen päälliköitten kokous, missä käsiteltiin väestönlaskenta-aineiston perusteella laadittavia yhteisiä taulukoita. Tässä kokouksessa edusti toimistoa yliaktuaari Åke Saxén.

Yliaktuaari Annaliisa Kytömaa oli toimiston edustajana kaupungin virastopäälliköiden neuvottelupäivillä 15.—16.9.

Sosiaalivirastotalon toimistohuoneistoon liittyviä kysymyksiä. Pääpiirustusten luonnosten tarkastuksen yhteydessä esitettiin eräitä muutosehdotuksia. Lausunnot annettiin huoneistoon hankittavista heikkovirtalaitteista sekä kiinteän kaluston hankintasuunnitelmasta.

Julkaisutoiminta. Toimintavuoden aikana ilmestyivät seuraavat tilastotoimiston julkaisut:

Tammikuun	19	p:nä	Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. 44. 1959. Edellinen osa. IV + 258 s.
Helmikuun	17	»	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 49.1960. XII + 365 s. + 2 karttaa.
Maaliskuun	6	»	Helsingin kaupungin tilasto II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 21.1959. 23 + 43 s.
Toukokuun	19	»	Helsingin kaupungin tilasto VI. Opetuslaitokset. 27.1959. VII + 127 + 33 s.
	»	31	» Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri 33. 1961. XVI + 509 s. + kaavio.
	»	31	» Helsingfors stads kommunalkalender. 33. 1961. XVI + 508 s. + schema.
Kesäkuun	3	»	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 71. 1958. Edellinen osa. III + 372 s.
	»	22	» Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 38. 1960. XV + 406 s.
	»	26	» Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsen. 27. 1959. VII + 131 + 33 s.
Heinäkuun	22	»	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 38. 1960. XV + 416 s.
Lokakuun	13	»	Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. 45. 1960. Edellinen osa. V + 264 s.
Joulukuun	14	»	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 71. 1958. Jälkimmäinen osa. III + 340 s.

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä — Statistiska månadsuppgifter för Helsingfors stad» ilmestyi 12 vihkoa. Yhteinen sivumäärä oli 404 (ed. v. 304).

Vuoden 1960 väestönlaskenta. Väestönlaskentatoimikunnan jäsenen, poliisilaitoksen rekisteriosaston vs. joht. Oiva Mäkelän anottua vapautusta toimikunnan jäsenyydestä valittiin hänen tilalleen mainitun osaston siviilirekisteritoimiston joht. Väinö Vaijärvi. Toimikunta piti viimeisen kokouksensa joulukuussa.

Väestönlaskentalomakkeet saatiin toimikunnan alaiseen väestönlaskentatoimistoon pääasiallisesti henkikirjoitustoimiston välityksellä tammi-helmikuussa. Ensiksi tarkastettiin henkikirjan perusteella, että kaikista kiinteistöistä sekä kaikista henkikirjoitetuista oli saatu väestönlaskentailmoitus. Tämän jälkeen suoritettiin aineiston yksityiskohtainen tarkastus, jonka yhteydessä puhelimitse ja postitse saatujen tietojen mukaan täydennettiin annetut vastaukset. Lomakkeet luovutettiin Tilastolliselle päätoimistolle 31.7.

Kaupungin toivomat lisätiedot sosiaaliryhmyksestä sekä työpaikan kaupunginosasta merkittiin lomakkeisiin eri työvaiheessa, joka alkoi marraskuussa ja jatkui vielä vuodenvaihteessa.

Jotta vertailua saataisiin aikaan myös väestörekistereihin nähden, lainattiin henkikirjoituksessa käytetyt reikäkortit tilastotoimistoon, missä ne järjestettiin aakkosjärjestykseen, niistä otettiin jäljennöskortit ja tiedot tulkittiin selväkielisiksi. Tämä työ jatkui vuoden päättyessä.

Tilastollisen päätoimiston luvalla tehtiin keväällä väestönlaskentalomakkeiden pohjalla otantatilasto, jonka pääasiallisena tarkoituksena oli selvittää asuntovajauksen suuruutta. Tutkimuksen tulokset ilmoitettiin valtioneuvoston asettamalle asuntotilannetoimikunnalle, joka liitti selostuksen mietintöönsä. Sitä paitsi julkaistiin tulokset Tilastollisen kuukausijulkaisun toukokuun vihkossa. Tutkimuksesta saatiin sivutuotteena kehikko muitakin otantatutkimuksia varten, sitä käytettiin mm. syksyn huoneenvuokralaskennassa.

Tilastollisen päätoimiston luvalla saattoi myös kaupunginhallituksen asettama tunnelikomitea väestönlaskenta-aineistosta kerätä tarvitsemansa tiedot asuin- ja liikehuoneistojen pinta-aloista.

Henkikirjoitustietojen saanti. Koska henkikirjoitustietojen saanti kaupunginosittain ja kortteleittain edelleen tuotti vaikeuksia, jatkettiin neuvotteluja sisäasiainministeriön henkikirjoituksen ylitarkastajan kanssa tietojen toimittamisesta. Kyseiset tiedot annettiin joulukuussa talokohtaisina summakortteina, mutta aineistossa olevien epätarkkuuksien johdosta oli tilastotoimistossa uhrattava useita työviikkoja aineiston tarkistamiseen.

Eräitten erikoisryhmien asunnontarve. Aikaisemmissa asunnontarvelaskelmissa on puutteena ollut, että eräitten väestöryhmien asunnontarpeesta ei ole ollut tarkkaa tietoa, vaan on täytynyt turvautua melko karkeisiin arvioihin. Tällaisia ryhmiä ovat olleet alivuokralaiset, yhteismajoituspaikoissa asuvat sekä täysi-ikäiset, vanhempiensa luona asuvat naimattomat lapset. Väestönlaskentaotannan kehikon puitteissa suoritettiin näitä ryhmiä koskeva haastattelututkimus, jonka tulokset julkaistiin kuukausijulkaisussa.

Nuoret yksin asuvat alivuokralaiset. Koska väestönlaskennan ennakkotietojen mukaan kyseinen ryhmä oli aikaisempaan verrattuna huomattavasti kasvanut, selvitettiin lähemmin tämän ryhmän koostumus.

Vanhusten asuntovaikeuksien selvittäminen. Huoltolautakunnan esitettyä, että tilastollisen tutkimuksen avulla selvitetäisiin Helsingin kaupungin 400-vuotiskotisaatiön asuntoihin pyrkivien vanhusten olosuhteet ja asunnontarve, sai toimisto tehtäväksi suorittaa tällaisen tutkimuksen 400 000 mk:n määrärahan turvin. Huoltoviraston toivomuksesta otettiin toiseksi tutkimuskohteeksi huoltoavustusta nauttivat vanhukset. Tutkimus oli vuodenvaihteessa haastatteluvaiheessa.

Koska toimisto oli huomannut, että kyseinen tutkimus valaisisi ainoastaan määrättyjen vanhusryhmien asunto-oloja, annettiin toimistolle tämän lisäksi tehtäväksi huolehtia siitä, että kaupunki saa tarvitsemansa tiedot vanhusten asunto-oloista valtion varoilla v:n 1962 aikana suoritettavan yleisen vastaavan tutkimuksen yhteydessä.

Asunto-osaakeyhtiöiden asuntojen hallintasuhte. Valtioneuvoston asettaman asuntotuotannon verohuojennuskomitean toivomuksesta ja osaksi sen antamalla taloudellisella tuella kerättiin komitean määräämissä kaupunginosissa sijaitsevien, etupäässä ilman Aravan tukea rakennettujen asunto-osaakeyhtiöiden isännöitsijöiltä tiedot siitä, missä määrin osakkeenomistajat itse asuivat huoneistoissaan ja missä määrin ne oli vuokrattu muille. Tulokset annettiin kyseiselle komitealle ja julkaistiin toimiston kuukausijulkaisussa.

Aravatalojen rakennuskustannukset. Osaksi Aravalta ja osaksi rakentajilta tai talojen isännöitsijöiltä saatujen tietojen perusteella suoritettiin tutkimus v. 1958 valmistuneiden Aravan lainoittamien kerros- ja omakotitalojen kustannuksista.

Kaupungin sairaaloiden potilastilasto. Sairaaloiden toimintakertomuksia varten laadittavan tilaston perustiedot oli jo useina vuosina tilastotoimistossa lävistetty reikäkortteille. Koska tästä aineistosta oli saatavissa muitakin kiinnostavia yhdistelmiä, laadittiin kaupungin sairaaloissa v. 1959 hoidettuja potilaita, heidän tautejaan ja sairauspäiviään valaiseva tilasto, joka julkaistiin kuukausijulkaisussa. Tilastoneuvottelukunnassa käsiteltiin sairaalatilastoa haittaavia puutteita, joista kertomusvuoden aikana käytiin eräitä neuvotteluja.

Koulutusolosuhteiden tutkiminen. Koulutusolosuhteita valaisevan tutkimussarjan jatkona valmistui ja julkaistiin tutkimus luokittain oppikoulujen oppilaiden keskiarvoista ja menestyksestä ylioppilaskirjoituksissa.

Kulttuuritilaston kerääminen. Useita vuosia kestäneiden neuvottelujen jälkeen päästiin siihen tulokseen, että jatkuva teattereiden toimintaa sekä konsertteja valaiseva taulukko v:n 1962 alusta alkaen voidaan julkaista kuukausijulkaisussa. Sitä vastoin ei vielä onnistuttu saamaan vastaavia tietoja elokuvateattereista.

Matkailijatilasto. Urheilu- ja retkeilytoimiston toivomuksesta myönnettiin 120 000 mk:n suuruinen erikoismääräraha tutkimuksen suorittamiseksi v. 1960 sekä kertomusvuoden elokuussa hotelleihin ja matkustajakoteihin majoitetuista matkailijoista. Tutkimusaineistona käytettiin majoitusliikkeiden poliisilaitokselle antamia ilmoituskortteja. Eräät yhdistelmät valmistuivat kertomusvuoden aikana.

Liikennetutkimus. V:n 1955 otantaväestönlaskennan yhteydessä kerättiin tiedot kaikkien otantaan osuneiden henkilöiden matkoista yhden päivän aikana. Aineisto koodattiin liikennelaitoksen ja metrotoimikunnan toimesta. Selostus tutkimuksen tuloksista julkaistiin kuukausijulkaisussa.

Kaupungin henkilökunnan palkkatilaston uudelleen järjestäminen. Koska kaupungin työntekijöiden ja viranhaltijoiden palkanlaskenta tulisi siirtymään rahatoimiston tietojenkäsittelykeskuksen hoitoon ja siinä yhteydessä oli mahdollista sivutuotteina

saada tarvittavat tilastoyhdistelmät, käytiin tietojenkäsittelykeskuksen ja palkkalautakunnan toimiston edustajien kanssa neuvotteluja tilaston laatimisesta vastaisuudessa.

Lastensuojeluviraston tilastot. Toimiston edustajat osallistuivat lastensuojeluvirastossa käytyyn neuvotteluun mainitun viraston tilastojen uudelleenjärjestelystä. Toimisto avusti virastoa juopuneina pidätettyjä nuoria koskevassa tutkimuksessa.

Venelaituritarvetutkimus. Toimisto avusti kaupungin venelaituritoimikuntaa tutkimuksen suorittamisessa venelaituripaikkojen tarpeesta. Tutkimus ei vuoden aikana valmistunut.

Sosiaaliryhmätutkimus. Helsingin yliopiston sosiologinen laitos esitti, että kaupunki avustaisi laitosta yliopistollisen tutkimuksen suorittamisessa sosiaaliryhmityksestä Helsingissä. Koska melko pitkä aika oli kulunut toimiston toimeenpanemasta vastaavanlaisesta tutkimuksesta, missä haastateltavia oli ollut suhteellisen vähän, toimisto puolsi avustuksen myöntämistä. Kaupunginhallitus myönsikin sittemmin haastattelijoiden palkkaamiseen 60 000 mk.

Muut lausunnot. Paitsi edellä mainituista asioista antoi toimisto maistraatille lausunnon rakennusvalvontaan liittyvien postilähetysten vapaakirjeoikeudesta.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Samoin kuin edellisinä vuosina annettiin kaupungin ja valtion eri virastoille sekä eräille ulkomaisille ja kotimaisille virastoille ja laitoksille sopimuksen mukaiset, säännöllisesti annettavat tiedot ja tilastoyhdistelmät.

Tilapäisesti annettiin tietoja ja selvityksiä mm. seuraavasti: kaupunginkanslialle arvio palkkaveroäyriensä kertymisestä v:n 1961 tulojen perusteella; palkkalautakunnan toimistolle sekä rakennusvirastolle selvitys työntekijöitten palkkojen kehityksestä v. 1938—1960; lääkintöhallituksen apteekkiosastolle eri kaupunginosien väkilukuennuste; Helsingin yliopiston sero-bakteriologiselle laitokselle ilmoitus synnytyksistä ja keskenmenoista raskauden järjestysluvun mukaan; Aravalle selvitys kaupungin myymien asuntotonttien hinnoista; Helsingin evankelisluterilaisten seurakuntien kirkkohallintokunnalle ilmoitus seurakuntien väestöstä ikäryhmittäin sekä ennakkotiedot seurakuntien alueilla asuvasta väestöstä 1.1.1961; Suomen Kaupunki-liitolle ilmoitus kaupungin väestön kielellisestä jakautumisesta v. 1930—1955; Turun ja Tampereen matkailutoimistoille selostus tilastotoimiston keräämän matkustajatilaston periaatteista; Asuntosäätiön tiedotussihteerille ilmoitus asukastiheydestä kaupunginosittain; Drumsö svenska samskola -nimisen oppilaitoksen johtokunnalle selvitys lukiokoulutuksen tarpeesta Lauttasaarella; Tukholman kaupungin tilastotoimistolle selostus esikaupunkiyhdyskuntien kehityksestä ja ongelmista; Amsterdamin tilastotoimistolle ilmoitus liikennetapaturmista; kansainväliselle tilastoinstituutille tilastotietoja laadittavaa suurten kaupunkien tilastollista vuosikirjaa varten ja Pavian yliopiston geneettiselle laitokselle lapsia koskevia demografisia tietoja sekä helsinkiläisissä sairaaloissa hoidettuja lapsipotilaita koskevia tietoja.

Kalustonhankinnat. Kertomusvuonna hankittiin 4 laskukonetta ja 1 kirjoituskone sekä kalustoa 146 972 mk:lla. Uudishankintojen yhteisarvo oli 617 274 mk. Tämän lisäksi tilastotoimisto sai väestönlaskentatoimistolta laskennan päätyttyä uusia kirjoituspöytiä 19 kpl, jolloin toimisto luovutti pois saman määrän vanhoja ja kuluneita pöytiä.

Kirjasto lisääntyi 843 (ed. v. 837) numerolla.

Lähetysten lukumäärä oli 10 488 (10 356).

Tulot ja menot. Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 251 363 (252 469) mk. Seuraava taulukko osoittaa toimistolle myönnettyjen määrärahojen käytön:

Talousarvion momentti	Määräraha talousarvion mukaan	Siirto- ja lisämäärä- raha	Yhteensä	Menot	Säästö (+) tai Ylitys(—)
	1 0 0 0 m k				
Palkkiot	40	—	40	12	+ 28
Vakinaiset viranhaltijat	35 402	1 154	36 556	36 556	—
Viranhaltijain sairauslomajaiset ...	400	—	400	281	+ 119
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- korvaukset	300	12	312	312	—
Muut palkkamenot	4 040	101	4 141	4 141	—
Väestönlaskenta, s.m.	2 300	—	2 300	1 449	¹⁾ + 851
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	1 900	5	1 905	1 905	—
Vuokra	6 860	—	6 860	6 860	—
Valaistus	70	—	70	57	+ 13
Siivoustarvikkeet	60	—	60	43	+ 17
Painatus ja sidonta, s.m.	14 500	¹⁾ 6 072	20 572	14 705	¹⁾ + 5 867
Tarverahat	1 126	—	1 126	980	+ 146
Reikäkorttikoneiden kustannukset, s.m.	3 300	¹⁾ 33	3 333	3 196	¹⁾ 137
Yhteensä	70 298	{ ¹⁾ 1 272 1) 6 105	77 675	70 497	{ + 323 1) + 6 855

Sitä paitsi käytettiin kaupunginhallituksen tähän tarkoitukseen varatuista määrärahoista 59 870 mk sosiaaliryhmätutkimuksen haastattelijoiden palkkaamiseen, 379 360 mk vanhusten asunto-olojen tutkimusta varten, 120 000 mk matkailijatutkimusta varten sekä 20 000 mk tilastollisen kuukausijulkaisun ylimääräisen sidotun vuosikerran antamiseen kaupunginvaltuutetuille.

¹⁾ Siirtomääräraha.

10. Kaupunginarkisto

Henkilökunta. Kaupunginarkistonhoitajana oli edelleen 31. 10. 1961 saakka prof. Ragnar Rosén, joka mainitusta päivämäärästä lukien siirtyi eläkkeelle. Tullessaan v. 1945 nimitetyksi Helsingin ensimmäiseksi vakinaiseksi kaupunginarkistonhoitajaksi prof. Rosén oli jo ennättänyt toimia yli kaksi vuosikymmentä arkistoaalalla. Hänen tänä aikana hankkimansa monipuolinen perehtyneisyys uudenaikaisen arkistolaitoksen rakenteeseen ja toimintaan loivat lujan perustan vaikeissa oloissa suoritettulle työlle pääkaupungin kunnallisen arkisto-organisaation käyntiinsaattamiseksi ja kaupunginarkiston muodostamiseksi kunnalliseksi keskusarkistoviranomaiseksi ja tutkimuslaitokseksi. Prof. Rosén on myös suorittanut lukuisia kunnallishallinnon alaan liittyviä asiantuntija- ja tutkimustehtäviä. Uudeksi kaupunginarkistonhoitajaksi kaupunginhallitus nimitti 19. 10. ulkoasiainministeriön nuor. arkistonhoitajan, fil.maist. Veikko Mattilan, joka astui virkaan 1. 12. Marraskuun aikana virkaa hoiti arkistonhoitaja, fil.tri Sylvi Möller. Arkistonhoitajina olivat tri Möllerin lisäksi fil.kand. Orvo Pyykkö ja fil.maist. Sirkka Impola, toimistonhoitajana nti Aino Soura, arkistojärjestäjänä rva Toini Lipponen ja vahtimestarina hra Eino Parkkali. Vuoden alussa avoimeksi tullutta amanuenssin virkaa hoitivat virkaatekevinä 1. 1.—31. 5. fil.maist. Erik v. Hertzen ja 1.—30. 6. rva Tuula Saksa. Sittemmin amanuenssin virkaan nimitettiin fil.kand. Veikko Litzén 1. 7. alkaen. Tp. arkistojärjestäjänä oli 1. 1.—31. 5. ja 1. 7.—31. 12. rva Saksa. Toimistonhoitaja Souran saatua oikeuden hoitaa virkaansa 1. 1.—30. 6. puolipäivätyönä palkattiin täten säästyneillä varoilla ajaksi 1. 1.—31. 5. puolipäivätyöhön tp. arkistoapulaiseksi yliopp. Aimo Salmi ja 1.—30. 6. yhteiskuntatiet.maist. Ilkka Komulainen. Toimistohenkilökunnan kesäloimasijaisena oli 1. 6.—31. 8. yliopp. Salmi. Lisäpätevyyden hankkimiseksi omien virastojensa arkistojen vastuunalaisina hoitajina olivat kaupunginarkistossa lisäksi puolipäivätyössä rahatoimiston toimistoapulaiset Olavi Sarlio (15. 2.—31. 7.) ja Marja Kuusikko (25. 10.—29. 12.), kaasulaitoksen toim.apul. Eeva Suokas (12. 4.—13. 6.), keskuspesulan toim.apul. Maire Lindfors (5. 9.—6. 10.) ja teurastamon toim.apul. Anja Ilmonen (26. 10.—6. 11.). Arkistonhoitajat Möller ja Pyykkö sekä amanuenssi Litzén tutustuivat 4.—5. 8. Tukholman kaupunginarkistoon. Kaksi viimeainittua osallistui pohjoismaisiin arkistopäiviin ja historikkokongressiin, jotka pidettiin Malmössä ja Lundissa 6.—8. 8. Ark.hoit. Pyykkö osallistui lisäksi »Näringslivets arkivråd»-järjestön toimesta Sundsvallissa 11.—12. 9. pidettyihin luento- ja neuvottelupäiviin.

Toimisto- ja arkistotilat. Kaupunginarkiston käytössä olivat koko vuoden ajan vuokratilat taloissa Runeberginkatu 10, Jääkärinkatu 8 ja Mäkelänkatu 107 sekä

Temppeliaukion kalliosuojan ylempi kerros. Viimemainittu varasto tyhjennettiin kuitenkin vuoden loppuun mennessä ja koko kalliosuoja siirtyi v:n 1962 alusta väestönsuojelutoimiston haltuun. Välttämättömän lisätilan hankkimiseksi kaupunginarkistolle kaupunginhallitus päätti 30. 11., että lastensuojelulautakunnan hallintaan 1. 4. 1962 tulevasta talosta Väinämöisenkatu 27 luovutetaan kaupunginarkiston käyttöön toistaiseksi n. 270 m² arkistotilaa.

Toiminta kunnallisena keskusarkistoviranomaisena

Esityksiä tehtiin kertomusvuoden aikana kaupunginhallitukselle mm. seuraavista asioista: selvityksen hankkimisesta kortteleiden n:o 30 ja 31 taloissa olevista, asiakirjojen säilytykseen soveltuvista tiloista ja niiden käytöstä; ark.hoit. Pyykön oikeuttamisesta matkustamaan neuvottelupäiville Sundsvalliin; tp. arkistojärjestäjän Tuula Saksan määräämisestä hoitamaan avoimna olevaa amanuenssin virkaa 1.—30. 6. ja tri Sylvi Möllerin määräämisestä hoitamaan kaupunginarkistonhoitajan virkaa 1.—30. 11.

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle mm. amanuenssin viran täyttämisestä; talosta Väinämöisenkatu 27 saatavista arkistotiloista; kaupunginarkistonhoitajan viran täyttämisestä; sosiaalivirastotaloon tulevaan kaupunginarkistoon liittyvän kallioarkiston rakennussuunnitelmasta; amanuenssi Litzénin virkavapausanomuksesta; rahatoimiston arkistojärjestäjän viran muuttamisesta arkistonhoitajan viraksi; sekä sosiaalivirastotalotoimikunnalle kaupunginarkiston tulevasta tilantarpeesta ja kalusteista; hankintatoimistolle satamaluotsien kokardiehdotuksesta; vesilaitokselle arvomerkkileimasimista ja ylilääkäri Asser Stenbäckille muovikanoiden käytöstä ja asiakirjavihkojen tunnuksista.

Virastojen ja laitosten arkistonhoitoon kohdistuva valvonta. Ehdotus kunnalliseksi arkistosäännöksi sekä siihen liittyvä ehdotus kaupunginarkiston uudeksi johtosäännöksi valmistuivat toimintavuoden aikana, mutta eivät vielä joutuneet kaupunginhallituksen käsiteltäviksi. Jo edellisenä vuonna laaditut ehdotukset rakennustoimiston tiliosaston, teollisuuslaitosten kassa- ja tiliosaston, liikennelaitoksen talous- ja laskentaosaston sekä satamalaitoksen, elintarvikekeskuksen, sairaalaviraston ja huoltoviraston kassa- ja tiliosaston arkistoihin kuuluvien tarpeettomiksi katsottujen asiakirjojen säilyttämisen vähimmäisajoista ja hävittämisestä kaupunginvaltuusto lopullisesti hyväksyi 18. 1.

Arkistotarkastuksia ja -neuvontaa suoritettiin seuraavissa virastoissa ja laitoksissa: kiinteistölautakunta ja -virasto, palolautakunta ja -laitos, teollisuuslaitosten lautakunta, vesilaitos, kaasulaitos, sähkölaitos, teollisuuslaitosten kassa- ja tiliosasto, satamalaitos, teurastamolaitos, elintarvikekeskus, puutavara- ja polttoainetoimisto, keskuspesula, huoltovirasto, Koskelan sairaskoti, Kustaankartanon vanhainkoti, työtuvat, Tervalammen työlaitos ja polttoainepäällikön toimisto. Neuvontatoimintaan liittyvänä on erikoisesti mainittava runsaasti aikaa ja työtä vaatinut arkistoyleiskaavan laatiminen ulosottovirastoa, huoltovirastoa, Tervalammen työlaitosta ja teurastamolaitosta varten. Ohjaustoimintaan kuului myös se opastus, jota käytännöllisten järjestelytehtävien muodossa annettiin kaupunginarkistoon harjoittelemaan määrätuille virastojen arkistojen vastuunalaisille hoitajille samoin

kuin ne arkistonhoitoa koskevat luennot, joita kaupunginarkistonhoitaja Rosén ja arkistonhoitaja Impola pitivät kunnallisten koulutuskurssien yhteydessä.

Toiminta asiakirjavarikkona ja tutkimuslaitoksena

Asiakirjasiirot ja arkiston kasvu. Kertomusvuoden aikana siirsivät asiakirjoja kaupunginarkistoon seuraavat virastot ja laitokset sekä muut kunnalliset elimet: Koskelan sairaskoti; kaupunginlakimiehen toimisto; kaupunginhallitus; kaupunginkanslia; rahatoimisto; sairaalaviraston tiliosasto; huoltovirasto; lastentarhojen toimisto; naisten työtuvat; Ryttylän koulukoti; terveydenhoitoviraston kouluterveydenhoito-osasto; työnvälitystoimiston nuoriso-osasto; Helsingin työvoimapiiri; Auroran sairaala; sairaalaruokakomitea; kiinteistöviraston tonttiosasto; urheilupaikkojen hoidon järjestämistoimikunta; kaupunginmuseum; lastenvalvoja; Tervalammen työlaitos; tilastotoimisto ja teurastamolaitos.

Asiakirjoja luovuttivat lahjoituksina tai pysyvinä talletuksina: toimistopääll. K. Soinion perikunta; prof. Rosén; rovasti Hannes Mustakallio (rovasti Lampénin kokoelma); Svenska Handelshögskolans Bibliotek; opett. Martta Koponen (Alli Nissisen valmistavan koulun kannatusyhdistyksen hallitus); Asunto Oy. Ruoholahti Bostads Ab.; Suomen Punaisen Ristin keskustoimisto; tri Walter Ehrström ja fil.tri G. Kerkkonen.

Asiakirjojen valokuvausmäärärahoja käytettiin kaupunginhallituksen yleisjaoston pöytäkirjojen v:lta 1947—1954 sekä kaupunginarkiston arkistoluetteloiden mikrofilmaukseen.

Uutta asiakirja-aineistoa tuli näin vuoden aikana yht. n. 265 hyllymetriä.

Sisäiseen toimintaan kuuluvat asiat. Virastojen ja laitosten kaupunginarkistoon siirtämien asiakirjaryhmien luovutusluettelot tarkastettiin ja asiakirjat sijoitettiin paikoilleen. Kansitus- ja kunnostustyöt jatkuivat edelleen.

Seuraavat arkistot tai asiakirjasarjat järjestettiin osittain tai kokonaan: rahatoimikamarin notaarin ja asiamiehen sekä kaupunginhallituksen asiamiehen arkistot; kiinteistölautakunnan arkiston kaupunginarkistossa oleva osa; seuraavien yhtiöiden, laitosten ym. asiakirjat: Asunto Oy. Ruoholahti; lastenvalvojan kaupunginarkistoon siirtämät asiakirjat; majoituslautakunta; naisten työtuvat; myyntiaitta; Helsingin polttopuukeskus; lihantarkastamo; Tervalammen työlaitos; Haagan, Huopalahden, Kulosaaren ja Oulunkylän huoltolautakunnat; Helsingin Tukholman-komitea; Helsingin lainavarainhoitokomissio; Alli Nissisen valmistava koulu; Haagan ja Huopalahden suomalaisten kansakoulujen arkistot sekä rovasti W. Lampénin ja tri Walter Ehrströmin paperit. Raastuvanoikeuden arkistoon kuuluvaa ratkaistujen asiain aktisarjaa luettelointiin v:lta 1752—1848 ja maistraatin talousasiain pöytäkirjoihin v:lta 1740 laadittiin hakemisto.

Viranomaisille ja yksityisille annettiin selvityksiä ja avustusta tutkimustyössä. Eräiden yleisessä käytössä olleiden täytekynämustelaatujen ja kuivamustesäiliöiden samoin kuin eräissä kartoissa käytettyjen värien pitävyydestä ja valonkestävyydestä pyydettiin kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorion lausunnot.

Käsikirjasto. Painotuotteita lahjoittivat: Suomen Tiedeakatemia; Rigsarkivet (Kööpenhamina); kiinteistöviraston asemakaavaosasto; Tieteellisten kirjastojen lautakunta; Stadsarkivet (Tukholma); Suomen Pankki; fil.tri Kaarlo Wirilander;

fil.maist. Leo Pesonen; fil.tri Eino Suolahti; fil.maist. Nils Härkäpää; prof. Ragnar Rosén. Kirjastoa kartutettiin lahjoitusten, vaihtojen ja ostojen kautta kaikkiaan 91 niteellä.

Tässä yhteydessä on vielä mainittava, että kaupunginarkisto on pitkäaikaisena talletuksena vastaanottanut Suomen Sukututkimusseuralta kanslianeuvos Osmo Durchman-vainajan seuralle lahjoittaman laajan, kaupunginarkiston toiminnan kannalta erittäin tärkeän tieteellisen kirjaston.

Kirjeenvaihto ja arkiston käyttö. Saapuneita kirjeitä diarioitiin 183 (ed. v. 190) ja lähetettyjä 109 (79). Jäljennöksiä, todistuksia ja kirjallisia selvityksiä annettiin 98 (65). Puhelimitse annetuista lukuisista selvityksistä ja tiedoista ei pidetty luetteloa. Tutkijankäyntejä merkittiin Runeberginkatu 10:ssä ja Mäkelänkadun varikossa yhteensä 239 (191) ja Jääkärinkadun varikossa 270 (233). Virastoille annettiin lainaksi yhteensä 138 (56) asiakirjajaksikköä.

Jääkärinkadun arkistovarikossa olevasta sairaalain keskusarkistosta lainattiin lisäksi sairaaloihin 3 330 (1 849) asiakirjaa.

Tulot ja menot. Kaupunginarkiston tulot, jotka käsittävät annetuista todistuksista ym. perittävät lunastusmaksut, olivat 680 mk (1 920 mk). Menot, tilitysvuokrat mukaanlukien, nousivat 17 922 558 mk:aan (15 917 808 mk), minkä lisäksi arkisto kertomusvuonna käytti yleisistä kalustonhankintamäärärahoista 224 640 mk pariin pieneen uudishankintaan sekä kaupunginhallituksen yleisistä käyttövaroista 69 930 mk ylimääräisen arkistokansioerän oston, 28 800 mk vanhan Helsinkiä esittävän kartan korjaamiseen ja 64 090 mk asiakirjasiirtoihin.

11. Leski- ja orpoeläkekassa

Kassan hallituksen kokoonpano v. 1961 oli sama kuin edellisenä vuonna.

Kaupunki suoritti edelleen kassan myöntämille peruseläkkeille lisäeläkkeitä samojen perusteiden mukaan kuin kaupungin ylimääräisten eläkkeiden nauttijoille.

Kaupunginvaltuusto päätti 1.2. korottaa leski- ja orpoeläkekassan peruseläkkeille suoritettavat kaupungin maksamat lisäeläkkeet 4.3 %:lla kertomusvuoden alusta lukien. Korotuksen jälkeen olivat kassan leskieläkkeiden peruseläkkeet ja kaupungin maksamat lisäykset korotuksineen seuraavat:

Eläkeluokka	Peruseläke mk	Eläke 1.1.1961 lukien, mk
I	300	7 430
II	400	9 780
III	500	12 110
IV	700	16 930
V	900	19 900

Kaupungin suorittamat lisäykset nousivat kertomusvuoden osalta yhteensä 46 538 760 mk:aan.

Eläkekassan hallitus hyväksyi kertomusvuoden kunkin neljänneksen osalta erikseen rahasto-osuuksia koskevan kaupungille annetun tilityksen. Rahasto-osuuksina hyväksyttiin kaupungille suoritettavaksi kaikkiaan 289 033 mk, joka määrä jakautui seuraavasti:

	kpl	mk
Eronneet miesjäsenet	7	25 746
Eronneet naisjäsenet	2	3 547
Kuolleet jäsenet	22	259 740
		Yhteensä 289 033

Kertomusvuonna, joka oli kassan 24. toimintavuosi, erosi kassasta 31 jäsentä. Leskieläke- ja kasvatustapausäynnön alaisuuteen siirtyi 9 jäsentä. Kassan jäsenistä kuoli vuoden aikana 47, joista 25 jäsenen jälkeen myönnettiin kassan eläke. Kassan jäsenten lukumäärä vuoden lopussa oli 3 777.

Kertomusvuonna myönnetty eläkkeet:

	Kuolleita	Leskiä	Eläke mk/kk	Lapsia	Eläke mk/kk
I	6	4	1 200	1) 2	240
II	8	1	400	8	1 280
III	6	3	1 500	2	400
IV	3	3	2 100	3	490
V	2	2	1 800	—	—
Yhteensä	25	13	7 000	15	2 410

Eläkettä nauttavia leskiä kuoli vuoden aikana 6. Lasten eläkkeitä päättyi yhteensä 17.

Vuoden lopussa voimassa olleiden eläkkeiden määrä kuukautta kohden jakaantui seuraavasti:

	Leskiä	Eläke mk	Lapsia	Eläke mk	Yhteensä mk
I	148	44 400	20	2 840	47 240
II	73	29 200	44	6 254	35 454
III	49	24 500	13	2 902	27 402
IV	45	31 500	18	4 854	36 354
V	25	22 500	12	3 420	25 920
Yhteensä	340	152 100	107	20 270	172 370

Kassan tulot ja menot olivat seuraavat:

	mk
Tulot:	
Eläkemaksut	2 724 502
Kaupungin osuus eläkkeisiin	1 467 056
Korot	4 927 425
Agio	186 835
Indeksitulot	11 650
Yhteensä	9 317 468
Menot:	
Kustannukset	832 724
Suoritettut eläkkeet	2 055 474
Poistot	8 468
Rahasto-osuudet, siirretty kaupungille	289 033
Siirretty vakuutusmaksurahastoon	3 808 400
Tilivuoden ylijäämä	2 323 369
Yhteensä	9 317 468

1) Yhden lapsen eläkettä jatkettu sairauden takia.

12. Ulosottovirasto

Henkilökunta. Virastossa oli v. 1961 14 ulosottomiehen virkaa, joista yksi tilapäinen. Johtavana kaupunginvoutina oli edelleen varat. Juho Ståhlberg ja muina kaupunginvouteina samat henkilöt kuin v. 1960. Keskusosaston päällikkönä ja tilittävänä kaupunginvoutina toimi 14. 2. lähtien varat. Per-Erik Gustafs, joka siihen saakka oli hoitanut sanottua virkaa virkaatekevänä.

Viraston henkilökunnassa tapahtui kertomusvuoden aikana mm. seuraavat muutokset: verosaatavain osastolla ulosottoapul. Johan Berglund siirtyi eläkkeelle 1. 10. Näin vapautuneeseen ulosottoapulaisen virkaan nimitettiin samasta päivästä lukien tp. ulosottoapul. Toivo Matti Sivonen.

Rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolla ulosottoapul. Erkki Kokko siirtyi eläkkeelle 1. 4. Näin vapautuneeseen ulosottoapulaisen virkaan nimitettiin 1. 5. lukien tp. ulosottoapul. Hans Buddas ja vm. tilapäiseen virkaan samasta päivästä lukien viraston vahtimest. Jaakko Mankala. Tp. ulosottoapul. Nils Norres sai pyynnöstä eron 15. 1. ja näin vapautuneeseen virkaan nimitettiin Pekka Satama 1. 7. lukien.

Esikaupunki- ja palkanulosmittausosaston ulosottoapulaisen tp. virkoihin nimitettiin 14. 1. lukien Ivar Santala sekä Veikko Viitanen 1. 6. lukien ja Kaarlo Lanki 1. 7. alkaen.

Rikostuomioiden täytäntöönpano-osaston tp. toimistoapulaisen virkaan valittiin 1. 2. lukien toimistoapul. Vieno Bergholm.

Keskusosaston toimistoapulaiset Irma Saarimäki ja Leena Saurila erosivat virastaan vastaavasti 1. 5. ja 1. 9. lukien. Heidän tilalleen valittiin toimistoapulaiset Kaija Pitkänen, Maire Tainio, Mary Hagman ja Aino Kärkkäinen. Keskusosaston vahtimestarin avoimeksi tulleeseen vakinaiseen virkaan valittiin 1. 9. lukien tp. vahtimest. Stig Lindén ja hänen vapautuneeseen tp. virkaansa 1. 12. lukien Aki Hopea.

Viraston henkilökunnan lukumäärä, palvelussuhde ja jakautuminen eri osastoille ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

1. 1. 1961	Vakinaisia viranhaltijoita	Tilapäisiä viranhaltijoita	Työsopimus- suhteessa olevia	Yhteensä
—	2	—	—	2
I osasto	10	1	—	11
II »	40	6	2	48
III »	15	3	—	18
IV »	30	9	3	42
Keskusosasto	43	10	7	60
Yhteensä	140	29	12	181

31. 12. 1961	Vakinaisia viranhaltijoita	Tilapäisiä viranhaltijoita	Työsopimus- suhteessa olevia	Yhteensä
—	2	—	—	2
I osasto	10	1	—	11
II »	40	6	2	48
III »	15	2	1	18
IV »	31	10	1	42
Keskusosasto	42	10	11 ¹⁾	63
Yhteensä	140	29	15	184

Muutokset henkilökunnan lukumäärässä eri osastoilla johtuivat myös siitä, että vuoden alussa hajoitettiin keskusosaston alainen ns. maaseuturyhmä, jossa viraston perustamisesta lukien oli hoidettu kaikki muilta paikkakunnilta saapuneet julkisoikeudellisten saamisten virka-avunpyynnöt. Vanha organisaatio oli nim. osoittautunut epätydyttäväksi, sillä perintää hoitavat kaupunginvoudit eivät pystyneet välittömästi valvomaan näiden asioiden hoitoa keskusosaston pitäessä kortistoa. Vuoden vaihteessa vireillä olleista asioista kirjoitettiin uudet kortit, jotka jaettiin molemmille julkisoikeudellisia saamia periville osastoille. Tilityksestä huolehtiminen jäi edelleen keskusosaston tehtäväksi. Hajoitetusta ryhmästä siirrettiin verosaa-tavain osastolle yksi työsopimussuhteessa oleva toimistoapulainen sekä esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle yksi vakinainen ja yksi työsopimussuhteessa oleva toi-mistoapulainen, kun taas keskusosastolle jäi tilityksiä hoitamaan yksi vakinainen ja yksi tp. toimistoapulainen.

Viraston toimistoapulaisten konekirjoitustaidon parantamiseksi esitettiin kau-punginhallitukselle konekirjoituksen alkeiskurssien järjestämistä ko. toimistoapulai-sille. Tähän kaupunginhallitus myöntyi 6. 4. Kurseille osallistui kaikkiaan 16 toi-mistoapulaista.

Viraston talous. Kertomusvuoden talousarviossa oli ulosottoviraston käyttöön myönnetty yhteensä 170 887 240 mk. Vuoden varrella myönnettiin palkankorotuk-sia ym. menoja varten 7 677 240 mk, joten käytettävissä oli kaikkiaan 178 564 982 mk. Tästä määrästä käytettiin 170 059 700 mk, joten säästöä jäi 8 505 282 mk.

Viraston toiminta. K e s k u s o s a s t o. Keskusosastoon saapui postitse tai jä-tettiin 10 865 (10 132) asiaa (v:n 1960 luvut suluissa), joissa pyydettiin velkatuomion, päätöksen, maksamismääräyksen, aviopuolisolle tai lapselle suoritettavaa elatusapua koskevan sopimuksen täytäntöönpanoa taikka vähittäismaksukaupasta annetun

¹⁾ Näistä yksi osapäivätyössä.

12. Ulosottovirasto

tai muun lain nojalla virka-apua. Nämä täytäntöönpano- ja virka-apuasiat jaettiin yksityisoikeudellisten saatavain osaston sekä esikaupunki- ja palkanulosmittausosaston kesken siten, että edellisen osalle tuli 7 616 (7 120) asiaa eli 70.1 (70.2) % koko määrästä ja jälkimmäisen osalle 3 249 (3 012) eli 29.9 (29.8) %. Keskusosastolle tilitivät nämä osastot 31 204 (28 820) erässä yhteensä 418 494 024 (355 277 886) mk. Tilittävä kaupunginvouti tilitti kertomusvuonna yksityisoikeudellisissa asioissa hakijoille yhteensä 433 105 556 (358 122 626) mk.

Veroja, maksuja ja muita julkisoikeudellisessa järjestyksessä maksettaviksi pantuja tai sellaisiin verrattavia suorituksia, joiden ulosmittaus tapahtui ilman tuomiota tai päätöstä, saapui kertomusvuonna keskusosastolle seuraavasti:

Helsingin kaupungin rahatoimistolta:		kpl
Kunnallisverojäämiä	3 297	(48 330)
Uudenmaan lääninkonttorilta:		
Tulo- ja omaisuusverojäämiä	1 358	(23 971)
Tulo- ja omaisuusveron ennakkojäämiä	—	(6 903)
Helsingin verovirastolta:		
Verotuslain mukaisten verojen jäämiä	31 021	(13 896)
Eri toimeksiantajilta:		
Sekalaisia veroja ja maksuja	24 404	(23 872)
Muilta paikkakunnilta:		
Julkisoikeudellisia saamia virka-avunpyynnöin	35 013	(44 872)

Viraston perittäväksi jätettiin siis kertomusvuonna yhteensä 95 093 julkisoikeudellista saamista (161 844), yhteismäärältään 2 735 575 666 (3 879 384 587) mk.

Verosaatavain osaston sekä esikaupunki- ja palkanulosmittausosaston toimesta perittiin ja tilitettiin keskusosastolle, jonka lisäksi maksuvelvolliset maksoivat viraston kassaan taikka lähettivät postin välityksellä varoja seuraavasti:

	Maksueriä		mk
Helsingin kaupungille ...	36 547 (44 020)	vastaten	366 125 096 (560 981 474)
Valtiolle	46 737 (48 449)	»	1 278 781 244 (1 132 183 441)
Seurakunnille	23 727 (48 278)	»	84 278 787 (163 260 512)
Sekalaisia veroja ja maksuja	13 594 (9 883)	»	62 587 103 (66 162 378)
Muiden paikkakuntien toimeksiantajille	37 374 (17 924)	»	175 366 704 (124 172 866)
Yhteensä	157 979 (168 554)	vastaten	1 967 138 934 (2 046 760 671)

Näistä 157 979 erästä ulosottoapulaiset perivät suoraan maksuvelvollisilta 48 968 (58 994) erää sekä ulosmittasivat palkasta tai eläkkeestä 26 856 (32 504) erää, Helsin-

gin kaupungin rahatoimiston suorittamista kunnallisverojen palautuksista 1 007 (29 921) erää ja Uudenmaan lääninkonttorin suorittamista valtionverojen palautuksista 59 499 (19 741) erää. Viraston kassaan maksettiin 15 257 (21 530) erää ja postin välityksellä saapui 6 392 (5 864) erää. Kaikista maksuista oli kokonaissuorituksia 119 060 (123 820) ja osasuorituksia 38 919 (44 820).

Helsingin kaupungin kunnallisverojen perintä osoittaa, että kertomusvuoden tulos edelliseen vuoteen verrattuna lukumääräisesti laski 7 473 kpl:lla eli 17 % ja rahassa 194 856 378 mk:lla eli 34.7 %.

Valtion verojen pakkoperintä kertomusvuonna osoitti laskua perittyjen veroerien osalta 1 712 (2 085) kpl eli 3.5 (4.1), % mutta rahassa nousua 146 597 803 (laskua 80 497 435) mk eli 12.9 (6.6) %.

Kirkollisveroja perittiin 24 551 erää (23 006) vastaten 50.9 (32.3) % vähemmän ja rahassa 78 981 725 (88 658 698) mk vastaten 48.4 (35.2) % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Helsingin kaupungissa maksuunpantuja veroja perittiin kertomusvuonna yhteensä 107 011 (140 747) erässä veronlisäyksineen 1 729 185 127 (1 856 425 427) mk eli 33 736 (21 243) erää ja 24.0 (13.1) % vähemmän sekä rahassa 127 240 300 (69 092 553) mk eli 6.9 (12.6) % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Arvosteltaessa em. lukuja on kiinnitettävä huomiota siihen, että verojen yhdistäminen yhä tuntuvammin on vaikuttanut perintätehtävien lukumäärän vähenemiseen. Virastoon saapuneiden julkisoikeudellisten saamisten lukumäärä väheni v:een 1960 verrattuna yhteensä 66 751 (82 638) kpl:lla eli 41.2 (n. 32.5) % ja markkamäärä 1 143 808 921 (309 448 686) mk:lla eli 29.5 (7.4) %. Toisena tekijänä on otettava huomioon tarkempi menettely veroennakkojen määräämisessä, mistä johtuu, että perittävä markkamäärä oli alhaisempi kuin aikaisemmin. Myös kunnallisveron lopullisen veroäyrin hinnan määrääminen alhaisemmaksi kuin ennakkoveroäyrin hinta, on vaikuttanut samaan suuntaan. Toimeksiantojen lukumäärän väheneminen teki toisaalta mahdolliseksi perinnän tehostamisen.

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden vuoksi palautettiin keskusosastolle perimiskortteja seuraavasti:

	Perimiskortteja kpl		mk
Helsingin kaupungin	12 267 (24 967)	vastaten	369 769 590 (566 369 794)
Valtion	9 333 (14 363)	»	521 120 147 (712 460 154)
Seurakuntien	6 748 (17 461)	»	22 752 363 (59 128 982)
Sekalaisia veroja ja mak- suja	8 227 (8 953)	»	206 396 571 (277 050 545)
Maaseudulta saapuneita toimeksiantoja	14 756	»	220 502 104
Toisille paikkakunnille lä- hetettiin perittäviksi ...	12 061 (10 762)	»	205 877 251 (143 750 793)
<hr/>			
	Yhteensä 63 392 (76 506)	vastaten	1 546 418 026 (1 758 760 268)

Keskusosastolla vastaanotettiin siis kertomusvuonna verojen ja maksujen tilityksiä 157 979 (168 554) erässä 1 967 138 934 (2 046 760 671) mk, sekä palautettiin

tai siirrettiin muualle perittäviksi 63 392 (76 506) erässä 1 546 418 026 (1 758 760 268) mk eli käsiteltiin yhteensä 221 371 (245 060) erässä 3 513 556 960 (3 805 520 939) mk.

Edellä olevasta ilmenee, että toimeksiantajille palautettiin kertomusvuonna to-
dettujen perimisesteitten vuoksi yhteensä 28 348 (56 791) Helsingin kaupungissa
maksuunpannun veron perimiskorttia vastaten verona 913 642 100 (1 337 958 930)
mk, toisin sanoen 28 443 perimiskorttia eli 50.1 % vähemmän ja rahassa 424 316 830
mk eli 31.7 % vähemmän kuin v. 1960.

Estetodistuksin palautetut perimiskortit jakautuivat eri estelajien mukaan pro-
sentuaalisesti seuraavasti: varattomuus 32.4 (39.2) %, tuntematon osoite 27.1
(26.2) %, sekalaiset esteet 21.5 (18.3) % ja virka-avunpyynnöin edelleen toimitetut
19.0 (16.3) %. Näiden lukujen suhteen on otettava huomioon, että kertomusvuonna
jätettiin uudelleen perittäviksi ne v:n 1955 kunnallisverojen perimiskortit, jotka edel-
lisen neljän vuoden kuluessa oli palautettu varattomuustodistuksin keskusosastolle.
Näistä uudelleen jaetuista korteista palautettiin vielä samana vuonna suurin osa,
koska vero vanhentui kertomusvuoden päättyessä.

Kaupunginvaltuusto oli 19. 10. 1960 päättänyt mm., että kaupungin palveluk-
sessa oleville ulosottoapulaisille ja muiden paikkakuntien ulosottoviranomaisille saa-
daan kaupungin varoista suorittaa henkilökohtaisena palkkiona perityistä v:n 1954
ja 1955 tulojen perusteella maksuunpantujen kaupungin omien kunnallisverojen jää-
mäeristä ja veronlisäyksistä kolme sadalta. Kaupungin myöntämällä kehotuspalk-
kioilla, joihin myös sisältyy kaupungin kunnallisverojen 1 %:n perimispalkkio, oli
tarkoitettu vaikutus ja niitä on kertomusvuoden aikana maksettu ulosottoviraston
ulosottoapulaisille kaikkiaan 22 897 93 mk, muiden paikkakuntien ulosottoviranomai-
sille suoritettiin vastaavasti 156 790 mk.

Noudattaen jo syksyllä 1960 alulle pantua menetelmää, jonka mukaan määrätyn
vuoden päättyessä vanhentuvat verot toimitetaan uudelleen perittäviksi sanottuna
vuonna, jaettiin kertomusvuoden alussa uudelleen perittäviksi kaikki v:n 1955 ne
perimiskortit, joiden maksuvelvollisten osoitteet olivat tiedossa. Tuntemattoman
osoitteen tähden palautetut kortit lähetettiin poliisilaitoksen osoitetoimistoon osoit-
teiden tarkistamista varten tai toimitettiin Suomen Henkikirjoittajayhdistyksen
kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti ko. yhdistykselle osoitteiden selvittelyä var-
ten. Yhdistykselle toimitetusta kaikkiaan 3 281 tiedustelusta saatiin osoitteet selvi-
tetyiksi 1 076 tapauksessa.

Myös muita perinnän tehostamiskeinoja jatkettiin. Kun edellisenä vuonna viras-
ton toimesta toimitettiin kaupunginhallituksen asiamiestoimistolle 450 maksuvelvol-
lista koskevaa konkurssipyyntöä edelleen hoidettaviksi, vastaava luku kertomus-
vuonna oli 822. Asiamiestoimiston toimenpiteet näiden toimeksiantojen perusteella
tuottivat kertomusvuonna yhteensä 25 301 603 mk, johon myös sisältyvät ne tapa-
ukset, joissa asiamiestoimisto yhtyi valtiovarainministeriön perimistöimiston vireille
panemiin konkursseihin.

Uudelleenperinnän kautta oli kertomusvuoden loppuun mennessä kertynyt kun-
nallisveroja seuraavasti:

Vuosi	mk
1954	14 609 784
1955	16 667 452
1956	938 017
1957	563 089
1958	301 677
Yhteensä	33 080 019

Näihin lukuihin eivät sisälly asiamiestoimiston toimesta konkurssitoimenpiteiden kautta kertyneet varat.

Sakko- ja korvausasioita saapui keskusosastolle 56 620 (48 656), joista 40 527 (35 686) toimitettiin edelleen rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle sekä 16 093 (12 970) esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle. Edellinen tilitti keskusosastolle sakkoja ja korvauksia yhteensä 101 086 674 (100 042 726) mk ja jälkimmäinen 53 087 676 (43 110 969) mk, yhteensä 154 174 350 (143 153 695) mk.

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoasioita saapui keskusosastolle yhteensä 1 128 (943), joista 868 (775) toimitettiin edelleen rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle sekä 260 (168) esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle.

Tiedoksiannettavia haasteita saapui keskusosastolle 6 601 (5 501) ja asiakirjoja 5 251 (3 586), jotka kaikki toimitettiin edelleen esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle.

Viraston kirjaamon kautta vuoden aikana lähteneistä postilähetyksistä oli yksityisoikeudellisten saatavain osastoon kuuluvia 458 (339), verosaatavainosastoon 1 018 (962), rikostuomioiden täytäntöönpano-osastoon 2 653 (2 617), esikaupunki- ja palkanulosmittausosastoon 3 206 (3 060) sekä keskusosastoon kuuluvia 78 444 (78 790) ja ulosottoapulaisten maksukehotuksia 147 631 (143 191), yhteensä 233 410 (228 959).

Yksityisoikeudellisten saatavain osasto. Kertomusvuonna osasto sai käsiteltäväkseen kaikkiaan 7 616 (7 115) asiaa, eli 70.1 (70.2) % virastoon saapuneesta yksityisoikeudellisten asiain määrästä. Lähes puolet kaikista tilityksistä koski ulosottoasioita, joiden täytäntöönpano edellyttää jatkuvia ja toistuvia perimistoimenpiteitä. Kertomusvuonna suoritettiin 531 (594) häätöä ja pakkohuuto-kauppoja pidettiin 196 (93).

Versaatavain osaston toimesta perittiin kertomusvuonna veroja seuraavasti:

	Maksuerä	mk
Helsingin kaupungin antamista tehtävistä	24 862 (33 019)	274 593 822 (448 785 179)
Valtion antamista tehtävistä	33 536 (35 874)	1 048 526 758 (940 569 040)
Seurakuntien antamista tehtävistä	13 641 (34 202)	48 193 925 (118 266 592)
Sekalaisia veroja ja maksuja	8 847 (6 893)	42 447 833 (50 709 396)
Muilta paikkakunnilta tulleita tehtäviä	30 378 (12 284)	140 497 835 (98 426 645)
Yhteensä	111 264 (122 272)	1 554 260 173 (1 656 756 852)

Rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle saapui kertomusvuonna uusia sakko- ja korvausasioita: Uudenmaan lääninhallitukselta 36 746 (32 234), muilta lääninhallituksilta 3 781 (3 452) eli yhteensä 40 527 (35 686).

Sakkoja ja korvauksia perittiin: Uudenmaan lääninhallitukselta saapuneita 18 945 (17 697) erää, yhteensä 93 171 091 (93 222 137) mk, muilta lääninhallituksilta saapuneita 1 231 (1 249) erää, yhteensä 7 915 583 (6 820 589) mk. Yhteensä 20 176 (18 946) erää ja 101 086 674 (100 042 726) mk.

Näihin lukuihin sisältyi myös korvauksien osamaksuja, etukäteen suoritettuja ja Poliisisanomien tiedotusten perusteella vastaanotettuja sakko- ja korvaussuorituksia.

Sakkoluettelonotteita lähetettiin vankiloihin täytäntöönpantaviksi 1 224 (1 311). Tuomittuja passitettiin vankilaan sakkojaan sovittamaan 555 (474).

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen ja muiden syiden perusteella palautettiin kertomusvuonna sakkoluettelonotteita Uudenmaan lääninhallitukselle 15 556 (11 430), muille lääninhallituksille 2 309 (1 890), yhteensä 17 865 (13 320).

Rangaistusluettelonotteita saapui osastolle 868 (775). Tuomittuja saatettiin vapausrangaistustaan kärsimään 394 (343). Lääninhallituksille palautettiin osoitteen tuntemattomuuden tai muiden syiden perusteella 414 (399) asiaa sekä täytäntöönpanematta jäi vuoden päättyessä 70 (54).

Esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle saapui yksityisoikeudellisia toimeksiantoja kaikkiaan 3 249 (3 012), mikä oli 29.9 (29.8) % virastoon saapuneista yksityisoikeudellisista toimeksiannoista. Huutokauppoja pidettiin kertomusvuonna osaston toimesta 46 (80) ja häätöjä toimitettiin 114 (124).

Veroja perittiin seuraavasti:

	Maksueriä	mk
Helsingin kaupungin antamista tehtävistä	11 685 (11 001)	91 531 274 (112 196 295)
Valtion antamista tehtävistä	13 201 (12 575)	230 254 476 (191 614 401)
Seurakuntien antamista tehtävistä	10 086 (14 076)	36 084 862 (44 993 920)
Sekalaisista veroista ja maksuista	4 747 (2 990)	20 139 270 (15 452 982)
Muilta paikkakunnilta tulleista tehtävistä	6 996 (5 640)	34 868 869 (25 746 221)
	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä 46 715 (46 282)	412 878 751 (390 003 819)

Lisäksi osastolla hoidettiin verojen ja maksujen ulosmittausta palkasta ja eläkkeestä myös verosaatavain osaston osalta, milloin täyttä suoritusta ei saatu yhdestä palkka- tai eläke-erästä. Palkanulosmittausryhmä peri veroja ja maksuja kaikkiaan 26 856 (32 504) erässä.

Osasto sai uusia sakko- ja korvausasioita Uudenmaan lääninhallitukselta 14 962 (12 053) kpl ja muilta lääninhallituksilta 1 131 (917) kpl, yhteensä 16 093 (12 970) kpl.

Sakkoja ja korvauksia perittiin: Uudenmaan lääninhallitukselta saapuneita 10 876 (8 831) erässä 48 290 010 (39 813 020) mk, muilta lääninhallituksilta saapuneita 795 (661) erässä 4 797 666 (3 297 949) mk, yhteensä 11 671 erässä 53 087 676 mk.

Näihin lukuihin sisältyi myös korvauksien osamaksuja sekä etukäteen suoritettuja ja Poliisisanomien kuulutusten perusteella vastaanotettuja sakko- ja korvaussuorituksia.

Sakkoluettelonotteita lähetettiin vankiloihin täytäntöönpantaviksi 225 (291). Tuomittuja passitettiin vankilaan sakkojaan sovittamaan 55 (104).

Varattomuuden, osoitteen tuntemattomuuden ja muiden syiden perusteella palautettiin Uudenmaan lääninhallitukselle 4 163 (2 699) ja muille lääninhallituksille 448 (318), eli yhteensä 4 611 (3 017) asiaa.

Rangaistusluettelonotteita saapui osastolle 260 (168) ja niistä pantiin täytäntöön 242 (123). Toimitettavia haasteita saapui osastolle 6 601 (5 501) ja tiedoksiannettavia asiakirjoja saapui 5 251 (3 586).

13. Rakennustarkastustoimisto

Henkilökunta. Toimiston palveluksessa v. 1961 olleet arkkitehdit, insinöörit sekä osa rakennusmestareista olivat sopimuspalkkaisessa virkasuhteessa. Nämä virat oli hyväksytty hoidettaviksi tällä tavoin, kunnes v. 1959 asetettu toimiston organisaa-tiota käsittelevä komitea saisi työnsä päätökseen.

Valvonta-alueet. Rakennuslupahakemusten sekä työ- ja rakennuspiirustusten käsittelyä sekä rakennustoiminnan yleisvalvontaa varten oli kaupungin alue jaettu läntiseen ja itäiseen valvonta-alueeseen.

Rakennuskohteissa suoritettavaa ja paikallista yleisvalvontaa varten oli kaupungin alue jaettu viiteen insinöörialueeseen ja kuuteen rakennusmestarialueeseen.

Rakennuslupia ym. maistraatin lupia varten jätetyt anomukset tarkastettiin ja esiteltiin yleisvalvonta-alueittain julkisivujen katselmusmiehille ja rakennuskatsel-musmiehille. Kertomusvuoden aikana haetusta 2 669 lupa-anomuksesta oli 1 025 rakennuslupia, 1 126 muita maistraatin myöntämiä lupia ja 518 rakennustarkastajan lupia. Hakemuksissa tarkoitettut rakennussuunnitelmat käsittivät 9 858 uutta asuin-huoneistoa, joissa oli yhteensä 25 306 asuinhuonetta sekä 552 210 m² tehdas-, va-rasto-, myymälä- yms. tiloja. Suunniteltujen rakennusten tilavuus oli yhteensä n. 3 792 580 m³.

Kertomusvuoden aikana otettiin käyttöön uusi menetelmä lupa-asioita käsitel-täessä sekä rakennusvalvontamaksujen ja katujen aitaamisoikeudesta perittävien korvausten laskutuksessa. Tämän mukaan rakennustarkastustoimisto toimitti lupa-hakemusasiakirjat maistraatille lähettäen samalla luvan hakijalle laskun rakennusval-vontamaksuista. Hakijan suoritettua ko. maksut teki maistraatti päätöksensä lupa-asiaassa. Oikeudesta aidata katumaata rakennustyötä varten rahatoimisto veloitti mainitun oikeuden saanutta maistraatin päätöksen perusteella riippumatta siitä, käyttikö hakija aitaamisoikeuttaan vai ei. Rakennustarkastustoimiston tehtävänä oli valvoa, ettei luvatonta aitaamista tapahtunut sekä ettei haettua oikeutta ylitetty määrään eikä aikaan nähden.

Katselmuksset. Rakennuskatselmusmiehet kokoontuivat vuoden aikana 74 kertaa ja käsitelivät 2 275 asiaa.

Toimiston henkilökunta suoritti 8 732 rakentajien pyytämää katselmusta työkoh-teissa, osallistui maistraatin toimesta suoritettuihin julkisivujen- ja kokoushuonekat-selmuksiin, suoritti alkukatselmuksia, tarkasti vanhojen rakennusten kuntoa näistä maistraatille annettavia lausuntoja varten sekä valvoi maistraatin päätösten ja lop-pukatselmuksissa annettujen määräysten noudattamista. Pyydetty toimenpiteet

lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna n. 11 % ja toimiston aloitteesta tapahtuneet n. 22 %.

Rakennustarkastajan määräyksestä pidettiin 491 loppukatselmusta sellaisissa rakennuskohteissa, joiden rakennuslupa oli vanhentunut.

Loppukatselmuksissa hyväksyttiin 975 uudis- ja 480 lisärakennusta sekä n. 801 rakennusmuutosta eli yhteensä 2 256 rakennustoimenpidettä. Hyväksytyjen uudis- ja lisärakennusten yhteinen tilavuus oli n. 4 822 802 m³, niissä oli 11 338 asuinhuoneistoa, joissa oli 28 435 huonetta sekä 613 556 m² tehdas-, varasto-, myymälä- yms. tiloja.

Lausunnot ym. Toimisto tutki vuoden aikana 2 210 rakentamiseen liittyvää muuta asiaa ja antoi niistä maistraatille lausuntonsa. Maistraatin samoin kuin loppukatselmuksissa annettujen määräysten määräaikaista noudattamista valvottiin 787 tapauksessa.

Eri henkilöille tai viranomaisille annettiin pyynnöstä 554 asuinrakennusten verohuojennusta koskevaa sekä 402 liikevaihtoveron palauttamista koskevaa lausuntoa. Tilastotoimistolle annettiin 9 321 ilmoitusta rakennustilastoa varten ja rahatoimistolle 349 ilmoitusta katualueen aitaamisesta rakennustoimenpiteitä varten.

Kertomusvuonna julkaistiin edelleen rakentajille tarkoitettut rakennustarkastajan ohjeet, samoin ohjeet pientalorakentajille.

Julkisivujen katselmusmiehet kokoontuivat vuoden aikana 61 kertaa ja käsittelivät 1 333 asiaa.

Tulot ja menot. Rakennusvalvontamaksuista ja ulokkeiden rakentamisesta kertyi tuloja 59 040 132 mk eli 6 % enemmän kuin edellisenä vuonna, katumaan aitaamisoikeudesta 19 736 488 mk, 31 % enemmän, yhteensä 78 776 620 mk, mikä summa oli n. 12 % suurempi edellisenä vuonna kertyneitä tuloja. Katumaan aitaamisoikeudesta perittyjen maksujen kasvu johtui osittain veloitustavan muuttumisesta 1.8.lukien.

Toimiston menot kertomusvuoden aikana olivat 39 532 343 mk eli n. 25 % edellisen vuoden menoja suuremmat.

14. Holhouslautakunta

Holhouslautakuntaan kuuluivat v. 1961 puheenjohtajana oikeusneuvos Helge Johanson sekä jäsenenä hallitusneuvos Reino Lehto, varat. Aapo Lehtovirta sekä hallitusneuvos Aarne Sarkio. Lautakunnan sihteerin tehtäviä hoitivat lainop.kand. Soile Ahlström 1.8. saakka ja mainitusta päivästä edelleen lainop. kand. Karl Anderzén.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 44 varsinaista kokousta ja kolme ylimääräistä kokousta. Puheenjohtajalla oli lisäksi vastaanotto perjantaisin, kesäkuukausina torstaisin. Lisäksi vastaanotettiin lautakunnassa asiakirjoja arkipäivisin klo 9—11.

Lautakunnan kokousten pöytäkirjojen pykälämäärä oli 1 425 ja sen vuoden aikana tarkastamien holhous- ja uskotun miehen tilien luku 1 423. Sen lisäksi lautakunta antoi neuvoja holhoojille ja kasvattajille holhouksen alaisten asioiden hoidossa. Lautakunnan holhouskirjaan oli vuoden alussa merkitty 1 888 holhous- ja uskotun miehen tointa, joista edellisiä oli 1 645 ja jälkimmäisiä 243. Holhoustoimista oli 827 lakimääräistä ja 818 määräykseen perustuvaa. Vuoden aikana merkittiin holhouskirjaan 150 uutta holhous- ja uskotun miehen tointa sekä poistettiin päättyneinä 240 holhous- ja uskotun miehen tointa. Vuoden lopussa oli holhouskirjaan merkitty 1 798 holhous- ja uskotun miehen tointa, joista lakimääräisiä 782 ja määräykseen perustuvia 772 eli yhteensä 1 554 sekä uskotun miehen toimia 244.

Näihin määriin eivät sisälly kaupungin huolto- ja lastensuojelulautakunnan holhouksessa olevat henkilöt.

Lautakunnalle saapui vuoden aikana 542 kirjettä ja niitä lähetettiin 398, mihin määrään sisältyivät lautakunnan tšekäläiselle raastuvanoikeudelle avioero- ja asumuserojuttujen johdosta antamat 104 lausuntoa.

Holhouslautakunnan menot kertomusvuonna tilien mukaan olivat 2 027 080 mk.

15. Huoneenvuokralautakunnat

Huoneenvuokrasäännöstelyä varten oli kaupunki v. 1961 edelleen yhtenä piirinä. Huoneenvuokralautakuntia oli asijakoa noudattaen kolme ja näiden yhteisenä elimenä toimi keskuslautakunta.

Huoneenvuokralautakuntien neuvottelukunta, jonka tehtävänä oli periaate- ja tulkintakysymysten käsittely, ei kertomusvuonna kokoontunut.

Lautakuntien kokoukset ja niissä käsitellyt asiat. Kokouksia oli yhteensä 169 ja ne jakaantuivat eri lautakuntien kesken seuraavasti: I lautakunta 117 kokousta, II lautakunta 15 kokousta, III lautakunta 34 kokousta sekä keskuslautakunta 3 kokousta. Lautakunnat käsitelivät kokouksissaan työnjaon mukaisesti kaikkiaan 1 201 asiaa, jotka laadultaan jakaantuivat seuraavasti: vuokran vahvistamisasioita 214, vuokrasopimusten irtisanomislupia 816, keskuslautakunnan asioita 102 sekä muita asioita 69.

Vuokramaksujen vahvistamisasiat olivat edelleen jonkin verran vähentyneet.

Vuoden aikana käsiteltiin myös joitakin lämmityskustannusten suorittamisesta annetun valtioneuvoston päätöksen nojalla vireillepantuja asioita sekä luottamusmiesten valitsemista koskevia asioita.

Vuokrasopimusten irtisanomisasiat lisääntyivät jossakin määrin. Päävuokralaisen asuinhuoneistoa koskevan vuokrasopimuksen irtisanomisasioita käsiteltiin vuoden aikana 816. Päävuokrasuhteen irtisanomiseen suostuttiin 405:ssä ja pakkovaihtoon 42 tapauksessa. Päävuokrasuhteen irtisanominen johtui 9 tapauksessa sellaisen työsopimuksen lakkaamisesta, jonka mukaan palkkaan sisältyi vapaa asunto tai jonka johdosta työntekijällä oli oikeus saada vuokralle työnantajan omistama huoneisto. Irtisanominen johtui 244 tapauksessa huoneiston omistajan tai hänen perheelisen lapsensa asunnon tarpeesta, 201 tapauksessa muista syistä, kuten talon purkamisesta ym.

Nämä päätökset eivät kuitenkaan osoittaneet lopullista ratkaisua, koska useimmista huoneenvuokralautakuntien tämänlaatuisista päätöksistä valitettiin vuokran-tarkastuslautakuntaan.

Huoneenvuokratoimiston henkilökunnan lukumäärässä ei kertomusvuoden kuluessa tapahtunut muutoksia.

Yksi varsinaisten lautakuntien puheenjohtajista toimi lautakuntien yhteisenä puheenjohtajana. Lautakuntien palveluksessa oli myös ylimääräisiä apulaissihteereitä, jotka pitivät istunnoissa pöytäkirjaa.

15. Huoneenvuokralautakunnat

Huoneenvuokrasäännöstelyä koskevan neuvonnan, jota annettiin myös puhelimitse, hoiti yksi virkamies. Säännönmukaisissa tapauksissa yleisö pani myös neuvonnassa vireille riita-asioita lautakunnissa. Vireillepanot koskivat suurimmaksi osaksi vuokramaksun vahvistamista ja irtisanomislupaa koskevia anomuksia. Neuvontaa saamassa kävi kertomusvuoden aikana 4 705 henkilöä, minkä lisäksi 8 438 henkilöä kääntyi puhelimitse neuvonnan puoleen.

Menot ja tulot. Menoja varten oli kertomusvuoden talousarvioon varattu määrärahoja yhteensä 14 609 690 mk. Todelliset menot tilien mukaan olivat: Palkkiot 1 707 240 mk, Tilapäiset viranhaltijat 6 784 711 mk, Sairauslomasijaiset 49 680mk, Muut palkkamenot 762 990 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 415 220 mk, Vuokra 2 270 520 mk, Siivoustarvikkeet 302 mk, Painatus ja sidonta 15 000 mk, Tarverahat 100 163 mk, yhteensä 12 105 826 mk.

Pöytäkirjojen lunastuksista kertyi 147 050 mk.

Huoneenvuokrasäännöstelyn lakkauttaminen. Kertomusvuoden päättyessä lakkautettiin huoneenvuokrasäännöstely.

16. Palotoimi

Palolautakunta

Lautakunnan kokoonpano. Palolautakuntaan kuuluivat v. 1961 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana rak.mest. Onni Vanhala, varapuheenjohtajana taloustireht. Jalmari Hopeavuori sekä jäsenenä ent. palokorp. Pauli Kaja, kiinteistöneuvos Olavi Karasuo, toimits. John Lanervo, maanvilj. Lars Lindberg, sorvaaja Lauri Santanen, ins. Vidar Westerholm sekä rak.mest. Leo Vilkman. Itseoikeutettuna jäsenenä oli rak.tarkast. Aulis Salo. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli apul. kaup.joht. Hjalmar Krogius 30. 6. asti ja siitä lähtien apul.kaup.joht. Veikko Järvinen. Lautakunnan sihteerinä toimi valtiot. maist. Nils Härkäpää.

Lautakunnan kokoukset ym. Palolautakunta kokoontui vuoden aikana 21 kertaa. Kokousten pöytäkirjojen pykäläluku oli 239. Saapuneita kirjeitä oli 330 ja lähetettyjä 100.

Palolaitoksen diaariin merkittiin 689 saapunutta ja 906 lähtenyt kirjettä.

Päätökset. Lautakunnan kertomusvuonna lopullisesti päättämät asiat olivat: lautakunnan kokousajat ja pöytäkirjojen pitäminen nähtävinä (31. 1. 4 §, 23. 5. 109 §, 30. 5. 115 §); laskujen, avustusten ym. maksaminen palokunnan rahaston varoista (31. 1. 12—14 §, 28. 2. 41, 42 §, 14. 3. 52 §, 19. 9. 165 §, 17. 10. 174 §, 28. 11. 208 §, 20. 12. 231 §); viranhaltijain oikeuttaminen hyväksymään laskuja ja maksu-määräyksiä, päättämään varastohankinnoista ym. (31. 1. 16 §, 13. 12. 217 §, 20. 12. 232 §); hankintavaltuuksien vahvistaminen kertomusvuodeksi (31. 1. 17 §); kaluston ja tarvikkeiden sekä korjaustöiden tilaaminen (31. 1. 20 §, 28. 3. 70 §, 11. 4. 74, 75 §, 9. 5. 96, 97 §, 23. 5. 105 §, 30. 5. 113, 114.§, 13. 6. 124 §, 5. 9. 154, 155 §, 17.10. 179 §, 13. 12. 223 §); palolautakunnan kiinteistöjen kunnossapitomäärärahojen jaottelu (31. 1. 21 §); palokunnan rahaston ja Gösta Waseniuksen rahaston varojen

käyttö (14. 2. 28, 29 §); laitoksen viranhaltijoiden virka-asuntojen järjestely (14. 2. 31 §, 13. 6. 126 §, 19. 9. 166 §, 13. 12. 221 §); vapaaehtoisten palokuntien avustaminen (14. 3. 60 §); yleisen palotarkastuksen suorittaminen (14. 3. 64 §, 5. 9. 158 §); palolaitoksen 100-vuotisjuhlan ja Haagan paloaseman vihkiäisten ohjelman hyväksyminen (13. 6. 122, 123 §); sanoma- ja aikakauslehtien tilaaminen (17. 10. 177 §); palopäällikön oikeuttaminen tekemään sopimuksia Haagan paloaseman voimistelusalin vuokraamisesta (5. 9. 157 §, 14. 11. 201 §) sekä nuohouspiiriäön muuttaminen (20. 12. 233 §).

Esitykset. Palolautakunta teki esityksiä kaupungin muille elimille asioista, joista mainittakoon mm. seuraavat: palolaitoksen virka-asuntokysymykset (31. 1. 18 §, 8. 8. 135 §, 29. 8. 145 §, 31. 10. 191 §, 13. 12. 221 §); ennakkoveron jättäminen perimättä kunniapalkinnoista, joita oli v. 1953—1957 maksettu palokunnan rahaston varoista (14. 2. 32 §); lisämäärärahojen ja eräiden tilien ylittämisoikeuden anominen, määrärahojen käyttö ym. (14. 2. 33 §, 5. 9. 159 §, 31. 10. 194, 195 §, 14. 11. 199, 200 §, 13. 12. 222 §); laitoksen viranhaltijoiden vapauttaminen suorittamasta eräitä heille tuomittuja korvauksia (28. 2. 45 §, 25. 4. 84 §, 23. 5. 104 §, 13. 6. 118 §, 19. 9. 164 §); laitoksen kapellimestarin palkkion korottaminen (28. 2. 46 §); eräiden avustusten myöntäminen (28. 2. 43 §, 14. 3. 53, 54 §, 28. 3. 69 §, 25. 4. 85 §, 9. 5. 94 §); ansiomerkkien myöntäminen laitoksen viranhaltijoille (14. 3. 58, 59 §); palolaitoksen 100-vuotisjuhlan ja Haagan paloaseman vihkiäisjuhlan järjestämiskysymykset (13. 6. 122, 123 §, 29. 8. 144 §, 5. 9. 152 §); yhteisen varavoimakoneen hankinta Kallion paloasemalle ja kalliosuojaan (13. 6. 125 §); Haagan paloasemalla olevan virvoke kioskin luovutus Helsingin Palokunnan Urheilijoiden hoitoon (29. 8. 146 §); yleisen kiinteistöjen palotarkastuksen muuttaminen suoritettavaksi vain joka kolmas vuosi (29. 8. 147 §); komitean asettaminen laatimaan uuden palolain mukaista palojärjestystä (5. 9. 153 §); Haagan paloaseman henkilökunnan oikeuttaminen ostamaan päivittäiset ateriansa Koskelan sairaskodista (5. 9. 156 §); Helsingin palotoimen historiikin jakaminen kaupunginvaltuuston jäsenille ja palolaitoksen eläkeläisille (17. 10. 178 §) sekä huonetilan luovuttaminen Laajalahdentie 7:stä Munkkiniemen VPK:lle (20. 12. 234 §).

Lausunnot. Palolautakunta antoi kaupungin muille elimille mm. seuraavia asioita koskevat lausunnot: sähkö- ja kaasulaitoksen tarvitseman tulenaran nesteen varastointi (9. 5. 99 §); lisälainan myöntäminen paloaseman rakennustyötä varten Pakinkylän VPK:lle ja Haagan VPK:lle (13. 6. 106 §, 20. 12. 235 §); keskustan tunnelikomitean ehdotus ikkunattomien maanalaisten työtilojen rakentamisesta (13. 6. 128 §); Pukinmäen VPK:lle myönnetyn lainan ehdon täyttäminen (8. 8. 136 §); kiinteän omaisuuden tarkastajien kertomus v:lta 1960 (8. 8. 137 §); erään tulipalon yhteydessä sattuneen tapaturman korvaaminen (8. 8. 138 §); Keskussotilassairaala 1:n lisärakennus- ja muutostöiden piirustusten hyväksyminen (19. 9. 169 §); hätäpuhelimien jättäminen merkitsemättä merkkivalolla (17. 10. 180 §); ehkäisevään palosuojeluun liittyvien eräiden tehtävien siirtäminen uudelleenjärjestettävälle rakennustarkastustoimistolle (17. 10. 188 §); Laajasaloon tulenaran nesteen varastoaueelle rakennettavan voiteluainetehtaan sekoitushallin pääpiirustukset (28. 11. 214 §) sekä nuohoustoimen kunnallistaminen (20. 12. 233 §).

Lisäksi antoi palolautakunta 27 lausuntoa asemakaavan ja tonttijaon vahvistamis- tai muutosehdotuksista.

Palolaitos

100-vuotisjuhla. Kertomusvuonna 1. 10. oli kulunut 100 vuotta siitä, kun kaupungin vakinainen palokunta nykyisessä muodossaan aloitti toimintansa. Merkkipäivää vietettiin palolaitoksessa erittäin juhlallisesti. Juhliin kutsuttiin kotimaan ja muiden Pohjoismaiden suurimpien kaupunkien palopäälliköitä ja palokuntien edustajia sekä valtiovallan, kaupungin ja sen laitosten edustajia. Päivä aloitettiin juhlallisella vartionvaihdolla pääpaloasemalla, jonka jälkeen seurasi onnittelujen vastaanotto. Klo 13 pidettiin Senaatintorilla palolaitoksen sammutusjoukkojen katselmus ja ohimarssi, jonka vastaanotti sisäasiainministeri. Tuntia myöhemmin oli päiväjuhla Kauppakorkeakoulun juhlasalissa, johon oli kutsuttu edustava kutsuvierasjoukko sekä palolaitoksen eläkeläiset. Juhlapuheen piti sisäasiainministeri Eemil Luukka, ja yliormest. Lauri Aho toi kaupungin tervehdyksen sekä suoritti ansiomerkkien jaon. Illalla oli Kaupungintalon juhlasaliin järjestetty juhaillalliset kutsuvieraille. Seuraavina päivinä järjestettiin vielä palolaitoksen koko henkilökunnalle juhaillalliset. Palolaitos sai juhlapäivänään vastaanottaa lukuisia onnitteluja sekä lahjoituksia, joista merkittävin oli vakuutusyhtiöiden 1 mmk:n lahjoitus, joka käytetään paloalipäällystön ja -miehistön ammattitaidon edistämiseen.

100-vuotisjuhlien yhteydessä vihittiin ja otettiin käyttöön kaupungin uusi paloasema Haagassa. Paloaseman vihkimisen toimitti kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Teuvo Aura. Pääpaloasemalle oli järjestetty vanhan palokaluston museonäyttely, joka pidettiin yleisölle avoinna koko lokakuun. Näyttelyssä kävi toistatuhatta henkeä.

Palolaitoksen 100-vuotisjuhliin ilmestyi myös talouspääll. Nils Härkäpään kirjoittaman Helsingin palotoimen historian suomenkielinen painos.

Henkilökunta. Virat ja viranhaltijat sekä työntekijät. Palopääll. Thor Sundquist, joka oli tullut palolaitoksen palotarkastajaksi v. 1938, apulaispalopäälliköksi v. 1949 ja palopäälliköksi v. 1955 ja joka loukkaantui vaikeasti Tilgmann Oy:n toimitalon tulipalon sammutustöissä 12. 7. 1960, kuoli 30. 11. 1961. Palopääll. Sundquistissa palolaitos menetti vastuuntuntoisen ja tarmokkaan päällikön, jonka ansiota oli palolaitoksen kehittäminen 1950-luvulla ja Haagan uuden paloaseman aikaansaaminen.

Kaupunginhallitus määräsi apul.palopääll. Harri Virranteen hoitamaan palopäällikön virkaa 1. 12. lukien kunnes se vakinaisesti täytetään. Apulaispalopäällikön viransijaiseksi vastaavaksi ajaksi palolautakunta määräsi palomest. Allan Harneen ja palomestarin viransijaiseksi apul.palomest. Erkki Saksan. Palopääll. Sundquistin sairausloman aikana 1.1.—31.1.1961 hoiti apul.palopääll. Harri Virranne palopäällikön virkaa.

Kaupunginvaltuuston 30. 11. 1960 tekemän päätöksen mukaisesti perustettiin palolaitokseen 1.1.1961 lukien uusi 20. palkkaluokan ja IV kielitaitoluokan ruiskumestarin virka, johon palolautakunta 1.4. lukien valitsi palokers. Eino Jaalen. Avoimiksi tullesiin palokersantin virkoihin palolautakunta valitsi palokorpraalit Väinö Hämäläisen 1.3., Selim Nymanin 1.4., Bror Ostrowin 1.5., Johannes Mattilan 1.6. ja William Vuorisen 1.11.

Valtion palokouluun komennettujen viranhaltijain sijaisina toimivat 16.1.—31.3. välisenä aikana ruiskumest. Erkki Thurman apulaispalomestarin sijaisena ja palokers. Torsti Salomaa ruiskumestarin sijaisena. Palokersantin virkaa hoitivat palokorpraalit Selim Nyman 24.1.—25.3, Verner Järvinen 1.—31.3. ja Åke Welin 1.—30.4. välisinä aikoina.

Kertomusvuoden aikana palopäällikkö nimitti palokorpraalin virkoihin 11 palomiestä, palomiehen virkoihin 11 tp. palomiestä ja otti tp. palomiehiksi 18 uutta miestä. Työsopimussuhteeseen palopäällikkö palkkasi eronneiden tilalle viisi henkilöä sekä Haagan paloaseman voimistelusalialla varten vahtimestari-lämmittäjän ja siivoojan.

Eläkkeelle siirtyivät vuoden aikana eläkeiän saavuttaneina palokersantit Bruno Gulin, Urho Laaksonen, Martti Meilo, Karl Meling ja Gunnar Skarp, palokorpraalit Onni Ilvonen, Toivo Jortikka, Karl Nyman ja Väinö Paakkanen, sorvaaja Lauri Santanen sekä sairaussyistä palomies Toivo Peltonen. Muista syistä erosi palolaitoksen palveluksesta viisi viranhaltijaa ja neljä työsopimussuhteeseen palkattua henkilöä. Palokorpr. Valter Koivisto kuoli 31.1.

Tuntityössä olevien ammattityöntekijäin lukumäärä oli 21.

Kesäkuukausina palveli palolaitoksessa yhteensä 72 palomiehen vuosilomasijaista ja kolme toimistoapulaisen vuosi- ja sairauslomasijaista. Muuna aikana palveli 18 palomiehen sairauslomasijaista.

Palolaitoksen koko henkilökunnan vahvuus ja sijoitus eri osastoihin sekä palo- ja palovartioasemille vuoden lopulla ilmenee seuraavasta taulukosta:

Osasto	Viranhaltijat				Työsopimussuhteessa olevat työntekijät		Yhteensä			
	Päällystö	Ali-päällystö	Miehistö	Talous- ja huoltohenkilökunta		Mp.	Np.	Mp.	Np.	Yht.
				Mp.	Np.					
Palopäällikkö	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Sammutusosasto	3	—	—	—	—	—	—	3	—	3
I palopiiri										
Pääpaloasema	1	11	79	—	—	—	—	91	—	91
II palopiiri										
Haagan paloasema	1	6	35	—	—	1	1	43	1	44
III palopiiri										
Käpylän paloasema	1	5	32	—	—	—	—	38	—	38
Malmin palovartioasema	—	2	10	—	—	—	—	12	—	12
IV palopiiri										
Kallion paloasema	1	9	70	—	—	4	—	84	—	84
Herttoniemen palovartioasema	—	2	13	—	—	—	—	15	—	15
Sammutusosasto yhteensä	7	35	239	—	—	5	1	286	1	287
Teknillinen osasto	1	1	—	1	—	17	1	20	1	21
Palonehkäisyosasto	6	—	—	—	—	—	—	6	—	6
Talousosasto	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Toimisto	—	—	—	—	4	1	1	1	5	6
Varusvarasto	—	—	—	3	—	1	2	4	2	6
Talousosasto yhteensä	1	—	—	3	4	2	3	6	7	13
Kaikkiaan	16	36	239	4	4	24	5	319	9	328

Kertomusvuonna sattui tulipalojen sammutushenkilökunnan keskuudessa sammutustyössä kaksi savumyrkytys- ja 54 loukkaantumistapaturmaa. Harjoituksissa tai työpalveluksessa loukkaantui seitsemän henkilöä. Tapaturmia, joiden aiheuttamia työpäivämenetyksiä tapaturmatoimisto tai Vakuutusosakeyhtiö Pohjola eivät korvanneet, oli kaksi. Tapaturmien aiheuttamat työpäivämenetykset nousivat 475 päivään ja niistä suoritettavat korvaukset 588 710 mk:aan.

Sairauden tai tapaturman perusteella myönnettiin viranhaltijoille ja vuosilomasijaisille sairauslomaa yhteensä 227 kertaa sairauspäivien lukumäärän ollessa yhteensä 2 860. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin vastaavat luvut olivat kolme ja 33.

Henkilökunnan eri ryhmien sairauspäivien keskimääräinen luku vuodessa sairaustapausta ja henkilöä kohti oli seuraava: päällystö 16.2 ja 9.0, alipäällystö 19.1 ja 3.0, miehistö 15.8 ja 1.0, talous- ja huoltohenkilökunta 48.0 ja 18.0 sekä työsopimussuhteessa olevat työntekijät 4.3 ja 1.2

K o u l u s. Sammutushenkilökunnan koulutus tapahtui laadittujen koulutusohjelmien mukaan. Päivittäin pidettiin jokaisella paloasemalla ja palovartioasemalla kalustoharjoituksia. Paloasemilla pidettiin myös oppitunteja, ulkopuolisten asiantuntijain luentoja sekä opetuselokuvaesityksiä. Tämän lisäksi koulutettiin henkilökuntaa erilaisilla kursseilla. Uusille palomiehen vuosilomasijaisille pidettiin keväällä kahden viikon peruskurssi.

Palokoulun ensimmäisellä 5.9.1960 alkaneella ja 31.3.1961 päättyneellä päällystöluokalla oli oppilaina yksi päällystöön, kolme alipäällystöön ja kolme miehistöön kuuluvaa viranhaltijaa. Valtion palokoulun alipäällystöluokalle, jonka kurssi jatkui vielä v. 1962, oli komennettu viisi palolaitoksen viranhaltijaa. Kaupungin koulustoimikunnan järjestämän johtamistaidollisen peruskurssin suoritti yksi paloteknikko ja kaksi palokersanttia, johtamistaidollisen kurssin I jakson kaksi viranhaltijaa, tulokaskurssin yhdeksän viranhaltijaa, kunnallishallinnollisen B-kurssin yksi viranhaltija, irtaimistoluettelohoitajien kurssin kaksi viranhaltijaa, työnopetuskurssin palolaitoksen korjausmestari ja toimistoteknillisen kurssin palolaitoksen toimistoapulainen. Helsingin Navigaatioseuran laivurikurssin suoritti kolme viranhaltijaa. Apulaispalopäällikkö osallistui virastopäällikköiden neuvottelupäiville.

Palotarkast. Pertti Hallio suoritti opintomatkan Antwerpeniin ja Hampuriin ja apul.palotarkast. Gösta Willing Kööpenhaminaan. Palomiesten pohjoismaisiin opintopäiviin Tukholmassa osallistui palolaitoksen miehistöä. Lisäksi mainittakoon, että palolaitoksessa oli vuoden aikana kaikkiaan viisi muihin palokuntiin kuuluvaa harjoittelijaa.

Kiinteistöt ja kalusto. **K i i n t e i s t ö t.** Haagan paloaseman rakennustyöt, jotka oli aloitettu v. 1960, saatettiin loppuun ja asema otettiin käyttöön 1.10. Samanaikaisesti lopetettiin aikaisemmat palovartioasemat Munkkiniemessä ja Pitäjänmäellä Strömberg Oy.:n tehtaalla.

Muista rakennustyöistä mainittakoon Herttoniemen palovartioaseman saunan rakennustyöt, jotka aloitettiin lokakuussa, sekä pääpaloaseman asuintalossa Korkeavuorenkatu 39 vesi- ja viemäriputkien uusiminen, lämminvesiputkien asentaminen ja talon liittäminen kaukolämmitysverkostoon, mitkä työt aloitettiin syksyllä.

K a l u s t o. Palolaitokseen hankittiin vuoden aikana kaksi Fargo-merkkistä sairaankuljetusautoa ja tilattiin kaksi Ruberg-nokkapumpulla varustettavaa ruis-

kuautoa, joiden toimitus kuitenkin siirtyi v:n 1962 puolelle. Uudelle Haagan paloasemalle hankittiin tarvittava hälytys- ja huoltokalusto, kuten hälytyskeskus, sisähälytyslaitteet ja letkujenhuoltokalusto sekä huone- ym. kalustoa. Pääpaloaseman ja Kallion paloaseman sisähälytyslaitteet uusittiin ja pääpaloasemalle hankittiin uusi laitoksen sisäinen puhelinvaihte ja sähkösaannin varmistamiseksi varavoimakone. Pääpaloaseman puhelinvaihte, johon kytkettiin myös Kallion ja Haagan paloasemat, uusittiin. Palolaitoksen kiinteistöjen katu- ja piha-alueiden puhtaana-pitoa varten laitos hankki Fordson-merkkisen traktorin lisälaitteineen. Lisäksi saatiin hankituksi kolme Coventry Climax -merkkistä kannettavaa moottoriruiskua, viisi autoradiopuhelinta, letkukalustoa ym. Sammutushenkilökunnan kypärat uusittiin ja miehistölle hankittiin lippalakit.

Palolaitoksen moottoriajoneuvojen ja -ruiskujen lukumäärä ja jakaantuminen eri palo- ja palovartioasemille vuoden lopussa selviää seuraavasta taulukosta:

Sijoituspaiikka	A u t o j a										Ruiskuveneitä	Moottoriruiskuja	
	Ruiskuautoja	Pioneeriautoja	Vesisäiliö- ja vaahtoautoja	Letkuautoja	Tikkasautoja	Erikoishuoltoautoja	Sairaankuljetus- autoja	Kuorma-autoja	Henkilöautoja	Pakettiautoja			Yhteensä
<i>Sammutusosasto</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—
Pääpaloasema	2	1	—	—	1	1	1	1	3	2	12	1	10
Haagan paloasema	2	—	—	1	—	—	1	—	1	—	5	—	5
Käpylän paloasema	2	—	—	1	—	—	—	—	—	1	4	—	4
Malmin palovartioasema	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kallion paloasema	2	2	1	1	1	1	6	1	1	—	16	—	3
Herttoniemen palovartioasema	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1
Varalla	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4
<i>Teknillinen osasto</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
Yhteensä	12	3	2	3	2	2	8	2	7	4	45	1	28

Palolaitoksella oli siis 22 varsinaista sammutusautoa, joista 14 pumpulla varustettua. Näistä oli seitsemässä autossa korkeapainesumupumppu. Pumpulla varustetuista autoista oli kahdessa 2 500, neljässä 2 000 ja yhdessä 1 000 l/min tehoinen pumppu ja seitsemässä yhdistetyt 1 500 l/min (8 ik) matala- ja 250 l/min (46 ik) korkeapainepumppu. Mainituista autoista oli neljätoista varustettu lisäksi vaahtosammutuslaitteilla, joiden teho yhdessätoista autossa oli 1 000 l/min, yhdessä 1 500 l/min, yhdessä 4 000 l/min ja yhdessä 8 000 l/min.

Moottoriruiskuista oli kaasuturbiinipumppu 2 200 l/min tehoinen, viisi ruiskua 2 000, kaksi 1 500, kolme 1 000, kahdeksan 800, kolme 600 ja kuusi 200 l/min tehoista.

Ruiskuveneen HRV 2:n pumppujen teho oli yhteensä 8 000 l/min ja veneessä oli lisäksi korkeapainepumppu ja vaahtosammutuslaitteet.

Palolaitoksen kaikkien pumppujen yhteinen teho oli siis 60 100 l/min.

Uutta kumitettua paloletkua hankittiin yhteensä 5 000 m, josta 3 000 m 3":n ja 2 000 m 1 ½":n letkua. Käyttökelvotonta letkua poistettiin 221 m. Letkuvarasto käsitti vuoden lopulla yhteensä 43 570 m, josta 23 482 m 3":n liittimillä varustettua

pääjohtoa. Tämän lisäksi oli palolaitoksella korkeapaine- ja muita erikoisletkuja yhteensä 2 820 m.

Paloilmoituslaitteet ja viestivälineet. Yksityisten automaattisia palohälytys- ja sprinklerilaitteita kytkettiin palolaitoksen vastaanottokeskuksiin vuoden aikana 22, ja vuoden lopussa oli niitä kytketty pääpaloaseman keskuksen 79 ja Kallion paloaseman keskuksen 28.

Puhelinyhdistyksen hätäpuhelinkeskukseen, josta pääpaloasemalle ja Kallion paloasemalle oli suorat johdot, oli kytketty 648 hätäpuhelinta. Lisäksi voitiin hätäpuhelinkeskus hälyttää jokaisesta puhelimesta numerolla 000. Palolaitoksen hälytyskeskuksen hälytysnumero 005 oli yhdistetty Puhelinyhdistyksen keskuksen viidellä johdolla. Hälytystä varten oli palo- ja palovartioasemat sekä poliisilaitos yhdistetty toisiinsa suoralla puhelinjohdolla. Kallion paloasemalla sijaitsevan sairaankuljetuskeskuksen hälytysnumero oli 0066.

Radiopuhelinliikennettä varten oli pääpaloaseman hälytyskeskuksessa sammutustoiminnan ja Kallion paloasemalla sairaankuljetustoiminnan radiokeskus, joiden vastaanottimet oli sijoitettu Ilmalan vesitorniin ja lähettimet pääpaloasemalle ja Kallion paloasemalle. Seitsemässä päivystysautossa, kolmessatoista paloautossa ja kahdeksassa ambulanssautossa sekä yhdessä erikoisautossa ja ruiskuveneessä oli radiopuhelin.

Palopostit ja vedenottopaikat. Kertomusvuoden aikana valmistui 207 uutta vesijohdon palopostia, joten niiden lukumäärä vuoden lopussa oli 4 249. Kantakaupungissa oli kuusi palokaivoa ja viisi 450 m³:n suuruista sammutus-veisäiliötä. Esikaupunkialueella oli 74 palokaivoa ja 8 vesiallasta.

Sammutus-, sairaankuljetus- ja avunantotoiminta. Hälytystilasto. Palolaitos hälytettiin kertomusvuonna kaikkiaan 1 396 kertaa, joista 739 kertaa tulipalon, 26 kertaa nokipalon ja 41 kertaa savu- tai kaasuvaaran takia, 9 kertaa happikojeavustusta varten, 68 kertaa sammakkomiesavun antamista varten ja 406 kertaa vedenpumppausta ym. avunantotyön suorittamista varten. Lisäksi hälytettiin palolaitos 56 kertaa erehdyksestä, 36 kertaa hälytyslaitteissa sattuneen vian johdosta sekä 15 kertaa ilkeilytisesti.

Tulipalosta johtuvat hälytykset suoritettiin 611 tapauksessa puhelimitse ja 94 tapauksessa Puhelinyhdistyksen hätäkeskuksen kautta joko hätäpuhelimesta tai muista puhelimista numerolla 000. Automaattisella hälytyslaitteella suoritettiin tulipalohälytys 18 tapauksessa ja suullisesti 16 kertaa.

Tulipalot. Tulipaloja sattui Helsingissä kertomusvuonna kaikkiaan 739, joista tammikuussa 61, helmikuussa 36, maaliskuussa 67, huhtikuussa 85, touku-kuussa 82, kesäkuussa 88, heinäkuussa 49, elokuussa 49, syyskuussa 40, lokakuussa 54, marraskuussa 62 ja joulukuussa 66. Tulipaloista sattui 463 klo 6—18 ja 276 klo 18—6 välisenä aikana.

Tulipaloista oli pieniä eli sellaisia, jotka sammutettiin sankoruiskulla, muilla käsiammuttimilla tai paloauton säiliösuihkulla, kaikkiaan 576 eli 78 %, keski-kokoisia tulipaloja oli 22 eli 3 % ja palonalkuja, jotka oli sammutettu ennen palokunnan saapumista, 140 eli 19 %.

Suuria tulipaloja, joiden sammutuksessa tarvittiin samanaikaisesti suurin osa palolaitoksen käytettävissä olevista omista sammutusyksiköistä ja lisäksi VPK-yksiköitä, oli vain yksi eli 0.1 %. Se sattui 1.8. Suomen Kaapelitehdas Oy:n

16. Palotoimi

toimitalossa Pursimiehenkatu 29—31. Mainittuna päivänä oli talon kellarivarastossa tuntunut kaasun hajua, ja vuotoa yritettiin tukkia. Kun tässä epäonnistuttiin hälytettiin paikalle palokunta. Sen saapuessa paikalle sattui kellarissa räjähdys, josta syttyi tulipalo. Räjähdyksessä loukkaantui joitakin palomiehiä ja lähellä olleita pikkupoikia, joista yksi kuoli. Sammutustyötä vaikeutti räjähdyksessä ympäri varastoa sinkoutuneet tavarat ja niiden kehittämä sankka savu. Palokunta pystyi kuitenkin heti rajoittamaan tulen ja estämään sen leviämisen ja parin tunnin sammutustyön jälkeen palo saatiin sammutetuksi.

Kertomusvuonna sattuneet tulipalot jakaantuivat syttymispaikan ja syttymissyyn mukaan seuraavasti:

Sytymispaikka	Syttymissyy																				Yhteensä
	Väläinen tulisija tai savujohko	Tulsiijan tai savuhoormin liikkueminen.	Tulsiijasta lentänyt kipinä ym.	Kuuma tuhkan tai esine	Salama	Sähkölaitteiden huolimaton käsittely	Muut sähköistä aiheutuvat syyt	Tulenarkojen nesteiden huolim. käsittely	Tulitikkujen huolimaton käsittely	Tupakointi	Muu tulen huolimaton käsittely	Räjähälys	Itsesytyys	Hitsaus	Tehdasstoiminnasta aiheutunut kipinä tai kaasumuodostus ym.	Koneosien liikkueminen	Rautatie-, auto- ja höyrylaivaliikenne	Lasten tulen käsittely	Tuho- ja murha-poltto	Syy tuntematon	
Asuinhuone	7	7	4	—	1	12	9	2	2	19	14	—	—	12	—	—	—	4	—	3	96
Asuinrakennus	1	1	—	—	6	—	—	—	—	1	5	—	—	1	—	—	—	—	—	6	26
Auto, moottoripyörä	—	—	—	2	—	—	27	10	—	5	5	2	27	3	—	—	—	2	3	4	88
Autotalli	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Eteinen	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Hissi + moottori	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	7
Hotelli, sairaala ym. yleinen huoneisto	—	—	—	—	—	1	2	1	—	6	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	15
Kaatopaikka	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	2	—	13	—	—	—	—	—	1	—	33
Katto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3
Kellari	—	—	—	—	—	—	1	—	1	5	6	—	1	3	—	—	—	—	—	3	26
Keittiö, keittokomero	1	3	—	1	—	1	1	1	1	3	13	1	1	6	—	—	—	2	4	3	27
Laiva, moottorivene	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	9
Liikehuone	—	—	—	—	—	1	3	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	7
Metsä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Muuntaja	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Neonvalomainos	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Nurmikko, maasto	—	—	—	1	2	—	—	—	—	24	27	—	—	—	—	—	10	46	6	4	120
Pannuhuone	2	2	3	—	—	—	—	1	—	—	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	14
Pesutupa	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Rakennustyömaa	8	26	—	2	—	1	4	2	—	2	4	1	3	12	—	—	—	2	—	5	72
Rautatievaunu	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Roskakuilu	—	—	—	1	—	—	—	—	—	7	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	12
Roskalaatikko	—	—	—	1	—	—	—	1	—	7	3	—	—	—	—	—	—	1	—	2	15
Sauna	3	2	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Silta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Sähköpylväs	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Tehdaslaitos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	2	—	—	—	—	19
Työhuone	1	5	6	—	—	2	—	6	1	6	5	1	6	8	—	—	—	—	—	4	51
Ullakko	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	4	—	—	5	—	—	—	4	—	4	20
Vaja tai ulkorakennus	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	1	1	—	—	—	5	5	5	27
Varasto	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3	5	—	4	—	—	—	—	—	—	5	19
Yhteensä	26	47	13	19	13	21	61	26	5	94	118	8	58	54	17	4	106	9	22	54	739

16. Palotoimi

P a l o v a h i n g o t. Tulen välittömästi uhkaaman irtaimen omaisuuden arvo oli 6 914 009 000 mk ja kiinteän omaisuuden arvo 29 985 684 747 mk eli yhteensä 36 899 693 747 mk. Vahingon suuruuden tai palovahingon korvauksen määrä nousi irtaimiston osalta 141 884 009 mk:aan ja kiinteimistön osalta 75 146 878 mk:aan eli yhteensä 217 030 887 mk:aan, joka oli 0.6 % uhatun omaisuuden arvosta.

Palovahingon korvausprosentit v. 1952—1960 olivat seuraavat:

1952	0.6	1955	0.5	1958	1.2
1953	0.4	1956	1.0	1959	0.7
1954	0.6	1957	0.7	1960	0.6

Kertomusvuonna sattuneissa tulipaloissa kuoli 4 ihmistä, tuhoutui 7 rakennusta kokonaan ja 19 osittain sekä 7 030 m² metsää.

A v u n a n t o- ja p e l a s t u s t y ö t. Avunanto- ja pelastustöitä suoritettiin kertomusvuonna 456 tapauksessa. Tuuletusta suoritettiin savu- tai kaasuvaaran takia 41 kertaa ja happikojeita lainattiin 9 kertaa. Tämän lisäksi suoritettiin vedenpumppausta ja annettiin tikapuu- tai muuta avustusta sekä lainattiin kalustoa 406 kertaa.

Palolaitoksen sammakkomiehet hälytettiin sukellustehtäviä varten 68 kertaa, joista kuitenkin 15 tapauksessa ei ollut toimintaa. Toiminta koski hukkuvan pelastamista tai hukkuneen etsimistä.

S a i r a a n k u l j e t u s t o i m i n t a. Sairaankuljetusautoja käytettiin kertomusvuoden aikana 14 928 kertaa, joista 12 037 kertaa sairaiden ja 2 891 kertaa tapaturmaisesti yleisellä paikalla loukkaantuneiden henkilöiden kuljetukseen. Vastaavat luvut v. 1960 olivat 14 667, 12 482 ja 2 185. Kuljetusten lukumäärä eneni siis 261:llä. Ajojen lukumäärä päivää kohden oli noin 41 eli 1 enemmän kuin edellisellä vuonna.

Kuljetukset jakaantuivat eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Sairaustapauksia	Tapaturmia	Yhteensä
Tammikuu	942	181	1 123
Helmikuu	813	189	1 002
Maaliskuu	1 041	195	1 236
Huhtikuu	1 112	215	1 327
Toukokuu	973	222	1 195
Kesäkuu	1 239	248	1 487
Heinäkuu	955	237	1 192
Elokuu	968	281	1 249
Syyskuu.....	946	269	1 215
Lokakuu	951	274	1 225
Marraskuu	962	274	1 236
Joulukuu	1 135	306	1 441
Yhteensä	12 037	2 891	14 928

Kuljetusmatkojen pituus oli 190 431 km eli keskimäärin 12.7 km kuljetusta kohti.

Palonehkäisytoiminta

Uudisrakennusten tarkastus. Rakennuskatselmusmiesten kokouksessa oli viikottain mukana palopäällikkö tai palotarkastaja, minkä ohessa erikoistapauksissa palolaitoksen puolesta toimitettiin piirustusten seikkaperäinen ennakkotarkastus. Myös rakennusten loppukatselmuksessa oli palolaitoksen edustaja mukana. Lisäksi suoritettiin tarkastuksia uudisrakennustyömailla.

Palotarkastukset ja valistustoiminta. Yleinen palotarkastus suoritettiin kertomusvuonna 20.3.—5.6. ja 18.9.—12.12. välisinä aikoina. Tarkastusten johdosta annettiin kaikkiaan 274 korjausmääräystä. Jälkitarkastukset suoritettiin kunkin alueen yleisen tarkastuksen jälkeen. Tarkastusten johdosta ilmoitettiin neljästä palotarkastusmääräyksen laiminlyönnistä maistraatille ja kolmesta laiminlyönnistä poliisiviranomaisille.

Lausuntoja ja ilmoituksia annettiin palonehkäisyyden liittyvissä asioissa maistraatille 91, kaupunginhallitukselle 4, kaasulaitokselle 92 ja muille viranomaisille ja yksityisille 106.

Tämän lisäksi suoritettiin 2 075 pyydettyä tarkastusta sekä annettiin palonehkäisyä koskevia neuvoja ja ohjeita.

Palomestarit suorittivat ao. palopiireissään järjestystarkastuksia.

Palopäällystö ja alipäällystö piti vuoden aikana sairaaloissa ja teollisuus- ym. laitoksissa sekä opintopäivillä ja kursseilla ja Valtion palokoulussa oppitunteja ja valistustilaisuuksia palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä asioista.

Nuohous

Vuoden alusta lukien oli nuohouspiirien lukumäärä 16. Aikaisempi V nuohouspiiri poistettiin nimittäin vuodenvaihteessa ja sen alue liitettiin III, IV ja VI nuohouspiireihin. Samalla siirrettiin Korkeasaari ja Hylkysaari III nuohouspiiristä VIII piiriin ja piirin rajoja tarkistettiin muissakin kohdissa. Piirinuohooja Sem Lindström oli oikeutettu toimimaan eläkeiän saavuttaneena II nuohouspiirin piirinuohoojana kertomusvuoden loppuun.

Nuohoojien lukumäärä oli vuoden lopulla 90, josta 16 oli piirinuohoojaa, 16 etumiestä, 52 nuohoojaa ja 6 oppilasta.

Yleinen nuohous suoritettiin jokaisessa piirissä 12 kertaa ja erityiskohteiden nuohous palojärjestyksen mukaisesti. Piirinuohoojat osallistuivat nuohouspiireissään yleiseen palotarkastukseen, johon kului yhteensä 327 tarkastuspäivää eli keskimäärin 20 päivää piiriä kohti. Lisäksi suorittivat piirinuohoojat 2 570 muuta tarkastusta sekä kukin vuorollaan nokipalopäivystystä Kallion paloasemalla.

Palotarkastaja tarkasti jokaisen piirin nuohoustyökirjan kerran kuukaudessa.

Kertomusvuonna sattui 26 nokipaloa ja niiden lukumäärä on viimeisenä kymmenvuotiskautena ollut seuraava:

1952	69	1954	48	1956	58	1958	55	1960	40
1953	51	1955	40	1957	39	1959	28	1961	26

Menot ja tulo:

Palolaitoksen menot nousivat toimintavuoden aikana n. 416 mmk:aan. Palkkamenojen osuus oli 304 mmk ja kalustonhankinnat 43 mmk. Kalustonhankintamäärärahoista siirtyi seuraavaan vuoteen 10.3 mmk. Menojen nousu edelliseen vuoteen verrattuna oli n. 70 mmk, mikä lähinnä johtui kohonneista palkkamenoista mutta myös Haagan uuden paloaseman kalustonhankinnoista.

Menot olivat seuraavat:

Menoerä	Talousarvion määrärahat mk	Menot mk	Säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	635 000	431 600	+ 203 400
Vakinaiset viranhaltijat.....	204 440 840	213 690 509	—9 249 669
Tilapäiset viranhaltijat	1 110 120	1 304 760	— 194 640
Viranhaltijain vuosilomakustannukset	10 963 400	9 832 199	+1 131 201
Viranhaltijain sairauslomasijaiset	2 500 000	833 666	+1 666 334
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset	43 500 000	47 101 582	—3 601 582
Muut palkkamenot	16 750 000	17 768 489	—1 018 489
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	12 600 000	13 087 220	— 487 220
Kiinteän käyttöomaisuuden korot ja pois- tot	17 054 055	17 054 055	—
Vuokra	2 268 780	2 035 890	+ 232 890
Lämpö	8 273 900	6 334 496	+1 939 404
Valaistus	2 700 000	2 822 612	— 122 612
Siivoustarvikkeet	300 000	296 704	+ 3 296
Vedenkulutus	760 000	526 540	+ 233 460
Puhtaanapito	1 150 000	838 486	+ 311 514
Kaluston hankinta	38 000 000	38 000 000	—
Palokaluston hankinta väestönsuojelutar- koituksiin	5 000 000	5 000 000	—
Kiinteistöjen kunnossapito	5 600 000	4 315 520	+1 284 480
Kaluston kunnossapito	6 400 000	7 455 014	—1 055 014
Painatus ja sidonta.....	3 200 000	3 200 000	—
Tarverahat	1 520 000	1 409 956	+ 110 044
Vaatteiden pesu	748 000	747 247	+ 753
Lääkintähuolto	250 000	193 724	+ 56 276
Yleisten laitteiden kunnossapito	150 000	125 524	+ 24 476
Autojen käyttö	5 826 000	5 792 183	+ 33 817
Vakuutusmaksut	600 000	674 448	— 74 448
Yhteensä	392 300 095	400 872 424	—8 572 329

Avustuksena jaettiin Helsingin vapaaehtoiselle palokunnalle 600 000 mk, esi-
kaupunkialueiden vapaaehtoisille palokunnille 5 mmk ja Vakinaisten Palomiesten
Osuusruokalalle 300 000 mk eli avustuksia yhteensä 5.9 mmk. Palolaitoksen raken-
nusten peruseränsuorituksiin käytettiin yhteensä 10 034 000 mk.

Tulot nousivat edelliseen vuoteen verrattuina n. 1 mmk:lla. Sairaalavirasto korvasi palolaitokselle sairaankuljetustoiminnan nettomenot 18 991 460 mk. Varsinaisista sairaankuljetusmaksuista kertyi tuloja 6 764 940 mk, luontoisetukorvauksista 2 341 499 mk, vuokrista 4 115 370 mk ja avunantotoista 3 161 121 mk. Kaikkiaan nousivat tulot yhteensä 35 374 390 mk:aan.

Helsingin kaupungin palokunnan rahaston menot olivat kertomusvuonna 550 389 mk ja tuloja kertyi 697 154 mk. Rahaston sääntöjen mukaan siirrettiin tuloista 20 % eli 140 000 mk pääomaan, joka vuoden lopussa nousi 2 455 359 mk:aan. Käyttämättömiä varoja oli vuoden lopussa lisäksi 253 579 mk.

Gösta Waseniuksen rahaston korkotulot olivat 38 491 mk. Rahasto sai 100-vuotisjuhlien aikana vastaanottaa lahjoituksina yhteensä 97 000 mk. Rahastolla ei ollut vuoden aikana menoja. Vuoden lopussa siirrettiin käyttövaroista 100 000 mk pääomaan, joka silloin nousi 377 023 mk:aan. Käyttövaroja jäi seuraavaan vuoteen 147 879 mk.

Palolaitos sai 100-vuotispäivänä vastaanottaa vakuutusyhtiöiltä 1 mmk:n lahjoituksen, mitkä varat korkoineen 10 vuoden aikana on käytettävä paloalipäällystön ja -miehistön ammattitaidon kehittämiseen. Lahjoituksesta muodostettiin erityinen rahasto.

Varapalokunnat

Sopimuksen mukaan kaupungin palotoimeen kuuluvina varapalokuntina toimi 17 vapaaehtoista palokuntaa, joiden yhteinen toimiva miesvahvuus oli 441 miestä ja kalustovahvuus seuraava: paloautoja ilman kiintopumppua 2, paloautoja kiintopumppuineen 19, kuorma-autoja 1, moottoriruiskuja 17, vesisäiliöitä 20, joiden yhteinen tilavuus oli 26 000 l, 3":n letkua 4 560 m, 2":n letkua 2 490 m ja 1 1/2":n letkua 2 640 m. Näiden lisäksi toimi kaupunkialueella yksi tehdaspalokunta ja yksi laitospalokunta.

Varapalokuntien toiminta oli kertomusvuoden aikana seuraava:

Varapalokunta	Hälytysten luku		Yhteensä
	Kaupunki- alueella	Kaupunki- alueen ulko- puolella	
Helsingin VPK	2	—	2
Degerön »	7	—	7
Haagan »	15	—	15
Karjalaisten »	4	—	4
Kaarelan »	4	18	22
Lauttasaaren »	7	—	7
Malmin »	43	—	43
Marjaniemen »	7	—	7
Munkkiniemen »	21	—	21
Oulunkylän »	14	—	14
Pakinkylän »	7	—	7
Pitäjänmäen »	4	1	5
Puistolän »	40	4	44
Pukinmäen »	37	—	37
Tapanilan »	32	—	32
Vanhan Käpylän »	5	—	5
Vartiokylän-Mellunkylän »	10	—	10
Yhteensä	259	23	282

17. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Vuosi 1961 jatkui hyvien taloudellisten suhdanteiden vallitessa. Työttömyys avuntarpeen syynä väheni lähes v:n 1956 tasolle. Huollonsaajien lukumäärä aleni edelleenkin ollen väheneminen edellisestä vuodesta 10.7 %. Huoltoaputapauksia oli eniten maaliskuussa ja vähiten elokuussa. Kertomusvuoden alussa aloitti toimintansa uusi laitoshuoltotoimisto Koskelan sairaskodin keskusrakennuksessa. Laitoshuoltosektorilla oli kertomusvuosi vilkas vanhojen laitusrakennusten peruskorjausten ja uusien laitosten suunnittelun ja rakentamisen vuoksi. Koskelan sairaskodin uusi keskusrakennus valmistui lopullisesti vuoden alkupuolella. Roihuvuoren vanhainkodin varsinaiset rakennustyöt aloitettiin elokuussa.

Huoltolautakunnan toimialaa koskevasta tai siihen oleellisesti liittyvästä lainsäädännöstä mainittakoon tärkeimpinä jäljempänä mainittuina päivinä annetut lait ja asetukset: 26.1. valtioneuvoston päätös lapsilisän määrän korottamisesta; 3.2. asetukset sotilasvammalain 6 §:n 3 momentissa säädetyn sairaanhoidon korvaamisesta ja Ilmajoen työlaitoksesta annetun asetuksen 5 §:n muuttamisesta; 10.2. laki päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta ja huoneenvuokralaki; 9.3. erityislapsilisäasetus ja valtioneuvoston päätös veroäyriä enimmäismääristä erityislapsilisää myönnettäessä; 16.3. valtioneuvoston päätös vähävaraisille äideille järjestetyn lomaviettotoiminnan valtionavusta; 30.3. asetus sairaanhoitolaitosten eräisiin palkkauskustannuksiin annettavan valtionavun perusteista ja asetus sairaanhoitolaitosten maksuista, korvauksista ja palkkioista; 21.4. laki elatusavustusten korottamisesta annetun lain 1 ja 4 §§:ien muuttamisesta; 26.4. sisäasiainministeriön päätös kaatumatautisten hoitolaitosten päivämaksusta; 3.5. asetus sairaanhoitolaitosten eräisiin palkkauskustannuksiin annettavan valtionavun perusteista annetun asetuksen 1 §:n muuttamisesta; 18.5. valtioneuvoston päätös perhelisälain toimeenpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen 1 §:n muuttamisesta; 19.5. lait kansaneläkelain 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja uudesta 35 §:n 4 momentista sekä kansaneläkelain 30 §:n muuttamisesta ja uudesta 35 §:n 4 momentista; 26.5.

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen eripainoksessa.

asetus erityislapsilisäasetuksen 6 §:n muuttamisesta; 9.6. asetus sairaala-asetuksen 16 §:n muuttamisesta; 19.6. laki ja valtioneuvoston päätös huoneenvuokrien säännöstelystä; 8.7. työntekijäin eläkelaki, laki eläkesäätiölain muuttamisesta, laki avustuskassalain muuttamisesta, laki huoltoapulain 5 §:n muuttamisesta ja laki liikuvasta kaupasta; 15.9. laki ja 1.12. asetus maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain ja asetuksen muuttamisesta; 10.11. laki sairaanhoitolaitosten eräisiin palkkakustannuksiin annettavan valtionavun perusteista annetun lain muuttamisesta sekä asetus sairaanhoitolaitosten eräisiin palkkakustannuksiin annettavan valtionavun perusteista annetun asetuksen muuttamisesta ja asetus eräistä sairaanhoitolaitosten eräisiin palkkakustannuksiin annettavan valtionavun perusteista annetun asetuksen 1 §:n muuttamisesta; 16.11. valtioneuvoston päätös kansaneläkkeiden sitomisesta elinkustannusindeksiin; 14.12. valtioneuvoston päätös invalidihuoltolain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen 1 §:n muuttamisesta; 15.12. asetus päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta ja asetus vajaamielisasetuksen muuttamisesta sekä 30.12. laki lapsiperheiden asumistuesta ja laki eräiden vuokrasuhteiden järjestämisestä huoneenvuokrasäännöstelyn päättyessä.

Huoltoavun vaikutuspiiri, johon luetaan avustuksia saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoineen ja alle 16 vuoden ikäisine lapsineen, käsitti kertomusvuonna kaikkiaan 29 430 henkilöä eli 6.4 (ed. v. 7.3) % väestöstä. Edelliseen vuoteen verraten huoltoavun vaikutuspiiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä väheni 3 538 eli 10.7 % (ed. v. väheni 2 225 henk. eli 6.3 %).

Huoltolautakunnan työtuissa huoltosuhteessa olevien työntekijäin ja heidän työpäiviensä määrä oli keskimäärin hieman alhaisempi kuin edellisenä vuonna. Irto-laishuollossa olleiden lukumäärä aleni jonkin verran edellisestä vuodesta, kun sitä vastoin raittiushuollossa olleiden, juopuneina tavattujen henkilöiden samoin kuin alkoholistihuollossa olleiden lukumäärät nousivat. Valtion kustantamista sosiaalisista toimenpiteistä ja avustuksista voidaan mainita, että lapsilisää ¹⁾, invalidirahaa, sotilasavustusta ja ammattiopintojen avustuksia saaneiden lukumäärät nousivat, kun sitä vastoin sotaorpojen työhuoltoa ja invalidihuoltoa saaneiden luvut alenivat. Kodinhoitoapua saaneiden perheiden luku oli jonkin verran pienempi kuin edellisenä vuonna.

Huoltotoimen bruttomenot ²⁾ nousivat edellisestä vuodesta n. 210.3 mmk ollen kertomusvuonna 2 843.1 mmk. Nettomenot olivat n. 1 825.3 mmk eli n. 58.6 mmk suuremmat kuin edellisenä vuonna.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 11 jäsentä ja 11 lisäjäsentä, varajäseniä ja varalisiä jäseniä oli vastaava määrä.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi lähetystöneuvos Reino Kuusi ja varapuheenjohtajana rovasti Axel Palmgren. Jäsenet olivat: yllilääk. Johannes Heikkinen,

¹⁾ I neljännes. (Lapsilisätoimisto siirtyi 1.5. lukien lastensuojelulautakunnan alaisuuteen). — ²⁾ Lu-
kuun ottamatta Kansaneläkelaitokselle kustannusosuuksina suoritettua 632 305 938 mk.

kirjanpit. Lahja Koski, asent. Harry Lindgren, katulähetystyöntekijä Arvid v. Martens, toimits. Veikko Porkkala, teol.tri Veikko Päivänsalo, kirjanpit. Aune Salminen, toiminnanjoht. Kalevi Vatanen sekä opetusneuvos Hilja Vilkema. Varajäsenet olivat: toimitt. Carl-Johan Berg, rva Tuulikki Helismaa, rva Ester Kivi, pankkivirk. Berndt-Johan v. Konow, siht. Veikko Laitinen, työnjoht. Aarne Lipasti, kansak.op. Hilikka Lukkari, leht. Kieli Ovaskainen, vaat.työntek. Mirjam Parviainen, rva Aino Talvio ja siht. Jaakko Tuominen. Lisäjäseninä olivat: varat. Georg Ehrnrooth, ylivahtimest. Eino Hintikainen, fil.maist. Vivan Juthas, rva Jenny Linko, autonkulj. Oiva Lundén, pankkivirk. Anita Martikainen, rva Tyyne Nevalainen, rva Veera Pessi, os.siht. Eva Sallavo, omp. Elsa Salonen ja toiminnanjoht. Irma Turunen. Varalisjäsenet olivat: rva Kerttu Helander, siivooja Vieno Hänninen, kamr. Lauri Karvonen, hallinto-op.kand. Tapio Koivula, pankkivirk. Berndt-Johan v. Konow, rva Gunnel Meinander, kirvesmies Emil Nieminen, omp. Viliina Pyykkö, os.pääll. Jorma Sallamo, rva Siiri Taipale ja omp. Elsa Vainikainen.

Jaostot ja huoltolaitosten johtokunnat. Sosiaaliyhjessäännön mukaisesti huoltolautakunta asetti kertomusvuodeksi seuraavat 15 jaostoa: hallintojaoston, omaisuus- ja holhousjaoston, 10 huoltojaostoa, alkoholistihuoltojaoston, työhuoltojaoston sekä väestöasiainjaoston ¹⁾).

Hallintojaostoon kuuluivat puheenjohtajana lautakunnan puh.joht. Kuusi sekä jäseninä varapuh.joht. Palmgren, jäsenet v. Martens, Päivänsalo ja Vatanen, huoltoimen toim.joht. Osmo Toivola sekä huoltoviraston apul.johtajat Eero Haapasalo, Irja Alho, Harry Walli ja Ensio Lundell.

Omaisuus- ja holhousjaostoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja sekä jäseninä jäsen Porkkala ja lisäjäsen Ehrnrooth.

Huoltojaostoissa 1—9 ja laitoshuoltojaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä huoltoviraston apulaisjohtaja sekä jäseninä yksi lautakunnan jäsen ja yksi lisäjäsen, nimittäin 1. jaostossa Porkkala ja Sallavo, 2. jaostossa Salminen ja Lundén, 3. jaostossa Lindgren ja Juthas, 4. jaostossa Salminen ja Nevalainen, 5. jaostossa Heikkinen ja Linko, 6. jaostossa Koski ja Martikainen, 7. jaostossa Palmgren ja Hintikainen, 8. jaostossa Heikkinen ja Linko, 9. jaostossa Vilkema ja Lundén sekä laitoshuoltojaostossa Kuusi ja Salonen.

Alkoholistihuoltojaostoon kuuluivat puheenjohtajana ensimmäinen apul.joht. Haapasalo ja jäseninä v. Martens ja Hintikainen.

Työhuoltojaoston puheenjohtajana oli ensimmäinen apul.joht. Haapasalo sekä jäseninä Vilkema ja Pessi .

Väestöasiainjaoston ¹⁾ puheenjohtajana oli apul.joht. Alho sekä jäseninä Heikkinen ja Turunen.

Huoltolautakunnan alaisten laitosten johtokuntiin kuuluivat nelivuotiskautena 1961—1964: huoltolaitosten johtokuntaan Päivänsalo, Koski ja Turunen, joista Päivänsalo puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan Vatanen, Palmgren ja Salminen, joista Vatanen puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokuntaan työlaitoksen joht. Veikko Laajarinne, vartijain esimies Nikolai Hautaviita ja kansak.op. Aatos Tanskanen, joista Laajarinne puheenjohta-

¹⁾ Lapsilisätoimisto siirtyi lastensuojelulautakunnan alaisuuteen 1.5., jolloin myös väestöasiainjaoston toiminta päättyi.

jana, sekä työtupien johtokuntaan v. Martens, Lindgren ja Sallavo, joista v. Martens puheenjohtajana.

Kaupunginhallituksen edustajina oli 1.1.—30.6. huoltolautakunnassa, hallintojaostossa ja Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa rahatointa johtava apulaiskaupunginjohtaja, omaisuus- ja holhousjaostossa, huoltolaitosten johtokunnassa ja työtupien johtokunnassa valtiot.kand. Veikko Järvinen ja 1.7.—31.12. huoltolautakunnassa, hallintojaostossa ja huoltolaitosten johtokunnassa sairaala- ja sosiaalityöntä johtava apulaiskaupunginjohtaja, omaisuus- ja holhousjaostossa ja työtupien johtokunnassa varat. Aatto Väyrynen, Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa hallitusneuvos Arvo Salminen sekä alkoholistihuoltojaostossa toimits. Martti Jokinen.

Tilisäännön edellyttäminä kassan sekä arvopaperien ja vakuuksien tarkastajina toimivat huoltolautakunnan valitsevat jäsenet Palmgren ja Salminen.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 14 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 241 asiaa. Hallintojaosto kokoontui 12 kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 143 asiaa tai asiaryhmää. Muilla jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku	Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku
1	28	341	9	24	301
2	26	260	Laitoshuoltojaosto	30	320
3	26	327	Omaisuus- ja hol-		
4	51	632	housjaosto	12	355
5	25	322	Väestöasiainjaosto	7	7
6	37	243	Työhuoltojaosto ...	29	234
7	26	327	Alkoholistihuolto-		
8	25	321	jaosto	44	1 398

Huoltolaitosten johtokunta kokoontui 19 kertaa käsitellen 547 asiaa.

Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 11 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykälää yhteensä 113. Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokunta kokoontui 38 kertaa ja oli sen käsittelemien pykälien lukumäärä 341.

Työtupien johtokunta kokoontui 12 kertaa käsitellen 119 asiaa.

Helsinki-mitali myönnettiin lautakunnan lisäjäsenelle Eino Hintikaiselle.

II. Tärkeimmät päätökset

Yksityisten vanhainkotien tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä ao. määrärahasta huoltolautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 29 vanhainkodin ja 5 asuntolatyypin vanhustenkodin ylläpitomenoihin helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien osalta 18 219 480 mk. Näissä vanhainkodeissa ja vanhustenkodeissa oli yhteensä 1 042 hoitopaikkaa ja niissä hoidettujen helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien luku v. 1960 oli kaikkiaan 318 401 (17. 4. 91 §).

Äiti- ja lapsikotien tukeminen. Huoltolautakunnan talousarvioon merkitystä ao. määrärahasta lautakunta jakoi avustuksina neljälle Helsingissä toimivalle ja helsinkiläisten tarvetta palvelevalle äiti- ja lapsikodille yhteensä 2 847 680 mk (13.3. 54 §).

Vanhusten lomanvietto- ja kesävirikistötoiminnan tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä ao. määrärahasta jaettiin avustuksina 16:lle vanhusten lomanvietto- ja kesävirikistötoimintaa harjoittavalle järjestölle yhteensä 598 300 mk (17.4. 93 §).

Invalidijärjestöjen tukeminen. Talousarvioon merkitystä ao. määrärahasta lautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 9 invalidijärjestölle 13.5 mmk helsinkiläisten invalidien omatoimisuuden ja itse-elatuskykyisyyden edistämiseen tähtäävään toimintaan käytettäväksi (26.5. 106 §).

Alkoholistihuollon tehostamiseen huoltolautakunta myönsi avustuksina Vapaan Alkoholistihuollon kannatusyhdistykselle 400 000 mk ja Kansan Raittiusapu nimiselle yhdistykselle 100 000 mk (30. 1. 17 §).

Muista päätöksistä mainittakoon tuberkuloottisten ja reumaattikkojen toipilarahan määrän tarkistus (hall.jsto 2.1. 14 §); utteruusrahojen maksamisen perusteiden määrääminen lautakunnan alaisissa vanhustenhuoltolaitoksissa (21.8. 149 §); vaalipropagandan kieltäminen lautakunnan alaisissa vanhustenhuoltolaitoksissa (13.2. 28 §, 16.10. 195 §); lääkäreiden yksityispaikkojen järjestäminen huoltolaitosten sairaosastoilla sekä ohjeiden antaminen lääkärintodistuksista ja -lausunnoista huoltolaitosten lääkäreille maksettavista palkkioista (20.11. 219 §) sekä ravinto- ja käyttövaranormien tarkistus (19.12. 238 §).

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä, jotka koskivat mm. seuraavia asioita: Tervalammen työlaitoksen 25-vuotisjuhlien viettämistä (13.2. 26 §); lapsilisä- ja erityislapsilisälain täytäntöönpanon aiheuttamia toimenpiteitä (27.3. 64 §); vanhusten huoltolaitosten hoitotaksoja (27.3. 72 §); täysihoitokodin perustamista alkoholisteja varten (17.4. 90 §); huoltoviraston keskusrekisterin uudelleenjärjestelyä (17.4. 92 §); komitean asettamista selvittämään kaupungin mahdollisuuksia työtilaisuuksien järjestämiseksi vanhahkoille henkilöille (11.9. 165 §, 16.10. 185 §); päivähoitotoiminnan kokeilua Koskelan sairaskodissa (6.11. 202 §) ja vanhustenhuoltolaitosten kirjastotoimintaa (19.12. 237 §).

IV. Lausunnot

Vuoden kuluessa annettiin eri viranomaisille lukuisia lausuntoja, joista osan käsittelee huoltolautakunta, osan lautakunnan hallintojaosto. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: mustalaiskysymystä selvitelleen komitean mietintöä (30.1. 10 §); vajaamielishuoltokomitean mietintöä (27.2. 48 §); eräiden kansaneläkkeensaajien vapauttamista suorittamasta aluelääkäreiden palkkioita (27.3. 67 §); Haagan korttelin n:o 29088 tonttien n:o 4 ja 5 käyttöä (27.3. 70 §); mielisairaanhuoltopiirin organisaatiojaoston mietintöä (27.3. 73 §); Asuntosäästäjät- nimisen yhdistyksen toimesta Suursuolle rakennettavaa vanhusten asuntoalaa (26.5. 110 §); vanhusten huoltolaitosten tonttien varaamista (12.6. 119 §); kotisairaanhoidon aloittamista Marian sairaalassa (21.8. 142 §); vanhusten hoito- ja asunto-olojen parantamista koskevaa aloitetta (11.9. 157 §); kansaneläkettä saavien vanhusten ja työkyvyttömien asuntokysymystä (16.10. 185 §); holhousapukomitean

mietintöä (11.9. 170 §); Helsingin kaupungin 400-vuotiskotisäätiötä koskevaa aloitetta (16.10. 192 §); sairaalalautakunnan asettaman mielisairaanhuoltopiirin organisaatiojaoston mietintöä (19.12. 230 §); seuraavien vapaiden huoltojärjestöjen toimintansa tukemiseksi anomien avustusten, halpakorkoisten lainojen yms. myöntämistä: Asuntosäästäjät (27.2. 43 §), Mannerheim-liitto (13.2. 35 §, 19.12. 232 §), Asuntolayhdistys (13.3. 53 §, 20.11. 220 §, 19.12. 233 §), Keski-Helsingin Valkonauha-yhdistys (27.3. 65 §), Marian Sairaskoti-Säätiö (17.4. 85 §), Helsingin Sokeat (hall.jsto 3.6. 69 §), Suomen Sokeain Hierojain Yhdistys (hall.jsto 3.6. 71 §), Vankeusyhdistys (21.8. 136 §), Barnavårdsföreningen i Finland (21.8. 138 §), Lomakodin Kannatusyhdistys (21.8. 139 §), Kodittomien Tuki—Hemlösas Stöd (21.8. 140 §), Väestöliitto (11.9. 174 §), Omakoti-Säätiö (6.11. 203 §), Suomen Mielenterveysseura (20.11. 217 §), Sjömansro (19.12. 227 §) ja Helsingin A-klinikka (19.12. 239 §). Lisäksi annettiin lausunto 28:n eri järjestön anomuksista apurahojen saamiseksi yleishyödyllisten yhdistysten ja laitosten tukemiseen varatusta määrärahadista (27.3. 71 §).

Lautakunnan eri jaostot antoivat viranomaisille ja yksityisille huoltojärjestöille tuhansia yksityisiä henkilöitä ja huollonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysivät näitä lausuntoja Valtion Tapaturmatoimisto ja Kansaneläkelaitos.

V. Vanhainkotikomitea

Kaupunginhallituksen v. 1959 asettama vanhainkotikomitea jatkoi työtään vanhainkotien ja muiden huoltotoimen alaan kuuluvien huoltolaitosten sijaintikysymyksen selvittämiseksi. Samalla tutkittiin ko. laitosten tyyppikysymystä. Komitean puheenjohtajana toimi huoltotoimen toim.joht. Toivola ja sen jäsenenä huoltolautakunnan jäsen Päivänsalo, yhteisk.tiet.kand. Heikki Hilpi, Koskelan sairaskodin joht. Arvo Paasivuori ja yllilääk. Lars Tötterman, Kustaankartanon vanhainkodin ylihoit. Lahja Dammert, sosiaalineuvos Paavo Mustala ja kaup.arkkit. Erkki Koiso-Kanttila ja sihteerinä huoltoviraston ensimmäinen apul.joht. Haapasalo.

VI. Mustalaisasiain neuvottelukunta

Kaupunginhallitus asetti 13.4. kertomusvuonna mustalaisasiain neuvottelukunnan edelleen kehittämään mustalaiskysymyksen kokonaisratkaisuun tähtääviä suunnitelmia mustalaiskomitean 13.6.1960 päivätyyn mietintöön sisältyviä suuntaviivoja noudattaen ja valtion toimesta mahdollisesti toteutettavat suunnitelmat huomioon ottaen sekä tekemään tarpeelliseksi katsomiaan ehdotuksia ja esityksiä asianomaisille kaupungin viranomaisille mustalaisten sosiaalisen aseman parantamisesta sekä määräsi toimikaudeksi 1961—1962 neuvottelukunnan puheenjohtajaksi teol.tri Veikko Päivänsalon ja jäseniksi lastenhuoll.tark. Margit Törnuddin, huoltoviraston alkoholisti-huoltotoimiston pääll. Paavo Ahokkaan, Helsingin työvoimapiirin apul.piiripääll. Kaarlo Koskenkylän, kiinteistöviraston tonttiosaston pääll. Kalevi Korhosen sekä Mustalaislähetyksen toiminnanjoht. V. Piiraisen. Neuvottelukunta valitsi sihteerikseen huoltoviraston sihteerin Usko Tiaisen.

VII. Työtupakomitea

Kaupunginhallitus asetti 2.11. komitean tutkimaan ja tekemään yksityiskohtaisen ehdotuksen huoltolautakunnan alaisen työtupatoiminnan vastaisesta järjestämi-

sestä sekä nimesi komitean puheenjohtajaksi lähetystöneuvos Reino Kuusen ja jäseniksi huoltotoimen toim.joht. Toivolan, valtuutettu v. Martensin, työtupien joht. Eerikäisen, varat. Väyrysen, rva Kosken sekä tarkast. Halosen. Komitea otti nimekseen Työtupakomitea ja valitsi sihteerikseen varat. Tiaisen.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

I. Henkilökunta, huoneistot, kansliatyö

Henkilökunta. Huoltoviraston ensimmäinen apul.joht. Yrjö Salo erosi virastaan 1.5. lukien. Virkaan valittiin 1.9. lukien fil. maist. Eero Haapasalo ja sihteerin virkaan 1.12. lukien varat. Usko Tiainen.

Huoltoviraston henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle mm. toimistoapulaiset Helmi Björkqvist, Ester Heiskanen ja Tilda Plato. Helsinki-mitalin sai kassanhoit. Bertha Laurell ja Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta eläkkeellä olevat huoltotarkastajat Naema Kajava ja Ester Tapanainen.

Huoneistot ym. Huoltotoimistot pidettiin yleisöä varten avoimna arkisin klo 10—13, paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 10—12. Asiamiesosastolla, kassa- ja tiliosastolla sekä alkoholistihuoltotoimistolla oli päivävastaanottojen lisäksi määräpäivinä iltavastaanottoja. 1.1. aloitti toimintansa uusi laitoshuoltotoimisto ja vastaava huoltojaosto Koskelan sairaskodin keskusrakennuksessa Käpyläntie 11. Kertomusvuoden aikana muuttivat 6. huoltotoimisto Linnankatu 10:een ja alkoholistihuoltotoimisto, alkoholistihuollon poliklinikka, työhuoltotoimisto ja kodinhoitoimisto Hämeentie 31:een.

Toimistotyö. Huoltoapua, sotilasavustuksia yms. varten asetettujen huoltotoimistojen huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 30 366 kotikäyntiä huoltotapausten tutkimiseksi. Toimistojen huoltosisaret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita, vanhuksia tai muita erityishuoltoa tarvitsevia henkilöitä. Näitä kotikäyntejä oli yhteensä 30 462.

Rekisteritoimistossa avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 7 740:llä. Vuoden aikana käsiteltiin 8 291 sairaalahoitoa koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus sairaaloihin 6 901 tapauksessa. Sairaalahoitoanomuksista aiheutui kaikkiaan 1 283 huoltotarkastajien sairaalakäyntiä. Toimisto käsitteli 853 kansaneläkelaitoksen eläkehakemusta koskevaa lausuntopyyntöä.

Lapsilisätoimisto ¹⁾ suoritti sille saapuneiden ilmoitusten perusteella lain mukaiset lapsilisät niihin oikeutetuille nostajille, joiden luku vuoden ensimmäisenä neljänneksenä oli 65 086. Näiden lisäksi lastensuojelulautakunta ja huoltolautakunta nostivat niiden huostassa olevien tai laitoksissa hoidettavien lasten lapsilisät.

Kodinhoitotoimistoon tehtiin kaikkiaan 5 181 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi.

Työhuoltotoimisto hoiti sotaorpojen työhuoltoon, ammattiopintojen avustamiseen ja invalidihuoltoon kuuluvat tehtävät ja teki esityksiä tai antoi lausuntoja

¹⁾ Lapsilisätoimisto siirtyi lastensuojelulautakunnan alaisuuteen 1.5. lukien.

sosiaaliministeriölle ym. yhteensä 3 661 sekä laati 4 529 maksuosoitusta. Toimiston huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 1 330 kotikäyntiä.

Alkoholistihuoltotoimistoon ilmoitettiin vuoden aikana kaikkiaan 131 uutta irtolaistapausta, 560 uutta alkoholistitapausta sekä 611 uutta ns. raittiushuoltotapausta. Tutkimuksia, kuulusteluja ja puhutteluja suorittivat huoltotarkastajat yhteensä 25 099. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista 550 henkilöstä, alkoholistihuollossa olleista 2 943 henkilöstä sekä raittiushuollon kohteina olleista 853 henkilöstä on edempänä ao. luvuissa.

Asiamiesosaston omaisuus- ja holhousasiain toimistossa hoidettiin kaikkiaan 3 702 henkilön omaisuusasioita, joista kertomusvuonna vireillepantujen luku oli 1 231. Toimiston kortiston mukaan oli holhouksessa vuoden alussa 1 814 ja lopussa 1 837 henkilöä. Holhouksessa tai muuten huollettavina olevien henkilöiden pankki- kirjoja tai vastaavia tilin tositteita oli toimiston hallussa vuoden päättyessä 1 442, joilla olevien talletusten pääoma oli 113 172 467 mk.

Kuntien välisten korvausasiain toimisto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 1 063 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 675 huoltolautakunnan ja 383 lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta sekä 5 kansaneläkkeen lisäeläkkeen kunnanosuuksista. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna lopullisesti selvitettyjä köyhäinhoitoa ja lastensuojelua koskevia tapauksia 288. Toisilta kunnilta saapui toimistoon korvausvaatimuksia 294 henkilölle annettua huollosta.

Valtioon kohdistuvien korvausasiain toimisto haki valtiolta korvauksia ja koski niistä 5 189 huoltoapua tai lastensuojeluhoitoa tai molempia, 186 sotasiirtolaishoitoa ja 13 köyhäinhoitoa. Näiden lisäksi toimisto teki valtiolle tilityksen 636 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä sotilasavustuksesta.

Korvausten perimistoiminta oli keskitetty hoidettavaksi asiamiesosaston eri toimistoissa, joita olivat kuntain välisten ja valtioon kohdistuvien korvausasiain toimisto, eläkeasiain toimisto, holhousasiain toimisto, huoltoavun korvausasiain toimisto, lastensuojelun korvausasiain toimisto sekä oikeus- ja virastoasiain toimisto, jossa viimeksi mainitussa hoidettiin lainhaut, ulosmittaukset ja takavarikot yksityisiä korvausvelvollisia vastaan, työlaitokseen toimittamiset ym. pakkoperintään kuuluvat asiat. Eläketuimisto hoiti huoltolautakunnalle maksettaviksi määrättyjä ja välitettäviä huollettavien eläkkeitä koskevat asiat. Mainittakoon, että niiden henkilöiden luku, joiden eläkkeitä ko. tavalla oli hoidettavana, oli vuoden alussa 5 907 ja lopussa 6 203.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Huoltoapulakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet, ilman lapsia	4 766	26.2
» » lapsia huollettavana	76	0.4

17. Huoltotoimi

	Luku	%
Yksinäiset naiset, ilman lapsia	8 248	45.3
» » lapsia huollettavana	1 682	9.2
Avioparit, ilman lapsia	1 590	8.7
» lapsia huollettavana	1 856	10.2
Yhteensä	18 218	100.0

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 3 614. Nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli										Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Yksinäiset miehet	32	28	6	2	3	3	1	1	—	—	76
Naimattomat naiset	322	34	7	—	2	—	1	—	—	—	366
Muut yksinäiset naiset (lesket, eronneet, erossa asuvat)	556	452	192	70	36	7	3	—	—	—	1 316
Aviopuolisot	548	559	354	214	108	37	24	6	5	1	1 856
Yhteensä	1 458	1 073	559	286	149	47	29	7	5	1	3 614

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 7 766. Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaan luettuina oli 29 430, mikä osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin keskiväkiluvusta se oli 6.4 %. Huoltoavun (ennen v. 1957 köyhäinhuolto) vaikutuspiiri on v. 1952—1961 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Huoltoavun (köyhäinhoidon) vaikutuspiiri	
	Henkilöluku	% väkiluvusta
1952	13 485	3.5
1953	17 432	4.4
1954	17 852	4.4
1955	19 133	4.6
1956	20 081	4.8
1957	22 983	5.4
1958	33 716	7.7
1959	35 193	7.9
1960	32 968	7.3
1961	29 430	6.4

Avuntarpeen syy. Pääsystä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus tai invalidiuteetti (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 61.6 %. Vanhuus esiintyi siinä 16.6 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 10.1 %:lla ja työttömyys 2.8 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1952—1961 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus seuraava:

Avuntarpeen syy	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
Vanhuus	21.3	18.0	19.6	18.1	18.5	14.6	11.7	13.4	12.5	16.6
Mielisairaus	18.9	16.5	16.6	17.0	18.0	17.7	11.7	11.6	11.9	13.1
Muut sairaudet ja invalideetti	42.3	42.1	41.8	45.9	45.1	43.1	38.8	41.7	48.2	47.3
Vajaamielisyys	1.5	1.0	1.2	1.1	0.9	2.4	1.4	1.3	1.1	1.2
Aviopuolison kuolema	0.4	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2
Perheen suurilukuisuus	0.7	0.5	0.9	0.6	0.6	1.5	1.2	1.2	1.1	0.9
Epäsosiaalinen elämäntapa ¹⁾	8.7	8.4	8.9	9.1	8.5	9.1	8.6	9.4	10.9	10.1
Työttömyys	2.3	8.8	6.4	3.7	2.2	7.8	22.2	16.0	8.0	2.8
Muut syyt	3.9	4.4	4.5	4.4	6.1	3.7	4.2	5.2	6.1	7.8
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Hallitsevina avuntarpeen syinä kaikissa ikäryhmissä 65 vuotta täyttäneitä lukuun ottamatta oli sairaus ja mielisairaus vaikkakin niiden suhteellinen osuus iän mukana kasvoi. 65 vuotta täyttäneillä oli pääasiallisena syynä vanhuudesta johtuvat seikat. Suurina tekijöinä 60 vuotta täyttäneitä lukuun ottamatta oli epäsosiaalinen elämäntapa ja työttömyys, joiden suhteellinen osuus vaihteli eri ikäryhmissä. Seuraavasta ilmenee avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina eri ikäryhmissä.

Avuntarpeen syy	16-19 v	20-29 v	30-39 v	40-49 v	50-59 v	60-64 v	65 v
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	53.1
Mielisairaus	4.7	10.7	14.8	17.9	16.8	13.7	8.7
Muut sairaudet ja invalideetti	32.5	35.5	39.8	49.3	62.8	76.8	36.8
Vajaamielisyys	1.7	1.5	1.9	1.9	1.3	1.0	0.2
Aviopuolison kuolema	—	0.5	0.3	0.4	0.2	—	0.1
Perheen suurilukuisuus	—	0.7	2.5	2.5	0.6	0.1	(0.01)
Epäsosiaalinen elämäntapa ¹⁾	5.2	20.5	24.5	16.3	9.0	2.7	0.3
Työttömyys	6.1	4.0	4.3	4.5	4.2	2.2	0.1
Muut syyt	49.8	26.6	11.9	7.2	5.1	3.5	0.7
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittivät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Huoltoavun muoto	Päämiehiä kaikkiaan
Yksinomaan laitoshoido	4 989
» kotiaivustus	8 729
Laitoshoidon lisäksi kotiaivustusta.....	4 500
	<hr/> Kaikkiaan 18 218

¹⁾ Elatusvelvollisuuden laiminlyöminen, perheensä jättäminen tai muu epäsosiaalinen elämäntapa.

17. Huoltotoimi

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	146	1.8	217	2.2	363	2.2
20—29	886	10.7	777	7.8	1 663	9.1
30—39	1 661	20.1	1 022	10.3	2 683	14.7
40—49	1 603	19.4	1 222	12.3	2 825	15.5
50—59	1 860	22.6	1 533	15.4	3 393	18.6
60—64	688	8.3	903	9.0	1 591	8.7
65—69	507	6.2	956	9.6	1 463	8.0
70—79	720	8.7	2 211	22.2	2 931	16.1
80—	184	2.2	1 122	11.2	1 306	7.1
Yhteensä	8 255	100.0	9 963	100.0	18 218	100.0

Kansaneläkettä saaneet. Kansaneläkkeen tukiosaa tai työkyvyttömyyseläkettä kertomusvuonna saavia yksinäisiä tai perheellisiä oli seuraavasti:

	Huoltoapua saaneiden koko luku	Näistä sai em. eläkettä	
		Luku	%
Yksinäiset miehet	4 766	2 260	47.4
» » lapsia huollettavana	76	16	21.1
» naiset ilman lapsia	8 248	6 539	79.3
» » lapsia huollettavana	1 682	141	8.4
Avioparit ilman lapsia	1 590	1 123	70.6
» lapsia huollettavana	1 856	320	17.2
Kaikkiaan	18 218	10 399	57.1

Edellä mainituista 1 123 lapsettomasta avioparista 545 oli sellaisia, joista kumpikin sai em. eläkettä. Vastaava luku 320 avioparista, joilla oli lapsia, oli 21. Jäljelle jäävissä tapauksissa vain toinen aviopuolisoista sai sanottuja etuisuuksia.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen ja kotiaavustusta saaneista.

Laitoshoidto

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 8 373 päämiestä ja 1 435 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 9 808 henkilöä (ed. v. 10 574). Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli 1 592 093 (1 637 787), joten henkilöä kohden tuli keskimäärin 162.3 (154.9) hoitopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilais- ten laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1961

Laitos	Hoidettuja				Huoltopäiviä		
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaik- kiaan	Kaik- kiaan	Keskim. hoidettua kohden
	Miehiä	Naisia	Yh- teensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	3 108	5 265	8 373	1 435	9 808	1 592 093	162.3
Kaupungin omat laitokset	2 581	4 066	6 647	901	7 548	1 315 320	174.3
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	613	1 792	2 405	114	2 519	638 481	253.5
Koskelan sairauskoti laitoksineen ...	389	1 092	1 481	97	1 578	352 921	223.7
Kustaankartanon vanhainkoti	175	798	973	19	992	277 789	280.0
Tervalammen työlaitos	74	—	74	—	74	7 771	105.0
<i>Sairaalat</i>	1 124	1 076	2 200	640	2 840	90 243	31.8
Marian sairaala	497	392	889	83	972	27 544	28.3
Kivelän sairaala	379	426	805	108	913	28 466	31.2
Malmin sairaala	188	194	382	44	426	11 903	27.9
Auroran sairaala	115	115	230	415	645	17 551	27.2
Laakson sairaala	18	1	19	3	22	1 025	46.6
Toipumiskodit	79	63	142	5	147	3 754	25.5
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden huoltolaitokset</i>	978	1 356	2 334	170	2 504	586 596	234.3
Nikkilän sairaala	456	940	1 396	68	1 464	454 999	310.8
Hesperian sairaala	450	312	762	93	855	66 396	77.7
B-mielisairaala, Salo	—	36	36	1	37	11 253	304.1
Nummelan sairaala	70	55	125	7	132	39 272	297.5
Psykiatriset huoltolaitokset	68	116	184	19	203	14 676	72.3
Muiden omistamat laitokset	812	1 569	2 381	593	2 974	276 773	93.1
<i>Vanhain- ja turvakodit</i>	83	611	694	27	721	139 542	193.5
Vanhainkodit	60	365	425	11	436	107 995	247.7
Lepokodit	19	74	93	2	95	8 924	93.9
Erilaiset invalidikodit	4	5	9	1	10	1 590	159.0
Ensi-Koti	—	62	62	4	66	4 316	65.4
Sofie Mannerheiminkoti	—	12	12	1	13	803	61.8
Pelastusarmeijan äitikoti	—	2	2	—	2	122	61.0
» » Väinölä	—	1	1	—	1	59	59.0
Pippingskiöldin äitikoti	—	53	53	7	60	3 547	59.1
Emmauskoti	—	47	47	1	48	11 441	238.4
Sekalaiset turvakodit ym.	1	4	5	—	5	745	149.0
<i>Työkodit ja siirtolat</i>	4	3	7	—	7	270	38.6
Uudenmaan työlaitos	4	3	7	—	7	270	38.6
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	615	903	1 518	535	2 053	62 500	30.4
Yleiset ja yksityiset sairaalat	520	780	1 300	528	1 828	41 247	22.6
Työterveyslaitos	22	15	37	1	38	1 112	29.3
Tuberkuloosiparantolat	6	2	8	—	8	279	34.9
Invalidisairaalat ja hoitolat	7	7	14	—	14	836	59.7
Sairaskodit	7	49	56	1	57	7 788	136.6
Sekalaiset hoitolat ja parantolat ...	60	60	120	6	126	11 238	89.2
<i>Mielisairaalat ym.</i>	134	187	321	34	355	74 461	209.7
Kellokosken sairaala	38	57	95	7	102	33 937	332.7
Muut mielisairaalat (paitsi Helsin- gin omat)	96	131	227	27	254	40 524	159.5

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 82.6 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 40.1 % huoltolautakunnan alaisen laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoidoloissa oli 41.5 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan sairauskodissa, Kustaankartanon vanhainkodissa ja Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidosta saaneista 613 miestä ja 1 906 naista eli yhteensä 2 519 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 139 henkilön vähennystä.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskoti laitoksineen

Sairaskodin uusi keskusrakennus eli N-rakennus valmistui ja otettiin käyttöön 20.5. Poliklinikkayhdistelmä aloitti toimintansa 1.7. Roihuvuoren vanhainkodin rakennustyöt aloitettiin vuoden alussa ja harjannostajaiset pidettiin 8.12. Hirvihaaran vanhainkodin toiminnan alkamisesta tuli 15.11. kuluneeksi 10 vuotta.

Useita sairaanhoitajien ja sairaanhoitajaoppilaiden kurseja ja harjoittelujaksoja järjestettiin sairaskodissa. Niinikään järjestettiin siellä harjoittelua Svenska Medborgarhögskolan'in opiskelijoille. Lisäksi järjestettiin lääkintävoimisteluoppilaille tilaisuus opiskella potilaan yleishoitoa laitoksen eri osastoilla.

Henkilökunnan muutoksista mainittakoon: prof. Sven Rehnberg valittiin yli-lääkäriksi, lääket. ja kir. tri Arne Kuusisto tp. apulaisylilääkäriksi, lääket. ja kir. tri Marcus Sundberg, lääket. lis. Riitta Hakila, lääket. ja kir. tohtorit Juhani Railo, Tauno Larmi ja Heikki Setälä sekä lääket. lis. Alexander Pingoud tp. osastolääkä-reiksi, lääket. lis. Ensti Pohjola valittiin anestesialääkäriksi, odont.lis. Eino Louko-mies tp. hammaslääkäriksi, sair.hoit. Kaarina Leino tp. ylihoitajaksi, sairaanhoit. Hilikka Paukkunen osastonhoitajaksi, sair.hoit. Greta Ingves tp. osastonhoitajaksi, sair.hoit. Maija-Liisa Montén poliklinikanhoitajaksi, sair.hoit. Ulla Fagerholm tp. laboratoriohoitajaksi, Aino Keiste ja Eine Puputti tp. sosiaalihoitajiksi sekä lää-kintävoimistelijat Birgitta Stenberg, Regina Boijer ja Eija Toiskallio lääkintävoimis-telijain virkoihin. Eläkkeelle siirtyi mm. konemest. Kustaa Lehtiniemi, hoitajat Kerttu Vallin ja Agnes Seppälä, hoitoapul. Anna Kaikkonen, apumies Georg Bjugg sekä laitosapul. Aino Salo.

Helsinki-mitalin sai osastonhoit. Tyyne Lavikainen. Kaupunkiliiton kultaisen ansiomerkin 30 vuoden palveluksesta vahtimest. Eero Heiskanen ja lämmitt.-me-kaanikko Kalle Hälinen, hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta keittäjä-va-rastonhoit. Anna Salin ja 20 vuoden palveluksesta keittäjä Olga Nieminen.

Huollettavat. Sairaskodissa laitoksineen hoidettiin kertomusvuonna 389 miestä ja 1 189 naista, yhteensä 1 578 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 1 011 henkilöä ja v:een 1962 jäi 1 002 henkilöä. Laitoksen työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei hoidokkilukuihin ole luettu.

Hoitopäiviä oli koko vuonna 352 921 eli 223.7 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot olivat:

Menot	mk	Tulot	mk
Sairaskoti laitoksineen	808 654 767	Asuntoloiden tulot.....	21 616 954
Yhteensä	808 654 767	Aterialipukkeet	14 532 100
		Vuokratulot	4 320 000
		Muut tulot	7 192 331
		Geriatrisen poliklinikan pe- rimät maksut	269 595
		Yhteensä	47 930 980

Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 2 291: 31 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina vastaavasti 2 155: 50 mk. Kus-

tannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 164: 93 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Laitoksen laboratoriossa suoritettiin kaikkiaan 67 534 laboratoriotutkimusta. Röntgenosastolla oli kävijöitä 1 724 sekä suoritettuja röntgentutkimuksia 4 068 ja Ekg-tutkimuksia 2 008. Fysikaalista hoitoa annettiin 30 489 kertaa.

Ruumiinävaus pyrittiin suorittamaan kaikissa tapauksissa, jolloin se kuoleman syyn selvillesaamiseksi oli tarkoituksenmukaista, ja toimitettiin niitä patologisessa laitoksessa 217 ja oikeuslääketieteellisessä laitoksessa 2 tapauksessa.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 455 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tartunta- ja loistaudit	—	3	3
Kasvaimet ja vertamuodostavien elinten taudit	33	44	77
Herkistymätaudit	1	7	8
Mielisairaudet	1	1	2
Hermoston ja aistimien taudit	17	83	100
Verenkiertoelinten taudit	24	149	173
Hengityselinten taudit	6	23	29
Ruoansulatuselinten taudit	2	13	15
Virts- ja sukuelinten taudit	5	17	22
Tuki- ja liikuntaelinten taudit	—	7	7
Vanhuudentaudit ja epätarkasti määritellyt sairaudet ...	—	5	5
Tapaturmat	3	11	14
Yhteensä	92	363	455

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Sielunhoitotyö sairaskodissa oli sairaalain sielunhoitotyön johtokunnan alaisen sairaalapastorin sekä Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodissa Kustaankartanon vanhainkodin papin tehtävänä. Jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä oli 792 ja ehtoollisjumalanpalveluksia 36. Niiden lisäksi pidettiin Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa jumalanpalvelus kerran kuussa.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. laitoksen kirjaston avulla ja oli lainauksien luku 7 806. Huollettavien käytössä oli lisäksi 225 vuosikertaa suomen- ja ruotsinkielisiä päivä- ja aikakauslehtiä. Huollettaville järjestettiin askartelutoimintaa, jonka tuloksia esiteltiin marras-joulukuun vaihteessa järjestetyissä myyjäisissä. Eri järjestöt sekä laitoksen eri osastojen henkilökunta järjestivät viihdytystilaisuuksia. Elokuvaesityksiä oli yhteensä 56 kertaa sekä lisäksi erikseen Hirvihaaran vanhainkodissa 19 kertaa. Heinäkuussa sairaskodin ja pienten vanhainkotien huollettavat tekivät busseilla tutustumis- ja huvimatkan Hämeenlinnaan. 8.9. tehtiin vielä retki puutarhanäyttelyyn.

Työtoiminta. Varsinaista maanviljelykseen kuuluvaa toimintaa harjoitettiin vain Hirvihaaran vanhainkodissa. Koskelan sairaskodin puusepän- ja maalarintyöhuoneissa sekä pajassa työskenteli muutamia huollettavia. Näiden lisäksi työskenteli niissä lautakunnan työtupien työntekijöitä, keskimäärin 14 miestä päivittäin, heidän työpäiviensä luku oli 4 283.

Kustankartanon vanhainkoti

Vanhainkodin henkilökunnasta sai Helsinki-mitalin os.hoit. Salli Kivistö.

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 175 miestä ja 817 naista eli yhteensä 992 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 751 henkilöä ja v:een 1962 jäi 772 henkilöä.

Huoltopäiviä oli koko vuonna 277 789 eli 280.0 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot	mk	Tulot	mk
Vanhainkoti	331 754 365	Asuntoloiden tulot.....	10 597 320
Yhteensä	331 754 365	Aterialipukkeet	6 026 850
		Vuokratulot	1 250 190
		Muut tulot	5 202 610
		Yhteensä	23 076 970

Bruttokustannus huollettavaa ja päivää kohden oli 1 194: 26 mk. Jos vähennetään tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 1 111: 19 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 150: 74 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiensa mukaan erilaisia taloustehtäviä, korjaustöitä ym. Lisäksi hoitivat huollettavien lämmityksen, yövartioinnin, kirjastonhoidon sekä sanomalehtien ja huollettavien oman postin jakelun. Askartelutöinä suoritettiin tekstiilityötä, olki-, tuohi-, korni-, muovi-, rautalanka-, metalli- ja puutöitä, kirjansidontaa ym. Tällä tavoin valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6.12. Lisäksi tuotteiden markkinointia varten toimi askartelukeskuksen myymälä.

Lääkärihoito. Vanhainkodin 135-paikkaisessa sairaosastossa ja 12-paikkaisessa akuuttisairaiden hoitolassa oli kertomusvuonna 527 potilasta. Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 6 804, ollen suurin heinäkuussa 458 ja pienin joulukuussa 290. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 17 183. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 7 883 kertaa. Röntgentutkimuksia suoritettiin 920. Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 124 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Infektiotaudit	—	1	1
Kasvaimet	1	7	8
Hermoston taudit	2	20	22
Verenkiertoelinten taudit	19	50	69
Hengityselinten taudit	8	8	16
Ruoansulatuselinten taudit	1	1	2
Virtsaelinten taudit	2	3	5
Traumat	—	1	1
Yhteensä	33	91	124

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Jumalanpalveluksia pidettiin laitoksessa suomenkielisiä 53 yhteensä 3 720 kuuntelijalle ja ruotsinkielisiä 12 yhteensä 141

kuuntelijalle. Ehtoollisjumalanpalveluksia oli 8. Lisäksi pidettiin hartaushetkiä ja jumalanpalveluksia osastoissa ja eri yhteisöt kävivät laitoksissa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 5 510 teosta. Huollettavien käytössä oli lisäksi päivä- ja aikakauslehtiä yhteensä 386 vuosikertaa.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen ja yksityisten järjestämät ohjelmalliset vierailut, askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 48 elokuvanäytöstä, keskusradio, kerhotoiminta jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltarusko» niminen lehti ilmestyi 9 numerona. Kesällä järjestettiin vanhainkodin huollettaville Helsingin lähisaaristoon laivamatka, johon osallistui 170 vanhusta. Japanin suurlähettiläs suoritti helmikuussa ja Englannin parlamenttivaltuuskunta toukokuussa tutustumisvierailun vanhainkotiin.

Tervalammen työlaitos

Kertomusvuoden aikana tuli kuluneeksi 25 vuotta Tervalammen työlaitoksen toiminnan alkamisesta. Merkkivuoden johdosta ja kaupunginhallituksen tehtyä asiaa koskevan päätöksen järjestettiin huoltolautakunnan toimesta työlaitoksessa 28.4. tiedotustilaisuus kaupungin, valtiovallan ja lehdistön edustajille.

Huollettavat. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 565 eri henkilöä, kaikki miehiä.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 74 henkilöä. Vuoden alussa oli näitä 28 miestä, v:een 1962 jäi 18.

Alkoholistilain nojalla hoidettiin vuoden aikana alkoholistihuoltolaosastossa 165 miestä. Seuraavaan vuoteen heitä jäi 36.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli laitoksessa 326 eri miestä.

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 51 326.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 54 858 111 mk ja bruttotulot 35 124 771 mk. Maatilan tappio kertomusvuodelta oli 2 235 865 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 1 068: 81 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 384: 47 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan tappio, saadaan nettomenoksi 428: 03 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 38 253 työpäivää. Huollettavien laskettiin työllään korvanneen joko itse samaansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 6 273 900 mk:n arvosta, mistä summasta 5 347 140 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla kävi kaikkiaan 1 472 potilasta. Yleinen terveydentila laitoksessa oli tyydyttävä.

Henkinen huolto. Huollettavien sielunhoidosta huolehti Vihdin kirkkoherra, minkä lisäksi eräät uskonnolliset järjestöt pitivät laitoksessa hartaustilaisuuksia. Muu henkinen virkistystoiminta oli monipuolista. Kerhoiltoja, elokuvanäytäntöjä, esitelmää, juhlia ja illanviettoja pidettiin säännöllisesti. Useita urheilu- ym. kilpailuja järjestettiin. Vielä mainittakoon radio- ja televisio-ohjelmien, sanoma- ja aikakauslehtien sekä laitoksen kirjaston tarjoamat viihdytys- ja kasvatusmahdollisuudet.

17. Huoltotoimi

Maatila. Tilalla oli peltoa ja niittyjä 148.71 ha, puutarhaa 4.5 ha ja metsää 552.76 ha. Viljelyksessä pyrittiin voimaperäiseen puutarha- ja juurikasvien viljelyyn. Viljellyt kasvit ja vastaavat satomäärät ilmenevät seuraavasta:

Kasvi	Viljelysala ha	Sato	
		Kaikkiaan kg	Hehtaaria kohden, kg
Ruis	5.07	11 595	2 287
Kevätvehnä	30.60	42 280	1 382
Ohra	5.97	6 270	1 050
Kaura + herne	22.50	53 890	2 395
Peruna	12.59	188 850	15 000
Sokerijuurikas	4.00	111 895	27 974
Heinä	27.50	118 500	4 309
Lanttu	1.50	50 000	33 333

Hevosia oli vuoden aikana 9. Hevostyöpäiviä suoritettiin 2 181. Traktoreita oli 4. Nautakarja käsitti vuoden alussa 50.5 ja lopussa 52 nautayksikköä. Koko karjan keskituotanto oli tarkastusvuonna 1960/61 4 131 kg maitoa, 182 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.4. Tilalla tuotettiin tarkastusmaitoa 171 638 kg. Sikalassa oli vuoden alussa 470 ja vuoden lopussa 386 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin ja teurastettiin 744 sikaa.

Kotiaivustukset

Aikaisemmin mainituista 18 218 päämiehestä sai kertomusvuonna huoltoapua kotiaivustuksen muodossa 13 229, joista 8 729 pelkästään kotiaivustusta, loppuosan ollessa sellaisia, jotka kotiaivustuksen ohella saivat joko itselleen tahi jollekin perheenjäsenelleen laitoshoidtoa.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain vaatteiden, polttopuiden ym. huoltoismuodossa. Kuukausittain tapausta kohden laskettu kotiaivustus on viime vuosina ollut keskimäärin seuraava:

Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk
1957	6 388:32	1958	7 096:62	1959	6 917:82	1960	8 461:17	1961	8 319:91

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaihuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 550 eri henkilöä, joista 178 miestä ja 372 naista. Voimassa olevan irtolaislain aikana on irtolaihuoltotoimenpiteitä eri vuosina kohdistettu seuraavaan lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1956	306	483	789
1938	132	359	491	1957	284	452	736
1939	176	466	642	1958	273	471	744
1940	145	551	696	1959	238	462	700
1945	71	548	619	1960	204	422	626
1950	218	547	765	1961	178	372	550
1955	369	567	936				

Kaikista huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 131, erikseen miehistä uusia 64 ja naisista 67. Eri vuosina on näiden ns. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1955	117	103	220
1938	71	171	242	1956	84	74	158
1939	79	185	264	1957	112	72	184
1940	53	238	291	1958	88	98	186
1945	41	128	169	1959	80	106	186
1950	122	112	234	1960	69	91	160
				1961	64	67	131

V. 1937—1961 on uusia irtolaisia ollut 2 324 miestä ja 3 479 naista eli yhteensä 5 803.

Uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä vuosilta 1937—1961 osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka irtolaislain voimassa ollessa ovat olleet irtolaishuolto-toimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 40 %, joten irtolaishuolto oli suurimmalta osaltaan naisten huoltoa. Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	21	11.8	74	19.9	95	17.3
Työn vieroksuminen	94	52.8	190	51.1	284	51.6
Kerjuu	4	2.2	—	—	4	0.7
Ammattihaureus	—	—	104	27.9	104	18.9
Muu peruste ¹⁾	59	33.2	4	1.1	63	11.5
Yhteensä	178	100.0	372	100.0	550	100.0

Uusien miespuolisten irtolaisten kohdalla oli työn vieroksuminen yleisin peruste, 43.8 %, »muun perusteen» osuus oli 37.5 % ja kuljeksivan elämän 17.2 %. Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa, 35.8 %, joutunut huoltoon kuljeksivan elämän, 32.8 % työn vieroksumisen ja 28.4 % ammattihaureuden perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä sovellettiin irtolaisiin seuraavasti (taulukkoa laadittaessa on otettu huomioon kuhunkin irtolaiseen vuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide):

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	12	6.7	22	5.9	34	6.2
Kotikuntaan lähettäminen	10	5.6	17	4.6	27	4.9
Irtolaisvalvonta	104	58.4	108	29.0	212	38.5
Työlaitos	21	11.8	97	26.1	118	21.5
Pakkotyö	1	0.6	8	2.2	9	1.6
Jälkivalvonta	30	16.9	120	32.2	150	27.3
Yhteensä	178	100.0	372	100.0	550	100.0

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

17. Huoltotoimi

Suljetussa laitoshuollossa oli siten viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan runsas viidesosa kaikista irtolaishuollon alaisista henkilöistä. Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 18.3 %, jäi varoitusasteelle 24.4 %, valvonta-asteelle 42 %, työlaitoksessa oli 6.9 % ja jälkivalvonnassa 7.6 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä oli oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltolaan lähettämistä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä oli kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausraangaistusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksessa oli kaikkiaan 23 113, josta 3 984 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	98	55.0	216	58.1	314	57.1
Naineita	53	29.8	102	27.4	155	28.2
Leskiä	1	0.6	8	2.1	9	1.6
Eronneita	26	14.6	46	12.4	72	13.1
Yhteensä	178	100.0	372	100.0	550	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 62 eli 11.3 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 10.7 % ja naisista 11.6 %.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v ²⁾	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v —	Yhteensä
	%	%	%	%	%	%
Miehiä	2.8	19.1	33.2	21.9	23.0	100.0
Naisia	12.1	34.1	27.7	16.7	9.4	100.0

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 251 eli 45.6 % kaikista, miehistä erikseen 125 eli 70.2 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 48.9 %.

c. Alkoholilakiin perustuva huolto

Huollettavien lukumäärä. Alkoholihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 2 943 henkilöä, joista 2 754 miestä ja 189 naista. Luku nousi n. 6 % edellisestä vuodesta. Sinä aikana, jona lakimääräistä alkoholihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on eri vuosina huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaan luettuina. — ²⁾ Irtolaiskäsittelyä ei sovelleta 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1955	3 206	276	3 482
1938	764	41	805	1956	3 017	258	3 275
1939	817	38	855	1957	3 030	256	3 286
1940	533	14	547	1958	2 996	270	3 266
1945	1 447	198	1 645	1959	2 475	207	2 682
1950	3 076	338	3 414	1960	2 585	200	2 785
				1961	2 754	189	2 943

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 225 miestä ja 158 naista eli yhteensä 2 383 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna alkoholisti-huoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 529 miestä ja 31 naista eli kaikkiaan 560 henkilöä.

Näistä ns. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1955	720	73	793
1938	484	24	508	1956	649	38	687
1939	315	8	323	1957	644	61	705
1940	150	4	154	1958	612	63	675
1945	915	126	1 041	1959	396	30	426
1950	972	96	1 068	1960	481	25	506
				1961	529	31	560

V. 1937—1961 on uusia alkoholisteja ollut 15 840 miestä ja 1 615 naista eli yhteensä 17 455.

Uusien alkoholistien yhteissumma 17 455 v:lta 1937—1961 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi alkoholistilain voimassaoloaikana. Naisia oli näistä vain 9.3 %.

Seuraava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusista alkoholisteista varsinkin, jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksessa esitetystä.

Huollon peruste. Alkoholistihuoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat alkoholistit seuraavasti:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	11	0.4	3	1.6	14	0.5
Häiriö tai pahennus	928	33.7	63	33.3	991	33.7
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	29	1.1	1	0.5	30	1.0
Rasitukseksi joutuminen	19	0.7	—	—	19	0.6
Huoltoavun tarve	10	0.3	2	1.1	12	0.4
Juopumuspidätykset	1 520	55.2	110	58.2	1 630	55.4
Vapaaehtoisuus	237	8.6	10	5.3	247	8.4
Yhteensä	2 754	100.0	189	100.0	2 943	100.0

17. Huoltotoimi

Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyöminen, omaisten rasitukseksi joutumisen tai huoltoavun tarpeen johdosta joutui huoltoon 2.1 % (ed.v. 4.2 %). Eri perusteiden suhteelliset osuudet uusien alkoholistien osalta olivat jokseenkin samansuuruiset, paitsi että juopumuspidätysten osuus oli 56.8 % ja häiriön tai pahennuksen osuus 30.9 %. Vapaaehtoisina oli huollossa 247 alkoholistia¹⁾.

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien jakautuminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	494	17.9	26	13.8	520	17.7
Raittiusvalvonta	1 033	37.5	86	45.5	1 119	38.0
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	313	11.4	22	11.6	335	11.4
Huoltolahoito, täytäntöönpanttu	319	11.6	11	5.8	330	11.2
Jälkivalvonta	595	21.6	44	23.3	639	21.7
Yhteensä	2 754	100.0	189	100.0	2 943	100.0

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 54.1 %, raittiusvalvontaan 28.7 %, huoltolahoitoon määrättiin 8.8 % ja jälkivalvontaan joutui 8.4 %.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittäytyivät alkoholistit seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 178	42.8	36	19.0	1 214	41.2
Naimeita	1 136	41.2	88	46.6	1 224	41.6
Leskiä	45	1.6	19	10.1	64	2.2
Eronneita	395	14.4	46	24.3	441	15.0
Yhteensä	2 754	100.0	189	100.0	2 943	100.0

Aviottomina syntyneitä²⁾ oli alkoholisteista 5.6 %.

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet alkoholistihuollossa olevista olivat:

	Alle 18 v	18—20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v —	Kaikkiaan
Luku	6	18	356	887	884	792	2 943
%	0.2	0.6	12.1	30.1	30.1	26.9	100.0

d. Raittiushuolto

Huollettavien lukumäärä. Raittiushuoltotoimenpiteitä sovellettiin 853 eri henkilöön, joista 838 miespuolista ja 15 naispuolista. Näistä oli 242 jo edellisenä vuonna ollut raittiushuollon kohteena.

¹⁾ Vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta siten, kun he huoltolasta vapauduttuaan joutuvat ns. jälkivalvontaan. — ²⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaan luettuina.

Vuodesta 1947 lähtien, jolloin laki juopuneena tavattujen henkilöiden raittius-
huollosta tuli voimaan, on toimenpiteitä sovellettu eri vuosina seuraaviin henkilö-
määriin:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1947	168	9	177	1955	688	20	708
1950	784	14	798	1956	607	11	618
1951	811	7	818	1957	714	11	725
1952	743	22	765	1958	720	22	742
1953	729	13	742	1959	790	18	808
1954	685	24	709	1960	770	24	794
				1961	838	15	853

Huoltotoimenpiteet, aviosuhde ja syntyperä. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä aviosuhteen mukaan ryhmittyvät raittiushuollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	726	86.6	11	73.3	737	86.4
Raittiusuojelu	112	13.4	4	26.7	116	13.6
Yhteensä	838	100.0	15	100.0	853	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 11 naista ja 600 miestä, sovellettiin 10 naiseen sekä 567 mieheen huoltotoimenpiteenä varoitusta ja muihin raittiusuojelua.

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	718	85.7	14	93.3	732	85.8
Naineita	116	13.8	1	6.7	117	13.7
Eronneita	4	0.5	—	—	4	0.5
Yhteensä	838	100.0	15	100.0	853	100.0

Aviottomina syntyneitä oli 12, minkä lisäksi yhden miehen syntyperä oli tuntematon.

Ikä. Suurin osa, yli 2/3, raittiushuollossa olleista oli 21—24-vuotiaita. Lakia voidaan soveltaa vain alle 25-vuotiaisiin. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	255 ¹⁾	598	853
%	29.9	70.1	100.0

Uusista tapauksista 18—20 ¹⁾-vuotiaiden osuus oli hieman suurempi, 35.7 %.

¹⁾ Näistä yksi 17-vuotias.

e. Alkoholistihuollon poliklinikka, juopumuspidätykset

Alkoholistihuollon poliklinikan toiminta. V. 1950 aloitettua alkoholistipoliklinikkatoimintaa jatkettiin alkoholistihuollon tehostamiseen varattujen määrärahojen turvin. Poliklinikkaa johti huoltoviraston huoltopsykiatri lääket.lis. Pertti Leivonen 31. 7. saakka, 1.—15. 8. huoltoviraston sosiaalilääkäri tri Olli Piironen ja sen jälkeen vuoden loppuun saakka tri Lenni Lehtimäki. Lisäksi henkilökuntaan kuului kaksi puolipäivätoimista apulaislääkärinä, kaksi sosiaalityöntekijää, yksi puolipäivätoiminen sosiaalityöntekijä sekä sairaanhoitaja. Vastaanotto oli viidesti viikossa. Poliklinikkatyöskentely tapahtui iltaisin huoltoviraston alkoholistihuoltotoimiston yhteydessä olevissa huonetiloissa Siltasaarenkatu 3:ssa ja joulukuun alusta Vilhovuorenkuja 14:ssä.

Poliklinikan hoidossa oli vuoden aikana kaikkiaan 873 potilasta (ed.v. 741), joista miehiä oli 832. Uusia oli kaikista potilaista 425. Potilaitten käyntikertoja lääkärin luona oli 2 640 ja sairaanhoitajan luona 5 256. Potilaista oli 296 alkoholistihuoltotoimiston kirjoissa. Pääasiallisina hoitomuotoina käytettiin lääkehoitoa, psykoterapeuttista käsittelyä sekä sosiaalityöntekijäin johtamaa ryhmähoitoa.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Alkoholistihuoltotoiminnan taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot Helsingissä asuvien juopumuspidätyksistä.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 14 522 eri henkilöä, joista miehiä ¹⁾ 13 532 ja naisia 990. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 180 henkilöä enemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 4 388 ja syytteeseen asetettiin 9 122 henkilöä. Pidätyskertoja oli kaikkiaan 42 341. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 2.92 ja naisten osalta 2.83. Eniten pidätyksiä sattui elo- ja syyskuussa, vähiten tammi- ja joulukuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli rekisteröity alkoholisteina 6 436, irtolaisina 1 114 sekä raittiushuoltolain mukaisina tapauksina 1 603.

Juopumuspidätykset v. 1937—1961 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muulla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muulla asuvien pidätyksiä
1937	16 640	1 563	18 203	20 357	3 717
1938	17 464	1 604	19 068	20 155	2 691
1939	15 711	1 573	17 284	18 031	2 320
1940	13 549	1 952	15 501	16 378	2 829
1945	24 537	2 289	26 826	27 673	3 136
1950	32 117	2 129	34 246	36 647	4 530
1955	29 279	2 291	31 570	33 934	4 055
1956	28 520	2 393	30 913	32 193	3 673
1957	30 406	2 067	32 473	34 866	4 460
1958	29 747	1 569	31 316	34 664	4 917
1959 ¹⁾	33 836	3 627	37 463	39 338	5 502
1960	36 502	2 610	39 112	41 599	5 097
1961	37 378	5 063	42 441	44 743	7 365

¹⁾ Juopumuspidätystilasto on miesten osalta laadittu v. 1959—1961 aikaisemmasta menetelmästä poiketen otantamenetelmää käyttäen siten, että juopumuspidätyskortistosta on tasavälistä otantaa käyttäen poimittu joka neljäs kortti tilastokäsittelyyn.

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu eripainoksen taulukko-osastossa.

f. Lapsilisät ja sotilasavustukset

Kaupungin sosiaaliin oloihin vaikuttavista, valtion rahoittamista, mutta huoltolautakunnan täytäntöönpanotehtäviin joko osittain tai kokonaan kuuluvista toimintamuodoista, lapsilisistä ja sotilasavustuksista mainittakoon edellä viraston toiminnasta esitettyjen numerotietojen lisäksi seuraavaa:

Lapsilisää määrättiin huoltolautakunnan toimesta kertomusvuoden I neljänneksen aikana ¹⁾ maksettavaksi kaikkiaan 396 104 400 mk. Lapsilisän nostajien ja lapsilisiin oikeutettujen vastaavat luvut I vuosineljänneksen aikana olivat seuraavat:

	Yksityisiä lapsilisän nostajia	Vastaava lasten luku	Lapset, joista lastensuojelu- lautakunta tai huoltolauta- kunta nosti lapsilisän	Lapsilisää saa- neiden lasten luku kaikkiaan
Neljännes				
I	65 086	108 718	1 311	110 029

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet (nostajat) ryhmittivät lapsiluvun mukaan vuoden I neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostajia	Lapsilisää nostettiin	Nostajia
1 lapsesta	35 004	6 lapsesta	142
2 »	20 174	7 »	60
3 »	7 194	8 »	8
4 »	1 982	9 »	3
5 »	519		
		Yhteensä	65 086

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 706 omaiselle kaikkiaan 45.2 mmk.

g. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä:

tammikuu	560	heinäkuu	504
helmikuu	589	elokuu	548
maaliskuu	602	syyskuu	631
huhtikuu	604	lokakuu	637
toukokuu	641	marraskuu	674
kesäkuu	626	joulukuu	576

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 2 071, joista vanhuksia 493.

Kodinhoitoapua saaneiden perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat ja -siivoojat kaikkiaan 24 441 työpäivää, joista 1 296 tuli kodinsiivoojien osalle.

¹⁾ Lapsilisätoimisto siirtyi lastensuojelulautakunnan alaisuuteen 1.5. lukien.

Muulle kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 5 769 959 mk.

h. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto ja toipilasraha

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 1 151 Helsingissä opiskelevaa henkilöä. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 15.7 mmk. Lisäävustuksina suoritettiin kaupungin varoista 2.9 mmk sellaisille, joiden valtion varoista saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä joutuivat turvautumaan kaupungin avustukseen.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 982 invalidia lääkintähuollon, ammattikoulutuksen, työväline- tai raaka-aineavun ym. muodossa. Invalidihuoltomenoina suoritettiin kertomusvuonna n. 14 mmk, josta kaupungin osuus oli 0.6 mmk. Tämän lisäksi suoritettiin valtiokonttorin välityksellä 1 556 invalidille invalidirahana maksetut 129.5 mmk.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 75 sotaorvolle kaikkiaan 2.6 mmk, minkä lisäksi 3 orpoa sai Presidentti Kallion rahaston varoista tilapäisavustuksia.

Tuberkuloosi- ja reumatoipilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 388 henkilölle yhteensä 9 049 800 mk. Tuberkuloositoipilaita oli 359 ja reumaatikkoja 30. Toipilasrahan suuruus oli normaalitapauksissa 12 000 mk kuukaudessa. Kansaneläkkeen tukiosaa saavalle se oli yksinäiselle täyden toipilasrahan (12 000 mk) ja tukiosan välinen erotus ja perheelliselle 1 000 mk/kk enemmän. Huoltoapua kotiaavustuksena saaville toipilasraha oli 3 000 mk/kk. Toipilasrahaa maksettiin säännönmukaisesti kolmen kuukauden ajalta.

i. Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuvissa työskenteli kahdeksan työryhmää. Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 120 ja työsuhteessa olevia 19. Työtupien puutyöosaston huoltosuhteessa olevat työntekijät ovat jatkuvasti työskennelleet Koskelan sairaskodin työhuoneissa. Työtupien toimesta ohjattiin kodeissaan ja yksityisissä vanhainkodeissa asuville vanhuksille järjestettyä askarrutustoimintaa ja valmistettujen esineiden myynti hoidettiin työtupien myymälässä.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten vuode- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden ym. valmistaminen. Kaupungin laitoksille mm. valmistettiin verhoja yhteensä 2 486 ikkunaan. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulunoppilaille samoin kuin vastaava kenkien korjaus oli niin ikään työtupien tehtävänä.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 99, tammi-kuussa ja pienimmillään, 60, elokuussa. Kaikkien työntekijäin keskimääräinen luku kuukausittain oli 104. Työpäiviä oli koko vuonna 26 651, niistä huoltosuhteessa olevien 21 986, työsopimussuhteessa olevien 4 665. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskimääräinen päiväansio oli 1 298:82 mk, ja huollettavien keskimääräinen

päiväpalkkio 354 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai korvauksena 190 mk työpäivältä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 103 589 923 mk ja bruttotulot 99 826 020 mk, joten nettomenoiksi kameraalisen kirjanpidon mukaan jäi 3 763 903 mk eli työntekijää ja työpäivää kohden 141:22 mk.

Ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä. Sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisten huoltoavun varaan.

Lopuksi on mainittava, että työtuissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoon saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

j. Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja saatiin kertomusvuonna huoltolautakunnan toimesta jaettavaksi kaikkiaan 194 063 mk, joka jaettiin avustuksina 117 eri henkilölle. Mainitut rahastot olivat seuraavat: Aleksandras understöd-rahasto, Maria Bergmanin testamenttirahasto, Vilhelm Elgin pauvres honteux-rahasto, Emma Grefbergin rahasto, Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto, Carl Gustaf Hanellin rahasto, John Holmströmin rahasto kainojen köyhien hyväksi, Alfred Kordelinin avustusrahasto, Elsa Maria Lampan rahasto, Puolisoiden Isak Mattsson-Kivilän apurahasto, Christina Othmanin rahasto, Adolf Fredrik Sierckin rahasto, Carl Sierckenin rahasto, Valdemar Wavulinin lahjoitusrahasto ja W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto.

Näitä avustuksia ei ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon kertomuksen tilastokatsauksissa, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös huoltoapulain nojalla.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa oli osoitettu kertomusvuodeksi huoltotoimintaa varten ¹⁾ varoja yhteensä 3 159 305 332 mk, josta määrästä kuitenkin 5 mmk oli kaupunginhallituksen käyttövaroja.

Huoltolautakunnan bruttomenot ¹⁾ nousivat kaikkiaan 2 843 074 854 mk:aan. Kun tästä vähennetään eräille sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja laitoksille jaetut avustukset (49 906 148 mk) sekä kaupunginhallituksen käyttövaroista eräisiin hankintoihin, avustuksiin ym. suoritettujen erät (1 713 035 mk), jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 2 791 455 671 mk.

Kun tästä vähennetään tulot 1 017 749 993 mk, jää jäljelle 1 773 705 678 mk, mikä osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot.

Edellisestä vuodesta ne nousivat 56 371 654 mk.

¹⁾ Kansaneläkelaitokselle suoritettavia kustannusosuuksia lukuun ottamatta.

17. Huoltotoimi

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1952—1961 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1952	611 778 806	1957	1 026 586 741
1953	685 298 841	1958	1 409 965 503
1954	781 233 923	1959	1 598 725 451
1955	874 428 981	1960	1 717 334 024
1956	1 050 302 171	1961	1 773 705 678

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Korvaukset annetusta huollosta	600 300 000	725 386 206
Koskelan sairaskoti laitoksineen:		
Asuntoloiden tulot	21 000 000	21 616 954
Aterialipukkeet	12 500 000	14 532 100
Vuokratulot	4 320 000	4 320 000
Muut tulot	6 000 000	7 192 331
Geriatrisen poliklinikan perimät maksut	5 000 000	269 595
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Asuntoloiden tulot	11 300 000	10 597 320
Aterialipukkeet	6 000 000	6 026 850
Vuokratulot	1 250 190	1 250 190
Muut tulot	4 600 000	5 202 610
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tuloja	16 931 960	16 783 902
Korvaukset valtiolta	17 413 276	18 340 869
Maatilan tuloja	46 835 000	50 086 041
Työtuvat	80 000 000	99 826 020
Kodinhoitotoiminta:		
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	20 000 000	26 928 951
Tuloja kodinhoitomaksuista	4 500 000	5 769 959
Sekalaiset tulot	2 000 000	3 620 095
Yhteensä	859 950 426	1 017 749 993

Menot ¹⁾	Määrärahat talous- arvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	356 157 868	361 718 462
Koskelan sairaskoti laitoksineen	878 576 465	808 654 767
Kustaankartanon vanhainkoti	345 642 377	331 754 365
Tervalammen työlaitos ja maatila	113 458 826	107 180 017
Työtuvat	114 925 996	103 589 923
Sairaalahoido	384 250 000	261 583 414
Avohuollon lääkintäkustannukset	87 000 000	84 502 843
Suoranaiset avustukset	700 000 000	624 806 363
Matkakustannukset	475 000	331 719
Hautauskustannukset	4 300 000	3 031 600
Alkoholistihuollon tehostaminen	3 600 000	5 015 371
Sekalaiset menot	1 638 800	690 870
Kunnallinen työhuolto	3 700 000	3 533 205
Laitoshuollossa olevien käyttövarat	79 000 000	72 232 700
Vanhusten kodinhoito	3 000 000	1 870 543
Tuberkuloottisten ja reumasairaiden jälkihuolto	13 000 000	9 049 800
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	52 140 000	49 906 148
Huoltolautakunnan hallinnossa olevien rakennusten kun- nossapito	13 440 000	11 909 709
Yhteensä	3 154 305 332	2 841 361 819
Kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuudet	630 000 000	632 305 938
Kaikkiaan	3 784 305 332	3 473 667 757

Huoltotoimen nettomenot²⁾ ovat viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olleet kutakin kaupungin asukasta kohden (keskiväkiluvun mukaan) seuraavat:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1952	1 572: 61	1957	2 409: 23
1953	1 733: 06	1958	3 231: 16
1954	1 952: 32	1959	3 592: 66
1955	2 142: 77	1960	3 793: 38
1956	2 520: 66	1961	3 837: 14

Lisäksi huoltolautakunta suoritti kertomusvuonna kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuuksia kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 632 305 938 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin rahakorvauksia annetusta huollosta 883 751 043 mk, josta 725 386 206 mk huoltolautakunnan ja 158 364 837 mk lasten-
suojelulautakunnan antamasta huollosta. Perimiestyö jakautui seuraavasti:

¹⁾ Taulukkoon ei sisälly kaupunginhallituksen käyttövaroista suoritettuja menoja, joiden yhteis-
summa oli 1 713 035 mk. — ²⁾ Kansaneläkelaitokselle suoritettavia kustannusosuuksia lukuunottamatta.

17. Huoltotoimi

	Korvaus lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä mk
Valtiolta perityt ¹⁾	104 749 372	55 449 195	160 198 567
Toisilta kunnilta perityt	1 392 675	3 113 854	4 506 529
Yksityisiltä perityt	619 244 159	99 801 788	719 045 947
Yhteensä	725 386 206	158 364 837	883 751 043

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 68 mieheltä ja 3 naiselta työlaitoksessa suoritettun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 1 017 080 mk, josta 673 540 mk huoltolautakunnalta saadun ja 343 540 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä.

Huoltolautakunnalle tulevien rahakorvausten yhteismäärä nousi edelliseen vuoteen verraten 127 257 026 mk eli 21.2 %. Erikseen laskien nousi valtiolta perittyjen korvausten määrä 49 %, toisilta kunnilta perittyjen laski 40.2 % ja yksityisiltä perittyjen määrä nousi 17.8 %. Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on kymmenvuotiskautena 1952—1961 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	%	Vuosi	%
1952	45.4	1957	86.8
1953	47.7	1958	92.9
1954	62.3	1959	88.3
1955	64.5	1960	87.9
1956	77.8	1961	85.4

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuuntaa voidaan vielä ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Nämä suhdeluvut ovat kymmeneltä edelliseltä vuodelta, mutta on otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä sekä samana vuonna että useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa. Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%
1952	14.2	1957	27.2
1953	16.8	1958	21.5
1954	16.0	1959	22.6
1955	18.8	1960	22.7
1956	18.6	1961	25.5

¹⁾ Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus.

18. Lastensuojelutoimi¹⁾

Yleistä

Lastensuojelutoimen osalta voidaan v:n 1961 sanoa olleen edelleen kehityksen vuosi. Kaupungin kasvanut sijoituskyky näkyy selvästi siinä, että vuoden aikana voitiin laitoshoidon merkitykseen kiinnittää enenevää huomiota ja panna alulle tai saada käyttöön useita uusia laitoksia tai hoitopaikkoja. Tällaisesta kehityksestä on ennen muuta mainittava uuden sijoituspaikan hankkiminen Päivähuoltola Aulalle ja Reijolan nuorisokodille sekä Outamon vastaanottokodin toiminnan aloittaminen uusissa ajanmukaisissa suojissa Lohjan maalaiskunnassa. Naulakallion lastenkodin suunnitelmat saatiin alulle kertomusvuonna ja näiden lisäksi tehtiin sopimuksia hoitopaikkojen varaamisesta Mustalaislähetyksen nuorisokodissa ja Kirsti Herlinin lastenkoti-säätiön omistamassa lastenkodissa.

Taloudellisen kehityksen rinnalla oli havaittavissa lastensuojelutyön tarpeen jatkuva lisääntyminen. Edelleen oli havaittavissa jatkuvaa painetta laitoshoidon tarpeessa, mitä parhaiten kuvaavat lastenhuoltotoimiston ja suojelukasvatustoimiston käsiteltäväksi tulleet tapausluvut. Huollontarve lisääntyi mm. niissä tapauksissa, joissa ilmoitus oli tehty rikoksen, irtolaistapaisen elämän tai juopumuksen johdosta. Tilaston mukaan lastensuojelun tarve aiheutui kertomusvuonna vanhemmista johtuvista syistä useammin kuin edellisenä vuonna.

Avohuoltoon jouduttiin kertomusvuonna laitospaikkojen puutteen ja uusien huoltomenetelmien johdosta kiinnittämään lisääntyvää huomiota. Perhehoidon lisääntymisen ja avohuollossa olevien tutkimisen vuoksi oli perustettava lisää virkoja.

Toiminnan tehostumisen ja laitospaikkojen lisääntymisen rinnalla on todettava se erilaisten sosiaalisten avustusten muodossa tapahtuva ennalta ehkäisevä toiminta, mitä viimeaikoina on lainsäädännössä alettu korostaa. Kertomusvuoden aikana aloitettiin erityislapsilisän maksaminen.

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja lastensuojelutoimen eripainoksessa.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan sekä sen jaostojen ja johtokuntien kokoonpano. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava: puheenjohtajana toim.pääll. Sulo Manninen, varapuheenjohtajana teol. tri Veikko Päivänsalo, jäseninä: prof. Elsa Bruun, toiminnanjoht. Vuokko Hietala, ilm.pääll. Anni Ikonen, toiminnanjoht. Laila Leskinen, yht.kuntat.maist. Sirkka Loimaranta, rva Maija Suosalmi ja arkkiaatri Arvo Ylppö; varajäseninä kansak.op. Eila Penttinen, sosion. Raili Heiskanen, sosion. Marjatta Forssén, prof. Paavo Heiniö, dos. Sakari Lahdensuu, varat. Göran Westerlund, terv.sisar Terttu Voipio, rvat Martta Parkkari ja Impi Lojander; lisäjäseninä dos. Saima Tawast-Rancken, opett. Margareta Aminoff, omp. Malva Palo ja rva Lilja Dahl; varalisäjäseninä varanot. Martta Manner, rva Hilma Karanterä, konttor. Svanvit Björkvist ja siht. Maj-Lis Wahlberg.

Jäljempänä mainittuihin jaostoihin määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet puheenjohtajaksi, varapuheenjohtajaksi ja jäseneksi: lastenhuoltojaostoon Päivänsalo, Leskinen ja Aminoff sekä varajäseniksi Manninen, Bruun ja Tawast-Rancken; suojelukasvatusjaostoon Manninen, Bruun ja Tawast-Rancken sekä varajäseniksi Päivänsalo, Leskinen ja Aminoff; äitiysavustus- ja perhelisäjaostoon, joka muuttui sosiaali-ohjesäännön tultua voimaan 1.4.1961 alkaen väestöasiainjaostoksi Ylppö, Hietala ja Palo sekä varajäseniksi Loimaranta, Suosalmi, ja Manninen; elatusapu- jaostoon Loimaranta, Suosalmi ja Dahl sekä varajäseniksi Ylppö, Hietala ja Manninen; vajaamielishuoltojaostoon Ikonen, Leskinen, Bruun ja Loimaranta sekä varajäseniksi Päivänsalo, Manninen ja Suosalmi, minkä lisäksi itseoikeutettuna jäsenenä jaostoon kuului lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten vastuunalaisena lääkärinä sosiaalilääkäri Sirkka Syväne.

Lastenkotien johtokuntaan kuuluivat puheenjohtajana Päivänsalo ja varapuheenjohtajana Leskinen sekä koulukotien johtokuntaan puheenjohtajana Manninen ja varapuheenjohtajana Bruun. Kolmantena jäsenenä kumpaankin johtokuntaan kuului ohjesäännön mukaan lastensuojelutoimen toim.joht. Arvi Heiskanen sekä hänen varamiehinään lastenkotien johtokuntaan last.huollontark. Margit Törnudd ja koulukotien johtokuntaan nuorisonhuolt. Kaarlo Helasvuo. Vajaamielislaitosten johtokuntana toimi vajaamielishuoltojaosto.

13.3.61 muutettiin sosiaali-ohjesääntöä siten, että koulukotien johtokunnan ja lastenkotien johtokunnan tilalle perustettiin lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten johtokunta, johon kuuluivat puheenjohtajana Bruun, varapuheenjohtajana Päivänsalo ja jäseninä Manninen, Leskinen ja itseoikeutettuna jäsenenä toim.joht. Heiskanen varamiehenään Törnudd tai Helasvuo.

Kaupunginhallituksen edustajana oli lautakunnassa apul.kaup.joht. Eino Waronen, 1.7. alkaen apul.kaup.joht. Eino Uski, lastenhuoltojaostossa fil.maist. Veikko Loppi sekä muissa jaostoissa ja johtokunnissa kansanedustaja Lempi Lehto.

Lastensuojelulautakunnan alaisten lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten ohjesäännön mukaan lastenhuoltolaitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan tehtävät kuuluivat kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnalle.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunta kokoon-tui kertomusvuonna 12 kertaa, jolloin pöytäkirjoihin merkittiin yhteensä 211 (200)

pykälää. Ilmoitusluontoiset asiakirjat, jotka eivät edellyttäneet erillistä lautakunnan päätöstä, merkittiin kokousten väliaikoina kertyneinä ryhminä pöytäkirjaan samaan pykälään, asiakirjojen ollessa asianomaisessa kokouksessa nähtävinä.

Lastenkotien johtokunta piti vuoden aikana 2, koulukotien johtokunta 1, lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten johtokunta 9 kokousta ja vajaamielislaitosten johtokunta 12 kokousta. Eri jaostojen toimintaa selostetaan ao. toimistojen kohdalla.

Ohjesäännön edellyttämän kaupungin kolmen sosiaalihuollon päätösvaltaelimen, nimittäin huoltolautakunnan, lastensuojelulautakunnan ja lastentarhain lautakunnan yhteinen neuvottelukokous pidettiin 31.10. Päivähuoltola Vantaalassa. Aiheeksi valittiin »Lastentarhojen sekä lasten ja vanhusten huoltolaitosten suunnittelussa huomioonotettavia näkökohtia».

Lastensuojelulautakunnan kertomusvuonna tekemistä *päätöksistä* mainittakoon seuraavat:

Lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten kiireellinen perustamisohjelma päätettiin saattaa kiinteistölautakunnan tietoon otettavaksi huomioon asemakaavasuunnitelmia laadittaessa (24.1. 6 §); sosiaaliohjesäännön muutoksien aiheuttamien toimenpiteiden täytäntöönpanoa varten päätettiin väestöasiaintoimiston virkoja ym. koskevasta väliaikaisesta järjestelystä (28.3. 55 §); lasten lomanvietto- ja kesävirkestystoimintaa varten myönnettävien avustusten jakamista koskeva päätös (18.4. 62 §); Oppilaskoti Toivolan talous- ja lämpökeskuksen sekä hallinto- ja asuntolarakennuksen piirustukset hyväksyttiin (18.4. 67 §); päätettiin lautakunnan edustajien lähettämistä lastensuojelujärjestöjen kokouksiin ja neuvottelupäiville (29.8. 114 §); hyväksyttiin Kirsti Herlinin Lastenkoti-säätiön kanssa tehty sopimus hoitopaikkojen varaamisesta kaupungille ko. lastenkodista (21.11. 179 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat mm. seuraavia asioita: päivähuoltola Aulan ja Reijolan nuorisokodin siirtämistä uusiin tiloihin (24.1. 10 §, 17.10. 170 §); hallinnollisen toimiston sihteerin ym. virkojen järjestelyä (24.1. 14 §); Naulakallion lastenkodin rakentamista Mellunkylään (21.2. 32 §); huoltotarkastajan palkkaamista perhehoidon tehostamiseksi sekä lentolehtisen painattamista (21.2. 37 §); 5 hoitopaikan varaamista Mustalaislähetyksen nuorisokodista (21.3. 43 §); Ryttylän vastaanottokodin henkilökunnan siirtämistä Outamon vastaanottokotiin (21.3. 45 §); Käpylän työkodin kehoitus- ja uutteruusrahaa (28.3. 56 §); avo- huollossa olevien vajaamielisten tutkimista koskevia toimenpiteitä (18.4. 74 §); paikallisasiamiesten palkkioita ym. (6.6. 73 §); lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten ohjesäännön muuttamista (4.7. 84 §); alaikäisten ammatinharjoittajien suojelua ja valvontaa koskevan lainsäädännön tarkistamista (4.7. 85 §); lastensuojelutoimen viranhaltijain eläkeiän tarkistamista (29.8. 127 §); tonttien varaamista eräille laitoksille (21.11. 179 §); kaupungin toimituskirjojen käännöstöiden keskittämistä (14.12. 197 §); Käpylän koulu- ja työkeskuksen irtaimen omaisuuden vakuuttamista (14.12. 198 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: vajaamielishuoltokomitean mietintöä (29.8. 110 §); lainan myöntämistä Kaupunkilähetysten uuden lastenkodin perustamismenoihin (21.2. 29 §); holhousapukomitean mietintöä (29.8. 110 §); avustuksen myöntämistä Kirsti Herlinin Lastenkoti-säätiön korjaustöitä varten (29.8. 134 §); koululasten päiväkodin väliaikaista

sijoittamista taloon Kotkankatu 14 (17.10. 169 §); Outamon vastaanottokodin henkilökunnan lasten koululaiskuljetuksia (21.11. 182 §); vajaaliikkeisten lastentarhatoiminnan jatkamista (21.11. 189 §); Vajaamielisten Tuki-yhdistysten Liiton ja Asuntolayhdistyksen avustusanomuksia (14.12. 195 §); elatusavun ennakkoa koskevaa lakiluonnosta (14.12. 201 §).

Lastensuojeluvirasto

Toimistot. Lastensuojeluvirasto jakaantui ohjesäännön mukaan kuuteen toimistoon.

1. *Hallinnollinen toimisto*, jonka tehtävänä oli valmistella lastensuojelulautakunnan käsiteltäväksi ja panna täytäntöön lastensuojelutoimen yleiset hallinto- ja talousasiat sekä valvoa lastenhuoltolaitosten toimintaa. Toimiston päällikkönä sekä samalla koko lastensuojeluviraston päällikkönä ja lastensuojelutoimen toimitusjohtajana toimi hovioik.aus. Arvi Heiskanen.

Toimistoon kuuluvina toimivat lääket.lis. Paavo Leisti lastensuojelulautakunnan lääkärinä ja sosion. Emil Stenholm lautakunnan sihteerinä, sittemmin talouspäälikkönä ja 1. 9. alkaen varatuomari Kalervo Juurinen lautakunnan sihteerinä.

2. *Lastenhuoltotoimisto*, jonka asiat käsiteltiin lastenhuoltojaostossa. Toimiston tehtävänä oli valmistella ne tapaukset, joissa lapsen yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin a), b), c) ja d) kohdissa mainituista syistä, sekä toimeenpanna jaoston päätökset. Lisäksi toimiston tehtäviin kuuluivat lastensuojelulain VI luvun edellyttämät kasvattilasten, äitiensä luona hoidettavien aviottomien lasten ja nuorten kotiapulaisten valvonta, kesävirikistyksen järjestäminen vähävaraisten perheiden lapsille sekä lausuntojen antaminen viranomaisille lasten holhousta ja hoitoa koskevissa asioissa. Toimiston päällikkönä oli lastenhuollontarkastaja, fil.tri Margit Törnudd, apunaan apulaislastenhuollontarkastaja, fil.maist. Annikki Hytönen.

Lastenhuoltotoimiston tehtävänä oli myös hoitaa ne valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät, jotka aiheutuivat vajaamielishuoltojaoston toiminnasta sekä lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten valvonnasta. Toimiston päälliköllä oli näissä tehtävissä apuna vajaamielishuoltaja, valtiot. maist. Maija Kario.

3. *Suojelukasvatustoimiston* tehtävänä oli valmistella suojelukasvatusjaostolle esitettäväksi ne asiat, joissa lapsen tai nuoren henkilön yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin e) kohdassa tai 8 §:n 2 momentissa mainituista syistä, samoin suorittaa ne tehtävät, jotka nuoria rikoksenteijöitä koskevissa säännöksissä on lastensuojelulautakunnalle määrätty. Toimiston päällikkönä oli nuorisonhuoltaja, fil.maist. Kaarlo Helasvuo apunaan apulaisnuorisonhuoltaja, fil.maist. Erla Frangén.

4. *Elatusaputoimisto*, jonka tehtävänä oli lastenhuoltotoimiston avustamana hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka aivoliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetussa laissa ja näiden lasten valvontaa koskevassa asetuksessa on lastenvalvojalle määrätty, kuin myös laissa elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa mainitut tehtävät. Toimiston päättävänä elimenä oli lautakunnan asettama elatusapujaosto. Toimiston päällikkönä oli lastenvalvoja, varat. Aili Koskenkylä apunaan apulaislastenvalvoja lainopin kand. Veikko Piirtola.

5. **Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto**, joka muutettiin 1. 5. alkaen väestöasiaintoimistoksi yhdistämällä huoltoviraston väestöasiaintoimisto lastensuojeluviraston alaisuuteen, valmisteli perhelisälain, äitiysavustuslain, lapsilisälain ja 1. 4. voimaantulleen erityislapsilisälain mukaiset asiat ao. jaostolle esiteltäväksi. Lisäksi toimiston tehtävänä oli täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä määrätyt ja kodinperustamislainoista lautakunnalle aiheutuneet tehtävät sekä järjestää ja valvoa äitiyshuoltoa. Toimiston päällikkönä toimi varanot. Selma Hiisivaara-Mörk apunaan toimistoesimies, fil.maist. Lisbet Kolula.

6. **Sosiaalilääkärintoimisto**, jonka tehtäviin kuuluivat psykiatristen ja psykologisten tutkimusten suorittaminen ja hoidon antaminen lasten- ja nuorisonhuoltotapauksissa sekä vajaamielishuoltoon liittyvät tutkimukset ja ao. laitosten valvonta. Toimiston päällikkönä oli lääket.lis. Sirkka Syväne apunaan lastenpsykiatri Pirkko Roiha.

Kassa-, tili- ja korvausasiat hoiti yhteinen huoltotoimen kassa- ja tiliosasto sekä asiamiesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli lastensuojelun palveluksessa 308 vakinaista ja 85 tilapäistä viranhaltijaa sekä 117 työsuhteessa olevaa eli yhteensä 510 henkilöä. Näistä oli lastensuojeluviraston palveluksessa 86 vakinaista ja 30 tilapäistä sekä 3 työsuhteessa eli yhteensä 119 sekä loput laitosten palveluksessa.

Toimistotyö. Lastensuojeluvirastosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 57 047 (42 254) kirjelmää. Näistä oli hallinnollisen toimiston 1 096 (1 546), lastenhuoltotoimiston 15 693 (9 260), suojelukasvatustoimiston 8 519 (8 550), elatusaputoimiston 13 788 (12 423), väestöasiaintoimiston 17 315 (9 957) sekä sosiaalilääkärintoimiston 636 (518).

Lastensuojelulautakunnan alaiset laitokset

Kertomusvuonna toimivat lastensuojelulautakunnan alaisina seuraavat kaupungin omistamat laitokset:

Lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset. *Sofianlehdon vastaanottokoti* toimi edelleen 202-paikkaisena turvattomien lasten vastaanottolaitoksena, johon kuitenkin jouduttiin sijoittamaan tarvittaessa myös suojelukasvatusta kaipaavia lapsia. Laitos jakaantui 115-paikkaiseen pikkulasten (A-), 35-paikkaiseen leikki-ikäisten (B-) ja 52-paikkaiseen kouluikäisten (C-) osastoon. A-osastolle jouduttiin sijoittamaan n. 40 vajaamielistä. Laitoksen johtajana toimi kasvatustiet.kand. Hannu Timperi apunaan 102 muuta viranhaltijaa sekä 21 työsuhteen perusteella palkattua työntekijää.

Herttoniemen vastaanottokoti toimi 14-paikkaisena lähinnä leikki-ikäisten lasten vastaanottolaitoksena. Laitoksen johtajana oli kasvattaja Sirkka-Liisa Rauta-aho apunaan 5 muuta viranhaltijaa ja 4 työsuhteen perusteella olevaa työntekijää.

Ryttylän vastaanottokoti Hausjärvellä toimi 2-osastoisena eli 30 paikkaa käsittävänä vastaanottokotina suojelukasvatusta tarvitsevia kansakouluikäisiä poikia varten. Laitos muutettiin 1. 7. alkaen Lohjan maalaiskunnan Outamoon 30-paikkaisena suojelukasvatusta tarvitsevien poikien vastaanottolaitoksena ja mainitusta ajankohdasta alkaen laitos kulkee *Outamon vastaanottokodin* nimellä. Laitoksella oli oma kansakoulu. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Eetu Sutinen apunaan 22 viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Vastaanottokoti Lemmilä toimi Hyvinkään maalaiskunnan Ridasjärvellä 15-paikkaisena suojelukasvatusta tarvitsevien poikien vastaanotto- ja tarkkailukotina. Laitoksessa toimi oma kansakoulu. Laitoksen johtajana oli kansak.op. Mauno Halonen. Laitoksessa oli lisäksi 5 viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Mellunkylän vastaanottokoti toimi suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia, etupäässä tyttöjä sekä poikkeustapauksissa muitakin alaikäisiä varten tarkoitettuna vastaanotto- ja tutkimuslaitoksena, jossa oli oma kansakoulu. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Jyrki Ritamo apunaan 3 viranhaltijaa ja 3 työntekijää.

Hyvösen lastenkoti toimi edelleenkin 33-paikkaisena tavallisena lastenkotina, jonka johtajana oli sosiaalihuoltaja Mirja Myllylä ja hänen apunaan 8 viranhaltijaa ja 9 työntekijää.

Malmin lastenkoti toimi niinikään 37-paikkaisena tavallisena lastenkotina. Laitokseen jouduttiin kuitenkin sijoittamaan jatkuvasti myös vajaamielisiä lapsia. Kodin johtajana oli kasvattaja Elsa Hytönen ja hänen apunaan 15 viranhaltijaa ja 5 työntekijää.

Kallion nuorisokoti toimi 28-paikkaisena erityislastenkotina, jossa oli erikseen jälkihuolto- ja koululaisosastot. Sijoitusvaikeuksien vuoksi laitos täyttyi yksinomaan kouluikäisistä. Laitoksen johtajana toimi sosion. Erkki Mikonsaari apunaan 4 viranhaltijaa ja 4 työntekijää.

Töölön nuorisokoti toimi 12-paikkaisena lähinnä jälkihuoltoa tarvitsevien tyttöjen laitoksena. Laitoksen johtajana toimi sosion. Helmi Hirvonen apunaan 2 työntekijää.

Kaarelan nuorisokoti toimi 15-paikkaisena lähinnä jälkihuoltoa tarvitsevien poikien laitoksena. Laitoksen johtajana toimi sosion. Lauri Saloriutta apunaan 4 työntekijää.

Reijolan nuorisokoti toimi edelleen 18-paikkaisena, jälkihuoltoa tarvitsevien poikien hoitokotina. Laitoksen johtajana toimi sosion. Olavi Kivistö apunaan 2 viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Metsäkummun hoitokoti toimi 15-paikkaisena kasvatusvaikeuksiin joutuneiden lasten psykiatrisena hoitolaitoksena, jolla oli oma kansakoulu. Hoito- ja kasvatus-työtä johdettiin kiinteästi sosiaalilääkärin toimistosta, jonka alaiset lastenpsykiatri ja psykologi työskentelivät vakituisesti laitoksessa. Laitoksen johtajana toimi kasvattaja Saara Huotari. Laitoksessa oli lisäksi 6 viranhaltijaa ja 7 työntekijää.

Oppilaskoti Toivola toimi 84-paikkaisena apukouluasteella olevien turvattomien lasten hoitolaitoksena, jossa oli oppilaita varten oma kansakoulu. Lähinnä jälkihuoltoa tarvitseville tytöille tarkoitettu 12-paikkainen osasto joutui edelleen työskentelemään vanhoissa suojissa. Hallinto- ja taloustilat olivat jatkuvasti sijoitettuin vanhoihin huviloihin. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Veli Ilasmaa apunaan 37 viranhaltijaa ja 11 työntekijää.

V a j a a m i e l i s l a i t o k s e t j a v a j a a m i e l i s t e n l a s t e n k o d i t

Kullatorpan lastenkoti toimi edelleen vajaamielisten lastenkotina, jossa oli 21 vahvistettua hoitopaikkaa ja jota kokonsa vuoksi ei ole hyväksytty vajaamielislaitokseksi. Kodin johtajana toimi sosion. Anna Lehto apunaan 14 viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Päivölän lastenkoti Sipoon pitäjän Kallbäckissa toimi 16-paikkaisena vajaanmielisten lastenkotina. Tätäkään laitosta ei ole voitu esittää hyväksyttäväksi vajaanmielislaitokseksi paikkaluvun pienuuden vuoksi. Laitoksen johtajana toimi vajaanmielishoitaja Kyllikki Grönroos, jolla oli apunaan 5 viranhaltijaa ja 6 työntekijää.

Nukarin lastenkoti Nurmijärvellä oli ainoa lastensuojelulautakunnan alainen varsinainen vajaanmielishoitokoti, jossa oli 30 hoitopaikkaa. Laitoksen johtajana toimi lastenhoit. Rauha Ojalainen apunaan 15 viranhaltijaa ja 4 työntekijää.

Päivähuoltola Aula toimi 60-paikkaisena vajaanmielisten päivähuoltolaitoksena, jonka sosiaaliministeriö hyväksyi 22. 2. 60 vajaanmielislaisissa mainituksi vajaanmielislaitokseksi. Laitoksen johtajana toimi lastentarhanop. Hillevi Hänninen ja 1.9. alkaen kansak.op. Sirkka Wahlroos. Laitoksessa oli lisäksi 10 viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Päivähuoltola Vantaala toimi niinkään vajaanmielisten päivähuoltolana, jossa oli 42 paikkaa. Laitoksen johtajana oli valtiot.kand. Annikki Paasonen apunaan 4 viranhaltijaa ja 6 työntekijää.

Oppilaskoti Toivolan päivähuoltolaksi 22. 2. 60 hyväksytty vajaanmieliskoulu toimi aluksi 4-luokkaisena vajaanmieliskouluna, johon voitiin ottaa keskimäärin 40 loppilasta.

Käpylän työkot -niminen 25 paikkaa käsittävä 16 vuotta täyttäneiden vajaanmielisten päivähuoltola toimi aluksi päivähuoltolana Pyhtääntie 1:ssä. Sosiaaliministeriön päätöksellä 6. 4. nämä laitokset kuitenkin saatiin sijoittaa samaan rakennukseen, kumpikin omaan huoneistoonsa taloon Pyhtääntie 1. Mainitut päivähuoltolat toimivat yhteisen johtajan alaisena *Käpylän koulu- ja työkeskus* -nimisenä kaksiosaisena vajaanmielisten päivähuoltolana 6. 4. alkaen. Laitoksen johtajana toimi aluksi Oiva Haaparanta ja 1. 9. alkaen kansak.op. Veikko Tawast apunaan 4 viranhaltijaa ja 7 työntekijää.

Muissa lastenhuoltolaitoksissa hoidettiin vajaanmielisiä kertomusvuonna siten, että keskimäärin oli Sofianlehdon vastaanottokodissa jatkuvasti 42 ja Malmin lastenkodissa 15 vajaanmielistä. Nämä osastot eivät toimineet vajaanmielislaisissa tarkoitettuina vajaanmielislaitoksina.

Laitosten toiminnasta todettakoon lisäksi, että niiden välitön johto kuului kunkin laitoksen johtajalle, mutta että hallinnollista yleisvalvontaa suoritti lastensuojelutoimen toimitusjohtaja sekä kasvatuksellista valvontaa Ryttylän, Lemmilän sekä Melunkylän vastaanottokotien osalta nuorisonhuoltaja ja muiden laitosten osalta lastenhuollontarkastaja tai apulaislastenhuollontarkastaja.

Opetus laitosten kansakouluissa noudatti kaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia ja opetuksen tarkastuksesta huolehti kaupungin suomenkielisten kansakoulujen toinen tarkastaja fil.maist. Walter Erko.

Laitosten terveydenhuolto järjestettiin siten, että terveydenhoitotarkastukset suoritti lautakunnan lääkäri. Sosiaalilääkärin toimisto suoritti laitoksissa psykiatrisia tutkimuksia ja antoi tässä suhteessa hoidokkeja koskevia hoito-ohjeita. Lautakunnan lääkäri totesi laitosten terveysoloista ja lasten terveydentilasta mm. seuraavaa:

Toimintavuonna oli virastossa tutkittavana kaikkiaan 539 lasta.

Uuden Outamon vastaanottokodin rakennuksissa suoritettiin terveydellisten olosuhteiden tarkastus; mitään mainittavia epäkohtia ei löytynyt. Muissa laitoksissa ilmitulleista pienemmistä puutteellisuuksista tehtiin tarpeenvaatimat huomautukset ja annettiin ohjeet niiden korjaamiseen. Huomattavimpana epäkohtana oli Oppilas-

koti Toivolan osastojen eristyshuoneen puuttuva tuuletus- ja ilmanvaihtomahdollisuus.

Henkilökuntien poliorokotuksia jatkettiin, samoin hoidokkien kaikkia rokotuksia.

Kuuhkoröntgentutkimuksissa käytettiin 137 hoidokkia. Myöskin järjestettiin henkilökuntien vuotuiset tuberkuloositarkastukset. Sairaalahoitoon lähetettiin 53 lasta. Poliklinikkakäyntejä oli 452. Lääkintävoimistelua sai 81 laitoshoidossa olevaa.

Nukarin lastenkodin hoidokkeja vuosikausia vaivanneen sieni-ihottuman tutkiminen ja hoito annettiin ihotautilääkäri, tri Kirsti Blomqvistin tehtäväksi. Tämä työ jatkui vielä v:n 1962 puolelle. Myös muissa laitoksissa olevista vajaamielisistä otettiin näytteitä sieni-ihottuman toteamiseksi.

Laitoksissa ilmenneet uudet sairaustapaukset vähentyivät edellisen vuoden 1 524:stä 1 336:een. Vuoden aikana kuoli Sofianlehdossa 4 vajaamielistä ja Nukarin lastenkodissa 1 vajaamielinen.

Seuraavasta taulukosta ilmenevät laitosten tautitapaukset:

Tautiryhmä	Sofianlehto	Herttoniemi	Hyvönen	Kaarela	Kallio	Kullatorppa	Lennillä	Malmi	Mellunkylä	Metsäkumpu	Nukari	Päivölä	Reijola	Ryhtylä, Outamo	Toivola	Toölö	Yhteensä
Hinkuyskä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Vihurirokko	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	6
Tuhkarokko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	5
Vesirokko	38	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	39
Sikotauti	—	—	1	—	—	—	9	5	—	—	—	—	—	—	—	—	15
Influenssa	—	36	23	2	—	3	—	—	1	3	46	—	3	7	—	30	154
Ripuli	76	2	2	1	3	—	1	—	1	—	—	12	—	—	—	—	98
Angiina	68	3	1	1	1	1	—	1	1	—	—	1	2	2	25	3	110
Kuumeinen nuha, nielu- ja yskäkatarri	405	18	3	1	14	21	12	38	5	1	9	4	3	20	35	—	589
Kuuhkokuume	2	—	2	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	6
Korvatulehdukset	47	8	1	1	3	1	—	1	2	—	—	—	—	4	22	1	91
Silmätulehdukset	3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	10
Ihottumat	14	1	2	—	3	—	3	2	1	1	—	—	1	2	11	1	42
Paiseet	17	1	1	1	1	4	14	4	1	—	—	—	—	2	3	—	49
Tapaturmat	11	1	17	2	13	5	4	2	5	1	2	—	4	9	11	1	88
Muut taudit	14	1	2	—	1	—	3	—	8	—	—	—	—	2	2	—	33
Tuberkuloositarkastuksessa	695	71	56	11	41	36	46	53	25	7	59	22	16	48	114	36	1 336
käyneitä	2	—	1	—	2	—	—	—	13	—	35	18	44	—	15	7	137
Sairaalahoitoon lähetettyjä ...	16	1	8	1	3	1	3	3	3	2	—	1	—	2	7	2	53
Poliklinikoilla käyneitä	53	5	206	13	14	10	13	29	13	3	1	1	12	11	49	19	452
Kuolemantapaukset	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5

Lastenhuoltotoimisto

Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 3 244 (ed. v. 2 914) alaikäistä koskevaa ilmoitusta ja virka-avunpyyntöä. Tällöin ei laskettu mukaan toimiston kirjoissa olevia kasvattilapsia, valvonnassa olevia avioliiton ulkopuolella syntyneitä eikä kesäksi maalle toimitettuja lapsia, joita selostetaan toisessa kohtaa kertomuksessa. Virka-avunpyynnöistä oli 95 (183) holhousasioita koskevia. Adoptiasioista, joiden lukumäärä oli 112 (108), koski 9 (9) aviolapsia ja 65 (95) avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia. 4 (4) helsinkiläistä lasta luovutettiin ottolapseksi Ruotsiin, yksi Tanskaan ja yksi Kanadaan. Ilmoitukset ja virka-avunpyynnöt jakaantuivat ilmoituksen syyn ja sen aiheuttaman toimenpiteen mukaan seuraavasti:

	0-1 v		2-6 v		7-15 v		Yli 16 v		Yhteensä		Kaikkiaan		
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.			
<i>Ilmoituksen syy:</i>													
Lapsen:													
sairaus	10	11	5	7	9	9	—	4	24	31	55		
vajaamielisyys	1	1	4	1	9	3	4	3	18	8	26		
siellullinen poikkeavuus	—	—	5	—	20	8	—	5	25	13	38		
sokeus	—	—	1	—	—	—	—	1	1	1	2		
koulunkäynnin laiminlyönti	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	2		
kerjääminen	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1		
irtolaisuus	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1		
Vanhempien:													
kuolema	1	2	1	4	15	18	2	4	19	28	47		
vähentynyt työkyky	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1		
sairaus	78	64	76	78	83	58	7	6	244	206	450		
mielisairaus	2	3	5	4	18	13	1	1	26	21	47		
vajaamielisyys	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1		
ansiotyö	11	8	11	6	3	2	—	1	25	17	42		
hoidon laiminlyönti	18	12	44	46	64	55	3	4	129	117	246		
kasvatuskyvyn puute	2	—	7	3	34	37	9	8	52	48	100		
lapsensa hylkääminen	8	13	6	6	2	8	1	4	17	31	48		
huolimattomuus	1	—	1	1	—	4	1	—	3	5	8		
juoppous	8	12	43	36	70	83	10	9	131	140	271		
irtolaisuus	—	1	4	2	3	2	—	—	7	5	12		
vankilassaolo	4	—	1	3	4	1	—	—	9	4	13		
lapsen pahoinpitely	1	1	3	8	5	7	—	—	9	16	25		
asuntovaikeudet	86	83	164	101	130	120	6	4	386	308	694		
avio- tai asumusero	10	18	45	38	68	50	15	17	138	123	261		
elatusvelvollisuuden laiminlyönti	3	6	27	23	19	15	3	1	52	45	97		
muu syy	61	64	124	94	160	137	68	48	413	343	756		
	Yhteensä		305	300	577	461	720	630	130	121	1 732	1 512	3 244
<i>Toimenpiteet:</i>													
Varoitukset	—	—	3	3	8	3	—	1	11	7	18		
Suojeluvallonta	8	5	37	41	119	104	11	15	175	165	340		
Jälkivalvonta	—	—	—	—	—	—	39	31	39	31	70		
Huostaanotto:													
Islain 9 § 2 mom. c-kohdan perusteella	104	99	127	96	100	93	6	3	337	291	628		
13 ja 19 §:n perusteella	7	6	2	5	3	3	—	—	12	14	26		
hylkäämisen tai vanhempien kuoleman perusteella (Islain 9 § 1 mom.)	2	3	2	3	7	8	2	—	13	14	27		
sopimuksen nojalla (Islain 11 §)	63	62	68	33	36	46	3	1	170	142	312		
vastoin vanhempien tahtoa (Islain 12 § nojalla)	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1		
Siirto vajaamielishuoltojaostolle	—	1	3	1	4	1	2	2	9	5	14		
Virka-apu eri viranomaisille	24	29	87	61	90	85	20	25	221	200	421		
Tutkimus- ja neuvontatoimenpiteet	91	92	235	207	323	265	29	31	678	595	1 273		
Muut toimenpiteet	6	3	12	11	30	22	18	12	66	48	114		
	Yhteensä		305	300	577	461	720	630	130	121	1 732	1 512	3 244

Huostaanotetut lapset. Lastenhuoltotoimiston luetteloissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 3 798 (3 600) turvatonta, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista 1 995 (1 954) oli sijoitettu perheisiin ja 1 082 (1 041) yksityisiin lastenkoteihin. Kaikista huostassa olevista lapsista oli 226 (231) eli 5.9 % (6.4 %) ruotsinkielisiä ja 10 (8) eli 0.3 % (0.2 %) vieraskielisiä. Kertomusvuoden aikana otettiin huostaan 1 035 (1 114) ja poistettiin 1 004 (837) lasta, joten toimiston luetteloihin v:een 1962 jäi 2 794 (2 763) lasta.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 127 (161) lasta 7 032 päivää, näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 10 lasta 3 097 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 19 (10) lasta.

Vajaakykyisiä tai poikkeuksellisia lapsia oli eri laitoksissa vuoden päättyessä 366 (320) ja perhehoidossa 52 (49). Näiden huoltoa suunniteltaessa pyydettiin psykiatrin

tai psykologin lausunnot joko viraston sosiaalilääkärin toimistosta, kaupungin kasvatusneuvoloista tai psykiatrisista sairaaloista.

Poikkeuksellisten lasten lukumäärä ja sijoituspaikat selviävät seuraavasta asetelmasta: ¹⁾

Sijoituspaikka	Lapsia								Huoltopäiviä		
	Jäljellä v:sta 1960		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä v:een 1962		Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohden
	P.	T.	P.	T.		P.	T.	P.	T.		
Kaatumatautisten huoltolaitokset	1	1	—	—	2	—	—	1	1	730	365.0
Heikkomielisten lastenkodit ...	42	29	5	6	82	8	2	42	34	28 437	346.8
Hoito- ja tarkkailukodit	13	—	7	1	21	5	1	14	—	5 336	254.1
Sairaalat	4	2	4	1	11	2	1	7	4	4 002	363.8
Tavalliset lastenkodit	143	85	67	35	330	41	18	163	100	101 897	308.8
Perhehoito Helsingissä	7	7	1	3	18	3	2	5	9	5 765	320.3
Perhehoito muualla	25	10	5	5	45	7	1	26	12	15 954	354.5
Yhteensä	235	134	89	51	509	66	25	258	160	162 121	318.5

Edellä olevassa taulukossa olevista lapsista oli huostaanotettuja syvästi vajaamielisiä 174 (194), heikkomielisiä 151 (138) ja muuten poikkeavia 184 (123).

Kaupungin omiin laitoksiin sijoitetuista lapsista oli 138 (154) syvästi vajaamielisiä, 104 (100) heikkomielisiä ja 103 (70) muuten poikkeavia. Vajaamielislain voimaan tultua on vajaamielisten lasten huostaanotto asteittain lopetettu. Vajaamielisten sijoitus selviää luvun viimeisestä taulukosta.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin laitoksissa selviää seuraavasta asetelmasta:

	Sofianlehdon vastaanottokoti			Kullatorpan lastenkoti	Malmin lastenkoti	Nukarin lastenkoti	Oppilaskoti Toivola	Hyvösen lastenkoti	Päivölä lastenkoti	Herttoniemen vastaanottokoti	Vastaanottokoti Lemminkäinen	Kallion nuorisokoti	Reijolan nuorisokoti	Kaarelan nuorisokoti	Tuusulan nuorisokoti	Metsäkummun hoitokoti	Mellunkylän vastaanottokoti	Ryttylän koulu	Yhteensä
	Osasto																		
	A	B	C																
V:sta 1960 hoitoon jääneitä	106	31	41	26	40	32	78	34	19	11	—	24	11	11	12	14	1	—	491
V. 1961 hoitoon otettuja	242	180	155	8	8	1	21	10	4	24	1	8	8	8	3	10	3	3	697
Yhteensä	348	211	196	34	48	33	99	44	23	35	1	32	19	19	15	24	4	3	1 188
Näistä:																			
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen sijoitettiin:																			
yksityishoitoon	20	18	15	—	1	—	1	3	—	4	—	1	1	—	—	1	—	—	65
toiseen lastenkotiin ..	116	80	34	7	3	—	3	5	3	5	—	5	—	1	—	3	—	—	265
sairaalaan	3	1	2	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	11
b) Toimiston hoidosta luovutettiin:																			
vanhempiensa hoitoon	95	77	91	1	4	—	4	2	—	12	—	3	—	4	2	6	—	—	301
toiseen maksuttomaan hoitoon	3	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	7
toisen kunnan hoitoon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
muihin lastenhuoltolaitoksiin	1	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	2	20
kuoli	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
poistettiin muista syistä	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	4	1	—	—	—	12
Poistettuja yhteensä	240	178	156	8	8	—	10	11	4	23	—	10	7	9	4	10	3	2	683
V:een 1962 jääneitä	108	33	40	26	40	33	89	33	19	12	1	22	12	10	11	14	1	1	505

¹⁾ Jos lapsi on ollut useammassa sijoituspaikassa, eronneet ja seuraavaan vuoteen jääneet eivät täsmää laitoksittain, koska lapsi on merkitty sen sijoituspaikan ryhmään, jonne hän on jäänyt seuraavaan vuoteen ja kaikki huoltopäivät on laskettu mainitun ryhmän hyväksi.

Muihin laitoksiin ja perhehoitoon sijoitetut lapset. Muihin kuin kaupungin omistamiin laitoksiin ja perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. Kertomusvuonna hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana oli useammassa hoitopaikassa. Näin oli asianlaita maaseudulle laitoshoitoon sijoitettuun 45 lapseen, Helsinkiin laitoshoitoon sijoitettuun 45 lapseen sekä Helsinkiin perhehoitoon sijoitettuun 9 lapseen ja maaseudulle perhehoitoon sijoitettuun 51 lapseen nähden.

	Laitoksiin sijoitettuja lapsia		Perhehoitoon sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseudulle	Helsinkiin	Maaseudulle	
V:sta 1960 hoitoon jääneitä	265	262	376	1 170	2 073
V. 1961 hoitoon otettuja	306	249	112	337	1 004
Yhteensä	571	511	488	1 507	3 077
Näistä:					
a) Edelleen toimiston hoidossa olleen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	15	20	8	35	78
siirrettiin kunnan lastenkotiin	12	28	11	50	101
siirrettiin yksityiseen lastenkotiin	61	44	6	25	136
siirrettiin sairaalaan	10	5	1	3	19
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon	—	2	—	—	2
luovutettiin vanhempiensa hoitoon.....	158	93	30	144	425
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	—	—	1	—	1
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	27	8	17	31	83
poistettiin työkykyiseksi tultuaan	7	8	30	15	60
poistettiin muista syistä	4	—	10	11	25
kuoli	—	1	—	2	3
Poistettuja yhteensä	294	209	114	316	933
V:een 1962 jääneitä	277	302	374	1 191	2 144

Perhehoitoon annettuja lapsia koetettiin mahdollisuuksien mukaan sijoittaa sukulaisten luo. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja sosiaalilautakuntien sekä terveydenhoitoviranomaisten välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston huoltotarkastajat ja lastenhoidon neuvoloiden terveysisaret; maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset sosiaalilautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myös lastensuojeluviraston tarkastajat suorittivat tarkastuskäyntejä maaseudulle.

Kaikki kouluikäiset lapset kävivät kansakoulua, joista vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi lautakunta järjesti 175:lle (153) kansakoulukurssin suorittaneelle lapselle tilaisuuden saada taipumustensa mukaista opillista tai ammatillista jatko-opetusta käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 12 657 203 (9 807 017) mk. Edellisen vuoden kustannusten korvauksia saatiin sosiaaliministeriöltä 3 022 500 (2 668 000) mk.

Maaseudulle perhehoitoon sijoitettujen lasten lukumäärä oli vuoden alussa 1 170 (1 031). Näistä poistettiin 316 (282) ja uusia sijoitettiin 337 (421), joten vuoden päättyessä lukumäärä oli 1 191 (1 170).

Palkattuja asiamiehiä oli lautakunnalla Espoossa, Helsingin mlk:ssa, Hyvin-

käällä, Janakkalassa, Jokioisissa, Kemiössä, Kiikalassa, Koskella HI, Koskella TI, Lohjalla, Lopella, Marttilassa, Mäntsälässä, Nastolassa, Nummella, Nurmijärvellä, Orimattilassa, Perttelissä, Pornaisissa, Pusulassa, Sannatissa, Sipoossa (2), Siuntiossa, Somerolla, Suomenselällä, Tuusulassa ja Viidissä.

Hoitomaksut perhehoitoon sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatustarpeiden suuruudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 2 500 mk:sta 15 000 mk:aan kuukaudelta keskimääräisen hoitomaksun ollessa 7 000—8 000 mk kuukaudelta. Laitosten hoitomaksut taas olivat 400—1 720 mk hoitovuorokaudelta. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairaanhoito- ja matkakustannukset kuin myös myönnettyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan näin sijoittamat lapset, lukumäärältään 3 600 (2 768), aikaisemmin mainitut koulutuskustannukset huomioon ottaen maksamaan yhteensä 346 274 670 (241 294 726) mk eli keskimäärin 96 187 (87 172) mk vuodessa kutakin lasta kohden.

Suojeluvalvonta. Suojeluvalvontaan jäi edelliseltä vuodelta 199 (180) lasta. Vuoden aikana poistettiin valvonnasta 94 (56) ja valvontaan määrättiin uusina tapauksina 146 (75) lasta, joten v:een 1962 jäi 251 (199) valvottavaa.

Au-lasten valvonta. Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta vastasi lastenhuoltotoimisto. Kertomusvuoden aikana oli 4 515 (4 441) au-lastat toimiston valvonnassa. Lasten jakautuminen sijoituspaikan ym. perusteella selviää taulukko-osasta. 7—17-vuotiaita au-lapsia oli suojeluvalvonnassa 3.

Kasvatilapset. Lastensuojelulautakunnan valvontaan jäi edelliseltä vuodelta yhteensä 728 (795) kasvattilasta, joista poikia 357 (369) ja tyttöjä 371 (426). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 414 (432) ja aviolapsia 314 (363). Uusia tapauksia vuoden aikana ilmoitettiin 209 (192) ja valvonnasta poistettiin 273 (259), joten v:een 1962 jäi 664 kasvattilasta valvontaan, näistä poikia 330 ja tyttöjä 334, aviolapsia 277 ja aviottomia 387.

Lastensuojeluviraston huoltotarkastajat huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Jälkivalvonta. Perheisiin sijoitetut lapset eivät yleensä kaivanneet jälkivalvontaa. Eräät maalta kaupunkiin siirtyneet 16 vuotta täyttäneet lapset joutuivat toimiston valvottaviksi, samoin eräät poikkeukselliset tai omaisten tukea vailla olevat laitoksista poistetut alaikäiset. Edelliseltä vuodelta jäi jälkivalvontaan 49 (36) nuorta henkilöä. Valvontaan määrättiin 23 (22) henkilöä ja valvonnasta poistettiin 23 (9), joten jälkihuoltoa saavia oli vuoden lopussa 49 (49).

Nuoret kotiapulaiset. Kotiapulaislain nojalla määrättiin kertomusvuoden aikana valvontaan 15 (10) ja poistettiin luettelosta 8 (17). Edelliseltä vuodelta jäi valvontaan 11 (18), joten v:een 1962 siirtyi 18 nuorta kotiapulaista.

Lasten kesävirkestystoiminta. Vähävaraisten perheiden lasten kesävirkestystä varten myönnetystä 10 000 000 mk:n määrärahasta käytettiin 516 405 (564 836) mk matkalippujen hankkimiseen 15 vuotta nuoremmille lapsille sekä heidän saattajilleen ja kesäsiirtolaan tapahtuviin siirtokuljetuksiin. Sellaisille lapsille, joiden vanhemmilla ei itsellään ollut mahdollisuuksia kesänviettopaikan hankkimiseen maaseudun sukulaistaloista tai maksullisista lomakodeista, järjestettiin kesävirkestystoiminnan puitteissa n. 3 kk:n oleskelu maalaistaloissa tai kesäsiirtoloissa ja leireillä. Tästä edusta pääsi osalliseksi 870 (842) lasta, joista 600 (581) sijoitettiin perheisiin. Kodeis-

ta oli ennen sijoitusta hankittu asiamiehen tai paikkakunnan sosiaalilautakunnan lausunto lastenhuoltotoimiston huolehtiessa sitten hoitomaksujen suorituksesta ja kotien valvonnasta. Kustannukset perhesijoitusten osalta kohosivat 6 288 094 (6 138 625) mk:aan sekä siirtola- ja leirisijoitusten osalta 3 152 555 (2 748 963) mk:aan eli hoitomaksut yhteensä 9 440 649 (8 887 588) mk:aan. Mainittujen 870 lapsen joukkoon sisältyi 105 lasta, jotka joko kesäsijoituksen ajaksi otettiin tilapäisesti huostaan tai olivat jo laitoslapsina tai perhehoidossa olevina huostassa. Sijoitetuista lapsista suoritettiin 416 lapsen hoitomaksut kokonaan ja 231 lapsen osalta osittain vanhempien maksaessa itse hoitokulut kokonaisuudessaan vain 98 lapsesta. Aivan ilmainen kesävirkestyspaikka saatiin 12 lapselle ja 8 lapsen hoitokulut korvasi huoltolautakunta. Ennen lasten kesäkoteihin lähtöä suoritettiin entiseen tapaan tarpeelliset terveystarkastukset.

Maaseudun kesäkoteihin ja siirtoloihin sekä leireille lähetetyistä lapsista oli tyttöjä 420 (383) ja poikia 450 (459). Avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia oli heidän joukossaan 120 (106), avio- ja asumuserolapsia 273 (286) ja muutoin erillään asuvien vanhempien lapsia lisäksi 37. Puoli-orpoja oli 103 (70) ja suurperheiden lapsia 251 (208). Huoltoapua saavien kotien lapsia oli 271 (282).

Vajaamielishuolto. Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 681 vajaamielisiä koskevaa ilmoitusta ja toimenpidepyyntöä, joista ilmoittaja 601 tapauksessa oli viranomainen ja 80 tapauksessa yksityishenkilö. Suurimman ryhmän, 483, muodostivat vajaamielisyyden toteamista ja vajaamielisluetteloon merkitsemistä tarkoittavat ilmoitukset. Sijoitusta päivähuoltoloihin pyydettiin 43 tapauksessa vajaamielislaitoksiin tai lastenkoteihin 40 tapauksessa. Kasvatusvaikeuksien takia pyydettiin vajaamielishuollon työntekijöiden apua 21 tapauksessa; kotikäyntejä niihin liittyvine tutkimuksineen tehtiin 18; 30 tapausta koski vajaamielisen toimittamista lääkärintutkimukseen sterilisaatioesitystä, holhoukseen asettamista tai asevelvollisuudesta vapauttamista varten. Toimistolle tehtiin lisäksi 46 sellaista ilmoitusta, jotka koskivat vajaamielisten olosuhteita muussa kuin edellä selostetussa mielessä.

Vajaamielis- ja lastensuojelulakiin perustuvan sijoitustoiminnan ohella on vajaamielishuollosta vastaava työryhmä jatkanut vajaamielisten luettelointia ja pyrkinyt tehostamaan avohuoltotyötä. Vajaamielisluetteloon oli kertomusvuoden alussa merkitty 652 ja vuoden lopussa 971 vajaamielistä. Pääasiallisimpia avohuoltomuotoina neuvottelujen sekä hoidollisen ja kasvatuksellisen neuvonnan ohella olivat erilaisten avustusten myöntäminen: vaate- ym. avustuksia annettiin 18 tapauksessa ja lääkintävoimistelukustannukset suoritettiin 4 tapauksessa. Lastensuojeluviraston käytössä olevista määrärahoista suoritettiin lisäksi 3 vajaamielisen lapsen hoitokustannukset kesäsiirtolassa.

Sijoitetut vajaamieliset. Vajaamielislaitoksiin sijoitettiin kertomusvuonna 3 vajaamielistä, joista 1 suoraan kodista ja 2 lastenhuoltolaitoksista. Lastenhuoltolaitoksiin sijoitettiin 28 ja Nikkilän sairaalaan, muihin sairaaloihin ja hoitoloihin 9 vajaamielistä. Lautakunnan huostassaolo päättyi 27 vajaamielisen kohdalta.

Päivähuoltolat. Helsingin kaupungin omistamissa päivähuoltoloissa hoidettiin vajaamielisiä kertomusvuonna yhteensä 30 038 hoitopäivää (Aula 9 122, Vantaala 9 217, Käpylän koulu- ja työkeskus 11 699). Lisäksi suoritettiin hoitomaksu 6 492

18. Lastensuojelutoimi

hoitopäivän osalta Aula-työkotien Kannatusyhdistykselle Aula-työkodissa hoide-
tuista vajaamielisistä.

Lastenhuoltotoimiston tiedossa olevien vajaamielisten lukumäärä ja sijoituspai-
kat kertomusvuoden lopussa käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta:

	Ikä										Kehitysaste						Yh- teensä
	0-6 v		7-15 v		16 v —		AV		AU		Tylysäm. 0-34		Vähäm. 35-54		Heikko- miel. 55-70		
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
<i>I Kotihoidossa:</i>																	
Kotonaan laitospaikkaa odottavia	24	13	82	60	75	94	178	156	3	11	51	47	74	76	56	44	348
Kotiin toistaiseksi jääviä ...	3	2	3	8	11	18	14	28	3	—	2	6	10	17	5	5	45
Yhteensä	27	15	85	68	86	112	192	184	6	11	53	53	84	93	61	49	393
<i>II Vajaamielislaitoksissa:</i>																	
Nukari	1	1	17	5	5	2	21	7	2	1	16	7	6	1	1	—	31
Rinne koti	2	—	12	9	62	51	62	45	14	15	63	43	11	14	2	3	136
Barnens By	—	—	5	2	4	—	6	2	3	—	2	2	3	—	4	—	11
Kärkulla	1	—	3	1	—	—	4	1	—	—	2	1	2	—	—	—	5
Perttula	—	—	1	—	6	2	6	2	1	—	1	—	6	2	—	—	9
Kuhankoski	—	—	—	1	—	3	—	1	—	3	—	—	—	2	—	—	4
Alavus	—	—	—	—	—	5	—	4	—	1	—	—	—	2	—	3	5
Vaalijala	—	—	2	2	6	4	6	5	2	1	7	4	1	2	—	—	14
Toivola-Muhos	—	—	—	—	4	—	2	—	2	—	—	—	3	—	1	—	4
Nastola	—	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	2
Yhteensä	4	1	40	20	87	69	107	68	24	22	91	59	32	23	8	8	221
<i>III Lastenhuoltolaitoksissa:</i>																	
Kullatorppa	2	—	20	3	1	—	21	3	2	—	8	—	11	3	4	—	26
Päivölä	3	—	8	7	1	—	10	6	2	1	7	7	5	—	—	—	19
Sofianlehto	14	7	13	8	1	—	22	12	6	3	27	14	1	1	—	—	43
Malmin lk	4	2	5	4	1	—	7	5	3	1	4	5	4	1	2	—	16
Oppilaskoti Toivola.....	—	—	8	6	2	2	5	6	5	2	—	1	2	3	8	4	18
Muut lastenhuoltolaitokset ..	4	6	1	9	1	1	4	13	2	3	4	8	—	6	2	2	22
Yhteensä	27	15	55	37	7	3	69	45	20	10	50	35	23	14	16	6	144
<i>IV Sairaaloissa</i>	—	—	—	—	117	120	96	108	21	12	29	31	47	59	41	30	237
<i>V Yksityiskodeissa</i>	2	3	8	6	3	2	11	5	2	6	6	8	5	2	2	1	24
Kaikkiaan	60	34	188	131	300	306	475	410	73	61	229	186	191	191	128	94	019
Kotihoidossa olevista valvon- nassa	—	3	3	3	9	7	9	8	3	5	—	4	5	7	7	2	25
Kotihoidossa olevista päivä- huoltoloissa:																	
Aula	7	3	22	20	5	4	33	26	1	1	20	13	12	13	2	1	61
Vantaala	4	4	17	13	1	10	22	26	—	1	12	12	3	11	7	4	49
Käpylän koulu- ja työkes- kus, kouluosasto	—	—	27	18	—	—	25	17	2	1	—	—	10	13	17	5	45
Käpylän koulu- ja työkes- kus, työosasto	—	—	—	—	24	—	21	—	3	—	—	—	15	—	9	—	24
Aula-työkoti	—	—	—	—	14	19	14	19	—	—	2	1	8	15	4	3	33
Päivähuoltoloissa yhteensä	11	7	66	51	44	33	115	88	6	3	34	26	48	52	39	13	212

Kokoukset. Lastenhuoltojaosto piti 16 (16) kokousta, vajaamielishuoltojaosto 10 (11) ja vajaamielislaitosten johtokunta 11 (12) kokousta.

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria henkilöitä koskevia ilmoituksia saapui toimistoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 190 (2 496), jotka ilmoitusten syyt sekä sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaan ryhmittäytyivät seuraavasti:

	Alle 16 v		16-17 v		Kaikkiaan		Yhteensä	
	P.	T.	P.	T.	P.	T.		
<i>Ilmoittaja:</i>								
Kouluviranomainen	123	39	—	—	123	39	162	
Poliisi- tai oikeusviranomainen	1 326	205	422	147	1 748	352	2 100	
Huoltoviranomainen	29	19	13	17	42	36	78	
Lastensuojeluviranomainen	127	36	204	46	331	82	413	
Yksityinen henkilö	164	105	74	94	238	199	437	
V. 1961 saapuneita ilmoituksia yhteensä	1 769	404	713	304	2 482	708	3 190	
<i>Ilmoituksen syy:</i>								
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:								
Luvaton ansiotoimi	—	—	—	—	—	—	—	
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	118	26	—	—	118	26	144	
Lsl. 8 § 2 mom.:								
Rangaistava teko:								
Syyttäjän käsittelemättä	1 124	68	16	6	1 140	74	1 214	
Syyttäjä jättänyt syyttämättä LNR 2 §	1	1	5	—	6	1	7	
Oikeus jättänyt tuomitsematta LNR 3 §	68	9	79	10	147	19	166	
Irtolaistapainen elämä	135	195	63	165	198	360	558	
Tavattu juopuneena	96	8	332	13	428	21	449	
Muu syy	227	97	218	110	445	207	652	
V. 1961 saapuneita ilmoituksia yhteensä	1 769	404	713	304	2 482	708	3 190	
V:sta 1960 jäljellä olevia ilmoituksia	278	53	81	41	359	94	453	
Ilman uutta ilmoitusta käsiteltäväksi otettuja asioita	20	2	5	4	25	6	31	
	Kaikkiaan	2 067	459	799	349	2 866	808	3 674
<i>Toimenpiteet:</i>								
Osaston määräämä tai vahvistama toimenpide:								
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	90	6	146	9	236	15	251	
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta, toistaiseksi huostaanotto	36	11	6	9	42	20	62	
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta: toimitettu kotikuntaansa	24	9	11	14	35	23	58	
toimitettu lääkärin hoitoon	2	1	2	1	4	2	6	
muu toimenpide	535	51	26	20	561	71	632	
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvalvojan määrääminen	51	15	12	6	63	21	84	
Lsl. 9 § 1 mom. huostaanotto	3	—	—	—	3	—	3	
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen sopimuksen nojalla	42	15	7	11	49	26	75	
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, lastensuojelulautakunnan päätöksen nojalla	12	4	2	1	14	5	19	
Nuorisonhuoltajan toimenpide	743	232	228	171	971	403	1 374	
Ei mitään toimenpidettä	224	57	239	65	463	122	585	
V. 1961 käsitellyjä asioita yhteensä	1 762	401	679	307	2 441	708	3 149	
V:een 1962 jääneitä ilmoituksia	305	58	120	42	425	100	525	
	Kaikkiaan	2 067	459	799	349	2 866	808	3 674

Ilmoitukset koskivat 2 176 (1 743) lasta ja nuorta henkilöä, joista alle 16-vuotiaita poikia oli 1 155 (940) ja tyttöjä 280 (214) sekä 16—17-vuotiaita poikia 519 (365) ja tyttöjä 222 (224).

Taulukossa esitetyn lisäksi käsiteltiin toimistossa 23 (poikia 15 ja tyttöjä 8) yli 18-vuotiaana ilmoitetun nuoren asiaa, joista 15:een nähden suoritettiin huoltoa (poikia 11, tyttöjä 4) ja 2 oli vielä vuoden lopussa käsittelemättä.

18. Lastensuojelutoimi

Tutkimuksen yhteydessä saatiin asiantuntija-apua lastensuojeluviraston sosiaali-lääkärin toimistolta sekä eräissä tapauksissa muilta kasvatustieteilijöiltä ja yksityis-lääkäreiltä. Psykiatrissa hoitoa tarvitsevia sijoitettiin mahdollisuuksien mukaan sairaaloihin ja Metsäkummun hoitokotiin. Ammatinvalinnanohjauksen Helsingin piiritoimistolta pyydettiin lausuntoja.

Huoltolaitokset. Suojelukasvatustoimiston kaupungin huoltolaitoksiin sijoitta-mien lasten ja nuorten henkilöiden vaihtuminen ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltolaitos	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä vsta 1960	Uusia	Yh- teensä	Eron- neita	Jäljellä vreen 1962	Kaik- kiaan	Keski- määrin hoidokkia kohden
Kaarelan nuorisokoti	4	4	8	3	5	1 258	157.3
Kallion nuorisokoti	2	6	8	5	3	804	100.5
Mellunkylän vastaanottokoti	14	36	50	38	12	4 420	88.4
Vastaanottokoti Lemmälä	14	15	29	20	9	4 274	147.4
Ryttylän vastaanottokoti (30. 6. saakka)	—	—	—	—	—	—	—
Outamon vastaanottokoti (1. 7. alkaen)	28	52	80	50	30	6 818	85.2
Hyvösen lastenkoti	—	1	1	1	—	23	23.0
Sofianlehto C-os.	—	10	10	10	—	276	27.6
Reijolan nuorisokoti	6	3	9	3	6	2 341	260.1
Metsäkummun hoitokoti	1	3	4	2	2	494	123.5
Oppilaskoti Toivola	3	1	4	2	2	782	195.5
Yhteensä	72	¹⁾ 131	¹⁾ 203	134	69	21 490	105.9

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 272 lasta. Näistä oli jäl-jellä edelliseltä vuodelta 85 poikaa ja 32 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 84 poikaa ja 71 tyttöä. Huoltopäiviä oli 42 389.

Pysyvää koulukotikasvatusta tarvitsevat sijoitettiin suurimmaksi osaksi valtion koulukoteihin.

Viraston kaksi huoltotarkastajaa toimivat pääasiallisesti laitosten sosiaalityön-tekijöinä. Ryttylän ja Outamon vastaanottokodin osalta nämä tehtävät hoiti kui-tenkin vastaanottokodin oma huoltotarkastaja. Näiden suorittama jälkihuolto ei sisälly sivulla 182 esitettyyn valvontatilastoon.

Perhehoidossa oli vuoden aikana 51 lasta yhteensä 6 907 päivää. Näistä oli jäl-jellä edelliseltä vuodelta 17 poikaa ja 5 tyttöä. Seuraavaan vuoteen jäi 17 poikaa ja 3 tyttöä.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden aikana 29 lasta ja yhteensä 1 135 päivää; 12 poi-kaa ja 5 tyttöä oli sitäpaitsi jossakin muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 4 poikaa ja 1 tyttö.

Pysyväisessä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta:

¹⁾ Hoidokin siirtyessä kaupungin hoitolaitoksesta toiseen tulee hän lasketuksi sekä laitoksesta eronneena että laitokseen otettuna hoidokkina ja sisältyy siis kahdesti kokonaissummaan.

	Suojeluvälvo-		Laitoshuollon jälki-		Valvottavia kaikkiaan		
	non alaisia		valvonnan alaisia tai perheisiin sijoitettuja				
	Valvojan ollessa				Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
lasten- suoja- viran- omainen	yksi- tyinen henkilö	lasten- suoja- viran- omainen	yksi- tyinen henkilö				
Jäljellä v:sta 1960	137	27	131	3	214	84	298
V. 1961 valvontaan tulleita	60	17	63	—	109	31	140
Yhteensä	197	44	194	3	323	115	438
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avioliittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päättyi	12	2	10	—	12	11	23
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	22	6	40	1	54	16	70
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin lastenhuoltolaitokseen	20	1	16	2	25	14	39
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	—	9	—	—	8	1	9
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osaston huollettavaksi	6	2	3	—	8	3	11
V:een 1962 jääneitä	137	24	125	—	216	70	286
Yhteensä	197	44	194	3	323	115	438

Eräät yksityiset henkilöt toimivat kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien alaikäisten valvojina. Näille maksettiin palkkiota 900 mk kuukaudessa valvottavaa kohden. Valvottaville myönnettiin tilapäisiä avustuksia mm. harrastusvälineiden hankkimiseen.

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusjaosto 121 alaikäiselle henkilölle.

Lausunnot. Toimisto antoi edelleen pyynnöstä eräitä lausuntoja tuomioistuimille ja holhouslautakunnalle toimiston huollettavana olevista henkilöistä. Poliisilaitoksen passitoimisto ja liikennetoimisto pysyivät säännöllisesti lausunnon, milloin toimiston huollettavana ollut alaikäinen haki ulkomaanpassia tai ajokorttia. Niinikään on poliisilaitokselle annettu eräitä lausuntoja alaikäisten huvitilaisuuksissa esiintymistä koskevissa asioissa. Kaupungin asuntoasiaintoimistolle annettiin eräitä asiakasperheiden asunnon tarvetta valaisevia lausuntoja.

Alaikäiset lainrikkajat. Nuorista rikoksenteijöistä annetun lain määräämät tehtävät hoiti suojelukasvatustoimiston puolesta pääasiallisesti Vankeusyhdistyksen nuorisonvalvontatoimisto. Tämä suoritti useimmat henkilötutkinnat Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21 v täyttäneistä, rangaistavan teon tehneistä syytteen asetetuista, missä tarkoituksessa suojelukasvatustoimiston henkilöasiakirjat olivat sen käytettävissä. Nuorisonvalvontatoimisto huolehti ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksenteijäin valvonnan järjestelyistä. Milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 v täyttäneenä tehnyt rikoksensa, Vankeusyhdistyksen nuorisonvalvontatoimiston asiamies useimmassa tapauksessa edusti lautakuntaa oikeudessa lastensuojeluasetuksen määräämällä tavalla. Poliisikuulusteluissa oli läsnä suojelukasva-

tustoimiston edustaja. Tällaisia kuulusteluja oli 1 615 (1 224) alaikäistä koskevassa asiassa.

Nuorisoriikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot rikospoliisin kertomusvuoden aikana tutkimista, rikokseen syyllisiksi todetuista alaikäisistä henkilöistä.

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Alle 15-vuotiaita	967	46	1 013 (867)
15—17 »	469	74	543 (401)
18—20 »	285	67	352 (270)
Yhteensä	1 721	187	1 908 (1 538)

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidätettiin irtolaistapaisen elämän takia 254 (196) alle 18-vuotiaasta henkilöä, joista poikia 100 ja tyttöjä 154.

Pidätyksiä, saman henkilön uusiintuneet pidätykset mukaan luettuina, oli 310 (285), joista 108 poikia ja 202 tyttöä koskevia.

Kertomusvuoden aikana saapui suojelukasvatustoimistolle seuraavat tiedot poliisin pidättämisestä alle 18-vuotiaista juopuneista: pidätyksiä oli 449 (301), joista 428 poikia ja 21 tyttöä koskevia, ja pidätettynä oli 303 (252) henkilöä, joista 289 poikaa ja 14 tyttöä.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15-vuotiaana rikkomuksen tehneet sekä ne 15—17-vuotiaana rikoksen tehneet, jotka nuorista rikoksentehtävistä annetun lain nojalla jätettiin syyttämättä tai tuomitsematta. Tuomituista 15—17-vuotiaana rikoksen tehneistä tuli osa suojelukasvatustoimiston huollettaviksi, pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteiden varaan tai mahdollisesti tuomittuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki em. irtolaistapaisen elämän takia ilmoitetut tai juopuneena pidätetyt lukuun ottamatta niitä, jotka jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi, koska olivat jo täyttäneet 18 vuotta ennen kuin toimenpiteisiin voitiin ryhtyä.

Ulkomaille matkustavan nuorison valvomiseksi ja huoltamiseksi oli suojelukasvatustoimisto yhteistoiminnassa etenkin Turun ja Tukholman lastensuojeluviranomaisen kanssa.

Kaikki suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulleet em. tapaukset sisältyvät alussa mainittuihin tilastoihin. Poliisiviranomainen on 2 486 (1 322) tapauksessa pyytänyt lautakunnalta suostumusta siihen, että alle 21-vuotias nuori rikosentehtäjä saataisiin tuomita rangaistusmääräysmenettelyin.

Käsittelyistä tapauksista oli miespuolisia syytettyjä 2 394 ja naispuolisia 92. Syytetyistä oli alle 18-vuotiaita 836 ja 18 täyttäneitä 1 650. 2 066 tapauksessa oli syyttäjänä Helsingin poliisiviranomainen ja 420 tapauksessa muu poliisiviranomainen. Suoritetuista rikoksista oli moottoriajoneuvorikoksia 1 738, muita liikenne-rikoksia 123 ja muita rikoksia 243 sekä juopumustapauksia 382. Suostumus rangaistusmääräysmenettelyyn annettiin 2 328 tapauksessa ja evättiin 84 tapauksessa. Muiden sosiaalilautakuntien käsiteltäväksi siirrettiin tai muuten ratkaisematta jätettiin 74 tapausta.

Kokoukset. Suojelukasvatusjaosto piti vuoden aikana 21 (19) kokousta.

Elatusaputoimisto

Elatusaputoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luetteloiminen, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen, elatusmaksujen periminen sekä lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa v. 1948 annetussa laissa määrätyt asiat. Uusia työlaitosesityksiä tehtiin lääninhallitukselle elatusavun laiminlyömisestä asumus- ja avioerolasten kohdalta 382 (235) sekä avioliiton ulkopuolella syntyneiden kohdalta 99 (93) tapauksessa. Lääninhallituksen päätös saatiin yhteensä 381 (281) tapauksessa. Päätöksistä oli hylkääviä eri syistä yhteensä 9 (7). Huoltoapulain 42 §:n perusteella käsiteltiin elatusapujaostossa työlaitoksessa olevien elatusvelvollisten 255 (244) työloma-anomusta ja 263 (241) tapauksessa määrättiin työlomalla ollut palautettavaksi työlaitokseen.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luku oli seuraava: v:sta 1960 jäljellä olevia 3 880, uusia tapauksia 635 ja luettelosta poistettuja 595. V:een 1962 siirtyneitä oli näin ollen 3 920 lasta.

Seuraavat asetelmat valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten, äitien ja elatusvelvollisten siviilisäätyä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Siviilisääty	Äitejä	Elatus- velvol- lisiä	Ikä vuotta	Äitejä	Elatus- velvol- lisiä
Naimattomia	3 196	1 509	15	7	—
Leskiä ja laillisesti eronneita	551	353	16—19	514	193
Naimisissa olevia	150	1 180	20—24	1 369	947
Tietoja puuttuu.....	23	878	25—29	918	863
			30—34	606	554
			35—39	358	381
			40—49	141	320
			50—	—	101
			Tietoja puuttuu	7	561
			Yhteensä	3 920	3 920
Ammatti			Äitejä		Elatus- velvol- lisiä
Virkamiehiä, vapaiden ammattien harjoittajia ym.			128		310
Maatalous ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia			45		125
Itsenäisen liikkeen harjoittajia			221		189
Liikeapulaisia ja työnjohtajia			826		372
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä			986		1 241
Muita työntekijöitä.....			218		521
Merimiehiä, kalastajia ja laivojen henkilökuntaa			9		149
Valtion, kunnan ym. viran- tai toimenhaltijoita			258		277
Kotiapulaisia			747		—
Muun elinkeinon harjoittajia			32		6
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia			450		730
			Yhteensä	3 920	3 920

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat sosiaaliohjesäännön määräysten mukaisesti lastenhuoltotoimiston asianomaiset viranhaltijat. Näiden antamien tietojen mukaan lasten hoito oli seuraava:

Äidin luona olevista lapsista sai:	%	Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	88.7	Hyvän hoidon	92
Suhteellisen hyvän hoidon	11.2	Suhteellisen hyvän hoidon	8
Epätyydyttävän hoidon	0.1	Epätyydyttävän hoidon	—

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli kertomusvuoden aikana 22, joista 17 oli sairaalassa, 2 lastenkodissa, 1 hoitokodissa ja 2 kotona.

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskinäisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskinäisellä ja lautakunnan vahvistamalla sopimuksella 150 (177) tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 20 (33).

Oikeudessa oli edelliseltä vuodelta siirtyneitä juttuja vireillä 52 (59) ja uusia haasteita otettiin 159 (181). Näistä 8 (26) tapauksessa vastaajaa ei saatu laillisesti haastetuksi ja 31 (26) juttua sovittiin, sekä 46 (52) siirtyi seuraavaan vuoteen. Jutuista voitettiin 92 (97), hävittiin 12 (19) riittämättömien todisteiden vuoksi ja 16 (9) tapauksessa oli oikeudenkäynnistä luovuttava toistaiseksi joko siksi, että lapsen äidiltä ei voitu saada lisäselvitystä tai muusta jutun käsittelyn aikana ilmeneestä erityisestä syystä, jolloin hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 341 (336) kertaa. Lastenvalvoja esiintyi lastensuojelulautakunnan edustajana oikeudessa 12 (9) kertaa.

Lastenvalvojan toimesta haettiin alioikeuksien päätöksiin muutosta 7 (10) tapauksessa ja 18 (18) tapauksessa valvottiin vastaajan puhevallan käyttäminen hovioikeudessa elatusasiassa vastaajan haettua muutosta alioikeuden antamaan päätökseen.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muille sosiaaliviranomaisille virka-apua lastenvalvojen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyyntöjen kokonaismäärä oli 205 (426). Lisäksi esiinnyttiin oikeudessa toisten kuntien lastenvalvojen puolesta 19 (33) kertaa.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

T u l o t

	Aviottomien lasten puolesta mk	Avioliiton puolesta mk	Yhteensä mk
Siirto v:sta 1960:			
Lastenvalvojan talletus-, säästö- ja postisiirtotilin sekä kassan saldo	—	—	4 636 975
Valvottujen säästötilien saldo	20 584 502	519 988	21 104 490
Lapsille perityt elatusmaksut	74 264 384	54 135 134	128 399 518
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	21 240 074	3 207 738	24 447 812
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	1 212 425	134 300	1 346 725
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset v:lta 1960	30 772	—	30 772
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset v:lta 1961	355 798	842	356 640
Yksityisiltä perityt tilapäisten avustusten korvaukset	—	—	10 500
Korkotuloja	865 577	24 537	890 114
Lastenvalvojan säästö- ja talletustilin korko	—	—	166 697
		<hr/>	
		Yhteensä	181 390 243

M e n o t

	Aviottomien lasten puolesta mk	Avioliiton puolesta mk	Yhteensä mk
Huoltajille suoritettavat lastenhoitokorvaukset	73 636 260	54 106 929	127 743 189
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	21 240 074	3 207 738	24 447 812
Kaupungille suoritettavat oikeuskulujen korvaukset	83 074	56 453	139 527
Tilapäisten avustusten korvaukset	10 500	—	10 500
Oikeuskuluihin käytetty	1 485 149	78 689	1 563 838
Kaupungille maksettu lastenvalvojan säästö- ja talletustilin korot	—	—	166 697
Siirto vuoteen 1962:			
Lastenvalvojan säästö- ja postisiirtotilin sekä kassan saldo	—	—	5 613 853
Valvottujen säästötilien saldo	21 246 373	458 454	21 704 827
		<hr/>	
		Yhteensä	181 390 243

Ottolapsiksi hyväksyttiin 54 (80) lastenvalvojan luettelossa ollutta avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta.

Kokoukset. Elatusapujaosto piti kertomusvuonna 14 (13) kokousta.

Väestöasiaintoimisto

Väestöasiaintoimisto muodostettiin 1.5.1961 yhdistämällä lastensuojeluviraston äitiysavustus- ja perhelisätoimisto ja huoltoviraston väestöasiaintoimisto, jonka tehtävänä oli ollut lapsilisien ja kodinperustamislainojen hoitaminen. Uusi väestöasiaintoimisto sai lisäksi 1.4.1961 voimaantulleen erityislapsilisälain täytäntöönpanon hoidettavakseen. Entinen äitiysavustus- ja perhelisäjaosto muutettiin em. ajankohdasta alkaen väestöasiainjaostoksi.

Äitiysavustukset. Kertomusvuoden aikana käsiteltiin yhteensä 7 332 (7 091) äitiysavustushakemusta, joista hyväksyttiin 7 143 (6 919) ja hylättiin 189 (172).

Avustus myönnettiin 6 996 (6 762) sellaiselle hakijalle, joka oli käynyt lääkärin, kätilön tai äitiysneuvolan tarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä ja noudattanut tällöin saamiaan ohjeita sekä 147 (157) hakijalle, jotka olivat esittäneet pätevän syyn tämän ehdon laiminlyöntiin. Avustuksen hakijoista oli 6 967 (6 744) avioliitossa ja 365 (347) naimatonta. Hylätyistä oli 48 (54) ja harkinnan perusteella myönnettyistä 41 (43) naimattomien äitien hakemuksia.

Hakemuksia otti vastaan lastensuojeluviraston lisäksi 50 äitiysneuvolaa. Virastoon jätettiin 684 (801) ja neuvoloihin 6 648 (6 290) hakemusta.

Kertomusvuoden loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 32 224 500 (31 459 500) mk. Luontoisavustuksia (äitiysavustuspakkauksia) annettiin 15 826 500 (13 536 000) mk:n arvosta. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin edelleenkin kaupungin kustannuksella.

Sosiaaliministeriö myönsi kertomusvuoden äitiysavustusten maksamiseen ennakkoa 14 (13) mmk.

Perhelisät. Perhelisän hakijoita oli yhteensä 1 928 (1 776), joista hyväksyttiin 1 772 (1 658) ja hylättiin 156 (118). Veroylityksen takia hylättiin 129 (97) ja muusta syystä 27 (21). Hakemuksista oli 25 (26) toistamiseen kokouksessa lapsen syntymän tai muun syyn takia. Perhelisän määrä oli 5 500 mk lisäksi oikeutettua lasta kohti. Lisä myönnettiin harkinnan perusteella 257 (151) perheelle veroylityksestä huolimatta.

Perhelisää saaneilla 1 772 (1 658) perheellä oli lisäksi oikeutettuja lapsia yhteensä 7 024 (6 867), joista 6 832 (6 704) alle 16-vuotiaita ja 192 (163) koulunkäynnin perusteella huomioon otettuja, 16 vuotta täyttäneitä lapsia.

Lapsiluvun mukaan jakaantuivat perheet seuraavasti:

Lapsia perhettä kohden	Perheitä	Lapsia perhettä kohden	Perheitä
2	370 (242)	7	56 (58)
3	191 (146)	8	13 (13)
4	652 (713)	9	4 (2)
5	358 (352)	10	2 (2)
6	125 (129)	11	1 (1)
		Yhteensä	1 772 (1 658)

Perhelisän saajista oli 1 089 (1 151) varsinaista suurperhettä, 476 (340) leskien ja 207 (167) työkyvyttömiä perheitä. Ruotsinkielisiä oli hakijoista 4.3 (4.5) %.

Ammatin mukaan jakaantuivat perhelisän saajat seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakunnan viran- ja toimenhaltijoita	133 (106)	Työnjohtoasemassa olevia Tehdas- ja ammattityöntekijöitä	32 (30)	450 (468)
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia ym. yrittäjiä	79 (75)	Muita työntekijöitä	500 (430)	
Liike- ja varastoapulaisia, konttoristeja ym.	218 (229)	Ilman ammattia	253 (204)	
Autonkuljettajia	107 (116)			
		Yhteensä	1 772 (1 658)	

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisän määrästä 16 615 500 (15 567 750) mk:sta jaettiin suurille perheille 10 157 125 (10 472 000) mk, leskiperheille 4 226 750 (3 130 875) mk ja työkyvyttömiä perheille 2 231 625 (1 964 875) mk.

Avustuksen suorituksessa käytettiin edelleenkin liikkeisiin suoraan annettuja osto-osoituksia. Osan tarvikkeista hankkivat perheet itse, esittäen niistä hyväksyttävän tilityksen toimistoon.

Perhelisävaroista käytettiin asuin- ja talousarakennusten kunnostamiseen 426 125 (394 625) mk, sänkyihin ja vuodevaatteisiin 7 436 250 (6 622 025) mk, huonekaluihin 1 519 875 (1 867 975) mk, astioihin ja muihin taloustarvikkeisiin 1 166 250 (1 222 100) mk, ompelu- ja pesukoneisiin sekä pölynimureihin 913 375 (849 000) mk ja vaatetukseen 5 038 625 (4 490 275) mk sekä muihin luontoissuorituksiin 115 000 (100 250) mk.

Sosiaaliministeriö myönsi kertomusvuonna perhelisien maksamista varten ennakkoa 13 (13) mmk.

Erityislapsilisät. Erityislapsilisähakemuksia jätettiin v:n 1961 loppuun mennessä 2 287, joista 14 oli toisten kuntien siirtämiä tapauksia. Hakijoilla oli erityislapsilisään oikeutettuja lapsia yht. 3 761. Lapsia, joiden osalta erityislapsilisähakemus hylättiin, oli 580. Näistä 377 lapsen kohdalla tapahtui hylkäys veroäyriylityksen takia, 163 lapsen kohdalla laissa säädettyjen edellytysten puuttumisen takia, 36 lapsen kohdalla verovapaan invalidi- tai sotahuoltoeläkkeen takia, 3 lapsen kohdalla taloudellisista syistä lapsen avuttomuudesta huolimatta ja yhden lapsen osalta koulutusavustuksen takia.

Kertomusvuoden aikana lähetettiin 56 avutonta lasta koskevaa hakemusta sosiaaliministeriön ratkaistavaksi. Kielteisestä päätöksestä valitti 21 hakijaa sosiaaliministeriöön. Harkinnalla myönnettiin erityislapsilisä 290 hakijalle veroäyriylityksestä huolimatta.

Lasten lukumäärä erityislapsilisän suorittamisperusteen mukaan oli v. 1961 IV- neljännekseltä:

lain 3 §:n 1 momentin mukaan 1) täysorpous 51, 2) puoliorpous 1 483, 3) aulapsen elatusavun puuttuminen 116 ja 4) vanhempien kansaneläke 770 eli yhteensä 2 420 tapausta sekä asetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan 1) sokeus 5, 2) kuurous 43, 3) vaikeasti häiriintynyt liikuntakyky 36, 4) vaikea kaatumatauti 6, 5) syvä vajaa-mielisyys tai mielisairaus 151, 6) sokeritauti 26, polion jälkitila 5, erilaiset aivo-vauriot 8 ja muu avuttomuus 13 eli yhteensä 293 tapausta.

18. Lastensuojelutoimi

Erityislapsilisää suoritettiin IV-neljännekseltä kaikkiaan 2 713 lapsesta 1 632 nostajalle yhteensä 11 005 200 mk. V:n 1961 aikana suoritettiin kaiken kaikkiaan erityislapsilisää 20 995 200 mk.

Kodinperustamislainat. Kodinperustamislainoja ei v:n 1957 elokuusta lukien ole toistaiseksi myönnetty, koska valtion talousarviossa ei ole ollut tarkoitukseen varattuna määrärahaa.

Lapsilisät. Lapsilisää määrättiin lastensuojelulautakunnan toimesta kertomusvuonna maksettavaksi kaikkiaan 1 851 863 400 mk, mutta kun siitä palautettiin virheellisiä suorituksia tai oikeudettomasti nostettuja lapsilisä 313 400 mk sekä nostamatta jääneitä lapsilisän maksu- ja tililtäottokortteja yhteensä 7 519 800 mk, jäi lopullisesti maksetuiksi 1 844 030 200 mk.

Neljännes	Yksityisiä lapsi- lisän nostajia	Vastaava lasten luku
I	65 087	108 820
II	65 317	109 216
III	65 216	109 285
IV	65 041	108 766

Neljännes	Lapset, joista lastensuoje- lulautakunta tai huolto- lautakunta nosti lapsilisän	Lapsilisää saaneiden lasten luku kaikkiaan
I	1 209	110 029
II	1 261	110 477
III	1 219	110 504
IV	1 247	110 013

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet (nostajat) ryhmittäytyivät lapsiluvun mukaan vuoden viimeisen neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostaja	Lapsilisää nostettiin	Nostaja
1 lapsesta	34 838	6 lapsesta	136
2 »	20 348	7 »	55
3 »	7 208	8 »	11
4 »	1 918	9 »	3
5 »	524	10 »	—
		Yhteensä	65 041

Lähetetyt kirjeet. Väestöasiaintoimisto lähetti kertomusvuoden aikana 17 315 (9 957) kirjettä.

Kokoukset. Väestöasian jaostolla oli vuoden aikana 25 kokousta.

Sosiaalilääkärin toimisto

Sosiaalilääkärin toimistossa tutkittiin 657 lasta. Tutkittaviksi ilmoitetuista siirtyi seuraavaan vuoteen keskeneräisinä tai tutkimusta odottamaan 104. Tapaukset jakaantuvat lähettäjiin mukaan seuraavasti: lastenhuoltotoimistosta (muita kuin vajaamielisiä) 260, vajaamielishuoltajalta 290 ja suojelukasvatustoimistosta 211. Vajaamielisneuvola toimi kerran viikossa.

Esitiedot tutkimukseen lähetetyistä tapauksista on tavallisimmin saatu lähettävän toimiston huoltotarkastajilta. Sosiaalilääkärin toimiston sosiaalityöntekijät suorittivat 93 tutkimushaastattelua. Psykologisia tutkimuksia suoritettiin yhteensä 722. Psykiatrit tutkivat 555 tapausta. Varsinaiseen hoitoon oli tutkimustyön paineen vuoksi vähäiset mahdollisuudet. Polikliinisessa yksilöterapiassa oli psykiatreilla 5 lasta, hoitokertoja yhteensä 53, psykologeilla 13 lasta, hoitokertoja 167. Sosiaalitarkkaajilla oli hoitotapauksia 38 ja käyntikertoja 286. Sosiaalitarkkaaja Kirsti Suninen teki ryhmätyötä Töölön nuorisokodissa ja Mannerheimliiton tyttökodissa. Sosiaalilääkärin suosittelemia oli fil. maist. Kerttu Rossi-Jääskeläisellä yksityisterapiassa 3 lasta, joilla hoitotunteja 176. Kaikista tapauksista pidettiin suunnitteleva alkuneuvottelu ja tutkimusvaiheen jälkeen toimenpiteisiin tähtäävä neuvottelu, johon usein osallistui lastenhuolto- ja suojelukasvatustoimiston sekä laitosten henkilökuntaa. Hoitotapauksista pidettiin säännöllisiä, työhohjauksen luonteisia neuvotteluja. Tutkituista annettiin tarvittaessa lausuntoja lastensuojelu- ja kouluviranomaisille sekä oikeutta varten. Erityisesti vajaamielistapauksissa oli havaittavissa lisääntyvää lausuntojen tarvetta.

Lastensuojelulautakunnan alaisia laitoksia oli kertomusvuonna 19. Näiden lisäksi oli helsinkiläislapsia sijoitettuna useihin yksityisiin laitoksiin. Käynnit laitoksissa, jolloin osa ajasta käytettiin lasten ja nuorten tutkimuksiin, osa neuvotteluihin laitosten henkilökunnan kanssa, muodostivat huomattavan osan sosiaalilääkärin toimiston virkailijoiden toiminnasta. Laitoskäyntejä tekivät psykiatrit 119, psykologit 82 ja sosiaalitarkkaajat 29.

Tutkimusaineisto:

	I k ä										Kaikkiaan
	0-6 v		7-15 v		16-17 v		18 v —		Yhteensä		
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
<i>Jäljellä v. een 1961</i>											
Lastenhuoltotoimisto	10	7	7	5	—	—	—	—	17	12	29
Vajaamielisosasto	5	1	1	1	1	1	2	10	9	13	22
Suojelukasvatustoimisto	—	—	14	6	2	2	2	—	18	8	26
Vastaanottokodit	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	3
<i>Uusia v. 1961</i>											
Lastenhuoltotoimisto	48	28	84	49	9	6	1	6	142	89	231
Vajaamielisosasto	18	18	56	39	7	7	50	69	131	133	264
Suojelukasvatustoimisto	—	—	57	20	18	13	—	1	75	34	109
Vastaanottokodit	—	—	52	10	5	4	1	—	58	14	72
<i>Uudelleen ilmoitettuja</i>											
Lastenhuoltotoimisto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vajaamielisosasto	—	1	—	—	—	2	—	1	—	4	4
Suojelukasvatustoimisto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vastaanottokodit	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Lastenhuoltotoimisto, yhteensä	58	35	91	54	9	6	1	6	159	101	260
Vajaamielisosasto, yhteensä	23	20	57	40	8	10	52	80	140	150	290
Suojelukasvatustoimisto, yhteensä	—	—	71	26	20	15	2	1	93	42	135
Vastaanottokodit, yhteensä	—	—	56	10	5	4	1	—	62	14	76
Kaikkiaan	81	55	275	130	42	35	56	87	454	307	761
Poistettu v. 1961	70	51	238	105	36	27	49	81	393	264	657
Jäljellä vuoteen 1962 ¹⁾	11	4	37	25	6	8	7	6	61	43	104

¹⁾ Tutkimus tai hoito keskeneräinen tai jonotuslistalla.

Ilmoittajat ja ilmoittamisen pääsyy:

Syy	Lastensuojelutoimisto			Suojelukasvatustoimisto ja laitokset			Yhteensä
	P.	T.	Yhteensä	P.	T.	Yhteensä	
Kehitystason määrääminen	66	52	118	—	—	—	118
Heikko koulumenestys	13	5	18	4	2	6	24
Laitossijoitus	2	1	3	10	1	11	14
Mahdollinen laitoksesta kotiuttaminen	3	—	3	4	5	9	12
Vajaamielisrekisteriin merkitseminen ja laitoshakemus	67	94	161	—	—	—	161
Sijoitus vajaamielispäivähuoltolaan	2	—	2	—	—	—	2
Lapsen sopivuus kasvatuskotiin tai kasvatuskodin sopivuus lapselle	11	9	20	—	—	—	20
Mahdollinen sairaalahoido	8	7	15	5	1	6	21
» lääkehoito	21	15	36	—	—	—	36
Hermostolliset herkkyysoireet	23	17	40	12	3	15	55
Kastelu ja/tai tuhriminen	14	4	18	2	1	3	21
Sopeutumisvaikeudet	24	12	36	114	36	150	186
Seksuaaliset vaikeudet	2	1	3	3	1	4	7
Adoptio tai sen purkaminen	11	9	20	—	2	2	22
Holhous- ja oikeusasia	7	7	14	—	—	—	14
Työkyvyttömyyseläke	14	5	19	—	—	—	19
Sterilisaatio	2	3	5	—	2	2	7
Muut syyt	10	9	19	2	1	3	22
Yhteensä	300	250	550	156	55	211	761

Tutkittujen henkilöiden älykkyytaso, sukurasitus ja kasvuympäristön erikoisuus

	0—6 v		7—15 v		16—17 v		18 v—		Yhteensä		Kaikkiaan
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
<i>Älykkyytaso:</i>											
130—	—	1	2	—	—	3	—	—	2	4	6
110—129	5	4	7	7	—	1	—	—	12	12	24
90—109	13	9	30	13	3	3	1	1	47	26	73
80—89	6	6	18	9	—	2	1	2	25	19	44
60—79	17	8	14	11	2	2	10	19	43	40	83
40—59	3	1	7	6	1	1	18	27	29	35	64
alle 40	10	10	7	10	—	—	2	16	19	36	55
ei tutkittu ¹⁾	27	16	134	75	32	21	23	22	216	134	350
2 vast.ottokotia, joissa oma psykologi ...	—	55	219	131	38	33	55	87	393	306	699
Yhteensä	81	55	275	131	43	33	56	87	455	306	761
<i>Sukurasitus:</i>											
Rangaistu	—	3	15	10	—	2	—	2	15	17	32
Poikkeava elämäntapa	21	12	84	33	11	5	5	10	121	60	181
Vajaamielisyys	3	2	10	1	1	—	5	7	19	10	29
Mielisairaus	4	5	19	9	4	6	7	9	34	29	63
Muu pitkäaikainen sairaus	3	3	11	5	4	—	4	3	22	11	33
Aistivallisuus	1	1	1	—	—	—	—	—	2	1	3
<i>Kasvuympäristön erikoisuus:</i>											
Avioton	30	20	41	16	7	2	6	9	84	47	131
Äiti, isä tai molemmat kuolleet	1	8	34	11	10	5	27	41	72	65	137
Avioero, asumusero	17	12	68	42	12	5	1	7	98	66	164
Äiti- tai isäpuoli	1	4	14	9	6	1	3	4	24	18	42
Otto- tai kasvatusvanhemmat	9	9	34	20	1	2	4	4	48	35	83
Lasten- ja nuorisokoti	24	29	66	25	12	3	—	—	102	57	159
Vastaanotto- ja koulukoti	—	—	54	24	6	8	—	—	60	32	92

¹⁾ Älykkyytutkimusta ei suoritettu v. 1961, sillä tutkittu joko aikaisemmin täällä tai muualla. Näille suoritettu muita tutkimuksia.

Eräitä yhdistelmätietoja

Lastensuojelulautakunnan täysihuollossa oli edelliseltä vuodelta jäljellä kaikkiaan 2977 lasta. Kertomusvuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 1 199 lasta (1 259), joten vuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 4 176 (3 951) lasta. Näistä oli 3 780 lastenhuoltotoimiston alaista ja 378 suojelukasvatusta tarvitsevaa lasta tai nuorta henkilöä. Sitä paitsi oli 18 lasta osan vuodesta lastenhuoltotoimiston ja osan vuodesta suojelukasvatustoimiston huollossa.

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 2 554 eli 62.1 % ja aviottomia 1 561 eli 37.9 %. Lastenhuoltotoimiston alaisiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 59.8 ja 40.2 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 83.8 ja 16.2. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 2 156:lla eli 84.4 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 353:lla eli 13.8 %:lla jompikumpi vanhemmista kuollut ja 45 eli 1.8 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 697:llä eli 44.6 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 846:lla eli 54.2 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 18:lla eli 1.2 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nimittäin 3 368 eli 82.5 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 54 ja muualla Uudenmaan läänissä 94, joten muualla syntyneitä oli 568 eli 14.0 %.

Jotta saataisiin selvitettyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, ryhmiteltiin heidät vanhempiensa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja au-lapset äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ja ammattityöntekijäin lapsia 1 870 eli 45.4 %, muiden työntekijäin 476 eli 11.6 %, kotiapulaisten 347 eli 8.4 %, itsenäisten liikkeenharjoittajien 207 eli 5.0 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 662 eli 16.1 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 155 eli 3.8 %.

Toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, että edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtunut seikka. Ainoastaan 687:ssä eli 16.7 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 436 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistivallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 251 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 3 134:ssä eli 76.2 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 305 eli 7.4 % lapsista otettiin huollettaviksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskky, 161:llä eli 3.9 %:lla oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 183 lasta eli 4.5 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 680 lapsen eli 16.5 %:n vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 176 lapsen, 4.3 %:n, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 3 898:lla eli 93.4 %:lla suomi, 268:lla eli 6.4 %:lla ruotsi ja 10:llä eli 0.2 %:lla jokin muu kieli.

Rahoitus

Lastensuojelutoimen aiheuttamat bruttomenot olivat tilinpäätöksen mukaan seuraavat:

	mk
Lastensuojeluvirasto	122 676 459
Lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset	392 476 152
Vajaamielislaitokset	54 250 709
Sijoitus kaupungin omien laitosten ulkopuolelle	285 144 658
Suojelukasvatusta tarvitsevien alaikäisten sijoitus ja tilapäinen avustaminen	14 334 412
Tuberkuloottisten lasten erikoishoito	24 802 171
Vajaamielisten hoito ja opetus	50 989 536
Lasten kesävirkestys	9 957 054
Lastenvalvojan käyttövarat	242 213
Matkakulut	2 621 157
Suojelukasvatuksessa olevien siirrot ja hoidon tarkastus	498 088
Järjestöjen avustukset	12 450 000
Kaupunginhallituksen käyttövarat	4 425 552
Yhteensä	974 868 161

Lisäksi suoritettiin rakennusviraston ja kiinteistöviraston toimesta seuraavien laitosten rakennus- ja korjaustöitä, joiden kustannukset olivat:

	mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	580 718
Outamon vastaanottokoti	54 503
Hyvösen lastenkoti	1 132 911
Kallion nuorisokoti	535 445
Nukarin lastenkoti	3 101 868
Oppilaskoti Toivolan päivähuoltola	481 104
Yhteensä	5 886 549

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot jakaantuivat seuraaviin eriin:

	mk
Lastenhoidosta saatu korvaus	158 364 837
Laitosten valtionapu	35 099 872
Laitosten muut tulot	17 714 647
Laitosten henkilökunnan suorittama luontoisetujen korvaus	5 079 811
Gustav Valfrid Hyvösen rahaston tuotto	2 810 294
Yhteensä	219 069 461

Kun tulot vähennetään bruttomenoista 980 754 710 mk:sta, kaupungin kassaa rasittavaksi nettomenoksi jää 761 685 249 mk eli 81 778 078 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Eri laitosten varsinaiset nettomenot eli laitosten korjauskustannukset sekä henkilökunnan luontoiseduista saatu korvaus ym. tulot bruttomenoista poisluettuina nousivat seuraaviin määriin:

Laitos	Kaikkiaan mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	119 285 445	1 867	681 652
Herttoniemen vastaanottokoti	8 438 484	1 756	641 009
Outamon vastaanottokoti	42 121 586	7 169	2 616 914
Vastaanottokoti Lemmilä	10 194 141	2 217	809 234
Mellunkylän vastaanottokoti	9 932 228	2 247	820 195
Hyvösen lastenkoti	20 761 945	1 789	653 003
Malmin lastenkoti	18 389 177	1 308	477 759
Kallion nuorisokoti	12 581 986	1 244	454 067
Töölön nuorisokoti	4 223 334	1 024	373 792
Kaarelan nuorisokoti	5 397 034	1 010	368 759
Reijolan nuorisokoti	5 594 986	854	311 830
Metsäkummun hoitokoti	13 465 988	2 807	1 024 828
Oppilaskoti Toivola	71 589 240	2 352	858 720
Kullatorpan lastenkoti	17 771 143	1 922	701 617
Päivölän lastenkoti	11 850 538	1 734	633 209
Nukarin lastenkoti	19 701 356	1 717	626 993
Päivähuoltola Aula	10 562 084	1 157	422 622
Päivähuoltola Vantaala	10 094 143	1 095	399 733
Oppilaskoti Toivolan päivähuoltola	6 920 260	915	334 102
Käpylän työkoti	5 057 305	1 221	445 982
Yhteensä	423 932 403	1 858	678 180

Edellä mainitut päiväkustannukset jakaantuivat seuraavalla tavalla:

Laitos	Menoerä, mk					
	Palk- kaukset	Vuokra, lämpö, valo ja käyttö- voima	Ravinto	Vaatetus, kalusto ja pesu	Muut menot	Yhteensä
Sofianlehdon vastaanottokoti	1 296	299	192	67	119	1 975
Herttoniemen vastaanottokoti	1 262	269	213	90	63	1 899
Outamon vastaanottokoti	3 157	2 274	314	1 378	542	7 666
Vastaanottokoti Lemmilä	1 432	360	240	82	189	2 305
Mellunkylän vastaanottokoti	1 291	300	266	256	249	2 365
Hyvösen lastenkoti	881	437	211	186	118	1 835
Malmin lastenkoti	872	120	186	138	78	1 396
Kallion nuorisokoti	518	374	210	138	63	1 306
Töölön nuorisokoti	467	295	225	108	63	1 160
Kaarelan nuorisokoti	543	311	198	66	47	1 168
Reijolan nuorisokoti	549	83	229	82	69	1 013
Metsäkummun hoitokoti	1 731	448	244	175	245	2 845
Oppilaskoti Toivola	1 094	926	199	96	145	2 462
Kullatorpan lastenkoti	1 208	382	192	102	100	1 985
Päivölän lastenkoti	1 004	261	194	108	236	1 805
Nukarin lastenkoti	1 067	271	157	76	250	1 823
Päivähuoltola Aula	770	110	83	48	152	1 165
Päivähuoltola Vantaala	653	136	79	16	218	1 104
Oppilaskoti Toivolan päivähuoltola	461	107	61	12	272	915
Käpylän työkoti	716	222	156	47	210	1 352
Yhteensä	1 083	409	188	124	151	1 957

Outamon vastaanottokodin hoitopäiväkustannus on laitoksen perustamisvaiheen menojen johdosta poikkeuksellinen.

Lastensuojelujärjestöjen suorittaman työn tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin talousarvioon merkittynä avustuksina seuraaville lastensuojelujärjestöille yhteensä 12 450 000 mk: Pelastakaa Lapset perhesijoitustoiminnan tukemiseksi 300 000 mk; Svenska Finlands Vårdanstalt för sinnesslöa -nimistä laitosta ylläpitävä kuntainliitto 3 150 000 mk ja Vankeusyhdistys 500 000 mk. Lisäksi jaettiin 8 500 000 mk avustuksena sellaisille järjestöille, jotka järjestävät kesänviettoa helsinkiläisille lapsille.

Lastensuojelun talousarvioon merkityistä käyttövaroista kaupunginhallitus myönsi lastensuojelulautakunnan esityksestä vuoden aikana erilaisiin lastensuojelun tarpeisiin yhteensä 4 425 552 mk.

Lastensuojelurahastot

Kaupungin lastensuojelutyötä varten on rahatoimiston hoidossa eräitä rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkovarot olivat 31. 12. 1961 seuraavan suuruiset:

	Pääoma mk	Korot mk
Adolf Holmbergin lahjoitusrahasto	41 011	3 610
Johan Gustav Rosenbergin rahasto	12 500	4 158
Lasten kesäsiirtolan rahasto	21 384	8 705
Bergmanin puolisoiden lahjoitusrahasto	62 083	5 466
L. A. Grönholmin orpolasten rahasto	12 442	2 824
M. Kotschakin lastenvaatetusrahasto	93 234	12 440
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	64 975	14 979
Yhteensä	307 629	52 182

Kertomusvuonna myönnettiin edellä mainittujen rahastojen korkovaroista avustuksina yhteensä 12 527 mk.

Hoitopaikkasopimukset

Osallistuessaan eräiden yksityisten järjestöjen omistamien lastenhuoltolaitosten perustamiskustannuksiin myöntämällä joko avustuksen tai lainan kaupunki on varannut käyttöönsä määrääjäksi tällaisista laitoksista hoitopaikkoja. Seuraaviin kaupunginvaltuuston päätöksiin perustuvat hoitopaikkasopimukset olivat kertomusvuonna voimassa:

8. 3. 1950 ja 16. 5. 1956 sopimukset 28 varsinaisen ja 2 erityispaikan varaamisesta Diakonissalaitokselta sen omistamasta Pitäjänmäen lastenkodista sekä 7. 12. 1950, 14. 11. 1951 ja 20. 3. 1957 sopimukset 25, 10 ja vähintään 200 hoitopaikan varaamisesta Rinnekoti-nimisestä laitoksesta;

12. 7. 1951 sopimus 12-paikkaisesta turvattomien ruotsinkielisten lasten vastaanotto-osastosta Suomen Lastenhoitoyhdistyksen Stenbäckinkatu 5:ssä sijaitsevassa lastenkodissa myönnetyn lainan takaisinmaksuaikana;

22. 12. 1954 sopimus 35 hoitopaikan varaamisesta Svenska Finlands Vårdestalt för sinnesslöa -nimisestä kuntainliiton ylläpitämästä vajaanielislaitoksesta;

15. 12. 1954 sopimus vähintään 30 hoitopaikan varaamisesta Samfundet Folkhälsan i svenska Finland -nimisen säätiön lastenkodista lainan maksuajaksi;

21. 12. 1955 ja 15. 1. 1958 sopimukset 10 hoitopaikan varaamisesta Mustalaislähetysten Kotimäen lastenkodista Sipoon Martinkylästä sekä samoin 10 hoitopaikan varaamisesta Kosken (Hl.) pitäjässä sijaitsevasta lastenkodista;

6. 2. 1957 sopimus vähintään 10 hoitopaikan varaamisesta Barnens Värn -nimisen järjestön vajaanielislaitoksesta;

21. 11. 1956 sopimus Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kodinhoito-opiston lastenkodin varaamisesta kokonaisuudessaan lainan takaisinmaksuajaksi lastensuojelulautakunnan huollettavia varten;

7. 9. 1960 tehty sopimus 17 hoitopaikan varaamisesta Lastenlinnasta sekä sopimukseen liittyvä erikoissopimus; näistä hoitopaikoista oli 8 ensisijaisesti lastensuojelulautakunnan käytettävissä;

15. 4. 1959 sopimus 12 hoitopaikan varaamisesta Kristillisten Orpokotien Kannatusyhdistyksen lastenkodista;

18. 11. 1959 sopimus 8 hoitopaikan varaamisesta 10 v:ksi Suomen Pelastusarmeijan Säätiön tyttökodista Uudenmaankatu 36;

18. 1. 1961 sopimus 10 hoitopaikan varaamisesta 20 v:ksi Pelastakaa Lapset -nimisen yhdistyksen lastenkodista;

31. 5. 1961 sopimus 15 hoitopaikan varaamisesta Helsingin Kaupunkilähetysten lastenkodista Puotilantie 6;

sekä kaupunginhallituksen tekemiin päätöksiin perustuvat:

2. 1. 1958 sopimus vähintään 8 hoitopaikan varaamisesta Vankeusyhdistyksen omistamasta Rusutjärven kotikoulusta;

28. 9. 1961 sopimus 5 hoitopaikan varaamisesta Mustalaislähetysten nuorisokodista Kauniaisissa ja

21. 9. 1961 sopimus 10 hoitopaikan varaamisesta Kirsti Herlinin Lastenkoti-säätiön lastenkodista.

19. Oikeusaputoimisto

Oikeusapulautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1961 toimi oikeusneuvos Gunnar Nybergh, varapuheenjohtajana oikeusneuvosmies Eero Rönkä sekä jäsenenä valtiot.tri. Ele Alenius, varatuomarit Eeva Hämäläinen ja Helvi Sipilä. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli hallitusneuvos Arvo Salminen. Sihteerinä toimi varat. Severi Korpela.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 4 kokousta, joiden pöytäkirjat sisälsivät 27 pykälää. Kirjelmia saapui 61 ja lähetettiin 58.

Oikeusaputoimisto. Edellisen vuoden lopussa vakinaistettua notaarin virkaa hoiti varanot. Alma Lindegren. Toimistonhoitajaksi valittiin l.3. lukien ko. virkaa viransijaisena hoitanut ekon. Inna Tötterman.

Rekisteröityjen uusien asioiden määrä vähentyi edellisestä vuodesta 125:llä, mutta Helsingin raastuvanoikeudessa ja kihlakunnanoikeuksissa esiinnyttiin sen sijaan 57 kertaa useammin. Myös erilaisia hakemuskirjoja, joiden kokonaismäärä oli 425, laadittiin 83 enemmän. Tähän lisäykseen vaikutti ilmeisesti sosiaalisesta lainsäädännöstä johtuneet erilaiset anomukset.

Toimisto sai kertomusvuoden aikana toimeksiantoja, paitsi kotimaan oikeusaputoimistoilta ja oikeusavustajilta, myöskin Ruotsin oikeusapulaitokselta.

Uusia asioita rekisteröitiin kertomusvuonna 1 653 (ed. v. 1 778), edelliseltä vuodelta siirtyi 103 (85) asiaa, joten vuoden aikana käsiteltyjen asioiden lukumäärä oli yhteensä 1 756 (1 863). Suurin osa asioista, eli 378 oli edelleen työ- ja palkkariitoja, joista sovittiin 255 ja käytiin oikeutta vain 13 asiassa. Sikseen jätetyistä 97 asiasta lienee melkoinen osa sovittu asianosaisten kesken. Uusia avioeroasioita tuli vuoden aikana 304 (300) ja asumuseroasioita 91 (108). Uusia elatusapuasioita oli 147 (200). Avioero-, asumusero- ja elatusapujutuissa tuomittiin kertomusvuoden aikana toimiston asiakkaille elatusapumaksuja 2 953 500 mk kuukaudessa.

Erilaisia asiakirjoja, kirjelmia ym. laadittiin 3 041 (2 463). Näistä oli hakemuskirjoja 425 (342).

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin 525 (535) asiassa, joista saatiin päätökseen 465 (447). Jutuista voitettiin joko kokonaan tai pääosiltaan 427 (418) ja hävittiin kokonaan 38 (29).

Maksutonta oikeudenkäyntiä anottiin 231 (197) asiassa. Anomuksista hyväksyttiin 207 (175) ja hylättiin 24 (22).

Vuoden aikana esiinnyttiin Helsingin raastuvanoikeudessa 826 (776) kertaa, Helsingin kärjäkunnan kihlakunnanoikeudessa 4 (4) kertaa ja Espoon kärjäkunnan kihlakunnanoikeudessa 7 kertaa. Eri tuomioistuimissa esiinnyttiin 220 (209) päivänä.

Asiakkaiden käynntejä toimistossa oli kertomusvuonna 10 864 (10 936 v. 1960 ja 10 865 v. 1959). Eri kuukausien osalle jakaantuivat nämä käynnit seuraavasti:

Kuukausi	Vas- taan- otto- päiviä	K ä y n t e j ä	
		Kaik- kiaan	Päivää kohden
Tammikuu	25	1 000	40.0
Helmikuu	24	952	39.7
Maaliskuu	26	918	35.3
Huhtikuu	23	910	39.6
Toukokuu	24	834	34.8
Kesäkuu	25	806	32.2
Heinäkuu	26	915	35.2
Elokuu	27	906	33.6
Syyskuu	26	963	37.0
Lokakuu	26	1 022	39.3
Marraskuu	25	938	37.5
Joulukuu	23	700	30.4
Yhteensä	300	10 864	36.2

Käyntien lukumäärä päivää kohden oli siis n. 36 (36). Suurin määrä käynntejä samana päivänä oli 78 ja vähin määrä 3.

Säätynsä, ammattinsa ja sukupuolensa mukaan kävijät ryhmittäytyivät seuraavasti:

	Mp.	Np.	Yht.
Virkamiehiä, vapaiden ammattien harjoittajia ym.	—	—	—
Työnjohtajia, itsenäisiä pienyrittäjiä ym.	50	33	83
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	212	392	604
Apu- ja sekatyöntekijöitä ym.	143	493	636
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia, les- kiä, opiskelijoita ym.	36	234	270
Yhteensä	441	1 152	1 593

Käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittäytyminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Asumuseroja	97	Työ- ja palkkariitoja	378
Sovitteluja (AL 84 a §).....	2	Vahingonkorvaus- ja muita saa- misoikeuteen kuuluvia asioita ...	88
Avioeroja	358	Tapaturmakorvauksia.....	31
Osituksia	12	Veroasioita.....	168
Elatusapuasioita	161	Erinäisiä kyselyjä, hakemuksia, va- lituksia ym.	159
Muita perheoikeuteen kuuluvia asioita	40	Rikosasioita	67
Holhousasioita	39	Toimeksiantoja	25
Perintö- ja testamenttiasioita	58	Yhteensä	1 756
Vuokra-asioita	62		
Muita esineoikeuteen kuuluvia asioita	11		

19. Oikeusaputoimisto

Vuoden aikana vireille pannaista jutuista, mikäli se riippui oikeusaputoimiston toimenpiteistä, tuli kertomusvuonna käsitellyksi tai kirjoista poistetuksi 1 649, kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	425	Jätetty eri viranomaisille	425
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	465	Juttuja, joissa toimisto otti haas-	
Laadittu vain asiakirja	87	teen, mutta ei ajanut perille	1
Annettu neuvoja ja tehty tiedus-		Erinäisistä syistä jätetty sillensä .	181
teluja	65		
			<u>Yhteensä 1 649</u>

Eri viranomaisille jätetyt 425 em. asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvan-oikeuteen otettuja haasteita, jakaantuivat näiden viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	3	Kaupunginvoudit ja nimismiehet .	12
Oikeuskansleri	1	Vakuutus oikeus	31
Eri ministeriöt	32	Kansaneläkelaitos.....	21
Valtiokonttori	2	Helsingin kaupungin:	
Korkein oikeus	16	kaupunginhallitus	50
Korkein hallinto-oikeus	20	maistraatti	13
Hovioikeudet.....	52	eri lautakunnat	24
Helsingin raastuvanoikeus	11	Helsingin evankelisluterilaisten seu-	
Kihlakunnanoikeudet	1	rakuntien kirkkohallintokunta ..	15
Lääninhallitukset	86	Vakuutusyhtiöt.....	12
Sosiaalilautakunnat	6	Vuokrantarkastuslautakunta	8
Verolautakunnat	8	Vankeusyhdistys	1
			<u>Yhteensä 425</u>

Kirjeitä ym. lähetettiin toimistosta vuoden aikana 2 041 (ed. v. 1 670).

Oikeusaputoimiston menot tilinpäätöksen mukaan olivat 10 712 731 (10 009 442) mk.

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain nojalla tuomittiin toimiston lakimiehille vuoden aikana asianajopalkkioita 1.443 (1.416) mmk.

Korvauksia oikeusapua saaneilta perittiin kaupungille yhteensä 170 910 (114 760) mk.

20. Urheilu- ja retkeilytoiminta

Urheilu- ja retkeilylautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1961 toimi liikennetark. Väinö Soininen, varapuheenjohtajana ins. Bertil Oljelund sekä jäsenenä valtiot. maist. Maija Björklund, varanot. Salme Katajavuori, liikennetark. Sulo Lahtinen, varat. Erkki Linkomo, dipl. ins. Jaakko Ollila, toiminnanjoht. Veikko Peuhkuri sekä valistussiht. Mauri Reutsalo. Sihteereinä toimivat vuoden alusta toimistosiht. Pekka Lehtonen, 1. 8. lukien toimistosiht. Pekka Helle sekä 1. 11. lukien lakit. lis. Pentti Mäkelä. Kaupunginhallitusta lautakunnassa edusti apul. kaup.joht. Eino Waronen vuoden alusta sekä 1. 7. lukien apul. kaup.joht. Aarre Loimaranta.

Eläintarhajaostoon kuuluivat puheenjohtajana ins. Oljelund sekä jäsenenä valtiot. maist. Björklund, varanot. Katajavuori, liikennetark. Lahtinen sekä toiminnanjoht. Peuhkuri.

Retkeilyjaostoon kuuluivat puheenjohtajana liikennetark. Soininen sekä jäsenenä varanot. Katajavuori, varat. Linkomo, dipl.ins. Ollila sekä valistussiht. Reutsalo.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 25 kokousta, joiden pöytäkirjojen pykäläluku oli 361. Kirjeitä saapui 848 ja lähetettiin 122.

Eläintarhajaoston kokouksia oli 4 ja pöytäkirjoissa 14 pykälää. Retkeilyjaoston vastaavat luvut olivat 3 ja 8.

Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon:

Apurahojen jako. Piirien kurssitoiminnan avustamiseen varattu 300 000 mk:n suuruinen määräraha jaettiin seuraavasti: Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton Helsingin piiri 100 000 mk, Työväen Urheiluliiton Suur-Helsingin piiri 65 000 mk, Työväen Urheiluseurojen Keskusliiton Helsingin piiri 30 000 mk, Suomen Palloliiton Helsingin piiri 45 000 mk, Centralidrottsförbund, Helsingin piiri 40 000 mk ja Suomen Jousiampujain liiton Helsingin piiri 20 000 mk (27. 1. 12 §, 21. 4. 97 §).

Urheiluseurojen nuorten leiritoiminnan tukemiseen varatulla 500 000 mk:n määrarahalla avustettiin yhteensä 23 seuraa (27. 1. 11 §, 19. 5. 137 §, 13. 10. 284 §).

Voimistelu- ja urheiluseurojen työn tukemiseen varatulla 5 mmk:n määrarahalla avustettiin yhteensä 137 seuraa (27. 1. 10 §, 7. 4. 80 §).

Lisäksi jaettiin kaupungin virastojen ja laitosten henkilökunnan urheilutyön tukemiseksi avustuksia 28 seuralle yhteensä 385 000 mk (27. 1. 13 §, 21. 4. 98 §), 3 retkeilyseuralle yhteensä 270 000 mk (retkeilyj. 2. 6. 5 §), 17 kuorolle ja orkesterille yh-

teensä 750 000 mk ulkoilmakonsertteja varten (5. 5. 124 §) sekä kalavesien hoitotoimenpiteitä varten 7 kalastusseuralle yhteensä 200 000 mk (15. 12. 344 §).

Tärkeimmät vuokraukset ym. Lautakunta päätti vuokrata Helsingfors Kanotklubb -nimiselle yhdistykselle kaupungin osuuden Pohjoisella Humalluodolla sijaitsevaan kanoottivajaan sekä Merimelajat-nimiselle yhdistykselle Eteläisen Humalluodon eteläpäässä sijaitsevan kanoottivajan sekä molempiin vuokrattuihin vajoihin ja ym. yhdistyksen omistamaan kahteen kanoottivajaan liittyvät maa- ja vesialueet. Vuokra-aika oli kummallakin yhdistyksellä 1. 1. 1961—31. 12. 1965 ja vuotuinen vuokramaksu 5 000 mk (17. 3. 66 §).

Kaunissaaren huvilasta n:o 2 päätettiin vuokrata osuus Uuden Suomen Kalakerholle 1. 4. 1961—30. 4. 1963 väliseksi ajaksi 22 500 mk:n vuosivuokrasta (17. 3. 71 §).

Helsingin evankelisluterilaisille seurakunnille päätettiin vuokrata v:ksi 1961—1965 Mustasaassa sijaitseva ravintolarakennus 74 000 mk:n vuosivuokrasta, huvilarakennus siihen kuuluvine aittoineen 40 000 mk:n vuosivuokrasta sekä kahvikioski, saunarakennus ja kesämajan maapohjat, joiden jokaisen vuosivuokra oli 3 000 mk (7. 4. 88 §).

Helsingin Sosialidemokraattiselle Nuorisoyhdistykselle päätettiin vuokrata yhdistyksen omistamaa rakennusta varten tarvittava määräala ulkoilualueen itäpäästä 1. 1. 1962—31. 12. 1964 väliseksi ajaksi 3 000 mk:n vuosivuokrasta (10. 11. 309 §).

Hakaniemen Palloilijat -nimisen yhdistyksen vuokrasopimusta, joka koski Kivinkokan ulkoilualueella olevaa määräalaa, päätettiin jatkaa 1. 1. 1962—31. 12. 1964 väliseksi ajaksi 10 000 mk:n suuruisesta vuosivuokrasta (25. 8. 211 §).

Operettiteatterille päätettiin vuokrata Soutustadion kesäkausiksi 1961—1963, kunakin kautena 1. 6.—15. 9. välisenä aikana järjestettäviä teatteriesityksiä varten. Kesän 1961 vuokra oli 50 000 mk, kesän 1962 vuokra 100 000 mk ja kesän 1963 vuokra 150 000 mk (21. 4. 103 §, 5. 5. 121 §).

Stadionin retkeilymaja päätettiin vuokrata Suomen Retkeilymajajärjestölle ajaksi 1. 1. 1962—31. 12. 1966 retkeilymajan pitämistä varten 3. 65 mmk:n vuotuisesta perusvuokrasta sekä jokaiselta majoitusvuorokaudelta henkeä kohti suoritettavasta 25 mk:n suuruisesta vaihtuvasta vuokrasta (27. 10. 295 §).

Käpylän ravirata siihen liittyvine alueineen päätettiin vuokrata Helsingin Ravirata Oy:lle 1. 1. 1962—31. 12. 1966 väliseksi ajaksi eräillä ehdoilla (29. 12. 357 §).

Ruskeasuon ratsastushallista päätettiin Keskustalli Oy:lle vuokrata kaksi kaviouraa sekä varastotilaa 60 m² ajaksi 1. 10. 1961—15. 5. 1962. Kuukausivuokra oli 100 000 mk (29. 9. 257 §).

Kioskeja ym. vuokrattiin jäljempänä mainituista kausivuokrista: Eläintarhan urheilukentän ja sen luistinradan kioski 1. 5. 1961—15. 3. 1964 väliseksi ajaksi, 160 000 mk; Regatta-nimisen kahvilan kioski v:ksi 1961—1963, 150 000 mk; Uimastadionin kosmetiikkakioski v:ksi 1961—1962, 25 000 mk; Pihlajasaaren uimarannan pukusuoja v:ksi 1961—1963, 25 000 mk; em. kioskit, kosmetiikkakioskia lukuun ottamatta, päätettiin vuokrata ko. vuokra-aikojen jälkeen edelleen aina vuodeksi kerrallaan, irtisanomisaika 1 kk (7. 4. 85 §).

Lisäksi vuokrattiin kioskinpito-oikeus Herttoniemen urheilukentän pukusuojassa 15. 4.—15. 10. väliseksi ajaksi kertomusvuonna 8 000 mk:n kausivuokrasta (7. 4. 84 §); Kivinkokan ulkoilualueen myymäläkioski kesäkausiksi 1961—1963 kausivuokrasta, jonka suuruus oli 380 000 mk (21. 4. 104 §); Käpylän urheilupuiston kioski

sekä Velodromin ja sen luistinradan kioski kesä- ja talvikausiksi 1961—1964 yhteensä 600 000 mk:n vuokrasta yhtä kesä- ja talvikautta kohden; myöhemmin päätettiin vuokra alentaa 19. 5. 1961—14. 4. 1962 väliseltä ajalta 575 000 mk:ksi (2. 6. 161 §, 8. 9. 235 §); Hietarannalla sijaitsevat kaksi kioskia sekä pukusuojarakennus kesäkausiksi 1962—1966 virvokejuomien ja uimatarvikkeiden myyntiä ja vuokraamista sekä kahvilaliikkeen harjoittamista varten myöhemmin määrättävillä ehdoilla (2. 6. 162 §) sekä hyväksyttiin Kumpulan uimalan kahvilakioskin vuokraoikeuden siirto toiselle vuokraajalle 1. 1. 1961—15. 9. 1963 väliseksi ajaksi (25. 8. 205 §).

Korkeasaaren uimaranta vuokrattiin kertomusvuoden kesäkaudeksi 10 000 mk:n kausivuokrasta (21. 4. 108 §).

Kioskikaupan ym. toiminnan harjoittamiseen myönnettiin eräitä lupia (21. 4. 101 §, 5. 5. 118, 119 §).

Oikeus merilintujen metsästyksen kaupungin omistamilla ulkosaarilla ja luodoilla v. 1961—1963 myönnettiin Merilinnustajat, Helsingin Kala- ja Erätoverit, Helsingfors Fiskargille, Poliisi-Erämiehet ja Drumsö Skyddsföreningen för Sjöfågel nimisille yhdistyksille sekä Helsingin Palomiesten Metsästyksseuralle, kullekin 3 000 mk:n vuosivuokrasta (6. 10. 277 §).

Kalastusmajanpito-oikeus Tallskär-nimisellä saarella myönnettiin kolmelle kalastajalle kertomusvuodeksi 1 500 mk:n suuruisesta korvauksesta (3. 3. 57 §).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin asioista, jotka mm. koskivat: Suomen kaupunkien urheiluviranomaisten yhteistyön edistämistä (27. 1. 9 §); Laajalahden ja Seurasaaren selän vesialueiden suojelua (24. 2. 47 §); veneiden laituroimisen ja talvisäilytyksen järjestämistä (21. 4. 106 §); urheilu- ja retkeilytoimiston toimistosihteerin viran järjestelyä (19. 5. 132 §); eräiden vanhojen rakennusten purkamista (19. 5. 146 §, 6. 10. 276 §); Kaunissaaren laivalaiturin korjausta (26. 5. 156 §); jaoston asettamista lautakunnan ja toimiston johtosääntöjen laatimista sekä toimiston organisaation uudistamista varten (2. 6. 167 §); katuvalaistuksen järjestämistä Stadionin pohjoispuoliselle aukiolle (25. 8. 208 §) sekä Uimastadionin ja Eläintarhan maastoon suunnitellun hiihtoladun valoverkon liittämistä yleiseen puisto- ja katuvalaistukseen (24. 11. 319 §); Korkeasaaren, Mustikkamaan ja Satamasaaren moottorivene- ja lauttaliikenteen lähtölaiturin siirtämistä Hakaniemenrantaan (6. 10. 276 §) sekä puhelimien hankkimista eräille urheilupaikoille (10. 11. 302 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: anomusta kalastuslupien myöntämiseksi Laajalahden Kalamiesten Kerholle (27. 1. 15 §); Pirkolan urheilupuiston maankäyttösuunnitelman hyväksymistä (17. 2. 35 §) sekä esitystä yliopiston voimistelulaitoksen sijoittamisesta ko. puiston yhteyteen (17. 2. 36 §); leikki- ja urheilukenttien, sekä erilaisten urheilualueiden ym. järjestämistä tai varaamista (24. 2. 46 §, 17. 3. 64 §, 7. 4. 77, 78 §, 6. 10. 275 §, 15. 12. 337 §); Humalahden venelaiturin n:o 1 pidentämistä (13. 3. 58 §); suunnitelmaa Lapinmäentien jatkamisesta Mannerheimintieltä Pasilaan (7. 4. 76 §); laina- ja avustusanomuksia (5. 5. 114 §, 16. 6. 182 §, 29. 9. 251 §); eräiden Hietarannalle sijoitettujen yksityisten urheilulaitteiden ym. pitoa koskevan lautakunnan päätöksen purkamisanomusta (5. 5. 115 §); Stadionin eteläosan aidan vieressä olevan alueen kestopäällystämistä (19. 5. 133 §); Alma ja Lambert Venetsalon lintujenhoitotoiminnan tukemista (19. 5. 148 §); eräiden rakennusten ja maa-alueiden siirtämistä lautakunnan hallintoon (25. 8. 203, 209 §, 27. 10. 297 §); määrärahan saamista v:ksi 1962 keinojärädan

suunnittelua ja alustavia töitä varten (25. 8. 221 §); hengenpelastuskoulutuksen tehostamista (29. 9. 252 §); kaupungin rantojen puhtaanapidon järjestämistä (10. 11. 303 §); lasten pääsemistä maksutta uimaloihin koskevaa valtuustoaloitetta (10. 11. 304 §) sekä Salmisaaren Veneveistämö Oy:n hallinnassa olevan tonttialueen vastaista käyttöä (24. 11. 321 §).

Urheilu- ja retkeilytoimisto

Henkilökunta. Perustettuun tp. apulaisretkeilyasiamiehen virkaan valittiin sosion. Jorma Salmi 3. 3. lukien. Tp. sihteerin virkaan valittiin 22. 9. lukien lakit. lis. Pentti Mäkelä sekä kahteen uuteen tp. kenttämestarin virkaan 7. 4. lukien Pauli Rämä ja Timo Pasanen. Rakennusvirastosta siirtyi urheilu- ja retkeilytoimistoon rakennusmest. Lauri Anttila.

Ero myönnettiin tp. toimistosihteerin Pekka Lehtoselle 1. 8. lukien. Eläkkeelle siirtyivät aluevalvoja Arvo Koivula 1. 7. ja toimentaja Götha Landgren 1. 9.

Lautakunnan alaisten vakinaisten viranhaltijain lukumäärä oli kertomusvuoden aikana 37 ja tilapäisten 6.

Työntekijäin lukumäärä oli korkeimmillaan heinäkuussa, eli 286 ja alimmillaan, 130, helmikuussa.

Sairauslomalla oli 11 viranhaltijaa yhteensä 287 päivää ja 64 työntekijää kaikkiaan 2 291 päivää.

Virkamatkoja tekivät vuoden aikana toimistopääll. Esko Palmio Länsi-Saksaan, Sveitsiin ja Ruotsiin, Korkeasaaren intendentti Curt af Enehjelm Puolaan ja Italiaan, lautakunnan jäsen Björklund Ruotsiin, retkeilyasiamies Eero Koroma Norjaan, urheilunohj. Esko Numminen sekä rak.mestarit Lauri Anttila ja Mauri Laitakari Ruotsiin.

Urheilutoiminta

Talvikausi. Urheilu- ja retkeilytoimiston hallinnossa oli kaikkiaan 38 luistinrataa, joiden yhteinen pinta-ala oli 178 750 m². Lisäksi oli puisto-osaston hoidossa 21 rataa, yht. 29 250 m² ja seurojen hoidossa 3 rataa, yht. 31 100 m².

Seurojen hoitamilla kolmella luistinradalla kävi opettajien johdolla yhteensä 47 597 koululaista. Näiden määrä jakaantui eri ratojen osalle seuraavasti: Kallion 25 761, Väinämöisen 16 389 ja Johanneksen rata 5 447.

Suurkelkkämäkiä (rinnemäkiä) oli käytössä 2.

Pallokentällä pelattiin 39 jääpallo-ottelua. Piirisarjojen otteluja, joita oli yhteensä 114, pelattiin eniten seuraavilla radoilla: Messukenttä 10, Käpylä 12, Haaga 10, Lauttasaari 10, Herttoniemi 12 ja Kaisaniemi 15.

Kesäkausi. Pallokentän ruuhokentillä suoritettiin 75 pääsymaksullista jalkapallo-ottelua. Hiekkakentällä pelattiin kaikkiaan 13 maksullista ottelua ja 78 maksutonta ottelua ennen ruuhokenttien avaamista. Kertaharjoituslippuja (à 10 mk) myytiin kentälle 12 072 kpl ja harjoituskortteja (à 100 mk) 773 kpl.

Käpylän urheilupuistossa pelattiin kesän aikana lukuisia jalkapalloilun sarja- ym. otteluja. Yleisurheilun, ravi-, moottoripyörä- sekä palvelus- ja opaskoirakilpailujen

lisäksi urheilupuistossa pelattiin maahockeytä, käsi- ja lentopalloa, pesäpalloa, harjoitettiin jousiammuntaa sekä erilaatuista koululaisurheilutoimintaa.

Jalkapalloilun piirisarjojen otteluita pelattiin eri kentillä yhteensä 1 024, niistä Väinämöisen kentällä 173, Käpylän urheilupuistossa 128, Kallion kentällä 129 ja Vallilan kentällä 138.

Ratsastushallin ratsastukseen varatut tilat olivat vuokrattuina Keskustalli Oy:lle. Palloilusalia käytettiin runsaasti käsi- ja koripalloilun harjoitus- ja kilpailupaikkana. Hallin itäparvekkeen eteläpää oli edelleen vuokrattuna jousiampujain käyttöön. Hallin eteläpää vapautui liikennelaitoksen käytöstä 11. 2., mutta sitä ei korjaustöiden vuoksi voitu vielä ottaa käyttöön.

Soutustadionilla järjestivät eri seurat ym. soutu- ja melontaharjoitusten ja -kilpailujen lisäksi mm. lukuisia yhteislaulutilaisuuksia, hengellisiä virsilauluiltoja sekä juhannusjuhlan. Hallintorakennuksen yläkertaa käytettiin kokouksiin, luentoihin, kursseihin ja voimisteluun.

Urheiluneuvonta. Eri sisä- ja ulkoarjoituspaikoissa tapahtuneessa käytännöllisessä urheilunohjaustoiminnassa olivat edustettuina seuraavat liikunta- ja koulutusmuodot: kaunoluistelu, naisten ja miesten kuntovoimistelu, perheenemäntien kuntovoimistelu ja lasten ryhti- ja satuvoimistelu, naisten kesäkauden voimistelu, tyttöjen ja poikien telinevoimistelu, uimakoulutyö, kenttäurheilu, palloilu, kansantanssi ja leikki.

Neuvontatilaisuuksia (uimakoulutoimintaa lukuun ottamatta) oli yhteensä 692, neuvontakohteita 37, ohjaajia 25 ja osanottajia 23 920.

Talvikautena järjestettiin urheiluneuvontaa kaunoluistelussa 33 kertaa 10 radalla, osanottajia 1 130. Mäenlaskun ja hiihdon ohjauksesta oli epäedullisten sääolosuhteiden ja lumen vähyyden vuoksi luovuttava.

Hiihtolajujen kunnostuksesta ja huollosta vastasi 3-miehininen latupartio tehtävinnään latujen raivaus, viitoitus ja kuntoon saattaminen. Paikallislataja oli viitoitettu 120 km sekä näiden lisäksi 2 kaukoretkilatua: Helsingistä Pirttimäen kautta Solvallon urheilupuistoon sekä Herttoniemestä Sipoon kautta Savijärvelle, josta edelleen Söderkullan, Kisakallion ja Rastilan kautta Roihuvuoreen. Erittäin vähäluminen talvi vähensi hiihtotoiminnan lähes olemattomiin. Tästä syystä jouduttiin myös peruuttamaan tavanomainen laturetki, ns. Tahkon hiihto.

Sisätoimintakauden urheiluneuvonta talvi- ja kevätkautena 15. 1.—20. 5. sekä syyskautena 15. 9.—31. 12. tapahtui edelleenkin pääasiallisesti kunnallisissa harjoitussaleissa Stadionilla. Ohjattua toimintaa järjestettiin miesten kuntovoimistelussa (60 kertaa, osanottajia yht. 2 000), perheenemäntien ja vuorotyössä käyvien naisten voimistelussa (90 kertaa, osanottajia 3 000), lasten ryhti- ja satuvoimistelussa (60 kertaa, osanottajia 1 500), naisten kuntovoimistelussa (30 kertaa, osanottajia 1 500), tyttöjen telinevoimistelussa (30 kertaa, osanottajia 700) ja voimailussa (55 kertaa, osanottajia 1 525).

Kesäkauden urheiluneuvonta pojille tapahtui kentillä 9:ssä neuvontakohhteessa (203 kertaa, osanottajia yht. 3 970). Tyttöjen vastaavaa urheilutoimintaa ohjattiin 7:llä eri kentällä (56 kertaa, osanottajia 1 120). Lisäksi annettiin ohjausta pojille ja tytöille telinevoimistelussa (65 kertaa, osanottajia 1 000) Pallokentällä voimistelun ulkoarjoituspaikalla. Naisille järjestettiin kesäkausina voimistelua kunnallisissa harjoitussaleissa (60 kertaa, osanottajia 3 000).

Kesän aikana järjestettiin edelleen yhteistoiminnassa Seurasaarisäätiön ja helsinkiläisten kansantanssijärjestöjen kanssa 5 ohjattua kansantanssi- ja leikkittelaisuutta, joista kolme Seurasaaren juhlahentillä (Seurasaaren Tantsut), ja muut Lauttasaaren urheilupuistossa ja Mustikkamaan kansanpuistossa. Yleisöä näissä tilaisuuksissa oli yhteensä n. 5 000 henkeä.

Samoin yhteistoiminnassa järjestöjen kanssa toimeenpantiin 1. 10. helsinkiläisille suuri retkipäivä, ns. polkuretki, 35—40, 20—25 ja 10—15 km:n pituisilla reiteillä Ruskeasu-Haltivuori-Ruskeasu ja Otaniemi-Solvalla. Retkiin osallistui 632 kaupunkilaista.

Uimakoulutoimintaa järjestettiin 1. 6.—20. 8. välisenä aikana 24 koulutuspaikassa, joissa oli opettajia 52 ja oppilaita yht. 3 718. Näistä 6 uimakoulua oli eri uima-seurojen hoidossa kaupungin ohjaustoiminnallisen tuen turvin. Uimapromootioita järjestettiin kaksi, Uimastadionilla 17. 8. ja Kumpulán uimalassa 21. 8. Tilaisuuksissa vihittiin yhteensä 1 741 uimamaisteria ja -kandidaattia. Kaupungin uimaopettajilla oli 21.—22. 6. neuvonta- ja opintopäivät, joihin osallistui 45 opettajaa.

Kunnalliset harjoitussalit Stadionilla olivat vuoden aikana (kesä-, heinä- ja elokuuta lukuun ottamatta) kevätkaudella 23 viikkotuntia ja syyskaudella 13 viikkotuntia vapaaharjoittelijain (voimistelijain, palloilijain ja voimailijain) käytössä 100 mk:n maksusta sisätoimintakaudelta harjoituskortin haltijaa kohden. Vapaaharjoitusvuorojen käyttäjiä oli 858. Kunnalliset salit olivat maksullisesti (voimistelu- ja urheiluseurat à 400 mk/t, koulut 600 mk/t) vuoden aikana 60:n eri seuran, koulun tai laitoksen käytössä. Valvontatehtäviä hoiti 2 vahtimestaria. Kumpulán uimalan molemmat pukusuojat olivat sisäharjoitustiloina viiden eri seuran käytössä iltaisin aikana 1. 1.—30. 4. ja 1. 10.—31. 12. Valvonnasta vastasi vahtimestari.

Urheilunneuvontatyöhön kuului oleellisena osana kaupungin urheilupaikkoihin liittyvä *tiedotustoiminta*, jonka hoitamisessa oltiin yhteydessä seurojen, koulujen, laitosten ja eri urheilunalojen harrastajapörién kanssa. Edelleen annettiin ohjausta eri yhteisöille ulko- ja sisäharjoituspaikkojen, ohjaajien ja säestäjien hankkimisessa.

Kertomusvuoden aikana uusittiin suunnistus- ja retkeilykartat valmistamalla ne kaksiväripainoksena yhteensä 2 000 kpl:n eränä, josta puolet mittakaavassa 1:20 000 Pirttimäen-Nuukсион maastosta ja toinen puoli mittakaavassa 1:30 000 Pirttimäen-Nuukсион-Saarijärven alueelta.

Uimalat. Kesä oli suurimmalta osaltaan sateinen ja kolea. Ainoastaan toukokuun viimeinen ja kesäkuun ensimmäinen viikko olivat aurinkoiset ja lämpimät. Uimastadion avattiin yleisölle 20. 5. ja suljettiin 10. 9. Uimalassa kävi kesän aikana yhteensä 221 899 henkeä, joista aikuisia oli 102 492 ja näistä alennuskorttia käyttäneitä 13 430 (1 343 kpl à 10 kertaa) ja lapsia 119 407. Pääsy- ja säilytysmaksut olivat ennallaan (aikuiset 60 mk, lapset alle 15 vuotta 20 mk, alennuskortit 500 mk/10 kertaa, arvoesineiden säilytys 20 mk, saunamaksu 40 mk). Saunassa kävijöiden lukumäärä oli 20 282. Veden lämpö pidettiin altaissa n. 19—21-asteisena. Henkilökunnan lukumäärä oli 43. Kesän aikana järjestettiin Uimastadionilla mm. pohjoismaiset pelleyhyppymestaruuskilpailut, kuurojen maailmanmestaruuskilpailut uinnissa ja vesipalloilussa, kaupungin uimapromootio ja runsaasti liikkeiden ja järjestöjen uintikilpailuja sekä seurojen uimanäytöksiä.

Kumpulán uimalassa kävi kesän aikana yhteensä 113 148 henkeä, josta aikuisia 30 167 ja näistä alennuskorttia käyttäneitä 2 690 (269 kpl à 10 kertaa) ja lapsia

80 291. Saunaa käytti yhteensä 3 823 henkeä. Pääsy- ja säilytysmaksut sekä saunamaksu olivat samat kuin Uimastadionilla. Veden lämpö oli n. 20—22 astetta. Henkilökunnan lukumäärä oli 23. Uimalassa järjestettiin kesän aikana lukuisia uinti- ja vesipallokilpailuja sekä näytöksiä.

Hietarannalla kävi kaikkiaan n. 100 000 henkeä. Meriveden lämpö pysytteli suurimman osan kesästä alhaisena. Uimarannalla suoritettiin vain tavanomaiset kunnostustyöt. Henkilökunnan lukumäärä oli 8.

Matkailu, ulkoilualueet, ulkoilumajat, retkeilyjärjestöt, kotiseututyö, loma- ja vapaa-ajan vietto sekä kalastus

Matkailu. Retkeilyosasto huolehti Helsinkiin saapuvien matkailijoiden ja retkeilijöiden ohjelmista, majoituksesta, muonituksesta ja ennen kaikkea opastuksesta.

Osasto järjesti 14. 4.—30. 5. välisenä aikana opaskurssit, jotka käsittivät kaikkiaan 25 eri esitelmää ja käyntiä ja joiden osanottajamäärä nousi n. 139:ään. Edellisinä vuosina kurssin suorittaneille oppaille järjestettiin suomen- ja ruotsinkielistä jatkokoulutusta. Eri matkatoimistot tilasivat jatkuvasti oppaita osastolta ja tilattujen oppaiden lukumäärä oli 91 (64 tilausta).

Vuoden aikana julkaistiin »Helsinki-Helsingfors» -niminen opaslehtinen suomen-, ruotsin-, englannin-, saksan-, ranskan- ja venäjänkielisenä yhteensä 42 000 kpl:n painoksena.

Ulkomaisiin ja kotimaisiin julkaisuihin lähetettiin erilaista Helsinkiä koskevaa aineistoa sekä matkatoimistoille ja yksityisille henkilöille matkailua koskevia painotuotteita sekä suoritettiin matkailijoiden informointia.

Laivalla Helsinkiin saapuvia matkailijoita avusti Meriasemalla osaston palkkaama opas kesä-elokuun ajan.

Majoitustilanteen helpottamiseksi oltiin kiinteässä yhteistyössä Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen hotellikeskuksen kanssa, joka vuoden aikana järjesti majoituksen n. 15 000 matkailijalle. Muissakin matkailua koskevissa kysymyksissä oltiin jatkuvasti yhteistyössä mainitun yhdistyksen ja Suomen Matkailijayhdistyksen kanssa.

Toiminta retkeilyosaston hoidossa olleilla leirintäalueilla Lauttasaarella ja Tullisaarella on vilkastunut vuosi vuodelta. Kertomusvuonna oli kokonaiskävijämäärä 7 882 (ed. v. 6 060). Lauttasaarella jouduttiin yllättävän suuren kävijämäärän johdosta laajentamaan leirintäaluetta kesken matkailukauden. Ulkomaalaisten matkailijoiden osuus kasvoi merkittävästi, sillä edellisenä vuonna näitä oli ollut n. 49 % ja kertomusvuonna n. 54 % kaikista leirintäalueiden käyttäjistä. Lauttasaarella yöpyi n. 20 maasta kotoisin olevia matkailijoita 2 610 ja suomalaisia 2 377 eli yhteensä 4 987 matkailijaa. Tullisaaren leirintäalueella yöpyi yhteensä 2 895 matkailijaa, joista ulkomaalaisia 1 637 ja suomalaisia 1 258.

Ulkoilualueet ja -puistot. Retkeilyosaston hoidossa olivat Kaunissaaren, Pirttimäen, Rastilan ja Uutelan ulkoilualueet sekä Kivinokan, Lauttasaaren Länsiulapaniemen, Mustasaaren, Mustikkamaan, Pihlajasaaren, Satamasaaren, Seurasaaren, Tullisaaren, Varissaaren-Pitkäsaaren ja Varsasaaren ulkoilupuidot ja lukuisa määrä pienempiä saaria ja luotoja.

Viikonloppumajoja oli vuoden päättyessä Kivinokassa 603, Lauttasaassa 270, Satamasaassa 141 ja Varsasaassa 254 sekä Länsiulapanniemessä 244 ja Itäisessä Pihlajasaassa 14 eli yhteensä 1 527. Rastilassa oli 18 kaupungin omistamaa viikonloppumajaa, jotka vuokrattiin helsinkiläisille kahdeksi viikoksi kerrallaan. Useilla ulkoilualueilla oli lisäksi suuri määrä tilapäisteltiliijoita.

Summittaisten arviolaskelmien mukaan ulkoilualueilla kävi kertomusvuoden aikana yleisöä seuraavat määrät: Kaunissaari n. 14 500, Kivinokka n. 73 000, Lauttasaari n. 50 000, Mustikkamaa n. 50 000, Pihlajasaari n. 34 000, Pirttimäki n. 20 000, Rastila n. 24 000, Satamasaari n. 3 000, Seurasaari n. 275 000, Tullisaari n. 11 000, Uutela n. 12 000 ja Varsasaari n. 6 000.

Pirttimäessä järjestettiin 18 suunnistuskilpailua sekä vähälumisvuoden vuoksi vain kolmet hiihtokilpailut. Rastilassa järjestettiin lomamajoissa ja teltoissa asuville henkilöille eri urheilulajien ohjausta sekä kilpailu- ja illanvietto toimintaa.

Koska talvi oli vähäluminen ja heinä- ja elokuu melko sateisia, ulkoilualueilla vuoden aikana käyneen yleisön määrä pienentyi jonkin verran edellisestä vuodesta.

Työntekijöitä kaitsijat mukaan luettuna oli ulkoilualueilla 1.7. yhteensä 92.

Kaikilla alueilla suoritettiin rakennusten ja alueiden kunnossapitotöitä. Lisäksi rakennettiin myös pienehköjä uudisrakennuksia, kuten viikonloppumajoja Rastilaan, sauna Seurasaareen, keittokatos Kaunissaareen sekä käymälöitä eri alueille.

Ulkoilumajat. Retkeilyosaston hoidossa olevassa Pirttimäen ulkoilumajassa yöpyi vuoden aikana 787 henkilöä ja saunaa käytti 41 lämmityskerralla yhteensä 3 258 henkilöä. Rastilan ulkoilumajassa oli yöpyjiä 1 490 ja saunojia 72 lämmityskerralla yhteensä 1 118. Haagan ulkoilumajalla kävi vuoden aikana n. 500 ja Maunulan ulkoilumajalla n. 7 000 henkilöä. Talven vähälumisuus vaikutti ratkaisevasti näiden majojen käyttölukuihin.

Retkeilyjärjestöt. Retkeilyosasto oli jatkuvassa yhteistyössä Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen retkeilytoimikunnan kanssa, jossa oli edustettuna yht. 15 retkeilykerhoa. Toimikunta sai avustuksena kaupungilta 215 000 mk, mistä noin puolet käytettiin »Helsingin ulkoilulehden» kustannuksiin ja jäljelle jäävä osa kurssi-toimintaan. Lisäksi annettiin eri retkeily-yhdistyksille avustusta yhteensä 55 000 mk.

Sekä retkeilyasiamies että apulaisretkeilyasiamies pitivät useita Helsingin ulkoilumahdollisuuksia käsitteleviä esitelmiä ja alustuksia eri laitosten ja yhdistysten tilaisuuksissa sekä laativat lukuisia lehtikirjoituksia ja haastatteluja päivälehtiin, radioon ja televisioon.

Kotiseututyö. Kotiseututuntemuksen ja -kiintymyksen lisäämiseksi retkeilyosasto oli yhteydessä eri kotiseutuyhdistyksiin. Kotiseutuesitelmiä ja tutustumiskäyntejä järjestettiin eri puolilla kaupunkia 7 kertaa. Yhdessä Suomen Luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa järjestettiin 20 retkeä. Osasto palveli yleisöä myös antamalla tietoja kotiseutukysymyksissä.

Matkailumainostusta suoritettiin Helsingin tuntemisen lisäämiseksi mm. pitämällä puheita ja esitelmiä ulkoilmanäytäntöjen ja juhannusjuhlan yhteydessä.

Loma- ja vapaa-ajan vietto. Kaupungin palveluksessa olevien suurperheisten ja vähävaraisten virkamiesten ja työntekijäin perheenäideille ja lapsille sekä muillekin äideille ja lapsille myönnettiin ilmainen 14 vrk:n oleskelu Lomaliiton, Virkamiesliiton ja Svenska Semesterförbundet'in lomakodeissa. Ko. äitien lukumäärä oli 115 ja lasten 206.

Useita viihdytystilaisuuksia järjestettiin osaston toimesta. Hietarannan juhannusjuhlassa oli yleisöä 4 935 henkeä. Ulkoilmakonsertteja oli 94, yhteislaulutilaisuuksia 8. Ulkoilmanäytäntöjä oli 4 ja niissä 3 800 katsojaa.

Kalastus. Kalastuslupia myytiin 10 502 kpl ja niistä kertyi tuloja 2 608 489 mk (ed. v. 9 320 kpl, tuloja 2 135 400 mk). Kalastuskarttoja myytiin 1 916 (1 184) kpl, joista kertyi tuloja 95 800 (59 200) mk. Sipoon Kaunissaaren kalastusluvista, 795 kpl, ja kartoista, 226 kpl, kertyi vastaavasti yhteensä 189 595 mk.

Kalavesien hoidossa kiinnitettiin edelleen päähuomio kalanpoikasten istutukseen. Koekalastuksissa todettiin, että haukikanta oli edellisten vuosien aikana tuntuvasti vahvistunut. Kertomusvuonna istutettiin kaikkiaan 1 180 000 hauenpoikasta kaupungin omistamalle merialueelle. Tästä määrästä kustansi kaupunki 700 000 sekä kalastusseurat ja -kerhot yhteensä 480 000 poikasta. Poikasistutuksessa sivuutettiin kertomusvuonna ensimmäisen kerran miljoonan raja. Käytettävissä olleiden tutkimusten ja havaintojen mukaan katsottiin, että riittävä hauenpoikasten määrä kaupungin vesialueelle olisi n. 1.5—2 miljoonaa.

Kuhakannan elvyttämiseksi ja lisäämiseksi kiellettiin kertomusvuonna kaikenlainen kalastus Laajalahdella, Vanhankaupunginselällä ja Tullisaarenselällä kesäkuun aikana, jolloin kuha oli lain mukaan rauhoitettu. Lisäksi oli pitkäsiimakalastus näillä alueilla kielletty ympäri vuoden. Nämä rauhoitustoimenpiteet osoittautuivat hyvin tehokkaiksi ja olisi niitä pyrittävä entisestään lisäämään. Kuhakannan suojelemiseksi kielsi urheilu- ja retkeilylautakunta myös v:n 1963 alusta 50 mm tiheämpien verkkojen käytön kaupungin vesialueella. Yhteistoiminnassa kalastusseurojen kanssa pidettiin keväällä kahdet turontekotalkoot, joissa tehtiin 150 kuhaturtoa.

Retkeilyosasto järjesti vuoden aikana kolme esitelmä- ja neuvontatilaisuutta, joissa oli yhteensä 154 osanottajaa.

Kalastusseuroille ja -kerhoille lähetettiin vuoden aikana 4 kiertokirjettä. Seuroja avustettiin esitelmä- ja valistustilaisuuksien järjestämisessä sekä annettiin apua uusia seuroja perustettaessa. Kalastuksenvalvoja piti 13 esitelmää. Kaupungin alueella toimi 66 kalastusseuraa ja -kerhoa.

Kaupungin viranomaiset tarkastivat merivartiolaitoksen, poliisin ja muutamien vapaaehtoisten valvojien kanssa vuoden aikana n. 700 venekunnan tai kalamiehen luvat. Rikkomukset vähentyivät jatkuvasti. Kaikkiaan takavarikoitiin 16 luvatonta pyydystä. Eniten tapahtui rikkomuksia alamittaisen kuhan pyynnissä. Kalastuksenvalvontaan osallistui vakinaisen henkilökunnan lisäksi neljäksi kuukaudeksi palkattu kalastuksenvartija. Arvioitu kalansaalis Helsingin kaupungin vesialueella kertomusvuonna oli 317 450 kg.

Korkeasaaren eläintarha

Korjaukset. Tavanomaisten talojen, tallien, aitojen ja häkkien korjausten ja maa- lausten lisäksi rakennettiin tilapäinen häkki siperialaisille tiikereille ja tilapäinen tarha Puolasta saapuneille visenteille. Taksivenelaituri korjattiin perusteellisesti satamarakennusosaston toimesta. Teitä korjattiin ja varustettiin edelleen uusilla sementtikouruilla.

Uudisrakennukset. Uudisrakennuksia varten talousarvioon varatusta 5 mmk:n määrärahasta oli 3.5 mmk tarkoitettu strutsitaloa ja 1.5 mmk pikkulintutaloa var-

ten. Nämä työt tilasi rakennusvirasto urheilu- ja retkeilytoimistolta suoritettavaksi pääasiallisesti Korkeasaaren omalla työvoimalla. Arkkitehtitöiden myöhästymisen vuoksi viivästyi kuitenkin töiden aloittaminen, joten ainoastaan perustyöt saatiin suoritetuksi kertomusvuonna.

Eläinkanta. Ostona, vaihtona tai lahjana saatiin seuraavat eläimet: 2 siperialaista tiikeriä, 1 jääkarhu, 3 punakettua, 2 ahmaa, 2 mäyrää, 6 hilleriä, 1 hylje, 2 visenttiä, 8 poroa, 5 hirveä, 2 riippuvatsasikaa, 2 jänistä, 1 korppi, 4 kuukkelia, 51 pikkulintua, 8 papukaijaa, 3 kyyhkystä, 2 tunturipöllöä, 7 huuhkajaa, 2 sarvipöllöä, 1 kissapöllö, 6 maakotkaa, 6 haukkaa, 6 helmikanaa, 1 kurki, 1 yöhaikara, 3 ibistä, 2 laulujoutsenta, 9 hanhea ja 15 sorsaa.

Seuraavat eläimet vaihdettiin tai myytiin: 4 hirveä, 6 poroa, 2 alppikaurista, 2 mufflonlammasta, 2 marsua, 6 riikinkukkoa, 1 kyhmyjoutsen ja 6 timanttikyyhkystä.

Vuoden aikana syntyi: 5 vaippapaviaania, 1 siniturpamarakatti, 1 mustalakki-marakatti, 3 puumaa, 12 minkkiä, 1 hirvi, 1 vapitihirvi, 3 kuusipeuraa, 5 japaninhirveä, 6 poroa, 3 mufflonlammasta, 9 harjalammasta, 2 alppikaurista, 3 kääpiövuoha, 5 villisikaa, 2 kengurua, 10 jänistä, 275 kaniinia, 113 marsua, 144 hamsteria, 110 pikkulintua, 32 papukaijaa, 73 kyyhkystä, 11 riikinkukkoa, 6 hopeafasaania, 2 kalkkuna, 17 viiriäistä, 8 niilihanhea, 6 kesyankkaa ja 4 myskiankkaa.

Vuoden aikana kuoli tai teurastettiin 5 vaippapaviaania, 1 mangabey, 1 kapusiiniapina, 1 galagoapina, 1 tiikeri, 1 puuma, 1 jääkarhu, 1 kauluskarhu, 3 ahmaa, 3 mäyrää, 1 minkki, 4 hilleriä, 1 tiikerikissa, 2 sutta, 1 punakettu, 4 hopeakettua, 1 hylje, 1 amerikkalainen piisoni, 1 hirvi, 5 saksanhirveä, 2 kuusipeuraa, 2 japanilaista hirveä, 4 poroa, 1 nilgauantilooppi, 1 mufflonlammas, 6 harjalammasta, 1 alppikauris, 1 kääpiövuohi, 2 laamaa, 2 ponia, 6 villisikaa, 1 kenguru, 1 majava, 19 jänistä, 244 kaniinia, 87 marsua, 203 hamsteria, 15 kuukkelia, 127 pikkulintua, 15 papukaijaa, 14 kyyhkystä, 3 huuhkajaa, 1 virginian huuhkaja, 1 tunturipöllö, 2 muuta pöllöä, 3 maakotkaa, 4 haukkaa, 1 flamingo, 2 yöhaikaraa, 2 ibistä, 1 harmaa haikara, 1 laulujoutsen, 1 kyhmyjoutsen, 12 hanhea, 21 sorsaa, 15 ankkaa, 1 myskiankka, 1 kalkkuna, 3 hopeafasaania, 3 kultafasaania, 2 kuningasfasaania, 1 korvafasaani, 2 helmikanaa ja 6 viiriäistä.

Tulot. Leijonalinna tuotti pääsymaksuina 2 211 140 mk. Kävijöitä oli 199 489 henkilöä, näistä 112 477 aikuista ja 87 012 lasta. Vastaavat luvut karhulinnan osalta olivat 3 132 390 mk, 222 372 henkilöä, joista 134 702 aikuista ja 87 670 lasta, sekä apinatalo 3 600 780 mk, 157 538 aikuista ja 105 740 lasta.

Lautta »Korkeasaari-Högholmen» kuljetti kesän aikana, (30. 4.—8. 10.) 276 149 henkilöä, näistä 181 049 aikuista ja 95 100 lasta. Lautta suoritti 3 025 kaksoisvuoroa. Korkeasaaren osuus lautan tuloista oli 8 053 350 mk.

Taksiveneet ja Korkeasaaren moottorivene tuottivat 1 008 500 mk ja kuljettivat yhteensä 62 800 henkilöä, joista 16 500 lapsia. Vuokramoottorit välittivät kesän aikana liikennettä sekä Pohjoissatamasta että Hakaniemenrannasta. Korkeasaaren moottorivene hoiti liikennettä sinä aikana, jolloin lautta ei ollut käytössä sekä kuljetti työntekijät saareen joka aamu ja huolehti tavaroiden ja rehujen kuljetuksesta.

Ravintolasta, kafeteriasta ja kioskeista saadut vuokratulot olivat kaikkiaan 1 217 168 mk. Tulot valokuvauspaikoista olivat 40 000 mk ja uimalasta 10 000 mk.

Menot ja tulot

Menot olivat kokonaisuudessaan 391 119 496 mk, josta 30 446 810 mk tuli lautakunnan ja toimiston, 92 585 095 mk kiinteän käyttöomaisuuden korkojen ja poistojen, 74 475 657 mk urheilulaitosten ja uimalain, 6 322 307 mk urheilunneuvonan, 8 034 388 mk matkailun ja kalastuksen hoidon, 26 033 866 mk ulkoilualueiden, 38 295 862 mk Korkeasaaren eläintarhan, 104 420 511 mk rakennusten ja muun kunnossapidon sekä 10 505 000 mk avustusten osalle.

Tulot olivat kokonaisuudessaan 75 777 906 mk, josta ulkoilualueista 7 048 353 mk, Korkeasaaren eläintarhasta 19 852 113 mk, luontoiseduista 1 966 495 mk, urheilulaitoksista 40 893 851 mk, retkeilystä, matkailusta ja kalastuksesta 3 017 094 mk sekä avustuksina 3 mmk.

21. Väestönsuojelu

Väestönsuojelulautakunta

Lautakunnan kokoonpano ja kokoukset. Lautakunnan kokoonpano v. 1961 oli seuraava: puheenjohtaja fil.maist. Victor Procopé, varapuheenjohtaja ent. pääjoht. Pietari Salmenoja sekä jäsenet fil.maist. Tauno Helkavaara, isänn. Petter Kurillo, toim.joht. Brynolf Liusvaara, terv.sis. Anna-Liisa Nyman vuoden alusta ja 1.3. lukien terv.sis. Liisa Koskeno, toimits. Ahti Salli, toiminnanjoht. Mauno Tamminen sekä majuri evp. Olavi Wiias. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius vuoden alusta 1.7. saakka ja sen jälkeen apul.kaup.joht. Veikko Järvinen. Sihteerinä toimi hallinn.apul. Kosti Lyly.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 23 kertaa ja pöytäkirjojen pykäläluku oli 332. Lähetettyjä kirjeitä oli 667 ja saapuneita 409.

Päätökset. Lautakunnan päätökset koskivat mm.: varavoimakoneen hankkimista Tähtitorninmäen kalliosuojaan (10.1. 13 §); lääkintä- ja väestönsuojelumateriaalin hankintaa (10.1. 14 §, 25.4. 128 §); diakonissalaitoksen kalliosuojasta vuokrattua tilaa koskevan sopimuksen uusimista (12.9. 230 §, 5.12. 316 §); hälytys- ja viestiverkoston järjestelyyn ja väestönsuojelumateriaalin hankintaan tarvittavien varojen käyttösuunnitelman hyväksymistä (26.9. 241 §); puhelinkaapelien rakentamista eräisiin väestönsuojiiin (31.10. 276 §) sekä kalliosuojien merkitsemistä kiinteistöluetteloon (14.11. 288 §).

Esitykset kiinteistölautakunnalle koskivat mm.: lainan pyytämistä valtiolta uusien yleisten kalliosuojien rakentamista varten (10.1. 15 §); asiantuntija-avun käyttämistä väestönsuojelumateriaalin hankinnoissa kertomusvuonna (28.2. 75 §); väestönsuojain pystykuiluja koskevien rakennussäädösten tarkistamista (28.2. 76 §); eräiden määrärahojen käyttöä, ylittämisoikeutta ym. (28.3. 102 §, 9.5. 144 §, 12.9. 229 §, 26.9. 240 §, 19.12. 328); Keski-Kallion ja Meilahden yleisten kalliosuojien ja Toukolan ensiapuaseman kalliosuojan rakennustöiden suorittamista v. 1962 (25.4. 124 §); toimiston eräiden tp. virkojen nimikkeiden muuttamista (6.6. 164 §); linja-autoasemia ja satamia sekä väestönsuojelun johtoelimiä ym. varten rakennettavien väestönsuojien alustavaa rakentamissuunnitelmaa (14.11. 290 §); osittaisen korvauksen saamista valtion varoista Johanneksenrinteen kalliosuojan peruskustannuksiin sekä väestönsuojelumateriaalin hankintakuluihin (5.12. 313, 314 §).

Yleisten töiden lautakunnalle esitettiin määrärahojen varaamista v:n 1962 talousarvioon uusien väestönsuojien rakennustöitä tai kalliosuojien peruskorjaustöitä varten (25.4. 124 §, 9.5. 145 §, 20.6. 178 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: kaupungin maalle rakennettavien yhteisten kalliosuojien lupaehtojen tarkistamista (10.1. 17 §); Rakennusliike Otto Karme Oy:lle väestönsuojaa varten luovutettavan alueen vuokraehtoja (10.1. 18 §); väestönsuojien rakennuspiirustusten ja -suunnitelmien hyväksymistä ym. rakentamiskysymyksiä (30.1. 35 §, 14.2. 63, 64 §, 25.4. 126, 127 §, 9.5. 142 §, 20.6. 179, 180 §, 8.8. 209 §, 29.8. 220, 221 §, 31.10. 272, 273 §, 28.11. 299 §, 19.12. 329, 332 §); kysymystä valtion osallistumisesta Kaarlenkadun kalliosuojan peruskorjauskuluihin sekä 1.7. 1959 jälkeen hankitun väestönsuojelumateriaalin kustannuksiin (14.2. 58, 59 §); posti- ja lennätinhallituksen ehdotusta saada laajentaa Erottajan kalliosuojasta vuokraamaansa tilaa sekä rakentaa omia lisätiloja suojan yhteyteen (14.2. 60 §, 8.8. 201 §); luvan myöntämistä yhden Ormusmäessä sijaitsevan kalliotunnelin käyttämiseen väestönsuojana (28.2. 77 §); Suomen Väestönsuojelujärjestön anomusta vapautuksen saamiseksi vuokran maksusta (29.8. 219 §); sähkölaitoksen itäisen aluevalvomon rakentamista kalliosuojana Katri Valan puiston alle (17.10. 259 §); vanhan palokaivon poistamista käytöstä Oulunkylässä (17.10. 260 §); hätäpuhelimien merkkivalojen poistamista (31.10. 274 §); Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen avustusanomusta (28.11. 303 §); kaupungin väestönsuojeluvaikeuksien ajankohtaista tilannekatsausta (5.12. 317 §) sekä kertomusvuoden päättyessä ratkaisematta olleita asioita (19.12. 325 §).

Rakennustarkastustoimistolle annettiin lukuisia lausuntoja väestönsuojia koskevista rakentamis- ym. kysymyksistä, samoin maistraatille väestönsuojien valmistamisajoista ym.

Väestönsuojelutoimisto

Henkilökuntaan kuuluivat väestönsuojelupäällikkö, suunnittelupäällikkö, hallinnollinen apulainen, 3 suunnittelijaa, teknillinen apulainen, valmentaja, toimistonhoitaja, teknillinen toimentaja, ensiapukouluttaja, 2 toimistoapulaista ja koneenhoitaja.

Uuteen tp. 26. palkkaluokan suunnittelijan virkaan valittiin 1.5. lukien eversti-luutn. evp. Veikko Vornanen; toimistoapulaisen virkaan valittiin 16.3. lukien Kerttu Vatanen.

Toimistoapulainen Hertta Virtanen erosi 14.1.

Eräiden toimiston virkojen nimikkeet muutettiin kertomusvuoden aikana.

Väestönsuojelupäällikkö selosti eri tilaisuuksissa kaupungin väestönsuojelujärjestelyitä sekä osallistui lokakuussa kansainvälisen väestönsuojelujärjestön Montreuxissa pitämään konferenssiin. Väestönsuojelupäällikkö laati lisäksi mm. ehdotuksen väestönsuojelutoimiston ohjesäännöksi, valmiuskäskyn kaupungin virastojen ja laitosten väestönsuojelutoimintaa varten sekä perusteiden muutokset evakuoitavien kokoontumisesta, suoritushenkilöstöä ja kuljetusorganisaatiota varten toimintaohjearkointiin.

Hallinnollinen toiminta keskittyi yksinomaan lautakunnan ja toimiston juoksevien asioiden hoitoon.

Suunnittelutoiminta. Suunnittelijat jatkoivat kaupungin väestönsuojelun yleissuunnitelman edellyttämiä suunnittelu- ja järjestelytehtäviä ollen kiinteässä yhteydessä sekä kaupungin että ulkopuolisten virastojen ja laitosten kanssa. Edellisenä

vuonna valmistunutta evakuoitusuunnitelmaa tarkistettiin edelleen, samoin jatkettiin kaupungin virastojen ja laitosten mahdollisten suoja siirtojen valmistelua.

Henkilöstön sijoittamista johtamistoiminnan, pelastus- ja raivauspalvelun sekä lääkintäpalvelun elimiin jatkettiin sekä saatiin vastaava toiminta palontorjuntajoukkojen osalta käyntiin.

Materiaalivahvuuksien laadinta kaupungin väestönsuojeluyksikköjä varten saatiin pääosiltaan valmiiksi. Toimiston hankinnoissa keskityttiin viesti- ja lääkintämateriaalin hankintaan. Lääkintämateriaalille hankittiin pakkauslaatikot. Lisäksi hankittiin tiedustelukalustoa, mm. toimistoon sijoitettu valvontamittari. Asiantuntijana lääkintämateriaalin hankinta- ym. kysymyksissä toimi edelleen lääket.lis. Alpo Lahti.

Kaupungin ulkohälytinvverkkoa laajennettiin viidellä uudella hälyttimellä. Suunnitelmia hälytintjärjestelmän varmentamiseksi tehokkailla paineilmahälyttimillä kehitettiin. Puhelinyhdistykseltä tilattiin kaapelointi viittä väestönsuojelunjohtopaikoiksi varustettavaa kalliosuojaa varten. Näiden johtopaikkojen tarvitsemat pika-puhelinkeskukset vastaanotettiin Valtion Sähköpajalta. Johtopaikkojen radioyhteyksien järjestelyä kehitettiin yhteistoiminnassa sisäasiainministeriön väestönsuojeluasiain osaston ja Valtion teknillisen tutkimuslaitoksen kanssa sekä suoritettiin kokeiluja.

Koulutustoiminta. Väestönsuojelukoulutusta järjestivät väestönsuojelutoimiston lisäksi eräät kaupungin virastot ja laitokset, Helsingin Väestönsuojeluyhdistys, Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiri sekä Suomen Väestönsuojelujärjestö ja Suomen Työnantajain Keskusliiton suojeluasiamies omilla kursseillaan.

Yleisen väestönsuojelun yksiköiden johtajien ym. henkilöstön sijoitus tehtäviinsä tuli suoritetuksi kertomusvuonna, tämän jälkeen ryhdytään heidän kouluttamiseen etupäässä väestönsuojelutoimiston kursseilla.

Joulukuun lopulla sai väestönsuojelutoimisto takaisin kaupunginarkistolta Tempelikadun kalliosuojan toisen kerroksen, joka voitiin kunnostaa toimiston kursikeskukseksi.

Väestönsuojelukursseilla koulutettiin kaupungin viranhaltijoita seuraavasti: 37 henkilöä viikon kestäneillä kursseilla virastojen suojelujohtajiksi; 28 henkilöä pienten virastojen suojelujohtajiksi osittain 21 tuntia, osittain 16 tuntia kestäneillä kursseilla; 125 henkilöä kansakoulujen suojelujohtajiksi 22 tuntia kestäneillä kursseilla; 140 henkilöä ensiaputehtäviin 30 tunnin peruskursseilla. Lisäksi järjestettiin 66 henkilölle ensiavun jatkokurssit (5 päivän leiriharjoitus). Vielä pidettiin 550 kansakoulunopettajalle 14 tunnin esityssarja väestönsuojeluasioista. Yhteistoiminnassa Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen ja Helsingin Reserviupseerit -yhdistyksen kanssa järjestettiin 45 tuntia kestänyt kurssi, jossa 46 vanhoihin ikäluokkiin kuuluvaa reservin upseeria koulutettiin suojelupiirien ja -lohkojen johtajatehtäviin.

Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiri koulutti vuoden aikana ensiaputehtäviin Helsingissä 3 170 henkilöä. Helsingin Väestönsuojeluyhdistys järjesti muutamia suojeluvalvojakursseja.

Rakenteellinen suojelu. Väestönsuojelulautakunnan hallinnossa oli kertomusvuonna 18 yleistä kalliosuojaa, joiden pinta-ala oli yhteensä 12 629 m². Ensimmäisen maailmansodan aikana tehtyjä kallio- ja betonikorsuja oli 25. Kalliosuojien väestönsuojatarkoituksiin käytettävissä olevasta tilasta (n. 14 500 m²) oli kunnossa olevaa

n. 62 %, puolivalmiina olevaa n. 27 % ja heikkokuntoista n. 11 %. Lisäksi oli kertomusvuoden aikana yleisiä tai uusien asuntoalueiden yhteisiä kalliosuojia rakenteilla 7 sekä suunnitteilla 1. Näiden yhteinen pinta-ala tulisi olemaan n. 16 150 m².

Yksityisten talojen väestönsuojien yhteinen pinta-ala oli 55 910 m². Näissä oli suojapaikkoja n. 96 500 henkilölle ja yleisissä kalliosuojissa n. 15 000 henkilölle.

Tulot ja menot. Tuloja oli kertomusvuonna kalliosuojien käteisvuokrista 17 695 369 mk ja tilitysvuokrista 3 743 520 mk, yhteensä 21 438 889 mk.

M e n o t. Lautakunnan ja toimiston menot olivat yhteensä 24 881 186 mk jakautuen seuraavasti: Palkkiot 417 000 mk, Vakinaiset viranhaltijat 1 491 240 mk, Tilapäiset viranhaltijat 11 372 863 mk, Muut palkkamenot 186 110 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 614 010 mk, Vuokrat 690 978 mk, Kiinteän käyttöomaisuuden korot ja poistot 469 010 mk, Valaistus 18 784 mk, Siivoustarvikkeet 14 993 mk, Painatus ja sidonta 48 000 mk, Tarverahat 149 993 mk, Matkakulut 39 920 mk, Väestönsuojelukoulutus 299 426 mk, Hälytys- ja viestiverkosto (jäännös edellisen vuoden siirtomäärärahasta) 1 328 602 mk, Väestönsuojelumateriaalin hankinta 869 330 mk sekä jäännös edelliseltä vuodelta 6 305 988 mk, Väestönsuojelumateriaalin varastointi 93 557 mk, Sekalaiset menot 200 067 mk sekä Kaupunginhallituksen käyttövarat 271 315 mk.

Menot kalliosuojista olivat yhteensä 13 835 991 mk jakautuen seuraavasti: Vakinaiset viranhaltijat 769 920 mk, Muut palkkamenot 5 163 597 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 267 110 mk, Lämpö 1 463 637 mk, Valaistus ja tuuletus 664 815 mk, vedenkulutus 182 034 mk, Puhtaanapito 193 581 mk, Koneistojen hankinta ja kunnossapito 1 279 966 mk, Työkalujen hankinta ja kunnossapito 244 846 mk, Kunnossapitotyöt 3 470 735 mk sekä Sekalaiset menot 135 750 mk.

Tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokkaan luvussa Talorakennukset väestönsuojelulautakunnan käytettäväksi kalliosuojien perusparannustöitä varten varattuja määrärahoja käytettiin kaikkiaan 8 273 634 mk, siitä käytettiin Tähtitorinmäen kalliosuojan korjauksiin 2 716 660 mk, diakonissalaitoksen kalliosuojan 4 222 301 mk, Johanneksenrinteen kalliosuojan 91 305 mk sekä Korkeavuoren kalliosuojan korjauksiin 1 243 368 mk.

Avustuksina suoritettiin Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan Piirille 3 mmk ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistykselle 600 000 mk.

22. Asutuslautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan kokoonpano v. 1961 oli sama kuin edellisenä vuonna. Sihteerinä toimi varat. Pentti Lehto.

Lautakunta piti kertomusvuoden aikana 21 kokousta, joiden pöytäkirjojen pykälien yhteismäärä oli 284. Kirjelmiä saapui 415 ja lähetettiin 377.

Tiheissä ryhmissä olevien vuokra-alueiden lunastamislainsäädännön mukaisina uskottuina miehinä olivat lautakunnan jäsenet Bruno Gröndahl ja Kauno Reijonen sekä Gröndahlin varamiehenä agron. Niilo Korpela.

Lautakunta antoi lausuntoja asutuslainojen siirtoa varten sekä selvityksiä siitä, että asianomainen kuului maankäyttölain 1 §:ssä tarkoitettuun tilattomaan väestöön tai oli sellaiseen henkilöön verrattavissa. Lautakunta käsitteli myös eräiden maanvuokrasuhteiden pidentämistä koskevia asioita.

Lautakunnalla ei ollut hoidossaan asutuskassaa.

Kertomusvuonna nimesi asutuslautakunta neljässä tapauksessa kaupungin alueella vielä vapaina oleville maanhankintalain mukaan muodostetuille asuntotonteille asukkaat. Maansaantiin oikeutetuista valitsi asutuslautakunta harkintansa mukaan ne hakijat, joiden asukkaiksi ottamista se katsoi voivansa asutushallitukselle esittää.

Lautakunnan toiminta keskittyi edelleen maankäyttölain ja asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain edellyttämään asutustoimintaan. Lautakunta antoi mm. asutustoimintaa koskevia lausuntoja. Asutustoimenpiteiden turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain ja sen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetun asetuksen mukaisesti lautakunta valvoi mainitussa laissa säädettyjen rajoitusten ja ehtojen noudattamista kaupungin alueella olevilla, maanhankintalain mukaan muodostetuilla sekä maan vapaaehtoisen hankkimisen järjestelyttä annetun lain nojalla hankituilla asuntotonteilla ja -tiloilla, siirtoväkeen kuuluvien alueita lukuun ottamatta. Em. tiloista ja tonteista pidettiin luettelokortistoa. Vuoden aikana käsiteltiin myös em. rajoitusten alaisten alueiden luovutusta ja rajoitusten poistamista koskevia asioita.

Asutuslautakunnan toimisto. Asutuslautakunnan toimiston hoitajana oli toim. apul. Jenny Lahtinen, jonka virka muutettiin toimistonhoitajan tp. viraksi ja korotettiin 15. palkkaluokkaan.

Maanhankintalain mukaisten kerrostalojen lainoitukseen on kaupungin varoja käytetty v. 1951—1961 seuraavasti:

Vuosi	Ensisijaiset lainat, mk	Toissijaiset lainat, mk	Osakkaille osakkeiden merkitsemiseen myönnettyt lainat, mk	Yhteensä mk
1951	48 555 750	124 407 750	—	172 963 500
1952	56 823 125	147 740 125	—	204 563 250
1953	21 339 188	138 704 725	36 780 000	196 823 913
1954	23 577 735	153 259 890	39 056 500	215 894 125
1955	23 412 575	152 181 735	41 685 100	217 279 410
1956	57 320 575	309 417 050	54 056 600	420 794 225
1957—1958	49 354 204	198 094 288	42 129 500	289 577 992
1959—1960	14 751 600	59 006 400	21 443 000	95 201 000
1961	—	10 000 000	—	10 000 000
Yhteensä	295 134 752	1 292 811 963	235 150 700	1 823 097 415

Kertomusvuoden aikana myönnettiin laina Asunto Oy. Isonnevantie 10—12—14-nimiselle yhtiölle.

Asutuslautakunta nimesi vuosittain kaikkien maanhankintalain mukaisten asunto-osakeyhtiöiden hallitukseen kaupungin edustajan ja hänen varamiehensä.

Lautakunta antoi kertomusvuoden aikana 41 lausuntoa maankäyttölain mukaisista maansaantihakemuksista, 8 lausuntoa maanhankintalain mukaisten osakekauppojen hyväksymisestä, 33 lausuntoa lainansiirtoanomuksista, 17 lausuntoa tonttikauppojen hyväksymisestä ja 8 lausuntoa rajoitusten alaisten tonttien vapauttamisesta. Maankäyttölain mukaisia laina-anomuksia oli 1, maanhankintalain mukaisen maansaantioikeuden siirtoja 4, vuosimaksujen lykkäysasioita 2, kaupungin etuosto-oikeuden käyttämistä koskevia asioita 5, nimeämisesityksiä 5 ja periaatepäätöksiä 3. Vuokramaksun suuruuden määräämistä koskevia asioita käsiteltiin 39 kertaa.

Menot. Lautakunnan puheenjohtajan vuosipalkkio kertomusvuonna oli 58 000 mk, sihteerin palkkio 240 000 mk ja kokouspalkkiot 171 000 mk. Asutustoimiston henkilökunnan palkat olivat 683 490 mk ja muut menot 265 053 mk eli yhteensä 1 417 543 mk.

23. Raittiuslautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1961 toimi pastori Martti Voipio, varapuheenjohtajana hallimest. Antero Saarinen sekä jäseninä: fil.maist. Elna Elonheimo, toimits. Mauri Halmela, varat. Lempi Hartikka, valtiot.maist. Kirsti Heikinheimo, ins. Felix Kreander, tarkast. Urho Merilinna sekä toim.pääll. Toivo Mutikainen. Kaupunginhallitusta edusti lautakunnassa kunn. asiainsiht. Martti Jokinen. Sihteerin tehtäviä hoiti toimistosiht. Mauno Merilinna.

Lautakunta piti vuoden aikana 13 kokousta, joiden pöytäkirjoissa oli 149 pykälää.

Lautakunnan toimistoon saapuneiden kirjeiden lukumäärä oli 433 ja toimistosta lähteneiden 147. Kiertokirjeiden, painotuotteiden yms. lähetysten lukumäärä oli 5 136.

Päätökset. Lautakunnan tekemistä tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon: päätettiin hyväksyä toimiston laatima kertomusvuoden työohjelma (24.1. 9 §) sekä toimiston ehdotukset, jotka koskivat: kertomusvuoden kurssiohjelmaa (14.2. 23 §), raittius- tai terveysaiheisten lehtien, kirjasien ja lyhytelokuvien hankkimista valistustyötä ja lainaustoimintaa varten (14.2. 29 §, 7.3. 37, 38 §, 18.4. 55, 60 §, 9.5. 69 §, 25.5. 78 §, 1.9. 91 §, 10.10. 112, 114, 116 §, 31.10. 124, 125 §, 21.11. 136 §, 19.12. 145§), raittiusaiheisten pienoisnäytelmien, elokuvakäsikirjoitusten ym. kirjoituskilpailujen järjestämistä (14.2. 22 §, 10.10. 111 §, 19.12. 144 §) sekä työväen raittiuspäivän vieton järjestelyä (7.3. 35 §). Lisäksi päätettiin jakaa kertomusvuonna raittiustyön tukemiseen varattu 9 mmk:n suuruinen määräraha 81:lle raittiustyötä tekeväälle järjestölle (21.3. 43 §); osallistua raittiusaiheisen elokuvan valmistuskustannuksiin (18.4. 57 §) sekä osallistua raittiusjuhlan, neuvottelupäivien, elokuvanäytännön yms. tilaisuuksien järjestelyyn tai kustannuksiin (21.3. 48 §, 30.4. 58 §, 25.5. 75 §, 31.10. 126 §, 21.11. 133 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: toimiston viranhaltijoiden osallistumista opintopäiville ja neuvottelukokoukseen (24.1. 13 §, 1.9. 90 §); lautakunnan talousarvioehdotusta v:ksi 1962 (25.5. 76 §); lautakunnan edustajan valitsemista vapaa-ajanviettokomiteaan (19.9. 102 §) sekä avustuksen myöntämistä tuoremehun valmistusaseman perustamiskustannuksia varten (19.12. 148 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat: anniskeluoikeuksien myöntämiskysymyksiä, väkijuomamyymälöiden sijaintipaikkoja ja perustamista (14.2. 20, 21 §, 9.5. 65—67 §, 1.9. 84—88 §, 19.9. 98 §, 10.10. 115 §, 31.10. 122 §, 19.12. 142, 146 §) sekä yhdistysten avustamista (21.3. 45, 46 §, 1.9. 89 §, 19.12. 143 §).

Toimiston viranhaltijat. Raittiustyönohjaaja Kerttu Varjon erottua valittiin hänen tilalleen 1.2. lukien raittiustyönohjaaja Terhikki Haapalinna.

Raittiusvalistustoiminta. Lautakunnan ja toimiston virkailijoiden toimesta pidettiin vuoden aikana kaikkiaan 156 (118) puhetta, esitelmää tai alustusta.

Raittiusviikon vieton valmistelua varten valittiin lautakunnan järjestämässä neuvottelutilaisuudessa 5.5. erikoinen toimikunta. Järjestelyjen käytännöllisestä puolesta vastasivat kuitenkin toimiston viranhaltijat.

Raittiusviikon avajaisjuhla, jossa oli yleisöä n. 500 henkilöä, pidettiin 29. 10. Konservatorion juhlasalissa. Neljän suomenkielisen ja kahden ruotsinkielisen nuoris juhlan järjestelyssä avusti myös em. toimikunta. Näissä juhlissa oli yleisöä n. 1 100 henkeä. Muissa, yht. 39:ssä raittiusviikon aikana vietetyssä juhlassa, koulujen järjestämiä tilaisuuksia lukuun ottamatta, oli yleisöä n. 5 500 henkeä.

Pääkaupungin sanomalehdille lähetettiin erilaista uutis- ja artikkeliaineistoa. Elokuvateattereissa esitettiin viikon yleisainoksesta valmistettuja mainoskuvia sekä kiinnitettiin mainospylväisiin ulkosalla yleisjulisteita. Kaupungissa kierteli kulkue, joka esitti yleisainoksen lisäksi myös liikenneraittiuteen kehottavia mainostauluja. Yleisainos kiinnitettiin myös eräisiin linja-autoihin. Nuorisjuhlissa jaettiin Suomen Raittiusjärjestöjen Liiton julkaisemaa Yliveto-nimistä lehteä.

Työväen raittiuspäivää vietettiin jakamalla ao. mainosta työpaikoille n. 250 kpl, järjestämällä mainontaa elokuvateattereissa päivää edeltäneen kahden viikon aikana, jakamalla työpaikoille ja ammattiosastoille työväen raittiuskeskusjärjestöjen julkaisuja sekä panemalla toimeen yhdessä Kotien Puolesta -nimisen yhdistyksen kanssa elokuvanäytäntö teatteri Kalevassa.

Raittiusjärjestöille annettiin 8.2. järjestetyssä tilaisuudessa raittiuspolitiikkaa ja lautakunnan toimiston vastaista toimintaa selvittävä tilannekatsaus, oppikoulujen raittiusyhdistysten kuraattoreille pidettiin neuvottelukokous 15.3., raittiuslehtien toimittajille järjestettiin raittiuslautakunnan koululaisille tilaamia raittiuslehtiä koskeva neuvottelu 25.4. sekä eri järjestöille raittiusviikkotoimintaa koskeva neuvottelu 5.5.

Lautakunnan toimesta pidettiin valistustilaisuus Merikasarmissa 19.10. n. 400 henkilölle. Lisäksi osallistuttiin kahden raittiusaiheisen elokuvan näytöstilaisuuden järjestämiseen sekä raittius- ja tuoremehunäyttelyyn.

Lautakunnan kustannuksella jaettiin Raitis Ylioppilas -nimistä lehteä yliopiston ja korkeakoulujen oppilaille 1 000 (600) vuosikertaa, Alkoholikysymys-nimistä aikakauskirjaa kirjastoihin 40 (40) vuosikertaa, Valkolakki-nimistä lehteä ylioppilaille 1 776 (1 440) kpl sekä eri raittiuslehtiä vankiloihin, työmaaruokaloihin, sairaaloihin ym. 597 (400) vuosikertaa, kansakoulujen kuudesluokkalaisille 235 vuosikertaa sekä raittiusjärjestöjen joulujulkaisuja 1 800 (1 775) kpl erilaisille sosiaalisille laitoksille. Raitis joulunimistä taitelehtistä lähetettiin kaikille kaupungin teollisuus- ja liikelaitoksille.

Raittiusutkinnon oppikirjoja lähetettiin eri oppikouluille yhteensä 349 080 (421 200) mk:n arvosta. Lautakunta jakoi kansakoulujen raittiuskilpikirjoitusten erityispalkintoina yhteensä 420 (319) kirjaa.

Toimiston käyttöön hankittiin erilaista mainos- ja valistusmateriaalia.

Linnanmäen huvipuistossa esitettiin kesän aikana raittiusaiheinenokuva.

Neuvonta- ja järjestelytoiminta. Toimiston virkailijat suorittivat kaupungin raittius- ym. järjestöjen tilaisuuksissa yhteensä 291 (367) ohjauskäyntiä. Lisäksi kustansi lautakunta raittiusjärjestöille erityisohjaajia, yhteensä 52 tunniksi.

Lainaustoimintaa varten oli toimistossa kolme kaitaelokuvakonetta, magnetofoni, sanelukone, kaksi rainakonetta, telineellä varustettu elokuvakangas, 111 eriaiheista kaitafilmiä sekä 36 rainaa ja kuultokuvasarjaa. Lainavarastoon kuului myös muutamia kansallis- ja näyttämöpukuja, kansantanhuaänilevyjä sekä eräitä askarteluvälineitä. Elokuvakoneita lainattiin 359 (408) kertaa; elokuvainauksia oli 2 415 (2 447), joista raittiuselokuvia 1 378 (1 211), muita opetuselokuvia 523 (752) sekä piirrettyjä elokuvia 514 (484). Rainakoneita lainattiin 36 (32) ja elokuvakangasta 29 kertaa. Pukuvarastosta tehtiin lainauksia 183 (176) kertaa.

Raittius- ja nuorisojärjestöille järjestettyyn vierailukilpailuun, johon osallistuvat lähettävät ohjelmaa suorittavan ryhmän johonkin kaupungin alueella toimivaan sosiaaliseen laitokseen, osallistui 18 yhdistystä.

Vuoden aikana järjestetyistä kursseista mainittakoon: kaksi teknillisten välineiden käyttökurssia, yhdistysteknillinen kurssi, askartelunohjauskurssi, puhetaidon kurssi sekä ruotsinkielinen raittiustiedon kirjeenvaihtokurssi. Lisäksi pidettiin yhteistoimintakursseja eräiden piirijärjestöjen kanssa. Kaikkiaan osallistui kursseihin 232 (304) henkilöä.

Raittiustilanteen tutkiminen. Lautakunnan 25.5 (77 §). tekemän päätöksen mukaan luovutettiin Ylioppilaiden Raittiusyhdistykselle 100 000 mk tutkimusta varten, joka käsitteli yhdistyksen 75 vuoden aikana suorittaman työn laajuutta. Samalla pyydettiin, että ko. yhteenveto laadittaisiin siten, että se voitaisiin laajentaa koko Helsingin alueella suoritettua raittiustyötä koskevaksi tutkimukseksi. Tutkimusta valvovaan toimikuntaan valittiin lautakunnan edustajaksi sen puheenjohtaja Voipio. Tutkimus ei vielä kertomusvuoden aikana valmistunut.

Menot. Lautakunnan menot kertomusvuonna olivat: Palkkiot 266 500 mk, Vakinaiset viranhaltijat 3 102 133 mk, Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset 39 467 mk, Muut palkkamenot 130 455 mk, Kansaneläke- sekä lapsilisämaksut 180 260 mk, Siivoustarvikkeet 5 895 mk, Vuokra 505 884 mk, Tarverahat 264 277 mk, Raittiusvalistustoiminta 1 999 783 mk, Neuvonta- ja järjestelytoiminta 1 141 413 mk, Raittiustilanteen tutkiminen 100 000 mk, Raittiustyön tukeminen vapaiden järjestöjen kautta 8 956 927 mk; lisäksi myönnettiin Suomen Sosialidemokraattiselle Raittiusliitolle avustuksena 180 000 mk sekä käytettiin kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämästä määrärahasta 133 200 mk. Menot olivat yhteensä 17 006 194 mk. Tuloja ei lautakunnalla ollut.

24. Nuorisotyö

Nuorisotyölautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1961 oli past. Erkki Ervamaa ja 6.9. lähtien toimitt. Martti Valla, varapuheenjohtajana toimitt. Erkki Wiksten sekä jäseninä: siht. Kalevi Kallio (kuoli 3.5.), hänen tilallaan kirjalt. Lauri Repo, sähköasent. Pentti Kauhanen, toimitt. Sisko Kiuru ja hänen tilallaan 4.5. lähtien taloudenhoit. Arvo Kostamo, fil.maist. Annikki Mäkinen, rov. Axel Palmgren, dipl.ins. Per-Erik Panelius ja merkon. Rainer Saarinen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli valtiot.kand. Veikko Järvinen, suomen- ja ruotsinkielisiä kansakouluja edustivat fil.tri. Aarne Huuskonen ja fil.maist. Henry Backman, lastensuojelulautakunnan edustajana oli fil.maist. Kaarlo Helasvuo ja kaupunginhallituksen edustajana apul.kaup.joht. Aarre Loimaranta.

Lautakunta kokoontui 13 kertaa vuoden aikana; pöytäkirjojen pykäläluku oli 130.

Kirjeitä ym. lähetteitä saapui kaikkiaan 3 021 ja lähetettiin 12 301, mihin sisältyivät myös yht. 10 kiertokirjettä, joista 5 suomenkielisille, n. 600 järjestölle ja 5 ruotsinkielisille, n. 200 nuorisojärjestölle sekä kaupunkiin muuttaneille nuorille lähetetyt kutsukortit. Varsinaisia lähetettyjä kirjeitä oli 475.

Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon: osallistuminen Uudenmaan läänin nuorisotyölautakunnan järjestämään näytelmäkilpailuun kahdella joukkueella, suomen- ja ruotsinkielisellä (20.2. 19 §); tilapäisen jaoston asettaminen selvittämään nuorisotoimiston sisäistä organisaatiota ja työnjakoa (14.3. 31 §, 19.9. 92 §); Pohjois-Haagan kerhokeskuksen tp. hoitajan viran täyttäminen (14.3. 34 §); kahden Moskovan nuorisokomitean edustajan kutsuminen lautakunnan vieraksi 4.—10.4. ja kahden lautakunnan jäsenen nimeäminen vieraillemaan Moskovassa 9.—15.4. (4.4. 39 §); 5.5 mmk:n määrärahan jakaminen nuorisojärjestöjen avustamiseksi kertomusvuonna (4.4. 40 §); nuorisojärjestöille v. 1960 jaettujen avustusten käytöstä annettujen selvitysten hyväksyminen (4.4. 41 §); lautakunnan v:n 1960 toimintakertomuksen hyväksyminen (4.4. 43 §); virkavapauden myöntäminen erälle viranhaltijoille opintomatkaa varten (25.4. 55 §, 19.9. 90 §); kirjoituskilpailun julistaminen kansakoulujen yläluokkien oppilaille ja ainekirjoituskilpailun järjestäminen vapaa-ajan viettoa, järjestötoimintaa ja kunnallista nuorisotoimintaa käsittelevistä aiheista keskikoulujen viimeisten luokkien oppilaille (10.10. 98 §); kerhokeskuksen valvojan viransijaisen valitseminen (10.10. 100 §, 15.12. 127 §). Lisäksi kehoitettiin nuorisotyötoimikuntia huolehtimaan Helsingin ja Bonnin kaupunkien välisestä nuorisonvaihdesta ja puollettiin toimikuntien avustusanomusta (31.10. 107 §); valittiin kolmihenkinen jaosto valmistelemaan lautakunnalle uutta johtosääntöä (31.10. 109 §); pää-

tettiin osallistua 27.11. nuorisotyö-, raittius- sekä urheilu- ja retkeilylautakuntien väliseen neuvotteluun (31.10. 111 §) sekä lähettää esitys valtion nuorisotyölautakunnan ideakilpailuun (15.12. 125 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemistä esityksistä mainittakoon seuraavia asioita koskevat: lautakunnan uusien jäsenten lähettäminen Uudenmaan läänin nuorisolautakunnan kursseille (20.2. 18 §); toimintatilojen hankkiminen tai varaaminen lautakunnan käyttöön mm. Pohj. Rautatienkatu 23:ssa sijainneen kerhokeskuksen tilalle (25.4. 48 §, 29.5. 69 §, 19.9. 93 §, 31.10. 110, 113 §); lautakunnan talousarvioehdotus v:ksi 1962 (29.5. 71 §) sekä Moskovan ja Helsingin kaupunkien välisen nuorison vaihdon rahoittamiskysymys (31.10. 106 §).

Yleisten töiden lautakunnalle esitettiin tarvittavan määrärahan ottamista v:n 1962 talousarvioon Vallilan nuorisotalon rakentamista varten (15.5. 63 §).

Lausunnot. Lautakunnan kaupunginhallitukselle antamista lausunnoista mainittakoon seuraavia asioita koskevat: huoneistojen hankkiminen kerhokeskuksia varten, nuorisotalon tonttivarauksista koskevien päätösten voimassa pitäminen sekä tarvittavan määrärahan varaaminen v:n 1962 talousarvioon nuorisotalon rakentamista varten (20.2. 17 §, 25.4. 49, 51 §); Väestöliiton kirjelmään liittyvä esitys, että kiinteistölautakunta etsisi keskustasta nuorisotalon tai tekisi ratkaisun, joka tyydyttäisi sekä seurojen että nuorisokahvilan tilojen tarvetta (15.5. 61 §); moskovaalaisten vierailua koskevan ohjelman muuttaminen (15.5. 67 §); Puotilan kartanon soveltuvuus kesäkotina käytettäväksi (29.8. 77 §); erityisen toimikunnan asettaminen selvittämään nuorison vapaa-ajan vieton järjestämistä kesäisin (29.8. 78 §); Teiniyhdistyksen esittämät näkökohdat kunnallishallintoon tutustumisesta sekä mahdollisuudet auttaa Teiniyhdistystä huoneiston saamisessa (29.8. 79 §); Pohjoismaiden pääkaupunkien nuoriso-ohjaajille yhteistyössä Pohjola-Nordenin kanssa järjestettävä seminaari (31.10. 108 §) sekä lautakunnan antama selvitys nuoriso-ohjaajakoulua koskevan kirjelmän johdosta (21.11. 121 §).

Nuorisotoimiston lainavarasto. Lainattavia välineitä oli varastossa seuraavasti (vastaava lainauspäivien luku merkitty sulkuihin): telttoja 262 (13 968), kenttäkeittiöitä 20 (1 222), keittiövälineitä 47 (2 592), työkaluja 6 (221), teknillisiä välineitä 606 (4 215) muita välineitä 215 (4 968) eli välineitä yhteensä 1 156 ja lainauspäiviä yhteensä 27 186.

Kerhuhuoneet. Vuoden aikana saatiin käyttöön uusi kerhuhuoneisto Kaarelassa, joten paikkakunnan järjestöjen huoneistotarve parantui huomattavasti.

Tiiviissä käytössä olleen Etu-Töölön kerhokeskuksen menettäminen heikensi ratkaisevasti nuorisotoimiston mahdollisuuksia tarjota huonetilaa järjestöjen juhlatilaisuuksiin, kansantansseihin ym. sellaiseen. Kantakaupungin alueella huoneistotarve kohdistuu ensisijassa suurikokoisiin huoneisiin sekä kadulla liikkuvan nuorison kokoamiseen sopiviin huoneistoihin.

Nuorten musiikkiyhtyeiden ja orkestereiden harjoitusmahdollisuudet olivat melkein olemattomat. Musiikkiyhtyeiden harjoitusajat pyrittiin sijoittamaan mahdollisuuksien mukaan varsinaisen kerhoajan (klo 18—22) ulkopuolelle.

Eri järjestöt, yhdistykset ym. käyttivät vuoden aikana kerhokeskuksia seuraavasti (nuorisotoimiston omaa kurssitoimintaa varten tarvittavat ja kahvilakerhojen käyttämät huoneet eivät sisälly luetteloon):

Kerhokeskus	Pinta-ala m ²	Huoneluku	Yli 10 tuntia käyttäneiden seurojen lukumäärä	Seuroja kaikkiaan	Käyttötun- teja kaik- kiaan	Käyttötun- teja päivisin
Eläintarha	120	2	8	11	—	592
Etu-Töölö	310	1	17	21	(lopet. 31.5.)	829
Herttoniemi	420	3	16	28	765	1 158
Intiankatu	55	3	6	6	—	1 001
Kaarela	80	2	10	11	450	1 512
Karhulinna	110	3	7	12	1 534	3 165
Kirkkomäki	80	3	10	10	1 639	3 206
Kulosaari	125	4	7	7	469	2 190
Käpyrinne	207	4	16	17	2 010	3 628
Lauttasaari	195	3	7	7	—	187
Liisankatu	190	4	14	18	—	2 309
Malmi	50	1	4	4	—	198
Maunula	70	1	11	13	—	952
Merimiehenkatu	198	4	28	30	364	2 954
Mäyränlinna	73	2	2	3	—	501
Pohjois-Haaga	424	5	26	36	2 502	5 444
Pukinmäki	110	3	4	4	—	664
Roihuvuori	73	2	10	13	642	1 807
Ruskeasuo	35	1	4	4	—	342
Siilitie	123	3	13	16	2 747	3 849
Siltasaari	209	6	23	27	—	2 485
Stadion	350	6	45	93	275	2 603
Sturenkatu	125	3	15	16	—	1 643
Töölö	150	3	31	56	—	1 748

Oulunkylän retkeilykeskus oli edelleenkin nuorisojärjestöjen käytössä.

Vattuniemen kesäkodin toiminta jatkui entiseen tapaan. Käyttövuorot olivat käytännöllisesti katsoen loppuunmerkittyjä kesäkuukausina ja sen lisäksi kesäkotia käytettiin varsinaisen kesäkauden ulkopuolellakin. Järjestöjen tilaisuuksien määrä kesäkodissa oli 94 (ed. v. 92) ja kävijöiden määrä 2 461 (3 008) henkilöä.

Haka-kerhon toiminta jatkui vakiintuneita muotoja noudattaen. Sisäisten pienryhmien toiminta oli vilkasta. Ohjelmaryhmä järjesti useita juhlia ja näytelmäpiiri esitti mm. kaksi näytelmää. Urheilukerholla oli kosketusta muihin kahvilakerhoihin, kunnallisiin kerhokeskuksiin sekä järjestöihin. Omassa piirissä ratkottiin mestaruuksia pöytätenniksessä ja shakissa.

Haka-kerhosta tehtiin yksi televisio-ohjelma ja yleisradio järjesti neljä lähetystä nuorison ajankohtaisista kysymyksistä. Yksityisten henkilöiden, liikkeiden ja musiikkiyhtyeiden vierailuja oli vuoden aikana 40. Järjestövierailuja oli 21. Syksyllä pidettiin kahvilakerhojen yhteinen urheilujuhla.

Kerhon jäsenmäärä oli vuoden lopussa 1 104.

Haka-kerho oli avoinna kaikkina viikon päivinä klo 18.00—22.30, paitsi isännän vuosiloman aikana, jolloin se oli kokonaan suljettu.

Huoneistoa käytettiin kaupungin viranhaltijain ravintolana päivisin aikana 1.1.—31.5.

Hertto-kerho toimi neljänä iltana viikossa klo 19—22. Yhteistoiminnassa Mannerheimliiton 4. osaston kanssa järjestettiin keväällä hyvän käytöksen-kurssi sekä syksyllä perhekasvatuskurssi. Samoin yhteistoiminnassa Suomen Punaisen Ristin Herttoniemen osaston kanssa järjestettiin ensiapukurssi.

Kerhossa vieraili vuoden aikana useita järjestöjä ja yhtyeitä. Kerho osallistui kahvilakerhojen yhteisiin tilaisuuksiin.

24. Nuorisotyö

Kerhossa oli jäseniä vuoden lopussa 525.

Lautta-kerho toimi neljänä iltana viikossa klo 18.30—21.30. Jäseniä liittyi vuoden aikana kerhoon 164. Kävijöiden lukumäärä oli keskimäärin 40 iltaa kohti.

Iltojen ohjelma valmistettiin pääasiassa omassa piirissä. Kerholaisista muodostettu orkesteri huolehti musiikista. Yhteistoimintaa muiden kahvilakerhojen kanssa harastettiin pääasiassa urheilun merkeissä.

Pohjois-Haagan nuorisokahvilan jäsenmäärä oli vuoden lopussa 261. Kerho toimi neljänä iltana viikossa.

Kerhossa järjestettiin yhteistoiminnassa Suomen Punaisen Ristin kanssa ensiapukurssi. Yhteistoimintaa muiden kahvilakerhojen kanssa oli vilkasta, etenkin urheilumielessä. Pienten ryhmien toiminta pysyi vireänä ja uusia ryhmiä suunniteltiin.

Nuorisotyölautakunnan omat kerhokeskukset. Käpylän kerhokeskuksessa toimi 83 poikaa ja 78 tyttöä yhteensä 161 kerholaista. Kerhoja oli toiminnassa 31, niillä vuoden aikana kaikkiaan 829 tilaisuutta, joissa kävijöiden lukumäärä oli 7 906.

Kerhokeskuksen talvileiri oli Myrskylän Lassmattaksessa 25.2.—1.3., johon osallistui 24 kerholaista sekä kesäleirit Bengtsåriissa 22.6.—8.7., joiden osanottajamäärä oli 56.

Mäkelän kerhokeskuksen kerholaisten määrä oli 48 poikaa ja 98 tyttöä, yhteensä 146. Kerhoja oli 24 ja niillä vuoden aikana 800 tilaisuutta. Tilaisuuksissa kävijöiden lukumäärä oli 8 491.

Talvileiri pidettiin Myrskylän Lassmattaksessa 1.—5.3. Kesäleirejä pidettiin Bengtsåriissa kaksi aikana 8.—25.7. Osanottajien lukumäärä oli 64.

Vallilan kerhokeskuksessa oli 522 poikaa ja 203 tyttöä, yhteensä 725 kerholaista. Kerhoja oli 60 ja tilaisuuksia pidettiin yhteensä 2 873, joissa kävijöitä yhteensä 23 189.

Kesä- ja talvileirejä pidettiin yhteensä 7.

Bengtsårin leirialuetta käyttivät kesällä myös Mäkelän ja Käpylän kerhokeskukset sekä eräät seurat ja järjestöt.

Kurssitoiminta. Kertomusvuonna järjestettiin seuraavat kurssit:

23 suomenkielistä kurssia:	Aika	Osanottajia	Kurssin johtaja
Elokuvakoneenhoitajakurssi	7.—23. 2.	27	Martti Reinilä
Askartelukurssi	8.—22. 2.	23	Paula Castren
Suhdetoimintakurssi	24. 2.—10. 3.	25	Aarne Välikangas
Metallipakotus- ja emalointikurssi	14.—28. 3.	15	Veikko Kaseva
Ensiapukurssi	7.—18. 4.	25	Terttu Ilvessalo
Nuorisopsykologiankurssi	22. 3.— 5. 4.	40	Yrjö Lehti
Teknillinen leirikurssi	15.—29. 5.	15	Reino Herranen
Kaitaelokuvauskurssi	23.—30. 5.	26	Heikki Kalima
Moottoripyörä- ja liikennekurssi ...	9. 5.— 1. 6.	19	Eino Smolander
» » » ...	9. 5.— 2. 6.	17	R. Wecksten
» » » ...	6.—30. 6.	14	Eino Smolander
» » » ...	8.—30. 6.	19	R. Wecksten
» » » ...	4.—19. 7.	33	P. Helin
» » » ...	8.—29. 8.	16	Eino Smolander
» » » ...	8.—29. 8.	14	P. Helin

23 suomenkielistä kurssia:	Aika	Osanottajia	Kurssin johtaja
Moottoripyörä- ja liikennekurssi ...	5.—28. 9.	17	Eino Smolander
» » » ...	5.—28. 9.	17	P. Helin
Askartelukurssi	18. 9.— 2.10.	14	Paula Castren
Elokuvakoneenkäyttökurssi	19. 9.— 5.10.	19	Martti Reinilä
Joulumyyjäiskurssi.....	12.—26.10.	28	Veikko Kaseva
Retkeilykurssi	13.—27.10.	16	Vesa Mäkinen
Valokuvauslaboratoriokurssi.....	1.—15.11.	24	E. Laaksovirta
Nuoriso-ohjaajakurssi	7.11.—20.12.	42	Kerttu Varjo

5 ruotsinkielistä kurssia

Elokuvakoneenhoitajien kurssi	9.—23. 3.	10	Stig Wasenius
Järjestöteknillinen kurssi	6.—20. 4.	12	Nils Lindholm
Meriretkeilykurssi	25. 4.— 8. 5.	22	Erik Lindström
Valokuvauskurssi	2.—17.11.	12	Fredrik Hackman
Teknillisten välineiden käyttökurssi	4.—15.12.	10	Stig Wasenius

Kaupunkiin muuttavan nuorison neuvontatoimisto. Toimiston esittelykortteja lähetettiin 15—24-vuotiaille kaupunkiin muuttaneille 6 198 (7 445) kpl.

Uusia asiakkaita kävi toimistossa kaikkiaan 451 (435), joista miehiä oli 237 (224) ja naisia 214 (435). Kukin toimistossa käynyt asiakas on rekisteröity vain kerran. Uusintakäyntejä ei rekisteröity erikseen. Puhelin- tai kirjoneuvontaa annettiin 500 (600) tapauksessa.

Käyntinsä syyn perusteella jakaantuivat toimiston asiakkaat seuraavasti:

Käynnin syy	Miehet	Naiset
Työasiat	17	12
Työn ja asunnon saanti	15	1
Koulut ja kurssit	17	35
Kerho- ja urheilutoiminta	23	30
Asuntoasiat	5	4
Sopeutumisvaikeudet	8	11
Muut asiat	15	7
	Yhteensä	100
		100

Neuvontatoimiston miespuolisista asiakkaista oli seka- tai aputyöntekijöitä 38 %, ammattikoulutuksen saaneita 12 %, tehdastyöntekijöitä 13 %, liikeapulaisia 8 %, lähettejä 4 %, koululaisia 8 %, vähintään keskikoulun käyneitä 4 % sekä 13 % sellaisia, joiden ammattia ei tiedetty.

Naispuolisista asiakkaista oli kotiapulaisia 50 %, ravintola-apulaisia 4 %, liikeapulaisia 7 %, tehdastyöntekijöitä 5 %, lähettejä 3 %, konttoriharjoittelijoita 6 %, koululaisia 7 %, vähintään keskikoulun käyneitä 4 %, ammattikoulutuksen saaneita 4 % sekä 10 % sellaisia, joiden ammattia ei tiedetty.

Lehdistö ja radio antoivat tänäkin vuonna apuaan neuvontatoimiston työn tunnetuksi tekemiseksi.

24. Nuorisotyö

Neuvontatoimiston syrjäinen sijainti vaikeutti suuresti tehokasta opastus- ja ohjaustoimintaa.

Menot ja tulot. Nuorisotyölautakunnan menot kertomusvuonna olivat:

	mk
Palkkiot	311 800
Vakinaiset viranhaltijat	8 022 998
Tilapäiset viranhaltijat	2 353 600
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset	230 150
Muut palkkamenot	11 499 045
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	1 063 470
Vuokrat	22 599 800
Maalta Helsingin kaupunkiin muuttaneen nuorison neuvontatoimisto	439 336
Kurssi- ja kilpailutoiminnan järjestäminen ja tukeminen	1 236 499
Nuorisotyön tunnetuksi tekeminen	642 410
Tarverahat	698 325
Kerhokeskukset.....	4 127 625
Lainavarasto	1 405 119
Leirialueet	388 073
Haka-kerho	419 646
Kaluston hankinta	1 713 089
Kaluston kunnossapito.....	533 334
Vapaitten nuorisojärjestöjen avustamiseen	5 500 000
Yhteensä	63 184 319

Tuloja oli seuraavasti:

Askartelutarvikkeiden korvauksia.....	83 043
Kerhohuoneiden vuokratuloja	2 866 017
Kesä- ja talvileirin osanottomaksuja	88 800
Kiinteistölautakunnan suorittama korvaus Kulosaaren ja Pukinmäen kerhokeskuksien talonmiehen tehtävistä	200 000
Nuorisokahvilan jäsenkorttimaksuja	103 200
Moottoripyöräkoulutuksen osanottomaksuja	79 000
Henkilökunnan asuntokorvauksia	320 900
Yhteensä	3 740 960

25. Ammattioppilaslautakunta

Lautakuntaan kuuluivat v. 1961: puheenjohtajana dipl.ins. Veikko Liukko, varapuheenjohtajana dipl.ins. Olof Moring, työnantajain edustajina varareht. Erkki Mielonen ja toim.joht. Klaus Vartiovaara sekä työntekijäin edustajina toimits. Heikki Helkavuori ja liittopuh.joht. Viljo Kuukkanen. Edellisten varamiehinä toimivat toim.joht. Väinö Jokivaara ja opetusneuvos Antero Rautavaara, jälkimmäisten varamiehinä olivat toimitsijat Jouko Salminen ja Nils Westerberg. Kaupunginhallitusta edusti lautakunnassa reht. Leo Backman.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 7 kertaa ja valitut arvostelulautakunnat 58 kertaa.

Saapuneita kirjeitä merkittiin diaariin 234 ja lähetettyjä 54.

Lautakunnan kokonaismenot kertomusvuonna olivat 3 133 912 mk. Kulut kuttain opissa ollutta ammattioppilasta kohden olivat n. 2 600 mk.

Kirjapainokoulussa annettiin graafisille valokuvaajille, kemigraafi- ja syväpainsyövyttäjille, syväpainajille, syväpainokorjailijoille sekä asettelijoille iltaisin yksinomaan tietopuolista ammattiopetusta sekä lisäksi entiseen tapaan sekä tietopuolista että ammattiopetusta muille graafisen alan ammattioppilaille. Teknillinen ammattikoulu järjesti kevätlukukauden aikana metallialan tietopuolista opetusta lauantapäivisin alan ammattioppilaille. Talous- ja ompelualan ammattikoulu toimeenpani iltaisin leipuri- ja kondiittorioppilaille perus- ja jatkokursseilla pääasiassa ammattialojen tietopuolista, mutta myöskin niiden käytännöllistä opetusta. Parturi- ja kamppaajaoppilaat saivat kähertäjäkoulussa entiseen tapaan sekä tietopuolista että käytännöllistä ammattiopetusta. Kultaseppäkoulussa annettiin kevätlukukauden aikana tietopuolista kurssiopetusta kulta- ja hopeaseppänoppilaille, taideteollisuusoppilaitoksen puolestaan järjestäessä iltaisin valokuvausalan oppilaille sekä tietopuolista että käytännöllistä ammattiopetusta.

Vain eräiden harvinaisten alojen ammattioppilaiden tietopuolinen opetus jäi oppilasmäärän vähyyden vuoksi hoitamatta. Kun ko. oppilasmäärä kuitenkin oli vain n. 2 % koko oppilasmäärästä, voitiin tilannetta tietopuolisen ammattiopetuksen kannalta pitää melko hyvänä.

Kertomusvuoden aikana palkkasi 10 toiminimeä yhteensä 12 päätoimista työpöpettää tai heihin verrattavaa henkilöä työpaikalla esiintyviin oppilaskasvatustehäviin, jolla perusteella ammattioppilaslautakunta saattoi välittää näille työnantäjille valtionapua yhteensä 4 555 899 mk. Lähes 300 nuorta sai siten konepajakouluissa opiskelevan n. 350 henkilön lisäksi yksityiskohtaisten opetussuunnitelmien mukaisesti toteutettua, jatkuvaa ammattityön opetusta varsinaisella työpaikalla.

25. Ammattioppilaslautakunta

Poikkeuksellisen suuri työvoiman kysyntä johti siihen, että pitemmän aikaa jatkunut oppisopimusten teon kasvu pysähtyi nuorten hakeutuessa lisääntyvässä määrin paremmin palkattuihin apu- ym. töihin. Oppisopimuslain pikainen muuttaminen saattaisi tuoda ratkaisevan käänteen ammattioppilaskasvatustilanteessa nyt vallinneeseen laskusuuntaukseen.

Kertomusvuoden alussa oli voimassa olevia oppisopimuksia 1 199, vuoden aikana päättyi 361, purettiin 62 ja poistettiin vanhentuneina 47 sopimusta sekä rekisteröitiin 473 uutta sopimusta. Kertomusvuoden lopussa voimassa olevia oppisopimuksia oli 1 202, joista 996 oli miehiä koskevia ja 206 naisia koskevia sopimuksia. Lautakunnan toimiaikana oli kertomusvuoteen mennessä rekisteröity yhteensä 48 optikon sopimusta, joista kolme edelleen oli voimassa.

Kertomusvuoden aikana tehdyt 473 oppisopimusta jakaantuivat ammattialoitain seuraavasti: metalliala 105, sähköala 45, graafinen ala 196, elintarvikeala 35, puutyöala 7, hienomekaaninen ala 3, maalausala 1, taideteollinen ala 6 sekä terveyden- ja kauneudenhoitoala 75.

Sosiaalivirastotalotoimikunnalle tehtiin esitys toimistotilojen varaamiseksi lautakunnan käyttöön. Ammattioppilaitosten toimistolle annettiin lausunto graafisen alan opetustoiminnasta eräissä tapauksissa. Kauppa- ja teollisuusministeriölle annettiin lausunto sähköasentajan ammattikasvatuslautakunnan (SAKL) muistion johdosta. Lautakunta järjesti talousarviomäärärahan puitteissa ensimmäiset todistustenjakotilaisuudet ja myönsi ammattioppinsa ja -tutkintonsa ansiokkaasti suorittaneille rahapalkintoja.

26. Kotitalouslautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1961 oli rva Hulda Böhling, varapuheenjohtajana tark. Tyyne Alanko sekä jäseninä: rva Aura Halme, talousop. Alli Häggman, rva Ida Jussila, os.pääll. Hilja Lahti, rva Hilma Liuhti, reht. Kerttu Sihvonen sekä leht. Maisi Tamminen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli toimits. Lempi Lehto. Sihteerin tehtäviä hoiti vuoden alussa tark. Irja Grotenfelt ja 1.2. lukien talousop. Lempi Virki.

Lautakunta kokoontui 15 kertaa ja pöytäkirjoihin merkittiin 163 pykälää.

Lähetettyjen kirjelmien luku oli 488 ja saapuneiden 297. Laskuja hyväksyttiin 1 231.

Päätökset, lausunnot ja toimenpiteet. Lautakunta päätti nimetä puheenjohtajansa edustajakseen 30.3. asetettuun komiteaan, jonka tehtävänä oli lautakunnan opetus-, ohjaus- ja kurssitoiminnan uudelleenjärjestelyn sekä valtionavun saantimahdollisuuden selvittäminen (12.4. 44 §).

Lautakunta käsitteli kysymystä Suomen Kokki- ja Stuerttikoulun väliaikaisesta sijoittamisesta lautakunnan opetushuoneistoon (3.5. 54 §, 6.6. 82 §, 23.8. 87 §).

Kaupunginhallitukselle annettiin lausunnot eräiden laitosten ja järjestöjen avustusanomuksista (22.3. 34 §, 6.6. 76 §, 13.9. 101 §), uuden opetushuoneiston saannista Pohjois-Haagassa (8.3. 25 §) sekä kotitalousalan kurssitoiminnan uudelleen järjestelystä (8.3. 26 §).

Toimihenkilöt. Lautakunnan palveluksessa oli kertomusvuonna 16 vakinaista ja 7 tuntiopettajaa. Avoinna olleita vakinaisia kotitalousneuvonnan tarkastajan, yhden talousopettajan ja yhden kotitalousneuvojan virkoja ei vuoden aikana täytetty.

Kotitalousneuvonnan tarkastaja Irja Grotenfelt siirtyi eläkkeelle 1.1.1961. Talousopettaja Kirsti Sivanne ja kotitalousneuvoja Sinikka Varonen erosivat 31.7.

Opetus- ja perhepesuloissa oli 5 pesulanhoitajaa. Siivoojia ja vahtimestareita eri toimipaikoissa oli yhteensä 6.

Toimipaikat. Opetus ym. toiminta tapahtui omissa opetushuoneistoissa, joita oli 7 sekä eräiden kansakoulujen huoneistoissa esikaupunkialueella.

Pesulatoiminta tapahtui kahdessa lautakunnan hallinnassa olevassa opetus- ja perhepesulassa.

Toiminta. Lautakunnan opetus-, ohjaus- ja kurssitoiminta oli kertomusvuoden aikana uudelleenjärjestelyn alaisena. Kurssitoiminta jatkui kuitenkin toistaiseksi entiseen tapaan jakaantuen ruoanvalmistuksen-, ompelun-, käsitöiden-, kodinhoit- ja pesunopetukseen. Sitä varten järjestettiin erilaisia kursseja sekä luentoja

ja havaintoesityksiä. Kurssit havaintoesitysten muodossa olivat jatkuvasti eniten suosittuja. Ruoanlaitto- ja ompelukurssien yhteydessä järjestettiin myös säännöllisesti luento- ja havaintoesityksiä. Ammatinvalinnan ohjauksen yhteydessä saivat kansakoulujen jatkuoluokkien ja tyttöjen ammattikoulun oppilaat tutustua eräisiin keittiöihin ja opetuspesuloihin, joissa opettajat selostivat heille lautakunnan opetustoimintaa. Yhä useammat kurssilaiset saivat pyytämänsä todistuksen osanotostaan kursseihin.

Eräitä vanhoja pesuloita korjattaessa ja uudistettaessa annettiin asiantuntija-apua.

Helsinginkatu 26:n opetuskeittiö oli keväällä 3 päivänä ja syksyllä 4 päivänä viikossa luovutettu suomenkielisten kansakoulujen päiväkäyttöön. Opetuskeittiö Koskelantie 27:ssä jouduttiin luovuttamaan väliaikaiseksi sijaintipaikaksi Suomen Kokki- ja Stuerttikoululle 1.7. Lautakunnan omassa käytössä oli keittiö 3 iltana viikossa.

Näyttelyt. Vuoden aikana järjestettiin 2 näyttelyä Helsinginkatu 26:n opetushuoneistossa. Kurssilla valmistetut taidokkaat käsityöt, katetut pöydät sekä pääsiäisaiheiset havaintoesitykset olivat etualalla näyttelyssä 23.—24.3. ja toisessa, 14.—15. 12. järjestetyssä oli joululahjavihjeitä, kodin talouskoneita, joulupöytiä, alkoholittomia pöytäjuomia, tuoremehuja ym. Näyttelyissä oli 2 075 kävijää.

Nuorisotoimiston huoneistossa Hiihtäjätie 1:ssä oli lautakunnan opetuskeittiö mallikeittiönä Suur-Helsingin Säästöpankin järjestämässä näyttelyssä 20.10. »Kodin tavoitteet v. 1961». Näyttelyssä kävi n. 1 500 henkilöä.

Kurssit, havaintoesitykset ja neuvonta

Ruoanlaittonopetus:

	Kurssien lukumäärä	Oppilasmäärä
Ruoanlaittokursseja (6—10 kertaa)	60	570
Kursseja koulujen tyttöoppilaille	10	108
Leipomakursseja	42	312
Voileivänteko- ja erikoiskursseja	54	539
Havaintokursseja (sokeritautisille)	11	265
Säilöntäkursseja	6	31
Havaintoesityksiä (111 kertaa)	—	3 085
Säilönnänneuvontaa (84 kertaa)	—	225
		<hr/>
		5 135

Kodinhoidonopetus:

Kodinhoitokursseja	3	25
Kodinhoitoluentoja ja havaintoesityksiä (11 kertaa)	—	298
Pesuluentoja ja havaintoesityksiä (17 kertaa)	—	385
		<hr/>
		708

Käsityönopetus:

Käsityönneuvontakursseja (8—10 kertaa)	89	1 039
Pukuompelukursseja	59	589
Kursseja koulujen tyttöoppilaille	9	90
Hatunvalmistuskursseja	26	285
Joululahjakursseja	13	167
Peitteenvalmistuskurssi	1	7
Kankaan kudonta	—	11
		<hr/> 2 188

Käsityökursseilla syyslukukauden aikana tehdyn tilaston mukaan valmisti 12 oppilasta eräällä 32 tunnin kurssilla 40 erilaista vaatekappaletta.

Lautakunnan toimistossa annettiin neuvoja myös puhelimitse 196 päivänä vuoden aikana ja vastattiin kodinhoitoa ym. koskevaan 2 727 kyselyyn. Opetuskeittiösä annettiin neuvontaa puhelimitse 3 881 tapauksessa. Retkeilijöitä ja vieraita kävi 280.

Muut toimintamuodot

Kerhot. Kotitalouslautakunnalla oli kolme omaa kerhoa, joiden yhteinen jäsenmäärä oli n. 200, nimittäin Vallilan Äiti-kerho, Torstai-kerho ja Käpylän kotitalouskerho. Kerhoillat olivat kerran viikossa torstaisin klo 19—21.30. Niissä käsiteltiin kerhotoimintaa koskevia asioita, harrastettiin laulua, luettiin kirjallisuutta, keskusteltiin alustusten johdosta ja kuultiin erilaisia esitelmiä, joista mainittakoon: Mitä kunta antaa perheenemännille, Sosiaalihuolto ja vanhusten huolto, Lauri Pohjanpään elämästä ja runoudesta lausunthanäyttein, Esitelmä ja raina raionista sekä puku-esittely. Kerhot järjestivät sitäpaitsi myyjäisiä, näyttelyitä ja juhlia, käyn-tejä teatterissa, museoissa sekä retkeilyjä. Kerhoissa käytiin vuoden aikana yhteensä 4 800 kertaa.

Pesulatoiminta. Molemmat lautakunnan hallinnassa olleet opetus- ja perhepesulat olivat paitsi opetuspaikkoina käytössä myös itsepalvelupesuloina. Yhteinen asiakasmäärä oli 6 192 ja vuoden aikana pesty vaatekilomäärä 131 664.

Tulot ja menot

Tuloja oli kurssitoiminnasta 1 708 075 mk sekä pesulatoiminnasta 7 039 710 mk, yhteensä 8 747 785 mk.

Menot kertomusvuonna olivat: Palkkiot 272 100 mk, Vakinaiset viranhaltijat 14 875 734 mk, Tilapäiset viranhaltijat 983 028 mk, Muut palkkamenot 2 589 263 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 942 830 mk, Vuokra 4 624 849 mk, Lämpö 338 954 mk, Valaistus 261 510 mk, Siivoustarvikkeet 45 848 mk, Vaatteiden pesu 40 000 mk, Kaluston hankinta 401 449 mk, Kaluston kunnossapito 70 952 mk, Painatus 53 317 mk, Tarverahat 519 793 mk, Tarveaineet 1 327 303 mk sekä Pesulatoiminta 8 031 176 mk, yhteensä 35 378 106 mk.

27. Kaupunginkirjasto¹⁾

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1961 huoltopääll. Kössi Kulo puheenjohtajana, prof. Elsa Bruun varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä opettajat Inkeri Airola ja Johannes Koivu, fil.maisterit Lauri Levämäki, Maija Savutie-Myrsky ja Jarl Tallqvist, valtiot.maist. Martti Valla ja rva Sirkka Valvanne. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli kaup.joht. Arno Tuurna.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 15 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 298 pykälää. Saapuneita kirjelmiä oli 400 ja lähetettyjä 239.

Lautakunnan lopullisista päätöksistä mainittakoon: eräiden sivukirjastojen aukioloaikojen muuttaminen kertomusvuoden kesän ajaksi (17. 4. 106 §); Eteläisen sivukirjaston sekä Munkkiniemen ja Haagan sivukirjastojen huoneistojen ja kalustamissuunnitelmien hyväksyminen (15. 5. 131 §, 4. 9. 212, 213 §); Pasilan, Pukinmäen ja Tapanilan sivukirjastojen aukioloaikojen muuttaminen 1. 9. lukien (21. 8. 192 §); lainausmenetelmän muuttaminen (21. 8. 207 §); pääkirjaston ulkomaalauksen tilaaminen (16. 10. 252 §); Munkkiniemen sivukirjaston hyllytilaus (13. 11. 265 §).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: Kallion sivukirjaston toisen tp. sanomalehtisalinvalvojan viran muuttamista kokovuotiseksi (25. 1. 30 §); sivukirjaston perustamista Santahaminaan (20. 2. 60 §); eräiden palkkioiden korottamista (17. 4. 102 §); Multilith offset-monistuskoneen hankkimista (17. 4. 108 §); eräiden virkojen palkkaluokkien korottamista (15. 5. 129 §); eräiden kirjastoamanuenssin virkojen lakkauttamista (21. 8. 196 §, 18. 9. 229 §, 13. 10. 269 §); Kallion sivukirjaston tp. talonmies-lämmittäjän tehtävien uudelleenjärjestelyä (21. 8. 201 §); v:n 1962 talousarvioehdotuksen tarkistamista (4. 9. 218 §); muovikoteloiden hankkimista lainauskorttien suojaksi (4. 9. 220 §); sairaalakirjastotoiminnan jatkamista Helsingin yliopistollisen keskussairaalan polio-osastolla (11. 12. 285 §) ja tp. apulaiskirjastonjohtajan viran hoitamista (11. 12. 292 §).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin asioista, jotka koskivat: suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitystä työskentelytilan takaisinsaamisesta Vallisaaren koulun johtajalle kaupunginkirjastolle luovutetusta huonetilasta (20. 2. 59 §); kaupunginkirjaston rationalisoimiskomitean osamietintöä (17. 3. 66 §); Kallion sivukirjaston muutos- ja korjaustöitä (20. 3. 86 §); Kallion sivukirjaston sivu-

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja kaupunginkirjaston toimintakertomuksen eripainoksessa.

kirjastonjohtajan viran hakijoita (17. 4. 96 §); musiikkikirjastotoimikunnan mietintöä (12. 6. 150 §); Kulosaaren sivukirjaston sijoittamista Kulosaareen rakennettavaan uuteen kansakoulurakennukseen (4. 9. 216 §); tp. apulaiskirjastonjohtajan viran hakijoita (4. 9. 217 §) ja fil.lis. Sirkka-Liisa Meren Uudenmaan lääninhallitukselle tekemää, tp. apulaiskirjastonjohtajan viran täyttämistä koskevaa valitusta (22. 11. 274 §, 25. 11. 277).

Kirjaston toiminta

Henkilökunta. Kertomusvuoden aikana suoritettiin kaupunginkirjastossa kirjaston rationalisoimiskomitean osamietinnön perusteella joukko järjestelyjä, joiden yhteydessä perustettiin tp. apulaiskirjastonjohtajan virka, kaksi kirjastonhoitajan virkaa, kaksi opiskelunneuvojan virkaa ja kahdeksan kirjastoapulaisen virkaa, lakkautettiin yksi vakinainen kirjastonhoitajan virka, kaksi tilapäistä kirjastonhoitajan virkaa, seitsemän vakinaista kirjastoamanuenssin virkaa ja yksi tilapäinen kirjastoamanuenssin virka sekä muutettiin sairaalasivukirjastonhoitajan virka sivukirjastonjohtajan viraksi.

Vuoden päättyessä oli kaupunginkirjastossa 173 vakinaista ja 14 tilapäistä virkaa. Työsuhteessa olevia kuukausipalkkaisia työntekijöitä oli seitsemän. Tuntipalkkaisia kirjastoamanuensseja oli vuoden kuluessa työssä 25 767 t ja muita tuntipalkkaisia työntekijöitä yhteensä 16 323 t.

Kaupunginkirjastoon nimitettiin seuraavat uudet viranhaltijat: Kallion sivukirjaston päällysvaatteiden vartijaksi Rauha Puro 1. 2. lukien, kirjastoamanuenssiksi Eila Lindqvist 1. 4. lukien, tp. järjestelyapulaiseksi Jouko Hyhkö 1. 6. lukien; Munkkiniemen sivukirjaston siivooja-vahtimestariksi Tyyne Snygg 1. 6. lukien; Käpylän sivukirjaston siivooja-vahtimestariksi Selma Peltomäki 1. 8. lukien, kirjastoapulaisiksi Marjut Kianto ja Terttu Mäki 1. 10. lukien ja Töölön sivukirjaston siivooja-vahtimestariksi Eine Törrönen 16. 1. 62 lukien.

Seuraavat kaupunginkirjaston viranhaltijat siirtyivät toisiin virkoihin kaupunginkirjastossa: os.hoit. Rakelmaria Engman-Enari Eteläisen sivukirjastonhoitajaksi 1. 3. lukien; siivooja-vahtimest. Sylvia Kesäläinen Käpylän sivukirjaston sanomalehtisalin valvojaksi 1. 6. lukien; tp. sanomalehtisalin valvoja Olavi Suontaka Kallion sivukirjaston tp. sanomalehtisalin valvojaksi 1. 5. lukien; opiskelunneuvoja Bo Carpelan pääkirjaston ruotsin- ja vieraskielisen lainausosaston osastonhoitajaksi 1. 6. lukien; kirj.amanuenssit Mirjam Nyberg, Hilikka Kauppi ja Svanhild Snell pääkirjaston opiskelunneuvojiksi 1. 9. lukien, kirj.aman. Kyllikki Lindeqvist opiskelunneuvojaksi 1. 12. lukien ja kirj.aman. Kaarina Lindblad Kulosaaren sivukirjastonhoitajaksi 1. 12. lukien.

Seuraavat henkilöt siirtyivät eläkkeelle: Käpylän sivukirjaston sanomalehtisalin valvoja Vilho Linden 1. 3. lukien; toim.apul. Sigrid Kristiansson 1. 5. lukien; Kulosaaren sivukirj.hoit. Pär Harald Lindberg 1. 7. lukien ja Töölön sivukirjaston siivooja-vahtimest. Selma Sundström 1. 11. lukien.

Virkaero myönnettiin siivooja-vahtimest. Anna-Maija Lyytikäiselle 1. 6. lukien; kirj.aman. Marjatta Salmelle 1. 7. lukien; vs. sivukirj.hoit. Aira Lehtiselle 25. 8. lukien, vs. kirj.aman. Lea Karhamalle 1. 9. lukien; sivukirj.hoit. Eila Jalkaselle 1. 9. lukien ja toim.apul. Raili Nylundille 1. 12. lukien.

Kertomusvuoden aikana kuoli kirjansitoja Helmi Virtanen 1. 4. ja kirj.aman. Ester Wallenius 29. 8.

Kaupunginkirjaston palveluksessa oleville myönnettiin sairauden, tapaturmien ja synnytyksien vuoksi virkavapautta yhteensä 2 745 päivää.

Opintoja ja tutkimustyötä varten myönnettiin palkatonta virkavapautta vähintään kuukauden pituiseksi ajaksi 6:lle kaupungin kirjaston viranhaltijalle.

Vierailut ja kirjaston esittelyt. Kirjastoon ovat käyneet tutustumassa mm. prof. Rudolf Juchhoff Kölnistä, kirj.joht. Emerson Greenway Philadelphiasta ja kirj.hoit. Maja Melander Kalmarin läänin keskuskirjastosta. Tutustumiskäyntejä pääkirjastossa ja useissa sivukirjastoissa ovat tehneet Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastokurssi sekä useat oppi- ja kansakoululuokat. Pääkirjastossa vierailivat Nikkilän sairaalan mielisairaanhoidokoulun oppilaat. Kallion sivukirjastoon ovat tutustuneet Valtion Poliisikoulun alokaskurssit, Töölön sivukirjastoon Helsingin kaupungin ja valtion sairaanhoitajakoulujen oppilaat, Lauttasaaren sivukirjastoon Lauttasaaren seurakunnan kirjallisuuskerho, Laakson sairaalan kirjastoon sairaanhoito- ja diakonissaoppilaat ja Nikkilän sairaalakirjastoon psykiatriselle alalle erikoistuvat sairaanhoitajat sekä mielisairaanhoido- ja sairaanhoito-oppilaat.

Virkailejavaihto. Kielin kaupunginkirjastosta toimi kirj.hoit. Christa Andresen vaihtovirkailijana kirjastossa. Hänen tilallaan Kielissä työskenteli kirj.aman. Irmeli Kempainen.

Kirjastokokoukset ja opintomatkat. Kirjastonjoht. Uuno Saarnio osallistui Pohjoismaiden pääkaupunkien kirjastonjohtajien kokoukseen Kööpenhaminassa 24.—26. 4., teki Kielin kaupungin kutsumana esitelmämatkan Kieliin 19.—23. 6. Kielin viikon aikana sekä vieraili Saksan Liittotasavallan kutsumana 19.—24. 10. Frankfurtin kirjamesseilla ja Bonnin, Kölnin, Bremenin ja Hampurin kirjastoissa. Sivukirj.hoit. Gun Forslund opiskeli Yhdysvalloissa Denverin yliopiston kirjastokoulussa 1. 9. 1960—1. 9. 1961 ja suoritti siellä Master of Arts tutkinnon.

Osastonhoit. Bo Carpelan teki »Ford Leadership» stipendillä opintomatkan Yhdysvaltoihin 22. 10.—22. 12.

3. anglo-skandinaaviseen kirjastokokoukseen, joka pidettiin Hindsgavliissa, Tanskassa 28. 9.—1. 10. osallistuivat apul.kirj.joht. Eila Wirla ja kaksi osastonhoitajaa.

19. yleiseen kirjastokokoukseen Lahdessa 9.—11. 6. osallistui 10 kirjastonhoitajaa.

Sivukirjastot. E t e l ä i n e n sivukirjasto siirtyi joulukuussa uuteen huoneistoon, Perämiehenkatu 13. Muuton yhteydessä uusittiin kalusto aikuisten osastolla kokonaan, nuorten osastolla osittain. Sisustuksen suunnitteli sisustusarkkit. Anja Jämsä.

K a l l i o n sivukirjastossa siirryttiin kaukolämmitysjärjestelmään. Tässä yhteydessä uusittiin mm. kirjastorakennuksen kaikki lämpö- ja vesijohdot, sanoma-lehtisaliin asennettiin sähkötuuletin ja ullakolla suoritettiin palotarkastajien vaatimat korjaukset. Entinen halko- ja hiilivarasto kunnostettiin varastohuoneiksi.

M u n k k i n i e m e n sivukirjasto sai käyttöönsä uuden huoneen ja pienen varastohuoneen, yhteensä 75 m². Uuteen huonetilaan siirrettiin lastenosasto, ja entinen lastenosasto erotettiin lasiseinillä käsikirjastohuoneeksi. Kalustoa uusittiin. Sisustustyöt suunnitteli sisustusarkkit. Jämsä.

Hesperian sairaalassa avattiin 1. 10. sairaalasivukirjaston uusi osasto, jolle oli sairaalan uudessa rakennuksessa varattu 20 m²:n suuruinen huonetila.

Helsingin yliopistollisen keskussairaalan polio-osastolla aloitettiin 5. 5. kokeilumielessä potilaskirjastotoiminta siten, että kerran viikossa tapahtuneesta kirjallisuudesta huolehdittiin Auroran sairaalakirjaston kirjavaroilla. Lainauksen hoitivat kirjastoamanuenssit sivutoimenaan.

Lastenosastotoiminta. Tietokilpailuja järjestettiin Kallion sivukirjastossa kaksi sarjaa, joista toisessa oli 124, toisessa 144 osanottajaa, Lauttasaaren sivukirjastossa yksi kilpailusarja, jossa osanottajia oli 128 ja Malmin sivukirjastossa 7 erillistä tietokilpailua, joihin osallistui keskimäärin 16 kilpailijaa.

Kallion sivukirjastossa pidettiin 17 satutuntia. Kuulijoita oli keskimäärin 15.

Kirjavarasto. Kirjavaraston luetteloista poistettiin 33 081 loppuunkulunutta nidosta, joista 12 213 pääkirjaston, 5 757 Kallion, 2 599 Töölön, 2 368 Vallilan, 104 Käpylän, 612 Eteläisen, 578 Pasilan, 388 Toukolan, 529 Haagan, 1 513 Herttoniemen, 124 Maunulan, 99 Kulosaaren, 461 Lauttasaaren, 1 099 Munkkiniemen, 699 Malmin, 357 Oulunkylän, 541 Pakilan, 201 Puistolan, 496 sairaala-, 525 Tapanilan, 778 Pitäjänmäen, 233 Vartiokylän, 69 Pukinmäen, 220 Suomenlinnan, 479 Porolahden ja 39 Kaarelan sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luuteloitiin 59 460 uutta nidettä. Näistä tuli 16 059 pääkirjastoon, 6 660 Kallion, 4 007 Töölön, 2 554 Vallilan, 1 498 Käpylän, 2 099 Eteläiseen, 281 Pasilan, 738 Toukolan, 2 099 Haagan, 3 173 Herttoniemen, 575 Kulosaaren, 2 344 Lauttasaaren, 1 961 Munkkiniemen, 1 756 Malmin, 523 Oulunkylän, 878 Pakilan, 584 Puistolan, 2 931 sairaala-, 605 Tapanilan, 1 221 Pitäjänmäen, 901 Vartiokylän, 326 Pukinmäen, 1 160 Maunulan, 584 Suomenlinnan, 1 173 Porolahden, 109 Vallisaaren, 2 606 Kaarelan ja 55 poliisilaitoksen sivukirjastoon.

Luuteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 749 121 nidosta ja vuoden lopussa 775 500 nidosta. Viimeksi mainituista oli 512 937 eli 66.2 % suomenkielistä, 196 141 eli 25.3 % skandinaavista ja 66 422 eli 8.5 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 317 827 421 mk:ksi ja vuoden päättyessä 332 004 129 mk:ksi. Kertomusvuoden päättyessä jakaantui kirjavarasto eri luokkiin seuraavasti:

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
000 Ensyklopedia	16 803	2.2
100 Filosofia, psykologia, kasvatustiede	24 726	3.2
200 Uskonnot, mytologia	15 199	2.0
300 Yhteiskuntatiede	25 409	3.3
400 Maantiede, matkat, kansatiede	39 243	5.1
500 Matematiikka, luonnontieteet	29 839	3.8
600 Lääketiede, tekniikka, talous	42 787	5.5
700 Taide, liikuntakasvatus	40 982	5.3
800 Kirjallisuushistoria, kielitiede	40 593	5.2
900 Historia, elämäkerrat, sukututkimus	45 900	5.9
0—9 Kaunokirjallisuus	317 926	41.0

27. Kaupunginkirjasto

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
I Uskonnot	7 411	0.9
II Historia, arkeologia ja elämäkerrat	18 150	2.3
III Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	7 544	1.0
IV Romaanit, kertomukset ja sadut	25 280	3.3
V Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuushistoria ja taide	22 000	2.8
VI Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	7 415	0.9
VII Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous	11 591	1.5
VIII Kielitiede	1 632	0.2
IX Filosofia, siveysoppi, kasvatustieteet, kirja- ja kirjastotiede, ur- heilu sekä muut sekalaiset aineet	10 511	1.4
X Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (Hakuteokset, sidotut aikakaus- ja sanomalehdet ym.)	24 559	3.2
	775 500	100.0

Luokkiin I—X sijoitetut kirjat on hankittu ennen v. 1941 ja käsitelty vanhan luokitusjärjestelmän mukaan.

Pääkirjaston ja sivukirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

Lainauspaikka	1961		1960		Lainauspaikka	1961		1960	
	Nidok- sia	%	Nidok- sia	%		Nidok- sia	%	Nidok- sia	%
Pääkirjasto	254 124	32.8	236 808	31.6	Oulunkylän	9 724	1.3	9 655	1.3
Sivukirjasto:					Pakilan	8 009	1.0	7 740	1.0
Kallion	117 123	15.1	119 402	15.9	Puistololan	7 014	0.9	6 688	0.9
Töölön	45 317	5.8	46 460	6.2	Sairaala-	38 471	5.0	36 277	4.8
Vallilan	33 733	4.3	35 193	4.7	Tapanilan	7 608	1.0	7 665	1.0
Käpylän	38 604	5.0	37 419	5.0	Pitäjänmäen ...	7 816	1.0	7 362	1.0
Eteläinen	24 036	3.1	23 308	3.1	Vartiokylän	7 576	1.0	6 951	0.9
Pasilan	8 984	1.2	10 903	1.5	Pukinmäen	5 412	0.7	5 168	0.7
Toukolan	9 668	1.2	9 626	1.3	Maunulan	10 805	1.4	9 826	1.3
Haagan	17 623	2.3	16 165	2.2	Suomenlinnan ..	3 997	0.5	3 769	0.5
Herttoniemen...	18 442	2.4	17 075	2.3	Porolahden	8 933	1.1	8 151	1.1
Kulosaaren	9 349	1.2	9 599	1.3	Vallisaaren	1 387	0.2	1 319	0.2
Lauttasaaren ...	32 563	4.2	30 836	4.1	Kaarelan	8 563	1.1	5 994	0.8
Munkkiniemen ..	25 095	3.2	24 674	3.3	Poliisilaitoksen.	1 666	0.2	1 650	0.2
Malmin	13 858	1.8	13 438	1.8					
					Yhteensä	775 500	100.0	749 121	100.0

Lainaaajien lukumäärä:

	1961	1960	1959	1951
Aikuisia	79 158	78 609	76 371	49 138
Lapsia	21 456	23 641	26 365	12 126
Yhteensä	100 614	102 250	102 736	61 264

Kirjalahjat. Kertomusvuonna vastaanotti kaupunginkirjasto kirjalahjoituksia seuraavilta: Britannian suurlähetystö; Israelin lähetystö; Itävallan lähetystö; Japanin lähetystö; Kanadan suurlähetystö; Kiinan kansantasavallan Helsingin

suurlähetystö; Kreikan ulkoasiainministeriö; Ranskan suurlähetystö; Romanian kulttuuri-instituutti; Saksan Demokraattisen tasavallan kulttuurikeskus; Saksan Liittotasavallan kauppaedustusto; Thai-maan suurlähetystö, Kööpenhamina; Unkarin kansantasavallan suurlähetystö; Yhdysvaltain tiedotustoimisto; Bokförlaget Nova Ecclesia, Ruotsi; British Council, Helsinki; Carnegie United Kingdom trust; Finnish-American Historical Society, USA; Gentofthen kunnan kirjastolaitos, Tanska; Halmstadin kaupunginkirjasto; Havannan Yliopisto; Kongressen for kulturel Friheds Skandinaviske kontor, Tanska; Skotlannin Kansalliskirjasto, Edinburgh; Thessalonikin pormestari ja neuvosto; Tukholman kaupunginkirjasto; Akateeminen Kirjakauppa; Ekströmin Koneliike Oy.; Graafinen keskusliitto; Helsingin kaupungin teollisuuslaitosten lautakunta; Lauritsalan kauppala; Maalaiskuntien Liitto; Oy. Medica Ab.; Pohjoismaiden kulttuuritoimikunta, Suomen osasto; Pohjoismaiden Neuvoston Suomen Valtuuskunta; Suomen Matkailijayhdistys, Retkeilyosasto; Suomen Pankki; Suomen tieyhdistys; Suomen Tukkukauppa; Suomen Ulkomaankauppaliitto; Suomi-Kiina Seura; Suomi-Neuvostoliitto Seura; Svenska Litteratursällskapet i Finland; Tampereen kaupunginhallitus; Tampereen kaupunginkirjasto; Tuberkuloosiliitto; Valtiotieteen kandidaattiyhdistys; Lydia Almila; Alf Backman; A. Blomfelt; Georg Grigorkoff; Harry Guster; Maria Helin; Tyyne Ittonen; F. ja E. Lönnberg; Kerttu Manninen; Arvo Mäkinen; Matti Rytönen; Pekka Saarilahti; Vieno Sorvari; Elvira Sundberg; Arvi Tolvanen; Enni Unkila; Magdalena Varcoma ja Thyra Östberg.

Aukioloajat. Pääkirjaston sekä Kallion, Töölön, Vallilan, Eteläisen, Haagan, Herttoniemen, Kaarelan, Lauttasaaren, Munkkiniemen, Malmin ¹⁾, Pakilan ²⁾ ja Puistolän sivukirjastojen lainausosastot olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20; Pasilan ²⁾ ⁴⁾, Kulosaaren ²⁾, Pitäjänmäen, Oulunkylän ²⁾, Toukolän ²⁾, Tapanilan ³⁾, Pukinmäen ⁵⁾, Maunulan, Porolahden ja Vartiokylän sivukirjastojen lainausosastot maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—20 sekä keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18 (1. 9. lukien klo 10—15); Suomenlinnan maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 17—20, keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 14—17; Vallisaaren tiistaisin ja perjantaisin klo 18—21.

Sairaalasivukirjasto oli henkilökuntaa varten avoinna Kivelän sairaalassa keskiviikkoisin klo 18—20.30; Marian sairaalassa maanantaisin klo 13.30—20.30; Malmin sairaalassa tiistaisin klo 14—15; Auroran sairaalassa keskiviikkoisin klo 13—20.30; Nikkilän sairaalassa maanantaisin klo 17.30—20.30 sekä maanantaisin klo 12—16 ja torstaisin klo 14—16 perhehuolto-potilaille.

Juhannus- ja jouluaattoina lainausosastot olivat suljettuina.

Pääkirjaston sekä Kallion, Töölön ja Käpylän sivukirjastojen opintosalit olivat avoinna sekä arkisin että sunnuntaisin klo 10—22 (aikana 1. 10.—31. 12. klo 11—22); pääkirjaston ja Kallion sivukirjaston lasten lukusalit olivat avoinna arkisin klo 10—20 sekä sunnuntaisin klo 15—20. Pyhä- ja juhlapäivinä opintosalit olivat avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkänäperjantaina, pääsiäispäivinä ja helluntaina klo 15—20; loppiaisena, kiirastorstaina, vapunaaton ja vappuna klo 10—20,

¹⁾ Aikana 1.6.—31. 8. avoinna maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—20 ja keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18; ²⁾ Aikana 1.—31. 7. suljettuina; ³⁾ 31. 5. saakka avoinna joka arkipäivä klo 10—20; ⁴⁾ 1. 9. lukien avoinna maanantaisin ja perjantaisin klo 15—20 sekä keskiviikkoisin klo 10—15; ⁵⁾ 1. 9. lukien avoinna tiistaisin ja torstaisin klo 15—20 sekä lauantaisin klo 10—15.

27. Kaupunginkirjasto

itsenäisyyspäivänä klo 11—20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä suljettuina; uudenvuodenaattona klo 11—15, muina pyhäpäivinä niin kuin sunnuntaisin. Lauttasaaren sivukirjaston opintosalit oli avoinna vain arkipäivisin klo 10—20 (suljettuna juhannusaattona).

Sanomalehtisalit olivat avoinna seuraavasti: pääkirjastossa klo 8—21, Kallion sivukirjastossa klo 8—22, Käpylän sivukirjastossa klo 10—22, Vallilan sivukirjastossa arkisin klo 10—20, sunnuntaisin klo 9—15, Eteläisessä sivukirjastossa arkisin klo 8—21, sunnuntaisin klo 9—14; juhannusaattona, juhannuspäivänä ja joulupäivänä suljettuna, muina pyhä- ja juhlapäivinä kuten sunnuntaisin, paitsi niinä juhlapäivinä, joihin opintosalit suljettiin klo 20, suljettiin myös pääkirjaston, Kallion, Käpylän ja Eteläisen sivukirjaston sanomalehtisalit klo 20 sekä uudenvuodenaattona, jolloin kaikki suljettiin klo 15.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1961 ja 1960 oli seuraava:

Lainauspaikka	1961			1960		
	Lainauspäiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden	Lainauspäiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	300	569 894	1 899	301	597 229	1 984
Sivukirjasto:						
Kallion	300	332 134	1 107	301	358 831	1 192
Töölön	300	152 312	507	301	155 355	516
Vallilan	300	118 857	396	301	116 841	388
Käpylän	300	105 731	352	301	112 347	373
Eteläinen	296	83 553	282	301	88 053	292
Pasilan	224	14 940	66	275	16 938	61
Toukolan	274	28 899	105	275	29 644	108
Haagan	300	80 155	267	301	74 982	249
Herttoniemen	300	100 876	336	301	97 262	323
Maunulan	300	62 196	207	301	59 625	198
Kulosaaren	274	23 799	87	275	16 520	60
Lauttasaaren	300	117 125	390	301	105 716	351
Munkkiniemen	300	105 445	351	301	98 942	328
Malmin	300	37 949	126	301	38 811	129
Oulunkylän	274	22 601	82	275	25 957	94
Pakilan	274	32 378	118	301	33 755	112
Puistolän	300	38 513	128	301	35 163	117
Tapanilan	300	30 657	102	301	32 362	107
Pitäjänmäen	300	32 907	109	275	27 702	100
Vartiokylän	300	32 365	108	275	28 670	104
Sairaala-	300	111 211	370	301	114 354	380
Pukinmäen	224	13 443	60	275	13 684	50
Suomenlinnan	300	14 004	46	301	12 842	43
Porolahden	300	46 911	156	301	50 188	167
Vallisaaren	92	1 448	16	101	2 508	25
Kaarelan	300	57 367	191	68	17 292	254
Poliisilaitoksen	122	513	4	107	663	6
Yhteensä	—	2 368 183	7 893	—	2 362 236	7 848

Aikuisten sekä lasten ja nuorten (alle 14 vuotta) suhteellinen osuus lainausliik-
keeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjallinat %	Lasten ja nuorison kirjallinat, %	Lainauspaikka	Aikuisten kirjallinat %	Lasten ja nuorison kirjallinat, %
Pääkirjasto	79.3	20.7	Malmin	51.2	48.8
Sivukirjasto:			Oulunkylän	44.7	55.3
Kallion	68.4	31.6	Pakilan	45.8	54.2
Töölön	66.7	33.3	Puistolan	43.8	56.2
Vallilan	61.6	38.4	Sairaala-	87.0	13.0
Käpylän	60.6	39.4	Tapanilan	39.9	60.1
Eteläinen	53.7	46.3	Pitäjänmäen	49.0	51.0
Pasilan	47.7	52.3	Vartiokylän	45.9	54.1
Toukolan	45.8	54.2	Pukinmäen	38.3	61.7
Haagan	57.9	42.1	Suomenlinnan	41.6	58.4
Herttoniemen	52.6	47.4	Porolahden	49.7	50.3
Maunulan	41.4	58.6	Vallisaaren	68.9	31.1
Kulosaaren	53.8	46.2	Kaarelan	46.5	53.5
Lauttasaaren	62.2	37.8	Poliisilaitoksen	100.0	—
Munkkiniemen	61.9	38.1			
			Yhteensä	64.3	35.7
			(1960)	63.1	36.9

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selvää seuraavasta tau-
lukosta, jossa on otettu huomioon aikuisten sekä lasten ja nuorten kirjallainojen välinen ero:

Lainaus- paikka	Aikuisten kirjallinat					Lasten ja nuorison kirjallinat					Kirjallinat kaikkiaan				
	Tietokirjallisuus		Kaunokirjallisuus		Yht.	Tietokirjallisuus		Kaunokirjallisuus		Yht.	Tietokirjallisuus		Kaunokirjallisuus		Yht.
	luku	%	luku	%	luku	luku	%	luku	%	luku	luku	%	luku	%	luku
Pääkirjaston ..	207 725	46.0	244 274	54.0	451 999	18 223	15.5	99 672	84.5	117 895	225 948	39.6	343 946	60.4	569 894
Kallio	87 413	38.5	139 771	61.5	227 184	14 194	13.5	90 756	86.5	104 950	101 607	30.6	230 527	69.4	332 134
Töölön	38 789	38.2	62 853	61.8	101 642	5 971	11.8	44 699	88.2	50 670	44 760	29.4	107 552	70.6	152 312
Vallilan	25 159	34.4	48 067	65.6	73 226	5 755	12.6	39 876	87.4	45 631	30 914	26.0	87 943	74.0	118 857
Käpylän	24 915	38.9	39 191	61.1	64 106	4 162	10.0	37 463	90.0	41 625	29 077	27.5	76 654	72.5	105 731
Eteläinen	16 057	35.8	28 809	64.2	44 866	7 286	18.8	31 401	81.2	38 687	23 343	27.9	60 210	72.1	83 553
Pasilan	2 352	33.0	4 771	67.0	7 123	814	10.4	7 003	89.6	7 817	3 166	21.2	11 774	78.8	14 940
Toukolan	4 565	34.5	8 683	65.5	13 248	1 851	11.8	13 800	88.2	15 651	6 416	22.2	22 483	77.8	28 899
Haagan	14 556	31.4	31 821	68.6	46 377	2 833	8.4	30 945	91.6	33 778	17 389	21.7	62 766	78.3	80 155
Herttoniemen ..	17 396	32.8	35 679	67.2	53 075	5 226	10.9	42 575	89.1	47 801	22 622	22.4	78 254	77.6	100 876
Maunulan	8 488	32.9	17 291	67.1	25 779	3 418	9.4	32 999	90.6	36 417	11 906	19.1	50 290	80.9	62 196
Kulosaaren	3 878	30.3	8 922	69.7	12 800	971	8.8	10 028	91.2	10 999	4 849	20.4	18 950	79.6	23 799
Lauttasaaren ..	27 550	37.8	45 351	62.2	72 901	5 348	12.1	38 876	87.9	44 224	32 898	28.1	84 227	71.9	117 125
Munkkiniemen ..	24 328	37.3	40 949	62.7	65 277	5 688	14.2	34 480	85.8	40 168	30 016	28.5	75 429	71.5	105 445
Malmin	7 358	37.8	12 082	62.2	19 440	1 866	10.1	16 643	89.9	18 509	9 224	24.3	28 725	75.7	37 949
Oulunkylän	3 306	32.7	6 792	67.3	10 098	848	6.8	11 655	93.2	12 503	4 154	18.4	18 447	81.6	22 601
Pakilan	4 841	32.6	10 004	67.4	14 845	1 468	8.4	16 065	91.6	17 533	6 309	19.5	26 069	80.5	32 378
Puistolan	7 518	44.6	9 337	55.4	16 855	2 096	9.7	19 562	90.3	21 658	9 614	25.0	28 899	75.0	38 513
Sairaala-	38 410	39.7	58 367	60.3	96 777	2 731	18.5	11 703	81.1	14 434	41 141	37.0	70 070	63.0	111 211
Tapanilan	3 109	25.4	9 119	74.6	12 228	2 049	11.1	16 380	88.9	18 429	5 158	16.8	25 499	83.2	30 657
Pitäjänmäen ..	4 645	28.8	11 476	71.2	16 121	1 475	8.8	15 311	91.2	16 786	6 120	18.6	26 787	81.4	32 907
Vartiokylän ..	4 976	33.5	9 869	66.5	14 845	1 484	8.5	16 036	91.5	17 520	6 460	20.0	25 905	80.0	32 365
Pukinmäen	1 495	29.0	3 647	71.0	5 142	752	9.0	7 549	91.0	8 301	2 247	16.7	11 196	83.3	13 443
Suomenlinnan ..	1 735	29.8	4 091	70.2	5 826	903	11.0	7 275	89.0	8 178	2 638	18.8	11 366	81.2	14 004
Porolahden	7 622	32.7	15 709	67.3	23 331	2 097	8.9	21 483	91.1	23 580	9 719	20.7	37 192	79.3	46 911
Vallisaaren	339	34.0	658	66.0	997	150	33.3	301	66.7	451	489	33.8	959	66.2	1 448
Kaarelan	8 342	31.3	18 326	68.7	26 668	3 389	11.0	27 310	89.0	30 699	11 731	20.4	45 636	79.6	57 367
Poliisilaitoksen ..	222	43.3	291	56.7	513	—	—	—	—	—	222	43.3	291	56.7	513
Yhteensä	597 089	39.2	926 200	60.8	1 523 289	103 048	12.2	741 846	87.8	844 894	700 137	29.6	1 668 046	70.4	2 368 183
(1960)	598 012	39.5	917 437	60.5	1 515 449	106 688	12.6	740 099	87.4	846 787	704 700	29.8	1 657 536	70.2	2 362 236

27. Kaupunginkirjasto

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaiseva taulukko:

Lainauspaikka	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
Pääkirjasto	411 774	72.3	129 629	22.7	28 491	5.0	569 894	24.1
Sivukirjasto:								
Kallion	310 449	93.5	19 134	5.8	2 551	0.7	332 134	14.0
Töölön	120 903	79.4	26 156	17.2	5 253	3.4	152 312	6.4
Vallilan	110 573	93.0	7 818	6.6	466	0.4	118 857	5.0
Käpylän	92 836	87.8	8 788	8.3	4 107	3.9	105 731	4.5
Eteläinen	71 582	85.7	11 301	13.5	670	0.8	83 553	3.5
Pasilan	14 142	94.7	778	5.2	20	0.1	14 940	0.6
Toukolan	26 173	90.6	2 502	8.7	224	0.7	28 899	1.2
Haagan	71 992	89.8	7 435	9.3	728	0.9	80 155	3.4
Herttoniemen	93 287	92.5	6 544	6.5	1 045	1.0	100 876	4.3
Maunulan	57 869	93.0	4 118	6.6	209	0.4	62 196	2.6
Kulosaaren	15 207	63.9	8 200	34.5	392	1.6	23 799	1.0
Lauttasaaren	92 390	78.9	21 610	18.5	3 125	2.6	117 125	4.9
Munkkiniemen	86 942	82.5	16 072	15.2	2 431	2.3	105 445	4.4
Malmin	36 373	95.8	1 432	3.8	144	0.4	37 949	1.6
Oulunkylän	20 052	88.7	2 341	10.4	208	0.9	22 601	1.0
Pakilan	31 830	98.3	496	1.5	52	0.2	32 378	1.4
Puistolän	36 639	95.2	1 439	3.7	435	1.1	38 513	1.6
Sairaala-	95 728	86.1	12 935	11.6	2 548	2.3	111 211	4.7
Tapanilan	28 487	92.9	2 015	6.6	155	0.5	30 657	1.3
Pitäjänmäen	28 598	86.9	4 050	12.3	259	0.8	32 907	1.4
Vartiokylän	29 927	92.5	2 235	6.9	203	0.6	32 365	1.4
Pukinmäen	12 911	96.0	518	3.9	14	0.1	13 443	0.6
Suomenlinnan	13 835	98.8	139	1.0	30	0.2	14 004	0.6
Porolahden	44 514	94.9	2 155	4.6	242	0.5	46 911	2.0
Vallisaaren	1 423	98.3	20	1.4	5	0.3	1 448	0.1
Kaarelan	50 442	87.9	6 522	11.4	403	0.7	57 367	2.4
Poliisilaitoksen	505	98.4	8	1.6	—	—	513	0.0
Yhteensä	2 007 383	84.8	306 390	12.9	54 410	2.3	2 368 183	100.0
(1960)	1 990 720	84.3	317 853	13.4	53 663	2.3	2 362 236	100.0

• Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1961 ja 1960 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kirjasto	Opintosalit	Sanomalehtisalit	Lasten lukusalit	Käyntejä kaikkiaan	Päivää kohden
Pääkirjasto	94 178	132 783	30 125	257 086	712
Sivukirjasto:					
Kallion	33 314	158 986	54 801	247 101	684
Töölön	18 101	—	—	18 101	50
Vallilan	—	57 986	—	57 986	160
Käpylän	8 638	40 078	—	48 716	135
Eteläinen	—	63 278	—	63 278	175
Lauttasaaren	20 508	—	—	20 508	68
Yhteensä	174 739	453 111	84 926	712 776	1 974
(1960)	198 263	474 374	106 843	779 480	2 159

Lukusalit olivat avoinna seuraavasti:

Kirjasto	Avoinna päivää	Kirjasto	Avoinna päivää
Pääkirjasto:		Töölö:	
Opintosali	361	Opintosali	361
Sanomalehtisali	361	Vallila:	
Lasten lukusali	361	Sanomalehtisali	361
Sivukirjastot:		Käpylä:	
Kallio:		Opintosali	361
Opintosali	361	Sanomalehtisali	361
Sanomalehtisali	361	Eteläinen:	
Lasten lukusali	361	Sanomalehtisali	361
		Lauttasaari:	
		Opintosali	300

Kertomusvuonna tuli kirjastoon 564 eri aikakauslehteä, joista 146 saatiin lahjoina. Aikakauslehtien kokonaismäärä oli 1 550 kpl. Eri sanomalehtiä tuli 79, näistä lahjoina 6. Yleisön käytössä olleiden sanomalehtien kokonaismäärä oli 387 kpl.

Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	317	336	56	79
Sivukirjasto:				
Kallio	173	190	62	79
Töölö	87	87	—	—
Vallila	71	73	25	30
Käpylä	73	78	25	27
Eteläinen	44	50	28	35
Pasila	14	14	—	—
Toukola	37	37	—	—
Haaga	56	56	—	—
Herttoniemi	50	53	—	—
Maunula	24	24	1	1
Kulosaari	35	35	—	—
Lauttasaari	102	104	1	1
Munkkiniemi	62	62	—	—
Malmi	40	40	—	—
Oulunkylä	28	28	—	—
Pakila	22	22	4	4
Puistola	26	26	—	—
Sairaalasivukirjastot:				
Kivelä	5	7	3	22
Nikkilä	8	27	5	59
Sielullisesti sairaiden hoitolaitokset	7	21	5	9
Malmi	2	2	—	—
Laakso	1	1	5	36
Aurora	10	29	—	—
Tapanila	15	15	1	1
Pitäjänmäki	34	34	3	3
Vartiokylä	31	31	—	—
Pukinmäki	7	7	1	1
Suomenlinna	13	13	—	—
Porolahti	36	38	—	—
Poliisilaitos	10	10	—	—

Kerhotoiminta. P ä ä k i r j a s t o. *Filosofian kerhon* puheenjohtajana toimi prof. Uno Saarnio. Kerho kokoontui 45 kertaa ja kokouksissa oli läsnä keskimäärin 18 henkilöä. Osanottajia oli vuoden aikana kaikkiaan 153 henkilöä.

Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: koululainen Karmela Bélinki: Sionismi ja sen filosofia; farmaseutti Hilikka Haikola: Susanne Langerin symbolikäsité; fil.maist. Helena Hänninen: Tiedostamattoman sielunelämän kysymyksiä; fil. tri Raili Kauppi: Karakteristiset luvut ja Leibnizin maailmankuva, Irrationalismi, Merkityssuhde runoudessa, Vapauden käsité, Leibnizin oppi totuudesta, Vapaus ja imperatiivi, Nominalismi ja sen maailmankatsomuksellinen merkitys, Aristoteleen syllogistiikka, Leibnizin syllogistiikka, Mitä on elämäkatsomus, Luonnonlain käsitteestä, Syyn ja vaikutuksen ongelma, Ihmisen olemisesta; fil.maist. Seppo Kivinen: Oikeudenmukaisuuden käsité, Historismi, Herbartin filosofia, Elealainen filosofia; prof. Sven Krohn: Ajan ongelmasta, Ydinihminen stoalaisuudessa ja uusplatonilaisuudessa, Ihminen ja kulttuuri, Merkitys, totuus ja tieto; yliopp. Ritva Majuri: Aristoteleen dialektiikka; dipl.ins. Juha Mäkipää: Elektroniaivot, Tietokoneiden matemaattiset perusteet; fil.maist. Yrjö Rajamäki: Ihmiskuva Nicolai Hartmannin filosofiassa, Nicolai Hartmannin maallistunut ihminen; prof. Uuno Saarnio: Tietoteoria, Tietomme äärettömästä, Tieto ja kieli, Lause ja merkitys, Symbolirelaation hierarkia, Logiikan merkitys, Sivistys ja ammatti, Onko ääretön olemassa?, Korkeamman kertaluvun laskutavoista, Transcendentaalinen estetiikka, Paradoksita; fil.tri Kalle Sorainen: Nietzsche, Hans Larsson, Kierkegaardin logiikka; yliopp. Kari Turunen: Aristoteleen tiedeteoria, Platonin »Faidon».

Logiikan kerhoa johti fil.tri Raili Kauppi. Kerho kokoontui 42 kertaa ja osanottajia oli kaikkiaan 24. Kerhossa käsiteltiin A. N. Whiteheadin ja B. Russellin teoksen »Principia Mathematica» kolmannesta osasta n. 300 sivua.

Cercle de littérature française kokoontui 17 kertaa, puheenjohtajanaan M. Jacques Le Louarn. Osanottajia oli keskim. 22 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät M. Jacques Le Louarn: Baudelaire, La pensée contemporaine, Les problèmes de la cité moderne, La peinture française (diapositiivikuvia), La psychanalyse dans le monde d'aujourd'hui, Georges Simenon, La France contemporaine, Le théâtre de Ionesco, Victor Hugo (filmiesitys), Emile Zola; M. N. Rossignol: Les écrivains modernes à la recherche d'une nouvel humanisme, Saint Exupéry: »Vol de nuit». »Pilotes de guerre».

Kallion sivukirjasto. Psykologian kerhon puheenjohtajana toimi fil.tri Raili Kauppi. Kerho kokoontui 6 kertaa, osanottajia oli keskim. 23. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: lääket. kand. Anja Kauppala: Psykoterapian päämäärästä ja keinoista; fil.tri Raili Kauppi: Maailmankatsomus ja opiskelu; lääket.lis. Kerttu Louhivuori: Sielullisten jännitystilojen aiheuttamista kouluvaikeuksista; fil.maist. Sinikka Paloheimo: Musikaalisuustutkimuksista; prof. Uuno Saarnio: Sivistyksen olemuksesta, Maailmankatsomus ja logiikka.

Kirjallisuuskerho kokoontui 5 kertaa fil.tri Raili Kaupin johdolla. Keskimääräinen osanottajaluku oli 18. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: fil.tri Raili Kauppi: Runous ja merkitys, Irrationalismi filosofiassa ja runoudessa; kirjailija Martti Santavuori: Historia romaaninaiheena; fil.tri Kalle Sorainen: Nietzsche kirjailijana; taiteilija Elli Tompuri: Muistoja vuosisadanvaihteen taiteilijaelämästä.

Musiikkikerho kokoontui 14 kertaa laulajatar Esteri Parviaisen johdolla. Osanottajia oli keskimäärin 27. Kokouksissa esitettiin 22 säveltäjän eri teoksia kaikkiaan 56, ja johdatukseksi näihin pidettiin seuraavat esitelmät: taiteilija Kai Chydenius: Uuno Klami, Igor Stravinski; taiteilija Reijo Jyrkiäinen: Schönbergin orkesteri-

variatiot; taiteilija Ilpo Mansnerus: Huilumusiikista; yliopp. Ilkka Oramo: Sergei Prokofjev; taiteilija Matti Piipponen: Robert Schumannin kamarimusiikista; taiteilija Juhani Raiskinen: Šoštakovitšin preludeista ja fuugista, taiteilija Erkki Salmenhaara: Arnold Schönberg, Uusin musiikki; taiteilija Olavi Tapio: Antonio Vivaldi, Paul Hindemith; kapellimest. Timo Teerisuo: Beethovenin 9. sinfonia, Musorgskin lauluista; pianisti Kurt Waldén: Franz Lisztin syntymän 150-vuotismuisto.

Nikkilän sairaalakirjaston kirjastokerho kokoontui 19 kertaa. Läsnä oli keskim. 30 henkilöä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: yliopp. Benita Ahlnäs: Suomalaisesta ja suomenruotsalaisesta runoudesta; lääket.kand. Ylermi Hytönen: Unifysiologiasta; fil.maist. Seppo Kivinen: Esisokratinen filosofia; fil.maist. Ulla Lehtonen: Arvid Järnefelt; fil.maist. Eila Lindqvist: Pohjoista Jäämerta koskevaa kirjallisuutta; hra Mauno Makkonen: Nykyrunous; yliopp. Leo Mäkelä: Michel de Montaigne; yliopp. Berit Nybergh: Leo Tolstoi; hra C. P. Teckenberg: Ludvig van Beethoven; arkkit.yliopp. Juha Turunen: Kirkkorakennuksista I—III; yliopp. Kari Turunen: Petroniuksen »Trimalkion pidot»; ylihoit. Enni Unkila: Intian kirjallisuudesta (rainakuvia), Sairaanhoido ennen ja nyt, Sapfo; rva Xenia Varras: Ranskalainen impressionismi. Kirjastokerhon joulujuhlissa esittivät potilaat ohjelmaa.

Kirjastokonsertteja järjestettiin 50. Kuulijoita oli keskim. 25. Äänilevyiltä kuultiin mm. seuraavien säveltäjien teoksia: Bach, Brahms, Beethoven, Brubeck, Chopin, Corelli, Dvorak, Franck, Grieg, Haydn, Händel, Mozart, Ravel, Schubert, Šoštakovitš, Stravinski.

Englanninkielen keskustelukerho aloitti toimintansa syksyllä. Kerho kokoontui kerran viikossa kirj.aman. Berit Nyberghin johdolla.

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat kertomusvuonna 4 892 786 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk
Kirjasakot ja sekalaiset tulot	3 000 000	4 031 636
Kaupunginkirjaston valtionapu	150 000	150 000
Henkilökunnan luontoisedut	355 140	346 080
Henkilökunnan käteisvuokrat	569 580	365 070
Yhteensä	4 074 720	4 892 786

Menot. Kertomusvuoden talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 271 388 863 mk, v:lta 1960 siirtyi 4 733 637 mk ja vuoden aikana merkittiin tilisiirtona 11 779 203 mk, joten käytettävissä oli yhteensä 287 901 703 mk. Menot tilien mukaan nousivat 290 322 534 mk jakaantuen seuraaviin menoeriin:

27. Kaupunginkirjasto

Menoerä	Määrärahat mk	Menot tilien mukaan mk	Siirto vuodelle 1961 mk	Säästö (+) tai ylitys (-) mk
Palkkiot	294 000	288 500	—	+ 5 500
Vakinaiset viranhaltijat	128 146 429	128 146 429	—	—
Tilapäiset viranhaltijat	8 734 570	8 390 700	—	+ 343 870
Viranhaltijain vuosilomakustannukset	4 935 924	4 935 924	—	—
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityökorvaukset	3 400 000	3 105 592	—	+ 294 408
Muut palkkamenot	18 901 000	19 086 940	—	— 185 940
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	7 780 995	7 780 995	—	—
Vuokrat	26 577 275	26 502 395	—	+ 74 880
Lämpö	2 481 850	1 611 652	—	+ 870 198
Valaistus	5 148 000	5 218 436	—	— 70 436
Siivoustarvikkeet	400 000	398 556	—	+ 1 444
Vedenkulutus	81 250	85 140	—	— 3 890
Puhtaanapito	502 200	231 903	—	+ 270 297
Kaluston hankinta	2 211 000	4 662 986	—	— 2 451 986
Kaluston kunnossapito	1 035 000	1 248 188	—	— 213 188
Painatus	1 514 892	1 257 016	257 876	—
Kirjallisuus	38 685 466	40 185 459	7	— 1 500 000
Sidonta	24 600 279	25 299 930	349	— 700 000
Tarverahat	2 400 000	2 223 925	—	+ 176 075
Kiinteän käyttöomaisuuden korot ja poistot	8 241 573	8 241 573	—	—
Kiinteistöjen ja yleisten laitteiden kunnossapito	1 830 000	1 420 295	—	+ 409 705
Yhteensä	287 901 703	290 322 534	258 232	— 2 679 063

Kirjallisuusmäärärahojen käyttö. Kirjallisuuden ostoon käytettiin kertomusvuonna 36 536 974 mk ja summa jakaantui erikielisen kirjallisuuden kesken seuraavasti:

	mk
Suomenkielinen kirjallisuus	25 423 050
Skandinaavinen »	7 451 474
Saksalainen »	1 401 434
Englantilainen »	1 416 387
Ranskalainen »	398 820
Muunkielinen »	34 209
Muut kirjat	411 600
Yhteensä	36 536 974

	mk
Aikakauslehdet	3 080 985
Mikrofilmit	567 500
Sidonta	25 299 930
Kaikkiaan	65 485 389

Kirjastolautakunnan valvonnan alaiset yritykset. Kirjastolautakunta valvoi seuraavien yleishyödyllisten yritysten saamien avustusten käyttöä: Kirjoja sokeille, Kasvatusopillinen kirjasto- ja lukusalisäätiö sekä Bragen leikekokoelma.

28. Kaupunginmuseo

Museolautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Museolautakunnan puheenjohtajana v. 1961 toimi fil. tri Eino Suolahti, varapuheenjohtajana prof. Nils Wickberg sekä jäsenenä: rva Tellervo Henriksson, fil. maist. Hulda Kontturi sekä tait. Tapio Tapiovaara. Kaupunginhallitusta edusti lautakunnassa rva Hellä Meltti. Sihteerinä toimi museonhoitaja Helmi Helminen.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 8 kertaa. Kertomusvuoden kokousten pöytäkirjoissa oli kaikkiaan 122 pykälää.

Kirjeitä saapui lautakunnalle ja museolle 219 ja lähetettiin 217.

Esitykset, joita tehtiin kaupunginhallitukselle ja muille kaupungin viranomaisille, koskivat: liikennelaitoksen autolinjan reitin jatkamista Tuomarinkylän kartanoon (6. 2. 21 §), valaistuslaitteiden asentamista kartanon piha-alueelle (14. 6. 65 §) sekä kartanon rakennuttajan Johan Weckströmin hautakiven kunnostamista Helsingin pitäjän kirkkomaalla (18. 9. 86 §); dos. Ester-Margaret v. Frenckell'in lahjoittamaa biedermeierkokoelmaa esittelevän tilaisuuden pitämistä lehdistön edustajille ja kaupungin viranomaisille (26. 4. 44 §) sekä Suomen Museoliiton vuosikokouksen järjestelyä (26. 4. 49 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle ja muille kaupungin viranomaisille koskivat: avustuksen myöntämistä Suomen rakennustaiteen museolle (6. 2. 10 §, 14. 6. 57 §) sekä Akseli Gallen-Kallelan museosäätiölle (26. 4. 48 §); Vanhankaupungin vuokra-alueella sijaitsevien K. A. Spaakin perikunnan omistamien rakennusten ostamista kaupungille (6. 2. 11 §); eräiden rakennusten ym. siirtämistä Seurasaaren ulkomuseo-alueelle (26. 4. 47 §); kaupunginmuseon laajentamissuunnitelman II vaiheen toteuttamista (14. 6. 56 §); aloitetta nykytaiteen museon perustamiseksi (14. 6. 58 §); luvan myöntämistä Stockman Oy:lle muistolaatan kiinnittämiseen Pohj. Esplanaadi 5:ssä sijaitsevan talon ulkoseinään (4. 12. 100 §) sekä Lauttasaaren puistoalueella olevan vanhan pilarin kunnostamista (28. 12. 115 §).

Henkilökunta. Tuomarinkylän museoon siirtyi museoapulainen Kreetta Sihvonen 14. 11. lukien. Saman museon siivojaksi palkattiin 15. 11. lukien rva Rauha Meriläitä. Tuomarinkylän museoon perustettiin myös tp. 11. palkkaluokkaan kuuluva vahtimestarin virka, jonka haltijan tehtäviin kuului pääsylippujen ja opaskirjan myynti sekä kokoelmien vartiointi.

Kaupunginmuseon toimistoapulainen osallistui koulutustoimikunnan järjestämiin irtaimistoluettelohoitajien valmennuskursseihin.

Museonhoitaja Helmi Helminen edusti kaupunginmuseota Rovaniemellä Suomen Kotiseutuliiton vuosikokouksessa ja kotiseutupäivillä 8.—10. 7. sekä Jyväskylässä Keski-Suomen museon avajaisissa 27. 5.

Kokoelmien karttuminen. Kaupunginmuseon kokoelmiin lahjoitettiin tai hankittiin ostamalla yhteensä 606 esinettä. Nämä jakaantuivat seuraaviin pääryhmiin: kirjat 13, panoraamat, postikortit 6, Helsinki-aiheiset öljy- ja vesivärimaalaukset, graafiset lehdet ja piirroukset 126, muoto- ja henkilökuvat 22, sinetit, leimasimet 2, merkit 16, mitalit ja rahat 9, huonekalut 43, hopea-, tina-, lasi- ja posliiniesineet 76, talous- ja työkalut 41, liput 1, puvusto ja käsityöt 161, koru- ja koriste-esineet 30, soittimet, pelit, piiput yms. 9, koneet ja kojeet 7, maalöydöt 7, rakennustenosat, kuten uunit, portit ym. 16 sekä arkistoaines 21.

Kuva-arkistoon hankittiin yhteensä 1 223 numeroa, joista valokuvanegatiiveja kuvavedoksineen oli 718, valokuvia ilman negatiivia 256, värivalokuvia 18, väridia-positiiveja 118 sekä kuvalaattoja 113.

Kertomusvuonna sai kaupunginmuseo kokoelmiinsa lahjoituksia mm. seuraavilta henkilöiltä, virastoilta ja laitoksilta ym: dipl. ekon. ja rva Lars Catani, rva Kirsti Gallen-Kallela-Väisänen, osastopääll. Maiju Gebhard, vapaaherratar M. Gripenberg, valokuvaaja C. Grünberg, esittelijäneuvos Esko Heilimo, hankintatoimisto, huoltovirasto, kaupunginarkisto, liikennelaitos ja palolaitos, Helsingin Kirjatyöntekijäin yhdistys, Helsingin Tuomiokirkkoseura, Helsinki-Seura, neidit Greta ja Thora Höijer, Kaukomarkkinat Oy., rva Maire Kyykoski, kilpimestari Tapio Lehtonen, laulunopettaja Ellen Leinon kuolinpesä, hra Veikko Lind, rva Lyyli Lindblad, diakonissa Elsa Mela, maist. H. Nieminen, antiikkikauppias B. Nyholm, prof. E. Nyströmin jäämistö, rva Anna Rancken, hra Paavo Ronkanen, hra Eero Ruissalo, ins. Yngve v. Schantz, Suomen Naisjärjestöjen Keskusliitto, dipl.ins. Eero Söderqvist, rva Aili Tallgren, tait. Tapio Tapiovaara, neidit Elli ja Siiri Timgrén, tait. Huldra Törnudd, neidit Tötterman, prof. Heikki Varis, maj. Tauno Vasamies, hammaslääk. ja rva Ernst Waseniuksen perilliset sekä rva Sally Åkerman.

Julkaisujaan lähettivät museolle mm. Cincinnati Art Museum, Historisches Museum der Stadt Wien, Københavns Bymuseum, Nordiska Museet, Oslo Bymuseum, Stockholms Stadsmuseum ja Warbergs Museum.

Ostoja tehtiin kertomusvuonna ennen muuta Tuomarinkylän museon kalustamista silmällä pitäen. Kartanon saliin hankittiin neljä rokokootuolia ja kaksi jakkaraa, eteiseen kaksi kustavilaista tuolia ja ns. siniseen huoneeseen kustavilainen sohva ja varhaisempiretyylinen pöytä. Kattokruunuja ostettiin kolme kappaletta sekä eteistiloihin pari kattolyhtyä. Arkkit. Jean Wikille kuulunut pöytä sijoitettiin Tuomarinkylän museon punaiseen huoneeseen. Rva Bertha Funtek myi museolle isänsä, helsinkiläisen kultaseppä Karl Liljeströmin valmistaman hopeisen korurasian, kaulakorun sekä hopealusikoita, joista vanhin oli helsinkiläisen kultaseppän Augustin Wallbergin v. 1795 valmistama. Kokoelmaan kuului vielä hopeinen, silinmuotoinen neulatyyny. Muista helsinkiläisistä hopeasepäntöistä mainittakoon mausteikko, joka oli Roland Mellinin käsialaa v:lta 1850. Rva Anna Ranckenilta ostettiin Rörstrandin tehtaan 1700- ja 1800-lukujen vaihteessa valmistama, osittain käsinmaalattu pöytä-astiasto. Fajanssikokoelmiin hankittiin Arabian tehtaan 1870-luvulla valmistama rokokoopendyyli, jonka pinta oli ns. englantilaista majolikaa. Aurora Karamsinille

kuulunut uusrokokoottyinen sohva, jonka toiseen päähän liittyi erillinen nojatuoli, saatiin ostaa kertomusvuonna nti Kitty Linderiltä.

Ostetuista maalauksista mainittakoon Gabriel Engbergin v. 1896 maalattu talvi-kuva, joka esitti näkymää Yrjönkadun pohjoispäästä, Th. Waenerbergin Kaisanien puistoa ja lampea kuvaava öljyvärityö, kaksi Tapio Tapiovaaran v. 1959 tekemää puupiirrosta, toinen kaasutehtaasta ja toinen Hankkijan aukiolla kasvavasta puusta, Vilho Askolan v. 1948 valmistamat puupiirroksiset, joiden aiheena oli näkymiä Kalliosta Töölönlahdelle, Uno Heikkisen 134 kpl:n sarja Helsinki-aiheisia piirroksia ja vesiväritöitä, pari E. Jankesin pientä öljymaalausta ja Louis Sparren etsaus »Oma kuva».

Valokuvaukset ja kuvahankinnat. Kaupungin rakennuksia inventoidessaan museo samalla inventoi kuva-arkistoaan ryhtyen tarvittavien täydennysten suorittamiseen. Valokuvaustyötä suoritettiin vuoden aikana eri kaupunginosissa. Lisäksi lunastettiin rakennuskuvia valokuvaaja C. Grünbergiltä, joka 1950-luvulla suunnitelmallisesti valokuvasi Sörnäisten ja Kallion katunäkymiä ja pihvoja. Kertomusvuonna kuvattiin Ilmatieteellisen Keskuslaitoksen hallinnassa olleet puurakennukset Vuorikatu 24:ssä, joukko Kaivopuiston huviloita sekä kaupunkiin sijoitetut uudet patsaat ja veistokset, jotka kuvattiin myös väradiapositiivikuvina. Rak. mest. Väinö Leivolta ostettiin kokoelma rakennustutkimukseen liittyviä valokuvia talosta Aleksanterinkatu 14. Ravintola Kappelissa valokuvattiin seinäpinnoissa olevat maalaukset, jotka kertomusvuonna kunnostettiin. Museolle saatiin myös parikymmentä värikuvaa puretussa talossa Makasiininkatu 6 olleista koristemaalatuista katoista ja värikkäistä kaakeliuuneista.

Museon esineistöstä ja uusitusta näytteillepanosta valmistettiin 175 valokuvaa. Luetteloa varten laadittiin sitäpaitsi esinepiirroksia.

Kuva-arkiston luettelointia jatkettiin ja selvitettiin sekä numeroitiin 2 722 negatiivia, joten näiden lukumäärä nousi 18 025 kpl:seen. Kadunnimittäin järjestettyyn rivirekisteriin lisättiin kertomusvuonna 355 uutta liuskaa. Diapositiiveja järjestettiin ja luettelointiin 340. Kuva-arkistosta toimitettiin 66 tilaajalle 311 erialheista valokuvaa ja suoritettiin 8 uutta ja 46 reproduktiovalokuvausta, joiden negatiivit saatiin museon kokoelmiin.

Yleisöä palveltiin myös auttamalla sitä Helsinkiä koskevien tietojen hankinnassa; tätä palvelumuotoa tullaan tehostamaan sitä mukaa kuin museon lehtileikearkiston hakusanottaminen edistyy. Vuoden aikana saatiin luettelokortistoon viedyksi 6 014 leikettä, joten niiden lukumäärä vuoden lopussa oli 16 957.

Kokoelmien hoito ym. Museon punaiseen huoneeseen sijoitettiin 7. 4. lukien dos. v. Frenckell'in lahjoittama biedermeierkokoelma ja ko. huoneessa aikaisemmin sijanneita kokoelmia siirrettiin syksyllä Tuomarinkylän museoon, jonne kuljetettiin myös muuta esineistöä, mm. rva Héléne Jacobsonin v. 1959 testamenttaamia sekä muita varastossa olleita esineitä.

Museo myös lainasi esineistöä ja kuvastoa palolaitoksen 100-vuotisnäyttelyyn ja Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton toimeenpanemaan näyttelyyn »Valaisin kautta aikojen».

Museon puvusto- ja käsityökokoelmista kunnostettiin 43 esinettä, öljymaalauksista 2, kehyksiä teetettiin 4 ja lisäksi suoritettiin niiden korjauksia. Tuomarinkylän

museoon siirrettyjen huonekalujen korjaus- ja puhdistustöihin käytettiin 154 työtuntia.

Tutkimustyöt. Helsingin sivistyshistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennusten luettelointi, joka oli ollut vireillä v:sta 1959, saatiin museon osalta päätökseen kertomusvuonna 22. 3., jolloin ehdotus luetteloksi ja siihen liittyvä kuvasto jätettiin kaupunginhallitukselle. Jäljennökset luettelosta jätettiin myös kiinteistöviraston asemakaavaosastoon ja Suomen rakennustaiteen museon käyttöön. Ehdotuksessa oli kaupungin alueella sijaitsevat kartanot erikseen ryhmiteltyinä sekä yhteenvedo myös luonnonsuojelukohteista.

Rakennustutkimuksia varten valokuvattiin korjaustöiden aikana esiintulleita rakenteellisia yksityiskohtia talossa Aleksanterinkatu 14 sekä harmaakivinen silta- tai viemäriholvi Unioninkatu 35:n kohdalla olleella yliopiston rakennustyömaalla.

Vierailut, opastukset ja käynnit museossa. Vuoden aikana kävi museon kokoelmiin tutustumassa 9 007 henkilöä, joista maksaneita kävijöitä oli 4 918. Suurin kävijämäärä, 1 333 henkilöä, oli toukokuussa, sen sijaan kävi kesäkuussa vain 668 henkilöä siitä huolimatta, että Helsinki-päivänä 12. 6. pääsy museoon oli vapaa. Vapaa-kävijäin määrä väheni muutenkin edellisiin vuosiin verrattuna. Kaupungin kansakoulujen luokkia kävi museossa vain 10 ja niiden oppilasmäärä oli 672. Helsingin oppikoululaisia kävi 885 ja maaseudun kouluista 190 oppilasta. Museossa kävi runsaasti eri opintoryhmiä, joille museo järjesti opastuksen. Kaupungin Opaskerhon jäsenille piti museonhoitaja toukokuussa 4 luentoa.

Suomen Yleisradio järjesti 1. 9. kaupunginmuseon esittelyn, jolloin oppaana toimi museonhoitaja. Helsingin kaupungin saamia lahjoja koskevaan radioselostukseen 29. 10. sisältyi myös selostus museolle tehdyistä vanhimmista lahjoituksista.

Museon hallinnassa olleet kiinteistöt. Hakasalmen huvilassa suoritettiin vuoden aikana eräitä maalaustöitä, kellariin vievään portaikkoon rakennettiin kaide ja korjattiin keskuslämmityskattila ym.

Tuomarinkylän museon sisätyöt ja ulkokaton korjaustyöt saatiin suoritetuiksi vuoden loppuun mennessä. Rakennusten ulkomaalaus ja puiston kunnostustyöt jäivät seuraavaan vuoteen.

Tulot ja menot. Museon pääsymaksuina perittiin aikuisilta 50 mk ja lapsilta sekä ryhmäkäynteihin osallistuneilta 20 mk. Torstai-iltaisina oli pääsy museoon maksuton. Kertomusvuonna kertyi tuloja seuraavasti: pääsymaksut 209 810 mk, opaskirjat 26 680 mk, postikortit 3 950 mk sekä valokuvien käyttö- ja julkaisuoikeuden lunastuksista (à 1 200 mk) 81 600 mk, yhteensä 322 040 mk.

Menot olivat tilinpäätöksen mukaan yhteensä 13 987 936 mk, jakautuen seuraavasti: Palkkiot 90 000 mk, Vakinaiset viranhaltijat 3 021 900 mk, Viranhaltijain vuosilomakustannukset 87 456 mk, Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset 117 261 mk, Muut palkkamenot 1 752 036 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 237 660 mk, Vuokra 5 151 168 mk, Lämpö 363 733 mk, Valaistus- ja käyttövoima 409 159 mk, Kokoelmien kartuttaminen 1 150 739 mk, Kokoelmien hoito 302 182 mk, Valokuvaukset 549 730 mk, Kaluston kunnossapito 145 659 mk, Painatus ja sidonta 309 384 mk, Tarverahat 127 714 mk, Siivoustarvikkeet 53 788 mk sekä Kuljetus- ja muuttokulut 118 367 mk.

Kiinteistömenot olivat yhteensä 10 847 499 mk, joista kiinteistöviraston talosaston suorittamiin korjauksiin ja maksamiin kuluihin käytettiin 391 348 mk, vuok-

riin 1 177 488 mk, tilitysvuokriin 3 973 680 mk sekä henkilökunnan palkkoihin 5 304 983 mk.

Yleistä. Kertomusvuonna 13. 6. tuli kuluneeksi 50 vuotta kaupunginmuseon perustamisesta ja sen johtosäännön vahvistamisesta. Tuomarinkylän museon pinta-ala, joka saatiin kertomusvuonna museon käyttöön, vastasi suunnilleen museon ensimmäistä näytteillepanotilaa, johon kuului vain 4 huonetta Hakaniemen huvilan ensimmäisessä kerroksessa.

29. Musiikkilautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset, päätökset ym. Musiikkilautakuntaan kuuluivat v. 1961 puheenjohtajana fil.maist. Veikko Loppi, varapuheenjohtajana prof. Martti Turunen sekä jäseninä: dos. Ester-Margaret v. Frenckell, sosiaalipääll. Kalle Koponen, fil.maist. Patrik Lilius, siht. Johan Pajusola, toimitt. Hilikka Saarikoski, toimitt. Ontro Virtanen sekä fil.maist. Anni Voipio.

Lautakunnan puheenjohtaja edusti lautakunnassa myös kaupunginhallitusta. Sihteerinä toimi oikeusneuvosmies Kurt Walldén.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 12 kertaa ja kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 247. Kirjeitä lähetettiin 238.

Musiikkilautakunnan ohjelmajaoston kokoonpanossa ei tapahtunut muutoksia.

Koesoiton arvostelulautakuntaan kuuluivat puheenjohtajana kaupunginorkesterin johtaja Tauno Hannikainen, sihteerinä kaupunginorkesterin intendentti Nils-Eric Ringbom, musiikkilautakunnan edustajina sen jäsenet Lilius ja Turunen, Suomen Kansallisoopperan kapellimestari ja Suomen Muusikkojen Liiton edustaja sekä viisi orkesterin jäsentä, jotka edustivat orkesterin valtuuskuntaa ja ao. ääniryhmiä.

Musiikkilautakunta oli oikeutettu maksamaan kertomusvuoden aikana eri teattereille ja musiikki- ym. taidelaitoksille avustuksina yhteensä 101.286 mmk. Edellisenä vuonna avustuksia saaneet olivat lähettäneet lautakunnalle selvityksensä toiminnastaan sekä ko. varojen käytöstä. Lautakunnan määräämät valvojat, perehdyttyään näihin selvityksiin, antoivat niistä lausuntonsa, joiden perusteella lautakunta päätti, mille laitoksille ja kuinka suurilla avustuksilla olisi puollettava myönnettäväksi v. 1962.

Selonteko Helsingin Työväen Lapsilaulajat, Arbetets Vänner i Tölö ja Svenska Upplysningsbyrån SUB nimisille yhdistyksille v. 1960 myönnettyjen avustusvarojen käytöstä lähetettiin kaupunginhallitukselle.

Lautakunnan ja Yleisradio Oy:n välinen sopimus kaupunginorkesterin konserttien radioinnista jatkui edelleen.

Suomen Kansallisoopperan Säätöön ja musiikkilautakunnan välinen sopimus oli voimassa edelleen kertomusvuoden ajan.

Lautakunnan ja Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teoston välinen sopimus kertomusvuonna oli samansisältöinen kuin aikaisemminkin.

Lautakunnan ja Helsingin Torvisoittokunnan kesken v. 1957 solmittu sopimus oli samoin edelleen voimassa.

Esitykset ja lausunnot. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemät esitykset koskivat mm. eräiden muutosten tekemistä musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin välillä.

terin johtosääntöihin; ammattiteattereille myönnetyn avustusmäärärahan jakamista sekä asianmukaisen konserttitalon saamista Helsinkiin.

Lautakunta antoi lausuntoja kaupunginhallitukselle eräiden aloitteiden, mietintöjen ja esitysten johdosta sekä puolsi lausunnoissaan avustusten myöntämistä eräille niistä anoneille teattereille, orkestereille, kuoroille ym.

Kaupunginorkesteri. Intendentin hoidettavana olleen koti- ja ulkomaisen kirjeenvaihdon lähetettyjen kirjeiden lukumäärä oli 182 ja saapuneiden kirjeiden 244.

Kaupunginorkesterin vahvuus oli kertomusvuoden aikana 80 soittajaa.

Koevuoden päätyttyä nimitettiin vakinaisina virkoihinsa seuraavat henkilöt: soittaja Jorma Katrama 1.12.1960 alkaen, kertomusvuonna 1.9. alkaen II harpunoittaja Elisabeth Leistola sekä soittaja Seppo Tukiainen ja 1.12. alkaen II konserttimestari Usko Aro.

Koevuoden ajaksi nimitettiin virkoihin seuraavat henkilöt: 1.3. alkaen sellonsoittajaksi Reino Rissanen, 15.4. alkaen ensiviulunsoittajaksi Arto Kallio, 1.5. alkaen soittajaksi Seppo Asikainen, 1.9. alkaen IV ensiviulunsoittajaksi Juhani Tiainen, 1.12. alkaen sello-solistiksi Esko Valsta ja ensiviulunsoittajaksi Sirpa Tukiainen.

Eläkkeelle siirtyivät vuoden aikana solisti Yrjö Selin 24.11., soittaja Lauri Lehdevä 1.4. ja IV ensiviulunsoittaja Eino Rautasuo 1.9. Orkesterin jäsen, soittaja Martti Mikkola kuoli 3.11.

Orkesterivaltuuskuntaan valitsivat orkesterin jäsenet keskuudestaan puheenjohtajaksi Lauri Ojalan sekä jäseniksi Kalle Katraman ja Rurik Sventon. Varalle valittiin Eino Kaartinen ja Erkki Noras.

Kaupunginorkesterin v:n 1960 lokakuussa Sveitsiin ja Länsi-Saksaan suorittamasta konserttimatkasta musiikkilautakunta lähetti kertomusvuonna selostuksen kaupunginhallitukselle, opetusministeriölle sekä raha- ja revisiotoimistolle.

Varsinaisia sinfoniakonsertteja pidettiin Yliopiston juhlasalissa kertomusvuonna 30. Ne jakautuivat kahdeksi sarjaksi, joiden kausitilajilla oli mahdollisuus lunastaa edellisen kauden kortteja vastaavat uudet kausikortit. Lisäksi pidettiin Konservatoriossa tavanmukainen vappumatinea.

Varsinaiisiin sinfoniakonsertteihin myytiin kaikkiaan 18 450 pääsylippua eli keskimäärin 615 (ed. v. 667) lippua konserttia kohden. Vappumatineaan myytiin 760 lippua, joten konserttilippujen kokonaisynty oli 19 210 (19 417) kpl.

Kausikortteja myytiin seuraavasti: sinfoniakonserttien A-sarja 922 lippua, josta puolet keväällä ja puolet syksyllä pidettyihin konsertteihin, B-sarja 593 lippua, josta kevätkauden konsertteihin 307 ja syyskauden konsertteihin 286, kaikkiaan 1 515 kpl. Lippujen hinnat pysyivät samoina kuin edellisen vuoden lopussa ja kausikonserteista myönnettiin edelleen 10 %:n alennus.

Suomen Säveltäiteilijain Liiton vuosikonsertti sisällytettiin kuten ennenkin sinfoniakonserttien tilaussarjaan.

Kaupunginorkesteri avusti kertomusvuonna 168 ooppera-, baletti- ja operettinäytännössä sekä 4 konsertissa tai juhlatilaisuudessa. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti orkesteri soitti maksutta Sibelius-viikon konserteissa 6. ja 8.6.

Kaupunginorkesterin konserttien ohjelmien sekä niihin liittyvien säveltäjiä ja esittäviä sävellyksiä koskevien selostusten julkaisemisesta oli voimassa samat sopimukset kuin aikaisemminkin.

29. Musiikkilautakunta

Kaupunginorkesterin kirjastoon liitettiin vuoden kuluessa 4 kirjaa sekä 9 täydellistä ja 2 osittaista orkesterimateriaalia.

Tulot ja menot. Kaupunginorkesterin tulot tilinpäätöksen mukaan olivat 25 711 236 mk. Lisäksi saatiin valtionapua 2.2 mmk.

Musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin yhteiset menot tilinpäätöksen mukaan olivat 98 827 191 mk.

Lautakunnan osuus, 5 640 560 mk, jakaantui seuraavasti: Palkkiot 381 700 mk, Vakinaiset viranhaltijat 3 543 915 mk, Tilapäiset viranhaltijat 144 000 mk, Muut palkkamenot 234 955 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 189 860 mk, Vuokra 916 320 mk, Käyttövarat 229 810 mk.

Kaupunginorkesterin osuus, 93 186 631 mk, jakaantui seuraavasti: Vakinaiset viranhaltijat 77 812 810 mk, Viranhaltijain sunnuntai-, ylityö- sekä päivystyskorvaukset 100 486 mk, Muut palkkamenot 204 000 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 3 905 655 mk, Konserttikustannukset 6 887 672 mk, Muut kulut 2 006 488 mk sekä Puku- ja soitinavustukset 2 269 520 mk.

30. Yleiset työt

Yleisten töiden lautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Yleisten töiden lautakuntaan kuuluivat v. 1961 puheenjohtajana os. pääll. Valtter Laitinen, varapuheenjohtajana yli-ins. Harald Backman sekä jäseninä: kirvesmies Vilho Aittomäki, dipl.ins. Ilmari Helanto, varat. Gustaf Laurent, sos. pääll. Aarne Leskinen, leht. Aarre Loimaranta 14. 6. saakka ja sen jälkeen hänen tilallaan valtiot. tri Weijo Wainio ja vm. jäsenen tilalla 11. 10. lukien dipl. ins. Henrik Kalliala, dipl. ins. Terttu Raveala sekä viilaaja Veikko Vanhanen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli apul. kaup. joht. Hjalmar Krogius. Lautakunnan sihteerinä toimi lainop. kand. Olavi Juuti.

Lautakunta kokoontui 48 kertaa ja käsitteli 2 162 asiaa. Kirjeitä lähetettiin 632

Lautakunnan kertomusvuoden aikana tekemistä päätöksistä ja esityksistä sekä antamista lausunnoista mainittakoon seuraavat tärkeimmät, jotka on ryhmitelty rakennusviraston eri toimialojen mukaan:

Katurakennusosaston toimialaan kuuluvat. Päätökset. Lautakunta päätti, että katurakennusosasto sai toistaiseksi aloittaa osaston omaa työvoimaa käyttäen talousarviossa pääomamenoihin merkityillä määrärahoilla suoritettavia katu- ja viemärialueen uudistustöitä, lukuun ottamatta jäteveden puhdistuslaitosten rakennustöitä, väestönsuojien ym. tunnelitöitä sekä sillanrakennus- ja kestopäällystystöitä, joiden osalta osaston oli tehtävä lautakunnalle eri esitykset siitä, saiko niiden suorittamisessa käyttää osaston omaa työvoimaa vai oliko ne annettava urakalla tehtäväksi (6. 2. 297 §).

Keski-Kallion väestönsuojan ajokäytävän ja suojan keskimmäisen osan louhiminen annettiin urakalla suoritettavaksi Rakennus Oy. Kivikovalle 51.25 mmk:n urakkahinnasta (13. 3. 530 §).

Katurakennusosasto oikeutettiin antamaan kertomusvuoden valuasfalttipäällysteet Oy. Viarectan suoritettavaksi tarjouksen mukaisesti. Kuitenkin saatiin käyttää muitakin tarjouksen tehneitä liikkeitä sikäli kuin kaupungille kulloinkin olisi edullisinta (24. 4. 741 §).

Vilhovuorenkujan kalliosuojan peruskorjaustöiden rakennus-, koneisto- ja sähkötyöt päätettiin antaa Rakennustoimisto Laatubetoni Oy:n suoritettavaksi 24.419 mmk:n urakkahinnasta (15. 5. 863 §).

Lapinlahden sillan penkereitä varten tarpeellinen ruoppaus päätettiin antaa Insiööritoimisto Oy. Veston suoritettavaksi hintaan 245 mk/m³ sekä em. penkereiden

täyttö tanskalaisen toiminimen J. G. Mouritzen & Co A/S suoritettavaksi (2. 6. 1946 a §).

Siltamäen pumppaamon rakennustyöt päätettiin antaa Insinööritoimisto Oy. Veston suoritettavaksi 17.95 mmk:n urakkahinnasta (12. 6. 1 053 §).

Kuusisaaren sillan rakennustyöt päätettiin antaa Erector Oy:n suoritettavaksi (19. 6. 1 086 §).

Suutarilan pumppaamon rakennustyöt, varavoima-aseman hankintaa lukuun ottamatta, päätettiin antaa Ravekta Oy:n suoritettavaksi 37.814 mmk:n urakkahinnasta (31. 7. 1 318 §), painejohdon sivuun rakennettavan betoniviemärin rakennustyö Helsingin maalaiskunnan rakennustoimiston suoritettavaksi 6.7 mmk:n hinnasta (11. 9. 1 516 §) sekä pumppaamon varavoimakoneiston hankinta Masino, Wikberg & Co:n suoritettavaksi hintaan 11.26 mmk (20. 11. 1 928 §).

Pukinmäen pumppaamon rakennus-, koneisto- ja sähkötyöt päätettiin antaa kokonaisurakkana Oy. Yleiselle Insinööritoimistolle 52.004 mmk:n urakkahinnasta (14. 8. 1 358 §).

Toukolan sekä Vallilan kalliosuojan louhintatyöt päätettiin antaa Elovuori & Co Oy:n suoritettavaksi, edellinen 21.75 ja jälkimmäinen 22.95 mmk:n urakkahinnasta (9. 10. 1 679 §, 27. 11. 1 974 §) sekä Niemenmäen kalliosuojan louhintatyöt Rakennus Oy. Kivikovalle 37.95 mmk:n urakkahinnasta (16. 10. 1 715 §).

Viikin puhdistamon ilmanpuristinkoneiston hankinta päätettiin antaa S. G. Tuderus Oy:n suoritettavaksi hintaan n. 22.2 mmk vapaasti Helsingissä (6. 11. 1 842 §).

Herttoniemen siirtolapuutarhan kohdalle tulevan Herttoniemen pikatien pohjoisen ajoneuvosillan sekä Herttoniemen pikatien ja Linnanrakentajantien risteykseen tulevien kiertoympyräsiltojen rakentaminen päätettiin antaa Insinööritoimisto Oy. Veston suoritettavaksi 45.4 mmk:n kokonaisurakkahinnasta (11. 12. 2 066 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: polkupyörä- ja jalankulkutien rakentamista Munkkiniemestä Munkkivuoreen (6. 2. 294 §); eräiden katu- ja viemäritöihin varattujen määrärahojen käyttöä tai määrärahan saamista ko. tarkoituksiin ym. (13. 2. 351 §, 20. 2. 393 §, 20. 3. 562 §, 24. 4. 739 §, 8. 5. 821, 826 §, 15. 5. 860 §, 5. 6. 986 §, 23. 10. 1 766 §, 18. 12. 2 092 §); rakennuslaissa tarkoitettujen kadun ja viemärin keskimääräisten kustannusten vahvistamista katurakennusosaston laatiman selvityksen mukaisesti (20. 2. 394 §); seuraavien alueiden viemärisuunnitelmien ja katupiirustusten vahvistamista: Suursuon, Lauttasaaren ja Pirkkolan asuntoalueen, Takkatien pienteollisuusalueen sekä Puotilan II asuntoalueen (20. 2. 396, 397 §, 20. 3. 562, 563 §, 10. 4. 662, 663 §, 9. 10. 1 670, 1 671 §); Kuusisaaren ja Munkkiniemen välisen sillan ja penkereen suunnitelmia (27. 2. 445 §); Länsiväylää koskevien suunnitelmien hyväksymistä, niiden sekä Lapinlahden sillan suunnitelman lähettämistä tie- ja vesirakennushallitukselle tarkastettavaksi ja tiealoitteen tarkoittamia toimenpiteitä varten (6. 3. 487 §); kaupungin määräämistä tienpitäjäksi Kuusisaarentien oikaisu- ja parannustyön osalta (20. 3. 564 §); seuraavien piirustusten hyväksymistä: Toukolan ensiapuaseman (10. 4. 657 §), Vallilan kortteleiden n:o 556 ja 585 yhteisen väestönsuojan (23. 5. 897 §), Niemenmäen väestönsuojan (23. 5. 898 §), Meilahden kalliosuojan (12. 6. 1 049 §) sekä Tiilimäen väestönsuojan peruskorjauksen (13. 11. 1 877 §); Herttoniemen puhdistamon laajentamiseen tarvittavan määrärahan ylittämisoikeutta (8. 5. 813 §); määrärahan saamista liikennejärjestelyihin Hämeentiellä ja Unionin- ja Liisankadun risteyksessä (8. 5.

828 §); Ruoholahden siltaa varten merkityn 100 mmk:n määrärahan käyttöoikeutta (31. 7. 1 305 §), sillan piirustusten hyväksymistä ja rakennustöiden teettämistä urakoitsijalla (28. 8. 1 430 §); rakennustoimikunnan asettamista Lapinlahden sillan rakentamistyön valmistelua ja toteuttamisen valvontaa varten (9. 10. 1 664 §); Itäiselle moottoritiele rakennettavan alikulkusillan pääpiirustusten vahvistamista (9. 10. 1 674 §); Vantaan- ja Keravanjoen itärannan kokoojaviemärisuunnitelman vahvistamista (30. 10. 1 817 §); korvauksen hakemista valtiolta kauko- tai kauttakulkuliikenteelle tärkeiden katujen rakentamisesta (6. 11. 1 840 §); neuvottelemista Helsingin maalaiskunnan ja Saseka Oy:n kanssa Puodinkylän lahteen viettävän viemäristön jätevesien pumppaamisesta maalaiskunnan alueelle Nordsjön lahden rannalle rakennettavaan yhteiseen puhdistamoon sekä kaupungin edustajien nimittämistä ko. neuvotteluihin (27.11. 1 977 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat seuraavia asioita: Vantaan vesistön ja Vartiokylän lahden vesialueen suojelua (16.1. 137, 138 §); eräitä katukorvausasioihin liittyviä toimenpiteitä (16.1. 140 §); katujen ja teiden rakentamista, kunnostamista ym. (16.1. 142 §, 20.3. 561 §, 15.5. 858 §, 5.6. 974 §, 25.9. 1 571 §); tienvarsien vesakkojen poistamista ja maatumassa olevien merenlahtien täyttämistä (13.2. 353 §); tie- ja vesirakennushallituksen pyytämää lausuntoa katselmuksen toimittajan ehdotuksesta erään paikallistien päätekohtaan määräämiseksi (13.2. 354 §); sopimusehdotusta Helsingin maalaiskunnan alueelta tulevien jätevesien johtamisesta Viikin jätevedenpuhdistamolle (20.2. 399 §); kaupungin kaduissa tehtävien kaivuiden suoritus- ja valvontataksan ulottamista koskemaan myös satamalaitosta (6.3. 488 §); Pirkkolan urheilu- puistoalueen käyttösuunnitelman hyväksymistä (6.3. 489 §); Katajanokan kanavan seudun liikenteen järjestelyä (27.3. 610 §); Lauttasaaren sillan liikennevalvonnan järjestelyä (27.3. 611 §); Ruoholahden sillan ja Lapinlahden sillan suunnitelmien tarkistamista ja vahvistamista (17.7. 1 257 §, 11.9. 1 507 §); kadun ja viemärin keskimääräisten rakentamiskustannusten selvitystä, siitä annettua lausuntoa ja sitä vastaan tehtyjä muistutuksia (4.9. 1 460 §); rakennuslain mukaisen avustuksen anomista kaatuun liittyvän kallirakenteisen sillan rakentamista varten (9.10. 1 663 §) sekä tie- ja vesirakennushallituksen päätöstä kauko- tai kauttakulkuliikenteelle tärkeiksi katsottavista kaduista ja sisäasiainministeriön päätöstä tällaisten katujen ajoradan rakentamiskustannusten korvaamisesta (29.12. 2 160 §).

Puhtaanapito-osaston toimialaan kuuluvat. Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: Herttoniemeen rakennettavan hiekkasiilon suunnitelmaa (6. 3. 476 §); autotallitilan vuokraamista liikennelaitokselta Vallilan hallista (20. 3. 573 §); »puhtaanapitoviikon» järjestämistä kertomusvuonna (27. 3. 601 §) sekä jätteiden käsittelypaikkojen ja -laitosten hoitoa ja kunnossapitoa varten varattujen määrärahojen ylittämistä (25. 9. 1 559 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat seuraavia asioita: Oulunkylän kiinteistöyhdistyksen kyselyä talviaurausten kustannusten jakautumisesta (6. 3. 475 §); yleisen mukavuuslaitoksen rakentamista Kauppatorille (31. 7. 1 297 §); Jumenkaatopaikan sijoittamista Eläintarhan lahden rannalle (18. 12. 2 081 §); hylättyjen autojen varastopaikan vartiointin tehostamista (18. 12. 2 083 §).

Talorakennusosaston toimialaan kuuluvat. Päätökset. Kaisaniemen kansakoulun peruskorjaustyöhön kuuluvat putkityöt päätettiin tilata Vesijohtoliike Huber Oy:ltä hintaan 11.502 mmk (2. 1. 67 §); Eteläsataman varasto-

rakennuksen peltityöt päätettiin antaa kokonaishintaurakkana rakennusviraston konevarikon suoritettavaksi hintaan 6 112 170 mk (6. 2. 302 §); päätettiin oikeuttaa talorakennusosasto tilaamaan Kansakoulukatu 3:ssa sijaitsevan ammattikoulun lämpöjohtojen uusimistyö urakkahintaan 5.828 mmk Putkityö Oy:ltä (10. 4. 673 §); sähkölaitoksen muuntamot päätettiin antaa Rakennusliike Leo Limon rakennettavaksi kokonaishintaan 6.25 mmk (17. 4. 712 §); Roihuvuoren vanhainkodin hissityöt päätettiin antaa Kone Oy:lle hintaan 8 575 056 mk (15. 5. 864 §), sähkötyöt Keskusosuusliike Hankkijalle kokonaisurakkana hintaan 28.793 mmk (29. 5. 941 §), pää- ja asuinrakennusten ilmanvaihtotyöt Aerator Oy:lle hintaan 11.066 mmk (17. 7. 1 281 §), putkityöt Vesijohtoliike Onninen Oy:lle hintaan 40.112 mmk (17. 7. 1 282 §) sekä ovien ja ikkunoiden toimitus OTK:n Puu Oy:lle hintaan 7.557 mmk (11. 9. 1 519 §); Toivolan oppilaskodin sähkötyöt päätettiin antaa Sähkösisu Oy:lle kokonaisurakkana hintaan 6.536 mmk (17. 7. 1 283 §) sekä talous- ja hallintorakennuksen vesi- ja viemärijohtotyöt vesilaitokselle arviohintaan 7.2 mmk ja lämmityslaitostyöt Vesijohtoliike Onninen Oy:lle urakkahintaan 12.971 mmk (11. 9. 1 518 §); Pitäjänmäen kytkinaseman louhintatyöt päätettiin antaa yksikköhintaurakkana Elovuori & Co Oy:n suoritettavaksi (2. 10. 1 624 §); Kaupungintalon eräiden julkisivujen perustusten vahvistustyö päätettiin antaa Kreuto Oy:n suoritettavaksi tarjouksen mukaisesti (9. 10. 1 680 §) sekä Koskelan sairaskodin hissityöt Kone Oy:lle hintaan 5 647 488 mk (27. 11. 1 975 §). Lisäksi lautakunta päätti tilata kaupunginteatterin suunnittelutyön arkkit. Timo Penttilältä sekä Kaupungintalon korttelin saneeraustyön suunnittelun arkkit. Aarno Ruusuvuorelta (23. 5. 902 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyistä esityksistä mainittakoon: seuraavien piirustusten hyväksymisen puoltaminen: teurastamon benssiini- ja öljyvaraston muutostyön (16. 1. 135 §); rakennusviraston Oulunkylän varastoalueen G-rakennuksen (23. 1. 194 §); Porolahden, Vallilan, Kylänevan, Puistolan, Kaisaniemen sekä Eläintarhan kansakoulujen muutos-, korjaus- tai lisärakennustöiden (20. 2. 402 §, 27. 3. 618 §, 29. 3. 935, 936 §, 11. 12. 2 053, 2 055 §); Koskelan sairaskodin uuden D-rakennuksen, F-rakennuksen peruskorjaustyön sekä väestönsuojan (13. 3. 522 §, 29. 5. 937 §); eräiden sähkölaitoksen muuntamoiden (20. 3. 571 §); Toivolan oppilaskodin talous- ja lämpökeskusrakennuksen sekä hallinto- ja asuntolarakennuksen (8. 5. 808 §); Roihuvuoren vanhainkodin asuntolarakennuksen (15. 5. 854 §); Herttoniemen palovartioaseman sauna- ja talousrakennuksen (17. 7. 1 276 §); Tullinpuomin leikkipuiston keskusrakennuksen (14. 8. 1 351 §); Maunulan vanhusten asuntolan (28. 8. 1 424 §); Pitäjänmäen sähköaseman (11. 9. 1 510 §); Roihuvuoren lastentalon (27. 11. 1 969 §) sekä Etelä-Haagan lastentarha- ja seimirakennuksen (27. 11. 1 970 §). Lisäksi esitettiin kaupunginhallitukselle, että rakennettavan sosiaalivirastotalon louhinta- ja maatoihin saataisiin ryhtyä ennen pääpiirustusten tultua hyväksytyiksi (27. 3. 616 §) sekä että ko. talon kallioarkistotilan yleissuunnitelma hyväksyttäisiin (27. 11. 1 968 §) ja anottiin lisämäärärahaa Aurooran sairaalan paloturvallisuustöiden suorittamiseksi loppuun (17. 4. 711 §) sekä määrärahaa liikennelaitoksen Vallilan hallin muutostyön suorittamiseen (5. 6. 966 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat seuraavia asioita: ulkopuolisen asian-tuntijan käyttämistä sisustussuunnittelussa (16. 1. 134 §); Suomen Arkkitehtiliiton Standardisoimislaitoksen avustusanomusta (23. 5. 903 §); Helsingin kaupungin talorakentajat -nimisen yhdistyksen esitystä työllisyystilanteesta ja töiden aloittamisen

kiirehtimisestä) 12. 6. 1 034 §); Marian sairaalan talousrakennuksen (rak. V) peruskorjaustyön pääpiirustusten hyväksymistä (17. 7. 1 271 §); Kesko Oy:n lahjoittaman veistoksen sijoittamista Katajanokalle (21. 8. 1 403 §); Porolahden kansakoulun lisärakennuksen väestönsuojakysymystä (11. 9. 1 512 §); Nikkilän sairaalan saunarakennuksen luonnospiirustusten hyväksymistä (27. 11. 1 962 §); säännöstelypadon rakentamista Sipoonjokeen Nikkilän sairaalan vedensaannin turvaamiseksi (27. 11. 1 967 §); fil. lis. Kauko Rekolan esitystä Lauttasaarella sijaitsevien historiallisten muistomerkkien hoitamisesta (29. 12. 2 158 §).

P u i s t o - o s a s t o n t o i m i a l a a n k u u l u v a t. *Lausunnot* kaupunginhallitukselle koskivat seuraavia asioita: Helsingin ortodoksisen seurakunnan anomusta Pyhän Kolminaisuuden kirkon puiston hoitamisesta (20. 3. 559 §); Kulosaaren puisto-olojen parantamista (10. 4. 655 §); Helsingin puutarhaseuran avustusanomusta (8. 5. 803 §); lasten leikkikentän rakentamista Pajamäkeen (17. 7. 1 245 §); ruokamullan talteenottamista Silvolan tekojärven alle jääväältä alueelta (14. 8. 1 344 §); istutusten lisäämistä Hakaniemeen (14. 8. 1 345 §); Helsingin puutarhanäyttely 61—62:n anomusta avustuksen saamisesta (23. 10. 1 752 §).

H a n k i n t a o s a s t o n t o i m i a l a a n k u u l u v a t. *Päätökset.* Lautakunta oikeutti hankintaosaston tilaamaan Valtionrautateiltä rautatievaihteet lisätarvikkeineen yhteishintaan 11 801 954 mk (6. 2. 301 §); Autola Oy:ltä katukaivon tyhjennysauton hintaan 3.685 mmk (27. 3. 621 §); Witraktor Oy:ltä kaksi Caterpillar pusku- ja kuormastraktoria, joista toinen oli 4 835 614 mk:n hintainen ja toinen hinnaltaan 7 340 004 mk (10. 4. 672 §); Rudus Oy:ltä 14 000 m³ katuhiiekkaa hintaan 660 mk/m³ (23. 5. 907 §) sekä Tiilikeskus Oy:ltä tiiliä kokonaishintaan 10 716 554 mk (23.5. 908 §).

Hankintaosasto oikeutettiin hankkimaan Shell Oy:ltä n. 1 500 000 litraa bensiiniä hintaan 43.74 mk/l (10. 4. 670 §) ja Gulf Oil Oy:ltä n. 1 000 000 litraa kaasuöljyä hintaan 18.09 mk/l (10. 4. 671 §) sekä tekemään sopimukset polttoöljyn hankinnasta Trustivapaa Bensiini Oy:n sekä Esso Oy:n kanssa tarjousten mukaisilla hinnoilla ja ehdoilla (19. 6. 1 085 §).

M u u t e s i t y k s e t, jotka lautakunta teki edellä mainittujen lisäksi, koskivat määrärahan myöntämistä rakennusviraston uuden toimistotalon vihkiäistilaisuuden yhteydessä järjestettävän kahvitarjoilun kustannusten maksamista varten (6. 2. 283 §); lautakunnan luopumista Inkoon kunnassa Stubbölen kylässä sijaitsevasta tilasta (8. 5. 799 §); lautakunnan v:n 1962 talousarvioehdotuksen hyväksymistä (21. 8. 1 405 §); rakennusviraston eräiden kassavarojen ylärajan vahvistamista ja kassa- ja tilitoimiston oikeutta käyttää kantamiaan varoja menojen suorittamiseen (2. 10. 1 608 a §) sekä erityisen komitean asettamista selvittämään lumenkaatopaikkojen sijoituskysymystä (11. 12. 2 049 §).

M u u t l a u s u n n o t, jotka lautakunta antoi eri toimialojen mukaan ryhmiteltyjen lausuntojen lisäksi, koskivat: kysymystä kaupungin töiden teettämisestä yksityisillä urakoitsijoilla (30. 1. 224 §); aloitetta komitean asettamiseksi selvittämään kaupungin mahdollisuuksia työtilaisuuksien järjestämisestä vanhoille henkilöille (27. 2. 430 §); revisioviraston esitystä työurakkasopimuslomakkeen aikaansaamisesta (8. 5. 798 §); vuositilintarkastajien ja revisioviraston irtaimen ja kiinteän omaisuuden tarkastajien v:n 1960 kertomuksia (14. 8. 1 330, 1 331, 1 334 §) sekä viraston

hallinnollisen osaston osastopäällikön viran ja kaupunginarkkitehdin viran täyttämistä (30. 10. 1 802, 1 808 §).

Rakennusvirasto

Viranhaltijat. Rakennusviraston eri osastojen henkilökunnan kokoonpanossa tapahtuivat kertomusvuoden aikana mm. seuraavat muutokset: katurakennusosastoon valittiin 35. palkkaluokan I apulaiskaturakennuspäällikön virkaan dipl. ins. Eero Airio 1. 9., 32. palkkaluokan koneinsinöörin virkaan dipl. ins. Antti Jokela 11. 11., kahteen 30. palkkaluokan insinöörin virkaan insinöörit Kalevi Huttunen 1. 6. ja Eino Pietikäinen 1. 8., 28. palkkaluokan insinöörin virkaan ins. Tauno Santaniemi 1. 7., 26. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak. mest. Lauri Antman 1. 7., kahteen 25. palkkaluokan puhdistamon hoitajan virkaan ylikonemestarit Viljo Lindegren 1. 12. ja Veikko Suvanto 1. 7., kahteen 24. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak. mestarit Paavo Aarnio 1. 12. ja Aatos Virtanen 1. 9., kahteen 22. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak. mestarit Valtteri Ahonen 1. 11. ja Ilmo Koivunen 1. 12., kolmeen 22. palkkaluokan konemestarin virkaan valittiin ylikonemestarit Erkki Pihlapuro 1. 11. ja Jouko Pöyry 1. 9. sekä tekn. Veli Scininen 1. 12., 18. palkkaluokan koneenhoitajan virkaan koneenhoit. Pentti Turunen 1. 2. sekä 20. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak. mest. Aarne Tuomi 1. 1. 1962 lukien.

Talorakennusosastoon valittiin kaupunginarkkitehdin virkaan arkkit. Jaakko Kontio 1. 1. 1962 lukien, 30. palkkaluokan sähköinsinöörin virkaan ins. Vaito Harjukoski 15. 10., 29. palkkaluokan koneinsinöörin virkaan ins. Tapio Mäkipää 15. 12., 29. palkkaluokan sähköinsinöörin virkaan ins. Urpo Hakanen 15. 10., 26. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak. mest. Anders Bengs 1. 4., 25. palkkaluokan korjausteknikon virkaan tekn. Pentti Kärkkäinen 1. 10., 24. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak. mest. Heikki Pääkkönen 1. 6., 22. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak. mest. Toivo Lehtonen 1. 7., 21. palkkaluokan rakennuspiirtäjän virkaan rak. mest. Hugo Hänninen 1. 8., sekä kahteen 20. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rakennusmestarit Erkki Saarinen 1. 9. ja Reino Vuokko 1. 11.

Puhtaanapito-osastoon valittiin 20. palkkaluokan piirityönjohtajan virkaan työnjoht. Eino Moitus 1. 1. 1962 lukien.

Puisto-osastoon valittiin 21. palkkaluokan työnjohtajien esimiehen virkaan horton. Pekka Jyräkö 1. 7. ja 20. palkkaluokan piiripuutarhurin virkaan puutarhuri Sven Boxström 1. 12.

Hankintaosastoon valittiin 32. palkkaluokan hankintapäällikön virkaan ekon. Leo Molander 15. 11. ja 16. palkkaluokan inventoijan virkaan varastokirjanpit. Simo Syrjänen 1. 6.

Hallinnollisen osaston 30. palkkaluokan kansliatoimiston sihteerin virkaan valittiin lainop. kand. Olavi Juuti 1. 12.

Yleiseen osastoon valittiin 36. palkkaluokan osastopäällikön virkaan tp. apul. kaup. ins. Lemmitty Salmensaari 1. 10., kassa- ja tilitoimiston 30. palkkaluokan kamreerin virkaan ekon. Aarre Sinisalo 1. 8. sekä 17. palkkaluokan kirjanpitäjän virkaan toim. apul. Dolly Ripper 15. 11., konevarikkoon valittiin 34. palkkaluokan varikonpäällikön virkaan dipl. ins. Timo Kareoja 15. 12., 20. palkkaluokan toimis-

tonhoitajan virkaan kirjanpit. Olavi Kinnunen 1. 7. ja 16. palkkaluokan kirjanpitäjän virkaan toim. apul. May Virtanen 15. 8.

Rakennusviraston eri osastoista erosivat tai siirtyivät eläkkeelle seuraavat henkilöt: katurakennusosastosta ins. Tuukka Tarkka 1. 5., rak. mest. Georg Renqvist 1. 7., I. apul. katurak. pääll. Kaarlo Laurila 2. 9., piirtäjä Niilo Silvanto 1. 8., insinöörit Kaarlo Kettunen 17. 7. ja Raimo Lind 17. 1., konemest. Kauko Majuri 31. 8., rak. mest. Toivo Kolppo 2. 11., dipl. ins. Paavo Pyhalahti 31. 10., konemest. Eero Leiviskä 15. 11., rak. mest. Martti Lampinen 30. 11.; talorakennusosastosta kanslisti Taina Forsman 2. 3., rakennusmestarit Uno Liusvaara 7. 3., Pentti Seppänen 17. 4. ja Arvi Lötjönen 21. 7., varat. Kalervo Juurinen 16. 8., kirjanpit. Reijo Koskela 16. 9.; puhtaanapito-osastosta piirityönjoht. Frans Antman 1. 12.; puisto-osastosta piiripuu-tarh. Johannes Vehviäinen 1. 10.; hankintaosastosta inventoija Gustaf Lindroth 31. 5. ja hankintapääll. Mikko Pulkkinen 1. 10.; konevarikosta toim. esimies Nils Nyström 31. 5.; tiliosastosta kamr. Ragnar Brandt 11. 5. ja toim. apul. Marianne Lindström 30. 9.

Puhtaanapito-osaston piirityönjoht. Jarl Rasmussen sekä puisto-osaston työnjohtajien esimies Viljo Virta kuolivat kertomusvuonna.

Työntekijäin lukumäärä. Seuraavasta ilmenee rakennusviraston työntekijäin lukumäärä kunkin kuukauden lopussa:

Kuukausi	Katurakennusosasto	Puhtaanapito-osasto	Talorakennusosasto	Puistoosasto	Hankintaosasto	Konevarikko	Yhteensä
Tammikuu	933	1 034	815	139	62	260	3 243
Helmikuu	1 019	996	813	147	61	254	3 290
Maaliskuu	1 133	761	813	289	58	257	3 311
Huhtikuu	1 117	676	817	372	63	251	3 296
Toukokuu	1 052	663	806	531	60	253	3 365
Kesäkuu	1 108	678	880	557	57	269	3 549
Heinäkuu	1 102	673	948	537	58	264	3 582
Elokuu	1 073	667	826	509	55	255	3 385
Syyskuu	1 047	658	760	446	55	250	3 216
Lokakuu	1 042	653	738	401	56	253	3 143
Marraskuu	1 011	644	741	368	56	257	3 077
Joulukuu	968	921	737	166	54	259	3 105

Työntekijäin vuosilomat. Vuosilomaa myönnettiin 4 022 työntekijälle yhteensä 85 420 päivää seuraavasti:

30. Yleiset työt

Lomapäivien luku	Katurakennusosasto	Puhtaana-pito-osasto	Talorakennusosasto	Puisto-osasto	Hankintaosasto	Konevarikko	Yhteensä
1	10	—	—	—	—	—	10
2	51	28	74	50	1	3	207
3	66	44	83	40	1	8	242
4	3	2	3	—	—	—	8
5	27	86	44	36	—	8	201
6	8	32	33	42	—	5	120
7	1	10	5	2	—	—	18
8	10	19	18	35	—	1	83
9	10	12	9	26	2	4	63
10	1	2	7	1	—	—	11
11	4	7	15	11	—	—	37
12	2	5	9	7	—	2	25
13	—	2	5	1	—	—	8
14	6	6	14	3	—	2	31
15	3	10	7	1	1	1	23
16	1	4	2	1	1	3	12
17	—	11	2	5	—	1	19
18	24	54	66	14	1	12	171
19	—	—	—	—	—	—	—
20	1	3	6	5	2	2	19
21	74	59	59	18	—	18	228
22	3	6	2	2	—	1	14
23	4	4	4	—	—	1	13
24	20	9	19	—	—	15	63
25	10	80	12	3	1	3	109
26	17	24	25	8	4	1	79
27	239	267	335	49	11	85	986
28	4	3	2	—	—	3	12
29	6	4	—	—	—	7	17
30	441	212	217	68	32	75	1 045
31	6	8	3	—	1	—	18
32	11	2	—	—	—	5	18
33	31	12	1	—	1	1	46
34	8	6	—	—	—	—	14
35	4	—	—	—	—	—	4
36	38	2	—	1	—	7	48
Lomaa nauttineita yhteensä..	1 144	1 035	1 081	429	59	274	4 022

Tapaturmat. Kertomusvuoden aikana vahingoittui tapaturmaisesti 1 056 työntekijää, joille tämän perusteella maksettiin vahingonkorvausta 33 092 733 mk. Työntekijät olivat vakuutetut Vakuutusyhtiö Pohjolassa siten, että kaupunki vastasi kaikista vakuutuksista aiheutuneista menoista.

Katurakennusosasto

Henkilökunta. Kertomusvuoden alussa kuuluivat osastoon: katurakennuspäällikkö, I apulaiskaturakennuspäällikkö, II apulaiskaturakennuspäällikkö, yli-insinööri, 7 piiri-insinööriä, käyttöinsinööri, 8 insinööriä, 7 apulaisinsinööriä, tp. insinööri, 55 rakennusmestaria, 2 kemistiä, 3 laboraattoria, 7 mittausteknikkoa, ylikonemestari, asemakonemestari, 3 puhdistamon hoitajaa, 13 konemestaria, 4 koneenhoitajaa, 5 piirtäjää, osastosihteeri, osastokamreeri, 18 toimistoapulaista sekä tp. apulaisvahtimestari.

Vuoden alussa oli avoinna 4 apulaisinsinöörin ja 3 toimistoapulaisen virkaa sekä koneenhoitajan virka.

Kertomusvuoden aikana perustettiin katurakennusosastolle 2 puhdistamonhoitajan virkaa, toinen 1. 7. lukien ja toinen 1. 11. lukien sekä 2 koneenhoitajan virkaa molemmat 1. 1. lukien.

Rakennusviraston uuden organisaation yhteydessä perustettiin osaston suunnittelutoimistoon piirtäjän virka, lakkautettiin 3 toimistoapulaisen virkaa, muutettiin 3 insinöörin virkaa suunnitteluinsinöörin viroiksi ja laboraattorin virat laboratorio-tekniikan viroiksi sekä siirrettiin osastosihteerin virka hallinnollisen osaston kanslia-toimistoon, osastokamreerin virka yleiseen osastoon, 2 toimistoapulaisen virkaa hallinnollisen osaston henkilöasiain toimistoon ja 7 toimistoapulaisen virkaa yleisen osaston kassa- ja tilitoimistoon.

Viroista oli vuoden lopussa avoinna 2 piiri-insinöörin, 6 apulaisinsinöörin ja 3 rakennusmestarin virkaa sekä yksi insinöörin, yksi mittausteknikon, yksi konemestarin, yksi piirtäjän ja yksi toimistoapulaisen virka.

Osaston palveluksessa oli kertomusvuoden alussa työsopimussuhteessa olevia kuukausipalkkaisia: 23 rakennusmestaria, 2 työnjohtajaa, 2 konemestaria, koneenhoitaja, puhdistamon hoitaja, mittausteknikko, 8 mittausmiestä, harjoittelija ja talonmies sekä vuoden lopussa 24 rakennusmestaria, 2 työnjohtajaa, puhdistamon hoitaja, 6 mittausmiestä, 6 harjoittelijaa ja talonmies.

Osaston ns. vakinaisten työntekijäin lukumäärä oli vuoden alussa 925 (ed. v. 1 012), lopussa 968 (966) ja keskimäärin 1 047 (1 028). Suurin lukumäärä, 1 136 (1 110), oli aikana 26. 3.—8. 4. ja pienin, 924 (966), aikana 29. 1.—11. 2. Työssä oli keskimäärin 933 (910), suurimman määrän ollessa 1 079 (1 008) aikana 26. 3.—8. 4. ja pienimmän määrän 668 (645) aikana 16.—29. 7.

Vuosilomaa oli työntekijöillä yhteensä 27 551 (30 018) työpäivää. Varsinaisena lomakautena 1. 5.—30. 9. oli samanaikaisesti lomalla keskimäärin 140 (161) työntekijää, ollen suurin määrä 390 aikana 16.—29. 7. (420 aikana 17.—30. 7 1960.)

Sairauslomalla, tapaturmat mukaan luettuna, oli työntekijöitä vuoden I kolmanneksella keskimäärin 58 (52), II kolmanneksella keskimäärin 47 (45) ja III kolmanneksella keskimäärin 49 (55). Koko vuoden keskiarvo oli 51 (51).

Prosentteissa laskettuna oli sairauslomalla kirjoissa olleesta työntekijäin määrästä keskimäärin 4.88 (4.95) % ja työssä olleesta määrästä 5.48 (5.59) %.

Työntekijäin keski-ikä oli 44 (45) vuotta.

Tapaturmien lukumäärä oli 262 (268) eli 28.08 (29.45) % työssä olleiden työntekijäin keskimäärästä 933:sta. Tapaturmien aiheuttamia poissaoloja oli 3 402 työpäivää (3 403), joka vastaa 1.21 (1.23) % keskimääräisen työntekijämäärän mukaan lasketusta työpäivien summasta 280 833 (276 640) päivästä.

Työpäivien lukumäärä oli 301 (304). Kertomusvuonna tehtiin 264 (299) tapaturmailmoitusta. Eläkkeitä selvitettiin 73 (60).

Kirjelmät ym. Osastolle tuli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 2 399 (2 438) kirjelmää, joista 688 oli yleisten töiden lautakunnalta, 347 kaupunginhallitukselta, 285 kaupungininsinööriltä tai rakennusviraston eri osastoilta, 804 kaupungin muilta virastoilta tai lautakunnilta, 2 muilta kunnilta, 45 valtion virastoilta ja 228 yksityisiltä.

Osastolta lähetettiin 2 202 (2 203) kirjelmää, joista 389 lausuntoa yleisten töiden lautakunnalle, 700 kaupungininsinööriille tai rakennusviraston eri osastoille, 393 kaupungin muille virastoille, 5 muille kunnille, 16 valtion virastoille ja 699 yksityisille.

Saapuneita laskuja oli 9 486 (10 532) ja lähetettyjä 1 233 (1 410) kpl. Kirjoihin vietiin lisäksi 26 (26) jakolistaa, 58 (55) tarveainevarastolaskua ja 9 (12) kirjoitustarvikelaskua. Lisäksi laskutettiin kuukausittain katurakennusosaston varastoistaan antamista tarveaineista.

Sairausavustusten maksumääräyksiä oli 1 451 (1 778), lopputilejä 555 (678), vuosilomien maksumääräyksiä 729 (613) sekä hautausavustuksia 7 (6) eli yhteensä 2 742 (3 075) maksumääräystä.

Piirustukset ja viemäri-ilmoitukset. Suunnittelutoimistossa laadittiin 487 (558) piirustusta. Muualta tulleita piirustuksia oli 3 236 (3 427) kpl. Viemäriin korkeusilmoituksia annettiin alan liikkeille vesilaitosta varten yhteensä 557 (497) kpl. Viemäri-liittämisiä suoritettiin viemäriiliittämisilmoitusten mukaan 357 (353) ja lisäksi uusittiin viemäriiliitoksia taloviemärien korjausten yhteydessä 46 (25). Kadun aukaisemislupia annettiin yksityisille rakentajille 453 (454).

Kadut ja tiet. T i e l a b o r a t o r i o n tutkimukset kohdistuvat toimintavuonna pääasiassa kestopäällystetöiden valvontaan sekä kiviaines-, maalaji- ja betoniputkitutkimuksiin. Vuoden aikana tutkittiin yhteensä 332 eri näytettä, jotka jakaantuvat eri tutkimusalojen kesken seuraavasti: kestopäällysteet 148, sideaineet 4, kiviainekset betonia varten 45, betoniputket 85, betonisuhteitukset 16, maalajit 21 ja sekalaiset näytteet 13.

Näytteistä suoritettiin yhteensä 903 eri analyysiä ja määrittystä, jotka jakaantuvat tutkimusalojen kesken seuraavasti: kestopäällysteet 470, sideaineet 6, kiviainekset ja maalajit 154, betoniputket 250 sekä muut näytteet 23, yhteensä 903 määrittystä.

M i t t a u s- ja t u t k i m u s t ö i h i n käytettiin kertomusvuonna 10 547 245 mk. Näillä määrärahoilla suoritettiin yhteensä 1 312 eri mittaus- ja tutkimustyötä.

K a t u j e n, t e i d e n ja y l e i s t e n paikkojen korjauksiin ja k u n n o s s a p i t o o n oli kertomusvuoden talousarviossa varattu 135 mmk, ylitysoikeutta kaupunginvaltuusto myönsi 40 mmk. Kustannukset olivat 173 186 875 mk. Katujen ja teiden päällystykseen uusimiseen oli talousarvioon merkittyjä ja edelliseltä vuodelta siirtyneitä määrärahoja yhteensä 70 495 437 mk, josta käytettiin 66 503 918 mk. Käyttövaroistaan kaupunginhallitus myönsi lähinnä edellä selostettuihin töihin luettavia tai niihin verrattavia töitä varten 5.47 mmk. Tästä summasta käytettiin 5 017 379 mk.

Katujen ja teiden päällystysten korjauksiin, kunnossapitoon ja uusimiseen sekä uusien teiden päällystämiseen käytettiin 176 400 kg tietervaa, 636 500 kg bitumi-emulsiota sekä 234 360 kg paikkausmassaa. Näillä määrillä paikattiin 109 680 m² ajorataa sekä 1 229 m² pihvoja ja käytäviä, yhteensä 110 909 m². Ajoradan pintakäsittelyä suoritettiin 43 000 m² sekä pihojen ja käytävien 750 m² eli yhteensä 43 750 m².

Yksityiset liikkeet suorittivat osaston tilauksesta asfalttitöitä seuraavasti: ajoratojen päällystystä 325 484 m², jalkakäytävien, pihojen ja polkupyöriteiden päällystystä 85 234 m² sekä kanavien päällystystä ja paikkauksia 68 923 m², yhteensä 479 641 m².

Vanhaa nupukiveystä laskettiin uudelleen 9 230 m², vanhaa noppakiveystä 601 m² sekä vanhaa reunakiveä 7 230 jm. Uutta reunakiveä laskettiin 12 529 jm, laattakäytävää tehtiin 629 m², suojatietä 615 m² ja uutta betonikäytävää 932 m² sekä korjattiin vanhaa betonikäytävää 1 208 m².

Yksityiset liikkeet suorittivat myös osaston tilauksesta vanhan nupukiveyksen uudelleen laskua 5 892 m², vanhan reunakiven uudelleen laskua 5 130 jm ja uuden reunakiven laskua 6 190 jm.

Liikenteen järjestelyä varten oli kertomusvuonna määrärahoja käytettävissä 67 mmk, mikä käytettiin kokonaan ko. tarkoitukseen.

Uudet kadut ja tiet. Talousarvioon merkityillä ja kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämällä sekä edellisiltä vuosilta siirtyneillä määrärahoilla suoritettavia uusia katu- ja tietöitä sekä näihin laskettavia muita töitä varten oli kertomusvuonna käytettävissä yhteensä 1 939 201 491 mk, josta käytettiin 1 060 106 672 mk.

Kertomusvuoden aikana suoritetuista katu- ja tietöistä mainittakoon suurimpina: Helsingin-Jorvaksen moottoritie kaupungin alueella 150 200 544 mk, Kuusisaaren silta ja tieliittymät 85 mmk, Itäisen moottoritien Kulosaaren sillan ja Linnanrakentajantien välinen osa eritasoristeyksineen ja liitosteineen, tasoitus- ja päällystystöiden jatkaminen 70 339 955 mk, Sörnäisten sillan tulotiet, töiden jatkaminen 53 162 386 mk, Haagan katurakennustyöt 73 792 167 mk, Oulunkylän katurakennustyöt 39 954 772 mk, Vihdintien Haagan kohdalla olevan osan tasoitus- ja päällystystöiden aloittaminen 30 mmk, Suursuon asuntoalueen katujen ja sen kohdalla olevan Pakilantien osan tasoitus- ja päällystystöiden jatkaminen 29 387 073 mk, Etelä-Kaarelan kerrostaloalueen katujen tasoitus- ja päällystystöiden jatkaminen 24 730 842 mk, Niemenmäen (Munkkiniemen koillisen) asuntoalueen katujen tasoitus- ja päällystystöiden suorittaminen loppuun 26 775 804 mk, Puotilan eteläisen asuntoalueen katujen tasoitus- ja päällystystöiden suorittaminen loppuun 20 477 760 mk, Puotilan pohjoisen asuntoalueen katujen tasoitus- ja päällystystöiden aloittaminen 24 941 215 mk, Käpylätien Koskelan- ja Oulunkyläntien välisen osan töiden jatkaminen 16 102 793 mk, Maunulan asuntoalueen katujen rakentaminen asemakaavan mukaisiksi, töiden suorittaminen loppuun 13.82 mmk, Pihlajamäen asuntoalueen tulotien päällystäminen 13 288 755 mk, Vanhan Porvoontien ja Lahden valtatie välisen ns. rengastien päällystäminen 11 157 178 mk, Sörnäisten rantatien ajoradan leventämisen ja liikennejärjestelytöiden suorittaminen loppuun 10 594 300 mk sekä rakennuslain 78—79 §:ien (asemakaavalain 31—32 §:ien) mukaiset katutyöt 267 453 189 mk.

Uutta katua tasoitettiin seuraavasti: ajotietä 189 968 m², jalkakäytävää 54 320 m² ja polkupyörätietä 10 282 m², yhteensä 254 570 m².

Katuvalaistukseen ja sinisen alueen satamavalaitukseen oli myönnetty määrärahoja kertomusvuodeksi 256.32 mmk. Kustannukset olivat: sähkön kulutus 89 000 004 mk, hoito ja kunnossapito 66 336 996 mk ja korko ja kuoletus 100 983 000 mk.

Yleiset vesipostit ja suihkukaivot. Yleisten vesipostien ja Kauppatorin ym. suihkukaivojen vedenkulutukseen, hoitoon ja kunnossapitoon ym. oli määrärahoja yhteensä 13.5 mmk. Kustannukset olivat: vedenkulutus, suihkukaivojen käyttö ja hoito 964 750 mk, vesipostien hoito ja kunnossapito 247 618 mk, laitteiden arvo, kor-

ko ja kuoletus 8 065 033 mk ja välilliset kustannukset 2 996 048 mk, yhteensä 12 273 449 mk.

Viemärit ja viemärivereden puhdistamot. Viemärit. Kertomusvuonna oli talousarviossa myönnetty 27 mmk viemärien korjauksiin ja kunnossapitoon Kanta-kaupungin alueella. Määrärahaa käytettiin 26 973 129 mk.

Viemärien uusimisiin oli käytettävissä 55 mmk, josta käytettiin 49 358 214 mk. Viemäreitä uusittiin seuraavasti: \varnothing 30 cm 1 333.5 m, \varnothing 40 cm 182 m, \varnothing 50 cm 579 m ja \varnothing 60 cm 12 m. Yhteinen pituus oli 2 106.5 m. Uusituista viemäreistä tehtiin ns. rautatieputkilla 68 m.

Talousarvioon sisältyviä, kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämiä ja edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja oli uusiin viemäriin ja puhdistamoiden uudisrakennuksiin kertomusvuonna käytettävissä yhteensä 1 388 840 185 mk, josta käytettiin 841 044 404 mk.

Uusia, kaupungin kustannuksella rakennettuja ja käyttöön otettuja yleisiä viemäreitä valmistui kertomusvuonna seuraavasti: \varnothing 6" 735 m, \varnothing 8" 8 m, \varnothing 9" 1 595 m, \varnothing 12" 13 145 m, \varnothing 15" 80 m, \varnothing 40 cm 4 012 m, \varnothing 50 cm 1 737 m, \varnothing 60 cm 1 992 m, \varnothing 80 cm 1 029 m, \varnothing 90 cm 13 m, \varnothing 100 cm 736 m, \varnothing 140 cm 138 m, \varnothing 160 cm 200 m, \varnothing 180 cm 450 m eli viemäreitä yhteensä 25 870 m. Lisäksi valmistui 516 tarkastus-kaivoa, 285 sadevesikaivoa ja tunnelia 684 jm.

Vuoden aikana suoritetuista viemäritöistä ja niiden kustannuksista mainittakoon: Viikin jätevesipuhdistamon kokoojaviemäri- ja pumppaamotöiden jatkaminen 275 464 966 mk, Niemenmäen (Munkkiniemen koillisen) asuntoalueen viemäritöiden suorittaminen loppuun 28 322 747 mk, Puotilan pohjoisen asuntoalueen viemäritöiden aloittaminen 25 836 590 mk, Länsi-Pakilan pääviemäritöiden aloittaminen 25 454 588 mk, Etelä-Haagan luoteisosan viemärit sekä tältä alueelta Kylänevantielle johtava viemäri 22 311 213 mk, Oulunkylän kerrostaloalueen viemäryöt 20 716 872 mk, Myllypuron kokoojaviemäritöiden jatkaminen 15 362 833 mk, Marttilan kokoojaviemäriin jatkaminen Etelä-Kaarelan kerrostaloalueelle sekä Lassilan kokoojaviemäritöiden suorittaminen loppuun 13 457 996 mk, Suursuon asuntoalueen viemärien rakentaminen 10 838 206 mk, Näkinkujan jäteveden pumppaamon viemäri- ja painejohtotöiden jatkaminen 10 171 799 mk sekä rakennuslain 78—79 §:ien (asemakaavalain 31—32 §:ien) mukaiset viemäryöt yhteensä 139 870 770 mk.

Urakoitsijoiden rakentamat Tapanilan ja Tammissalon jäteveden pumppuasemat valmistuivat ja otettiin vastaan, edellinen 6. 3. ja jälkimmäinen 6. 10. Samoin valmistuivat Savilan pumppuaseman muutostyöt, joihin sisältyi koneellisen väljän ja sadesiivilän asentaminen ym., 29. 7.

Keskeneräisiksi jäivät vuoden päättyessä Pukinmäen, Siltamäen, ja Suutarilan pumppuasemien rakennustyöt.

Viemärivereden puhdistamot. Eri puhdistamojen toimintaa arvoseltaessa voitiin todeta, että Kulosaaren pieni puhdistamo parhaiten pystyi selviytymään viemärivereden kokonaismäärästä. Poistovesi oli jatkuvasti niin puhdasta, kuin voitiin vaatia korkeatehoisesti puhdistetulta viemäriveredeltä. Lietteen käsittely ei aiheuttanut haittoja eikä epäsiisteyttä ympäristössä.

Vanhojen puhdistamojen toiminta jatkui suurin piirtein samanlaisena kuin edellisinä vuosina. Käyttö- ja hoitokustannuksiin oli varattu 80 mmk, josta käytettiin

71 549 127 mk. Talin roskienlahottamon käyttöön ja hoitoon varatusta 4.5 mmk:sta käytettiin 2 534 077 mk.

Eri laitosten kesken jakaantuivat kustannukset seuraavasti:

Laitos	Käyttö- ja hoitokustannukset, mk	Vakinaisen henkilökunnan palkkaus, mk	Yhteensä mk
Alppilan puhdistamo	774 258	—	774 258
Savilan pumppuasema	5 873 058	963 988	6 837 046
Nikkilän puhdistamo	860 917	—	860 917
Rajasaaren »	20 056 439	5 292 414	25 348 853
Kyläsaaren »	13 070 288	6 306 068	1) 19 376 356
Talin »	11 568 779	5 126 282	16 695 061
Porolahden pumppuasema	385 752	—	385 752
Heporaudan »	805 756	—	805 756
Herttoniemen puhdistamo	9 407 943	2 168 436	11 576 379
Lauttasaaren »	88 328	1 034 052	1 122 380
Viikin »	47 193	1 038 837	1 086 030
Pienpuhdistamot	423 974	—	423 974
Konalan pumppuasema	884 173	—	884 173
Sotkakujan »	243 600	—	243 600
Kulosaaren puhdistamo	2 249 447	—	2 249 447
Nahkahousuntien pumppuasema	2 636 408	—	2 636 408
Purjehtijankujan »	450 913	—	450 913
Strömsin »	722 569	—	722 569
Munkkiniemen aukion »	257 102	—	257 102
Luoteisväylän »	253 359	—	253 359
Hässelbyn »	382 908	—	382 908
Tapanilan »	56 115	—	56 115
Tammisalon »	49 848	—	49 848
Puistolant »	—	—	—
Yhteensä	71 549 127	21 930 077	93 479 204

Puhdistuslaitoksista oli tuloja seuraavasti: lietteestä Herttoniemessä 37 200 mk, Kyläsaarella 18 600 mk, Rajasaarella 25 200 mk ja Talissa 43 200 mk, kaasusta Kyläsaarella 754 401 mk ja Talin roskienlahottamon kompostista 695 500 mk eli yhteensä 1 574 101 mk.

Kokonaisvesimäärät (luvut tarkoittavat 1 000 m³) olivat Kyläsaarella 3 261, Rajasaarella 9 234, Talissa 6 809 ja Herttoniemessä 5 552; näistä määristä puhdistettiin vain mekaanisesti vastaavasti 1 189, 479, 2 487 ja 701 sekä biologisesti 2 072, 8 755, 4 322 ja 4 851.

Veden laatu (BHK-5 mg/l) oli Kyläsaarella: laitokseen tullut viemäriveresi 340, mekaanisen puhdistuksen jälkeen 230 ja biologisen puhdistuksen jälkeen 66; vastaavat luvut Rajasaarella olivat 264, 151 ja 30; Talin puhdistamossa 216, 110 ja 9; Herttoniemen puhdistamossa 239, 150 ja 60; Kulosaarella 150, 89 ja 10; Alppilassa 132, 89 ja 18; Nikkilässä 158, 124 ja 23; Toivolassa 210, 82 ja 14; Malmilla laitokseen tulleen veden 235 ja biologisesti puhdistetun 115; Pitkäkosken laitoksessa mekaanisesti puhdistetun veden 100 ja biologisesti puhdistetun veden 49.

Laitosten puhdistustehot olivat (%): Kyläsaaren mekaaninen osasto 32, biologinen osasto 71 ja laitoksen kokonaisteho 63; Rajasaaren vastaavat luvut olivat 43, 80 ja 86; Talin puhdistamon 49, 92 ja 79; Herttoniemen 37, 60 ja 70; Kulosaaren 41, 89 ja 93; Alppilan 33, 80 ja 86; Nikkilän 22, 81 ja 85; Toivolan 61, 83 ja 93;

1) Summaan sisältyy ylikonemestarin palkka.

Malmin sairaalan kokonaisteho oli 51; Pitkäkösken laitoksen biologinen puhdistusteho oli 51.

BHK-kuormitukset eri puhdistuslaitoksissa olivat (luvat tonneja) laitokseen tulleen veden Kyläsaarella 1 110, Rajasaarella 2 437, Talissa 1 469 ja Herttoniemessä 1 328; mekaaninen puhdistus poisti likaa Kyläsaarella 359, Rajasaarella 1 042, Talissa 720 ja Herttoniemessä 494; biologinen puhdistus poisti vastaavasti Kyläsaarella 342, Rajasaarella 1 060, Talissa 436 ja Herttoniemessä 437. Mereen lasketut likamäärät olivat Kyläsaarella 409, Rajasaarella 335, Talissa 313 ja Herttoniemessä 397.

Kulosaaren puhdistuslaitoksessa suoritettiin 48 tarkastuskäyntiä, Alppilassa 2, Nikkilässä 3, Toivolassa 5, Malmilla 5 ja Pitkäköskella 2.

Sivutuotteina saatiin kaasua ja lietettä. Kyläsaari tuotti kaasua 82 092 m³, Rajasaari 463 042 m³, Tali 375 025 m³ ja Herttoniemi 329 762 m³. Kyläsaaren kaasu myytiin kaasulaitokselle käyttökaasuun sekoitettavaksi. Muiden laitosten tuottama kaasu poltettiin niiden omilla kaasumoottoreissa.

Lietettä varastoitettiin lavoille Kyläsaarella 3 899 m³, Talissa 8 356 m³ ja Herttoniemessä 4 338 m³, yhteensä 16 593 m³. Rajasaarella lavoille lasketun lietteen määrästä ei ole käytettävissä lukuja. Eri puhdistamoista myytiin lietettä yksityisille ostajille 1 242 m³ sekä kuljetettiin pois lavoilta 4 737 m³. Kaasulaitokselle myytiin kaasua kaikkiaan 91 694 m³. Dano-kompostia myytiin 1 056 m³.

Kyläsaaren puhdistamon ylikuormituksesta on mainittu jo aikaisemminkin ja luonnollisesti tämä epäkohta on tullut vain pahemmaksi ajan kuluessa ja vesimäärien lisääntyessä. Laitteet olivat vanhoja ja niissä ilmeni yhä enemmän korjaamisen tarvetta. Voidaan kuitenkin todeta, että puhdistamon toiminta jatkui kertomusvuonna samanlaisena kuin edellisinäkin vuosina.

Rajasaaren puhdistamon ilmastus oli epätasainen ja heikkotehoinen, mutta joitakin parannuksia voitiin sentään suorittaa. Eri osastoihin tulleiden vesimäärien säätäminen tuotti vaikeuksia, koska luukut olivat vanhoja, mutta kuormittamalla eri osastoja eri raskaasti päästiin kohtalaisen hyviin tuloksiin. Kuitenkin oli vielä pakko päästää vaillinaisesti puhdistettua vettä tulvakynnyksen ylitse mereen.

Lietteen sijoittamiskysymys tuotti kuitenkin eniten vaikeuksia. Vanhoja liete-lavoja oli hävitetty uudisrakennusten tieltä, ja jäljelle jääneet eivät riittäneet entistä suuremmille lietemäärille. Myöskin lavojen tyhjennys osoittautui vähän väliä ylivoimaiseksi ja tällöin oli laskettava jatkuvasti lisääntyviä lietemääriä mereen. Tilanne helpottui kuitenkin syksyllä, kun uusia liete-lavoja valmistui.

Talin puhdistamo toimi sinänsä hyvin kiitettävästi, mutta ei teholtaan riittänyt veden kokonaismäärälle. Vain matala-asteisesti puhdistettua vettä oli jatkuvasti pakko laskea runsaasti tulvakynnyksen ylitse. Suurien vesimäärien puhdistus Talissa kävi pian tehottomaksi lietteen huuhtoutuessa ulos puhdistamosta.

Herttoniemen puhdistamon laajennettu osasto valmistui käyttökuntoon syyskuun lopussa, mutta sen toiminta osoittautui hyvin heikoksi; mm. ei aktivoitu liete säilynyt toimintakelpoisena. Myös vanhoissa osastoissa oli biologisen puhdistuksen tulos kohtalaisen huono, ja edelleenkin oli pakko laskea pelkästään mekaanisesti puhdistettua vettä tulvakynnyksen ylitse.

Kulosaaren puhdistamo toimi hyvin tyydyttävästi. Tämän saavuttamiseksi oli kuitenkin jälkiselkeytysaltaan toiminta muutettava siten, että vettä ei enää laskettu

ulos sen etupäästä, jonka reunat korotettiin lautaseinillä, vaan loppupäästä, jossa palautuslietepumput sijaitsivat. Lisäksi osoittautui, ettei puhdistamon automaattinen toiminta ollut luotettavaa, vaan vaati jatkuvasti päivittäistä huoltoa, jolloin tärkeintä oli pohjalle laskeutuneen aktivoituneen lietteen poistaminen jälkiselkeytysaltaasta.

Alppilan ja Nikkilän puhdistamojen vanhat biologiset suodattimet toimivat edelleenkin kohtalaisen hyvin ja myöskin Toivolan puhdistamon suodatin tyydyttävästi. Nämä puhdistamot toimivat samaan tapaan kuin aikaisempinakin vuosina.

Malmin sairaalan puhdistamo toimii jonkin verran tehokkaammin kuin aikaisemmin. Edellisen vuoden kokemusten perusteella poistettiin liete kaivosta tarkkaan, ja tämä oli eduksi koko toiminnalle.

Pitkäkösken puhdistamossa yritettiin parantaa puhdistustehoa pitämällä kierrätyspumppu jatkuvasti käynnissä. Tämä ei kuitenkaan onnistunut, koska liian vuolas virtaus aiheutti jakelulaitteiden tukkeutumisia ja odottamattomia tulvia.

Kertomusvuonna olivat käynnissä seuraavat jäteveden puhdistamoiden uudis- tai lisärakennustyöt:

Rajasaaren puhdistamossa suoritettiin II laajennusvaiheeseen kuuluvien lietelavojen uusimistöitä. Kolmasosa lavoista saatiin valmiiksi ja otettiin käyttöön vuoden lopussa.

Herttoniemen puhdistamossa jatkettiin v:n 1960 lopussa aloitettua vesiaseman laajennustyötä, jonka suoritti talorakennusosasto. Laajennettu vesiasema otettiin käyttöön 26. 9.

Lauttasaaren puhdistamoa ei urakoitsija Oy. Yleinen Insinööritoimisto saanut valmiiksi sopimuksen mukaisesti 1. 11. Vesiasema täytettiin vedellä vuoden lopussa.

Viikin puhdistamon rakennustyöt, joita katurakennusosasto suoritti, olivat vuoden loppuun mennessä edistyneet niin pitkälle, että vesiaseman betonityöt olivat valmiit, samoin esipuhdistamon ja konekeskusrakennuksen betoni-, muuraus- ja vesikattotyöt, lietteenhautumo valmiiksi louhittu, katon elementtirakenteet hankittu ja tukimuurit valettu. Tarkoitukseen oli kertomusvuonna varattu 228 502 492 mk, josta käytettiin 93 496 920 mk.

Palokaivojen rakentamista koskevan yleissuunnitelman tultua v. 1959 toteutetuksi suoritettiin kertomusvuonna ainoastaan palokaivojen ja -altaiden kunnossapitotöitä. Talousarviossa oli tätä tarkoitusta varten määräraha 1 mmk, josta käytettiin 938 488 mk.

Urheilulaitteet. Kertomusvuoden alusta lukien siirrettiin urheilulaitteiden korjaus- ja kunnossapitotyöt retkeily- ja urheilutoimiston hoitoon.

Uudistotöitä varten oli talousarvioon sisältyviä, kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämiä ja edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja kertomusvuonna käytettävissä yhteensä 77 911 633 mk, josta käytettiin 31 208 321 mk.

Suuri osa urheilulaitteiden uudistyökohteista oli sellaisia, joissa työt jatkuivat vielä v. 1962.

Kertomusvuoden aikana valmistuivat seuraavat työt: Käpylän urheilupuiston varastoalueen kunnostaminen, Pajamäen palloilu- ja lentopallokenttä, Roihuvuoren kentän kuivatus ja laajennus, Kivitorpan kentän kuivatus, Puistolän palloilukenttä, Pohjois-Haagan kentän laajentaminen ja Lauttasaaren urheilukentän pukusuoja.

Väestönsuojat. Talousarvioon sisältyviä ja edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja oli kertomusvuonna käytettävänä vanhojen väestönsuojien peruskorjauksiin 64 634 449 mk ja uusien suojien suunnittelua ja rakentamista varten 248 661 125 mk. Näistä varoista käytettiin peruskorjauksiin 19 514 683 mk, rakentamiseen 63 711 807 mk ja suunnitteluun 1 332 500 mk.

Kertomusvuoden aikana saatiin helmikuussa valmiiksi Johanneksen suojan peruskorjaustyöt, joiden kustannukset olivat 4 943 819 mk. Keskenäisiksi jäivät vuoden päättyessä kesäkuussa aloitetut Vilhonvuorenkujan kalliosuojan sisustamatta olevan osan peruskorjaustyöt, joiden urakkahinta oli 24 419 000 mk. Näihin töihin kuului suojien holvaamattomien osien varustaminen teräsbetoniholvilla, väliseinien teko, ilmastointilaitteiden ja uusien paineovien hankinta ym. Suojien rauhanaikainen käyttö tehostui siten huomattavasti ja näiden rakenteet vastasivat paremmin ajankohtaisia vaatimuksia.

Uusista väestönsuojista saatiin edellisenä vuonna aloitetut Kulosaaren kerrostaloalueen yhteisen väestönsuojan louhintatyöt suoritetuiksi lokakuussa ja louhintakustannukset olivat 59 251 266 mk. Maaliskuussa aloitettiin Keski-Kallion yleisen väestönsuojan I louhintavaiheen työt, urakkahinnan ollessa 51.25 mmk. Vuorikadun-Senaatintorin kalliosuojan peruskorjaukseen liittyvät louhintatyöt, joiden urakkahinta oli 3.22 mmk sekä Toukolan kalliosuojan, talojen Hämeentie 122—128 ja Toukolan ensiapusuojan louhintatyöt, joiden urakkahinta oli 21.75 mmk, aloitettiin marraskuussa. Niemenmäen kalliosuojan louhintatyöt aloitettiin lokakuussa, urakkahinnan ollessa 37.95 mmk sekä Vallilan suojan louhintatyöt joulukuussa, urakkahintana 22.95 mmk. Uusia suojia, jotka oli suunniteltu täyttämään uusimmat kalliosuojille asetetut vaatimukset, oli tarkoitus käyttää normaaliaikana autotallina tai varastona.

Suunnittelun alaisena olivat vuoden aikana lisäksi Tiilimäen, Lauttasaaren ja Laajalahdentien väestönsuojien peruskorjaustyöt sekä uudet Meilahden ja Katajanokan kalliosuojat. Ilmanvaihto-, putki- ja sähkötöiden suunnittelu tilattiin ulkopuolisilta asiantuntijoilta.

Varsinaisia *työllisyystöitä* ei kertomusvuonna suoritettu. Niitä varten varatusta määrärahasta käytettiin 95 264 745 mk. Huomattavimmat näistä töistä olivat: Konealan teollisuusalueen viemärit ja kadut 24 059 075 mk, Kulosaaren väestönsuojan louhinta 56 731 583 mk, Pihlajamäen asuntoalueen tulotie 12 068 453 mk, Haagan-Maunulan-Pirkkolan retkireitti 989 702 mk ja Vantaan silta 1 065 201 mk.

Tilaukset. Katurakennusosasto suoritti tilauksia kaupungin muille laitoksille ja osastoille, Puhelinyhdistykselle ja yksityisille. Näistä töistä laskutettiin yhteensä 448 990 425 mk.

Tarveaineiden valmistus. Pasilan kivimurskaamossa valmistettiin sepeliä yhteensä 117 469 m³ (ed. v. 90 218 m³).

Lisäksi valmistettiin sepeliä Herttoniemen kivimurskaamossa 898 (1 935) m³.

Pasilan ja Herttoniemen murskaamoiden kustannukset olivat kertomusvuonna 53 498 233 mk.

Putkivalimossa valmistettiin kertomusvuonna erilaisia betonituotteita seuraavat määrät: muhviputkia 15 306 (11 124) kpl, uurreputkia 3 793 (2 586) kpl, kaivonrenkaita 1 594 kpl ja kaivonkansia 617 kpl, eli tarkastuskaivon osia yhteensä 2 211 (1 521) kpl.

Lisäksi valmistettiin sadevesikaivojen pohjaosia 234 kpl, lukko-osia 78 kpl, yläosia 252 kpl ja välirenkaita 165 kpl, eli sadevesikaivon osia yhteensä 729 (1 236) kpl sekä porrasakeleita 175 kpl.

Putkivalimossa käytettiin sementtiä 780 500 (529 500) kg, betonisoraa 1 662 (1 374.5) m³, 544 (305) m³ sepeliä n:o 2 ja 177.5 (96) m³ n:o 3, terästä raudoitukseen 38 038 (50 086) kg sekä valmiita teräsjäykisteitä 21 958 kg. Sidelankaa käytettiin 370 (726) kg, sähkönkulutus oli 28 507 (29 016) kWh, valokaasun 2 329 (2 201) m³, vesijohtoveden 3 047 (2 047) m³ ja lämmityshöyryn kulutus 729 (762.8) tn.

Putkivalimon kustannukset olivat kertomusvuonna yhteensä 26 124 696 mk.

Edellä lueteltujen tarveaineiden valmistus- ja hankintakustannukset olivat yhteensä 79 897 787 mk.

Kaikkien katurakennusosaston em. töiden kustannukset, tilaustöiden kustannuksia ja talousarvioon sisältyviä palkkoja lukuun ottamatta, olivat yhteensä 3 105 046 940 mk.

P u h t a a n a p i t o - o s a s t o

Puhtaanapito-osasto huolehti kaupungille kuuluvan puhtaanapidon suorittamisesta, kaupungin yleisten mukavuuslaitosten kunnossa- ja puhtaanapidosta, lumen- ja jätteidenkaatopaikkojen järjestämisestä ja kunnossapidosta sekä jätteiden käsittelystä.

Kiinteistönomistajain kanssa tehtävien sopimusten perusteella osasto huolehti myös heille kuuluvien katuosuuksien puhtaanapidosta ja kiinteistöihin kertyvien jätteiden kuljetuksesta kaato- tai muulle hävityspaikalle. Yksityisten kiinteistöjen katuosuuksien talvipuhtaanapidosta osasto suoritti kuitenkin vain ajoradan aurauksen ja tasoituksen.

Katuosuuksien puhtaanapito hoidettiin puhtaanapitovelvollisten suorittamaa korvausta vastaan, jolloin talvipuhtaanapidosta laskutettiin kaupungin todellisten kustannusten mukaisesti. Ajoradan ja sillä olevien suojateiden sekä korokkeitten ja pysäkkikorokkeitten hiekoittaminen kuului kuitenkin kaupungille.

Toimisto, henkilökunta ym. Henkilökuntaan kuuluivat kertomusvuonna puhtaanapitopäällikkö, käyttöinsinööri, insinööri, osastokamreeri, 12 piirityönjohtajaa, toimentaja ja neljä toimistoapulaista. Lisäksi oli osastossa tilapäisinä jätteidenpolttolaitoksen hoitajana toimiva ylikonemestari, 3 vuorokonemestaria ja toimistoapulainen, joka viimeksi mainittu siirrettiin vuoden aikana yleiseen osastoon organisaatiomuutoksen yhteydessä. Rakennusviraston uudelleenjärjestely oli edelleen loppuunviemättä, joten vapautuneita toimistoapulaisenvirkoja ei vakinaisesti täytetty. Myös ylimääräistä työsopimussuhteista työvoimaa käytettiin.

Toimiston henkilökunnasta oli 10 henkilöä sairauslomalla yhteensä 108 päivää.

Osastolle saapui kertomusvuonna 161 kirjettä ja 2 400 laskua sekä lähetettiin 500 kirjelmää.

Vahingonkorvausanomuksia, jotka aiheutuivat sekä liukastumisista kaduilla että liikennevahingoista, käsiteltiin 5. Suoritetuista puhtaanapitotöistä kirjoitettiin 28 236 laskua, myydyistä jätteistä 7 ja sekalaisista töistä 164 laskua.

Kertomusvuoden aikana suoritettiin myös asiakkaiden laskutuksen laskentatyö

koneellisesti työnjohdon palkanlaskennan ja kuormalistojen pohjalta. Järjestelmä ei kuitenkaan vielä lopullisesti valmistunut.

Katujen, teiden ja yleisten paikkojen puhtaanapitoa varten oli kaupunki jaettu 20 puhtaanapitopiiriin, joista yksi ns. Malmin piiri eli Vantaan idänpuoleinen osa kaupunkia oli katurakennusosaston hoidossa puhtaanapito-osaston laskuun. Lisäksi hoidettiin lumenkaatopaikkoja ja katuhiekkavarastoja osittain omina piireinään. Katupuhtaanapitoa johti käyttöinsinööri ja hänen alaisinaan yhteensä 22 työnjohtajaa, joista yhdeksän oli vakinaista. Lisäksi siirrettiin tilapäisesti talvipuhtaanapitoa varten puisto-osastosta kaksi työnjohtajaa.

Työntekijäin luku vaihteli 814:stä talvella 304:ään kesällä, keskiarvon ollessa 559 työntekijää viikkoa kohti.

Työnjohtajista oli 5 sairauslomalla yht. 79 päivää ja työntekijöistä 248 yht. 7 213 päivää.

Auraussopimuksia yksityisten omistamien kiinteistöjen kanssa oli kertomusvuoden alkaessa 3 005 ja päättyessä 3 115. Kesäpuhtaanapitosopimuksia oli 12 kiinteistön kanssa.

Kaupungin 171 kiinteistön sekä valtion, seurakuntien ja vieraiden valtioiden lähetystöjen 241 kiinteistön katuosuuksien puhtaanapito hoidettiin kautta vuoden.

Lunta kuljetettiin osaston toimesta yhteensä 52 300 m³ lumenkaatopaikoille, joita oli 20 eri puolilla kaupunkia. Lakaisujätteitä kaduilta kerättiin ja kuljetettiin kaatopaikoille yhteensä 43 620 m³.

Katujen kasteluun ja torien huuhteluun käytettiin 53 923 m³ vettä ja katujen ja teiden hiekoittamiseen 31 909 m³ hiekkaa.

Kiinteistöjätteiden kuljetus, kaatopaikkojen ja yleisten mukavuuksilaitosten hoito ja puhtaanapito. Jätteiden kuljetusta ja käsittelyä varten oli kaupunki jaettu alueellisesti kuuteen piiriin, minkä lisäksi tehtävänmukaisen jaon perusteella muodostettu seitsemäs piiri huolehti käymälälannan kuljetuksesta ja hajoitus- ja sadevesikaivojen tyhjennyksestä koko kaupungin alueella.

Katu- ja kiinteistöpuhtaanapidon työnjohto oli yhteinen Lauttasaaren piirissä ja Kulosaaren, Herttoniemen ym. kaakkoiset alueet käsittävässä piirissä.

Jätteiden kaatopaikkoja oli järjestetty sekä Pasilaan että Herttoniemeen. Osa jätteistä kuljetettiin katurakennusosaston hoidossa olevaan roskienlahottamoon. Kyläsaaren jätteidenpolttolaitos aloitti toimintansa huhtikuun alusta ja oli toiminnassa siitä lähtien, joskaan ei vielä täydessä laajuudessaan.

Työnjohtajista oli kolme vakinaista ja heidän lisäksi töitä valvomassa viisi ylimääräistä työnjohtajaa.

Kertomusvuoden aikana hankittiin ensimmäinen umpikorinen pakkaava jätteenkuljetusauto ja kokemukset siitä olivat erittäin myönteiset. Auto oli kotimainen Sisu-Heil-merkkinen, tilavuudeltaan 12 m³ ja varustettu radiopuhelimella noutojärjestelyjen helpottamiseksi.

Kiinteistöjätteitä ja makkilantaa kuljettivat 69 osaston omaa ja 10 yksityistä autoa.

Kaupungin yleisten käymälöiden hoito organisoitiin uudelleen erillisen autolla liikkuvan siivousryhmän päivittäin tehtäväksi.

Kiinteistöpuhtaanapitoa suorittamassa oli keskimäärin 232 työntekijää. Heistä oli sairauslomalla 137 yhteensä 3 141 päivää.

Kiinteistöistä, joiden puhtaanapidosta oli tehty vuosisopimus, oli kaupungin omistamia 204 ja yksityisten omistamia 1 006. Kertatilauksen perusteella hoidettiin 231 kaupungin kiinteistön ja 4 351 yksityisten omistaman kiinteistön puhtaanapito. Lisäksi huolehdittiin 295 talorakennustyömaan sekä kaupungin 28 yleisen käymälän ja 26 vedenheittopaikan puhtaanapidosta.

Hajotuskaivojen tyhjennys suoritettiin 2 333 talossa. Sadevesikaivoja tyhjenettiin 452.

Kertomusvuonna kuljetettiin erilaisia jätteitä seuraavat määrät:

Jätteiden laatu	Viety kaato- paikoille	Viety roskien- lahottamoon	Viety poltto- laitokseen	Yhteensä
	m ³			
Talous-, paperi- yms. asuma- ja teollisuusjätteitä	192 797	18 818	239 555	451 170
Tuhkaa	32 450	—	—	32 450
Makkilantaa	6 450	—	—	6 450
Hajotuskaivosakkaa	42 048	—	—	42 048
Yhteensä	273 745	18 818	239 555	532 118

Erilaisia eläinraatoja korjattiin pois ja hävitettiin 1 578, joista koiria oli 547, kissoja 935, kyyhkyksiä 75 sekä muita, lajia erittelemättä 21.

Ruoka- ja talousvettä kuljetettiin eri puolilla Esikaupunkialuetta sijaitseviin yksityistalouksiin kuljetusmaksutta 16 414 m³ sekä kuljetusmaksua perien 4 996.5 m³, yhteensä 21 410.5 m³. Vettä tilanneita kiinteistöjä oli kertomusvuoden päättyessä 747. Kuljetustyössä, jota valvoi työnjohtaja, käytettiin kahta 4—5 m³:n suuruisella säiliöllä varustettua autoa.

Puhtaanapito-osaston käytössä olleiden *mootoriajoneuvojen ja tärkeimpien työ-*
koneiden määrä oli seuraava:

Laji	1. 1. 1961 kpl	31. 12. 1961 kpl	Lisäys tai vähennys kpl
Kuorma-autoja	104	106	2
Kasteluautoja	4	4	—
Lakaisukoneita	4	4	—
Tiehöylyä	43	32	11
Kumipyörätraktoreita	96	86	10
Kaivontyhjennysautoja	4	4	—
Autoon kiinnitettäviä hiekanlevittäjiä	21	25	4

Katuhiekoituksen työnjohdon helpottamiseksi ja hiekoituksen ohjaamiseksi mahdollisimman nopeasti kulloinkin eniten hiekkaa tarvitseville liikenneväylille oli hiekoitusautoihin hankittu ja asennettu yhteensä 17 radiopuhelinta, jotka toimivat liikennelaitoksen ULA-puhelinkeskukseen liittyvinä.

Talorakennusosasto

Henkilökunta. Talorakennusosaston vakinaiseen henkilökuntaan kuului vuoden lopussa (1. 10. kertomusvuonna voimaan tulleen uuden organisaation aiheuttamat tärkeimmät muutokset suluissa): kaupunginarkkitehti, I apulaiskaupunginarkki-

tehti (suunnittelutoimiston päällikkö), II apulaiskaupunginarkkitehti, yliarkkitehti, työpäällikkö (työtoimiston päällikkö), 18 arkkitehtia, joista yhden virka avoinna, 6 rakennusinsinööriä, I koneinsinööri (koneteknillisen toimiston päällikkö), 2 koneinsinööriä, 2 sähköinsinööriä (molemmat virat uusia), 5 piirtäjää, 2 suunnitteluteknikkaa, lämmöntarkkailija, osastosihteeri (siirretty hallinnollisesta osastosta), osastokamreeri (siirretty yleisestä osastosta), kirjanpitäjä (siirretty yleisestä osastosta), kanslisti (siirretty hallinnollisesta osastosta) sekä 3 toimistoapulaista.

Työsuhteessa oli lisäksi arkkitehteja, sisustustaiteilija, insinöörejä, arkkitehti- ja insinööriharjoittelija, toimistoapulaisia, maalarimestari, sähköteknikkoja ja koneteknikkoja. Henkilökuntaan kuului vielä 35 vakinaista rakennusmestaria sekä vaihteleva määrä ylimääräisiä, työmäärärahoista palkattuja rakennusmestareita.

Työvoima vaihteli, ollen 825 työntekijää tammikuun ensimmäisellä viikolla ja 737 joulukuun viimeisellä viikolla. Suurin määrä eli 955 työntekijää oli viikon 9.—15. 7. aikana. Työvoiman viikkokeskimäärä koko vuoden aikana oli 809 (ed. v. 842).

Eräiden kiireellisten rakennuskohteiden suunnittelu oli edelleen annettava yksityisten arkkitehtitoimistojen ja neuvottelevien insinööri-toimistojen tehtäväksi. Samoin käytettiin urakoitsijaliikkeitä eräiden rakennustöiden suoritukseen.

Uudis-, muutos- ja lisärakennustyöt ja niiden kustannukset ym. Kertomusvuonna suoritettiin loppuun mm. seuraavat uudis-, muutos- ja lisärakennustyöt: Hesperian sairaala ja psykiatrinen vastaanotto-osasto; Kivelän sairaalan keittiörakennuksen laajennus- ja uusimistyö sekä XII rakennuksen liittäminen kaukolämmitysverkostoon; Nikkilän sairaalan lämpö-, höyry-, vesi- ja viemärijohtojen uusiminen, sikalarakennus sekä perheasuntorakennus; tuberkuloositoimiston rakennus; Malmin sairaalarakennuksen n:o 3 peruskorjaus; Koskelan sairaskodin keittiö- ja keskusrakennus ja vanhusten asuntola Roihuvuoressa; Haagan paloasema; Outamon vastaanottokoti; Vallilan ruotsinkielisen kansakoulun muutostyö; Siilitien kansakoulu; Kansakoulukatu 3:n liittäminen kaukolämmitykseen; Tuomarinkylän kartanon peruskorjaus sekä jätteenpolttolaitos Kyläsaarassa.

Uudisrakennus-, muutos- ja lisärakennustöistä, jotka jatkuivat v:een 1962, mainittakoon: sosiaalivirastotalon rakennustyö; Katariinankatu 1—3:ssa ja Aleksanterinkatu 16:ssa olevien rakennusten peruskorjaustyöt; Kaupungintalon korttelin saneeraus; Aleksanterinkatu 14:ssä olevan talon korjaus- ym. työt; Kivelän sairaala-alueen väestönsuoja; Koskelan sairaskodin D-rakennus ja osastorakennusten väliset maanalaiset yhdystunnelit sekä F-rakennuksen saneeraus; Roihuvuoren vanhainkoti; Oppilaskoti Toivolan talous- ja hallintorakennukset; Kaisaniemen kansakoulun saneeraustyö sekä rakennusviraston hankintaosaston varastoalue Oulunkylässä.

Muiden laitosten laskuun suoritetuista uudis- ja lisärakennuksista mainittakoon Vallilan hallin tilojen kunnostaminen, Salmisaaren kaukolämpökeskus n:o 2:n, Pitäjänmäen sähköaseman kytkinlaitoksen ja Eteläsataman uuden varastorakennuksen rakentaminen sekä Silvolan tekojärven rakennustyöt.

Lisäksi suoritti talorakennusosasto kertomusvuoden aikana huomattavan määrän korjaus- ja kunnostamistöitä kaupungin eri laitoksissa.

Kertomusvuonna 1. 10. tapahtui oleellinen uudelleenjärjestely siten, että osasto jaettiin suunnittelu-, työ- ja koneteknilliseen toimistoon, johon viimeksimainittuun lisäksi sisällytettiin myös sähkötekniillinen toimintayksikkö.

Vuoden aikana valmistuneita rakennuksia varten varattujen määrärahojen ylitysoikeuksia myönnettiin yhteensä 170 000 mk. Näistä määrärahoista jäi säästöä 52 982 973 mk.

Kaupungille kuuluvien rakennusten ja huoneistojen korjausta ja kunnossapittoa varten varatut määrärahat siirrettiin kertomusvuoden alusta lukien ao. hallintokuntien käytettäväksi.

Uudis- ja muutosrakennustöitä varten oli talousarvioon merkitty yhteensä 2 748 155 400 mk:n suuruiset määrärahat. Suoritettujen töiden kustannukset nousivat 914 318 549 mk:aan.

Tämän lisäksi siirrettiin v:lta 1960 määrärahoja yhteensä 2 060 828 158 mk. Suoritettujen töiden kustannukset nousivat 1 224 484 259 mk:aan. Säästöä, 836 343 899 mk, siirrettiin 783 360 926 mk v:een 1962 suorittamatta jääneitä töitä varten ja jäänös 52 982 973 mk palautettiin kaupunginkassaan.

Vuoden aikana suoritettiin edellisten lisäksi töitä, joita varten määräraha myönnettiin kaupunginvaltuuston tai kaupunginhallituksen käyttövaroista, sekä kaupungin muille virastoille ja laitoksille töitä, joista laskutettiin yhteensä 80 226 815 mk.

Kokonaiskustannukset talorakennusosaston töistä kertomusvuonna nousivat 2 768 095 704 (ed. v. 3 256 108 070) mk:aan.

Suorittamatta jääneitä töitä varten siirrettiin 2 608 944 979 (2 060 828 158) mk v:een 1962.

Kesälomaa myönnettiin 1 081 (1 359) työntekijälle yhteensä 21 688 päivää. Kustannukset mainituista lomista nousivat 49 821 047 (55 289 866) mk:aan. Sairauslomien kustannukset nousivat 22 699 472 (21 615 241) mk:aan. Hautausapuina maksettiin 279 010 (992 980) mk. Kustannukset vapaapäiväpalkoista nousivat 12 463 645 (6 847 190) mk:aan.

Vakinaisten viranhaltijain palkat ylityökorvauksineen olivat 100 061 780 mk. Työsuhteessa olevien palkat olivat 46 337 508 mk, yhteensä 146 399 288 mk.

Osasto käsitteli 2 150 diaariin vietyä asiaa ja antoi niistä lausuntoja. Sitäpaitsi lähetettiin 2 236 muuta kirjelmää tai asiakirjaa ja vietiin diaariin 932 tarjousta tai sopimusta.

Talorakennusosaston I koneinsinöörin yllävalvontaan kuuluvien laitosten kattiloiden lukumäärä, laatu ja yhteinen tulipinta olivat vuoden lopussa:

<i>Höyrykattilat</i>	Luku	Tulipinta, m ²
Korkeapainekattilat	11	1 774.0
Matalapainekattilat	84	1 872.7
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	95	3 646.7
<i>Lämmivesikattilat</i>	273	4 511.0
	<hr/>	<hr/>
Kaikkiaan	368	8 157.7

Lämpö-, vesi-, viemäröinti-, ilmanvaihto- ym. laitteiden suunnittelu, töiden valvonta sekä lopputarkastukset. Kertomusvuoden kuluessa huomattavimmista alaan kuuluvista töistä mainittakoon mm.: Kaupungintalon korttelin saneerauksen suunnittelu, sosiaalivirastotalon suunnittelu, talojen Katariinankatu 1–3:ssa sekä Aleksanterinkatu 16:ssa peruskorjausten valvonta, töiden suunnittelu ja valvonta talossa Alek-

santerinkatu 14. Töitä suunniteltiin ja valvottiin tai pidettiin niiden lopputarkastuksia lukuisien kaupungin sairaaloiden, lastenkotien ym. virastojen ja laitosten rakennuksissa tai alueella.

Samoin suoritettiin talorakennusosaston hoidossa olevien laitosten korjaustyöt.

Lisäksi annettiin lämmitysohjeita ja suoritettiin lämmityksen tarkkailua säännönmukaisesti talorakennusosaston ja kiinteistöviraston hoitoon kuuluvissa laitoksissa. Asiantuntija-apua alaan kuuluvissa kysymyksissä annettiin kaupungin eri laitoille.

Koneteknillisen toimiston kahden sähköinsinöörin viran tultua täytetyiksi 15.10. voitiin toiminta laajentaa käsittämään myös rakennusviraston johtosäännön mukaiset sähkötekniilliset tehtävät.

P u i s t o - o s a s t o

Henkilökunta, huoneisto ym. Puisto-osaston henkilökunnan muodostivat kaupunginpuutarhuri, apulaiskaupunginpuutarhuri, työnjohtajien esimies, 9 piiripuutarhuri, piirtäjä, 2 toimistoapulaista, ylimääräinen toimistoapulainen sekä 12 työmäärärahoista palkattua työnjohtajaa sekä osapäiväksi palkattu suunnittelija.

Työntekijäin lukumäärä oli kertomusvuoden alussa 136 ja vuoden lopussa 166. Kuukausittain oli 374 työntekijää, suurin lukumäärä oli kesäkuun lopussa, jolloin oli 559 työntekijää.

Vuoden aikana kuoli yksi työnjohtajista ja 5 työntekijää. Eläkkeelle siirtyi 6 työntekijää.

Sairaustapauksia oli 261. Sairauseromakkoja maksettiin 6 326 016 mk. Tapaturmia sattui 54 vuoden kuluessa.

Osastolle saapui kaikkiaan 610 kirjelmää ja sieltä lähetettiin 235 kirjelmää.

Saapuneita laskuja oli 1 378 ja lähetettyjä 637.

Toimistossa laadittiin 41 puutarhasuunnitelmaa ja 19 muuta piirustusta.

Kasvihuoneet, lavatarha ja taimisto. Kasvihuoneissa ja lavoissa kasvatettiin 84 000 kasvia kukkaryhmiä varten. Lämmitykseen käytettiin 12 000 kg koksia ja 139 200 kg polttoöljyä.

Taimistosta siirrettiin puistoihin seuraavat määrät kasveja:

	Istutettu puistoihin kpl	Myyty kpl	Hävitetty vioittuneina kpl	Lisätty kpl	Varastossa kpl
Lehtipuita	526	91	60	—	7 837
Havupuita	116	54	30	—	1 304
Koristepensaita	3 168	2 402	—	3 528	42 073
Köynnöskasveja	263	145	—	—	6 079
Perennoja	2 861	1 690	—	4 348	46 282
Kukkasipuleita	5 400	1 007	—	1 400	14 000

Puisto- ja leikkikenttätöitä. Osaston hoidossa oli vuoden lopussa 330 yleistä puistoa, 90 erinäisten kaupungin laitosten puistoa sekä 20 sopimuksen perusteella hoidettavaa puistoa.

Istutuksiin kohdistuneista vahingonteoista perittiin korvausta kaikkiaan 100 370 mk.

Vuoden aikana jatkettiin edellisinä vuosina keskeneräiseksi jääneiden puistojen rakentamista Keskuspuistoalueella, Tilkanmäellä, Sigurd Steniuksen puistossa, Kustaankartanon puistossa, Kuusikko- ja Lampuotilantien välisellä alueella, Lahnalahdenpuistossa, Pajamäen puistoalueilla, Meripuisto- ja Pajalahdentien kulmassa ja Tallbergin Puistotien istutuskaisoilla.

Rakennustyöt aloitettiin Kanneltien ja korttelin 33121 välisellä alueella, Kivitorpan- ja Huopalahdentien välillä, Henrikintien ja Turuntien välillä Konalassa, Lapinmäentien puistossa Haagassa, Rakuunantiellä, Käpylän urheilupuistossa, Maunulan pallokentän ympäristössä, Ulvilan- ja Uudenkaupungintien välisellä alueella, Munkkivuoren ostoskeskuksen ja korttelin 30113 välillä, Puotilan leikkimäellä ja Kulosaaren puhdistuslaitoksen ja Tupasaarentien välisellä alueella. Porvoonkadun puisto uusittiin vuoden aikana ja Karhupuiston uusiminen aloitettiin. Lopulliseen kuntoon saatiin Koskelantien istutukset Intian kadulta Koskelan halleille saakka, Herttoniemen hiekkakuoppa-alueella oleva leikkikenttä, kävelytie Kallantintieltä Nurmijärventielle, Maunulan pallokentän ympäristö, Lapinmäentien puisto, puistokaista Rakuunantieltä Huopalahdentielle, retkeilytie Maunulassa, Ulvilan- ja Uudenkaupungintien välinen alue, Munkkivuoren ostoskeskuksen ja korttelin 30113 välinen alue sekä Tilkanmäki. Roihuvuoren leikkikentälle rakennettiin lämmitettävä suoja.

Leikkikenttätöitä jatkettiin mm. Herttoniementien varrella olevalla hiekkakuoppa-alueella, Ulvilantien leikkipuistossa, Vuorilinnakkeentiellä Etelä-Kaarelassa ja Pohjois-Haagassa leikkipuistossa. Hermannissa aloitettiin leikkikentän rakennustyöt Violankadun varrella.

Työttömyystöitä suoritettiin Puotilan leikkiniityllä ja Itäisen moottoritien reuna-alueilla.

Tilaukset. Lisäksi puisto-osasto suoritti tilauksesta töitä rakennusviraston eri osastoille, kaupungin muille laitoksille sekä yksityisille yhteensä 50 205 903 mk:n arvosta.

Tilauksista olivat huomattavimmat: Tolarin kansakoulun ympäristö, keskuspesulan tontti, Huopalahdentien ja Pohjoisrannan nurmikot, Koskelan sairaskodin istutukset, Käpylän- ja Oulunkyläntien liikennekorokkeet, Oulunkylän kansakoulun pihapuisto, Porvoonkadun liikennekoroke, Itäisen moottoritien luiskat, Pirjontien nurmikot, Huopalahden poliisiaseman piha, Sörnäisten sillan tulotiet, Munkkiniemen aukio, Mechelinin- ja Linnankoskenkadun risteys, Siilitien kansakoulun ympäristö, Hesperian sairaalan puistotyöt, Käpylän tien nurmikaistat, Munkkiniemen ruotsalaisen kansakoulun piha, Pajamäen ostoskeskuksen nurmikot ja puutarhanäyttelyä varten varatun alueen kunnostaminen Vesilinnan mäellä.

Menot ja tulot. Talousarvioon oli kertomusvuonna merkitty yleisten töiden pääluokan luvun Istutukset korjaus- ja kunnossapitotileille yhteensä 153 749 531 mk. Tilien ylittämisoikeutta myönnettiin 15 mmk. Menot tilien mukaan olivat 158 149 466 mk.

Tuloa tuottamattomien pääomamenojen luvussa Istutukset oli uusia puistoja ja leikkikenttiä varten 80 mmk, josta käytettiin 49 597 478 mk. Edellisiltä vuosilta

30. Yleiset työt

siirtyneitä määrärahoja, yhteensä 10 449 156 mk, käytettiin kertomusvuonna 6 670 577 mk. Tuloa tuottamattomien pääomamenojen määrärahoja siirtyi seuraavaan vuoteen kaikkiaan 34 181 101 mk.

Puisto-osaston tulot kertomusvuonna olivat kaikkiaan 3 898 972 mk. Nämä jakautuivat seuraavasti: kaupunginpuutarhan tulot 2 969 972 mk ja korvaus kaupungille kuulumattomien istutusten kunnossapidosta 929 000 mk.

Yleinen osasto

Rakennusviraston uuden johtosäännön tultua voimaan 1.10. aloitti yleinen osasto toimintansa. Sen osastopäällikkönä toimi dipl.ins. Lemmitty Salmensaari ja siihen kuuluivat kassa- ja tilitoimisto, hankintatoimisto, järjestelytoimisto ja konevarikko.

Kassa- ja tilitoimisto

Ennen erillisenä osastona toiminut tiliosasto muuttui 1. 10. yleisen osaston kassa- ja tilitoimistoksi, joka toimi itsenäisenä kassavirastona. Marraskuun alusta kassa- ja tilitoimisto hoiti myös satamalaitoksen satamarakennusosaston työntekijöiden palkkojen maksamisen.

Kassa- ja tilitoimiston henkilökunnan muodostivat kamreeri, pääkirjanpitäjä, 2 kirjanpitäjää, kassanhoitaja, laskukassanhoitaja ja 8 toimistoapulaista. Kassa- ja tilitoimistoon siirrettiin rahatoimistosta postisiirtomaksuumääräysten hoitaja sekä työntekijöiden palkkojen kassanhoitaja, 2 apulaiskassanhoitajaa ja 3 toimistoapulaista. Rakennusviraston työosastoista siirtyi yhteensä 15 työntekijöiden palkkojen laskijaa, joiden esimieheksi määrättiin toimistotyöntutkija Eero Haapkylä.

Henkilökunnasta oli 7 sairauslomalla yhteensä 139 päivää.

Tilitositteita oli vuoden aikana yhteensä 56 380, joista maksumääräyksiä 39 468, kassatositteita 10 275 ja muistiotositteita 6 637. Laskutuksia oli yhteensä 8 658, joista yksityisille 2 048 ja kaupungin muille virastoille ja laitoksille 6 610. Lähetettyjä kirjeitä oli 238 ja lähetteitä 1 309.

Tiliosaston toiminnan laajuus selviää seuraavasta menojen ja tulojen erittelystä: talousarviotyöt 7 113 187 781 mk, siirtyvät työmäärärahat 2 133 256 054 mk, työtömyystyöt 103 808 011 mk, ylimääräiset työt 24 843 902 mk, laskutettavat työt 1 082 153 125 mk, lähetetilin menot 8 184 724 808 mk, lähetetilin tulot 1 971 937 556 mk, laitosten väliset työt 2 187 445 217 mk, ennakkomenot 12 715 448 mk, tarveaineet 1 214 565 776 mk, tuloveron ennakot 434 668 702 mk, huoltokassa 151 990 394 mk, leski- ja orpoeläkekassa 365 370 mk, ulosmittaukset 10 487 171 mk, menojäämät 322 048 285 mk, tulojäämät 118 670 344 mk, rakennusviraston tulot 813 163 565 mk, kassan rahanvaihto 1 642 828 488 mk, työntekijäin palkat 2 285 818 491 mk ja talletetut vieraat varat 9 940 248 mk eli yhteensä 29 818 618 736 mk.

Hankintatoimisto

Hankintatoimiston päätoimiston henkilökuntaan kuuluivat hankintapäällikkö, apulaishankintapäällikkö, osastokamreeri, varastokirjanpitäjä, toimentaja, inven-

toija, 7 vakinaista toimistoapulaista sekä yksi tilapäinen ja yksi työmäärärahoilla palkattu toimistoapulainen.

Päävarastossa Malminkatu 5 oli varastonhoitaja, apulaisvarastonhoitaja, varastoesimies, varastokirjanpitäjä, 2 vakinaista toimistoapulaista sekä yksi tilapäinen ja yksi työmäärärahoilla palkattu toimistoapulainen. Oulunkylän, Ruoholahden ja Töölön alavarastossa, Toukolan puutavaravarastossa ja Herttoniemen varastossa toimi esimiehenä varastoesimies, joista 4 oli vakinaista ja yksi työmäärärahoilla palkattu. Varastoissa oli työntekijöitä 31. 12. yhteensä 52.

Varastossa olleiden rakennusaineiden ja muiden tarvikkeiden arvo oli 1. 1. kertomusvuonna 126 778 843 mk. Vuoden aikana niitä ostettiin 804 556 263 mk:n arvosta ja annettiin käytettäväksi 809 404 092 mk:n arvosta. V:een 1962 siirtyneiden rakennusaineiden ja tarvikkeiden arvo oli 121 931 014 mk.

Varastosta annettujen tavaroiden määrät jakautuivat rakennusviraston eri osastojen ja kaupungin muiden laitosten sekä yksityisten kesken raha-arvon mukaan laskien seuraavasti: katurakennusosasto 307 016 214 mk, talorakennusosasto 238 295 128 mk, puhtaanapito-osasto 56 278 070 mk, puisto-osasto 8 585 372 mk, hankintatoimisto 6 445 124 mk, rakennusvirasto ja tilitoimisto 2 195 420 mk, konevarikko 17 528 639 mk, satamalaitos 116 633 241 mk sekä muut 65 426 884 mk, yhteensä 818 404 092 mk.

Muille kaupungin laitoksille ja virastoille tehtäviä hankintoja hoidettiin suurimmaksi osaksi hankintasopimuksilla ja tilauksilla, jolloin tavara toimitettiin liikkeestä suoraan ao. laitokselle tai virastolle. Samanlaista menettelyä käytettiin osaksi myös rakennusviraston omille osastoille tapahtuneissa hankinnoissa. Sopimuksilla ja tilauksilla toisille laitoksille ja virastoille toimitettujen hankintojen arvo nousi vuoden aikana 260 092 380 mk:aan ja rakennusviraston osastoille samalla tavalla toimitettujen hankintojen arvo 377 956 284 mk:aan.

Toimiston suorittamien rakennusaine-, kone-, kalusto- ja kulutustarvikehankintojen kokonaisarvo kertomusvuoden aikana oli 1 772 234 647 mk.

Vuokratuloja vieraille lainatuista työkaluista, työkoneista ja lipuista oli 3 749 897 mk.

Toimistolle saapui kertomusvuoden aikana 2 845 kirjettä ja lähetettiin 1 799 kirjettä. Laskuja saapui 13 805 ja lähetettiin 3 465.

Järjestelytoimisto

Varsinaisia työntutkijoita oli kertomusvuoden aikana 5 ja lisäksi yksi työntutkija lyhyehkön ajan.

Suoritettut tehtävät ja tutkimukset koskivat mm.: erilaisten kuljetusautojen, koneiden ym. käyttökustannusten määräämistä, hankittavia autoja ja koneita, Kyläsaaren jätteenpolttolaitoksen toimintaa, katu- ja talorakennusosaston tapaturmatilastoa kertomusvuonna, työturvallisuustoimintaa, katujen puhtaanapitoa, työosastojen työmaiden kartoitusta, asiakaspalvelua henkilöasiaintoimistossa, koneelliseen palkanlaskentaan kuuluvia tehtäviä, koulutuskysymyksiä, lomakkeiden suunnittelua yms.

Konevarikko

Konevarikko jakautui toimistoon, konekorjaamoon, autokorjaamoon ja konevarastoon.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat toimistonhoitaja, kirjanpitäjä, 2 vakinaista toimistoapulaista ja näiden lisäksi 2 tilapäistä ja 2 työsopimussuhteessa olevaa toimistoapulaista, tuntikirjuri ja asiapoika.

Konekorjaamossa oli konekorjaamon päällikkö, 2 vakinaista ja 4 työsopimussuhteessa olevaa työnjohtajaa, vakinainen piirtäjä ja työsopimussuhteessa oleva suunnittelija sekä talonmies-lämmittäjä.

Autokorjaamossa oli autokorjaamon päällikkö, 2 vakinaista työnjohtajaa sekä työsopimussuhteessa 3 työnjohtajaa, kirjuri, tuntikirjuri, varastokirjuri ja toimistoapulainen.

Konevarastossa, joka käsitti sekä kone- että tarveainevaraston, olivat konevarastonhoitaja ja varastoesimies molemmat vakinaisia sekä 2 konetarkastajaa työsopimussuhteessa.

Työntekijöitä oli 31. 12. kertomusvuonna konekorjaamossa 168, autokorjaamossa 83 ja konevarastossa 8 eli yhteensä 259.

Suoritettut työt jakautuivat rakennusviraston eri osastojen ja kaupungin laitosten kesken markkamääräisesti seuraavasti: hankintatoimisto 173 776 183 mk, talorakennusosasto 58 246 530 mk, katurakennusosasto 21 067 417 mk, puhtaanapito-osasto 67 315 124 mk, puisto-osasto 3 835 277 mk, konevarasto 4 844 188 mk, satamalaitos 32 512 050 mk ja muut kaupungin laitokset 31 527 109 mk eli yhteensä 393 123 878 mk.

Varastossa vuoden alussa olleiden tarveaineiden arvo oli 100 274 222 mk. Vuoden aikana ostettiin 69 790 112 mk:n arvosta ja luovutettiin käyttöön 71 419 806 mk:n arvosta. V:een 1962 siirtyneiden tarvikkeiden arvo oli 74 863 518 mk.

Vuoden aikana saapui 9 483 laskua ja lähetettiin 1 796. Maksumääräyksiä annettiin samana aikana 1 125. Työtilauksia oli 7 771.

31. Liikennelaitos¹⁾

Liikennelaitoksen lautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym.

Londen, Carl-Gustaf	dipl.ins.	puheenjohtaja
Hara, Erkki	varat.	varapuheenjohtaja
Gestrin, Kristian	varat.	jäsen
Ilveskorpi, Martti	fil.maist.	»
Niemi, Kauko	toim.joht.	»
Nieminen, Martti	toimitt.	»
Vakkuri, Juho	dipl.ins.	»
Valpas, Olavi	apul.kontt.hoit.	»
Virtanen, Kalle	puuseppä	»
Kivistö, Juho	(kiinteistötointa johtava) apul.kaup.joht.	(kaupunginhallituksen edus- taja 1. 1. — 30. 6.)
Krogius, Hjalmar	(teollisuustointa johtava) apul.kaup.joht.	(kaupunginhallituksen edus- taja 1. 7. — 31. 12.)

Lautakunnan sihteerinä toimi liikennelaitoksen asiamies Orvo Koskinen.

Lautakunnan kokousten lukumäärä oli vuoden kuluessa 25 ja pöytäkirjojen pykäläluku 504. Lautakunnalle esitettyjen kirjeiden lukumäärä oli 347, lähetettyjen kirjeiden 137 ja lautakunnan pöytäkirjanotteiden 1 029.

Lautakunnan kurinpitojaostoon kuuluivat puheenjohtajana lautakunnan puheenjohtaja Londen, varamiehenä varapuheenjohtaja Hara, sekä jäseninä lautakunnan jäsen Valpas ja hänen varamiehenään lautakunnan jäsen Nieminen, liikennejoht. Teuvo Riittinen ja hänen varamiehenään talusjoht. Niilo Koskinen, asiamies Orvo Koskinen ja hänen varamiehenään apul. asiamies Lauri Kotiniemi. Sihteerinä toimi apul. asiamies Kotiniemi ja hänen varamiehenään lainop. apul. Risto Laine. Jaostolla oli 23 kokousta. Pöytäkirjojen pykäläluku oli 198 ja pöytäkirjanotteiden 1 135. Jaosto määräsi kertomusvuonna 196 kurinpitorangeistusta, joista 101 oli varoituksia ja 95 virantoimituksesta pidätyksiä.

Päätökset. Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon mm.: päätettiin hankkia liikennelaitokselle linja-autonalustoja niihin kuuluvine koreineen (10. 1. 3 §, 15. 9. 340 §, 1. 12. 444 §).

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja liikennelaitoksen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Päätettiin periaatteessa eräistä toimenpiteistä Rautatienlinjan linja-autoliikenteen vähentämiseksi (21. 4. 181 §).

Vahvistettiin määräykset ja ohjeet, joita oli noudatettava myönnettäessä vapaa- ja alennuslippuja invaliditeetin perusteella (19. 5. 226 §).

Lauttasaarenkadun raitiorata päätettiin uusia (29. 9. 353 §).

Sopimus, joka koski liikennelaitoksen linja-autojen ja raitiovaunujen seinä- ym. pintojen sekä matkalippujen sopivien osien käyttöä mainontaan, päätettiin tehdä Mainosrengas Oy:n kanssa (2. 12. 458 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemät esitykset koskivat mm. seuraavia asioita: 20 linja-auton hankkimiseen tarvittavan lisämäärärahan saamista (10. 3. 117 §); virastojen ja laitosten henkilökunnan virkapukujen, kokardien ja laitosmerkkien suunnittelua ja niitä koskevien määräysten vahvistamista (4. 8. 290 §); matkailijalipun ottamista käytäntöön liikennelaitoksessa, lipun hintaa ja luovutusta matkatoimistojen myytäväksi (29. 9. 355 §) sekä liikennelaitoksen uuden tariffin hyväksymistä (13. 10. 382 §).

Maistraatille tehdyt esitykset koskivat mm.: liikennelaitoksen autolinjojen reitien ja liikennetiheyden muutoksia (27. 1. 32 §, 10. 2. 68 §, 10. 3. 109 §, 5. 5. 195—197 §, 19. 5. 225 §); eräiden laitoksen autolinjojen yhdistämistä ja näiden aikataulun vahvistamista (29. 9. 354 §) sekä uuden autolinjan perustamista Pihlajamäen liikenteen hoitamiseksi (27. 10. 401 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle antamissaan lausunnoissa lautakunta puolsi: yleisten töiden lautakunnan ehdotusta Helsingin—Jorvaksen moottoritien (Länsiväylän) kaupungin rajan ja Lapinlahden sillan välisen osan rakennussuunnitelman hyväksymiseksi (24. 3. 140 §); Kampintorin liikenteen järjestelyä liikennelaitoksen ehdotuksen mukaisesti (19. 5. 219 §); aloitetta, joka koski selvityksen toimittamista liikennelaitoksen mahdollisuuksista siirtyä käyttämään sellaista linja-auto- ja raitiovaunutyyppejä, jossa kuljettaja hoitaisi myöskin rahastuksen (4. 8. 287 §) sekä liikennelaitoskomitean mietintöä (13. 10. 382 §).

Lautakunta antoi kaupunginhallitukselle epäävän lausunnon aloitteista, anomuksista tai ehdotuksista, jotka koskivat: työmatkalla olevien matkustajien vapauttamista yöliikenteen lisämaksusta (24. 3. 137 §); toimikunnan asettamista selvittämään kaupungin eri liikelaitosten välisiä keskinäisiä taloudellisia suhteita, määrittelemään niiden maksamia korkoja sekä tarkistamaan poistomenetelmiä (24. 3. 141 §); Kontulan ja Vesalan liikenne-epäkohtien poistamista ja kaupungin linja-auto liikenteen järjestämistä ko. alueille (13. 10. 377 §); alennuslippujen myöntämistä Santahaminassa palveleville kadeteille ja varusmiehille (27. 10. 400 §); liikennelaitoksen kulkuneuvojen asettamista liikennöimään Malmi—Tapanilan linjaa (1. 12. 440 §) sekä autolinjan n:o 51 ulottamista kulkemaan tungosaikoina Oulunkylän siirtolapuutarha-alueelle (29. 12. 492 §).

Liikennelaitos

Yleistä. Liikennelaitoksen toimintaa pyrittiin, vallitsevat olosuhteet ja taloudelliset näkökohdat huomioon ottaen, järjestämään mahdollisimman tehokkaaksi. Eri linjojen liikennetiheyttä mukautettiin entistä tarkemmin matkustajatarvetta vastaavaksi. Liikenneyhteyksiä parannettiin erällä reittien muutoksilla ja uusi linja

avattiin Puotilaan. Laitoksen taloudellinen tulos osoitti n. 100 mmk:n voittoa, kun pääoman korko jätetään huomioon ottamatta.

Ruskeasuon hallialueen ensimmäinen rakennusvaihe saatiin loppuun suoriteksi. Pääkonttori siirrettiin Ruskeasuon autokorjaamorakennukseen.

Laitoksen henkilökunta lisääntyi edellisestä vuodesta 92 henkilöllä ja oli kertomusvuoden lopussa 3 871 henkilöä seuraavasti ryhmitettyinä:

2. Henkilökunta

Osastot	Virkasuhde				Työsopimus-		Yhteensä			Erotus v:een 1960 verraten
	Vak.		Tp.		suhde		M	N	Yht.	
	M	N	M	N	M	N				
Johtajat	4	—	—	—	—	—	4	—	4	—
Kansliaosasto	1	—	2	5	1	—	4	5	9	—
Järjestelyosasto	—	—	6	9	8	5	14	14	28	+ 2
Sosiaali- ja tiedotus- osasto	1	—	—	1	—	—	1	1	2	—
Laskentaosasto	—	—	1	2	—	1	1	3	4	—
Taloulosasto	—	—	43	41	—	11	43	52	95	—
Hankintaosasto	1	—	15	28	30	10	46	38	84	+ 1
Autoliikenneosasto	1	—	845	716	—	—	846	716	1 562	+ 121
Raitioliikenneosasto ...	1	—	476	504	—	5	477	509	986	— 38
Liikennesuunn. osasto	1	—	3	9	3	—	7	9	16	+ 10
Autokorjaamo-osasto ...	1	—	25	5	381	49	407	54	461	+ 26
Raitiov.korj.-osasto ...	1	—	26	4	311	67	338	71	409	— 26
Rataosasto	—	—	23	1	168	6	191	7	198	— 6
Tekn. suunn. osasto ...	—	—	7	3	3	—	10	3	13	+ 2
Koko henkilökunta	12	—	1 472	1 328	905	154	2 389	1 482	3 871	+ 92

Laitoksen palvelukseen otettiin kertomusvuoden aikana 414 henkilöä. Palveluksesta erosi 322 henkilöä, joista siirtyi eläkkeelle 80. Eläkettä nauttivia oli kaikkiaan vuoden lopussa 926 (ed. v. 878) henkilöä.

I. Välittömästi toimitusjohtajan alaiset osastot

Kansliaosasto huolehti varsinaisista kansliatehtävistä sekä lainopillisten asioiden hoitamisesta ja niitä koskevien tietojen ja neuvosten antamisesta. Tehtäviin kuului myös mm. esiintymiset tuomioistuimissa ja muu huolehtiminen oikeudenkäyntiasioista sekä korvausasiain ja eläke- ja ikälisäasioitten hoitaminen.

Järjestelyosasto suoritti liikennelaitoksen rationalisoimistutkimuksia sekä yleistä järjestelyä ja kehittämistä koskevia selvittely-, suunnittelu- ja tutkimustehtäviä.

Kertomusvuonna pyrittiin etenemään järjestelmällisesti niillä toiminta-alueilla, joilla tutkimukset oli aloitettu v. 1960.

Teknillisillä osastoilla tutkimusten pääpaino kohdistui autokorjaamo-osaston organisaatioon sekä sen huolto- ja korjaustoimintaan.

Taloulosastoilla koneellistamiskysymys ja nimenomaan tietokoneiden käytön soveltaminen palkanlaskennassa ja materiaalikirjanpidossa olivat pääasiallisimmat tutkimuskohteet. Suunnittelutyön tuloksena voidaan todeta, että työntekijöiden tuntipalkkojen koneellinen laskenta alkoi autokorjaamo-osaston työntekijöiden osalta 21. 7. sekä muiden jäljellä olevien työntekijöiden osalta 28. 10. Koneellinen tuntipalkkalaskenta käsitti tämän jälkeen kaiken kaikkiaan n. 1 020 työntekijää.

Uusi tililuettelo saatiin painosta vuoden vaihteessa.

Edellisenä vuonna aloitettu laitoksen kustannuslaskennan suunnittelu jatkui ja käsitti tämän jälkeen myöskin teknilliset osastot. Laskennan antamat raportit saatiin koeluontoisesti linja-organisaation käyttöön vuoden loppupuolella.

Sosiaali- ja tiedotusosasto huolehti henkilökunnan sosiaalisista kysymyksistä ja liikennelaitoksen tiedotustoiminnasta.

Sosiaalisissa ja henkilösuhdekysymyksissä opastettiin henkilökuntaa. Asuntotilanteen helpottamiseksi oltiin yhteydessä kaupungin ao. viranomaisiin. Osaston päällikkö toimi laitoksen koulutusasiamiehenä osallistuen opetustoimintaan. Työturvallisuustoimintaan kiinnitettiin erityistä huomiota.

Tiedotustoiminta kohdistettiin sekä henkilökuntaan että matkustavaan yleisöön. Sisäinen tiedotustoiminta tapahtui kiertokirjeiden, puhuttelujen sekä lehden »Liikennepeilin» ja »Meiltä ja Muualta» -monisteen avulla. Matkustajien tiedusteluihin vastattiin puhelimitse ja kirjeillä. Uutistapahtumat sekä lautakunnan päätökset tiedotettiin yleisölle lehdistön välityksellä. Yleisön lehdissä esittämiin asiallisiin kirjoituksiin vastattiin. Laitoksen toimintaa selostettiin myös radiossa ja televisiossa.

II. Talousjohtajan alaiset osastot

Laitoksen talouden parantamiseen kiinnitettiin jatkuvasti erityistä huomiota. Kun kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan jätettiin pääomalle laskettava 6 %:n korko huomioon ottamatta, oli vuoden taloudellinen tulos 100 291 277 mk voittoa. Tähän vaikuttivat pääasiallisesti matkustajamäärän lisääntyminen ajokilometriä kohden sekä eräät järjestely- ja säästämistoimenpiteet.

Täsmällinen tulojen ja menojen jakaantuminen käy ilmi laitoksen tilinpäätöksestä sekä taulukoista n:o 5, 6, 11, 12, 16 ja 17.

Laskentaosaston tehtävänä oli huolehtiminen laitoksen kustannuslaskennasta ja tilinpidosta. Osaston toiminta jakaantui organisaation tässä vaiheessa eri osastoille.

Taluosaston tehtävänä oli laitoksen kassatehtävien hoitaminen, huoltokonttorin, lipputoimiston ja löytötavaratoimiston hoitaminen sekä kiinteistöjen hoito.

Henkilökunnan huoltokonttorin jäsenmäärä oli vuoden päättyessä 2 960. Tilillepanoja oli yhteensä 396 750 301 mk, ottoja 302 095 261 mk, talletuksia 94 655 040 mk. Lainoja myönnettiin kaikkiaan 2 255, yhteismäärältään 71 527 000 mk.

Poliklinikalla kävi vuoden aikana kaikkiaan 18 251 potilasta, sairaanhoitajien kotikäyntejä suoritettiin 214 ja pienoISRöntgenissä kuvattiin 3 083 henkilöä, jolloin uusia tuberkuloositapauksia todettiin 6. Sairaanhoitajat pitivät 3 ensiapukurssia rahastajakursseilla.

Vuoden aikana rokotettiin vapaaehtoisesti poliota vastaan 34 henkilöä. Tarkastuskäyntejä suoritettiin halleilla ja tarkastusasemilla 16. Kenttäensiapua varten jaettiin 3 111 ea-pakkausta. Työstä poisjääneiden huippulukku todettiin maaliskuussa, jolloin 145 henkilöä oli samanaikaisesti sairaana äkillisten kuumetapausten takia.

Löytötavaratoimistoon talteenotettujen esineiden lukumäärä oli vuoden lopussa 11 541. Näistä voitiin toimittaa omistajilleen takaisin 3 209 esinettä.

31. Liikennelaitos

	mk	mk
Siirto	1 252 900 226	1 835 153 740
Puvut, liput, yhteiset palkat ym., osuus	43 948 373	
Käyttörakennusten kunnossapito	41 010 351	84 958 724
<i>Linja-autoliikennekustannukset:</i>		
Palkkaus ym.	995 624 742	
Polttoaine, öljy	153 071 306	
Vaunusto, renkaat	58 642 743	
Vaunuston kunnossapito	532 670 431	
Autoverot ja -vakuutukset	177 086 402	
Puvut, liput, yhteiset palkat, ym., osuus	120 012 867	
Käyttörakennusten kunnossapito	66 663 236	2 103 771 727
<i>Johdinautoliikennekustannukset:</i>		
Palkkaus ym.	63 638 711	
Sähkövoima	14 762 359	
Vaunusto, renkaat	1 944 281	
Vaunuston kunnossapito	23 216 010	
Ajojohtojen kunnossapito	1 351 925	
Autoverot ja -vakuutukset	5 208 056	
Puvut, liput, yhteiset palkat ym.	5 070 967	
Käyttörakennusten kunnossapito	2 857 065	118 049 374
<i>Laivaliikennekustannukset</i>		5 554 864
<i>Asuntokiinteistöku</i> stannukset		7 370 785
<i>Korot ja kuoletukset:</i>		
Konttokurantti- ym. korko	19 304 975	
Kuoletukset	525 851 775	545 156 750
<i>Tilivuoden voitto</i>		100 291 277
		4 800 307 241
<i>Tulot:</i>		
<i>Liikennetulot:</i>		
Raitiotieliikenteestä	1 807 363 406	
Linja-autoliikenteestä	2 675 554 647	
Johdinautoliikenteestä.....	224 036 543	
Laivaliikenteestä	14 632 540	4 721 587 136
<i>Asuntokiinteistötulot</i>		19 124 351
<i>Sekalaisia tuloja</i>		59 595 754
		4 800 307 241

Omakustannusperiaatteen mukaan, jolloin käyttöomaisuuden korko laitokseen sijoitetulle pääomalle on laskettu 6 %:n mukaan (456 819 375 mk), olisi laitoksen tulos tappiota 356 528 098 mk.

Omaisuuustase joulukuun 31 päivänä 1961

Vastaavaa:

Rahaa, saamista:	mk	mk
Kassat	12 339 986	
Tili- ym. saamiset.....	16 182 587	28 522 573
<i>Varastot</i>		411 862 916
<i>Nostamattomat määrärahat</i>		209 046 766
<i>Keskeneräiset uudishankinnat</i>		29 993 755
<i>Laitoksen käyttöomaisuus:</i>		
Liikennekiinteistöt	2 997 396 912	
Asuntokiinteistöt	139 965 426	
Radat ja ajojohdot	835 016 485	
Raitiovaunusto	2 522 954 391	
Linja-autovaunusto	1 371 486 907	
Johdinjaunusto	37 401 000	
Ajojohdot, johdinautot	12 083 369	
Henkilö- ja pakettiautot	3 094 000	
Lautta	6 019 000	
Kalusto	78 960 788	
Puhelinosuudet	12 920 000	8 017 298 278
		<u>8 696 724 288</u>

Vastattavaa:

<i>Tili- ym. velat</i>		248 106 707
<i>Konttokuranttivelka kaupungille</i>		121 981 260
<i>Siirtyvät määrärahat:</i>		
Vapaat, siirtyvät määrärahat	132 238 840	
Sidotut, siirtyvät määrärahat	76 807 926	209 046 766
<i>Pääomavelka kaupungille</i>		8 017 298 278
<i>Tilivuoden voitto</i>		100 291 277
		<u>8 696 724 288</u>

Raitio-, linja-auto- ja johdinautoliikenteen menojen jakautuminen. Menoihin sisältyvät konttokurantti- ym. korot ja kuoletukset (yhteisiin menoihin em. korot sekä yhteiseen kantaomaisuuteen kohdistuvat kuoletukset).

Yhteiset menot 629 679 198 mk jakaantuvat suhteessa paikkakilometrimäärään (pmk) seuraavasti:

raitoliikenne	254 713 437	mk,	kokonaismenot	1 809 879 654	mk
linja-autoliikenne	354 516 599	»	»	2 715 928 501	»
johdinautoliikenne	20 449 162	»	»	156 440 994	»
ja suhteessa vaunukilometrimäärään (vkm):					
raitoliikenne	177 908 345	mk,	kokonaismenot	1 733 074 562	mk
linja-autoliikenne	430 489 890	»	»	2 791 901 792	»
johdinautoliikenne	21 280 963	»	»	157 272 795	»

31. Liikennelaitos

Kilometrimäärät olivat seuraavat:

raitioliikenne 842 989 375 pkm, 9 445 051 vkm
 linja-autoliikenne 1 173 293 920 » 22 854 459 »
 johdinautoliikenne 67 677 725 » 1 129 794 »
 eli yhteensä 2 083 961 020 paikkakilometriä ja 33 429 304 vaunukilometriä.

5. Menoerät laskettuna 100 paikkakilometriä sekä vaunukilometriä kohden

	Raitio- liikenne	Linja- auto- liikenne	Johdin- auto- liikenne	Raitio- liikenne	Linja- auto- liikenne	Johdin- auto- liikenne
	mk/100 paikkakm			mk/vaunukm		
Käyttörakennusten kunnossapito ..	4: 865	5: 682	4: 222	4: 342	2: 917	2: 529
Käyttövoima, polttoaine, öljy	16: 942	13: 046	21: 813	15: 121	6: 698	13: 066
Palkat, virkapuvut, liput ym.	82: 290	92: 568	97: 991	73: 445	47: 523	58: 699
Sairausapu	4: 735	3: 147	3: 718	4: 226	1: 615	2: 227
Radat ja johdot	14: 145	—	1: 998	12: 625	—	1: 197
Renkaat	—	4: 998	2: 873	—	2: 566	1: 721
Vaunusto, korjaukset ja huolto	35: 728	44: 771	34: 119	31: 887	22: 984	20: 439
Autoverot ja -vakuutukset	—	15: 093	7: 695	—	7: 748	4: 610
Käyttörakennusten, vaunusto, ra- tojen ja johtojen poistot	25: 778	21: 959	26: 512	23: 008	11: 273	15: 881
	184: 483	201: 264	200: 941	164: 654	103: 324	120: 369
Yhteiset menot	30: 215	30: 215	30: 215	18: 836	18: 836	18: 836
Yhteensä, mk	214: 698	231: 479	231: 156	183: 490	122: 160	139: 205

Yhteiset menot ilmaistuna markkoina 100 paikkakilometriä kohden jakaantuvat seuraavasti: hallinto 2: 240, kassa- ja tiliosasto 2: 544, eläkkeet 15: 716, lapsilisä- ja kansaneläkemaksu 5: 776, sekalaisia menoja 1: 663 sekä konttokurantti- ym. korot ja yhteiset poistot 2: 276.

Hankintaosaston tehtävänä oli hankintojen suorittaminen annettujen ohjeiden mukaisesti sekä laitoksen varastotoimen hoitaminen.

Tehtyjen hankintasopimusten ja tilausten määrä oli n. 1.46 mrd. mk. Ruskeasuon valmistumisesta johtuneita varastojen siirtoja sekä järjestelyjä suoritettiin. Laadittiin suunnitelmia varastotoimen keskitysjärjestelyiksi.

Varastokirjanpidon ja siihen kuuluvien tavarakortistojen uudelleenjärjestelyä jatkettiin. Hankittiin lisää tavarain siirto- ja käsittelykalustoa.

Varastomääriä pyrittiin jatkuvasti pienentämään korkomenojen vähentämiseksi. Kaupintavarastojärjestelmää kehitettiin edelleen sekä tehtiin mm. akkumulaattorien toimituksista ja huollosta vuosisopimus. Varastoista toimitettiin tavaraa eri osastoille 609 187 589 mk:n arvosta. Varaston arvo vuoden lopussa oli 410 250 099 mk. Vähennys edelliseen vuoteen verrattuna oli 36 828 461 mk.

Osasto hoiti vuoden aikana poistettujen linja-autojen, raitiovaunujen ja muun poistetun omaisuuden myynnin sekä hoiti vapautuneiden Vallilan autohallitilojen sekä Talin ja Ruskeasuon puuhallien vuokraamisen.

6. Liikennelaitoksen kantaomaisuuden muutokset v. 1961

	Arvo 1. 1. 1961	Arvonlisäys uudishankin- tojen kautta	Tilisiirto mk	Kuole- tukset	Myyty	Arvo 31. 12. 1961
Liikennekiinteistöt ..	2 674 721 450	270 548 912	¹⁾ 137 000 000	84 873 450	—	2 997 396 912
Asuntokiinteistöt ...	141 392 166	2 134 426	—	3 561 166	—	139 965 426
Radat ja ajojohdot...	842 867 517	51 811 485	—	59 662 517	—	835 016 485
Raitiovaunusto	2 651 254 701	4 939 911	—	133 240 221	—	2 522 954 391
Linja-autovaunusto	986 532 575	588 861 907	—	203 782 575	²⁾ 125 000	1 371 486 907
Johdinvaunusto	53 524 522	—	—	16 123 522	—	37 401 000
Ajojohdot, johdin- vaunut	12 705 936	363 369	—	985 936	—	12 083 369
Henkilö- ja paketti- autot	2 697 693	1 522 000	—	679 693	³⁾ 446 000	3 094 000
Lautta	7 299 000	—	—	1 280 000	—	6 019 000
Kalusto	91 215 695	9 407 788	—	21 662 695	—	78 960 788
Puhelinosuudet	12 445 000	—	475 000	—	—	12 920 000
Yhteensä	7 476 656 255	929 589 798	137 475 000	525 851 775	571 000	8 017 298 278

¹⁾ Ruhan tontti (kaupunginhallituksen päätös 10.3.744 §). — ²⁾ Liikenteestä poistettu linja-auto 209 (toim.joht. päätösluettelo 22. 11.). — ³⁾ Liikenteestä poistettu Austin-henkilöauto (toim.joht. päätösluettelo 1. 7.).

III. Liikennejohtajan alaiset osastot

Kertomusvuoden aikana suoritettiin eräillä reiteillä jonkin verran muutoksia ja yksi uusi autolinja perustettiin. Raitioliikenteen reiteissä ei suoritettu muutoksia. Linja-autohenkilökuntaa lisättiin jossakin määrin. Liikenteeseen saatiin 40 uutta 65-paikkaista autoa.

Autoliikenneosaston tehtävänä oli linja- ja johdinauto- ja meriliikenteen käytännöllinen hoitaminen sekä koulutus- ja yleisöpalvelutehtävät.

Autoliikenteessä tehtiin vuoden aikana seuraavat linjamuutokset:

24. 4. jatkettiin linjan 19 reittiä Ilmalaan saakka.

29. 4. muutettiin linjan 30 reitti Kulosaaressa kulkemaan Svinhufvudintien ja Ståhlbergintien kautta.

3. 6. muutettiin linjan 53 reitti Mäkelänkadulta eteenpäin reitille Tuusulantie—Käskynhaltijantie—Mikkolantie jne.

1. 9. Kulosaaren suuntaan liikennöivät linjat 30, 32, 32N, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 41, 42 ja 43 siirrettiin Hämeentielle liikennöimään pitkin Sörnäisten rantatietä. Samanaikaisesti lopetettiin linjat 32S, 33S, 34S, 35S, 36S, 37S, ja 41S.

Vuoden alussa oli arkipäivisin tungosaikana liikenteessä 291 diesel- ja 17 johdinautoa, kesällä 255 diesel- ja 11 johdinautoa, vuoden lopulla 331 diesel- ja 17 johdinautoa.

Yksityisiltä liikenteenharjoittajilta oli vuokrattu linja-autoja, joilla suoritettiin kuljetuksia arkipäivisin tungosaikoina. Näillä autoilla liikennöitiin eri linjoilla vuoden aikana yhteensä n. 687 967 km.

Autolinjat, niiden vaunumäärät ja vuorojen keskimääräiset ajotiheydet vuoden eri aikoina selviävät taulukoista n:o 7 ja 8.

Vuoden aikana koulutettiin 86 autonkuljettajaa ja 122 rahastajaa sekä pidettiin koulutusrahastajain peruskurssi. Kertauskoulutusta järjestettiin 5 tarkastajalle.

Alukset. »Korkeasaari—Högholmen» moottorilautta suoritti purjehduskaudella 3 025 edestakaista vuoroa Korkeasaareen ja kuljetti kaikkiaan 290 672 Korkeasaaressa kävijää, joista 95 100 lastenlipuilla sekä 14 523 koululais- ja retkeilylipuilla. Lisäksi suoritti lautta 193 kaksoisvuoroa Suomenlinnan linjalla.

7. Keskikaupunkiautolinjat

N:o	Linja	Aika	Lukumäärä			Vuorotiheys minuuteissa n. klo			
			Vaki- naiset	Tun- gos- aika-	Yö-	5.40—	9.00—	19.30	23.00
						9.00	15.00		
			vaunut			15.00—	18.30	19.30	23.00
13	Kauppatori—Etu-Töölö	1. 1.— 1. 5.	3	1	—	5.5	6.7	—	—
		2. 5.—22. 6.	3	—	—	6.7	6.7	—	—
		23. 6.—31. 8.	3	—	—	6.7 ¹⁾	—	—	—
13S	Kauppatori—Etu-Töölö (Hietaniemi).....	1. 9.—31.12.	3	—	—	6.7	6.7	—	—
		1. 1.—22. 6.	3	—	—	9 ²⁾	9 ²⁾	—	—
		23. 6.—31. 8.	3	—	—	10	10	—	—
14	Eira-Tukholmankatu...	1. 9.—31.12.	3	—	—	9 ²⁾	9 ²⁾	—	—
		1. 1.— 2. 6.	9	3	—	3	4	3	—
		3. 6.—18. 6.	7	6	—	2.5	5	5	—
14A	Fredrikintori—Tukhol- mankatu	19. 6.—31. 8.	7	4	—	3.5	5	5	—
		1. 9.—31.12.	9	5	—	2.6	4 ³⁾	4	—
		1. 1.— 2. 6.	—	5	—	6	—	—	—
16	Punavuoret—Kruunun- haka	1. 9.—31.12.	—	3	—	10	—	—	—
		1. 1.—31.12.	3	—	—	—	10 ⁴⁾	10	—
16A	Munkkisaari—Kruu- nunhaka	1. 1.—31.12.	6	—	—	6	6 ⁵⁾	—	—
17	Merikatu—Aleksis Kiven katu	1. 1.—31.12.	6	—	—	6	6	—	—
		1. 1.— 1. 5.	7	3	—	4.6(E)	6	5.7	—
		2. 5.— 3.10.	7	—	—	6	6	5.7	—
18	Kruununhaka—Lasten- linna	4.10.—31.12.	7	3	—	4.2(E)	6	5.7	—
		1. 1.— 1. 5.	7	2	—	4.6	6.4	5.7	—
		2. 5.—31. 8.	7	—	—	6.4	6	5.7	—
19	Eläintarha—Pasila	1. 9.—31.12.	7	—	—	6.4	6	5.7	—
		1. 1.—23. 4.	1	—	—	10	10	13.3	—
		24. 4.— 2. 6.	1	—	—	15	15	13.3	—
20	Rautatietori—Lautta- saarentie	3. 6.—31. 8.	1	—	—	15	18	13.3	—
		1. 9.—31.12.	1	1	—	10	15	15	—
		1. 1.— 2. 6.	3	5	—	6.5(E)	12	12	—
21	Erottaja—Seurasaari	3. 6.—31. 8.	3	3	—	6.5	12	12	—
		1. 9.—31.12.	3	9	—	3.3	12	12	—
		1. 1.—31.12.	1	—	—	40	40	40	—
23	Erottaja—Lauttasaari (Isokaari)	1. 1.—31.12.	1	—	—	40	40	40	—
		1. 1.— 2. 6.	9	—	4	4	6	4.7	10
		3. 6.—31. 8.	9	—	4	4	6	5.5	9
23A	Erottaja—Lauttasaari (Sankarihaudat ap. ⁶⁾)	1. 9.—31.12.	9	—	4	4	6	4.7	9
		1. 1.— 2. 6.	—	11	—	2.7(E)	—	—	—
		3. 6.—23. 6.	—	9	—	3.5(E)	—	—	—
24	Rautatietori—Lautta- saaren teollisuusalue	24. 6.—31. 8.	—	8	—	4	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	12	—	2.7(E)	—	—	—
		1. 1.—31. 8.	3	3	—	1 (E)	12	16	—
30	Rautatietori— Kulosaari	1. 9.—23.10.	3	6	—	1 (E)	12	16	—
		24.10.—31.12.	3	7	—	1 (E)	12	16	—
		1. 1.— 6.12.	2	2	—	10	20	20	—
31	Sörnäinen—Kivinokka	7.12.—31.12.	2	3	—	10 (E)	20	20	—
		21. 5.—31. 8.	—	1	—	30	—	—	—
		24. 4.—15.11.	—	1	—	7)	—	—	—
72	Kauppatori—Sörnäinen	1. 1.— 2. 6.	1	—	—	13.3	13.3 ⁸⁾	—	—
		3. 6.—31. 8.	1	—	—	15	15 ⁸⁾	—	—
		1. 9.—31.12.	1	—	—	13.3	15 ⁸⁾	—	—
100	Kuusitie—Invalidi- säätiö	1. 1.— 2. 6.	1	—	—	13.3	13.3 ⁸⁾	—	—
		3. 6.—31. 8.	1	—	—	15	15 ⁸⁾	—	—
		1. 9.—31.12.	1	—	—	13.3	15 ⁸⁾	—	—

E-kirjain ilmaisee, että vaunut ajavat epätasaisin väliajoin. — ¹⁾ Liikennöity vain n. klo 9.00 asti, jonka jälkeen jatkettu linjana 13S. — ²⁾ Liikennöity vain pyhäpäivisin n. klo 9.00—19.30. — ³⁾ Klo 18.00—21.00 liikennetiheys 3 min. — ⁴⁾ 10 min:n liikennetiheys alkaa n. klo 18.00. — ⁵⁾ 6 min:n liikennetiheys päättyy n. klo 18.00. — ⁶⁾ Vaunut ajoivat ip-tungosaikana linjalla 23. — ⁷⁾ Ajettu vain kaksi kierrosta aamulla. — ⁸⁾ Liikennöiminen lopetettu n. klo 19.00.

8. Esikaupunkiautolinjat

N:o	Linja	Aika	Lukumäärä			Vuorotiheys minuuteissa n. klo			
			Vaki- naiset	Tun- gos- aika-	Yö-	5.40—	9.00—	19.30	23.00
						9.00	15.00		
			vaunut			15.00—	18.30	23.00	1.45
22	Vanha kirkkokuisto— Etelä Haaga	1. 1.—12. 3.	3	5	—	5.5(E)	15	15	—
		13. 3.—12. 4.	4	5	—	5 (E)	15	11	—
		13. 4.—2. 6.	4	6	—	4.4(E)	15	11	—
		3. 6.—31. 8.	3	6	—	5(E)	15	15	—
		1. 9.—24.10.	4	7	—	4	11	11	—
		25.10.—31.12.	4	10	—	4(E)	11	11	—
25	Vanha kirkkokuisto— Malminkartano	1. 1.—31.12.	2	1	—	22	30	60	—
26	Vanha kirkkokuisto — Konala	1. 1.—12. 4.	2	4	—	9 (E)	30	15—30	—
		13. 4.—31. 8.	2	5	—	8 (E)	30	15—30	—
		1. 9.—31.12.	4	6	2	5.5	30	15—30	25
27	Erottaja—Kaarela	1. 1.—2. 6.	2	5	3	10 (E)	30	30	20
		3. 6.—31. 8.	2	4	3	10	30	30	20
		1. 9.—31.12.	2	5	3	10 (E)	30	30	20
28	Erottaja—Kannelmäki	1. 1.—12. 4.	7	7	—	4	15	8	—
		13. 4.—2. 6.	7	9	—	4	15	8	—
		3. 6.—31. 8.	7	5	—	5	15	9	—
		1. 9.—22.11.	7	14	—	2	11	6.5	—
		23.11.—31.12.	7	15	—	2 (E)	11	6.5	—
29	Vanha kirkkokuisto — Lassila	1. 1.—31.12.	1	—	—	60	60	60	—
32	Rautatientori—Länsi- Herttoniemi (Erän- kävijäntori)	1. 1.—2. 6.	6	—	—	7.5(E)	11	10	—
		3. 6.—31. 8.	5	1	—	7.5(E)	13.3	10	—
		1. 9.—3.10.	8	4	—	4 (E)	10	10	—
		4.10.—22.11.	8	6	—	3.5(E)	10	10	—
		23.11.—31.12.	8	7	—	3.5(E)	10	10	—
32N	Rautatientori—(Kulo- saarentie)—Länsi- Herttoniemi	1. 1.—31. 8.	—	—	3	—	—	—	16
		1. 9.—31.12.	—	—	3	—	—	—	15
32S	Rautatientori—Länsi- Herttoniemi (Erän- kävijäntori)	2. 1.—2. 6.	—	7	—	7.5(E)	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	5	—	15 (E)	—	—	—
33	Rautatientori—Marja- niemi	1. 1.—31.12.	2	—	—	30	30	30	—
34	Rautatientori—Länsi- Herttoniemi (Siilitie)	1. 1.—2. 6.	6	—	—	8	12	9.6	—
		3. 6.—31. 8.	6	—	—	8	16	12	—
		1. 9.—20. 9.	5	7	—	4	11	9	—
		21. 9.—4.10.	5	8	—	4(E)	11	9	—
		5.10.—31.12.	5	9	—	4 (E)	11	9	—
34S	Rautatientori—Länsi- Herttoniemi(Siilitie)	1. 1.—2. 6.	—	9	—	8 (E)	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	5	—	16 (E)	—	—	—
35	Rautatientori—Roihu- vuori	1. 1.—2. 6.	6	—	2	8	12	7.3	20
		3. 6.—31. 8.	6	—	2	8	12	8.8	20
		1. 9.—31.12.	7	17	2	2	11	6	20
35S	Rautatientori—Roihu- vuori	1. 1.—2. 6.	—	14	—	4 (E)	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	9	—	8 (E)	—	—	—
36	Rautatientori — Jollas	1. 1.—31. 8.	2	—	—	30 ¹⁾	30	30	—
		1. 9.—31.12.	2	2	1	15	30	30	60

E-kirjain ilmaisee, että vaunut ajavat epätasaisin väliajoin. — 1) Ip-tungosaikana liikennöity 30—35 min:n väliajoin.

N:o	Linja	Aika	Lukumäärä			Vuorotiheys minuuteissa n. klo			
			Vaki- naiset	Tun- gos- aika-	Yö-	5.40—	9.00—	19.30	23.00
						9.00—	15.00—		
			vaunut			15.00—	18.30	23.00	1.45
36S	Rautatietori—Jollas ..	1. 1.—31. 8.	—	2	—	30 ¹⁾	—	—	—
37	Rautatietori—Santaha- mina	1. 1.—31. 8.	2	—	1	30 ¹⁾	30	30	60
		1. 9.—31.12.	2	2	1	15	30	30	60
37S	Rautatietori—Santaha- mina	1. 1.—31. 8.	—	2	—	30 ¹⁾	—	—	—
38	Rautatietori—Kaitalahti	1. 1.—31. 8.	1	—	—	60	60	60	—
41	Rautatietori—Mellunmäki	1. 1.—12. 3.	4	—	3	15	15	15	20
		13. 3.—31. 8.	5	—	3	12	12	12	20
		1. 9.—31.12.	6	—	3	10	10	10	20
41A	Rautatietori—Vartiolarju (ap)	1. 1.— 2. 6.	—	8	—	7.5(E)	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	5	—	10.5	—	—	—
		1. 9.—10.10.	—	3 ²⁾	—	10 (E)	—	—	—
		11.10.—31.12.	—	4 ²⁾	—	10 (E)	—	—	—
41S	Rautatietori—Mellunmäki (ip)	1. 1.— 2. 6.	—	8	—	7.5	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	5	—	12 (E)	—	—	—
42	Rautatietori—Puotila (itäosa)	1. 1.—12. 3.	—	3 ³⁾	—	11	—	—	—
		13. 3.— 2. 6.	—	3 ³⁾	—	10.5	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	5	—	5.2	—	—	—
		1. 9.— 1.10.	—	4	—	5.2	—	—	—
		2.10.—15.10.	—	6	—	4 (E)	—	—	—
		16.10.—31.12.	—	7	—	4 (E)	—	—	—
43	Rautatietori—Myllypuro	1. 1.—31.12.	—	3 ³⁾	—	60	—	—	—
46	Vanha kirkkopuisto—Pajamäki	1. 1.—12. 3.	4	6	—	4.8(E)	20—25	15	—
		13. 3.— 2. 6.	4	6	—	4.8(E)	15	15	—
		3. 6.—31. 8.	4	4	—	6 (E)	15	15	—
		1. 9.—31.12.	4	8	—	4	15	11	—
50	Marian sairaala—Koskela	1. 1.— 2. 6.	4	6	—	5.2(E)	12	12	—
		3. 6.—31. 8.	4	3	—	7.2(E)	12	12	—
		1. 9.—11.10.	4	7	—	5.2(E)	12	12	—
		12.10.—26.12.	4	8	—	5.2(E)	12	12	—
		27.12.—31.12.	4	8	—	4.3	12	12	—
51	Rautatietori—Oulunkylä (Veräjämäki)	1. 1.— 2. 6.	7	2	—	5	7.5	6	—
		3. 6.—31. 8.	6	3	—	5	7.5	7	—
		1. 9.—10.10.	8	3	—	4	7.5	5.3	—
		11.10.—31.12.	8	4	—	4(E)	7.5	5.3	—
51A/N	Rautatietori—Vanha- kaupunki—Olympiakylä (ap)								
	Rautatietori—Olympiakylä— Vanhakaupunki (ip.)	1. 1.—31.12.	—	4	—	10	—	—	—
52	Rautatietori—Maunula— Pirkkola.....	1.1.—24. 2.	4	8	—	4.7(E)	12	12	—
		25. 2.— 2. 6.	5	9	—	3.8(E)	12	12	—
		3. 6.—31. 8.	4	5	—	5.8(E)	12	16	—
		1. 9.—31.12.	5	7	—	4.3(E)	12	10.4	—
53	Rautatietori—Itä-Pakila	1. 1.— 2. 6.	3	3	—	10	20	20	—
		3. 6.—31. 8.	3	4	—	10 (E)	20	20	—
		1. 9.—15.11.	3	5	1	7.5	20	20	60
		16.11.—31.12.	3	6	1	7.5(E)	20	20	60

E-kirjain ilmaisee, että vaunut ajavat epätasaisin väliajoin. — ¹⁾ Ip-tungosaikana liikennöity 30—35 min:n väliajoin. — ²⁾ Vaunut ajoivat ip-tungosaikana linjalla 41. — ³⁾ Liikennöity yksinomaan yksityisten liikennöitsijöiden vaunuilla.

31. Liikennelaitos

N:o	Linja	Aika	Lukumäärä			Vuorotiheys minuuteissa n. klo			
			Vaki- naiset	Tun- gos- aika-	Yö-	5.40—	9.00—	19.30	23.00
						9.00	15.00		
			vaunut			15.00—	18.30	23.00	1.45
						18.30—	19.30		
54	Rautatientori—Länsi-Pakila	1. 1.— 2. 6.	7	9	—	4 (E)	11	9	—
		3. 6.—31. 8.	7	4	—	5 (E)	14	11	—
		1. 9.—22.11.	7	8	—	4 (E)	11	8	—
		23.11.—28.11.	7	9	—	4 (E)	11	8	—
		29.11.—31.12.	7	10	—	4 (E)	11	8	—
54N	Rautatientori — (Maunula)—Länsi-Pakila ..	1. 1.—31.12.	—	—	5	—	—	—	12
55	Erottaja—(Maunula) — Länsi-Pakila.....	1. 1.— 2. 6.	8	7	—	4 (E)	15	15	—
		3. 6.—31. 8.	8	2	—	6 (E)	15	15	—
		1. 9.—28.11.	8	8	—	4	15	15	—
		29.11.— 6.12.	8	9	—	4 (E)	15	15	—
		7.12.—31.12.	8	10	—	4 (E)	15	15	—
56	Rautatientori — Kus- taan Kartano	1. 1.— 2. 6.	2	3	—	11 (E)	22	22	—
		3. 6.—31. 8.	—	2	—	20(E) ¹⁾	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	2	—	22.5 ¹⁾	—	—	—
63	Rautatientori—Malmin lentokenttä	1. 1.— 2. 6.	3	2	—	10 (E)	20	30	—
		3. 6.—31. 8.	3	1	—	20 (E)	20	30	—
		1. 9.—31.12.	3	2	—	10 (E)	20	30	—
71	Sörnäinen—Pajamäki	1. 1.—31. 8.	—	10	—	5.6(E)	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	11	—	5.5(E)	—	—	—
73	Herttoniemi—(Eränkävijäntori — Roihuvuori)—Reposalmen uimaranta.....	26. 6.—31. 8.	—	1	—	²⁾	—	—	—

11. Linja-autoliikenne

	Vaunu- kilometri- määrä	Matkustajia		Liikennetuloja, mk		Liikennemenoja, mk ³⁾		
		Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Matkus- tajaa kohden
V. 1960...	20 929 919	81 640 403	3.90	2 461 434 708	117: 60	1 814 091 546	86: 67	22: 22
V. 1961...	22 854 459	82 707 070	3.62	2 675 554 647	117: 07	2 103 771 727	92: 05	25: 44
Erotus ...	+ 1 924 540	+ 1 066 667	— 0.28	+ 214 119 939	— 0: 53	+ 289 680 181	+ 5: 38	+ 3: 22
%	+ 9.2	+ 1.3	— 7.2	+ 8.7	— 0.5	+ 16.0	+ 6.2	+ 14.5

12. Johdinautoliikenne

	Vaunu- kilometri- määrä	Matkustajia		Liikennetuloja, mk		Liikennemenoja, mk ³⁾		
		Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Matkus- tajaa kohden
V. 1960...	1 103 809	7 840 629	7.10	228 016 445	206: 5	118 211 826	107: 09	15: 08
V. 1961...	1 129 794	7 624 490	6.75	224 036 545	198: 3	118 049 374	104: 49	15: 48
Erotus ...	+ 25 985	— 216 139	— 0.35	— 3 979 902	— 8: 27	— 162 452	— 2: 60	+ 0: 40
%	+ 2.4	— 2.8	— 5.0	— 1.7	— 4.0	— 0.1	— 2.4	+ 2.7

E-kirjain ilmaisee, että vaunut ajavat epätasaisin valiajoin. — ¹⁾ Liikennöity vain ap.—tungos-aikana. — ²⁾ Ajettu vain yksi kierros sekä ap. että ip. — ³⁾ Ilman yhteiskustannuksia ja kuoletuksia.

Raitioliikenneosaston tehtävänä oli raitioliikenteen käytännöllinen hoitaminen sekä koulutus- ja yleisöpalvelutehtävät.

Vuoden alussa oli arkipäivisin tungosaikoina liikenteessä 124 moottorivaunua (mv) ja 78 perävaunua (pv), kesällä 103 mv ja 49 pv, joista 4-akselisia 79 mv ja 23 pv ja vuoden lopussa 126 mv ja 73 pv, joista 4-akselisia 79 mv ja 26 pv.

Linjamuutoksia ei toimintavuoden aikana tapahtunut.

Yksityiskohtaiset tiedot linjoista, niiden vaunumääristä ja liikennetiheyksistä sekä niiden muutoksista vuoden kuluessa selviävät taulukosta n:o 13.

Raitiovaununkuljettajiksi koulutettiin 15 rahastajaa. Lyhyt kuljettajakurssi pidettiin 3 dipl.insinöörille ja 13:lle aikaisemmin kuljettajakurssin käyneelle rahastajalle pidettiin kertauskurssi.

13. Raitiolinjat

N:o	Linja	Liikennöimisaika	Junien lukumäärä			Vuorotiheys minuuteissa n. klo			
			Vakinaiset junat	Tungosaikajunat	Yöjunat	6.00—9.00 15.30—18.00	9.00—15.30 18.00—	19.00—23.00	23.00—
1	Kauppatori—Käpylä ...	1. 1.— 4. 3. 5. 3.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	8 8 7 8	— — — —	3 3 3 3	E E E E	6.7 7.5 7.5 7.5	10.0 10.0 10.0 10.0	15.0 15.0 15.0 ¹⁾ 15.0 ¹⁾
1A	Eira—Käpylä	1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	— 2 —	8 2 8	— — —	6.7(E) 7.5(E) 6.7(E)	— — —	— — —	— — —
3B	Erottaja—Kallio— Töölö—Kauppatori— Eira	1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	10 10 10	1 — 1	3 3 3	5.0 5.0 5.0	5.0 6.0 5.0	6.7 6.7 6.7	15.0 15.0 15.0
3T	Kauppatori—Töölö— Kallio—Erottaja— Eira	1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	10 10 10	1 — 1	3 3 3	5.0 5.0 5.0	5.0 6.0 5.0	6.7 6.7 6.7	15.0 15.0 15.0
4	Kirurgi—Munkkiniemi..	1. 1.— 4. 3. 5. 3.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	8 8 7 8	— — — —	— — — 3	6.7 6.7 7.5 6.7	6.7 7.5 7.5 7.5	7.5 7.5 7.5 7.5	— — — —
4A	Erottaja—Munkkiniemi	1. 1.—31.12.	—	—	3	—	—	—	15.0
4S	Kauppatori—Munkkiniemi	1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	— — —	7 5 7	— — —	E E E	— — —	— — —	— — —
4V	Vallila—Munkkiniemi ..	1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	— — —	4 3 4	— — —	E E E	— — —	— — —	— — —
5	Katajanokka—Töölön- tori	1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	7 7 7	1 — 1	— — —	5.0 5.0 5.0	5.0 6.0 5.0	6.7 6.7 6.7	— — —
6	Hietalahti—Arabia	1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	9 8 9	1 — 1	— — —	6.7 7.5 6.7	6.7 7.5 6.7	7.5 7.5 7.5	— — —

E-kirjain ilmaisee, että vaunut ajavat epätasaisin väliajoin.—¹⁾ Yöllikenteen reitti: Senaatintori—Käpylä.

31. Liikennelaitos

N:o	Linja	Liikennöimisaika	Junien lukumäärä			Vuorotiheys minuuteissa n. klo			
	Päätepysäkit		Vakinaiset junat	Tungos-aikajunat	Yö-junat	6.00—9.00 9.00 15.30 18.00	9.00 15.00 18.00 — 19.00	19.00 — 23.00	23.00 — — 1.30
7A	Etu-Töölö—Sörnäinen	1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8.	6 4	— 1	— —	5.5 6.0	6.0 7.5	7.5 7.5	— —
7B	Etu-Töölö—Sörnäinen	1. 9.—31.12. 1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8.	6 6 4	— — 1	— — —	5.5 6.0 6.0	6.0 6.0 7.5	7.5 7.5 7.5	— — —
8	Salmisaari—Vallila	1. 9.—31.12. 1. 1.— 4. 3. 5. 3.— 2. 6. 3. 6.—31. 8.	6 7 6 6	— 1 2 1	— — — —	5.5 6.7 6.7 7.5	6.0 6.7 7.5 7.5	7.5 9.0 9.0 9.0	— — — —
8K	Salmisaari—Käpylä	1. 9.—31.12.	6	2	—	6.7	7.5	9.0	—
9	Kauppatori—Vallila ¹⁾	1. 1.— 4. 3. 5. 3.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	6 5 5 5	— 1 — 1	— — — —	6.7 6.7 7.5 6.7	6.7 7.5 7.5 7.5	— — — —	— — — —
10	Linjat—Ruskeasuo	1. 1.— 4. 3. 5. 3.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	8 8 8 8	1 1 — 1	— — — —	6.7 6.7 7.5 6.7	6.7 7.5 7.5 7.5	7.5 7.5 7.5 7.5	— — — —
10A	Arabia—Ruskeasuo	1. 1.—31.12.	—	—	5	—	—	—	15.0
10S	Kauppatori — Ruskeasuo	1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	— — —	6 5 6	— — —	E E E	— — —	— — —	— — —
10V	Ruskeasuo—Vallila	1. 1.— 4. 3.	—	1	—	2)	—	—	—
12	Hietalahti—Kuusitie	1. 1.— 2. 6. 3. 6.—31. 8. 1. 9.—31.12.	— — —	7 6 7	— — —	6.7 7.5 6.7	— — —	— — —	— — —

16. Raitiliikenne

	Laskettu vaunukilometrimäärä ³⁾	Matkustajia		Liikennetuloja, mk		Liikennemenoja, mk ⁴⁾		
		Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Matkustajaa kohden
V. 1960..	8 328 180	58 900 702	7.07	1 788 022 676	214: 70	1 368 789 615	156: 36	23: 24
V. 1961..	8 429 826	57 456 640	6.82	1 807 363 406	214: 40	1 337 858 950	158: 71	23: 28
Erotus ... +	101 646	— 1 444 062	— 0.25	+ 19 340 730	— 0: 30	— 30 930 665	— 5: 65	+ 0: 04
%	+ 1.2	— 2.5	— 3.6	+ 1.1	— 0.1	— 2.3	— 3.4	+ 0.2

17. Raitio-, linja-auto- ja johdinautoliikenne

	Laskettu vaunukilometrimäärä ³⁾	Matkustajia	Tuloja, mk		Menoja, mk	
			Kaikkiaan	Liikenteestä	Kaikkiaan	Liikenteestä ⁴⁾
V. 1960	30 361 908	148 381 734	4 543 812 470	4 477 473 829	4 678 446 254	3 301 092 987
V. 1961	32 414 079	147 788 200	4 785 674 701	4 706 954 596	4 694 461 100	3 559 680 051
Erotus	+ 2 052 171	— 593 534	+ 241 862 231	+ 229 480 767	+ 16 014 846	+ 258 587 064
%	+ 6.8	— 0.4	+ 5.3	+ 5.1	+ 0.3	+ 7.8

E-kirjain ilmaisee, että vaunut ajavat epätasaisin väliajoin. — ¹⁾ Linjaa ei liikennöity pyhäpäivisin.
²⁾ Vain yksi ajo iltapäivällä.
³⁾ Tähän sisältyy moottorivaunukilometrimäärä ja puolet perävaunujen kulkemasta kilometrimat-
kasta. — ⁴⁾ Ilman yhteiskustannuksia ja kuoletuksia.

Liikennesuunnitteluosaston tehtävänä oli liikennetarpeen selvittäminen, liikenteen suunnittelu sekä valvonta- ja tarkkailu.

Kertomusvuoden kuluessa laadittiin runkoaikataulut talvi- ja kesäliikennettä varten ja mukautettiin ne vuorokauden ja vuoden eri aikojen matkustustarvetta vastaaviksi. Kaikki aikataulut jouduttiin uusimaan helmikuussa tapahtuneen Ruhaan siirtymisen vuoksi.

Kaikilla linjoilla suoritettiin päivittäinen kuormitustarkkailu, jonka tuloksena laadittiin ns. »Täynnä»-tilastot.

Kaikilla linjoilla suoritettiin kertomusvuonna kaksi leimapihtilaskentaa ja muokattiin laskentatulokset aikataulun laadintaan soveltuviksi perustiedoiksi.

Laadittiin liikennesuunnitelma v:ta 1962 varten.

Jatkettiin laskentatyötä työaikojen porrastamista varten.

Osasto laati myös julkista liikennettä koskevia liikennesuunnitelmia ja suoritti liikenteen valvonta- ja tarkkailutehtäviä.

Liikenteenohjauskeskuksesta suoritettiin partioautojen avulla liikennevalvontaa, poistettiin liikennehäiriöitä autolinjoilla 145 tapauksessa ja raitiolinjoilla 427 tapauksessa, suoritettiin autoissa 2 037 pikkukorjausta, 85 potilaskuljetusta sekä toimitettiin lukuisasti erilaisia vikailmoituksia ja kuljetuksia.

IV Teknillisen johtajan alaiset osastot

Teknillisiä osastoja olivat autokorjaamo-osasto, raitiovaunukorjaamo-osasto, rataosasto ja teknillinen suunnitteluosasto.

Teknillisten osastojen toiminnalle oli Ruskeasuon alueen valmistuminen suuntaa antavana tapahtumana. Erityisesti koski tämä autokorjaamo-osaston toimintaa, vaikka toisaalta vaikutukset ulottuivat kaikkiin osastoihin.

Ruskeasuon alueen käyttöönotosta seurasi mm., että autokorjaamo siirrettiin kokonaisuudessaan Vallilasta uusiin tiloihin; Ruskeasuosta tuli autokaluston pääsäilytyspaikka, ja sinne keskittyi pääosa autojen huolto- ja huoltokorjaustoiminnasta; suurin osa Vallilan vapautuneista tiloista vuokrattiin ulkopuolisille, muun osan tullessa raitiovaunukorjaamo-osaston käyttöön; raitiovaunukorjaamo-osaston osastopäällikkö siirtyi Töölöstä Vallilaan, rata-osaston osastopäällikkö lähimpine apulaisineen Töölöstä Koskelaan ja teknillinen suunnitteluosasto siirtyi Töölöstä Ruskeasuolle pääkonttorin yhteyteen.

Kun Helsingin julkisen liikenteen kasvu oli hoidettu yksinomaan linja-autoilla, oli linja-autokalustoa jatkuvasti jouduttu lisäämään muiden liikennevälineiden tarpeen pysyessä suunnilleen ennallaan. Koska kaluston korjaus- ja huoltotarve riippuu ajetuista kilometreistä, oli seurauksena autokorjaamo-osaston toiminnan laajentuminen, muiden osastojen työmäärän pysyessä aikaisemmalla tasolla.

Liikkuva kalusto:

Linja-autot

	1960	1961
Vuoden aikana hankittu	20	83
» » romutettu	15	19

31. Liikennelaitos

	1960	1961
Lukumäärä vuoden lopussa	380	444
Turistivaunuja	2	2
J o h d i n a u t o t		
Lukumäärä vuoden lopussa	26	26
R a i t i o v a u n u t		
Moottorivaunuja, 4-akselisia.....	111	111
» 2-akselisia.....	91	91
Perävaunuja, 4-akselisia.....	30	30
» 2-akselisia.....	100	100
A l u k s e t		

Moottorilautta »Korkeasaari—Högholmen»

Uuden kaluston hankinnoissa, jotka kertomusvuoden aikana kohdistuivat vain linja-autoihin, pyrittiin erityisesti kiinnittämään huomiota tarkoituksenmukaisen rakenteen ohella standardisointinäkökohtiin. Tämä oli erityisesti korjausten ja varastotoiminnan kannalta tärkeitä.

Autokorjaamo-osaston toimintaan vaikutti kertomusvuoden aikana muutto Ruskeasuon uusiin tiloihin. Varsinainen muutto sekä korjaamotyön järjestely muuttovaiheen aikana siten, että liikenne oli turvattu myös muuton aikana, aiheutti melkoisesti lisäkustannuksia. Lisätyötä aiheuttivat myös monet vuoden kuluessa suoritettut työtilojen ja laitteiden viimeistelyt, korjaukset ja muutokset.

Autokorjaamon siirryttyä uusiin nykyaikaisiin ja tarkoituksenmukaisiin tiloihin sekä huolto- ja huoltokorjaustoiminnan saadessa samalla lisää työtiloja autokorjaamo-osaston työskentelymahdollisuudet parantuivat oleellisesti. Jo kertomusvuoden aikana päästiin aloittamaan autokaluston määräaikaishuoltokorjaukset, joilla pyritään tehokkaampaan ja taloudellisempaan autojen käyttöön. Autokaluston saaminen koko auton iän käsittävän ennakoivan määräaikaishuoltotoiminnan piiriin vaatii kuitenkin useamman vuoden ajan.

Numerotietoja autojen korjaustoiminnasta:

	1960	1961
Alustakorjauksia	3 284	4 568
Korikorjauksia	849	547
Maalauksia	223	250
Moottoreiden täyskorjauksia	82	76
Huoltokorjauksia	29 200	20 335
Kolarikorjauksia	1 213	1 380

2 500 km:n huoltokorjauksia suoritettiin kertomusvuonna 8 775, 60 000 km:n 4, 120 000 km:n 3 sekä 240 000 km:n korjauksia 3.

Kolarivaurioiden korjaukseen sekä suurempien työruuhkien että kesälomien aikana käytettiin jonkinverran ulkopuolisten korjaamoiden apua.

Linja-autokaluston yhä lisääntyessä oli jo jouduttu kiinnittämään huomiota tulevan kaluston säilytykseen. Edullisimman säilytysmuodon keksimiseksi rakennettiin Ruskeasuon autohallin ulkopuolelle 10 linja-autolle sähköliitäntäpisteet ulkonäsäilytyskokeilua varten.

Raitiovaununkorjaamo-osasto. Raitiovaunujen korjaus- ja huoltotoiminta oli kertomusvuoden aikana samankaltaista kuin edellisenä vuonna, joten myös korjaamoiden työntekijämäärät pysyivät ennallaan. Samassa yhteydessä kuin osastopäällikön sijoituspaikka muuttui Töölöstä Vallilaan, siirtyi Koskelan halleilla ollut järjestelyelin Vallilan korjaamon yhteyteen. Samalla laajennettiin tämän elimen tehtävät käsittämään sekä korjaamot että huollot. Uudelleenjärjestelyn jälkeen järjestelyelimen tehtäviin kuului vaunujen toimittaminen eri huoltoihin ja korjaamoihin, vikatilastojen laatiminen sekä tarpeen että laadittujen ohjelmien mukaisesti sekä suoritettavien parannustöiden ja erilaisten kokeilujen seuraaminen.

Kertomusvuoden aikana pyrittiin erityisesti parantamaan johdinkulkuneuvojen teknillistä kuntoa ja teknillisiä ominaisuuksia sekä näin lisäämään vaunujen käyttövarmuutta. Autokorjaamon siirryttyä Ruskeasuolle saatettiin Vallilan raitiovaunukorjaamossa suorittaa eräitä tarpeellisia työtilojen järjestelyjä. Näistä mainittakoon seuraavat: entinen autojen korikorjaamo muutettiin raitiovaunuhalliksi, sähkökorjaamo siirrettiin entiseen pukuhuoneeseen, varastotiloja laajennettiin ja huoltokorjaamo siirrettiin aikaisempiin varastotiloihin.

Numerotietoja raitiovaunujen ja johdinautojen korjaus- ja huoltotoiminnasta:

	1960	1961
Moottorivaunujen uudelleenrakentaminen	2	—
Moottorivaunujen täyskorjauksia	45	55
Perävaunujen »	1	2
Moottorivaunujen suuria määräaikaiskorjauksia	222	169
Perävaunujen »	16	11
Ratamoottorien täyskorjauksia	219	95
Osittaisia ratamoottorien korjauksia	—	266
Kolarikorjauksia	627	537
Ulkopuolisia maalauksia	13	12
Pieniä huoltokorjauksia	7 950	8 607
Linjalla suoritettuja korjauksia	4 542	3 775
Johdinautokorjauksia	635	681
Johdinautokorjauksia linjalla.....	554	509

Liikkuvaan kalustoon, sen hoitoon ja kunnossapitoon liittyvät oleellisenä osana myös ratojen- ja ajojohtojen kunnossapitotyöt.

Rataosaston suorittamien korjaustöiden luku oli melkein sama kuin edellisen vuoden aikana. Osaston toimintavalmiutta pyrittiin parantamaan hankkimalla uutta ja tehokkaampaa kalustoa. Erityistä huomiota kiinnitettiin ratojen puhdistuksen tehostamiseen ja uuden sopivan puhdistuskaluston suunnitteluun. Auto-osaston muutto ja sijoittuminen Ruskeasuon halleille vaikutti huomattavasti myös rataosaston töihin. Numerotietojen valossa oli rataosaston toiminta kertomusvuoden aikana seuraavanlainen:

R a d a t

	1960	1961
Raiteiden yhteenlaskettu pituus	79 878 m	79 886 m
Ratapiha- ja halliraitteiden pituus	15 324 »	14 948 »

31. Liikennelaitos

	1960	1961
Uutta rataa rakennettu	247 m	43 m
Kuluneita kiskoja vaihdettu	4 391 »	3 950 »
Raiteita nostettu ja tuettu.....	5 617 »	4 276 »
Vanhaa raidetta purettu	—	411 »
Vaihteiden lukumäärä	310 kpl	289 kpl
Uusia vaihteita asennettu	7 »	10 »
Vaihteita poistettu	6 »	31 »
Risteyskappaleiden lukumäärä	70 »	75 »
Katua päällystetty kivellä	10 326 m ²	18 825 m ²
» » asfaltilla	7 230 m ²	2 580 m ²
Raitiokorokkeita rakennettu	25 kpl	17 kpl
Bussikorokkeita »	—	28 »

Ruoholahden sillan ja Lauttasaarenkadun liikennejärjestelytöiden takia aloitettiin radan siirto Lauttasaarenkadulla.

Rataosaston korjauspaja valmisti rataosaston koneiden huollon ohella erilaisia ratalaitteita, johdinpylväitä ja korokkeita. Erinäiset Ruhan hallien metallirakenteet tehtiin rataosaston konepajalla. Ruhan varastoa varten valmistettiin konepajassa mm. 5 575 jm teräksistä varastohyllyä. Korjauspaja aloitti myös ensimmäisen uudentyyppisen auravaunun valmistuksen.

Raitioteiden ja johdinautojen sähkölaitteet

	1960	1961
Ajoverkoston kokonaispituus	106 982 m	106 614 m
Raitioteiden ajoverkosto	95 202 »	94 834 »
Johdinautojen ajoverkosto	11 780 »	11 780 »
Kulunutta ajojohtoa uusittu	6 620 »	2 080 »
Vaihteiden lämmityslaitteita asennettu	2 kpl	4 kpl
Vaihdeautomaatteja oli linjalla	41 »	41 »
Johdinpylväitä pystytetty	65 »	12 »
» poistettu	58 »	45 »

Rakennukset. Asuntokiinteistöissä Mannerheimintie 76, Töölönkatu 49, Porvoonkatu 12, Hämeentie 54 ja Lauttasaaren huvilassa suoritettiin viemäri-, sähkö- ja muita huoltokorjauksia. Töölön, Vallilan ja Koskelan halleissa suoritettiin erilaisia kunnossapito- ja korjauksia sekä jatkettiin uudelleenjärjestelyjen aiheuttamia muutostöitä.

Ruskeasuon hallialueella jatkettiin rakennus- ja viimeistelyitä.

Teknillinen suunnitteluosasto. Teknillisen suunnittelun pääpaino kertomusvuonna suuntautui autokorjaamo-osastolle. Tämän osaston siirtyminen Ruskeasuon hallille tarjosi entistä paremmat mahdollisuudet korjaustoiminnan kehittämiseksi. Vuoden kuluessa suoritettiin korjaustoimintaan liittyvää tutkimustyötä. Saatujen tulosten pohjalta luotiin laitoksen autokaluston hoitoon soveltuva määräaikaishuolto-ohjelma, jota vuoden lopulla ryhdyttiin toteuttamaan. Autokalustoa pyrittiin yhtenäistämään ja sen hankintaan liittyvät teknilliset vaatimukset uusittiin saatu-

jen kokemusten perusteella. Autokalustoon liittyviä piirustuksia uudistettiin ja täydennettiin vastaamaan standardisoinnin vaatimuksia. Tilatun autokaluston valmistusta valvottiin.

Palosuojelu. Kertomusvuoden aikana laitoksen palosuojelua tehostettiin ja kehitettiin edellisenä vuonna luodun organisaation puitteissa. Liikkuvan kaluston sammutusvälineet tarkastettiin ja saatettiin asianmukaiseen kuntoon.

Hallien ja korjaamotilojen palonsammutuslaitteita on jatkuvasti lisätty. Yhteistyössä paloviranomaisten kanssa on pyritty saamaan halli- ja korjaamotilat sekä varastot mahdollisimman palovarmiksi. Suurta huomiota on kiinnitetty valistus-toimintaan ja sammutusvälineiden oikean käytön opetukseen. Tässä mielessä piti laitoksen palomestari vuoden aikana kymmenen luentoa työnjohtajille ja liikennehenkilöstölle.

32. Satamahallinto

Satamalautakunta ja sen toiminta

Lautakunnan kokoonpano. Satamalautakuntaan kuuluivat v. 1961 kontra-amir. Svante Sundman puheenjohtajana, toimist.hoit. Urho Ilmanen varapuheenjohtajana sekä jäseninä: joht. Rote Hellström, pääjoht. Jalmari Laakso, pääsiht. Olavi Laine, dipl.ins. Esko Poltto, luottamusmies Yrjö Roth, varat. Tarmo Sivula ja rak.mest. Jaakko Tiilikainen.

Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli teollisuustoimen joht. Hjalmar Krogius.

Lautakunnan kokoukset. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 28 kertaa. Päytäkirjain pykäläluku oli 1 001, kanslian diaariin merkittyjen asiain luku 1 701 ja lähetettyjen kirjeiden luku 692; pöytäkirjanotteita annettiin 1 631. Satama-johtajan päätösluettelon pykäläluku oli 48 ja otteita annettiin 170.

Julkaisutoiminta. Kertomusvuoden aikana julkaistiin englanninkielinen vuosikertomus sekä sataman taksat sisältävä kirjanen.

Vuokra-asioita ym. Kesko Oy:lle päätettiin vuokrata 8 500 m²:n suuruinen alue Munkkisaaresta 50 vuoden ajaksi asemakaavamuutoksen vahvistamisesta lukien kaupunginvaltuuston 16. 11. 1960 määräämillä sekä muutoin tavanmukaisilla ehdoilla (6. 2. 73 §).

Rake Oy:n vuokraoikeus Länsisataman korttelissa n:o 266 sijaitsevaan varastoalueeseen päätettiin siirtää Vaasan Höyrymylly Oy:lle entisillä vuokraehdoilla (2. 10. 723 §).

Oy. Mercantile Ab:n vuokrasopimusta Ruoholahden varastoalueeseen n:o 55 päätettiin pidentää kaupunginvaltuuston 20. 9. määräämillä ehdoilla 31.12.1989 saakka (16. 10. 769 §).

Kertomusvuoden aikana lautakunta vuokrasi viideksi vuodeksi tai pitemmäksi ajaksi seuraavat alueet:

Vuokraaja	Alue	Pinta- ala, m ²	Vuokrakausi	Indeksilukua vas- taava perusvuok- ra m ² :ltä	Päätös
Kalatukkuliike A. Vainio Joh Nurminen Oy.	Verkkosaaren alue n:o 10	1 248	1. 2. 1961— 31. 12. 1979	200 mk/1951—100	13. 2. 120 §
Merikiito Oy.	Länsisataman varas- toalue n:o 254/d	2 559	1. 4. 1961— 31. 3. 1966	260 mk/1951—100	13. 3. 214 §
Oy. Huolintakeskus Ab	Länsisataman hiiliva- rastoalue n:o 765/a	4 000	1. 7. 1961— 30. 6. 1966	260 mk/1951—100	2. 5. 353 §
	Katajanokan varasto- alue II	3 500	1. 10. 1961— 30. 9. 1966	260 mk/1951—100	20. 12. 964 §

Rakennusten ja varastotilojen vuokraukset. Helsingin Satamaväen Osuusruokalalle Katajanokan huoltorakennuksesta vuokratun 14 m²:n suuruisen huoneen vuokrasuhde merkittiin päättyneeksi 15. 2. (27. 2. 167 §).

Sörnäisten sataman huoltorakennuksen ruokalanpito-oikeus päätettiin antaa rva Aili Mattilalle 1.4. alkaen 75 000 mk:n kuukausivuokrasta (13. 3. 212 §); rakennuksen huoltotilat päätettiin luovuttaa Sörnäs Stevedoring Oy:n hoitoon (27.3.244§). Lisäksi päätettiin huoltorakennuksesta vuokrata 1.6. lukien Sörnäs Stevedoring Oy:lle kaksi huonetta yhteensä pinta-alaltaan 22 m² ja rva Mattilalle yksi huone pinta-alaltaan 11 m², irtisanomisaika 3 kk, kuukausivuokra 650 mk/m² (29. 5. 433 §).

Tupakkatehdas Fennialle yleisestä talletusmakasiinista vuokratun varasto-osaston A III vuokrasuhde merkittiin päättyväksi 30.4. sekä tämä osasto vuokrattiin Suomen Tupakka Oy:lle 1. 5. lukien, irtisanomisaika 6 kk, kuukausivuokra 150 mk/m² (2. 5. 348 §).

Rautatiehallitukselle päätettiin vuokrata Herttoniemen asemarakennuksessa sijaitseva asemapäällikön huoneisto lisätiloineen 1.4. lukien, irtisanomisaika 6 kk, kuukausivuokra 14 250 mk (12. 6. 458 §).

Osuustukkukaupalle päätettiin vuokrata Eteläsataman varastorakennuksesta n:o 49 m²:n suuruinen toimistohuone 16.8. lukien, irtisanomisaika 6 kk, kuukausivuokra 650 mk/m² sekä Merihuolto Oy:lle, Merikiito Oy:lle ja Henry Nielsen Oy:lle yhteisesti 16 m²:n suuruinen toimistohuone 16.8. lukien, irtisanomisaika 6 kk, kuukausivuokra 650 mk/m² (21. 8. 604 §).

Kuorma-autojen Tilauskeskusyhdistyksen Hietalahdenrannassa sijaitsevan autoaseman vuokrasopimusta päätettiin pidentää 1.6.1961—31.5.1966 väliseksi ajaksi, vuosivuokra 26 000 mk indeksiehdoin (21. 8. 606 §).

Uusi Suomi Oy:n vuokraoikeus Ruoholahden varastoalueella n:o 42 sijaitsevaan 469 m²:n suuruiseen varastorakennukseen päätettiin siirtää Pyynikin Myynti Oy:lle 1.9. lukien entisillä vuokraehdoilla (4. 9 647 §).

Laiturihuoltotoiminnasta aiheutuneet korvaukset. Laiturihuollon vastuulla olleista, puuttumaan jääneistä tai vahingoittuneista tavaroista päätettiin suorittaa tavaranomistajille korvauksia 32 tapauksessa yhteensä 803 302 mk.

Hyväksytyt piirustukset. Lautakunta hyväksyi puolestaan kertomusvuoden aikana seuraavat rakennuspiirustukset: Oy. Renlund Ab:n Ruoholahden varasto-alueelle n:o 15 suunnitellun vajarakennuksen (27. 2. 176 §); Helsingin Kala Oy:n

Verkkosaareen suunnitellun jäädyttämörakennuksen (27. 2. 177 §); Kalatukku-liike A. Vainion Verkkosaareen suunnitellun kalasavustamon uudet piirustukset (13. 3. 213 §); Kalastajain Oy:n Verkkosaaren kalansavustamoalueella sijaitsevan rakennuksen muutospiirustukset (15. 5. 386 §); Vesi ja Lämpö Oy:n Länsisataman varastoalueelle suunnitellun varastosuojan (15. 5. 396 §); John Nurminen Oy:n Länsisataman varastoalueille suunniteltujen rakennusten (12. 6. 460 §, 7. 8. 586 §); Oy. Stevedoring Ab:n Länsisatamaan suunnitellun varastosuojan (26. 6. 514 §); Merikiito Oy:n Länsisataman varastoalueelle n:o 765/a suunnitteleman varastosuojan (21. 8. 602 §); Kalastajain Oy:n Verkkosaaren kalansavustamon muutospiirustukset (4. 9. 674 §); Kiitolinja Oy:n Ruoholahden asemarakennuksen muutospiirustukset (11. 9. 676 §); Finnish Stevedores Oy:n, Stevedoring Oy:n ja Åkerman Oy:n yhteiset Länsisataman liikennealueella sijaitsevaan rakennukseen suunniteltujen huonetilojen muutostöiden (2. 10. 725 §) ja Oy. Huolintakeskus Ab:n Katajanokan varastoalue II:n varastorakennuksen piirustukset (20. 12. 964 §).

Taksojen ja maksujen muutokset ja korotukset. Laiturihuoltotaksaa päätettiin korottaa 1. 2.1961 lukien (30. 1. 43 §) sekä 1.1.1962 lukien (20. 12. 962 §).

Yleisen talletusvaraston työmaksuja päätettiin korottaa 1.3. lukien (27. 2. 168 §).

Uuden 150-tonnin satamanosturin käyttötaksa vahvistettiin (27. 3. 251 §).

Satamalaitoksen sähköverkostosta myytävän sähkön hinnaksi päätettiin määrätä sähkölaitoksen tariffin mukainen hinta 20 % korotettuna (27. 3. 255 §).

Koneellisten tavaransiirtolaitteiden käyttötaksa päätettiin korottaa 1.1.1962 lukien (16. 10. 766 §).

Varastosuojien ja varastoimisalueiden paikanvuokrataksa päätettiin korottaa 1.1.1962 lukien (27. 11. 894 §).

Alusten köysien laituriin kiinnittämisestä ja irroittamisesta sekä satamaluotsauksesta kannettavat maksut, jotka satamapalveluskuntaan kuuluvilla on oikeus kantaa näistä suorittamistaan sivutehtävistä, päätettiin korottaa 1.1.1962 lukien (11. 12. 933 §).

Kaupunginvaltuuston 14.6. hyväksymää ja sisäasiainministeriön 25. 7. vahvistamaa liikennemaksutaksaa alettiin soveltaa 1.8. lukien (2. 10. 704 §).

Esityksiä tehtiin kaupunginhallitukselle mm. seuraavista asioista, jotka koskivat: tonttien vuokraamista Hernesaaresta (6. 2. 69 §, 27. 3. 257 §); Katajanokan ja Eteläsataman raudesuunnitelmia (6. 2. 79 §); kaupungin kaduissa tehtävien kaivuiden suoritus- ja valvontataksaan tehtävää lisäystä (13. 2. 113 §); Matalasalmenkadulta Munkkisaaren eteläistä rantaa pitkin Merikadulle johtavan läpikulkutien rakentamista (13. 2. 114 §); yksityisten kiitolinjoiden tuoman ulkomaantavaran tullikäsitteilypaikkaa (13. 2. 116 §); Sörnäisten sataman kiertotien suunnitelmaa (13. 2. 126 §); ansiomerkkien myöntämistä satamalaitoksen viranhaltijoille (27. 2. 165 §); satamaluotsien virkapuvun muutosehdotusta (13. 3. 211 §); Sörnäisten taseuristeysten varoituslaitteiden toiminnan varmistamista (27. 3. 252 §); raiteen siirtämistä Ruoholahden sillan kohdalla (27. 3. 254 §); Kumpulän radan rakentamista ja Sörnäisten ratapihan järjestelyä (17. 4. 307 §); vanhan matkustajapaviljongin ja varastorakennuksen purkamista (17. 4. 310 §); Kulosaaren sillan ja sen liittymisteiden hoitoa ja kunnossapitoa (2. 5. 350 §, 4. 9. 643 §); puhelinkaapelin asentamista Kulosaaren siltaan (15. 5. 387 §); Katajanokan III varastorakennuksen

suunnitteluperusteita (15. 5. 391 §); uusitun liikennemaksutaksan käytäntöön ottamista (29. 5. 442 §); tuulaakin perimisestä aiheutuvien kulujen korvaamista satamalaitokselle (29. 5. 444 §); osallistumista Suomen Satamaliiton liittokokoukseen Oulussa (15. 6. 481 §); nosturilaitoksen muodostamista erilliseksi osastoksi (18. 9. 683 §); valtiolle kuuluvan alueen siirtämistä kaupungin hallintoon Sörnäisten satamassa (2. 10. 722 §); Oy. Ford Ab:n vuokra-alueiden vuokran tarkistamista (30. 10. 801 §); Hernesaaren alueen laajentamista (30. 10. 804 §); jaoston asettamista tutkimaan Länsisataman rakennussuunnitelmia (27. 11. 896 §); tuontitavara-lastien merkitsemistä (11. 12. 940 §) sekä Jätkäsaaren laiturin rakennusohjelmaa ja Länsisataman talletusvaraston suunnittelua (20. 12. 996 §).

Lausuntoja. K a u p u n g i n h a l l i t u k s e l l e annettiin seuraavat lausunnot asioista, jotka koskivat: Katajanokalla sattuneesta nosturivauriosta aiheutuneen vahingon korvaamista (6. 2. 59 §); kaupungin rantojen puhtaanapitoa (6. 2. 61 §); tulenaran nesteen varastoimista (6. 2. 74, 93 §); Herttoniemen asemarakennuksen siirtämistä satamalautakunnan hallintoon (6. 2. 75 §); aloitetta Töölönlahden saastumisen estämiseksi (6. 2. 92 §); alueiden vuokraamista Hernesaaresta Oy. Ford Ab:lle (13. 2. 112 §); autokatsastuskonttorin teiden rakentamista Munkkisaaren ja Merisataman alueella (13. 2. 117 §); Hanasaaren voimalaitoksen tontin laajentamista (13. 2. 119 §); lainan myöntämistä Brändö Seglare -nimiselle yhdistykselle (13. 2. 122 §); asiattoman oleskelun kieltämistä Helsingin satamien alueella (13. 2. 123 §); Merisataman viemärivereden puhdistamosuunnitelmaa (17. 2. 149 §); Munkkisaaren autohallirakennuksen luonnospiirustuksia (17. 2. 150 §); puhelinkaapeleiden asentamista Runeberginkadun rautatiesillan onteloon (27. 2. 174 §); edustajien lähettämistä Satamaliiton ylimääräiseen liittokokoukseen (13. 3. 208 §); varastoalueen vuokraamista Oy. Stevedoring Ab:lle (13. 3. 218 §); Kuusisaaren ja Munkkiniemen välisen sillan ja penkereen suunnitelmia (13. 3. 219 §); Suomen Merimies-Unionin J/M Tursoa koskevaa kirjettä (27. 3. 246 §); Nyländska Jaktklubben -nimisen seuran 100-vuotisjuhlien ajaksi käyttöön anottua laituritilaa (27. 3. 250 §); Katajanokan kanavan seudun liikenteen järjestelyä (17. 4. 305 §); Länsisataman ja Merisataman valaistuksen parantamista (17. 4. 306 §); alueen vuokraamista Laajasalon öljysatamasta Aerosun Oy:lle (2. 5. 358 §); Hevossalmen kääntösillan hoitoa (15. 5. 389 §); Oy. G. W. Sohlberg Ab:n omistaman raiteen avaamista Herttoniemen aseman käyttöön (15. 5. 390 §); ylikäytävän rakentamista Valimontiellä (29. 5. 438 §); katu- ja viemäritöitä v. 1962 (29. 5. 439 §); Itämerenkadun liikenteen järjestelyä (15. 6. 486 §); työurakkasopimuslomakkeen käytäntöön ottamisista (26. 6. 518 §); hiekkasataman rakentamista Lauttasaareen (26. 6. 519 §); Lauttasaaren sillan liikennöimisestä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamista (26. 6. 522 §); valtion jäänmurtajille kesän ajaksi järjestettäviä laituri paikkoja (4. 9. 627 §); avustuksen myöntämistä Suomen Merimieslähetykselle (4. 9. 628 §); vuositilintarkastajien v:n 1960 kertomusta (4. 9. 629 §); Siltasaaren kärjen ranta-alueen kunnostamista (4. 9. 640 §); vesiurheilua varten tarvittavan alueen varaamista Soutustadionin ympäristöstä (4. 9. 641 §); rautatien tasoylikäytävien liikenneturvallisuutta Ruoholahdessa (4. 9. 644, 645 §); Vaasan Höyrymylly Oy:n alueen laajentamista (4. 9. 648 §); Nihtisaaren rakennusten luovuttamista satamalautakunnalle (4. 9. 650 §); satamamaksutaksan uusimista (11. 9. 677 §); kalatukkukeskuksen suunnittelukomitean mietintöä (18. 9.

690 §); Sörnäisten tasoylikäytävän varoituslaitteiden erikoisjohtosääntöjä (18. 9. 693 §); teollisuustontin myyntiä Herttoniemestä Oy. Gustav Paulig Ab:lle (18. 9. 694 §); Katajanokan sataman sähköverkoston siirtämistä satamalaitoksen käyttöomaisuuteen (2. 10. 715 §); Helsingin vapaavarastokysymystä ja warranttitiloja (2. 10. 718 §); betonitehtaan sijoittamista Jätkäsaareen (2. 10. 721 §); Ruoholahden sillan pääpiirustusten hyväksymistä (16. 10. 771 §); Särkän aallonmurtaajan viimeistelytöitä (16. 10. 772 §); Suomen Meripelastusseuran avustusanomusta (16. 10. 773 §); Eteläsataman ulkokäymälän pääpiirustuksia (16. 10. 781 §); John Nurminen Oy:n anomusta vesijohdon rakentamisesta Majakkakatuun (30. 10. 807 §); maa-alueen tasoittamista ja päällystämistä Hernesaarenkadulla (27. 11. 891 §); Salmisaaren Veneveistämö Oy:ltä vapautuvan tontin ja rakennuksen käyttöä (27. 11. 893 §); vapaavaraston tai vapaasataman perustamista Helsinkiin (27. 11. 895 §); Hanasaaren alueen siirtämistä teollisuuslaitosten lautakunnan hallintoon (27. 11. 899 §); Helsingin sataman valaistusta (20. 12. 965 §); Merisataman tasoylikäytävän ja lisäraiteen rakentamista (20. 12. 967 §) sekä erään liikennemaksutaksassa vahvistetun liikennemaksun oikaisemista (20. 12. 970 §).

P a l k k a l a u t a k u n n a l l e annettiin lausunnot asioista, jotka koskivat: vuorotyölisän maksamista virka- tai työsopimussuhteessa oleville kuukausipalkkaisille rakennusmestareille (29. 5. 428 §) ja ylimääräisten leskieläkkeiden myöntämistä (18. 9. 684, 685 §).

K i i n t e i s t ö l a u t a k u n n a l l e annetut lausunnot koskivat: Katajanokan kanavan seudun liikenteen järjestelyä (27. 2. 163 §) ja kahvila-alueen sijoittamista Taivallahteen (27. 3. 249 §).

T e o l l i s u u s l a i t o s t e n l a u t a k u n n a l l e annettiin lausunto alueen vuokraamisesta sähkölaitoksen varmuusvarastoa varten (27. 11. 901 §).

Satamalaitos

Satamalaitoksen ja sen osastojen päälliköt. Satamalaitosta johti satamajoht. Kristian Eiro ja osastopäällikköinä toimivat kansliaosastolla siht. Sampsa Järvelä, kassa- ja tiliosastolla satamakamr. Paavo Jäntti, satamakonttorissa satamakapt. Georg Häggström, varastoimis- ja laiturihuolto-osastolla varastoimistoimen joht. Tauno Teräs sekä satamarakennusosastolla satamarak.pääll. Veli Rahikainen.

Henkilökunta

Satamarakennusosasto. Eläkkeelle siirtyneelle osastokamr. Alfrid Nygrénille myönnettiin ero virastaan 19. 4. lukien (27. 3. 241 § ja virkaan nimitettiin sosionomi Johannes Karonen 1. 7. lukien (29. 5. 426 §). Dipl. ins. Kauko Rautanen nimitettiin 30. palkkaluokan insinöörin virkaan 1. 6. lukien (29. 5. 425 §).

Sairauslomat. Viranhaltijoille ja työsuhteessa oleville virkasäännön mukaisia sairauslomaetuja nauttiville myönnettiin kertomusvuoden kuluessa sairauslomia 313 tapauksessa. Sairauspäivien lukumäärä oli 4 837, joista 3 929 päivää täysin palkkaeduin, 897 päivää 2/3 palkkaeduin sekä 11 päivää palkatta.

Henkilökunnan lukumäärä. Satamalaitoksen palveluksessa oli 31.12. henkilökuntaa seuraavasti: virkasuhteessa olevia 603, työsuhteessa kuukausipalkkaisia 172 ja tuntipalkkaisia 504. Henkilökunta jakaantui satamalaitoksen eri osastoille seuraavasti:

	Virkasuhteessa	Työsuhteessa	
		Kuukausipalkkaisia	Tuntipalkkaisia
Kansliaosasto ¹⁾	8	—	—
Kassa- ja tiliosasto	43	3	—
Satamakonttori	36	19	—
Varastois- ja laiturihuolto-osasto	453	89	10
Satamarakennusosasto	63	61	494
Yhteensä	603	172	504

Henkilökunnasta oli miespuolisia 1 157 ja naispuolisia 122.

Varastorakennukset, laituripituus ym.

Eteläsataman varastorakennusten lattia-ala oli kertomusvuoden päättyessä 87 075 m² ja Länsisataman varastorakennusten 41 780 m². Matkustajalaiturin uusi varastorakennus M 4, lattia-alaltaan 4 355 m², otettiin käyttöön elokuussa siten, että ensimmäisenä purki sinne lastinsa ms. »Inari» 8.8. Matkustajalaiturin puinen varastosuoja n:o 5, lattia-alaltaan 500 m², purettiin toukokuussa ja Katajanokan puinen varastosuoja n:o 10, 1 820 m², heinäkuussa. Katajanokan varastorakennus K III:n perustustyöt alkoivat syyskuussa, urakoitsijana oli Oy. Kreuto Ab.

Kaupungin omistamien, vähintään 2 m:n syvyisten varsinaisten meriliikennelaiturien pituus oli kertomusvuoden päättyessä 5 938 m, johon määrään ei sisälly saaristoliikennelaitureita eikä rakennustarvikkeiden yms. purkamiseen tarkoitettuja laitureita, vaikka niiden syvyys olisi yli 2 m.

Sompasaaren sekä Jätkäsaaren laiturin jatkeen laiturityöt jatkuivat edelleen. Kertomusvuonna aloitettiin Kesko Oy:lle vuokratun tontin kohdalle Hernesaareen tulevan 97 m:n pituisen laiturin rakennustyöt, urakoitsijana Silta ja Satama Oy.

Vesialueita täytettiin satamarakennusosaston valvonnassa yhteensä 93 590 m², josta sataman varsinaisen maa-alueen lisäys oli 32 590 m².

Uusia haarukkatrukkeja hankittiin viisi. Käytöstä poistetuista neljästä trukista kaksi luovutettiin rakennusvirastolle ja kaksi myytiin romuliikkeille. Kaksi poistettua kuorma-autoa luovutettiin rakennusvirastolle. Tilalle hankittiin kaksi pakettiautoa.

Sähkölaitoksen Hanasaaren voimalaitoksen laiturille rakennettu 150-tonnin (nostokykyinen) nosturi siirtyi satamalaitoksen hallintoon 1.1. ja sen käyttöön 15.3. alkaen.

Kertomusvuoden päättyessä oli satamalaitoksella 76 laiturinosturia, 13 auto-osturia, 49 haarukkatrukkia ja 7 vaunusiirtotraktoria.

¹⁾ Satamajohtaja mukaan luettuna.

Satamaliikenne

Kertomusvuoden talvi oli harvinaisen lämmin, joten satama oli jäätön koko talven lukuun ottamatta vähäistä ohutta jäätä Sörnäisten ja Herttoniemen satamien lahdissa. Jäänmurtaaja Otso oli ensimmäisen kerran koko olemassaolonsa aikana aivan ilman työtä. Liikenne jatkui verrattain tasaisesti läpi vuoden. Toukokuun loppupuolella oli tosin jonkin verran ruuhkaa satamissa. 6.12. vallitsi harvinaisen kova myrsky, jonka seurauksena merivesi nousi 105 cm yli normaalikorkeuden. Satamakonttorin päiväkirjojen mukaan oli tämä uusi ennätys Helsingissä.

Satamaan saapui kertomusvuoden aikana 7 943 (ed. v. 6 849) alusta, joiden nettovetomäärä oli 3 641 966 (3 247 372) rekisteritonnia, ja sieltä lähti 7 942 (6 856) alusta, joiden nettovetomäärä oli 3 640 993 (3 244 912) rekisteritonnia. Kertomusvuoden aikana saapuneiden alusten lukumäärä lisääntyi 1 094 aluksella ja vetomäärä 394 594 rekisteritonnilta eli 12.2 %, lähteneiden alusten lukumäärä lisääntyi 1 086 aluksella ja vetomäärä 396 081 rekisteritonnilta eli 12.2 %.

Helsingin satamassa käyneiden alusten luku- ja vetomäärä eri kuukausina oli seuraava:

Kuukausi	Ulkomainen merenkulku		Rannikkoliikenne		Yhteensä	
	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia
<i>Saapuneet alukset:</i>						
Tammikuu	234	223 732	89	17 113	323	240 845
Helmikuu	192	193 944	21	11 487	213	205 431
Maaliskuu	249	206 874	71	17 627	320	224 501
Huhtikuu	285	213 378	225	22 142	510	235 520
Toukokuu	362	311 827	414	36 001	776	347 828
Kesäkuu	383	325 999	493	47 443	876	373 442
Heinäkuu	382	349 464	479	44 111	861	393 575
Elokuu	407	355 858	588	52 590	995	408 448
Syyskuu	392	287 563	509	50 589	901	338 152
Lokakuu	371	288 688	500	47 808	871	336 496
Marraskuu	352	232 218	459	41 729	811	273 947
Joulukuu	307	245 711	179	18 070	486	263 781
Koko vuosi	3 916	3 235 256	4 027	406 710	7 943	3 641 966
<i>Kotipaikka:</i>						
Helsinki	1 024	1 067 901	137	59 958	1 161	1 127 859
Muulla kotimaassa	711	508 276	3 890	346 752	4 601	855 028
Ulkomailla	2 181	1 659 079	—	—	2 181	1 659 079
<i>Lähteneet alukset:</i>						
Tammikuu	230	221 308	89	17 113	319	238 421
Helmikuu	186	191 990	21	11 487	207	203 477
Maaliskuu	256	218 429	71	17 627	327	236 056
Huhtikuu	285	219 991	225	22 142	510	242 133
Toukokuu	359	304 052	414	36 001	773	340 053
Kesäkuu	397	335 610	493	47 443	890	383 053
Heinäkuu	371	338 167	479	44 111	850	382 278
Elokuu	402	349 073	588	52 590	990	401 663
Syyskuu	408	305 588	509	50 589	917	356 177
Lokakuu	356	266 538	500	47 808	856	314 346
Marraskuu	347	210 154	459	41 729	806	251 883
Joulukuu	318	273 383	179	18 070	497	291 453
Koko vuosi	3 915	3 234 283	4 027	406 710	7 942	3 640 993
<i>Kotipaikka:</i>						
Helsinki	1 025	1 073 508	137	59 958	1 162	1 133 466
Muulla kotimaassa	710	512 047	3 890	346 752	4 600	858 799
Ulkomailla	2 180	1 648 728	—	—	2 180	1 648 728

Ulkomainen merenkulku. Saapuneiden alusten lukumäärä oli 411 eli 11.7 % ja vetomäärä 298 872 nettorekisteritonna eli 10.2 % suurempi kuin edellisenä vuonna sekä lähteneiden alusten lukumäärä 403 eli 11.5 % ja vetomäärä 300 359 rekisteritonna eli 10.2 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Saapuneista aluksista oli suomalaisia 1 735, yhteensä 1 576 177 nettorekisteritonna eli 48.7 % ja ulkomaisia 2 181, yhteensä 1 659 079 rekisteritonna eli 51.3 % ulkomaisessa merenkulussa saapuneiden alusten koko vetomäärästä. Lähteneistä aluksista oli suomalaisia 1 735, yhteensä 1 585 555 rekisteritonna eli 49.0 % ja ulkomaisia 2 180, yhteensä 1 648 728 nettorekisteritonna eli 51.0 % ulkomaisessa merenkulussa lähteneiden alusten koko vetomäärästä.

Rannikkoliikenne. Sekä saapuneiden että lähteneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 683 eli 20.4 % ja vetomäärä 95 722 nettorekisteritonna eli 30.8 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Ulkomainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna meritse 2 514 591 painotonna tavaraa ja lähti ulkomaille 689 655 painotonna. Koko ulkomainen tavaraliikenne oli siis 3 204 246 painotonna (ed. v. 2 600 920, 860 688 ja 3 461 608). Tuonti väheni kertomusvuonna edelliseen vuoteen verraten 86 329 painotonna eli 3.3 %. Koko ulkomainen tavaraliikenne väheni 257 362 painotonna eli 7.4 % viennin vähentyessä 171 033 painotonna eli 19.9 %.

Tuonti ja vienti jakaantuivat kertomusvuoden aikana eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Tuonti painotonna	Vienti painotonna	Yhteensä painotonna
Tammikuu	221 462	59 598	281 060
Helmikuu	169 845	56 320	226 165
Maaliskuu	167 547	62 052	229 599
Huhtikuu	199 820	64 795	264 615
Toukokuu	214 237	61 739	275 976
Kesäkuu	179 283	70 262	249 545
Heinäkuu	152 899	57 376	210 275
Elokuu	216 266	54 154	270 420
Syyskuu	252 557	51 383	303 940
Lokakuu	287 436	55 030	342 466
Marraskuu.....	200 650	53 788	254 438
Joulukuu	252 589	43 158	295 747
Koko vuosi	2 514 591	689 655	3 204 246

Suomalaiset alukset toivat Helsinkiin ulkomailta tavaraa 1 592 240 painotonna eli 63.3 % Helsingin tuonnista ja ulkomaiset alukset 922 351 eli 36.7 %. Suomalaiset alukset veivät Helsingistä 267 370 painotonna eli 38.8 % Helsingin viennistä ja ulkomaiset alukset 422 285 painotonna eli 61.2 %. Koko Helsingin sataman tavaraliikenteestä tuli suomalaisten alusten osalle 1 859 610 painotonna eli 58.0 % ja ulkomaisten alusten osalle 1 344 636 painotonna eli 42.0 %. Edellisenä vuonna tuotiin suomalaisilla aluksilla tavaraa 59.8 % ja ulkomaisilla aluksilla 40.2 %

32. Satamahallinto

ja vietiin suomalaisilla aluksilla 44.0 % ja ulkomaisilla aluksilla 55.1 %, koko tavaraliikenteestä tuli suomalaisten alusten osalle 56.1 % ja ulkomaisten alusten osalle 43.9 %.

Tuontitavarat jakaantuivat v. 1961 ja 1960 seuraaviin pääryhmiin:

Tavararyhmä	1961	1960
	Painotonna	Painotonna
Kappaletavara	366 817	334 894
Metallit ja metallitavara	332 985	314 206
Vilja ja viljatuotteet.....	41 179	22 953
Kivihiili ja koksi	841 635	937 858
Öljyt	553 170	606 880
Lannoitusaineet	15 323	23 716
Muu tavara	363 482	360 413
Yhteensä	2 514 591	2 600 920

Vientitavarat jakaantuivat v. 1961 ja 1960 seuraaviin pääryhmiin:

Tavararyhmä	1961	1960
	Painotonna	Painotonna
Kappaletavara	31 941	41 608
Paperi	79 016	128 969
Pahvi ja kartonki	27 682	38 259
Puuhioke ja selluloosa	15 544	91 560
Vaneri	25 216	37 355
Sahattu puutavara	204 316	234 240
Sahaamaton puutavara	177 788	185 701
Muu tavara	128 152	102 996
Yhteensä	689 655	860 688

Sahattua puutavaraa vietiin kertomusvuonna 72 970 standarttia, edellisenä vuonna 83 657 standarttia. Sahaamatonta puutavaraa vietiin kertomusvuonna 373 890 m³, edellisenä vuonna 387 341 m³. Nämä määrät sisältyvät painotonneina ilmastuina edelläolevaan tilastoon.

Kotimainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kotimaasta tavaraa 1 262 581 painotonna ja lähti 11 551 painotonna. Koko kotimainen tavaraliikenne oli siis 1 274 132 painotonna (ed. v. 868 111, 13 390 ja 881 501 painotonna). Tavaraliikenne lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna 392 631 painotonna eli 44.5 %.

Tavaraa saapui seuraavasti:

Tavararyhmä	m ³	1961	m ³	1960
		Painotonna		Painotonna
Sahattu puutavara	—	—	603	362
Halot	10 399	6 239	12 750	7 650
Hiekka	904 253	370 155	555 236

Tavararyhmä	m ³	1961 Painotonna	m ³	1960 Painotonna
Kalkki ja sementti	·	171 398	·	144 247
Öljyt	·	179 219	·	159 220
Kasvikset	·	46	·	295
Kalat	·	137	·	175
Muu tavara	·	1 289	·	926
Yhteensä	·	1 262 581	·	868 111

Tavaraa lähetettiin seuraavasti:

Tavararyhmä	m ³	1961 Painotonna	m ³	1960 Painotonna
Kappaletavara	·	—	·	866
Öljyt	·	9 501	·	9 325
Sahattu puutavara	20	12	327	916
Muu sahaamaton puutavara	380	266	1 387	625
Hiekka	·	314	·314	472
Muu tavara	·	1 458	·	1 186
Yhteensä	·	11 551	·	13 390

Ulkomaan matkustajaliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna 68 738 matkustajaa ja lähti 67 835 (ed. v. 59 968 ja 61 273).

Jäänmurtaja Otso ei leudon talven vuoksi joutunut suorittamaan ainoatakaan hinausta. Tosin alus miehitettiin ja pantiin ajokuntoon, mutta sen ei tarvinnut lähteä kertaakaan asemapaikaltaan avustustehtäviin. Alus loi telakalla vuosikorjausta varten 10.—12.4. välisenä aikana.

Satamajäänmurtaja Turso oli kulussa 413 t kulkien tänä aikana 1 612 meripeninkulmaa. Se kulutti kaasuöljyä 78 tn ja erilaisia koneöljyjä 681 kg. Turso toimitti 258 hinausta, joista veloitettiin yhteensä 8 619 000 mk. Turso antoi aluksille 406 m³ vettä, jonka kuljetuksesta veloitettiin 119 000 mk. Alus oli telakalla 10.4.—9.5. ja 11.9.—9.10. välisinä aikoina vuosikorjausta varten.

Satamavesipostit. Vesimittarien mukaan otettiin satamavesiposteista vettä 110 246 m³, josta 74 991 m³ myytiin aluksille, 7 663 m³ annettiin maksutta valtion jäänmurtajille, jäänmurtaja Otso käytti 347 m³ ja Turso 414 m³. Loppuosa oli hukkavettä.

Kompassien tarkistus. Kompassejaan tarkistuttamassa kävi kertomusvuonna kaikkiaan 69 alusta, joista 33 oli ollut kiinnitettynä tarkistuspoijuun ja 36 tarkistuspaalustoon. Alukset maksoivat poijun tai paaluston käytöstä yhteensä 72 500 mk.

Vuokraveneet. Purjehduskautena hyväksyttiin satama-alueella liikennöimään 36 vuokramoottorivenettä.

Nosturit. Nosturien käyttötunteja oli kaikkiaan 99 441 (ed. v. 112 406) ja tuntimäärä oli 12 965 eli 11.5 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Vähennystä käyttötuntimäärässä tapahtui seuraavasti: Matkustajalaituri 568 t eli 5.6 %, Katajanokka 3 372 t eli 8.1 %, Jätkäsaaren laiturin kappaletavaranostrurit 4 323 t eli

32. Satamahallinto

10.1 %, Saukon hiilisatama 4 687 t eli 38.2 % sekä Hanasaaren nosturit 200 t eli 5.3 %. Jätkäsaaren laiturin 25-tonnin nosturin käyttötuntimäärä lisääntyi 47 t eli 3.3 %. Eri kuukausien käyttötuntimäärät jakaantuivat seuraavasti:

Vuosi ja kuukausi	Eteläsataama		Länsisatama			Sörnäisten satama		Käyttötunteja yhteensä
	Matkustajalaituri	Katajanokka	Jätkäsaari		Saukko	Hanasaari		
			25-tn nosturi 1 kpl	Kappale-tavara-nosturit 26 kpl		Kappale-tavara+hiilinosturit 2 kpl	150-tn nosturi 1 kpl ¹⁾	
1961								
Tammikuu ...	867	2 786	93	3 086	809	338	—	7 979
Helmikuu ...	814	2 809	97	2 785	616	325	—	7 446
Maaliskuu	929	3 423	124	3 311	306	335	—	8 428
Huhtikuu.....	815	3 415	116	2 946	802	284	23	8 401
Toukokuu	923	3 790	114	3 786	695	401	19	9 728
Kesäkuu	464	3 495	133	3 594	602	288	2	8 578
Heinäkuu.....	559	2 639	102	3 219	217	199	6	6 941
Elokuu	576	2 556	137	2 842	435	233	19	6 798
Syyskuu	734	3 192	213	2 686	655	262	28	7 770
Lokakuu	874	3 509	137	3 282	581	328	10	8 721
Marraskuu	925	3 147	134	3 639	905	298	20	9 068
Joulukuu	1 149	3 579	90	3 499	953	302	11	9 583
Koko vuosi ...	9 629	38 340	1 490	38 675	7 576	3 593	138	99 441
Näistä ylityötunteja	1 330	4 976	439	6 057	510	305	59	13 676
1960	10 197	41 712	1 443	42 998	12 263	3 793	—	112 406
Näistä ylityötunteja	1 747	6 223	412	7 474	1 597	548	—	18 001

Hiilinostureilla purettujen alusten lukumäärä oli kertomusvuoden aikana 496. Aluksista purettiin 302 592 tn hiiltä ja koksia. Hiilitarhoista kuormattiin hiiltä ja koksia 9 839 tn.

Kappale-tavaranostureilla purettiin tai lastattiin yhteensä 2 400 alusta, joista 1 064 Katajanokalla, 1 037 Länsisatamassa ja 299 Matkustajalaiturilla.

Autonostureiden (13 kpl) työtuntien lukumäärä oli 11 861.

Haarukkatrukkien (49 kpl) työtuntien lukumäärä oli 86 535 ja *vaununsiirto-traktoreiden* (7 kpl) 3 439.

Varastoimis- ja laiturihuoltotoiminta

Yleiseen varastoon otettujen ja siitä annettujen tavarain määrä tonneina v. 1959—1961 selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosineljännes	1961		1960		1959	
	Otettu	Annettu	Otettu	Annettu	Otettu	Annettu
Tammi-maaliskuu	8 140	8 196	9 293	7 987	6 930	8 552
Huhti-kesäkuu	10 197	9 466	8 550	8 750	5 982	7 663
Heinä-syyskuu	10 454	10 839	6 602	8 598	5 058	6 454
Loka-joulukuu	10 215	9 947	10 439	7 421	11 476	7 732
Koko vuosi	39 006	38 448	34 884	32 756	29 436	30 401

¹⁾ 15. 3. 1961 lähtien satamalaitoksen hallinnassa.

Kertomusvuoden alkaessa oli yleisessä varastossa tavaraa 13 271 tn, joten hallussa ollutta tavaraa oli yhteensä 52 277 tn. Varastosta annettiin 38 448 tn ja v:een 1962 jäi varastoon 13 829 tn. Tavaravaihto nousi kertomusvuonna 77 454 tonniin, vastaten 67 640 tn v. 1960 ja 59 837 tn v. 1959.

Yleiseen varastoon otettujen tavaraerien lukumäärä oli kertomusvuonna 8 394, edellisenä vuonna 8 807 ja 9 086 v. 1959. Yleisestä varastosta annettujen tavaraerien lukumäärä oli vastaavasti 38 239, 37 291 ja 40 348.

Yleisen varaston tallettajille annettiin vastaanottokuitteja 8 394, edellisenä vuonna 8 807 ja 9 086 v. 1959. Talletustodistuksia warrantteineen annettiin vastaavasti 18, 38 ja 48.

Kertomusvuonna oli käytössä 5 autovaakaa. Punnitustodistuksia annettiin 80 245, edellisenä vuonna 94 902 ja 95 578 v. 1959.

Matkustajalaiturille saapui maan muista satamista tullaamatonta tuontitavaraa, joka laiturihuollon toimesta purettiin satamalaitoksen makasiineihin seuraavasti:

Vuosineljännes	1961 tn	1960 tn	1959 tn
Tammi-maaliskuu	1 180	3 063	360
Huhti-kesäkuu	1 287	1 908	345
Heinä-syyskuu	1 349	656	428
Loka-joulukuu	1 878	1 068	483
Koko vuosi	5 694	6 695	1 616

Laiturihuoltotoimintaa v. 1959—1960 valaisee seuraava taulukko:

Vuosi ja vuosineljännes	Alusten lukumäärä	Tavaralähetysten lukumäärä		Kokonaislasti tonnia	
		Kaikkiaan	Siitä laiturihuollon kautta	Kaikkiaan	Siitä laiturihuollon kautta
1961					
Tammi-maaliskuu	466	58 490	56 729	231 064	173 197
Huhti-kesäkuu	594	61 224	59 113	271 060	179 563
Heinä-syyskuu	594	54 435	52 628	214 482	140 068
Loka-joulukuu	547	66 482	64 556	265 115	183 028
Koko vuosi	2 201	240 631	233 026	981 721	675 856
1960	1 892	215 830	209 592	915 522	637 354
1959	1 864	198 495	193 376	795 475	557 039

Tullipakkahuoneen ulkopuolella toimiva vaakamestari. Tullipakkahuoneen ulkopuolella suoritettuihin tavarain punnituksiin käytettiin yhteensä 7 920 t ja tavaraa punnittiin 40 969 tn. Toimituksista vaakamestari kantoi korvauksia kaikkiaan 2 441 360 mk, mistä määrästä tuli hänen omaksi palkakseen 845 000 mk, hänen apulaistensa palkkoihin 1 289 920 mk ja muihin kustannuksiin 306 440 mk.

Satamarakennustoiminta

Toimintapiiri ja työvoima. Satamarakennusosaston varsinaisiin tehtäviin kuuluu satama-alueiden, laituri- ja väylien suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito, satamien rakennusten kunnossapito, satamiin kuuluvien kaupungin huolehdittavien rautateiden kunnossapito, suunnittelu ja rakentaminen, satama-alueilla olevien katujen ja liikenneväylien rakentaminen ja kunnossapito ja näiltä alueilta vuokrattavien tonttien merkitseminen. Satamarakennusosasto suorittaa vastaavanlaisia tehtäviä myös satamaliikenteelle osittain luovutetuilla alueilla sekä muual- lakin kuin satama-alueilla niiden rautatieraitteiden kunnossapidon ja rakentamisen, joista huolehtiminen kuuluu kaupungille. Niinikään satamarakennusosasto suunnittelee ja rakentaa sille kuuluvat sillat sekä suorittaa toimintapiiriinsä liittyviä töitä kaupungin muiden viranomaisten ja yksityisten laskuun.

Satamarakennusosasto teki esityksen tai antoi lausunnon satamalautakunnalle 155 asiasta, joista 89 koski rakentamista tai suunnittelua, 25 vuokrausasioita tai rakennusten piirustuksia ja 41 hallinto-, henkilö- tai palkka-asioita. Satamarakennusosasto antoi lausuntoja myös muille kaupungin viranomaisille.

Henkilökunta. Teknilliseen henkilökuntaan kuuluivat satamarakennuspäällikkö, yli-insinööri, 18 insinööriä, kaksi arkkitehtia, neljä mittausmekkiko ja seitsemän piirtäjää. Vuoden lopussa oli apulaissatamarakennuspäällikön virka avoinna. Kirjanpidosta, työntekijäin kortistosta ja muista toimistotehtävistä huolehti osaston kamreeri, kirjanpitäjä ja viisi toimistoapulaista. Tilapäisiä viranhaltijoita oli kaksi toimistoapulaista. Suoranaista työnjohtoa hoiti 31 vakinaista rakennusmestaria, (yksi vakinaisen rakennusmestarin virka oli avoinna) ylikonemestari ja keskimäärin 17 ylimääräistä rakennusmestaria. Vakinaisten työntekijäin määrä oli vuoden lopussa 459. Työntekijöistä viisi kuoli ja 21 siirtyi eläkkeelle. Vuosilomaa sai 458 työntekijää yhteensä 12 529 työpäivää. Työntekijäin sairaustapauksia oli 794 ja sairauslomapäiviä 8 921, joista 6 617 täysin, 2 214 kahden kolmanneksen ja 90 puolin palkkaeduin.

Satamien korjaus ja kunnossapito. Määrärahoja oli talousarviossa 94.55 mmk, v:lta 1960 siirtyi 2.5 mmk, ylitysoikeus oli 1 710 328 mk. Kustannukset olivat 98 760 328 mk.

Määrärahat ja niiden käyttö jakautuivat seuraavasti: rakennuksia varten oli määrärahoja 19 mmk, tilillä Irtonaiset laitteet oli määrärahoja 11 mmk, tilillä Yleiset laitteet 3.3 mmk sekä tavarain ja uponneiden veneiden poistamiseen satama-alueilta 250 000 mk, jotka kaikki määrärahat käytettiin kokonaan; tilillä Kiinteät laitteet oli määrärahoja 61 mmk, ylitysoikeus oli 1 710 328 mk ja menot 62 710 328 mk, v:lta 1960 siirtynyt 2.5 mmk käytettiin kahvila Tuuliviirin korjauskustannuksiin.

Rakennusten korjaus ja kunnossapito kohdistui edelleen niiden kunnan säilyttämiseksi välttämättömiin toimenpiteisiin sekä muutoksiin. Ulko-ovia korjattiin öljy- ja vuotavarastossa, Katajanokan ja Länsisataman huoltorakennuksissa, Katajanokan varastorakennuksissa n:o 1, 6 ja 12 sekä Länsisataman K-varastossa. Kattiloiden sisämuuraukset uusittiin Länsisataman huoltorakennuksessa ja Katajanokan varastorakennus n:o 2:ssa. Vesikatot tervattiin Länsisataman varastorakennuksissa G, I, D, F ja L ja huoltorakennuksen katto maalattiin. Syöksytorvet

uusittiin Katajanokan varastorakennuksissa n:o 2, 3 ja 6. Länsisataman G-varastorakennusta varten tehtiin 2 uutta tullivartijakoppia. Matkustajalaiturin kahvila Tuuliviiri laajennettiin ja korjattiin perusteellisesti 2.5 mmk:n erikoismäärärahaa käyttäen. Työ valmistui 29.3. IV tullikamarin toimistoa laajennettiin. Kustannukset nousivat 3.48 mmk:aan. Korjaus valmistui huhtikuun puolivälissä. Molempien vm. töiden urakoitsijana oli Rakennus Oy. Jaakko Kankkunen.

Sörnäisten keskipistolaiturin paalutusta ja arkkuja vahvistettiin ja ylärakenne uusittiin kokonaan. Pohjoissataman T-laiturin eteläisen haaran arkkurakenteet uusittiin 58 m:n matkalla. Katajanokan kärjessä uusittiin hiilen- ja kipsinpurkauslaiturin ylärakenne. Hakaniemenlaiturin itäpäässä sijaitsevan purkauslaiturin arkut ja ylärakenne korjattiin perusteellisesti. Nandelstadtin laiturin ylärakenne Kulosaassa tehtiin uudelleen. Herttoniemen öljylaiturin päähän johtava kävelyilta levennettiin uusien, rakennettavien öljyputkien vaatiman tilan verran. Saukon laiturin suojaparrustoon kuuluvia kiskoja uusittiin 150 m:n matkalla. Nosturikiskoja oikaistiin ja korjattiin Jätkäsaaren hiilisatamassa 1 430 m ja Jätkäsaaren laiturilla 215 m. Seuraavat puulaiturit purettiin ja romutettiin: purkauslaituri n:o 4 Ruoholahdessa, 2 purkauslaituria Jauholaiturin länsipuolella Siltavuorenrannassa, Mustikkamaan entinen lauttalaituri Hakaniemessä ja Kalasumppulaituri Verkkosaassa. Munkkisaaren seudulla poistettiin tarpeettomiksi käyneitä teollisuustonteille johtavia raiteita 270 m. Länsisataman raiteet pidettiin kunnossa, 3 ylikäytävää uusittiin ja levennettiin, ratapölkkyjä vaihdettiin 950 kpl. Herttoniemen raiteen ratapölkkyjä vaihdettiin 899 kpl, kavennettiin kiskoväliä 2 130 m:n matkalla ja nostettiin raidetta 2 150 m käyttäen siihen 370 m³ soraa. Raiteen sivuojat perattiin ja vesaikot raivattiin. Viikin tasoylikäytävä korjattiin perusteellisesti. Itämeren- ja Mechelininkadun risteyksen päällystys vahvistettiin yhteensä 728 m²:n alalta 4 cm:n asfalttibetonikerroksella. Itämeren- ja Tallberginkadun välinen osa Salmisaarenrantaa, 478 m², vahvistettiin samoin 4 cm:n asfalttibetonipäällysteellä. Sörnäisten pistolaiturien laituripaikoilta 3, 5, 7 ja 9 perattiin kaivurilla 2 060 m³ jätteitä ja lietettä.

Ketjuruoppaaja oli talven telakoituna ja huollettavana Wärtsilä-yhtymän Sörnäisten telakalla, ruoppaustyössä sitä käytettiin 25.4.—16.12. välisenä aikana. Mammuttipumppu oli n. 5 kk työssä. Kauhakaivuri R2 oli koko vuoden käytössä. Kauhakaivuri R4:llä ruopattiin koko vuoden aikana, lukuun ottamatta heinäkuuta, jolloin Valmet Oy:n telakalla suoritettiin sen vuosihuolto ja maalaus. Hinaaja H1 oli käytössä koko vuoden, paitsi yleisen kesäloman aikana heinäkuussa ja 3 viikkoa huhti-toukokuun vaihteessa, jolloin se vuosihuoltoa ja tarkastusta varten oli telakoituna Valmet Oy:n telakalla. Hinaaja H2 oli talven telakoituna Sirpalesaassa ja hinaaja H3 Valmet Oy:n Katajanokan telakalla.

Pelastuvälineiden kunnossapito ja raihojen viereisten aitojen asettaminen suoritettiin tavanomaisesti. Satamalaitoksen väyläviitat, valopojut ja loistot huollettiin, vanhat tavaralavat korjattiin ja uusia tehtiin 550 kpl. Suomenlinnan jäätien ja jalankulkijain laudakkopolku ja Korkeasaaren railon silta eivät olleet käytössä.

Uudisrakennukset. Määrärahoja oli talousarviossa koneellisten laitteiden 25.25 mmk:n hankintamäärärahaa lukuun ottamatta 779 614 702 mk, edellisiltä vuosilta siirtyi 184 664 220 mk. Käytettävissä olleista varoista, jotka olivat 964 278 922 mk, käytettiin 885 001 917 mk ja siirtyi 79 277 005 mk v:een 1962.

Määrärahat ja niiden käyttö jakautuivat seuraavasti:

Laiturit, väylät, rautatiet ja kadut: määrärahat 576 mmk, v:lta 1960 siirtyi 109 716 019 mk, menot olivat 673 701 196 mk, v:een 1962 siirtyi 12 014 823 mk; Rakennukset: määrärahat 152 864 702 mk, v:lta 1960 siirtyi 53 646 008 mk, menot 173 182 326 mk, siirto v:een 1962 33 328 384 mk; Työlaivasto: määrärahat 50.75 mmk, v:lta 1960 siirtyi 21 302 193 mk, menot 38 118 395 mk, v:een 1962 siirtyi 33 933 798 mk.

Laiturien, väylien, rautateiden ja katujen kustannukset jakautuivat seuraavasti: Länsisataman laiturit, väylät, rautatiet ja kadut 216 841 172 mk; Munkkisaa-
ren laiturei 97 580 308 mk (hankkijain tililtä siirtyi v:een 1962 55.1 mmk); Etelä-
sataman rakennustyöt yhteensä 142 608 276 mk, josta sataman viimeistelytyöt
29 529 512 mk, kentän kunnostus 5 mmk ja raiteet ja kadut 46 915 788 mk, Lyy-
pekin laiturei 15 438 213 mk, Matkustajalaituri, väylä 1 074 000 mk sekä Katajano-
kan laiturei, rautatiet ja kadut 44 650 763 mk; Sörnäisten sataman työt yhteensä
214 971 867 mk, josta sataman rakennustyöt 101 738 271 mk, kadut 19 666 217
mk, Hanasaaren väylä 51 276 676 mk, Hiekkalaituri, väylä 12 290 703 mk ja
Pasilan-Kumpulän-Sörnäisten rata 30 mmk; Sompassaaren laiturin edustan väylä
95 764 mk sekä Herttoniemen länsiväylä 1 603 809 mk.

L a i t u r i t. Jätksäaren laiturin 200 m:n pituisella jatkeella v. 1959 aloitet-
tuja töitä jatkettiin edelleen. Laituriarkkujen alustat tasoitettiin tasoon —6.00 m.
Tätä varten ruopattiin mammuttipumpulla n. 1 300 m³ maata ja täytteeseen käy-
tettiin 1 755 m³ soraa. Arkkujen perustuksen puupaalutukseen käytettiin 2 208
paalua, joiden lyönti suoritettiin loppuun 1.7. Arkut olivat kaikki upotetut 25.8.,
niiden uppobetoni, 2 880 m³, valmistui 2.10. ja kuivalla valettu muuribetoni,
1 626 m³, 14.11. Laiturin etuosan jatketuista betonisista paaluista juntattiin kärki-
osia 284 kpl, niistä ehdittiin jatkaa 263 kpl. Arkkujen lankutus ja muurien laudoit-
us purettiin. Kannen kannatuspalkistoa valettiin 640 m² eli n. puolet koko laiturin
palkistosta. Kansilaatan muottien tukiansoista n. puolet asetettiin paikoilleen.

Matkustajalaiturin v. 1958 aloitettuja rakennustöitä viimeisteltiin. Vanhan ja
uuden laituralueen kenttä täytettiin ja tasattiin, vesijohtokanavat kaivettiin ja
vesi laskettiin putkiin 26.1. Laiturin vierä perattiin pitkin laiturin reunaa kulkevilla
kaivinkoneilla. Vanhan tiilisen varastorakennuksen eteläpään purkaus aloitettiin
7.3. urakoitsija Suvion toimesta. Laiturikannen eristys ja uuden varastorakennuk-
sen viemärit valmistuivat 20.4. Vanhan puisen paviljongin purkaminen aloitettiin
17.5. Ratapihajärjestelyn tähden purettiin vanhoja raiteita 830 m ja naulattiin
uusia 740 m. Katukiveystä uusittiin 2 032 m². Laituri ja laiturikentät, yhteensä
18 298 m², päällystettiin 6 cm:n asfalttibetonilla. Kahden valonheitinmaston perus-
tustyöt aloitettiin. Lipputankoja pystytettiin laiturikentille yhteensä 11 kpl.
Laiturin pohjoispään kohdalla olevan vedenalaisen kallion louhinta alkoi, vuoden
loppuun mennessä oli poistettu 2 440 m³ kovaa pohjamoreenia ja 320 m³ kalliota.

Lyypekin laiturin eteläisen päädyn uudelleen rakentaminen aloitettiin 3.1.
Paalutus valmistui 15.3. ja arkkujen uppovalu 13.4. Laituriosa, jonka pituus oli
33 m, valmistui 30.6.

Katajanokan laiturilla purettiin tulevaa ratapihalaaajennusta varten 5 vaihdetta
ja 460 m raidetta vastakiskoineen, uutta rataa naulattiin 390 m. Laiturin edustalla,
Pikku Satamakadun jatkeen kohdalla louhittiin vedenalaista kalliota 450 m³.

Louhinta oli osatyö Katajanokan laiturin syventämiseksi koko pituudeltaan —9.5 m:n syvyiseksi. Laiturin koillispuolelle vierittiin tasoon —9.5 m, kaivinkoneella nostettiin ratapengertä täytettäessä laiturin eteen vierineitä kiviä n. 1 900 m³.

Sompasaaren laiturityömaalla hakattiin arkut 1—6. Arkut 2—6 upotettiin ja täytettiin tasoon +0.2 m. Kaivurilla perattiin arkkujen 7 ja 8 perustusten paikasta 2 500 m³ moreenia. Paalulaituriosan pohja ruopattiin ja tasoitettiin, arkkukehikkojen vaatimat telinepaalut lyötiin. Sompasaaresta louhittiin kalliota 43 000 m³ ja poistettiin maata 1 530 m³.

Munkkisaaren laiturityö, joka käsitti laiturin jatkamisen 75 m:llä annettiin 94.6 mmk:n urakkasummasta Silta ja Satama Oy:n tehtäväksi. Työmaan perustamiseen ryhdyttiin 27.6., arkkujen kasaaminen sahatuista 6" × 6" piiruista aloitettiin 17.7. ja pohjan ruoppaaminen 21.8. Ensimmäinen arku laskettiin vesille 28.8. ja viimeinen 24.11. Arkkujen upottaminen alkoi 5.12. Vuoden lopussa oli arkut kasattu, pohjatyöt arkkujen 3 ja 2 alla valmiit, arku 3 upotettu ja täytetty kivillä tasoon —5 m.

V ä y l ä t. Sen jälkeen kun Herttoniemen läntisestä väylästä ruopattiin 9 600 m³ vuoden aikana keräytyneitä lietettä, todettiin se kulkusyvyydeltään —7.2 m:n väyläksi. Katajanokan laiturin vierestä ruopattiin 9 800 m³, ruoppaus liittyi laiturin syvennystyöhön tason —9.5 m saavuttamiseksi. Hanasaaren väylän syventämiseksi tasoon —9.6 m ruopattiin yhteensä 67 000 m³. Talven tulo keskeytti ruoppauksen 16.12. Sompasaaren hiekkalaiturin edusta puhdistettiin kaivurilla ja vedenalaista kalliota louhittiin 1 400 m³ tasoon —6.7 m. Hopeasalmen väylästä ruopattiin kaivinkoneella 2 040 m³, työn keskeyttivät talviset jääesteet.

R a u t a t i e t. Kumpulän raiteen pystysalaoitus annettiin Pohjavahvistus Oy:n tehtäväksi hintaan 110 mk/m. Kun ensin oli selvitetty raidealueella oleva kaapelien ja johtojen sekava verkko, alkoi ojitus 31.5. Vuoden loppuun mennessä, jolloin työ oli valmistumisillaan, oli pystyöjä tehty 6 658 kpl, yhteensä 68 386 m peittäen 6 300 m³:n alan.

K a d u t, k e n t ä t j a v i e m ä r i t. Länsisatamassa jatkettiin täytteen vastaanottoa pääasiassa Majakkakadun eteläpuolelle ja Hernesaaren alueelle. Jätkäsaarella päällystettiin 4 cm:n asfalttibetonilla Läntinen Vaihdekatu, 4 273 m², ja Saukonlaiturin päätylaituri, 364 m². Kruunuvuorenkadun kaakkoispää päällystettiin uudelleen 4 cm:n asfalttibetonilla, yhteensä 2 516 m², ja Parrulaiturin kaakkoispään kohdalla oleva vesisepelikatku, 1 093 m², päällystettiin 6 cm paksulla asfalttibetonilla. Sörnäisten niemeä kiertävää katua varten louhittiin Esson öljysäiliöiden luona kalliota n. 15 000 m³, työ jatkui seuraavaan vuoteen. Irroitettu kallio käytettiin täytteeksi kiertotien rantaviivan ulkopuolella olevilla osilla, sen jälkeen kun proomuun sijoitetulla kaivinkoneella oli poistettu savea 2 700 m³.

R a k e n n u k s e t. Rakennusten kustannukset jakautuivat seuraavasti: K-varastorakennuksen keskuslämmityksen uusiminen 7 000 000 mk, Matkustajalaiturin varastorakennus 96 796 858 mk, Katajanokan III varastorakennus 38 954 924 mk (hankkijain tililtä siirtyi 9 mmk v:een 1962), Sörnäisten satamatyöläisten huoltorakennus 24 930 544 mk ja Herttoniemen aseman kuormauslaituri 5 500 000 mk.

Länsisatamassa K-varastorakennuksen keskuslämmityslaitteet uusittiin, urakoitsijana oli Vesijohtoliike Onninen Oy. Työ alkoi 15.7. ja valmistui marraskuun

lopussa. Matkustajalaiturin varastorakennuksessa, jonka työt oli aloitettu elokuussa v. 1960 oli tammikuussa ensimmäisen kerroksen lattia valettu ja kattokehät pystyssä. Seinien muuraus alkoi 12.1. Kantavien rakenteiden lopputarkastus pidettiin 7.3. ja harjannostajaiset 11.3. Muuraustyöt valmistuivat 18.4. Vastaanottotarkastus pidettiin 21.7. Rakennuksen merenpuoleiset perustukset teki satamarakennusosasto, maanpuoleiset Yleinen Insinööritoimisto Oy. ja varsinaisen rakennuksen rakennusviraston talorakennusosasto. Sörnäisten huoltorakennuksen työt oli aloitettu maaliskuussa v. 1960. Kertomusvuoteen jäi ainoastaan osa maalaus- ja sähkötöitä. Lopullinen vastaanotto tapahtui 4.7., jolloin osa pihan päällystystöistä oli vielä kesken. Katajanokan varastorakennus n:o 3:n perustuksen paalutus työ alkoi 22.9. urakoitsijan, Kreuto Oy:n toimesta. Vuoden loppuun mennessä oli paaluja lyöty yhteensä 250 kpl eli 1 785 jm. Työ jatkui seuraavaan vuoteen. Herttoniemen ratapihaa varten tehtiin Puusepänkadulle uusi kuormauslaituri.

Laivateollisuus Oy:ltä tilattiin yksi 200 m³:n vetoinen pohjaluukkuproomu ja Valmet Oy:ltä kaksi 16×9 m:n suuruista työproomua. Valmet Oy:n rakentama 20 tonnin kellukenosturi valmistui.

Yleiset työt. Korjaus ja kunnossapito. Määrärahoja oli talousarviossa 48 952 000 mk; ne käytettiin kokonaan.

Määrärahat ja niiden käyttö jakautuivat seuraavasti: Lauttasaaren sillan käyttö ja korjaukset 4.6 mmk, Muut sillat 2 mmk, Varasto- ja teollisuusalueiden kadut ja rautatiet sekä rantaverhoukset 20 mmk, Veneiden kiinnityspaikat 10 mmk, Viemärien suistojen ruoppaaminen 2.7 mmk, Varasto- ja teollisuusalueiden viemärit 400 000 mk, Lumenkaatopaikkojen ruoppaaminen 1.1 mmk, Pesulauttojen korjaus ja kunnossapito 1.4 mmk sekä Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista 6 752 000 mk.

Lauttasaaren sillan loppuun kulunutta kantta huollettiin jatkuvasti. Herttoniemen rautatien Malmin maantien yli johtavan sillan maatukien kaupunginpuoleiset kivikeilat korjattiin perusteellisesti.

Varasto- ja teollisuusalueen katujen ja rautateiden kunnossapito suoritettiin tavanomaisesti. Sörnäisten ratapihan ja Arabian yhdysraidetta korjailtiin, 250 pölkkyä vaihdettiin ja 2 ylikäytävää uusittiin. Herttoniemen ratapihalla tarkistettiin 37 vaihdetta, vaihdettiin 25 ratapölkkyä ja 45 vaihdepölkkyä. Linnanrakentajantien ja Konemestarinkadun ylikäytävät uusittiin. Tervasaaren penkereen eteläpuolelle ankkuroitiin 22 m pitkä, 18 veneen kiinnityspaikaksi tarkoitettu Oy. Liljebergin urakalla tekemä betoninen ponttooni. Pohjoissatamaan tehtiin moottori-veneitä varten kompassintarkastuspaalukko. Säiliökadun päässä lisättiin venelaituriin 30 takapaalutonta venepaikkaa. Ruoholahden rannan itäosa, yhteensä 2 900 m², päällystettiin 4 cm:n asfalttikonilla Kiitolinja Oy:n liikennettä varten. Kustannukset suoritettiin kaupunginhallituksen myöntämistä varoista.

Viemärien suistoista ja lumenkaatopaikoilta ruopattiin ketjuruoppurilla 4 800 m³ ja kaivurilla noin 550 m³ liejua.

Uudisrakennukset. Määrärahoja oli talousarviossa 297 158 324 mk. V:lta 1959 siirtyi 2 457 418 mk. Ylitysoikeus oli 4 187 436 mk. Käytettävissä olleista varoista, jotka olivat 303 803 178 mk, käytettiin 286 704 491 mk, joten v:een 1962 siirtyi 17 098 687 mk.

Määrärahat ja niiden käyttö jakautuivat seuraavasti: Katuja ja rautateitä teollisuus- ja varastoalueille sekä rantojen järjestelyt: talousarvion määrärahat lisineen 96 640 000 mk, ylitysoikeus 4 187 436 mk, siirtomäärärahat 1 820 mk, menot 93 533 904 mk, v:een 1962 siirtyi 7 295 352 mk; Sillat: määrärahat 160.5 mmk, menot 150 696 665 mk, v:een 1962 siirtyi 9 803 335 mk. Tilillä Viemäreitä teollisuus- ja varastoalueille oleva määräraha 15 mmk ja siirtomääräraha 2 455 598 mk ja tilillä Venelaituri Valkosaaren rantaan oleva 4 mmk:n määräraha käytettiin kokonaan. Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista oli 21 018 324 mk.

Teollisuusalueiden ja varastoalueiden katujen ja rautateiden osuus oli 34 529 256 mk, rantojen järjestelyn 39 950 000 mk, autokatsastuskonttorin teiden 10 mmk, Matalasalmenkadun ja Merikadun välisen tien 5 mmk, rautateiden ja aallonmurtajien 4 050 648 mk ja jääteiden tutkimuksen 4 000 mk. Sörnäisten siltaa varten oli varattu 150 mmk, Lauttasaaren sillan leventämiseen 216 665 mk ja Kulosaaren siltapenkereen portaita varten 480 000 mk.

Edellisenä vuonna aloitetun Eläintarhanlahden rantamuurin töitä jatkettiin Silta ja Satama Oy:n toimesta. Urakkasopimuksen mukaisen 200 m:n pituisen osan lopputarkastus pidettiin 30.5. Silta ja Satama Oy:n kanssa tehtiin uusi urakkasopimus muurin jatkamisesta 290 m. Tämä työ valmistui syyskuussa. Satamarakennusosasto suoritti muurin takaisen kentän täyttämisen.

Eläintarhanlahden ruoppaamisesta oli pyydetty lausunto kalataloussäätiön limnologeilta. Lausunnon ohjeiden mukaan laadittiin ruoppaussuunnitelma satamarakennusosastolla.

Herttoniemen kaduilla tehtiin maistraatin määräämät korjaukset ja reunakiven oikaisut. Kyläsaaren varasto- ja pienteollisuusalueella jatkettiin Kyläsaarenkadun pengertämistä. Vanhan Talvitien pohjoiseen kääntyvä jatke, yhteensä 4 624 m², päällystettiin 4 cm:n asfalttibetonilla. Merisatamassa päällystettiin autokatsastuskonttorin ajotie, 8 439 m², 4 cm paksulla asfalttibetonilla, samoin Matalasalmen — Merikadun välinen tie, 3 132 m. Hakaniemen sillan rakennustyöt oli annettu tarkoitusta varten asetetun toimikunnan tehtäväksi. Satamarakennusosasto huolehti sillan maatumien pengertämisestä ja ruoppasi eteläisen jännevälin säädetyn syvyiseksi. Kulosaaren siltapenkereen yli tehtiin portaat kaasulaitoksen kohdalle urakoitsijan, Rakennusliike Oy. Jaakko Kankkusen toimesta. Herttoniemessä vaihdettiin rikkoutuneita viemäriputkia Mekaanikonkadulla yhteensä 53 m:n matkalla. Kyläsaareissa jatkettiin Haukilahdenkadun viemäriä 125 m eli puhdistuslaitokselle johtavan viemäriin luo. Kiiskinkadun viemäri yhdistettiin rautatierummun kohdalla Kumpulan ojaan, matkaa oli 38 m. Koska Kyläsaarenkadun pengerrystyöt tulevat sulkemaan Kumpulanpuron pääsyn mereen, johdettiin se 160 cm läpimitäisen ja 134 m pitkän betoniviemäriin kautta pitkin jo täytettyä Kyläsaarenkadun osaa mereen.

Valkosaareen rakennettiin Nyländska Jaktklubben -nimiselle purjehdusseuralle uusi venelaituri. Työt aloitettiin 6.3. ja valmistuivat 7.6. Laituri perustettiin kovaan pohjaan viedyille, läpimitaltaan 100 cm:n betonirenkaille, jotka täytettiin betonilla. Tällaisia pilareita tehtiin 18 kpl, jolloin laiturin pituudeksi tuli 71 m. Laiturin edustaa syvennettiin ruoppaamalla yhteensä 1 180 m³ pohjamoreenia.

Kaupunginhallituksen käyttövaroilla jatkettiin Vattuniemen karin luona Helsingfors Segelklubb'in vesialueen perkausta, kaivurilla poistettiin paikalta kiviä ja

soraa 1 180 m³. Vanhaa Talvitietä kunnostettiin ja asfaltoitiin 3 120 m². Verkko-saaren- ja Kulosaarentien tasoylikäytävälle asetettiin valo- ja äänivaroitusslaitteet. Sirpalesaaren aallonmurtajaa varten suoritettiin tarpeelliset pohjatutkimukset.

Työllisyystyöt. Kertomusvuonna suoritettujen työllisyystyöiden ja niiden kustannukset olivat: sähkölaitoksen Hanasaaren laituri 2 909 169 mk ja sen viimeistelytyöt 19 380 176 mk sekä Mustikkamaan silta 605 000 mk, yhteensä 22 894 345 mk.

Laskuun suoritettut työt. Satamalaitoksen muille osastoille suoritetuista töistä laskutettiin 33 078 mk, kaupungin muille viranomaisille suoritetuista töistä 138 704 307 mk sekä yksityisille suoritetuista töistä 6 619 180 mk, yhteensä 145 356 565 mk.

Varastoimis- ja laiturihuolto-osaston laskuun suoritettiin pienehköjä töitä kuten pajatöitä, vaakapainojen siirtoja, betonivaluja ja kuormauslavojen huoltoa.

Rakennusviraston katurakennusosaston laskuun tehtiin Herttoniemen- ja Linnanrakentajantien risteyksen kohdalle 140 m pitkä viemäri. Rautatieraiteiden alituksissa avustettiin katu- ja talorakennusosastoa sekä puhtaanapito-osastoa lumitöissä. Vesilaitoksen laskuun levennettiin osittain kalliota louhien Hitsaajakadun vesijohtokaivantoa 650 m:n matkalla. Hiihtomäentiehen kaivettiin vesijohtokaivantoa 110 m. Laajasalon vesijohtoa varten tehtiin kaivantoa Degeröntieltä pitkin Jollaksentietä, Vanhaa Sotilastietä ja Kutterintietä yhteensä 1 097 m. Edellisenä vuonna aloitettu Kaivopuiston-Särkän-Suomenlinnan vesijohtotyön uudistus valmistui 14.1. Katajanokan laiturilla sattuneet, vesijohdon murtumisesta johtuneet vauriot kaivettiin korjausta varten esiin. Sähkölaitokselle tehdyn Hanasaaren laiturin 115 m:n pituisen jatkeen vastaanottotarkastus pidettiin 11.2. Urakoitsijana oli Insinööri Oy. Laiturin taustakenttä täytettiin satamarakennusosaston toimesta käyttäen siihen 15 000 m³ hiekkaa ja kiviä. Hanasaaren uuden hiilikentän rajapenkereiden alta ruopattiin kaivureilla 7 120 m³ savea, rajapenkereisiin ajettiin Sompasaareissa louhittuja kiviä 22 500 m³. Hiilikentän täyttämiseen ajettiin autoilla hiekkaa 14 000 m³ ja Mouritzen & Co:n hiekka-aluksella tuotiin hiekkaa 47 798 m³. Kentän eteläreunaa vahvistettiin kivikorimuurilla. Sähkölaitoksen Salmisaaren tontin laajentamiseksi täytettiin viereistä vesialuetta ja Mouritzen & Co:n hiekka-imurialus pumppasi paikalle 36 003 m³ hiekkaa. Urheilu- ja retkeilytoimiston laskuun uusittiin Korkeasaaren moottorivenelaituri kokonaan ja Kaunissaaren rakennettiin saaristoliikennelaituri. Toimiston ponttoonit ja moottoriveneet hoidettiin ja telakoitiin.

Laitureille, silloille, rautateille ja muulle omaisuudelle aiheutuneiden vaurioiden korjauskustannukset olivat 4 761 652 mk. Raiteenpitojärjestelmän mukaisia kustannuksia veloitettiin tontinhaltijoilta 184 560 mk. Poliisilaitoksen veneitä telakoitiin. Öljynpuristamo Oy:n laiturin edustalta ruopattiin 448 425 m³ savea. Öljynpuristamon, Kaapelitehtaan, Telko Oy:n ja Kesko Oy:n raiteet huollettiin. Sörnäisten sataman kiertotien rakentamisen tähden purettavien Oy. Esson öljysäiliöiden perustukset räjäytettiin ja poistettiin. Yksityisten tontinomistajien viemäreitä yhdistettiin pääviemäriin 35 paikassa.

Satamarakennusosaston hallintomenot sekä työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut. Hallintomenoihin oli talousarviossa määrärahoja 155 832 725 mk, ylitysoikeus oli 268 480 mk. Kustannukset olivat 153 944 222 mk, säästö 2 156 983 mk.

Hallintomenot jakautuivat seuraavasti: Vakinaiset viranhaltijat: määrärahat 66 907 260 mk, menot 66 272 463 mk, säästö 634 797 mk; Tilapäiset viranhaltijat: määrärahat 429 840 mk, ylitysoikeus 18 480 mk, menot 446 940 mk, säästö 1 380 mk; Viranhaltijain vuosilomakorvaukset: määrärahat 300 000 mk, menot 146 726 mk, säästö 153 274 mk; Virnahaltijain ylityökorvaukset: määrärahat 1 mmk, menot 876 702 mk, säästö 123 298 mk; Muut palkkamenot: määrärahat 81 831 440 mk, menot 80 672 999 mk, säästö 1 158 441 mk; Kaluston hankinta: määrärahat 665 145 mk, menot 602 870 mk, säästö 62 275 mk; Autojen käyttö: määrärahat 300 000 mk, ylitysoikeus 250 000 mk, menot 526 482 mk, säästö 23 518 mk; määrärahat Huoneistomenot 2 554 800 mk, Kaluston kunnossapito 100 000 mk, Tarverahat 1.7 mmk sekä Varastoalueiden tilitysvuokrat 44 240 mk käytettiin kokonaan.

Satamarakennusosaston työntekijäin ja viranhaltijain osuus satamalaitoksen työntekijäin ja viranhaltijain erinäisistä eduista oli 21 740 582 mk ja vaatetusavusta 29 194 mk. Kurssimaksuihin käytettiin 42 000 mk satamien pääluokkaan kuuluvista satamalautakunnan ja 742 605 mk kaupunginhallituksen käyttövaroista.

Hallintomenot ja työntekijäin sekä viranhaltijain erinäiset edut olivat yhteensä 176 498 603 mk.

Satamarakennusosaston kokonaismenot ja tulot. Varojen käyttö jakautui seuraavasti:

	Vakinaiset työt mk	Tilitysmak- sujen osuus mk
Omien työntekijäin palkat ja edut.....	383 354 380	—
Viranhaltijain ja työnjohdon palkat ...	222 290 811	—
Rakennusaineet	218 227 896	147 627 802
Kuljetusvälineiden käyttö	51 241 288	11 545 119
Urakoitsijat ja palvelukset	756 559 432	179 562 808
Koneet, välineet ja erikoismenot	133 623 448	95 840 244
Korvaus satamarakennusosaston yleis- kustannuksista	112 538 716	112 538 716
Yhteensä	1 877 835 971	547 114 689

Rakennuskustannusindeksin v:n 1951 perusarvon mukaan laskien kokonaismenot ovat olleet:

V.	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
mmk	596	789	1 596	1 562	1 296	859	1 180	1 041	1 276	960	1 548	1 467

Talousarvion mukaiset korvaukset satamarakennusosaston yleiskustannuksista olivat 112 538 716 mk. Laskuun suoritetuista töistä kertyi lisäksi 23 927 380 mk, joten yleiskustannusten korvaukset olivat kaikkiaan 136 466 096 mk. Romun myynnistä saatiin 24 000 mk, varastorakennus n:o 10:n purkamisesta 100 000 mk, Katajanokan pohjoisrannalla tontin n:o 18 viemäriin kaivamisesta kadun poikki mereen 32 100 mk sekä moottori- ja purjeveneiden telakalle ottamisesta 35 293 mk ja viemärien liittämistodistuksista 25 000 mk, joten sekalaiset tulot olivat 216 393 mk.

Satamalaitoksen tulot ja menot

Tulot. *Toiminnan tulos.* Satamalaitoksen bruttoveloitus kertomusvuonna oli 3 125 533 931 mk. Tulotileiltä suoritettiin menoja 309 113 690 mk, mistä ahtauskustannuksia oli 297 356 293 mk. Nettoveloitus 2 816 420 241 mk oli siten 177 936 802 mk suurempi kuin edellisenä vuonna. Satamat-pääloukan menojen ollessa 1 838 480 215 mk muodostui kertomusvuoden ylijäämäksi 977 940 026 mk.

Kannanta. Kertomusvuonna kertyi maksuja kassaan 2 035 375 455 mk, posti-siirtotilille 708 937 345 mk, shekkitulille 101 953 555 mk ja tilitysteitse 99 753 334 mk. Koko kannanta oli siten 2 946 019 689 mk.

Tulojäämät ja poistot. Jäämiä oli kertomusvuoden lopussa 101 824 460 mk. Määrästä oli 100 895 095 mk kertomusvuoden ja 929 365 mk aikaisempien vuosien veloituksia. Poistoja suoritettiin 99 795 mk.

Laskuja oli yhteensä 835 685 kpl, joten lisäys edellisen vuoden määrään nähden on 58 569 kpl eli 7.8 %. Tulli-ilmoituskirjoihin perustuvia veloituksia oli 453 253 kpl (v. 1960 412 549 kpl ja v. 1959 369 091 kpl) ja muita laskuja 382 432 kpl (v. 1960 364 567 kpl ja v. 1959 326 282 kpl).

Tulotilien yhdistelmä:

Tulolaji	1961 mk	1960 mk	1959 mk	1958 mk
Satamamaksut	120 958 498	108 201 997	98 535 896	80 404 515
Tuulaaki	657 625 686	641 884 155	592 141 586	538 348 969
Liikennemaksut	983 339 482	838 599 456	625 091 963	544 417 171
Nosturimaksut	227 554 345	261 806 041	186 610 847	166 559 615
Varastosuojamaksut.	77 883 995	72 172 930	72 625 970	77 969 983
Yleinen talletusva- rasto	78 351 077	68 564 171	59 528 281	52 749 014
Laituri- ja aluevuok- rat	238 140 401	223 387 324	201 649 742	201 934 481
Vesimaksut	10 316 217	10 620 476	8 077 383	8 300 785
Satamalaitoksen alusten tulot	7 738 500	22 833 000	11 998 500	14 361 850
Laiturihuoltotulot ...	188 910 507	180 608 641	125 522 493	125 717 495
Tulot suoritetuista töistä	40 018 846	32 025 151	30 177 357	24 709 544
Venelaituritulot	—	—	—	2 754 500
Vaakamaksut	5 765 740	6 656 490	6 027 935	6 160 280
Huoneistovuokrat ...	18 925 866	52 230 326	41 381 534	43 891 118
Korvaus satamara- kennusosaston yleiskuluista	136 249 703	81 057 742	22 750 044	23 405 797
Sekalaiset tulot	24 641 378	37 835 539	20 136 132	15 766 571
Yhteensä	2 816 420 241	2 638 483 439	2 102 255 663	1 927 451 688

Yleisten töiden osastoon kuuluvien venelaituriltulojen määrä oli kertomusvuonna 3 157 700 mk.

Nettoveloitus jakautui v. 1958—1961 kuukausittain seuraavasti:

	1961 mk	1960 mk	1959 mk	1958 mk
Tammikuu	257 817 653	237 916 113	205 267 494	215 549 898
Helmikuu	187 921 284	166 663 959	140 585 532	124 305 039
Maaliskuu	297 918 535	179 287 550	143 897 403	134 385 105
Huhtikuu	239 432 762	249 153 862	211 054 541	181 330 287
Toukokuu	247 902 553	240 411 590	154 844 441	153 777 216
Kesäkuu	249 817 141	249 449 166	162 182 641	144 310 055
Heinäkuu	217 685 666	206 086 414	199 647 038	186 199 747
Elokuu	197 398 692	192 075 261	146 609 589	131 773 251
Syyskuu	268 451 541	229 536 694	154 591 858	155 176 783
Lokakuu	232 795 473	227 212 197	214 165 855	202 402 122
Marraskuu	226 861 826	238 869 463	184 675 142	152 846 364
Joulukuu	192 417 115	221 821 170	184 734 129	145 395 821
Koko vuosi	2 816 420 241	2 638 483 439	2 102 255 663	1 927 451 688

Satamamaksuja veloitettiin 120 958 498 mk, mistä ulkomaan liikenteessä olevia aluksia 107 328 758 mk ja kotimaan liikenteessä olevia aluksia 4 347 526 mk. Jäämaksuja oli 9 282 214 mk ja satamamaksupalautuksia myönnettiin 6 243 172 mk.

Ulkomaista liikennettä harjoittavien alusten satamamaksut jakaantuivat alusten kotipaikan mukaan seuraavasti:

Helsinkiläiset alukset mk	Muut suoma- laiset alukset mk	Ulkomaiset alukset mk	Yhteensä mk
36 673 849	16 264 152	54 390 757	107 328 758

Tuulaakituloutus oli kertomusvuonna 657 625 686 mk. Siitä oli tuontituulaakia 657 623 766 mk ja vientituulaakia 1 920 mk. Helsinkiin tuoduista tavaroista saatiin tuontituulaakia 641 572 748 mk ja sisämaan kaupunkien tilittämistä tavaroista, jotka Helsingin kautta tuotuina oli tullattu ko. kaupungeissa, 16 051 018 mk. Tuulaakia palautettiin 1 211 143 mk.

Sisämaan kaupunkien tilittämät tuulaakimaksut jakaantuivat seuraavasti:

	mk		mk
Hämeenlinna	1 577 251	Lahti	5 979 964
Jyväskylä	1 254 221	Tampere	7 239 582
		Yhteensä	16 051 018

Liikennemaksuja kertyi kaikkiaan 983 339 482 mk, mistä tuontiliikennemaksua 853 916 790 mk, vientiliikennemaksua 97 747 936 mk ja liikennemaksua kotimaan paikkakunnilta saapuneista tavaroista 31 674 756 mk. Tuontiliikennemaksuista oli

11 770 345 mk muiden kaupunkien Helsingille tilittämiä 30 %:n liikennemaksuja ja muille kaupungeille tilitettiin niille kuuluvia 30 %:n liikennemaksuja 2 475 482 mk. Liikennemaksuja palautettiin 1 001 668 mk.

Liikennemaksutilitykset:

	Saadut tilitykset mk	Lähetetyt tilitykset mk		Saadut tilitykset mk	Lähetetyt tilitykset mk
Hanko	606 916	76 428	Pietarsaari	274 984	1 954
Hämeenlinna ...	1 233 705	—	Pori	362 467	16 216
Joensuu	17 807	—	Porvoo	105 428	—
Jyväskylä	471 713	—	Raahe	63 933	—
Kokkola	371 177	—	Rauma	157 009	4 402
Kotka	514 617	132 912	Savonlinna	42 979	—
Lahti	2 790 281	—	Tampere	2 486 209	—
Loviisa	133 934	—	Turku	1 487 954	2 231 413
Mikkeli	48 787	—	Vaasa	600 445	12 157
			Yhteensä	11 770 345	2 475 482

Koneellisten tavaransiirtolaitteiden maksuja veloitettiin 227 554 345 mk veloituksen jakaantuessa eri koneellisten laitteiden käytöstä seuraavasti: kappaletavarano-
nosturit 116 440 016 mk, Saukon hiilino-
sturit 32 467 984 mk, Hanasaaren joukko-
ja kappaletavarano-
nosturit 10 436 845 mk, autonosturit 14 806 625 mk, trukit
52 103 485 mk ja traktorit 1 299 390 mk.

Varastosuojamaksuja veloitettiin 77 883 995 mk, mistä sopimuksilla vuokrattu-
jen varastotilojen vuokrat tekivät 24 711 747 mk ja paikanvuokrat 53 172 248 mk.

Yleisen talletusvaraston vuokria oli 78 351 077 mk, mistä 27 446 365 mk veloi-
tettiin Länsisataman talletusvarastossa ja 50 904 712 mk Katajanokan talletusvaras-
tossa.

Laituri- ja aluevuokria veloitettiin 238 140 401 mk, mistä määrästä 29 043 033
mk oli laitureille varastoitujen tavarain vuokria ja 209 097 368 mk varastoalueiden
vuokria.

Laiturihuoltomaksujen bruttomäärä oli 486 266 800 mk. Kun ahtaajille menevät
kustannukset 288 539 551 mk, tullivalvontakustannukset 8 269 630 mk, transito-
korvaukset 266 718 mk ja palautukset 280 394 mk otetaan huomioon, jää nettoveloi-
tukseksi 188 910 507 mk.

Tuloja yleisessä talletusvarastossa suoritetuista töistä oli 40 018 846 mk, josta
16 538 466 mk veloitettiin Länsisatamassa ja 23 480 380 mk Katajanokalla.

Huoneistovuokria veloitettiin 18 925 866 mk. Tullin ja omassa käytössä olevien
huonetilojen tilitysvuokria ei ole kirjanpidossa huomioonotettu kertomusvuonna.

Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista oli 136 249 703 mk. Siitä oli
tilitystuloja 112 538 716 mk ja korvauksia tilaustöistä 23 710 987 mk.

Sekalaisia tuloja oli 24 641 378 mk. Tuloissa ei kertomusvuonna esiinny enää
korvaussummaa tullaustoimistojen siivouskuluista ja tullauksessa käytettäväksi
asetetusta kalustosta. Sekalaisia tuloja muodostui seuraavista tulokohteista: kont-
tokuranttitilin korko 17 846 503 mk, tapaturmakorvaukset 5 114 160 mk, myyty

omaisuus 500 408 mk, viivästyskorot ja perimispalkkiot 150 581 mk, taksat ja ilmoituskirjat 100 630 mk, kaappivuokrat 147 600 mk, laivojen sähköliittymismaksut 67 000 mk, kompassintarkistusmaksut 72 500 mk, viemäritodistukset 28 500 mk, puhelinmaksut 18 147 mk ja muut sekalaiset tulot 595 349 mk.

Muut tulot. Yllämainittujen tulojen lisäksi tuloutettiin vesimaksuja 10 316 217 mk, satamalaitoksen alusten palveluksista 7 738 500 mk ja vaakamaksuja 5 765 740 mk.

M e n o t. Satamalaitoksen menot talousarvion mukaan jakaantuivat varsinaisiin ja pääomamenoihin. Varsinaisiin menoihin kuului: a) satamalaitoksen huolehdittavana olevat yleiset työt, joihin kuului eräiden siltojen, varasto- ja teollisuusalueiden katujen ja rautateiden, viemärien, veneiden kiinnityspaikkojen korjaus ja kunnossapito sekä viemärien suistojen ja lumenkaatopaikkojen ruoppaaminen; b) varsinaiset satamamenot käsittäen koko satamien pääluokan, jonka pääasialliset menot koostuvat luvuista satamien hallinto, liikenne, korjaus ja kunnossapito sekä yhteiset sekalaiset menot.

Pääomamenoihin kuuluivat: a) satamien uudisrakennusten ja -töiden sekä hankintain aiheuttamat menot käsittäen tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan II luvun, johon kuuluu satamien laiturit, väylät, rautatiet ja kadut, rakennukset, koneelliset laitteet sekä työlaivasto ja -kalusto; b) eräät yleisten uudisrakennusten ja -töiden menot tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokan II luvussa käsittäen varasto- ja teollisuusalueille rakennettavia katuja, rautateitä, viemäreitä ja aallonmurtajia sekä siltarakennustöitä.

Varsinaisia menoja varten oli talousarvion Satamat-pääluokassa määrärahoja yhteensä 1 846 030 505 mk ja lisämäärärahoja saatiin 13 809 669 mk, joten määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 1 859 840 174 mk. Tilivuoden menoja oli 1 838 480 215 mk (ed. v. 1 790 303 763 mk) sekä lisäksi siirrettiin seuraavalle vuodelle 1.5 mmk, joten säästö oli 19 859 959 mk. Yleisten töiden pääluokkaan kuuluvat määrärahat yhteensä 48 952 000 mk käytettiin kokonaisuudessaan.

Sataman uudisrakennuksia ja -töitä sekä -hankintoja varten myönnettyjä pääomamäärärahoja siirtyi v:lta 1960 235 748 952 mk ja kertomusvuoden määrärahat olivat 880 460 000 mk. Ylitysoikeuksia myönnettiin 40 mmk. Varoja oli siten käytettävissä yhteensä 1 156 208 952 mk. Menoja suoritettiin 923 370 312 mk, joten v. 1962 käytettäväksi siirtyi varoja 208 412 468 mk, kun määrärahoja palautettiin 24 426 172 mk.

Yleisiä uudisrakennuksia ja -töitä varten myönnettyjä pääomamäärärahoja siirtyi v:lta 1960 56 168 204 mk ja kertomusvuoden määrärahoja oli 320 320 000 mk. Ylitysoikeuksia myönnettiin 4 187 436 mk. Menoja suoritettiin 330 315 277 mk, joten v:een 1962 siirtyi 19 936 477 mk ja määrärahoja palautettiin 30 423 886 mk.

Käyttöomaisuus. Sataman käyttöomaisuuden arvo oli vuoden alussa 7 614 801 765 mk ja vuoden lopussa 8 501 875 039 mk. Pääoman lisäys oli siten 887 073 274 mk. Poistoja suoritettiin 228 471 638 mk ja käyttöomaisuudesta maksettiin korkoa 460 655 181 mk.

32. Satamahallinto

Satamalaitoksen käyttöomaisuus laaturyhmittäin:

	mk
Maa- ja vesiomaisuus	1 179 679 985
Laiturit ja tihtaalit	2 724 231 343
Kiinteät laitteet	1 304 086 965
Alukset ja veneet	63 738 981
Rakennukset.....	3 009 101 809
Irtaimisto	131 297 767
Autot, trukit ja autonosturit	83 278 189
Puhelinosuudet.....	6 460 000
	<hr/>
Yhteensä	8 501 875 039

Palkat. Kertomusvuonna maksetut palkat, joiden yhteissumma oli 918 650 928 mk, jakaantuivat seuraavasti: vakinaiset viranhaltijat 232 638 054 mk, tilapäiset viranhaltijat 204 269 438 mk, viranhaltijain vuosilomakustannukset 4 625 063 mk, viranhaltijain sairauslomapalkat 543 910 mk, ylityökorvaukset 47 373 127 mk, työsuhteessa olevien kuukausipalkat 95 643 716 mk, työsuhteessa olevien tuntipalkat 282 807 506 mk sekä työsuhteessa olevien vuosiloma- ja sairausajan palkat 50 750 114 mk.

33. Teurastamolaitos¹⁾

Teurastamolaitoksen lautakunta

Lautakunnan kokoonpano ja kokoukset. Kaupunginvaltuuston valitsemana puheenjohtajana oli v. 1961 isänn. Juho Mehto sekä jäsenenä maat. ja metsät. kand. Göran Engström, prof. Erkki Halme, varat. Erkki Hara, toim.joht. Yrjö Korpiola, tarkast. Severi Koskinen, teurast. Yrjö Pajula, joht. Kaarle Sorkio sekä varat. Onni Turtiainen. Kaupunginhallituksen edustajana oli varat. Kaj Östenson. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi prof. Halme sekä sihteerinä varat. Holger Quick.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 13 kertaa; sen käsittelemien asioiden pykäläluku oli 231. Lähetettyjä kirjeitä oli 38.

Lautakunnan tärkeimmistä lopullisista päätöksistä mainittakoon: teurastamolaitoksen hankintojen raha-arvon ylärajan määrääminen (27. 1. 6 §); Agroksen alueen luovuttaminen takaisin kiinteistölautakunnan hallintoon 1.1. lukien (17. 2. 62 §); vihannestukkukeskuksen ja itäisen radan välisen alueen kestopäällystystyön antaminen Rakennus Oy. Cultorille (17. 3. 89 §); vihannestukkukeskuksen paikoitus-tilojen kuukausivuokrien sekä myyntipaikkojen ym. vuokrien vahvistaminen (19. 5. 126 §, 16. 11. 211 §); teurastamolaitoksen v:n 1960 toimintakertomuksen hyväksyminen (25. 8. 157 §); teurastamolaitoksen uudelleenjärjestelyehdotuksen hyväksyminen (29. 9. 179 §); laitoksen avoinna olevien eräiden vakainaisten virkojen lakkauttaminen tarpeettomina (20. 10. 194 §); korvauksen suorittaminen liikennöitsijä Lauri Partaselle rikkoutuneista autorenkaista (16. 11. 208 §) sekä laitoksen tuotantokomitean asettaminen v:ksi 1962—1963 (16. 11. 210 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemistä esityksistä mainittakoon mm. seuraavat, jotka koskivat: asiantuntija-avun palkkaamista kalatukkukeskuksen suunnittelukomiteaan (27. 1. 21 §); Agroksen alueen hallintoa (17. 2. 62 §); laitoksen toiminnalle tuottamattomien maa-alueiden uudelleen arviointia (17. 2. 63 §); edustajan valitsemista Suomen Kunnallisten Teurastamoiden Yhdistyksen vuosikokoukseen Tampereelle (21. 4. 102 §) sekä Pakastamo Oy:n vuokraehtojen määräämistä (8. 9. 171 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin mm. seuraavat lausunnot, jotka koskivat: teurastamolaitoksen bensiini- ja öljyvaraston pääpiirustusten hyväksymistä (17. 2. 60 §); Jalokala Oy:n korvausvaatimusta (21. 4. 107 §) sekä Pakastamo Oy:n anomusta tonttien n:o 2 ja 3 yhdistämisestä Sähkötien varrella sekä vuokraamisesta yhtiölle (17. 3. 84 §, 8. 9. 168, 171 §).

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamolaitoksen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Teurastamolaitos

Henkilökunnan lukumäärä kertomusvuoden lopussa oli 89. Näistä oli vakinaisia viranhaltijoita 50, tilapäisiä 4, sopimuspalkalla 2 sekä tuntipalkalla olevaa henkilökuntaa 33.

Eläkkeelle siirtyi 1. 6. lukien vartija Hugo Lindh. Laitoksen palveluksesta erosi vaakaaja Tauno Rajokangas 19.10. lukien.

Teurastamolaitoksen apulaisjohtajan virkaan nimitettiin 1.4. lukien tarkastuseläinlääkäri Torsten Troberg.

Helsinki-mitali myönnettiin esimies Frank Nyströmille ja Kaupunkiliiton 20-vuotisansiomerkki teurast. Yrjö Pajulalle.

Yleinen teurastamo

Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin vuoden kuluessa seuraavat määrät eri eläimiä. Vertailun vuoksi julkaistaan myös v:n 1957—1960 luvut:

	1957	1958	1959	1960	1961
Sonneja	5 927	7 605	6 573	5 193	4 594
Lehmiä	17 732	12 760	9 671	11 316	7 976
Hiehoja ja isoja vasikoita	18 913	15 523	12 794	14 043	9 778
Pikkuvaskoita	5 471	4 094	4 486	5 385	3 996
Lampaista ja vuohia	4 749	3 507	2 700	2 667	2 064
Sikoja yli 50 kg	36 825	33 577	25 439	21 015	19 726
Sikoja alle 50 kg	1 919	2 402	1 940	1 252	1 071
Hevosia ja hirviä	1 325	705	376	566	476
Yhteensä	92 861	80 173	63 979	61 437	49 681

Edellä luetellut kertomusvuoden ruhot vastasivat keskipainojen mukaan lasketuna 4 389 736 kg lihaa, josta 53.6 % nautakarjan, 0.7 % lampaan, 42.5 % sian ja porsaan sekä 3.2 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o I.

Teurastusosastoilla hylättiin kertomusvuoden aikana lihaa 19 976 kg ja elimiä 46 570 kg, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 66 546 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse, kuten seuraavasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

	Maanteitse	Rautateitse	Yhteensä
Naudat	18 997	7 347	26 344
Lampaat ja vuohet	1 407	657	2 064
Siat.....	20 243	554	20 797
Hevoset	390	86	476
Yhteensä	41 037	8 644	49 681

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

	Tarkastettu kpl	Leimattu, kpl			Nylkyvikoja			Luonnonvikoja	
		I lk	II lk	III lk	kpl	%	kpl	kpl	%
Tammikuu	1 692	1 433	259	—	17	1.00	31	211	12.47
Helmikuu	1 448	1 217	230	1	12	0.82	28	191	13.19
Maaliskuu	1 967	1 727	238	2	18	0.91	47	175	8.90
Huhtikuu	1 620	1 493	125	2	7	0.43	22	98	6.05
Toukokuu	2 986	2 756	226	4	20	0.66	28	182	6.09
Kesäkuu	2 303	2 105	195	3	31	1.34	14	153	6.64
Heinäkuu	2 741	2 486	253	2	33	1.20	8	214	7.81
Elokuu	2 931	2 763	167	1	14	0.47	28	126	4.30
Syyskuu	2 617	2 374	243	—	19	0.72	30	194	7.41
Lokakuu	3 362	2 958	403	1	28	0.83	30	346	10.29
Marraskuu	2 786	2 280	506	—	21	0.75	29	456	16.37
Joulukuu	2 283	1 803	480	—	28	1.22	31	421	18.44
Yhteensä	28 736	25 395	3 325	16	248	0.86	1)326	2 767	9.63

Lisäksi tarkastettiin seuraava määrä maalaisvuotia:

	Tarkastettu kpl	I lk	Leimattu, kpl	
			II lk	III lk
Tammikuu	176	148	25	3
Helmikuu	117	96	17	4
Maaliskuu	145	117	23	5
Huhtikuu	185	165	14	6
Toukokuu	144	118	16	10
Kesäkuu	120	96	17	7
Heinäkuu	64	51	12	1
Elokuu	94	76	12	6
Syyskuu	89	70	9	10
Lokakuu	103	82	11	10
Marraskuu	112	91	9	12
Joulukuu	129	103	22	4
Yhteensä	1 478	1 213	187	78

Lihantarkastamo

Lihantarkastamossa tarkastettiin vuoden aikana 1 947 122 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat seuraaviin ruholajeihin. Vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1960 vastaavat luvut:

¹⁾ Teurastustavasta johtuen on 326 uskonnollisten menojen mukaan teurastetun eläimen vuotaa merkitty II luokkaan.

33. Teurastamolaitos

	1960 Ruhoja, kpl	1961 Ruhoja, kpl
Sonneja	234	207
Lehmiä	7 643	6 837
Hiehoja ja isoja vasikoita	13 658	8 567
Pikkuvaskoita	13 340	9 858
Lampaita ja vuohia	5 333	4 444
Sikoja ja porsaita	4 027	2 888
Hevosia	333	263
	Yhteensä	33 064
	44 568	33 064

Tarkastuksen jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o II. Lihantarkastamossa hylättiin lihaa 59 084 kg ja elimiä 23 287 kg, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 82 371 kg.

Laboratorio

Laboratoriossa suoritettiin vuoden kuluessa 623 (367 v. 1960) bakteriologista tutkimusta, 1 250 (1 302) keittokoetta ja pH-mittausta. Bakterioskooppisia ja histologisia tutkimuksia tehtiin yhteensä 254 (268) ja sekalaisia tutkimuksia 44 (35).

Trikiinitutkimus suoritettiin 23 685 (26 294) sianruhosta.

Bakteriologisesti tutkittiin 0.8 % tarkastetuista ruhoista, joista 167 oli teurastusosastoista ja 456 lihantarkastamosta. Bakteriologisesti tutkituista ruhoista hylättiin 330 eli 53.0 %. Hylkäämisperusteet olivat: bakteeripitoisuus 143, vieras haju 55, korkea pH-arvo 27, bakteeripitoisuus ja vieras haju 23, bakteripitoisuus ja korkea pH-arvo 4, vieras haju ja korkea pH-arvo 21, vieras haju ja patologis-anatomiset syyt 4, korkea pH-arvo ja patologis-anatomiset syyt 2, patologis-anatomiset syyt 45, ilmapöhö 1, keltatauti 2, lihasrappeutuma 1 sekä vetinen liha 2.

Keittokoe ja pH-mittaus suoritettiin 420:stä teurastusosastoissa ja 830:sta lihantarkastamossa tarkastetusta eli yhteensä 1 250 ruhosta. Tämä oli 1.5 % kaikista tarkastetuista ruhoista. Vain vieraan hajun ja pH-arvon toteamiseksi tutkituista ruhoista hylättiin keittokokeen ja pH-mittauksen perusteella 152 kpl eli 24.2 %.

Ilman laboratoriotutkimuksia hylättiin 429 kpl eli 0.5 % tarkastetuista ruhoista. Lihasrappeutumaa todettiin 148 naudassa, yhdessä lampaassa ja porsaassa.

Salmonella typhimurium todettiin viidessä vasikassa ja yhdessä pikkuvaskassa. Pernaruttotutkimuksia suoritettiin 12, kaikki kielteisiksi tuloksiksi.

Tuberkuloosi todettiin neljässä lehmässä, yhdessä vasikassa ja 204 siassa, yhteensä 209 eläimessä. Tämä määrä oli 87.8 % suoritetuista tuberkuloositutkimuksista, joita oli yhteensä 238.

Histologisia tutkimuksia suoritettiin neljä.

Trikiinitutkimukseen otettiin näytepalanen 22 475:stä kotimaiseen käyttöön jäävästä sianruhosta. Jokaisesta palasta tehtiin seitsemän trikiiniskooppista tutkimusta. 1 210:stä vientiin aiotusta sianruhosta otettiin kaksi näytepalasta kustakin ja tehtiin niistä 14 trikiiniskooppista tutkimusta.

Vuoden aikana suoritettiin laboratoriossa, lihantarkastamossa ja teurastusosastoissa 8 eläinlääkäriä hygieenikkokurssiin sekä 8 eläinlääkäriä laillistamiskurssiin kuuluvan harjoittelun. Lihantarkastamossa ja teurastusosastoissa harjoitteli 23 eläinlääketie-

teen kandidaattia ja laboratoriossa 11 laboratoriapulaiskurssilaista. Kaikille harjoittelijoille luennottiin. Laboratoriossa harjoitteli lisäksi 17 triikiinitutkijakurssilaista. Kuudelle lääketieteen kandidaattiryhmälle ja yhdelle maatalousylioppilasryhmälle annettiin täydennysopetusta elintarvikehygieniassa. Tutustumiskäynnin suoritti mm. Hotelli- ja ravintolakoulun oppilasryhmä.

Tarkastuseläinlääkärien toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilmevät eripainoksen taulukosta n:o V.

Sairasteurastamossa obdusoitiin kuusi eläintä, näistä yksi lehmä, kaksi vasikkaa, kaksi pikkuvasikkaa ja yksi sika. Näiden kuolema ei ollut tarttuvien tautien aiheuttama.

Tukkumyynthallin, jäähdyttämöjen, syväjäädymöiden sekä eri laitteiden käyttö. Tukkumyynthallia ja jäähdyttämöjä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Tukkumyynthallissa myytiin:													
Nautoja kpl	3 931	3 406	4 148	3 812	4 084	3 482	3 159	3 211	3 602	4 055	4 607	3 903	45 400
Isoja vasikoita »	2 039	1 922	2 694	2 442	3 509	4 078	3 373	4 757	3 551	4 726	4 920	4 467	44 478
Pikkuvasikoita »	1 146	1 191	2 338	2 050	1 686	1 223	738	743	720	912	983	845	14 575
Lampaita »	549	950	887	751	819	469	1 451	2 184	2 072	2 816	1 691	1 388	16 027
Sikoja »	3 158	3 134	4 044	3 388	3 325	3 170	3 229	3 250	3 641	4 088	5 253	5 147	44 827
Hevosia »	89	96	167	123	123	125	74	147	106	200	171	68	1 489
Yhteensä, kpl	10 912	10 699	14 278	12 566	13 546	12 547	12 024	14 292	14 692	17 797	17 625	15 818	166 796
Muuta tavaraa, kg	37 334	30 816	50 703	49 019	54 121	46 704	29 348	58 021	42 741	50 173	66 401	51 121	566 502

Kiloiksi muunnettuina muuttuvat edellä olevat numerot seuraaviksi:

	kg	kg	kg		
Tammikuu ...	978 792	Toukokuu.....	1 120 940	Syyskuu	1 149 757
Helmikuu	928 953	Kesäkuu	1 043 412	Lokakuu	1 342 281
Maaliskuu.....	1 142 739	Heinäkuu	962 792	Marraskuu ...	1 453 693
Huhtikuu	1 009 734	Elokuu	1 066 798	Joulukuu ...	1 212 995
				Koko vuosi...	13 412 886

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin ¹⁾ :													
Nautoja kpl	6 116	5 082	5 341	6 331	5 524	5 297	4 684	6 268	7 474	7 862	10 368	7 164	77 511
Isoja vasikoita »	1 817	1 364	1 846	2 135	3 293	2 750	2 526	5 652	4 903	5 105	4 056	4 031	39 478
Pikkuvasikoita »	762	743	1 859	2 093	1 939	1 583	723	589	523	706	610	692	12 822
Lampaita »	236	304	245	339	376	147	538	997	570	1 498	540	829	6 619
Sikoja »	5 884	5 501	4 958	4 519	3 237	4 574	5 018	4 484	3 262	4 096	6 354	6 740	58 627
Hevosia »	70	67	118	56	71	64	51	201	63	245	210	158	1 374
Yhteensä, kpl	14 885	13 061	14 367	15 473	14 440	14 415	13 540	18 191	16 795	19 512	22 138	19 614	196 431
Muuta tavaraa, kg	26 640	27 462	26 462	17 570	28 440	33 710	17 945	22 185	28 350	30 290	36 480	32 180	327 714

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruho- ja kilomäärää.

33. Teurastamolaitos

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureita ym. laitteita käytettiin seuraavia muualla tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Nautoja ... kpl	2 510	2 180	2 394	2 525	1 942	1 910	1 670	1 484	2 172	1 843	2 266	2 015	24 911
Isojavasi-koita »	1 122	1 121	1 354	1 555	1 917	2 687	2 089	2 566	2 904	3 475	2 896	2 792	26 478
Pikkuvasi-koita »	188	268	849	540	352	334	129	126	145	182	206	123	3 442
Lampaita... »	294	404	413	411	588	386	651	941	1 050	1 997	1 260	1 009	9 404
Sikoja »	1 863	2 054	1 970	1 825	1 580	1 673	1 299	1 246	1 798	1 996	2 074	2 226	21 604
Hevosia »	38	34	80	62	69	79	27	76	65	123	98	39	790
Yhteensä, kpl	6 015	6 061	7 060	6 918	6 448	7 069	5 865	6 439	8 134	9 616	8 800	8 204	86 629
Muuta tavaraa, kg	7 816	9 880	13 612	21 016	14 771	19 337	4 961	25 961	11 887	10 147	19 925	10 550	169 863

Edellä mainittu lihamäärä oli kiloiksi muutettuna eri kuukausina seuraava:

	kg		kg		kg
Tammikuu	545 459	Toukokuu	505 339	Syyskuu	627 729
Helmikuu	533 862	Kesäkuu	571 253	Lokakuu	668 314
Maaliskuu	554 940	Heinäkuu	431 925	Marraskuu	690 918
Huhtikuu	575 703	Elokuu	479 361	Joulukuu	600 492
				Koko vuosi ...	6 785 295

Lihan hinnoittelu. Hinnoitellun lihan tukkuhintojen korkein ja alin hinta kuukausittain eri lajeittain ja hintaryhmissä ilmenee eripainoksen taulukosta n:o III.

Teurastamon kautta yleiseen kulutukseen toimitetut lihamäärät kuukausittain ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o IV.

Syväjäädyttämö

Syväjäädyttämön pakkastilat olivat kaikki vuokrattuina läpi vuoden, samaten kellarit, ullakot ja osittain myös aulat. Syväjäädyttämön pakkasvarastoissa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat tavaramäärät kuukausittain:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Kalaa kg	21 273	55 521	79 194	85 540	346 106	197 613	95 251	72 574	45 221	87 696	104 563	34 439	1 224 991
Lihaa »	155 529	99 768	147 780	90 237	149 855	89 398	206 413	203 747	170 301	208 382	160 055	157 603	1 839 068
Vihannek-sia ja mar-joja »	10 725	15 764	10 165	10 774	11 065	14 772	39 899	106 466	106 355	36 634	54 603	13 214	430 436
Voita »	—	347	755	—	—	1 620	2 160	—	—	—	—	—	4 882
Muuta ta-varaa, ku-ten jääte-telöä, mu-nia ym. »	7 510	9 775	63 965	1 849	3 924	6 543	7 638	5 880	38 163	39 144	26 070	1 166	211 627
Yhteensä, kg	195 037	181 175	301 859	188 400	510 950	309 946	351 361	388 667	360 040	371 856	345 291	206 422	3 711 004

Taulukon lukuihin ei sisälly syväjäädäyttämön aulatiiloissa, kellareissa ja ulla-koilla säilytetty tavara.

Vihannestukkukeskus

Vihannestukkukeskuksen neuvottelukuntaan kuuluivat kertomusvuonna teurastamolaitoksen lautakunnan valitsemina teurastamolaitoksen toim.joht. Björn-Ole Engdahl puheenjohtajana sekä jäsenenä puutarhurit Väinö Liemola ja Arne Söderström myyntiasiakkaiden edustajina sekä os.pääll. Armas Aalto ja kaup. Åke Rosbäck ostoasiakkaiden edustajina.

Agroksen alueesta luovuttiin 30.6., lukuun ottamatta 0.6 ha:n suuruista aluetta, joka tasoitettiin ja liitettiin vihannestukkukeskukseen. Sen pinta-alaksi tuli siten 2.5 ha.

Torilla oli yhteensä 400 numeroitua myyntipaikkaa. Syksyllä kunnostettiin puunavetta kukkien tukkumyyntipaikaksi kylmänä vuodenaikana tapahtuvaa myyntiä varten. Kukkatukkuhallissa oli 66 numeroitua myyntipaikkaa.

Kalatukkukeskus

Kaupunginhallitus oli 8.9.1960 (2 341 §) asettanut kalatukkukeskuksen suunnittelua varten komitean, jonka puheenjohtajana oli teollisuus- ja rakennustointa johtava apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius sekä jäsenenä teurastamolaitoksen toim.joht. Engdahl, johtajat A. Vainio, V. Putus ja Mikko Luukka sekä kalastaja Paul Forsberg. Komitean sihteerinä toimi apul.kaup.siht. Tauno Lehtinen.

Komitea sai työnsä päätökseen ja antoi lausuntonsa 30.6.1961 kaupunginhallitukselle.

Kalatukkukeskus. Vuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa kaikkiaan 9 801 765 kg, josta suolattua kalaa oli 2 346 208 kg ja tuoretta silakkaa 3 812 997 kg. Yksityiskohtaiset tiedot koko kalan tuonnista lähetyspaikkakunnittain ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o VI.

Elävää kalaa tuotiin Helsinkiin moottoriveneillä 136 981 kg; tuoretta ja jäädytettyä kalaa tuotiin laivoilla 448 200 kg, autoilla 5 728 271 kg ja rautateitse 38 413 kg, yhteensä 6 214 884 kg; suolattua kalaa tuotiin laivoilla 2 030 750 kg, autoilla 292 775 kg ja rautateitse 22 683 kg, yhteensä 2 346 208 kg; savustettua kalaa tuotiin autoilla 180 560 kg ja muuta kalaa moottoriveneillä 923 132 kg.

Kalasadaman jäähdyttämössä säilytettiin kertomusvuoden aikana kalaa ym. (luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua kilomäärää):

Kuukausi	Kalaa kg	Muuta tavaraa kg	Yhteensä kg
Tammikuu	197 223	24 490	221 713
Helmikuu	146 135	19 930	166 065
Maaliskuu	133 460	17 130	150 590
Huhtikuu	178 555	13 230	191 785
Toukokuu	214 060	13 080	227 140
Kesäkuu	200 565	12 540	213 105
Heinäkuu	147 670	13 585	161 255
Elokuu	240 170	51 590	291 760
Syyskuu	240 150	51 500	291 650
Lokakuu	277 030	41 320	318 350
Marraskuu	270 936	39 410	310 346
Joulukuu.....	240 640	51 270	291 910
Yhteensä	2 486 594	349 075	2 835 669

Hallinto ja sivutoiminta

Käyttöosasto.

Kertomusvuoden aikana siirryttiin jäätehtaassa uuden ammoniakkijärjestelmän käyttöön ja vanhojen jäähdytyskoneiden toiminta lopetettiin toukokuussa. Teurastamon jäähdytyshuoneiden ja jäätehtaan jäähdyttämistä varten syväjäädyyttämön konehallissa sijaitsevat neljä ammoniakki-kompressoria kävivät vuoden aikana yhteensä 9 574 t ja oli niiden sähkövirran kulutus 305 800 kWh.

H ö y r y ä ostettiin kertomusvuoden aikana sähkölaitokselta yhteensä 10 571.3 tn 10 922 970 mk:n hintaan, joten keskihinta oli 1 033: 27 mk/tn. Eri osastot kuluttivat höyryä seuraavasti: teurastamo 8 743.2 tn, syväjäädyyttämö 1 362.1 tn ja maidontarkastamo 466.0 tn.

V e d e n k u l u t u s oli kaikkiaan 169 091 m³ ja jakautui seuraavasti: lämmin vesi 23 172 m³, hallintorakennus 3 729 m³, jäätehdas 5 238 m³, teurastamo 77 457 m³, syväjäädyyttämö 50 827 m³ sekä maidontarkastamo 8 668 m³.

S ä h k ö v i r t a ostettiin kaupungin sähkölaitokselta 5 000 voltin suurjännitteisenä. Teurastamon omalla muuntoasemalla alennettiin jännite 500, 380/220 ja 220/127 volttiin. 500 voltin jännitettä käytettiin toukokuuhun asti vanhoissa jäähdytyskoneissa ja 220/127 voltin jännitettä teurastamon muissa moottoreissa ja valaistuksessa. Syväjäädyyttämön käyttöjännite oli 380/220 volttia. Sähkövirtaa ostettiin vuoden aikana 2 063 000 kWh 13 383 390 mk:n hinnasta, joten kWh:n keskihinnaksi tuli 6: 49 mk. Sähkövirran kulutus jakautui seuraavasti: teurastamon voimavirta 730 500 kWh ja valaistusvirta 134 644 kWh, yhteensä 865 144 kWh, syväjäädyyttämön voimavirta 1 105 616 kWh sekä valaistusvirta 92 240 kWh, yhteensä 1 197 856 kWh.

Syväjäädyyttämön 22 pakkasvaraston jäähdyttämistä varten oli konehallissa 7 ammoniakki-kompressoria ja niiden käyntiajat olivat vuoden aikana yhteensä 28 972 t. Neljää jäädystunnellia varten oli konehallissa 4 ammoniakki-kompressoria, joiden käyntiajat olivat yhteensä 4 221 t. Sähkövirtaa kuluttivat syväjäädyyttämön jäähdytyskoneet yhteensä 920 200 kWh.

Menot ja tulot

Teurastamo laitoksineen	Menot		Tulot		Tulos		
	Määräraha	Tilien mukaan mk	Määräraha	Tilien mukaan mk	Menot	Tulot	Yhteensä
I Hallinto — Yhteiset tulot	36 426 495	37 469 696	1 800 000	6 643 069	—1 043 201	+ 4 843 069	+ 3 799 868
II Teurastamo	120 536 753	122 162 663	113 790 000	104 903 406	—1 625 910	—8 886 594	—105 125 04
III Kalasatama	5 065 102	4 088 670	2 812 000	3 320 958	+ 976 432	+ 508 958	+ 1 485 390
VI Vihannes- tukkukeskus	11 810 437	7 728 353	13 753 000	14 548 951	+ 4 082 084	+ 795 951	+ 4 878 035
V Syväjäädyt- tämö	64 895 906	66 446 228	69 410 000	73 206 934	—1 550 322	+ 3 796 934	+ 2 246 612
Rahoitusvajaus	—	—	37 169 693	35 272 292	—	—	—
Yhteensä	238 734 693	237 895 610	238 734 693	237 895 610	+ 839 083	+ 1 058 318	+ 1 897 401

Tulota tuottavien pääomamenojen pääluokan lukuun Teurastamo laitoksineen oli varattu määrärahoja yhteensä 22.1 mmk, menot tilien mukaan olivat 8 144 880 mk, v:een 1962 siirtyi sidottuna 14 068 562 mk ja ylitysoikeutta saatiin 113 442 mk.

Rahoitustase joulukuun 31 päivänä 1961

<i>Vastaavaa:</i>	mk	mk	<i>Vastattavaa:</i>	mk
Kassavarat			Velkojat	
Käteisvarat	30 478		Sekalaiset	2 078 933
Shekkitilit	30 975		Menojäämät	
Postisiirtotilit	41 564	103 017	Sekalaiset	3 776 037
Ennakkovarat			Ennakkotulot	
Alitilittäjät		5 000	Varsinaisten tulojen en-	
Velalliset			nakot	264 623
Sekalaiset		423 522	Siirtomäärärahat	
Tulojäämät			Pääomamenojen määrä-	
Sekalaiset	10 172 521		rahat	47 907 321
Ennakkomenot			Talletetut vieraat varat	1 079 087
Varsinaisten menojen en-		37 742	Laskennalliset velat	
nakot			Kaupungin keskuskassa ..	39 719 176
Talletetut vieraat arvopape-		903 762		
rit				
Laskennalliset saatavat				
Nostamattomat määrära-				
rahat	47 907 321			
Rahoitusvajaus	35 272 292			
Yhteensä	94 825 177		Yhteensä	94 825 177

Kantaomaisuustase joulukuun 31 päivänä 1961

	1. 1. 1961 mk	31. 12. 1961 mk
<i>Vastaavaa:</i>		
Keskeneräiset työt ja hankinnat	—	7 431 438
Arvopaperit	1 235 000	1 235 000
Irtain omaisuus	591 505	394 337
Rakennukset ja kiinteät laitteet.....	955 019 654	924 293 549
Tonttialueet	331 010 000	209 805 370
	<u>1 287 856 159</u>	<u>1 143 159 694</u>
<i>Vastattavaa:</i>		
Pääomavelka kaupungille	<u>1 287 856 159</u>	<u>1 143 159 694</u>

34. Elintarvikekeskus

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Elintarvikekeskuksen lautakunnan kokoonpano v. 1961 oli seuraava: puheenjohtaja fil. maist. Anni Voipio, varapuheenjohtaja lääket. lis. Uno Tötterman sekä jäsenet: järjestösiht. Hertta Arvisto, varastoesimies Oskari Helenius, toiminnanjoht. Alarik Katra, keittiöapul. Aili Piironen, toimits. Martti Rauhamo, maat. ja metsät. kand. Eeva Tamminen ja toim. joht. Tauno Väyrynen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli varat. Kaj Erik Östenson. Sihteerinä toimi elintarvikekeskuksen toim. joht. Toivo Ekberg.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 10 kertaa ja kokousten pöytäkirjojen pykäläluku oli 127. Kirjeitä saapui 56 ja lähetettiin 32.

Päätökset. Lautakunnan tekemistä päätöksistä mainittakoon mm. seuraavat: eräiden elintarvikehankintojen suorittaminen (12. 9. 83, 84 §, 10. 10. 95, 96, 100 §, 4. 12. 118 §); ikälisää vastaavan palkankorotuksen myöntäminen eräille työsopimussuhteessa kuukausipalkalla oleville laitoksen työntekijöille (7. 11. 106 §) sekä poikkeuksellisen jäätelöannoksen jakaminen kansakoulujen oppilaille kevätlukukauden viimeisenä päivänä (9. 5. 56 §).

Lautakunta päätti merkitä tiedoksi selvityksen elintarvikekeskuksen toiminnasta 1. 6.—31. 8. välisenä aikana (12. 9. 78 §) sekä eräät vertailut laitoksen kokonaisliikvaihdosta ja ruokaloiden liikevaihdosta v. 1960 ja 1961 (18. 4. 46 §, 6. 6. 66 §). Samoin merkittiin tiedoksi annosten myyntihintojen korotukset vuoden aikana, jotka johtuivat hinta- ja kustannustason noususta.

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat: ansiomerkkien myöntämistä pitkäaikaisesta palveluksesta eräille laitoksen henkilökuntaan kuuluville (28. 2. 25 §) sekä laitoksen talousarvioehdotusta v:ksi 1962 (9. 5. 57 §). Kaupunginhallitukselle ja palkkalautakunnalle tehtiin lisäksi joitakin viranhaltijoiden palkka- ja luontoisetuuskysymyksiä koskevia esityksiä (26. 1. 11 §, 10. 10. 99 §, 7. 11. 109 §, 4. 12. 124 §).

Annetut *lausunnot* koskivat ruoan valmistamista ja toimittamista rakennettavaan sosiaalivirastotaloon, huoltopoliisin pidättämille henkilöille ym. (21. 3. 36 §) sekä eräille oppikouluille (12. 9. 86 §, 10. 10. 102 §).

Elintarvikekeskuksen henkilökunnan lukumäärä oli 209 (ed. v. 199), josta määrästä 193 oli ruokatehtaassa ja ruokaloissa, 5 Herttoniemen kasvisvarastossa sekä 11 kassaja tiliosastossa. Vakinaisia viranhaltijoita oli 90 (84), joista 4 siirtyi eläkkeelle ja 1 erosi. Tilapäisiä viranhaltijoita oli 2. Työsopimussuhteessa oli 117 (103) henkilöä, joista erosi 35.

Vuoden aikana täytettiin kaksi 17. palkkaluokan emännän virkaa, 15. palkkaluokan autonkuljettajan virka, kaksi 13. palkkaluokan autonapumiehen virkaa, 13.

palkkaluokan varastomiehen virka, kaksi 10. palkkaluokan ruokalanhoitajan virkaa, kolme 9. palkkaluokan apulaiskeittäjän virkaa sekä kolme 8. palkkaluokan keittiö-apulaisen virkaa. Ero myönnettiin viidelle viranhaltijalle.

Laitoksessa suoritettut korjaustyöt ja välineiden hankinta. R u o k a t e h d a s. Koulukeittiön katto ja seinät maalattiin sekä suoritettiin keittopatojen putkiston ja sekoituskoneiston korjauksia. Pikkukeittiössä kunnostettiin paistinpannut ja sähköjakkara sekä hankittiin sinne yleiskone ja pihvinvalmistuskone. Kuorimoiden perunankuorimakoneiden kuorintalevyt uusittiin, jäähdyttämöt maalattiin sekä kunnostettiin patterit ja kompressorit. Pesimössä ja pesutuvassa maalattiin seiniä ja ikkuna-kehyskiä, uusittiin pesuallas ja asennettiin uusia valopisteitä.

K e s k u s v a r a s t o n seinät kalkittiin.

Laitoksen toiminta. Laitoksen liikevaihto oli kertomusvuonna 430 049 847 (ed. v. 379 624 724) mk.

Elintarvikkeita hankittiin ruoan valmistamiseksi ruokatehtaassa kaupungin-hallituksen tilaisuuksiin, 77 kansakoululle, 4 ammattikoululle, 12 suomenkieliselle ja 7 ruotsinkieliselle oppikoululle, 14 kunnalliselle ruokalalle, 20 leikkikentälle, 2 koulupuutarhalle, psykiatriselle vastaanotto-osastolle, Sedmigradskyn 4 pientenlastenkoululle, Töölön valmistavalle koululle, Venäläiselle koululle ja lastentarhalle, Hammasteknikkokoululle ja Suomen Teatterikoululle.

Ruokatarvikkeita välitettiin kaupungin sairaaloille, Kauniaisten ja Pukinmäen hoitokodille, Koskelan sairaskodille, Kustaankartanon vanhainkodille, 12 opetuskeittiölle, 12 lastenkodille, 2 päivähuoltolalle, 68 lastentarhalle, 5 lastenseimelle, 4 päiväkodille, 3 kesäsiirtolalle, ruotsalaiselle sokeainkoululle ja psykiatriselle vastaanotto-osastolle.

Laitos toimi ruokatarvikkeiden hankintaelimenä yhdessä sairaalalautakunnan alaisten sairaaloiden sekä huoltolautakunnan, lastensuojelulautakunnan ja lastentarhain lautakunnan alaisten laitosten kanssa. Hankintoja suunnittelevana elimenä laitoksessa toimi hankintajaosto, johon kuuluivat toimitusjohtaja, kamreeri, pääemäntä ja keskusvarastonhoitaja.

Tärkeimpiä ruoka- ym. tarvikkeita hankittiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

Ruokaleipää	63 278 kg	Verta	3 921 l
Kahvileipää	10 605 »	Makkaraa	19 180 kg
Jauhoja	68 386 »	Raavasta	177 799 »
Suurimoita ja hiuta- leita	67 990 »	Vasikkaa	68 964 »
Makarooneja	4 941 »	Sikaa	48 258 »
Herneitä	70 847 »	Lammasta	1 530 »
Kidesokeria	38 895 »	Maksaa	13 603 »
Palasokeria	5 000 »	Kieltä	1 274 »
Siirappia	700 »	Kanoja ja kalkkunoita	7 835 »
Omenamarmelaadia ...	920 »	Kalaa (tuoretta, savus- tettua ja pakastet- tua)	4 565 »
Kahvia	4 100 »	Silakkaa (suolattua) ..	171 »
Teetä	96 »	Silliä	521 »
Kaakaota	120 »	Puolukoita	37 133 »
Kuivattuja hedelmiä...	3 177 »	Virvoitusjuomia	90 877 pulloa
Maitoa	1 627 275 l	Pilsneriä	43 944 »
Piimää	40 222 »	Talouskaljaa	620 »
Voita	5 930 kg	Savukkeita	143 185 rasiaa
Margariinia	7 530 »	Sikaareja	6 070 »
Suolaa	20 331 »		
Sipulia	6 319 »		

Herttoniemen kasvisvaraston välitystoiminta ja varastot ilmenevät seuraavasta:

	perunaa	porkkanaa	lanttua	punajuurta	kaalia	yhteensä
Varastossa 1. 1. 1961	170 346	30 006	4 204	5 846	10 098	220 500
Välitettiin:						
elintarvikekeskukselle ..	709 333	13 395	24 405	6 748	38 410	792 291
muille kaupungin lai- toksille	417 817	53 105	20 671	18 637	16 795	527 025
Varastossa 31. 12. 1961 ...	278 890	5 391	2 739	304	25 030	312 354
Yhteensä	1 576 386	101 897	52 019	31 535	90 333	1 852 170

Elintarvikekeskuksen Helsinginkatu 24:ssä sijaitsevaan keskusvarastoon varastoitiin laitoksen omaan, lastentarhain lautakunnan, lastenkotien johtokunnan ja kaupungin kesäsiirtoloiden käyttöön hankitut vilja- ja siirtomaatuotteet. Sairaaloille ja kunnallisille laitoksille hankittu liha varastoitiin teurastamon kylmään tilaan.

Ruokatehtaassa valmistettiin ja myytiin annoksia seuraavasti: kansa- ja ammattikouluille 3 663 824 (ed. v. 3 737 292), oppikouluille 274 730 (266 544), kunnallisille ruokalaille 594 025 (509 651), kaupungin leikkikentille ja koulupuutarhoille 84 116 (83 588), huoltolautakunnan työtuville 38 936 (46 705), kaupunginhallituksen tilaisuuksiin 15 302 (10 030), psykiatriselle vastaanotto-osastolle ja Käpylän koulu- ja työkeskukselle 14 103 (22 667) annosta, yhteensä 4 685 036 (4 687 374) annosta. Edelliseen vuoteen verrattuna oli vähennys 2 338 annosta. Yksityisille laitoksille ja liikkeille, joille edellisenä vuonna myytiin 10 897 annosta, ei niitä enää kertomusvuonna myyty.

34. Elintarvikekeskus

Vapaiden varastotilojen vuokralleanto. Herttoniemen kasvisvarastosta annettiin vuokralle kasvien ja hedelmien varastoimista varten vapaata tilaa seuraaville toimimille ym. jäljempänä mainituista vuokrista: O. Backman, 457 m², 241 800 mk; Kesko Oy., 683 m², 380 500 mk; R. Lehtonen, 200 m², 42 000 mk; Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, 667 m², 728 000 mk; O. Aaltonen, 70 m², 63 000 mk; Ka-Vi-tuotteet Oy., 95 m², 38 000 mk sekä Talous-Osakekauppa, 70 m², 28 000 mk. Vuokratuloja oli yhteensä 1 521 300 mk eli 33 500 mk vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Liikevaihdon ryhmittys:

	1961 mk	1960 mk
Kansakoulut	195 017 967	184 862 240
Ruokalat	98 567 001	72 052 969
Sairaalat	52 632 215	48 583 498
Huoltotoimi	23 142 276	20 882 861
Muut kaupungin laitokset	41 387 434	34 323 613
Muu liikevaihto (mm. oppikoulut)	13 742 498	13 616 933
Luontoisedut	5 560 456	5 302 610
Yhteensä	430 049 847	379 624 724

Liikevaihdon jakautuminen ilmenee seuraavasta:

K a u p u n g i n l a i t o k s e t :

	mk
Raaka-aineita	85 302 361
Ruokaa	226 701 786
Sekalaista (jäteruoka, kuljetukset)	445 551
Yhteensä	312 449 698

M u u t o s t a j a t :

	mk
Raaka-aineita (mm. ylijäämärasva)	712 962
Ruokaa (ruokalat, oppikoulut)	114 921 274
Sekalaista (vuokrat, kuljetukset)	1 965 913
Yhteensä	117 600 149

Tulot ja menot. Elintarvikekeskuksen ylijäämä kertomusvuonna oli 8 109 295 mk.

Tulot olivat 424 489 391 mk sekä luontoisedut 5 560 456 mk, yhteensä 430 049 847 mk.

Menot olivat kaikkiaan 421 940 552 mk, jakaantuen seuraavasti:

Elintarvikekeskus	mk
Palkkiot	242 500
Vakinaiset viranhaltijat	44 784 228
Tilapäiset viranhaltijat	883 920
Viranhaltijain vuosilomakustannukset	100 768
Viranhaltijain ylityökorvaukset	520 442
Muut palkkamenot	37 610 215
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	3 761 380
Vuokra	11 698 740
Vedenkulutus	1 251 726
Lämpö	3 453 035
Valaistus ja käyttövoima	2 133 192
Kaluston hankinta	3 304 151
Kaluston kunnossapito	1 372 704
Tavaranoistot	294 138 267
Tarverahat	6 854 146
Korjaukset	484 517
Konttokuranttitilin korko	1 557 585
	Yhteensä 414 151 516

Kassa- ja tiliosasto

Vakinaiset viranhaltijat	6 584 064
Tilapäiset viranhaltijat	506 640
Viranhaltijain ylityökorvaukset	43 410
Muut palkkamenot	321 432
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	333 490
	Yhteensä 7 789 036

35. Puutavara- ja polttoainetoimisto

Puutavara- ja polttoainejaostoon kuuluivat v. 1961 puheenjohtajina kiinteistötointa johtava apul.kaup.joht. Juho Kivistö aikana 1. 1.—30. 6. ja teollisuustointa johtava apul. kaup. joht. Hjalmar Krogius aikana 1. 7.—31. 12. sekä jäseninä: toimits. Martti Jokinen, fil. maist. Veikko Loppi, kaup. joht. Arno Tuurna, varat. Kaj Erik Östenson 1. 1.—17. 8. välisen ajan sekä rakennustointa johtava apul. kaup. joht. Veikko Järvinen 18. 8.—13. 12. välisen ajan. Asiantuntijoina ovat jaoston kokouksiin osallistuneet kaup. ins. Walter Starck ja hänen varamiehenään hankintapääll. Mikko Pulkkinen sekä kaup. mets. hoit. Paavo Harve. Jaoston sihteerinä toimi apul. kaup. siht. Pentti Lehto. Jaosto kokoontui kertomusvuonna 5 kertaa ja pöytäkirjojen pykälien lukumäärä oli 38.

Jaoston käsittelemät asiat. Tärkeimmistä jaoston esityksistä ja päätöksistä mainittakoon seuraavia asioita koskevat: ryhtyminen verotusteknillisten seikkojen vuoksi kokeilutarkoituksessa käyttämään rahatoimiston konttokuranttiluoton sijasta pankeilta otettavaa ulkomaankauppaluottoa sellaisissa tapauksissa, joissa korko on edullinen; Heinolan sahan sähkön hintakysymys; puutavara- ja polttoainetoimiston päätoimiston pysyttäminen edelleen Helsingissä ja sijoittaminen rakennusviraston toimitaloon; päätoimiston samoin kuin Heinolan sahan toimiston henkilökunnan ja tehtävien järjestely järjestelytoimiston tutkimustuloksen mukaisesti; sahatavaran jakeluorganisaation säilyttäminen ennallaan ja puutavara- ja polttoainetoimiston sekä rakennusviraston välisen yhteistoiminnan kehittäminen; polttopuun jakelun säilyttäminen puutavara- ja polttoainetoimiston tehtävänä, metsäosaston tuottaman puutavaran käyttäminen hakkeena, halkojen korvaaminen koksilla sekä kysymys siirtymisestä ostamaan pilkotut halot ulkopuolisilta (ks. myös I osan s. 149).

Toimiston henkilökunta. Päätoimiston henkilökunta väheni vuoden aikana neljällä virkailijalla, joten toimistoon jäi johtajan ja konttoripäällikön lisäksi 2 toimistovirkailijaa.

Hankintatoiminnan järjestely. Vuoden vaihteessa hävitettiin Padasjoen piirin toimisto, jonka jälkeen hankinta ko. alueella hoidettiin Heinolan piiristä käsin. Kenttätöyönjohtoon kuului Helsingissä 3 ja maaseudulla metsänhoitajan lisäksi 19 henkilöä.

Yleistilanne

Kertomusvuosi oli toimistolle suotuisa, etenkin sahan osalta. Sahatavaran menekki oli hyvä sekä ulkomailla että kotimaassa. Tavarankysyntä ulkomailla heikkeni vuoden lopulla huomattavasti ja varsinkin kuusisahatavaran hinnat laskivat. Lisäksi myynnit seuraavan vuoden laivaukseen eivät päässeet vielä vauhtiin. Kotimaassa kysyntä ja hinnat sitävastoin pysyivät vuoden loppuun saakka kiinteinä.

Kertomusvuoden tukkien hankinta jakaantui kahden hankintavuoden osalle. Hankintavuoden 1960—1961 tavoite saatiin ostettua täyteen v:n 1960 puolella. Uuden hankinnan (hankintakausi 1961—1962) ostot muodostuivat vaikeiksi. Tukki-leimikoita oli tarjolla kysyntää vähemmän ja hankintatavoitekin jäi kertomusvuoden aikana vielä saavuttamatta.

Halkojen hinnoissa oli havaittavissa jatkuvaa pientä nousua. Savosta ja Karjalasta tulleen koivuhalon hinta oli vuoden alkupuoliskolla 1400—1450 mk/m³ vauvussa Helsingissä, loppuvuodesta se kuitenkin nousi 1500 mk:aan/m³. Halkoa oli vielä Savosta ja Karjalasta tarjolla riittämiin, joskaan ei runsaasti.

Työvoiman suhteen vuosi meni häiriöittä. Vuoden alussa tapahtui yleinen 4.3 %:n palkkojen nousu. Sahalla ei erikoisemmin esiintynyt työvoiman puutetta. Metsätoissa hakkuut sujuivat hyvin yhä yleisemmäksi tulleen moottorisahan käytön ansiosta, mutta hevosajojen suhteen tilanne vaikeutuu vuosi vuodelta.

Polttopuun varastot olivat vuoden alussa Helsingissä 5 999 m³ ja maaseudulla 10 229 m³, yhteensä 16 228 m³.

Halkoja vastaanotettiin kertomusvuoden aikana hakkuusopimuksilla 520 m³ ja hankintasopimuksilla 44 595 m³, yhteensä 45 115 m³.

Vuoden lopussa olivat halkovarastot Helsingissä 5 331 m³ ja maaseudulla 18 999 m³, yhteensä 24 330 m³.

Keskeneräisiksi jäi vuoden lopulla hakkuusopimuksilla tehtyjä hankintoja 838 m³ ja hankintasopimuksilla tehtyjä 23 000 m³, yhteensä 23 838 m³.

Varsinaisten uunilämmitystalojen lisäksi käyttivät myös Marian ja Nikkilän sairaalat osittain metsäosastolta vastaanotettuja halkoja, joita vuoden aikana vastaanotettiin kaikkiaan 10 219 m³.

Polttopuuta toimitettiin kaupungin omille laitoksille 30 060 m³, huoltolautakunnalle 8 982 m³ sekä muille 2 105 m³, yhteensä 41 147 m³. Mainitusta määrästä toimitettiin pilkottuna 20 013 m³.

Koivuhalkojen hinta jakelussa oli 1. 1.—14. 2. välisenä aikana 1 575 mk/m³, 15. 2.—31. 8. välisenä aikana 1 650 mk/m³ sekä 1. 9.—31. 12. välisenä aikana 1 700 mk/m³, mitkä olivat samat kuin Helsingin halkokauppiasyhdistyksen sopimat hinnat.

Erikoispuun varastot olivat vuoden alussa kuutiojaloiksi muunnettuna 282 655 (ed. v. 365 830) j³ ja kertomusvuoden lopussa 155 893 j³.

Erikoispuuta toimitettiin seuraavasti: hirsä 97 494 jm, paaluja 9 815 kpl, paruja 80 718 jm, pylväitä 1 028 kpl, ratapölkkyjä 3 001 kpl sekä erilaista sirkkelisahattua puutavaraa 39 500 std.

S a h a

Käytettävissä oli edellisenä vuonna hankittuja tukkeja 35 000 j³ sekä v. 1960—1961 hankittuja 1 475 367 j³ eli yhteensä 1 510 367 j³. Mittatappio oli 89 586 j³, joten jäännös oli 1 420 781 j³, josta sahattiin 1 320 781 j³. Seuraavaan vuoteen siirtyvä varasto oli 100 000 j³.

V:n 1960—1961 hankintojen (sahalla kuorimattomana) keskihinta, ilman korjoja, poistoja, eläkkeitä ja Helsingin toimiston kustannuksia, oli 153:32 mk/j³, pystymetsien keskimääräisen kantohinnan ollessa 109:23 mk/j³. V:n 1961—1962 hankintatavoitteesta oli kertomusvuoden loppuun mennessä ostettu 1 192 200 j³.

Työntekijöitä oli sahalla keskimäärin 64, lisäksi oli kuljetuspuolella 6 miestä ja käytettävissä 5 autoa. Työtuntimäärä kertomusvuoden aikana oli sahalla 136 565.

Sahan käyntiaika oli 1 947 t ja tänä aikana sahattiin keskimäärin 3.1 std/t. Saha seisoi 7. 3.—24. 3. välisen ajan valtamoottorin ja II-kehän korjausten takia sekä myös kuukauden kesäloman ajan, jolloin suoritettiin vuosikorjaukset.

Kertomusvuoden aikana sahattiin 5 821 std, josta höylättiin 816 std. Tukkeja käytettiin 227 j³/std.

Sahalta toimitettiin puutavaraa kaupungin laitoksille 2 850 std, vientilauvauksiin 2 866 std sekä myytiin kotimaassa 409 std, yhteensä 6 125 std.

Kaupungin laitoksille toimitetusta tavarasta laskutettiin Suomen Sahat -nimisen yhdistyksen tukkuhinnaston mukaan.

Teollisuushaketta toimitettiin 35 634 m³ ja sahanpurua 7 493 m³.

Kotimaisille teollisuuslaitoksille myytiin tukkien latvoista tehtyä kuusi- ja män-typaperipuuta 4 359 m³.

Sähkövoimaa käytettiin 1 042 336 kWh, josta maksettiin 9:27 mk/kWh. Loistehosta maksettiin 84 376 mk.

Tapaturmia sattui 16, joiden johdosta menetettiin 217 työpäivää. Sairausajan palkkaa maksettiin 155 päivältä 185 125 mk.

Kustannukset sahalla olivat 10 285 mk/std, josta palkat, työnjohdon ja toimistohenkilökunnan mukaan luettuna, olivat 5 540 mk/std.

Hake myytiin Enso-Gutzeit Oy:lle Kotkaan. Sen hinta oli v.v. Kotkassa 1 100 mk/m³. Hakkeen rahti Heinola-Kotka oli n. 167 mk/m³.

Myydyn sahatavaran keskihinta oli 53 158 mk/std.

Sahassa ei suoritettu mitään varsinaisia uudistuksia. Kuljetuspuolelle ostettiin 3 uutta autoa, joista yksi oli täysperävaunulla varustettu ja sahatavaran kuljetukseen tarkoitettu. Korpilahden kunnan Rutalahden kylästä ostettiin 19. 5. Alkoholi-liike Oy:ltä 8 000 m²:n suuruinen ranta-alue autoilla ajettavien tukkinippujen pudotuspaikaksi.

T u l o t j a m e n o t

Toimiston tulot tilinpäätöksen mukaan olivat 517 540 199 mk ja menot 514 469 596 mk, joten ylijäämää kertyi 3 070 603 mk.

36. Keskuspesula

Yleistä. V. 1961 oli keskuspesulan toinen varsinainen toimintavuosi. Laitoksen käynnistämisestä aiheutuneet toimenpiteet saatiin suoritetuiksi ja voitiin ryhtyä toiminnan kehittämiseen.

Keskuspesulan vihkiäiset, joihin osallistui kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen jäseniä sekä kutsuvieraita, pidettiin 12.6. Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Teuvo Aura julisti keskuspesulan liitetyksi kaupungin muiden virastojen ja laitosten joukkoon suorittamaan omaa tehtäväänsä.

Keskuspesulajaoston kokoonpano ja kokoukset. Kaupunginhallituksen keskuspesulajaostoon kuuluivat puheenjohtajana vuoden alusta rahatointa johtava apul.kaup.joht. Eino Waronen sekä 1.7. alkaen rakennustointa johtava apul.kaup.joht. Veikko Järvinen sekä jäsenenä reht. Leo Backman, rva Hellä Meltti ja kaup.joht. Arno Tuurna sekä 1.7. alkaen fil.maist. Veikko Loppi. Jaoston kokouksiin osallistuivat sairaalatoimen toimitusjohtaja, huoltotoimen toimitusjohtaja sekä keskuspesulan johtaja. Jaoston sihteerinä toimi alkuvuodesta kansliasiht. Veikko Viherluoto ja 1.7. alkaen apul.kaup.siht. Olavi Kaattari.

Jaosto kokoontui vuoden aikana 5 kertaa.

Keskuspesulan henkilökuntaan, joka oli työsopimussuhteessa kaupunkiin, kuului 155 henkilöä. Osastoittain henkilökunta jakautui seuraavasti: hallinto ja toimisto 5, laboratorio 1, liinavaatevarasto 37, pesula 95, lämpökeskus 17.

Teknilliset laitteet. Laitoksen valkopesulaan asennettiin kertomusvuoden aikana 2 uutta rumpukuivaajaa, joten niiden lukumääräksi tuli 5 (kertatäytöltään 40 kg/kpl). Vaatekorjaamoon siirrettiin huoltolautakunnan työtuvilta 5 ompelukonetta, joten niitä oli kaikkiaan 21. Lisäksi sinne saatiin 2 sukanparsimiskonetta, joista toinen oli uusi ja toinen siirretty Koskelan sairaskodin käytöstä.

Laitoksen toiminta. T o i m i s t o. Tavanomaisten toimistoalan tehtävien lisäksi kohdistettiin erikoista huomiota toiminnan tilastointia ja kustannuslaskennan kehittämistä koskeviin kysymyksiin.

L a b o r a t o r i o n toiminta kohdistui edelleen pesu- ja huuhteluvesien tutkimiseen, huuhteluvaiheen tehostamiseen sekä lähinnä eräiden lääkkeiden aiheuttamien erikoistahrojen poistomahdollisuuksien selvittämiseen. Yhteistoiminnassa terveydellisten tutkimusten laboratorion kanssa selvitettiin huovissa ja puhtaan pyykin kuljetuslaatikoissa olevien bakteerien tuhoamismahdollisuuksia. Päivittäin tutkittiin lämpökeskuksen kattiloiden syöttöveteen lisättyjen kemikaalioiden vaikutusta ao. putkistoihin.

L i i n a v a a t e v a r a s t o. Kertomusvuoden alkupuoliskolla saatiin suorite-
tuksi ne käytännölliset toimenpiteet, joiden perusteella Marian, Kivelän, Hesperian,
Nummellan, Laakson ja Malmin sairaaloiden, tuberkuloositoimiston, sairaanhoitaja-
koulun, Koskelan sairaskodin ja Kustaankartanon vanhainkodin omistuksessa olleita
vakiovaatteita siirrettiin 317 318 kpl keskuspesulan omistukseen 1.7. alkaen.

Liinavaatteiden varsinaiset uudishankinnat käsittivät 67 125 vaatekappaletta.

Laitoksille tilausten mukaan toimitettujen keskuspesulan omistamien vakio-
vaatekappaleiden osuus laitosten koko pyykkimäärästä oli n. 68 %. Loppuosa oli
laitosten ja niiden henkilökunnan omistuksessa.

Keskuspesulan omistamien liinavaatteiden inventointi suoritettiin ensimmäisen
kerran yhteistyössä asiakaslaitosten kanssa 21.10. Liinavaatekirjanpidon mukaan
keskuspesula omisti 419 263 vaatekappaletta 31.12.1961. ja niiden kirjanpitoarvo oli
133 159 196 mk. Inventoinnin kohteena oli 404 755 vaatekappaletta vastaten kirjan-
pitoarvoltaan 132 330 520 mk. Inventoinnin mukaan, ottaen huomioon sen jälkeen
tapahtuneet poistot ja uudishankinnat, liinavaatteiden määrä 31.12. oli 393 676 kpl.
Vajaus oli 11 079 kpl ja 2 746 087 mk, vastaten 2.74 % inventoinnin kohteena olleista
vaatekappaleista ja vastaavasti 2.08 % niiden arvosta. Koska pesula oli toiminut
kaksi vuotta, oli vajaus toimintavuotta kohden 1 373 044 mk eli 1.04 %liinavaatteis-
ton arvosta.

Kaupungin laitosten omistamia em. vaatekappaleita paikattiin vaatekorjaamossa
49 303 kg, mikä vastaa 2.2 % laitosten tarvitsemasta kokonaispyykkimäärästä. Kor-
jauskelvottomina poistettiin käytöstä 19 198 vaatekappaletta.

Keskuspesula huolehti myös Marian, Nummellan, Malmin ja suureksi osaksi Laak-
son sairaalan pyykin kuljetuksesta.

P e s u l a s s a lajeltiin ja pestiin sekä mankeloitiin tai prässättiin vuoden aika-
na yhteensä 3 058 351 kg pyykinä. Tästä määrästä oli kaupungin laitosten osuus
2 222 599 kg eli 72.7 %, ulkopuolisten laitosten osuus 814 564 kg eli 26.7 %, oman
henkilökunnan osuus 7 234 kg eli 0.2 % sekä hankittujen uusien vaatekappaleiden
osuus 13 954 kg eli 0.4 %. Kaupungin eri laitosten kesken jakaantui pesty pyykki-
määrä seuraavasti: Marian sairaala 323 424 kg, 10.6 %; Kivelän ja Hesperian sairaala
563 586 kg, 18.4 %; Nummellan sairaala 107 305 kg, 3.5 %; Laakson sairaala 187 344
kg, 6.1 %; Malmin sairaala 120 029 kg, 3.9 %; Koskelan sairaskoti 789 909 kg, 25.9%;
Kustaankartanon vanhainkoti 125 003 kg, 4.1 % sekä muut laitokset 5 999 kg, 0.2 %.
Ulkopuolisista laitoksista olivat tärkeimmät Kätilöopisto, jolle pestiin pyykinä
517 293 kg, 17.0 % ja Töölön sairaala, jolle pestiin 276 322 kg, 9.0 % mainitusta
muille kuin kaupungin laitoksille pestystä pyykkimäärästä.

Pyykin kokonaismäärästä mankeloitiin 75.8 %, prässättiin 18.0 %, pelkästään
kuivattiin 5.2 % ja pestiin kemiallisesti 1.0 %.

L ä m p ö k e s k u s toimitti lämpöenergiaa pesularakennukselle ja Koskelan sai-
raskodin rakennuksille yhteensä 21 072 milj. kilokaloriaa, josta edelliselle 39.2 % ja
60.8 %. Lämpökeskuksen henkilökunta huolehti keskuspesulan teknillisten laittei-
den huollosta ja korjauksesta sekä Koskelan sairaskodin tilaamista korjaustöistä.

Pesularakennuksen putkikellari-autotalli oli kertomusvuoden ajan vuokrattuna
rakennusviraston puhtaanapito-osastolle.

Taloudellinen tulos. Kertomusvuoden aikana veloitettiin pesusta, mankeloinnista
ja prässäyksestä keskimäärin 52 mk/kg ja korjauksesta 5 mk/kg. Vaatekappaleiden

vuokrauksesta veloitettiin ainoastaan 10 mk/kg, sillä sairaaloista ja huoltolaitoksista 1.7. siirrettyjen ko. vaatekappaleiden pääoma-arvosta laskettavat poistot ja korot tulevat vaikuttamaan kustannuksiin vasta v:n 1962 alusta lukien. Kuljetusmaksuna veloitettiin matkan pituudesta riippuen 3—6 mk/kg.

Toimitetusta lämpöenergiasta veloitettiin 2 406 milj. kilokalorian osalta ja autotallista perittiin kuukausivuokraa 250 mk/m².

T u l o t kertomusvuonna olivat tilien mukaan: Vaatteiden pesu, mankelointi ja prässäys 159 481 124 mk, Vaatteiden korjaus 10 999 970 mk, Vaatteiden kuljetus 3 151 351 mk, Vaatteiden vuokraus 15 149 800 mk, Lämpöenergian toimitukset 30 832 890 mk, Teknillinen korjaustoiminta 126 276 mk, Vuokratulot 4 425 000 mk, Sekalaiset tulot 1 357 545 mk, yhteensä 225 523 956 mk.

M e n o t tilien mukaan olivat: Palkkiot 114 000 mk, Palkkamenot 78 329 846 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 3 497 290 mk, Polttoaineet 14 576 540 mk, Sähkönkulutus 4 721 732 mk, Vedenkulutus 4 770 890 mk, Pesuaineet 7 872 492 mk, Siivoustarvikkeet ja puhtaanapito 297 432 mk, Kaluston hankinta 295 340 mk, Kaluston kunnossapito ja kulutusirtaimisto 3 798 151 mk, Rakennusten kunnossapito 218 991 mk, Tarverahat 704 977 mk, Kuljetukset 2 334 077 mk, Käyttöomaisuuden korko 46 513 441 mk, Käyttöomaisuuden poistot 43 296 613 mk, Konttokurantti-velan korko 103 533 mk sekä Käyttövarat 170 300 mk, yhteensä 211 615 645 mk.

Tilivuoden y l i j ä ä m ä oli 13 908 311 mk.

HAKEMISTO

	Sivu
Agroksen alueen hallinnon ja vuokrasopimusten järjestely	41
Albergan laskuojan perkaamisluvan myöntäminen	51
» tila, maiden vuokralleanto ym.	50, 52
Alkoholistihuolto	142, 156, 160
Aloitetoiminta	93
Alppilan puhdistuslaitos	265, 266, 267
» tanssilavan vuokrasopimuksen jatkamiskysymys	46
Alueet ja rakennukset, ostetut, myydyt, vuokratut ym. 28—47, 50, 52, 61, 71, 73, 202, 300	300
Alueiden, vuokra-, vuosikatselmusten suorittaminen	47
Aluevaihdot, kiinteistölautakunnan suorittamat	28, 71
Alukset, eräiden satamamaksujen korottaminen	302
» Helsingin satamasta lähteneet ja sinne saapuneet	306, 307
» kaupungin omistamat	210, 288, 296, 309
Aluelääkärien vastaanottopaikkoja varten luovutetut huoneistot	57
Ammattikouluja varten vuokratut huonetilat	59
Ammattiopintoja varten myönnetyt avustukset	162
Ammattioppilaslautakunnan kokoonpano, kokoukset ja toiminta	227
Ansiotyöluvat, alaikäisille myönnetyt	183
Aravalainat, tonttiosaston käsittelemät	71
Aravaosakkeiden lunastusta ja myyntiä koskevat asiat	84
Aravatalojen rakennuskustannukset, tilastotoimiston tutkimus	103
Arkistonhoito, kunnallisen arkistosääntöehdotuksen valmistuminen	107
Arpojen myyntiluvat	67
Asemakaavan muutokset ja asemakaavaehdotukset	53, 75
» toteuttamiseksi hankitut tai luovutetut määräalat	28—32
Asemakaavaosasto, kiinteistöviraston	53, 75
Asunnonjakotoimikunnan kokoonpano ja toiminta	82
Asunto-, tontti- ja maapoliittiset kysymykset, tp. jaoston asettaminen niitä käsittelemään	27
Asuntoalueet, kertomusvuonna luovutettaviksi valmistuneet	71
Asuntoasiaintoimisto, kiinteistöviraston	78
Asuntojen jakaminen kaupungin rakennuttamista tai lainoittamista taloista	83
Asuntolainoja koskevat asiat	27, 71, 79, 217
Asuntorakennustoiminta, asuntotuotantokomitean	81
» maanhankintalain mukainen	216
» sen tukemiseen myönnetyn määrärahan osan käyttö	79, 82
Asuntotontit ja -alueet, niiden ostamista, myyntiä tai vuokrausta koskevat asiat ...	28—38, 71
Asuntotuotantokomitean kokoonpano ja toiminta	81
Asuntotuotantotoimisto, kiinteistöviraston	79
Asutuslautakunta ja -toimisto	216
Ateriamaksujen, laitosten viranhaltijoilta perittävien, korottaminen	11
Aula, Päivähuoltola	173, 179
Autojen säilytystilojen vuokraaminen kaupungin laitosten käyttöön	61
Autoliikenne ym., liikennelaitoksen	284—298
Automaatit, makeisten, kahvin ym. myyntiin tarkoitettut	67
Avio- ja asumuserojutut, oikeusapulautakunnan käsittelemät	198, 199
Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten valvonta	178, 185
Avustukset, alkoholistihuollon tehostamiseksi myönnetyt	142
» ammattiopintoja varten myönnetyt	162
» invalidijärjestöille myönnetyt	142
» kalavesien hoitotoimenpiteitä varten myönnetyt	202
» lahjoitusrahastojen korkovaroista myönnetyt	163
» ns. maatalousmiljardista jaetut	73
» teattereille ym. taidelaitoksille	250
» vanhusten ja lasten kesävirkestystoiminnan tukemiseksi	142, 178
» vapaaehtoisille palokunnille	136
» voimistelu- ja urheilu- yms. seurojen työn tukemiseen myönnetyt	201, 208
» väestönsuojelutarkoituksiin myönnetyt	215

Avustukset, yksityisille vanhainkodeille ja lastensuojelujärjestöille	141, 196
» äiti- ja lapsikodeille myönnetyt	141
Bengtsårin leirialueen käyttö	224
» tila, tp. majan rakentamisluvan myöntäminen, metsästysluvat tilan alueella ...	52
Cygnaeuksen gallerian tontin vuokrasopimuksen jatkaminen	35
Diakonissalaitos, hoitopaikkojen varaaminen sen omistamista lastenhuoltolaitoksista	196
Elannon, Osuusliike, aluevaihto kaupungin kanssa, myymäläalueen vuokrasopimuksen jat-	
kaminen	29, 37
Elatusaputoimisto ja elatusapuasiat	170, 185
Elintarvikekeskus, henkilökunta, ruoan valmistus ja myynti ym.	335—339
» lautakunnan kokoonpano, kokoukset ja päätökset	335
» varastotilojen vuokralleanto	338
Eläintarha, Korkeasaaren	209
Eläintarhajaoston kokoonpano ja kokoukset	201
Eläintarhanajoja varten luovutettu alue	47
Eläintarhanlahden rantamuurin rakennustyöt	317
Eläkesäännön, viranhaltijain, muuttamisesitys	18
Eläkkeet, leski- ja orpoeläkekassan myöntämät	111
» palkkalautakunnan käsittelemät	3, 5, 18—24
Englanninkielen keskustelukerho, kaupunginkirjaston	243
Enso Gutzeit Oy:n kalliosuojan rakennusluvan lisäehdot	46
Erikolislat, eräille ammattimiehille maksettavat	10
» » rakennusmestareille maksettavat	6
» kone- ja pikakirjoitus- sekä konekirjanpitolisät	8
Erytyslapsilisäasiat, väestönasiaintoimiston hoitamatt	189
Esikaupunkiautolinjat, liikennelaitoksen	290
Esitykset, elintarvikekeskuksen lautakunnan tekemät	335
» huoltolautakunnan tekemät	142
» kaupunginarkiston tekemät	107
» kiinteistölautakunnan tekemät	27, 48, 51, 53, 54, 55, 68
» kirjastolautakunnan tekemät	232
» lastensuojelulautakunnan tekemät	169
» liikennelaitoksen lautakunnan tekemät	280
» museolautakunnan tekemät	245
» musiikkilautakunnan tekemät	250
» nuorisotyölautakunnan tekemät	222
» palolautakunnan tekemät	126
» raittiuslautakunnan tekemät	218
» satamalautakunnan tekemät	302
» teurastamolaitoksen lautakunnan tekemät	325
» urheilu- ja retkeilylautakunnan tekemät	203
» väestönsuojelulautakunnan tekemät	212
» yleisten töiden lautakunnan tekemät	254, 255, 256, 257
Esso Oy:n huolto- ja jakeluasemia koskevat sopimukset	38, 39
Eteläinen sivukirjasto	234
Eteläsatama, alueen ja varastotilojen vuokralleanto, varastorakennusten käyttö ...	38, 301, 305
Filosofian kerho, kaupunginkirjaston	241
Gulf Oil Oy:n huoltoasema-alueen uudelleenjärjestely ym.	38, 39
Haaga, asuntotonttien vuokralleanto siellä	33, 34, 35
» katu- ja puistoalueiden hankkiminen sieltä kaupungille	28, 30
» Pohjois-, seurakuntatalon tontin vuokraa koskeva päätös	37
Haagan uuden paloaseman ottaminen käyttöön	127, 129
Haka-kerho, nuorisotyölautakunnan	223
Hakaniemen kauppahalli ja Hakaniementori, myyntipaikkojen vuokraaminen	64, 79
» sillan rakennustyöt	317
Hakasalmen huvila, eräiden korjaustöiden suorittaminen kiinteistössä	248
Halkojen luovutus ja hinnat	75, 341
Hallikauppaa koskevat järjestyssäännöt	64
Hankintaneuvottelukunnan kokoonpano, kokoukset ym.	85
Hankintaosasto, liikennelaitoksen	286

Hakemisto

Hankintatoimisto, rakennusviraston yleisen osaston	257, 276
Hankintatoimiston henkilökunta, hankintojen valmistelu ym.	85—89
Harjoittelijoiden palkkaamista kaupungin laitoksiin koskeva suositus	9
Hautausavustusten myöntäminen	18
Heinolan sahan toiminta	342
Helsingfors Kanotklubb, maa- ja vesialueen sekä vajojen vuokraaminen yhdistykselle	202
Helsingin Puhelinyhdistys, ks. Puhelinyhdistys sekä vastaavasti muut sanalla Helsingin alkavat.	
Henkilökohtaisen palkanlisän maksamista koskeva KHO:n päätös	8
Hermannin, eräiden vanhojen vuokraoikeuksien päättyminen	36
Hertto-kerho, nuorisotyölautakunnan alainen	223
Herttoniemen asemapäällikön asuinhuoneiston vuokralleanto	63, 301
» kasvisvarasto, elintarvikekeskuksen	337
» puhdistamo	265, 266, 267
» varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokralleanto	40, 41, 42, 43, 44
» vastaanottokoti	171
Herttoniemi, hiihtomajan paikan vuokraoikeuden jatkaminen	37
Hisperian sairaalasivukirjasto	235
Hiilihappoteollisuus, Suomen, Oy., alueen vuokraaminen yhtiölle	41
Hirvihaara, alueen vuokraaminen voimajohtoa varten, tilalla suoritetut metsätyöt ym. 52,	74, 151
Hoidokkilukujen muutokset lastenhuoltolaitoksissa	176, 177, 182, 183
Hoitopaikkasopimukset, lastenhuollon	196
Holhousasiat, oikeusaputoimiston hoitamat	199
Holhouslautakunta	122
Huoltoasemien, moottoriajoneuvojen, vuokrasopimukset	38
Huoltokassa	99
Huoltokonttori, liikennelaitoksen henkilökunnan	282
Huoltolaitosten henkilökunnan ateriamaksujen korottaminen	11
» johtokunnat	140
Huoltolautakunnan kokoonpano, jaostot, kokoukset ym.	139
Huoltotoimen yleiskatsaus ja kustannukset	138, 139, 163—166
Huoltoviraston huonetilat ja henkilökunta	58, 144
Huoneenvuokralautakunnat ja -toimisto	123
Huoneenvuokrasäännöstelyn lakkauttaminen	124
Huoneistot, niiden vuokralleantoa koskevat asiat	56—63, 78, 123
Huostaanotetut turvattomat lapset	175
Hyvösen lastenkoti	172
Häädetyt henkilöt, asuntojen jakaminen heille	83
Ikäisät, niiden myöntäminen viranhaltijoille	18
Ilmoituskustannukset	89
Invalidihuolto	162
Invalidijärjestöjen avustaminen	142
Irtolaishuolto	154
Itäisen moottoritien ja sen siltojen rakennustyöt	254, 263
Johdinautoliikenne, liikennelaitoksen	284—298
Joulukuusien myyntipaikat, luvat katujen ym. jouluaiheiseen koristeluun	67, 68
Julkaisujaosto, toimistoteknillinen, järjestelytoimiston	90
Julkaisut, järjestelytoimiston toimittamat	94
» kaupungin palotoimen historia	127
» raittiuslautakunnan toimesta jaetut	219
» satamalaitoksen toimittamat	300
» tilastotoimiston toimittamat	101
» urheilu- ja retkeilytoimiston toimittamat	207
Julkisivujen katselmusmiehet	121
Juopumuksesta pidätetyt henkilöt	160, 184
Jälkivalvonta, alaikäisten laitoksista poistettujen, alkoholistien ym.	158, 178
Järjestelyosasto, liikennelaitoksen	281
Järjestelytoimisto, henkilökunta, rationalisointitutkimukset, menot ym.	90—94
» kaasulaitoksen	95
» rakennusviraston	277
Jätkäsaaren laiturin rakennustyöt	313, 314, 315
Jätteiden kuljetus, puhtaanapito-osaston suorittama	270
Jätteidenpolttolaitos, Kyläsaaren	270, 272
Jäänmurtaajat, kaupungin	309
Jäätelönmyyntipaikkojen vuokralleanto	65

Kaapelitehdas, Suomen, yhtiön toimitalossa sattunut tulipalo	131
Kaarela, Etelä-, erään aluevaihdon ehtojen muutos	29
» » katu- ym. alueiden hankkiminen kaupungille, asuntotonttien vuokralle- anto sieltä	28, 30, 33
Kaarelan nuorisokoti	172
Kaasulaitos, erikoislisän maksaminen erälle ammattimiehille, sen järjestelytoimiston toi- minta	10, 95
Kaatoaikkojen hoito ym.	270
Kadun- ja paikannimiehdotukset	53
» » viemärin rakentamiskorvausten, perimättä olevien, selvittely	76
Kahviautomaatin sijoittamiseen raatihuoneelle myönnetty lupa	67
Kahvila-alueiden vuokrasopimusten jatkaminen	37
Kaisaniemi, ravintolarakennuksen vuokrasopimuksen uusiminen	60
» valokuvauspaikan vuokraaminen sieltä	66
Kaisantalo Oy:n vuokraoikeuden jatkaminen, lisäalueen vuokraaminen yhtiölle	35
Kalastus kaupungin vesialueilla, kalastusluvut, -kurssit ja -kerhot	209
Kalatukku keskus ja kalasataman toiminta	331
Kallion nuorisokoti	172
» sivukirjaston toiminta	234, 242
» » vahtimestarille talonmiehen tehtävistä suoritettava korvaus	9
Kalliosuojat, ks. Väestönsuojat.	
Kansakoulut, huonetilojen vuokraaminen niitä varten, rakennusten korjaus- ja muutostyöt	59, 255, 272
» koulunjohtajille suoritettavat korvaukset	7
» opettajien ja talonmiesten palkkausta ym. koskevat asiat	5, 7, 9
Kansanhuoltoasiat, kiinteistöviraston maatalousosaston hoitamattomat	73
Kansanpuistot ja ulkoilualueet	207
Kantakaupungin eräiden tonttien käytön tehostaminen	35
Karja, kaupungin tiloilla pidetty	73, 154
Kartat, niiden myyntiä ja valmistusta koskevat asiat	55, 77, 206
Kartoitustyöt, kaupunkimittausosaston suorittamat	76, 77
Kasvattilapset, lastensuojelulautakunnan valvonnassa olleet	17 ^o
Kasvihuoneet ja -lavat, kaupunginpuutarhan	274
Katajanokka, laiturityöt	313, 314, 315
» varastoalueiden ja -tilojen vuokralleanto	301, 305
Katri Valan puistoon rajoittuvan määrälän hankkiminen kaupungille	28
Katselmukset, kaupungin alueiden ym.	47, 49
» rakennustarkastustoimiston suorittamat	120
Katu- ja puistoalueiden hankkiminen kaupungille	28—31
Katujen aitaamisoikeudesta perittävät korvaukset	120, 121
» ja teiden puhtaanapito, hiekoitus ym.	270, 271
» » » rakennus- ja korjaustyöt	253, 262, 263, 315—317
» ym. joulukoristeluun myönnettyt luvat	68
Katukorvausasioiden selvittely	76
Katurakennusosasto, rakennusviraston	260—269
Katuvalaistuksen kustannukset	263
Kaunissaaren rakennusten vuokraaminen	202
Kauppahallit ja -torit	64, 78, 79
Kaupunginarkisto, henkilökunta, toimisto- ja arkistotilat	106—109
Kaupunginkirjasto, huonetilat, viranhaltijat, toiminta ym.	59, 233—244
Kaupungin museo, henkilökunta, kokoelmat ym.	245—249
Kaupunginorkesteri, viranhaltijat, konsertit ym.	251
Kaupunginpuutarha	274
Kaupunginvoudit, ks. Ulosottovirasto.	
Kaupunkiautolinjat, liikennelaitoksen	289
Kaupunkimittausosasto, kiinteistöviraston	55, 75—78
Kengänkiilloituspaikkojen luovuttaminen	67
Kerhokeskukset ja -toiminta, nuorisotoimiston	222
Kerhotoiminta, kaupunginkirjaston järjestämä	241
» kotitalouslautakunnan »	231
Keskuspesulajaosto ja keskuspesula	343
Kesähuvilat, niiden vuokralleanto ym.	62, 202
Kesäteatterit	62, 202
Kesävirikistystoiminnan, vanhusten, tukeminen	142
Kesävirikistystoiminta, lastensuojelulautakunnan järjestämä	178
Kiinteistöhallinnon menot ja tulot	79
Kiinteistölautakunnan hallintoon määrättyt alueet ja rakennukset	47, 51, 53, 63
» istuntosalin sisustussuunnitelman hyväksyminen	27

Hakemisto

Kiinteistölautakunnan ja -viraston johtosäännön eräiden kohtien muutosehdotus	27
» kokoonpano, jaostot ja kokoukset	26
» käyttövarat	27, 48, 51, 54, 55, 68
» vuokralle antamat alueet, rakennukset ja huoneistot 32—47, 50, 52, 56—67, 71, 73, 78	
Kiinteistöluettelo, Helsingin, tietojen antaminen ko. teokseen	55
Kiinteistöluettelon hoidon siirtäminen kiinteistöviraston kansliaosastolle	70, 78
Kiinteistöt, niiden ostamiseen käytetyt määrärahat	80
» » puhtaanapito	270
» » rakennus- ja korjaustyöt	63, 78, 248, 254, 272, 298, 336
» niitä koskevien kaupunginvaltuuston päätösten toimeenpano	28
» rakennustaiteellisesti arvokkaat, niiden luettelointi	248
Kiinteistöviraston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat	53, 75
» asuntoasiaintoimisto	78
» asuntotuotantotoimisto	79
» henkilökunta ja huoneistot.....	60, 69, 72, 74, 75, 78
» kaupunkimittausosaston toimialaan kuuluvat asiat	55, 75—78
» maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat	49—52, 72
» metsäosaston toimialaan kuuluvat asiat	52, 74
» päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat	26—28, 70
» talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat	56—69, 78
» tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat	28—49, 70
» tulot ja menot	72, 73, 75, 78
Kioskien vuokralleanto	45, 64, 202
Kirjallisuuskerho. kaupunginkirjaston	242
Kirjasto, ks. Kaupunginkirjasto.	
Kirjastolautakunnan kokoonpano ja päätökset	232
Kirjavarasto, kaupunginkirjaston ym.	235
Kivimurskaamot, rakennusviraston	268
Kodinhoidonopetus, kotitalouslautakunnan järjestämä	230
Kodinhoitotoiminta, kunnallinen	161
Koesoiton arvostelulautakunta, musiikkilautakunnan	250
Kokoelmat, kaupunginmuseon	247
Kompasseja tarkistuttaneet alukset.....	309
Koneiden, toimisto-, hankinta ja huolto	87
Konekirjoitus-, pikakirjoitus- ja konekirjanpitolisät	8
Konekirjoituskokeiden toimeenpano	98
Konevarikko, rakennusviraston	278
Konsertit, kaupunginorkesterin	251
Korjaamot, hankintatoimiston, rakennusviraston ja liikennelaitoksen	88, 278, 295—298
Korjaus- ja kunnostustyöt, katujen, yleisten paikkojen ym.	253, 262, 263, 315—317
» » » kaupungin kiinteistöjen	63, 78, 248, 272, 298, 336
Korkeasaaren eläintarha	209
» liikenne	210, 288
Kortteleiden korkeussuhteiden vahvistamisehdotukset	53
Korvaukset, annetusta huollosta perityt	165
Koskelan sairaskoti.....	150
Kotiapulaiset, nuoret, valvonnassa olevat	178
Kotiavustukset, huoltolautakunnan jakamat	154
Kotiseututyö, urheilu- ja retkeilytoimiston suorittama	208
Kotitalouslautakunnan kokoonpano, kokoukset ym.	229
Koulukotien johtokunnan kokoonpano ja kokoukset.....	168, 169
Koulutustoimikunta, kokoonpano, kurssit ym.	97
Koulutustoiminta, väestönsuojelullinen	214
Kovaosaisten Ystävät, yhdistykselle vuokratut rakennukset	60
Kukkien myyntipaikat	65
Kullatorpan lastenkoti	172
Kulosaaren puhdistamo	265, 266
Kultaklausuliehtoisia maanvuokria koskevat kysymykset.....	37
Kumpulän uimala	206
Kunnallinen kodinhoitotoiminta	161
Kunnalliskoti, ks. Vanhainkodit.	
Kurinpitojaosto, liikennelaitoksen lautakunnan	279
Kurssi- ja koulutustoiminta kaupungin eri laitoksissa	97, 207, 214, 220, 224, 227, 229
Kustaankartanon vanhainkoti	152
Kuusisaaren sillan ym. rakennustyöt	254, 263
Kuva-arkisto ja -hankinnat, kaupunginmuseon	247
Kyläsaaren jätteidenpolttolaitos, toiminnan alkaminen	270

Kyläsaaren puhdistuslaitos	265, 266
» varastoalueiden vuokrasopimukset	43, 44
Käpylän kerhokeskuksen toiminta	224
» koulu- ja työkeskus sekä työkoti	173, 179
» raviradan vuokraaminen	202
» urheilupuisto	204
Käsityönopeutus, kotitalouslautakunnan	231
Laajasalon eräiden huvila- ym. alueiden vuokraukset	37, 45
Laboratoriot, keskuspesulan ja teurastamolaitoksen	328, 343
Lahjoitukset, kaupunginarkiston saamat painotuotteet	108
» kaupunginkirjaston saamat kirjat ym.	236
» kaupunginmuseon kokoelmiin	246
Lahjoitusrahastojen korkovarojen käyttö	163
Lainat, asuntorakennustarkoituksiin myönnetyt	27, 71, 79, 217
Lainrikkajat, alaikäiset	183
Laitohoito, huoltoviraston ja lastensuojelulautakunnan järjestämä	148—154, 171—182
Laiturihuoltotoiminta, korvaukset ym., taksan korottaminen	301, 302, 310, 322
Laiturit sekä laituri- ja aluevuokrat, satamalaitoksen perimät	305, 322
Laiturityöt, satamarakennusosaston	313, 314, 315
Laivaliikenne, liikennelaitoksen hoitama	284, 288, 296
Lapsilisien maksaminen	161, 189, 190
Lapsilisätoimiston siirtäminen lastensuojelulautakunnan alaisuuteen	161, 188
Lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset	11, 15, 171—182
» » nuorisonhuoltolaitosten johtokunta	168, 169
Lastenhuoltotoimisto	170, 174
Lastenkodit, kaupungin	171
» yksityisten järjestöjen, kaupungin niistä varaamat hoitopaikat	196
Lastenkotien johtokunnan kokoonpano ja kokoukset	168, 169
Lastensuojelujärjestöjen työn tukeminen	196
Lastensuojelulautakunnan kokoonpano, kokoukset ym.	168
Lastensuojelun tulot ja menot, eräitä yhdistelmätietoja	167, 187, 193, 194
Lastensuojelurahastot	196
Lastensuojeluvirasto, huonetilat, toimistot, henkilökunta ym.	58, 170
Lausunnot, ammattioppilaslautakunnan antamat	228
» asutuslautakunnan antamat	217
» elintarvikekeskuksen lautakunnan antamat	335
» hankintatoimiston antamat	86, 87
» holhouslautakunnan antamat	122
» huoltolautakunnan antamat	142
» järjestelytoimiston antamat	92
» kaupunginarkiston antamat	107
» kiinteistölautakunnan antamat	27, 49, 53, 54, 55, 69
» kirjastolautakunnan antamat	232
» kotitalouslautakunnan antamat	229
» lastensuojelulautakunnan antamat	169
» liikennelaitoksen lautakunnan antamat	280
» museolautakunnan antamat	245
» musiikkilautakunnan antamat	251
» nuorisotyölautakunnan antamat	222
» palkkalautakunnan antamat	24
» palolautakunnan ja palolaitoksen antamat	126, 135
» raittiuslautakunnan antamat	218
» rakennustarkastustoimiston antamat	121
» satamalautakunnan antamat	303
» suojelukasvatustoimiston antamat	183
» teurastamolaitoksen lautakunnan antamat	325
» tilastotoimiston antamat	104
» urheilu- ja retkeilylautakunnan antamat	203
» väestönsuojelulautakunnan antamat	213
» yleisten töiden lautakunnan antamat	255, 256, 257
Lautta-kerho, nuorisotyölautakunnan	224
Lauttasaaren erään katualueen hankkiminen kaupungille	29
» siltatoimikunnalle varatut alueet	45
» varasto- ja pienteollisuusalueiden sekä ateljeerakennuksen vuokralleanto	40, 44, 61
Leikkikenttien ja puistojen rakennus- ja hoitotyöt	274
Leirintäalueet, retkeilyosaston hoidossa olleet	207
Leiritoiminta, nuorisotoimiston järjestämä	224

Lemmilä, Vastaanottokoti	172
Leski- ja orpoeläkekassa	110
Lihantarkastamo, teurastamolaitoksen	327
Liikenneasioiden järjestelykysymys, tp. jaoston asettaminen sitä käsittelemään	54
Liikennelaitoksen asuinkiinteistöt ja vaunuhallit	298
» autojen ja raitiovaunujen seinä- ym. pintojen käyttö mainontaan	280
» henkilökunta, huonetilat, tulot ja menot ym.	281, 283
» järjestelyosaston toiminta, laitosta koskevat järjestelytutkimukset 92, 95,	281
» lautakunnan kokoonpano, kokoukset ja päätökset	279
» työntekijöiden työsääntöjen vahvistaminen	11
Liikennemainos Oy, mainospaikkojen vuokraamista koskevat sopimukset	68
Liikennemaksut, satamien, liikennemaksutaksa	302, 321
Liikennesuunnitteluosasto, liikennelaitoksen	295
Liikenneturvallisuustyön avustaminen	54
Liikenteenohjauskeskus, liikennelaitoksen	295
Liinavaatevarasto, keskuspesulan	344
Linja-autoliikenne ja -huolto, liikennelaitoksen	284—298
Logiikan kerho, kaupunginkirjaston	242
Loma- ja vapaa-ajan vietto	208
Lomakesuunnittelutoiminta	94, 97
Louhintaluvat	52
Luistinradat, urheilu- ja retkeilylautakunnan hallinnossa olleet	204
Lukusalit, kaupunginkirjaston	237
Luodon ravintolarakennuksen vuokrasopimuksen jatkaminen	60
Luontoisetukorvauksia koskevat asiat	11—13
Luukin kartanon ja maa-alueiden osto, eräiden ehtojen lisääminen kauppakirjaan	31
» metsäalueiden hoitosuunnitelma, metsästysluvat sen alueella	52
Lämpökeskus, keskuspesulan alainen	344
Länsisatama, varastoalueiden vuokralleanto sieltä	300, 301
Löytötavaratoimisto, liikennelaitoksen	282
Maanhankintalain mukaisten kerrostalojen lainoitus	216
Maanmittaustoimitukset	76
Maaperä-, kallioperä- ja pohjatutkimukset, tutkimuskaluston täydentäminen ym.	76, 78
Maatalousosasto, kiinteistöviraston	49—52, 72
Maataloustuotteiden hinnat	49
Maataloustyöntekijäin asuntojen vuokrien tarkistaminen	51
Maatilat, kaupungin, metsäosaston niillä suorittamat hoito ja hakkuutyöt	74
» » viljelyssuunnitelma ja -maat, salaojitustyöt ym. ...	49, 51, 72, 73, 153
Mainontaa koskevat asiat	67, 79, 280
Mainosrenkas Oy:n mainospaikkoja koskeva sopimus	68, 280
Makkaranmyyntipaikkojen vuokralleanto	66
Malmin eräiden katu- ja puistoalueiden hankkiminen kaupungille	28, 31
» lastenkoti	172
» pienteollisuusalueen asfalttiliikkeiden toimintaa koskevat määräykset	45
» sairaalan henkilökuntaa varten vuokratut huonetilat	58
» varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokralleanto	40, 41
Mannerheimin Lastensuojeluliiton makeis- ym. automaattit, liiton lastenkodin varaaminen kaupungin käyttöön	67, 197
Marian sairaala, asuntojen luovutus hoitohenkilökuntaa varten	58
Marjaniemen eräiden katu- ja puistoalueiden hankkiminen kaupungille	29
Matkailu-, retkeily- ym. toiminta	207
Matkalippujen hinnat liikennelaitoksen linjoilla	283
Matkustajalaiturin varistorakennukset, rakennustyöt, saapunut tuontitavara 305, 311, 313,	314, 315
Matkustajaliikenne Helsingin satamassa	309
» liikennelaitoksen linjoilla	292
Melakari-nimisen luodon vuokraoikeuden jatkaminen	37
Mellunkylän vastaanottokoti	172
Merenkulku, ulkomainen	306, 307
Merimies-Unioni, satamavirkailijoiden palkkojen korotusesitys	6
Merkonomi-Mainos Oy:n mainospaikkoja koskeva sopimus	68
Messukentän vuokraaminen näyttely- ym. tarkoituksiin	45, 46
Metsäalueiden, Espoosta hankittujen, hoitosuunnitelma	52
Metsäkummun hoitokoti	172
Metsäosasto, kiinteistöviraston	52, 74
Metsästyslupien myöntäminen	52, 203

Mittaus- ja tutkimustyöt, kiinteistöviraston kaupunkimittausosaston	76
» » » rakennusviraston katurakennusosaston	262
Moottoriajoneuvojen huoltoasemien vuokrasopimukset	38
Moottoripyöräkerhoille myönnettyt luvat harjoitusajojen järjestämiseen	47
Moottoriteiden rakennustyöt	254, 263
Mukavuuslaitosten hoito ym.	270
Mullan myynti	72
Munkkiniemen erään katualueen hankkiminen kaupungille	30
Munkkiniemen sivukirjasto	234
Munkkisaari, määräalan vuokraaminen sieltä Kesko Oy:lle, laiturityöt	300, 315
Museolautakunnan kokoonpano, kokoukset ym.	245
Musiikkikerho, kaupunginkirjaston kirjastokonsertit	242, 243
Musiikkilautakunnan kokoonpano, kokoukset, päätökset ym.	250
» käyttöön luovutetut huonetilat	58, 59
Mustalaisasiain neuvottelukunnan asettaminen	143
Mustasaaren eräiden rakennusten ja määräalojen vuokralleanto	202
Muuntamoiden rakennuspiirustusten hyväksyminen	46
Myyntipaikat, sanomalehtien, makkaroiden, kukkien ym.	64—68, 79
Mäkelän kerhokeskuksen toiminta	224
Neuvontatoimisto, kaupunkiin muuttavan nuorison	225
Niemenmäen asuntoonttien vuokralleanto	33, 34
Nikkilän sairaala, toimistotilojen luovuttaminen sen käyttöön	57
» sairaalakirjasto	243
Nissenin kahvilahuoneiston vuokrasopimus	61
Nosturit, satamalaitoksen	302, 305, 309, 322
Nukarin lastenkoti	173, 174
Nuohous	135
Nuorisokahvilat	223
Nuorison- ja lastenhuoltolaitokset	171—182
» kaupunkiin muuttavan, neuvontatoimisto	225
Nuorisoriikollisuutta koskevat asiat	183
Nuorisotoimiston huonetilat, lainausvarasto	58, 60, 222
Nuorisotyölautakunnan kerhokeskukset, kurssitoiminta	222, 224
» kokoonpano, kokoukset, menot ym.	221—226
Näyttelyt, kotitalouslautakunnan järjestämät	230
» vanhan palokaluston näyttelyn järjestäminen	127
Oikeusapulautakunta ja -toimisto	198
Omakotityyppipiirustusten valmistus ja myynti	72
Opaskurssit, retkelyosaston järjestämät	207
Opetus- ja perhepesulat	229
Opintomatka-ajan palkkaetujen korvaaminen	7
Oppilaskoti Toivola ja päivähuoltola	172, 173
Oppisopimukset, eri ammattialojen	228
Orkesterin, kaupungin-, konsertit ym.	251
Otso, jäänmurtaja	309
Oulunkylän eräiden huvila-alueiden vuokraoikeuden jatkaminen	35, 36
» erään puistoalueen hankkiminen kaupungille	29
Outamon vastaanottokoti	171, 173
Paikannimiehdotukset	53
Painatus- ja sidontakustannukset ym.	88
Pakilan eräiden katualueiden hankkiminen kaupungille	31
Palkat ja palkkiot, neuvottelukunnan perustaminen urakkahinnoittelukysymyksiä varten 1, 2	2
» » » palkkojen tarkistamiskysymykset	3, 6
» kuukausi-, valmistelut niiden laskemiseksi tietojenkäsittelykeskuksessa	92
Palkkalautakunta ja sen toimisto, huoneisto ym.	1—3, 56
Palokunnat, vapaaehtoiset	137
Palolaitoksen henkilökunta, kalusto, menot ym.	127—137
» 100-vuotisjuhlan vietto, palotoimen historia	127
Palolautakunnan kokoonpano, kokoukset ym.	125
Palopostit ja -kaivot, niiden kunnossapito	131, 267
Palosuojelutoiminta, liikennelaitoksen	299
Palotarkastusten suorittaminen	135
Paraisten Kalkkivuori Oy., yhtiölle vuokratun määräalan vuokraoikeuden jatkaminen ...	38
Pelastakaa Lapset -yhdistyksen avustaminen, hoitopaikkojen varaaminen sen lastenkodis- ta	196, 197

Hakemisto

Pelastusarmeija, hoitopaikkojen varaaminen sen lastenkodista	197
» sille varojen keräämiseen myönnetty luvat	67
Perhehoito, lastensuojelulautakunnan sijoittamat lapset ja nuoret	177, 178, 182
Perhelisien myöntäminen	188
Pesula, keskus-, kaupungin	343
Pesulatoiminta, kotitalouslautakunnan	229, 231
Pienoisgolfkentät	45
Pientelakkatontin vuokralleanto	44
Pienteollisuusalueiden vuokralleanto ym.	39—45, 71
Pihlajamäen asuntoalueen tonttien myynti ja vuokralleanto	32, 33, 34
Piirustusten, omakotitalojen ym., valmistus ja myynti	72
» rakennus-, viemäri- ym. hyväksyminen	47, 256, 262, 301
Pitäjänmäen erään alueen luovutus rautatiemuseota varten	37
» » katualueen hankkiminen kaupungille	28
» varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokralleanto	40, 42, 44
Pohjoismaiden Yhdyspankilta ostettu kiinteistö, eräiden lisäehtojen hyväksyminen kauppa- kirjaan	31
Poliisi-Erämiehet, yhdistykselle myönnetty metsästysluvat	52, 203
Poliklinikka, liikennelaitoksen henkilökunnan	282
Polttopuun hankinta ja luovutus	74, 341
Posti- ja lennätinlaitoksen puhelinlinjan vuokrasopimuksen päättymisen	50
Puhdistuslaitokset, viemäriveren	264—267
Puhelimet, virka-, niitä koskevat päätökset	13
Puhelinasiat, hankintatoimiston hoitamat	88
Puhelinyhdistys, Helsingin, puhelinpylväiden pystyttämislupa, puhelinkioskeja koskevat asiat	46, 62
» » yhdistykselle vuokratun tontin luovutusehtojen muuttaminen	32
Puhtaanapito-osasto, rakennusviraston	255, 269
Puisto- ja katualueiden hankkiminen kaupungille	28—31
Puistojen ja leikkikenttien rakennus- ja hoitotyöt	274
Puisto-osasto, rakennusviraston	257, 274
Pumppuasemat, viemäriveren	254, 264, 265
Puotila, asuntotonttien vuokralleanto	33, 34
Putkivalimo, rakennusviraston	268
Puutavara- ja polttoainejaostoa ja sen toimistoa koskevat asiat	91, 340
Puutavaran hankinta ja myynti	74, 341
» vienti Helsingin satamasta	308
Päivähuoltolat, vajaanmielisten	173, 179
Päivölän lastenkoti	173
Raastuvanoikeuden käyttöön vuokratut huoneistot	56
Raatihuone, kahviautomaatin sijoittaminen odotushuonetiloihin	67
Raitiotieliikenne ja -huolto	283—287, 293—298
Raittiushuolto	158
Raittiyslautakunta ja sen toimisto	218
Raittiustilanteen tutkimiseksi Ylioppilaiden Raittiusyhdistykselle myönnetty avustus	220
Rajasaaren puhdistamo	265, 266, 267
Rakennukset, huoneistot ym., talo-osaston hallinnassa olevat	78
» niiden hallinnon ja hoidon järjestelytutkimus	91
» » katselmukset	120
» » muutos- ja korjaustyöt	63, 78, 129, 254 272, 298, 312, 315, 336
» » purkaminen	63, 78
» rakennusteollisesti arvokkaat, niiden luettelointi	248
Rakennus- ja muutospiirustusten hyväksyminen, omakotityyppi- piirustusten valmistus ja myynti	47, 71, 72, 301
Rakennuslupa-anomusten käsittely	75, 120
Rakennusmestarien palkkauskysymykset	6, 8
Rakennusohjelmat, asuntotuotantokomitean	81
Rakennustarkastustoimiston henkilökunta, tulot ja menot	120
Rakennusvalvontamaksujen periminen	120, 121
Rakennusvirasto ja sen eri osastot	258—278
» sen uudelleenjärjestely	261, 272, 276
» sitä koskevat järjestelytutkimukset, työntutkimustoiminta virastossa	91, 92, 95, 277
» yleisen osaston toiminnan alkaminen	276
Rannikkoliikenne	306, 307
Ranskan kirjallisuuden kerho, kaupunginkirjaston	242
Rataosasto, liikennelaitoksen	297

Rationalisoimiselimet, kaupungin eri virastojen ja laitosten	94
Rationalisoimistutkimukset, järjestelytoimiston suorittamat	91
Ratsastushalli, tilojen ym. vuokraaminen siltä	202, 205
Rautatiemuseota varten tarvittavan alueen luovuttaminen Pitäjänmäeltä	37
Reijolan nuorisokoti	172
Retkeilyjaoston kokoonpano ja kokoukset, retkeilyosaston toiminta	201, 207
Retkeilymajatilan, Stadionin, vuokraaminen	59, 202
Reumapotilaiden toipilasaraha	162
Ruoan valmistus ja myynti, elintarvikekeskuksen	52, 203
Riistanhoidon ja metsästyksen järjestely kaupungin mailla	52
Riistäveikot, Helsingin, metsästyksluvan myöntäminen yhdistykselle	52
Roihuvuoren vanhainkodin rakennustyöt	150, 256, 272
Rotaprinttipainatus, hankintatoimiston laskuttama	89
Ruoan valmistus ja myynti, elintarvikekeskuksen	337
Ruoanlaitonopetus, kotitalouslautakunnan	230
Ruoholahden varastoalueiden vuokraukset	300, 301
Ruoppaus- ym. työt, satamalaitoksen toimesta suoritettut	313, 315, 316, 317
Ruskeasuon eräiden huvila-alueiden vuokrasopimukset	35, 36
» hallialue, liikennelaitoksen	295, 296
» ratsastushalli, tilojen vuokraaminen sieltä	202, 205
» yksityisen siirtolapuutarhan alueen järjestely ym.	45
Ryhtylän vastaanottokoti, sen muuttaminen Outamon vastaanottokodiksi	171
Saarioinen Oy., määräälan vuokraaminen sille myyntipaikkaa varten	61
Sahatavaran toimitus, puutavara- ja polttoainetoimiston	341, 342
Sairaalasivukirjastot	235
Sairaalat, niissä hoidetut huoltoapua saavat	149
» niitä koskevat järjestelytutkimukset	91, 95
» varten luovutettut toimisto- ja asunotilat	57, 58
» tarvikehankintojen järjestely	87
» tilastotoimiston laatima potilastilasto	103
» uudis-, muutos- ja korjaustyöt	272
» viranhaltijoiden palkkakysymykset	4, 7, 11
Sairaankuljetus- ja avunantotoiminta, palokunnan	131, 134
Sairauslomat, kaupungin virastoissa ja laitoksissa 16, 86, 129, 204, 234, 261, 269, 273, 274, 276, 282, 304	
Sakko- ja korvausasiat, ulosottoviraston hoitamatt	113—119
Salaajitustöiden suorittaminen kaupungin maataloilla	51, 73
Sammutusosastot ja -kalusto, palokunnan	129—134
Sanomalehtien myyntipaikat	67
» ym. tilaus- ja ilmoitusmaksut	89
Satamajäänsärkijät	309
Satamalaitos, henkilökunta, tulot ja menot, palkkauskysymykset	5, 6, 304, 320
» sitä koskevat järjestelytutkimukset	91
Satamalautakunta, kokoonpano, kokoukset, päätökset ym.	300
Satamaliikenne	306
Satamamaksut	302, 321
Satamarakennusosaston toiminta	312—319
Satamat, alueiden ja rakennusten vuokralleanto	300
» niiden korjaus- ja kunnossapitotyöt sekä uudisrakennukset	312—319
» työntekijöiden työvään töjen vahvistaminen	11
Satamavesipostit	309
Sepelinmurskaamoja ym. varten vuokratut alueet	44
Seurakunnat, evankelisuterilaiset, eräiden rakennusten ym. vuokraaminen niille	202
Shell Oy:n huolto- ja jakeluasemia sekä varastoaluetta koskevat vuokraukset	39, 41
Siirtolapuutarhat	45, 71
Siivoustöiden, virastojen ja laitosten, järjestelytutkimukset	92
Sillat, niiden rakennus- ja korjaustyöt	316, 317
Sinfoniakonsertit, kaupunginorkesterin	251
Sivukirjastot	234
Sofianlehdon vastaanottokoti	171
Sompasaari, laiturityöt	315
Sosiaali- ja tiedotusosasto, liikennelaitoksen	282
Sosiaalilääkäriin toimisto	171, 190
Sotaorpojen työhuolto	162
Sotilasavustusten maksaminen	161
Soutustadion, sen vuokraaminen Operettiteatterille, kilpailut ym. tilaisuudet siellä	205
Stadion, kunnallisten harjoitussalien käyttö	205, 206
» -säätöiltä vuokratut huonetilat, niiden käyttö	56, 59, 202

Stevedoring, Oy., huoltorakennuksen paikan vuokraaminen sille Eteläsatamasta	38
Stockmann, Oy., luvan myöntäminen sille muistolaatan kiinnittämiseen rakennukseen	68
Suihkukaivojen ja vesipostien kunnossapito- ym. kustannukset	263
Sunnuntaityön korvaamisperusteet ym.	4, 5, 21
Suojeluvälikunta ja suojelukasvatustoimisto	170, 178, 181—184
Suursuo, sieltä vuokratut asuntotontit	33, 34
Suutarilan pumppuaseman rakennustyöt	254
Svenska Finlands Vårdanstalt för sinnesslöa, laitoksen avustaminen, hoitopaikkojen varaaminen sieltä	196, 197
Syväjäädyyttäjä, teurastamolaitoksen	330
Sähkölaitos, erikoisilän maksaminen erälle sen ammattimiehille	10
» sitä koskevat järjestelytutkimukset	92, 95
Sörnäisten satama, huoltorakennuksesta vuokralleannetut tilat	301
Taideteokset, kaupunginmuseoon saadut ja hankitut	246
Taivalsaaren vuokra-alueiden järjestely	42
Takkatien pienteollisuusalueiden vuokralleanto	40, 42, 44
Taksat ja maksut, niiden muutokset ja korotukset	302
Talin kartanon sähköjohtojen korjaustyöt	51
» puhdistamo	265, 266
Talonmiesten viikkolevon järjestelyä koskevat määräykset	9, 92
Talo-osasto, kiinteistöviraston	56—69, 78
Talorakennusosasto, rakennusviraston	255, 271
Talous- ja laskentaosastot, liikennelaitoksen	282
Tammisalun eräiden katu- ja puistoalueiden hankkiminen kaupungille	29, 31
» viemärivereden pumppuaseman valmistuminen	264
Tapanilan eräiden katu- ja puistoalueiden hankkiminen kaupungille	29, 30
» viemärivereden pumppuaseman valmistuminen	264
Tapaturmakorvaukset, oikeusaputoimiston käsittelemät	199
Tapaturmat kaupungin työmailla ym.	93, 260, 261, 342
» tulipalojen sammutustyössä sattuneet	129
Tattarisuo, varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokralleanto sieltä	40, 41, 43, 44
Tavaraliikenne satamassa	307
Tehokas toimisto -nimisen oppikirjan valmistuminen	94, 98
Tehoviesti, järjestelytoimiston tiedotuslehti	94
Telakkatontin vuokralleanto Vattuniemestä	44
Tennistalon huonetilojen vuokralleanto	57, 61
Teollisuustontit, kiinteistölautakunnan vuokralle antamat	39—45, 71
Tervalammen työlaitoksen toiminta, hoidokkien suorittamat metsätyöt	74, 153
Terveydenhoitoviraston käyttöön vuokratut huonetilat	57
Testisarjat, toimistohenkilökuntaa varten, koulutustoimikunnan toimiston laatimat	98
Teurastamolaitoksen ent. toimitusjohtajan eläkeasia	19
» henkilökunta, laitteet ym.	325—334
» lautakunnan kokoonpano, kokoukset, päätökset ym.	325
Tielaboratorion suorittamat tutkimukset	262
Tiet ja kadut, puhtaanapito, hiekoitus ym.	270, 271
» » » rakennus- ja korjaustyöt	253, 262, 263, 315—317
Tietojenkäsittelykeskus, kuukausipalkkojen laskentaan siellä liittyvä suunnittelu ym.	93, 98
Tietokilpailut ja satutunnit, kaupunginkirjaston järjestämät	235
Tilastoneuvottelukunnan kokoonpano, kokoukset ym.	100
Tilastotoimiston henkilökunta, julkaisutoiminta, menot ja tulot ym.	100—105
» 50-vuotispäivän vietto	100
Toipilasrahojen maksaminen tuberkuloosi- ja reumapotilaille	162
Toivola, Oppilaskoti	172, 173
Tontit ja alueet, kiinteistölautakunnan luovutus- ja varaamisesitykset	71
» » » ostamat, myymät, vuokraamat ym. 28—47, 50, 52, 61, 71, 73	
» » rakennukset, kiinteistölautakunnan hallintoon määrätty	47, 51, 53, 63
» Kantakaupungin eräiden tonttien käytön tehostaminen	35
» niiden varaamista asuntosäästäjille koskeva päätös	32
Tonttijaon muutosehdotukset, tonttijakokartat	53, 55
Tonttiosasto, kiinteistöviraston	28—49, 70
Tonttiosaston päällikön päätösluettelo	71
Torikauppaa koskevat asiat	64, 79
Trustivapaa Bensiini Oy., jakeluaseman vuokrasopimuksen jatkaminen ym.	39
Tuberkuloosipotilaiden toipilasrahan maksaminen	162
Tukkumyyntihallin, teurastamolaitoksen, käyttö ym.	329
Tulipalot	131—134

Tuomarinkylän museo, kalustonhankinnat, kiinteistön korjaustyöt	246, 248
Tuottajain Lihakeskuskunnalle vuokrattujen tonttien yhdistäminen	41
Turso, satamajäänmurtaja	309
Tuulaakimaksut	321
Tuuliviiri- kahvilan laajennus- ja korjaustyöt	313
Työehtosopimukset.....	9
Työllisyystyöt.....	286, 318
Työntekijät, ks. myös Viranhaltijat.	
Työntekijät, ammattimieslisän maksaminen eräissä laitoksissa	10
» eräiden laitosten työsääntöjen vahvistaminen	11
» luontoisetuja koskevat asiat	11
» sairauksilomia ym. koskevat asiat	16, 17
» työehtosopimukset	9
» virka- ja suoja-pukujen luovutusta koskevat asiat	11
» vuosilomasäännön uusimista koskeva asia	13
Työntutkimukset, rakennusvirastossa suoritettut	277
Työsääntöjen, eräiden laitosten, vahvistaminen	11
Työtehoneuvottelukunnan kokoonpano ja kokoukset	90
Työttömyystyöt, rakennusviraston järjestämät.....	275
Työturvallisuustoiminta	93
Työtuvat, huoltolautakunnan alaiset	143, 162
Töölön nuorisokoti	172
Uimarannat ja uimalat, uimakoulujen toiminta	206
Ulkoilmajuhlat ja -kokoukset ym., niiden pitäminen kaupungin alueella	47
Ulkoilualueet ja -majat	207, 208
Ulkomainos Oy:n mainospaikkoja koskevat sopimukset	68
Ulkonäyttelyalueet	45
Ulosottovirasto, eräiden vuosilomien järjestely	14
» huonetilat, henkilökunta, menot ym.	56, 112
Union Öljy Oy:n jakeluaseman vuokrasopimuksen jatkaminen	39
Urakkahinnoittelukysymyksiä käsittelevän neuvottelukunnan perustamisesitys	1, 2
Urheilu- ja retkeilylautakunta ja -toimisto, henkilökunta, vuokraukset, huonetilat ym.	59, 201—209
» » voimisteluseurojen avustaminen	201, 208
Urheilukilpailut, Eläintarhanajot, yms., niiden pitämiseen myönnettyt luvat	47
Urheilulaitteiden korjaus- ja kunnossapitotyöt	267
Urheilutoiminta, talvi- ja kesäkauden	204—207
Uudisrakennusten tarkastus, palolaitoksen suorittama	135
» » rakennustarkastustoimiston suorittama	121, 135
Uudisrakennustyöt, talo-osaston	272
Uunisaari, Pohjoinen, Suomen Väri- ja Vernissatehdas Oy:n vuokraoikeuden päättymisen	43
Vaakamestari, tullipakkahuoneen ulkopuolella toimiva	311
Vaalimainontaa koskevat päätökset	67
Vahingonkorvausasiat, oikeusaputoimiston hoitamat	199
Vajaamielishoito	172, 179
Vajaamielisten huoltolaitokset, opettajien vuosilomakysymykset	15
Vakuusasiakirjojen tarkastus, kiinteistölautakunnan suorittama	26
Valkosaari, venelaiturin rakennustyöt	317
Vallilan eräiden asunto- ja varastoalueiden vuokrausta koskevat asiat	36, 42
» kerhokeskuksen toiminta	224
Valokuvaukset ja kuvahankinnat, kaupunginmuseon	247
Valokuvauspaikan vuokralleanto	66
Vanhainkodit, kaupungin ja yksityiset	141, 149—153
Vanhainkotikomitea, kokoonpano ja toiminta	143
Vanhusten asunto-oloja koskevat tutkimukset	103
Vankeusyhdistyksen avustaminen, hoitopaikkojen varaaminen sen omistamasta laitoksesta	196, 197
Vantaala, päivähuoltola	173, 179
Varapalokunnat	137
Varastoalueiden ja -tilojen vuokralleanto	39—45, 61, 71, 301, 322, 338
Varastoisimis- ja laiturihuoltotoiminta, satamalaitoksen	302, 310, 322
Vartiokylä, ent. Latauksen alueella olevien parakkien pito-oikeudet	44
Vartiokylän eräiden katu- ja puistoalueiden ym. hankkiminen kaupungille	31, 32
» kartanon alueelta vuokralle annetut rakennukset	50
Vaskiniemi, siellä olevan huvilan vuokraoikeuden siirto	61
Vattuniemen pientelakkatontin vuokralleanto	44

Veden kuljetus Esikaupunkien kiinteistöille	271
Veneet, vuokra-, satama-alueilla liikennöivät	309
Venelaiturien tarpeesta suoritettu tutkimus	104
Venelaiturivuokrien, Herttoniemen siirtolaputarhan, periminen	72
Verkkosaaresta vuokralle annettu alue	301
Veroasiat, oikeusaputoimiston hoitamat	199
Verojen ym. maksujen pakkoperintä	113—119
Verovirasto, sen käyttöön vuokratut huonetilat	56, 57
» ylimääräisen eläkkeen suorittaminen eräille viranhaltijoille	22
Vesilaitos, soranottoluvan myöntäminen sille	52
Vesipostien ja suihkukaivojen kunnossapito- ym. kustannukset	263
Viemäri-ilmoitukset, liittämistyöt, korkeusilmoitukset ym.	262
Viemäri- ja kadunrakentamiskorvausten, perimättä olevien, selvittely	76
Viemäriojien perkaus	51, 73
Viemärietyöt ja niiden kustannukset	264, 317, 318
Viemäriveden puhdistamot	264—267
Viemäröinti-, ilmanvaihto-, lämmitys- ym. laitteiden suunnittelu, talorakennusosaston suorittama	273
Vierailut ja käynnit kaupunginkirjastossa	243
» » » kaupunginmuseossa	248
Vihannestukkukeskus	331
Viikin viemäriveden puhdistamon rakennustyöt	267
Viljelysmaiden vuokralleanto	38, 50, 71, 73
» vuokrien, indeksiin sidottujen, tarkistaminen	50
Viljelyssuunnitelmat ym. selvitykset kaupungin maataloudesta	49, 72
Viranhaltijat, eläkkeitä, ikälisiä ja hautausavustuksia koskevat asiat	18—24
» eräiden kaupungin palveluksesta vapautuneiden sijoittaminen	94
» » laitosten henkilökunnan urheilu- ym. toiminnan tukeminen	201
» ja työntekijät, sairauslomasijaisten palkkaamiseen käytetyt määrärahat ...	16
» luontoisetuja koskevat asiat	11
» palkkausta koskevat asiat	3—9
» sivutoimen hoitamiseen myönnetty oikeudet, kone- ja pikakirjoituslisät ym.	8
» valtion palvelukseen siirtyneet, ylimääräisen eläkkeen suorittaminen heille eräissä tapauksissa	22
» virkojen perustamista koskevat asiat	8
» vuosilomakysymykset	14—16
» ylityö- ja päivystyskorvauksia koskevat asiat	3—5, 21
Viransijaisuuspalkkioiden maksaminen	17
Virastot ja laitokset, arkistonhoidon valvonta ym.	107
» » » henkilökunnan urheilutyön tukeminen	201
» » » järjestelytoimiston suorittamat huoneistotutkimukset	92
» » » talonmiesten ja lämmittäjien viikkolevon järjestely	9, 92
Virat, niiden perustaminen, täyttäminen ja järjestely	8
» oikeuden myöntäminen sivutoimen hoitamiseen tai virassa pysymiseen eroamisiän jälkeen	8
Virkasäännön eräiden muutosten johdosta annettavat ohjeet	3
Virvoitusjuomakioskien vuokralleanto	64
Voimistelu- ja urheiluseurojen avustaminen	201
Vuokra-alueiden vuosikatselmukset	47
Vuokrahuoneistojen, kaupungin rakennuttamien ym., jakaminen	83
Vuokralle annetut asuntoalueet	28—38, 71
» erilaiset myyntipaikat, kioskit ym.	45, 64—68, 79, 202, 331
» » ja otetut huoneistot	56—63, 83
» » moottoriajoneuvojen huoltoasema-alueet	38
» » pienoiskolfkentät	45
» » rakennukset	50, 60, 61, 73, 202, 301
» » tanssilava-alueet	46
» » ulkonäyttelyalueet ja ulkotarjoilualueet	45, 46
» » varasto- ja pienteeollisuusalueet	39—45, 71, 300
» » varastotilat, autotallit ym.	50, 61, 202, 301, 338
» » viljelysmaat	38, 50, 71, 73
Vuokrat, asuin-, toimisto- ym. huoneistojen, niiden tarkistaminen, periminen ym. 51, 62, 72	
» satamalaitoksen varastosuojien ja -alueiden paikanvuokrataksan korottaminen	302
» tonttien ja alueiden, niiden tarkistaminen ym.	36, 38
» virka-asuntojen, niitä koskevat palkkalautakunnan päätökset	12
Vuosilomasäännön, työntekijöiden, uusimista koskeva asia	13
Vuotien tarkastus teurastamolaitoksessa	327
Väestöasiaintoimiston, lastensuojelulautakunnan alaisen, perustaminen ja toiminta	188

Väestönlaskennan, v:n 1960, suorittaminen	102
Väestönlaskentaa varten luovutetut huonetilat	61
Väestönsuojat, yleiset ja yksityiset, rakennusluvut, rakennus- ja korjaustyöt ym. 46, 214, 253, 254, 268	
Väestönsuojelulautakunta ja -toimisto	212—215
Yleinen talletusvarasto, satamalaitoksen	301, 302, 310, 322
Yleisen teurastamon toiminta	326
Yleisten töiden lautakunnan kokoonpano, kokoukset ja päätökset	253—257
Yliopistollinen keskussairaala, potilaskirjastotoiminnan kokeilu polio-osastossa	235
Ylioppilaiden Raittiusyhdistykselle myönnetty avustus	220
Ylityö- ja päivystyskorvaukset	3—5, 21
Äiti- ja lapsikotien tukeminen	141
Äitiys- ja lastenneuvolat, huonetilojen luovutus niitä varten	57
Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto	171
Äitiysavustusten myöntäminen	188

Viimeksi ilmestyneet julkaisut

(Muut paitsi A IV ja V julkaisee Helsingin kaupungin tilastotoimisto)

- A. Helsingin kaupungin tilasto.**
 - I. Terveysten- ja sairaanhoito.** Suomenkielinen teksti, taulukot myös ruotsiksi ja englanniksi.
Edellinen osa (vuosikertomukset).
48. 1963.
Jälkimmäinen osa (tilastollinen katsaus).
43—45. 1960—62.
 - II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku.** Suomenkielinen teksti, taulukot ja tavaranimikkeistö myös ruotsiksi ja englanniksi.
24. 1962.
 - IV. Helsingin kaupungin teollisuuslaitokset.** Helsingin kaupungin teollisuuslaitosten lautakunnan julkaisema. Suomenkielinen teksti, taulukot myös ruotsiksi.
48. 1963.
 - V. Kaupungin tilinpäätöskertomus** (vuoteen 1956 Kaupungin tilit ja tilinpäätös). Helsingin kaupungin rahatoimiston julkaisema. Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkielinen katsaus.
48. 1963.
 - VI. Opetuslaitokset.** Suomenkielinen ja ruotsinkielinen laitos, taulukot myös englanniksi.
30. 1962.
 - B. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja.** Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkielinen sisällysluettelo.
52. 1963.
 - C. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta.** Suomenkielinen.
74. 1961.
 - D. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri.** Suomenkielinen ja ruotsinkielinen laitos.
36. 1964.
 - E. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma.** Suomenkielinen ja ruotsinkielinen laitos.
41. 1963.
 - F. Helsingin kaupungin säädöskokoelma.** Suomenkielinen ja ruotsinkielinen laitos. Ajankohtainen, irtolehtijärjestelmää käyttäen.
 - G. Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä.** Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.
15. 1964, 1—12.
-

